

Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2016

Η παρούσα Ετήσια Οικονομική Έκθεση αφορά την Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η 'Εταιρία' και μαζί με τις θυγατρικές της το 'Συγκρότημα') στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Η χρηματοοικονομική πληροφόρηση που αναφέρεται και/ή παρουσιάζεται σε αυτή την έκθεση δεν είναι οι απαιτούμενες από τη νομοθεσία οικονομικές καταστάσεις της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company για σκοπούς του Κεφαλαίου 4 του Μέρους 6 της νομοθεσίας για εταιρίες 2014 της Ιρλανδίας. Οι απαιτούμενες από τη νομοθεσία οικονομικές καταστάσεις της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company για σκοπούς του Κεφαλαίου 4 του Μέρους 6 της νομοθεσίας για εταιρίες 2014 της Ιρλανδίας για την περίοδο από 11 Ιουλίου 2016 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2016 αναμένεται να εκδοθούν μέχρι τις 30 Απριλίου 2017 και να παραδοθούν στον Έφορο Εταιριών της Ιρλανδίας εντός 28 ημερών από τις 30 Σεπτεμβρίου 2017 (κατά την ημερομηνία αυτής της έκθεσης, δεν ετοιμάστηκαν τέτοιες απαιτούμενες από τη νομοθεσία οικονομικές καταστάσεις, ούτε εκδόθηκε οποιαδήποτε έκθεση από τους ανεξάρτητους ελεγκτές της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company).

Περιεχόμενα	Σελίδα
Διοικητικό Συμβούλιο και Εκτελεστική Διεύθυνση	1
Δήλωση των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Υπευθύνων της Εταιρίας για τη Σύνταξη των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων	2
Έκθεση Διαχείρισης της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ	3
Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις Συγκροτήματος Τράπεζας Κύπρου	18
Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή προς τα Μέλη της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ επί του Ελέγχου των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων	201
Δήλωση των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Υπευθύνων της Εταιρίας για τη Σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων	212
Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ	213
Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή προς τα Μέλη της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ επί του Ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων	341
Ετήσια Έκθεση περί Εταιρικής Διακυβέρνησης	352
Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου	390

<p>Διοικητικό Συμβούλιο Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ</p>	<p>Prof. Dr. Josef Ackermann ΠΡΟΕΔΡΟΣ</p> <p>Maksim Goldman ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ</p> <p>Arne Berggren Lyn Grobler Dr. Michael Heger John Patrick Hourican Μάριος Καλοχωρίτης Δρ. Χριστόδουλος Πατσαλίδης Μιχάλης Σπανός Ιωάννης Ζωγραφάκης</p>
<p>Εκτελεστική Επιτροπή</p>	<p>John Patrick Hourican ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ</p> <p>Δρ. Χριστόδουλος Πατσαλίδης ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ</p> <p>Μιχάλης Αθανασίου ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΥΝΔΥΝΩΝ</p> <p>Nick Fahy ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ</p> <p>Ελίζα Λειβαδιώτου ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p> <p>Πάνικος Νικολάου ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ</p> <p>Λούης Ποχάνης ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ</p> <p>Δρ. Χάρης Πουαγκαρέ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ</p> <p>Nicolas Scott Smith ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΧΡΕΩΝ</p> <p>Άννα Σωφρονίου ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ</p> <p>Άριστος Στυλιανού ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ</p>
<p>Διευθυντής Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου</p>	<p>Γιώργος Ζορνάς</p>
<p>Διευθυντής Διεύθυνσης Συμμόρφωσης</p>	<p>Μάριος Σκανδάλης</p>
<p>Γραμματέας</p>	<p>Κάτια Σάντη</p>
<p>Νομικοί Σύμβουλοι</p>	<p>Χρυσ αφίνης & Πολυβίου</p>
<p>Ανεξάρτητοι Ελεγκτές</p>	<p>Ernst & Young Cyprus Ltd</p>
<p>Εγγεγραμμένο Γραφείο</p>	<p>Στασίνου 51 Αγ. Παρασκευή, Στρόβολος 2002 Λευκωσία, Κύπρος Τηλέφωνο: +357 22122100, Φαξ: +357 22336258</p>

Εμείς, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και οι υπεύθυνοι της Εταιρίας για τη σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η Εταιρία) για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα ονόματα των οποίων καταγράφονται πιο κάτω, επιβεβαιώνουμε ότι, εξ όσων γνωρίζουμε:

- (α) οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις στις σελίδες 18 μέχρι 200:
- (i) καταρτίστηκαν σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τις πρόνοιες του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου,
 - (ii) παρέχουν αληθινή και δίκαιη εικόνα των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων, της οικονομικής κατάστασης και του κέρδους ή ζημιάς της Εταιρίας και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ως σύνολο, και
- (β) η Έκθεση Διαχείρισης παρέχει μια δίκαιη ανασκόπηση των εξελίξεων και της απόδοσης των εργασιών καθώς και της θέσης της Εταιρίας και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ως σύνολο, μαζί με περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Prof. Dr. Josef Ackermann	Πρόεδρος
Maksim Goldman	Αντιπρόεδρος
Arne Berggren	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Lyn Grobler	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Dr. Michael Heger	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Μάριος Καλοχωρίτης	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Μιχάλης Σπανός	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Ιωάννης Ζωγραφάκης	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
John Patrick Hourican	Εκτελεστικός Σύμβουλος
Δρ. Χριστόδουλος Πατσαλίδης	Εκτελεστικός Σύμβουλος
Ελίζα Λειβαδιώτου	Διευθύντρια Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης

27 Μαρτίου 2017

Το Διοικητικό Συμβούλιο υποβάλλει στους μετόχους της Εταιρίας την Έκθεσή του και τις ελεγμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Η Ετήσια Οικονομική Έκθεση αφορά την Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η Εταιρία) και μαζί με τις θυγατρικές της (το Συγκρότημα) το οποίο ήταν εισηγμένο στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) και στο Χρηματιστήριο Αθηνών στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Στις 18 Ιανουαρίου 2017, η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company εντάχθηκε στη δομή του Συγκροτήματος ως η νέα μητρική εταιρία του Συγκροτήματος. Στις 19 Ιανουαρίου 2017, η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company εισήχθη και ξεκίνησε διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου και στο ΧΑΚ.

Η Εταιρία ήταν η ιθύνουσα εταιρία του Συγκροτήματος την ημερομηνία του ισολογισμού. Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company συστάθηκε στις 11 Ιουλίου 2016 και από τις 18 Ιανουαρίου 2017 είναι η νέα μητρική εταιρία του Συγκροτήματος. Περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στη Σημείωση 53.1. των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Δραστηριότητες

Οι κύριες δραστηριότητες της Εταιρίας και των θυγατρικών της κατά τη διάρκεια του έτους συνέχισαν να είναι η παροχή τραπεζικών, χρηματοοικονομικών, ασφαλιστικών υπηρεσιών και η διαχείριση και πώληση ακινήτων που αποκτήθηκαν κυρίως από πελάτες στα πλαίσια διευθέτησης των υποχρεώσεών τους.

Όλες οι εταιρίες και τα υποκαταστήματα του Συγκροτήματος παρατίθενται στη Σημείωση 49 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Οι εξαγορές και πωλήσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια του 2016 παρουσιάζονται στη Σημείωση 50 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Λειτουργικό περιβάλλον στην Κύπρο

Η Κύπρος εξήλθε του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής στα τέλη Μαρτίου 2016 μετά από μια επιτυχημένη επιστροφή στις αγορές και έχοντας χρησιμοποιήσει μόνο περίπου το 70% των €10 δις σε χρηματοδοτικούς πόρους που διατέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Με βάση το Πρόγραμμα Σταθερότητας 2016-2019 του Υπουργείου Οικονομικών που δημοσιεύθηκε τον Μάιο 2016, η δημοσιονομική προσαρμογή στη διάρκεια του προγράμματος υπήρξε ουσιαστική με αποτέλεσμα να επιτευχθεί σχεδόν ο πλήρης ισοσκελισμός του κρατικού προϋπολογισμού. Οι δημόσιες δαπάνες μειώθηκαν και η είσπραξη των φόρων έγινε πιο αποτελεσματική.

Η ανεργία μειώθηκε στο 13,3% κατά το 2016 σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό ανεργίας 14,9% για το 2015 και το υψηλό του 16,5% το τέταρτο τρίμηνο του 2014, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, το πραγματικό ΑΕΠ για το 2016 αυξήθηκε κατά 2,8% σε σύγκριση με 1,7% το 2015.

Οι τιμές καταναλωτή συνέχισαν να υποχωρούν για τέταρτη συνεχή χρονιά, και μειώθηκαν κατά 1,4% το 2016, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Οι αφίξεις τουριστών αυξήθηκαν κατά 19,8% το 2016. Η βιομηχανική δραστηριότητα, σύμφωνα με το δείκτη βιομηχανικής παραγωγής αυξήθηκε το 2016 κατά 8,7%. Σε πραγματική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, η βιομηχανική παραγωγή το 2016 αυξήθηκε κατά 5,9% τα πρώτα τρία τρίμηνα του 2016, μετά από αύξηση ύψους 2,9% κατά το 2015 σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Στην αγορά ακινήτων, ο δείκτης οικιστικών ακινήτων της Κεντρικής Τράπεζας συνέχισε να μειώνεται σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, αλλά σε πιο αργούς ρυθμούς. Σε χρονιαία βάση ο δείκτης μειώθηκε κατά 1,3% στο τρίτο τρίμηνο του 2016 μετά από πτώση 1,7% και 1,6% στο δεύτερο και πρώτο τρίμηνο αντίστοιχα.

Οι κίνδυνοι για τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας σχετίζονται με τα υψηλά επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την απώλεια δυναμικής στον τομέα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με συναφείς κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά και την επιστροφή του πληθωρισμού. Κίνδυνοι μπορεί επίσης να σχετίζονται με επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος της Κύπρου. Αυτοί εμπεριέχουν βραδύτερη ανάπτυξη στο Ηνωμένο Βασίλειο με υποτίμηση της στερλίνας μετά το δημοψήφισμα για έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ. Πολιτική αβεβαιότητα στην Ευρώπη που μπορεί να προκληθεί από την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ ή από την προσφυγική κρίση θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε αυξημένη οικονομική αβεβαιότητα και να υπονομεύσει την οικονομική εμπιστοσύνη.

Λειτουργικό περιβάλλον στην Κύπρο (συνέχεια)

Οι θετικοί παράγοντες για τις προοπτικές ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας σχετίζονται με την πιθανή μεγαλύτερη ανάπτυξη στην ΕΕ και των επενδυτικών δαπανών, καθώς οι τιμές ακινήτων σταθεροποιούνται και διάφορα έργα υλοποιούνται ειδικά στον τομέα του τουρισμού.

Οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας έχουν αναβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας. Ο οίκος Fitch Ratings αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά μία βαθμίδα σε BB- με θετικό ορίζοντα τον Οκτώβριο 2016, ο οίκος S&P Global Rating κατά μία βαθμίδα σε BB με θετικό ορίζοντα τον Σεπτέμβριο 2016 και κατά μία βαθμίδα σε BB+ με σταθερό ορίζοντα τον Μάρτιο 2017 και ο οίκος Moody's Investors Service κατά δύο βαθμίδες σε B1 με σταθερό ορίζοντα τον Νοέμβριο 2015. Τον Νοέμβριο 2016, ο οίκος Moody's Investors Service αναθεώρησε τον ορίζοντα της Κυπριακής Δημοκρατίας από σταθερό σε θετικό.

Τον Ιούλιο 2016, η Κυπριακή κυβέρνηση άντλησε χρηματοδότηση από τις διεθνείς αγορές για τρίτη φορά από την έναρξη του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, μέσω της έκδοσης επταετούς ομολόγου ύψους €1 δις με απόδοση 3,8%.

Οικονομικά Αποτελέσματα¹

Τα κύρια οικονομικά στοιχεία για το 2016 παρουσιάζονται πιο κάτω:

Ενοποιημένη Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων		
€ εκατ.	2016	2015
Καθαρά έσοδα από τόκους	686	842
Καθαρά έσοδα από δικαιώματα και προμήθειες	167	154
Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος και καθαρά κέρδη από άλλα χρηματοοικονομικά μέσα	48	31
Έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες μείον απαιτήσεις και προμήθειες	44	48
Κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα και από πώληση αποθεμάτων ακινήτων	6	(53)
Λοιπά έσοδα	12	18
Σύνολο εσόδων	963	1.040
Κόστος προσωπικού	(224)	(234)
Άλλα λειτουργικά έξοδα	(173)	(174)
Σύνολο εξόδων	(397)	(408)
Κέρδη πριν τις προβλέψεις και απομειώσεις, τα κέρδη από αποαναγνώριση δανείων και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές, τα έξοδα αναδιάρθρωσης και τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	566	632
Προβλέψεις για απομείωση δανείων μείον κέρδη από αποαναγνώριση δανείων και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	(370)	(959)
Απομειώσεις άλλων χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	(47)	(62)
Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα	(18)	(8)
Μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	8	6
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία, τα έξοδα αναδιάρθρωσης και τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	139	(391)
Φορολογία	(16)	(9)
(Κέρδη)/ζημιές που αναλογούν σε δικαιώματα μειοψηφίας	(4)	6
Κέρδη/(ζημιές) μετά τη φορολογία, πριν τα έξοδα αναδιάρθρωσης, τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες και τα καθαρά κέρδη από την πώληση μη κύριων περιουσιακών στοιχείων	119	(394)
Έξοδα συμβούλων, σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης	(114)	(43)
Ζημιές από ομάδες εκποίησης που κατέχονται προς πώληση/μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	(38)
Καθαρά κέρδη από πώληση μη κύριων περιουσιακών στοιχείων	59	37
Κέρδη/(ζημιές) μετά τη φορολογία που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	64	(438)

Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο	3,47%	3,79%
Δείκτης κόστος προς έσοδα	41%	39%

¹ Τα οικονομικά αποτελέσματα αφορούν την Εταιρία, και μαζί με τις θυγατρικές της, το Συγκρότημα, της οποίας οι μετοχές ήταν εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) και στο Χρηματιστήριο Αθηνών στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Στις 18 Ιανουαρίου 2017, η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company εντάχθηκε στη δομή του Συγκροτήματος ως η νέα μητρική εταιρία της Εταιρίας. Στις 19 Ιανουαρίου 2017, οι μετοχές της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company εισήχθησαν για διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου και στο ΧΑΚ.

Οικονομικά Αποτελέσματα (συνέχεια)

Κύρια στοιχεία και δείκτες Ισολογισμού	31 Δεκεμβρίου 2016	31 Δεκεμβρίου 2015
Δάνεια (€ εκατ.)	20.130	22.592
Καταθέσεις πελατών (€ εκατ.)	16.510	14.181
Δείκτης δανείων (μετά τις προβλέψεις) προς καταθέσεις	95%	121%
Ποσοστό δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών	41%	50%
Δείκτης κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών με προβλέψεις	54%	48%
Απόδοση επί του μέσου όρου των περιουσιακών στοιχείων	0,3%	-1,7%
Απόδοση επί του μέσου όρου των ιδίων κεφαλαίων	2,1%	-12,9%
Κεφάλαια		
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) (με μεταβατικές διατάξεις)	14,5%	14,0%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	14,6%	14,1%
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) (€ εκατ.)	2.728	2.748
Σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία (€ εκατ.)	18.865	19.666

Ανάλυση Ισολογισμού

Τα ίδια κεφάλαια ιδιοκτητών της Εταιρίας διαμορφώθηκαν σε €3.071 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) βελτιώθηκε σε 14,5% στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και αυξήθηκε κατά 50 μονάδες βάσης κατά τη διάρκεια του έτους, σε σύγκριση με 14,0% στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) χωρίς μεταβατικές διατάξεις, προσαρμοσμένος για τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις², ανήλθε σε 13,9% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (31 Δεκεμβρίου 2015: 13,1%). Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ανήλθε σε 14,6% στις 31 Δεκεμβρίου 2016, υψηλότερος από τον ελάχιστο απαιτούμενο δείκτη ύψους 13% που ισχύει από την 1 Ιανουαρίου 2017, και αναπροσαρμόζεται σε 15,7% (pro-forma)³ μετά την συμπερίληψη του Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου (Tier 2) που εκδόθηκε τον Ιανουάριο 2017.

Με την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου της Κύπρου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις για το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου και με την ολοκλήρωση της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ) που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) το 2016, ο ελάχιστος δείκτης, Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) για το Συγκρότημα, από την 1 Ιανουαρίου 2017 έχει μειωθεί σε 9,50% σε σύγκριση με 10,75%, το οποίο περιλάμβανε το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, (ελάχιστος δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) στις 31 Δεκεμβρίου 2016: 11,75% αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ) και αποτελείται από απαιτήσεις του Πυλώνα Ι ύψους 4,5%, απαιτήσεις του Πυλώνα ΙΙ ύψους 3,75% και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις, ύψους 1,25%⁴. Η ΕΚΤ παρέχει επίσης μη δημόσια καθοδήγηση για πρόσθετα αποθέματα του δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) με βάση τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα ΙΙ.

Η απαίτηση για τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής επάρκειας από την 1 Ιανουαρίου 2017 μετά την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου της Κύπρου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις για το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου μειώθηκε σε 13,00% σε σύγκριση με 14,25%, το οποίο περιλάμβανε το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, και αποτελείται από τις απαιτήσεις του Πυλώνα Ι ύψους 8% (από το οποίο μέχρι 1,5% μπορεί να καλυφθεί με Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 και μέχρι 2,0% με Δευτεροβάθμια Κεφάλαια), τις απαιτήσεις του Πυλώνα ΙΙ ύψους 3,75% (υπό μορφή Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1)), καθώς και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις ύψους 1,25%⁵.

² Οι προσαρμογές για αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις σχετίζονται με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ύψους €450 εκατ. και αναγνωρίζονται σε φορολογικές ζημιές ύψους €3,6 δις και μπορούν να συμψηφιστούν με μελλοντικά κέρδη της Εταιρίας μέχρι το 2028, με φορολογικό συντελεστή 12,5%.

³ Με βάση τα προκαταρκτικά οικονομικά αποτελέσματα του Συγκροτήματος για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

⁴ Σύμφωνα με την Κυπριακή νομοθεσία η οποία έχει οριστεί για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα μέσω των απαιτήσεων του Κανονισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων (CRR)/CRD IV.

⁵ Βλέπε Υποσημείωση 4.

Οικονομικά Αποτελέσματα (συνέχεια)

Ανάλυση Ισολογισμού (συνέχεια)

Τον Ιανουάριο 2017 η Εταιρία επέστρεψε στις κεφαλαιαγορές με την έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) ύψους €250 εκατ. (το Ομόλογο). Το Ομόλογο εκδόθηκε στην ονομαστική αξία και φέρει επιτόκιο ύψους 9,25%. Το Ομόλογο λήγει στις 19 Ιανουαρίου 2027. Η Εταιρία έχει το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης του Ομολόγου στις 19 Ιανουαρίου 2022, υπό την αίρεση λήψεως όλων των απαραίτητων εγκρίσεων. Η έκδοση του Ομολόγου είναι μέρος της στρατηγικής της Εταιρίας για βελτιστοποίηση του ύψους και της σύνθεσης των κεφαλαίων και των υποχρεώσεων της, βελτιώνοντας τον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας σε 15,7% (pro-forma).

Η χρηματοδότηση της Εταιρίας από κεντρικές τράπεζες ανήλθε σε €850 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και αποτελείται από χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) ύψους €200 εκατ. και χρηματοδότηση ύψους €650 εκατ. που περιλαμβάνει ποσό ύψους €600 εκατ. μέσω της νέας σειράς Στοχευμένων Πράξεων Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης (ΣΠΠΜΑ II) που ανακοινώθηκε από την ΕΚΤ τον Μάρτιο 2016. Μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016, η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως. Τον Μάρτιο 2017, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση ύψους €230 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ II, που θα εισπραχθεί στις 29 Μαρτίου 2017.

Τα δάνεια του Συγκροτήματος⁶ ανήλθαν σε €20.130 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016, σε σύγκριση με €22.592 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Η μείωση των δανείων οφείλεται κυρίως στην αύξηση των αναδιαρθρώσεων, περιλαμβανομένων και συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με ακίνητα (debt-for-property swaps), συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με μετοχές (debt-for-equity swaps) και διαγραφών. Τα δάνεια στην Κύπρο ανήλθαν σε €18.269 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και αντιπροσωπεύουν το 91% του συνόλου των δανείων του Συγκροτήματος.

Τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών⁷ μειώθηκαν κατά €3,0 δις ή 27% το 2016. Το ποσοστό κάλυψης των δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών⁸ με προβλέψεις αυξήθηκε στο 54,4% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: 48,1%). Λαμβάνοντας υπόψη τις εμπράγματα εξασφαλίσεις σε εύλογη αξία, τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών καλύπτονται πλήρως.

Οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (MEX)⁹ με βάση τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EAT) μειώθηκαν σε €11.034 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και αντιπροσωπεύουν το 55% του συνόλου των δανείων, σε σύγκριση με 62% στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Το ποσοστό κάλυψης των MEX με προβλέψεις ανήλθε στο 41% στις 31 Δεκεμβρίου 2016, από 39% στις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Προς το τέλος του 2015, συστάθηκε η Διεύθυνση Διαχείρισης Ακινήτων (ΔΔΑ) από το Συγκρότημα, για να αναλάβει τη διαχείριση των ακινήτων που αποκτήθηκαν μέσω συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με ακίνητα (debt-for-property swaps) και ορισμένων άλλων ακινήτων που ήδη κατέχονταν προς πώληση από το Συγκρότημα, και να υλοποιεί στρατηγικές με σκοπό την πώλησή τους.

Οι συνολικές καταθέσεις πελατών του Συγκροτήματος ανήλθαν σε €16.510 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (σε σύγκριση με €14.181 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2015), και σημείωσαν αύξηση ύψους 16% από τις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι καταθέσεις πελατών αποτελούσαν το 74% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: 61%). Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις ανήλθε σε 95% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: 121%).

⁶ Τα δάνεια αναφέρονται πριν την αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση σε σχέση με τα δάνεια που αποκτήθηκαν από τη Λαϊκή Τράπεζα (η διαφορά μεταξύ του συμβατικού οφειλόμενου ποσού και της εύλογης αξίας των δανείων) ύψους €928 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: €1.207 εκατ.).

⁷ Τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών ορίζονται ως τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών και τα απομειωμένα δάνεια (απομειωμένα είναι τα δάνεια τα οποία δεν θεωρούνται πλήρως ανακτήσιμα και για τα οποία έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης σε ατομική βάση ή για τα οποία υφίστανται ζημιές κατά την αρχική αναγνώριση ή πελατών στην Υψηλούς Ανάκτησης Χρεών).

⁸ Το ποσοστό κάλυψης των δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών με προβλέψεις υπολογίζεται ως το σύνολο των συσσωρευμένων προβλέψεων για απομείωση δανείων, της αναπροσαρμογής στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και των προβλέψεων για στοιχεία εκτός ισολογισμού, ως προς το σύνολο των δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών.

⁹ Το 2014 η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) δημοσίευσε τα πρότυπα αναφοράς για τις ρυθμίσεις και τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (MEX). Σύμφωνα με τον ορισμό της EAT, ένα δάνειο θεωρείται ως μη εξυπηρετούμενο αν πληρούνται τα πιο κάτω κριτήρια: (i) Δάνεια χρεωστών οι οποίοι έχουν αξιολογηθεί ότι αδυνατούν να αποπληρώσουν πλήρως τις υποχρεώσεις τους χωρίς την εκποίηση εξασφαλίσεων, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη καθυστέρησης, ή τον αριθμό ημερών σε καθυστέρηση, για παράδειγμα σε περίπτωση διαγραφής ή σε περίπτωση όπου η Τράπεζα έχει κινηθεί νομικά εναντίον του χρεώστη ή σε περίπτωση πτωχευσάντων πελατών, ή (ii) Δάνεια πελατών που έχουν απομειωθεί π.χ. σε περίπτωση που η Τράπεζα έχει προβεί σε ειδική πρόβλεψη, ή (iii) Δάνεια με σημαντική καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, ή (iv) Εξυπηρετούμενα ρυθμισμένα δάνεια υπό επιτήρηση τα οποία έχουν τύχει αναδιάρθρωσης, ή (v) Εξυπηρετούμενα ρυθμισμένα δάνεια υπό επιτήρηση, τα οποία έχουν τύχει αναδιάρθρωσης και παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών.

Οικονομικά Αποτελέσματα (συνέχεια)

Ανάλυση Ισολογισμού (συνέχεια)

Η εναπομείνουσα έκθεση σε μη κύριες δραστηριότητες στο εξωτερικό περιλαμβάνει:

- καθαρή έκθεση στην Ελλάδα ύψους €170 εκατ. (καθαρή έκθεση στον ισολογισμό), €113 εκατ. εκτός ισολογισμού, έκθεση δανεισμού σε Ελληνικές οντότητες, η οποία αποτελεί μέρος των συνήθων εργασιών στην Κύπρο ύψους €82 εκατ. και έκθεση δανεισμού στην Κύπρο με εξασφαλίσεις στην Ελλάδα ύψους €107 εκατ.
- καθαρή έκθεση στη Ρουμανία ύψους €206 εκατ.
- καθαρή έκθεση στη Σερβία ύψους €42 εκατ.
- καθαρή έκθεση στη Ρωσία ύψους €44 εκατ.

Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων

- Τα καθαρά έσοδα από τόκους και το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο για το έτος 2016 ανήλθαν σε €686 εκατ. (2015: €842 εκατ.) και 3,47% (2015: 3,79%) αντίστοιχα.
- Τα μη επιτοκιακά έσοδα για το έτος 2016 ανήλθαν σε €277 εκατ. και αποτελούνται κυρίως από καθαρά έσοδα από δικαιώματα και προμήθειες ύψους €167 εκατ. και καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες ύψους €44 εκατ.
- Τα συνολικά έσοδα¹⁰ για το έτος 2016 ανήλθαν σε €963 εκατ., σε σύγκριση με €1.040 εκατ. για το έτος 2015.
- Τα συνολικά έξοδα για το έτος 2016 ανήλθαν σε €397 εκατ. (2015: €408 εκατ.), και ο δείκτης κόστος προς έσοδα για το έτος 2016 ανήλθε σε 41% (2015: 39%).
- Τα κέρδη πριν τις προβλέψεις και τις απομειώσεις¹¹, τα έξοδα συμβούλων, τα σχέδια εθελούσιας αποχώρησης, τα άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης και τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες για το έτος 2016 ανήλθαν σε €566 εκατ., σε σύγκριση με €632 εκατ. το 2015.
- Η χρέωση προβλέψεων για απομείωση δανείων μείον κέρδη από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές για το έτος 2016 ανήλθαν σε €370 εκατ. (2015: €959 εκατ.). Η αύξηση στη χρέωση προβλέψεων για το έτος 2015 αντικατοπτρίζει τις αλλαγές στις παραδοχές αναφορικά με τις προβλέψεις με τον συνεχή διάλογο με τις εποπτικές αρχές στα πλαίσια της ΔΕΕΑ. Η χρέωση προβλέψεων για το έτος 2016 ανήλθε σε 1,7%¹² επί του συνόλου των δανείων σε σύγκριση με 4,3% το 2015.
- Οι απομειώσεις άλλων χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για το έτος 2016 ανήλθαν σε €47 εκατ. και αφορούν κυρίως ζημιές απομείωσης αποθεμάτων ακινήτων €36 εκατ.
- Οι προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα για το 2016 ανήλθαν σε €18 εκατ. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στην αύξηση των προβλέψεων για κανονιστικά θέματα λόγω προβλέψεων για χρεώσεις αποκατάστασης αναφορικά με τις δραστηριότητες του Συγκροτήματος στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- Τα κέρδη μετά τη φορολογία πριν τα έξοδα συμβούλων, το σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης, τα άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης, τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες και καθαρά κέρδη από πώληση μη κύριων περιουσιακών στοιχείων για το έτος 2016 ανήλθαν σε €119 εκατ. (2015: ζημιά €394 εκατ.).
- Τα έξοδα αναδιάρθρωσης¹³ για το 2016 ανήλθαν σε €114 εκατ. (2015: €43 εκατ.).

¹⁰ Τα συνολικά έσοδα περιλαμβάνουν καθαρά έσοδα από τόκους και τα μη επιτοκιακά έσοδα.

¹¹ Αποτελούνται από προβλέψεις για απομείωση δανείων και απομειώσεις άλλων χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, μείον κέρδη/(ζημιές) από αποαναγνώριση δανείων και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές.

¹² Ορίζεται ως οι προβλέψεις για απομείωση δανείων, και κέρδη/(ζημιές) από αποαναγνώριση δανείων και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές ως προς το μέσο όρο του συνόλου των δανείων (όπως ορίζεται στη Σημ. 43 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

¹³ Τα έξοδα συμβούλων, το σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης αποτελούνται κυρίως από: 1) το κόστος εξωτερικών συμβούλων που αφορά:(i) την πώληση δραστηριοτήτων και μη κύριων περιουσιακών στοιχείων (ii) τέλη για τις δραστηριότητες αναδιάρθρωσης δανείων πελατών, τα οποία δεν είναι μέρος του πραγματικού επιτοκίου και (iii) την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου, 2) προβλέψεις επιδικιών, αναφορικά με τις δραστηριότητες της Λαϊκής Τράπεζας που αποκτήθηκαν κατά το 2013 και 3) κόστος σχεδίου εθελούσιας αποχώρησης.

Οικονομικά Αποτελέσματα (συνέχεια)

Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων (συνέχεια)

- Οι ζημιές από ομάδες εκποίησης που κατέχονται προς πώληση/μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες για το 2015 ανήλθαν σε €38 εκατ. και αφορούν κυρίως την πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος στη Ρωσία.
- Τα καθαρά κέρδη από πώληση μη κύριων περιουσιακών στοιχείων για το 2016 ανήλθαν σε €59 εκατ. (2015: €37 εκατ.) και αφορούν κυρίως το κέρδος από την πώληση των μετοχών της Visa Europe Limited κατά το 2016.
- Τα κέρδη μετά τη φορολογία που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας για το έτος 2016, ανήλθαν σε €64 εκατ. (2015: ζημιά €438 εκατ.).

Συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Η διοίκηση έχει προβεί σε εκτίμηση της ικανότητας του Συγκροτήματος να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα.

Οι συνθήκες που επικρατούσαν κατά το 2016, καθώς και οι εξελίξεις μέχρι την ημερομηνία έγκρισης αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που έχουν ληφθεί υπόψη από τη διοίκηση για την αξιολόγηση της ικανότητας να συνεχίσει το Συγκρότημα ως δρώσα οικονομική μονάδα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το λειτουργικό περιβάλλον της Κύπρου και του Συγκροτήματος (Σημ. 4).

Η διοίκηση πιστεύει ότι το Συγκρότημα λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της βιωσιμότητάς του και την ανάπτυξη των εργασιών του στα πλαίσια των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν.

Η διοίκηση, έχοντας λάβει υπόψη τους παράγοντες που περιγράφονται πιο κάτω και τις αβεβαιότητες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία αναφοράς, έχει ικανοποιηθεί ότι το Συγκρότημα έχει τα μέσα ώστε να συνεχίσει την επιχειρησιακή του δραστηριότητα κατά το προβλεπτό μέλλον και ως εκ τούτου, οι οικονομικές καταστάσεις συνεχίζουν να ετοιμάζονται με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας για τους λόγους που αναφέρονται πιο κάτω, παρά το γεγονός ότι, όπως αναφέρεται στις Σημειώσεις 4.2.3 και 45, η Εταιρία δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητές της στην Κύπρο και το Συγκρότημα δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ), το οποίο μπορεί να εκληφθεί ως σημαντική αβεβαιότητα ως προς την δυνατότητα του να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα.

- Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχεται σε 14,5% (με μεταβατικές διατάξεις) και τα συνολικά κεφάλαια σε 14,6% ψηλότερα από τους ελάχιστους απαιτούμενους δείκτες (Σημ. 4.2.1).
- Η βελτιωμένη χρηματοδοτική δομή του Συγκροτήματος ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων θετικών πελατειακών ροών στην Κύπρο.
- Η αύξηση στις καταθέσεις πελατών κατά €2.329 εκατ. κατά τη διάρκεια του 2016. Οι καταθέσεις πελατών ανήλθαν σε €16.510 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016.
- Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) ανήλθε σε €200 εκατ. σε σύγκριση με €3,8 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και με το υψηλότερο επίπεδο ύψους €11,4 δις τον Απρίλιο 2013 (Σημ. 4.2.3).
- Οι βελτιωμένοι δείκτες πιστοληπτικής αξιολόγησης τόσο της Εταιρίας (αναβάθμιση της Μακροπρόθεσμης Αξιολόγησης Αθέτησης από τον οίκο αξιολόγησης Fitch Ratings από 'CCC' σε 'B-' τον Απρίλιο 2016 με σταθερό ορίζοντα, και αναβάθμιση του δείκτη μακροπρόθεσμων καταθέσεων από τον οίκο Moody's Investors Service από Caa3 με σταθερό ορίζοντα σε Caa3 με θετικό ορίζοντα τον Ιούνιο 2016 και σε Caa2 με θετικό ορίζοντα τον Δεκέμβριο 2016) όσο και της Κυπριακής Δημοκρατίας (αναβάθμιση από τον οίκο αξιολόγησης Fitch Ratings κατά μία βαθμίδα σε BB- με θετικό ορίζοντα τον Οκτώβριο 2016, τον οίκο S&P Global Rating κατά μία βαθμίδα σε BB με θετικό ορίζοντα τον Σεπτέμβριο 2016 και κατά μία βαθμίδα σε BB+ με σταθερό ορίζοντα τον Μάρτιο 2017 και τον οίκο Moody's Investors Service κατά δύο βαθμίδες σε B1 με σταθερό ορίζοντα τον Νοέμβριο 2015. Το Νοέμβριο 2016, ο οίκος αξιολόγησης Moody's Investors Service αναθεώρησε τον ορίζοντα της Κυπριακής Δημοκρατίας από σταθερό σε θετικό).
- Η Εταιρία επέστρεψε στις διεθνείς αγορές τον Ιανουάριο του 2017 με την έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) ύψους €250 εκατ.

Στρατηγική και προτεραιότητες

Το Συγκρότημα συνεχίζει να επικεντρώνεται στην υλοποίηση των στρατηγικών του στόχων με σκοπό να καταστεί ένα πιο δυνατό πιστωτικό ίδρυμα, ικανό να στηρίξει την ανάκαμψη της Κυπριακής οικονομίας και να δημιουργήσει αξία για τους μετόχους του στο μεσοπρόθεσμο διάστημα.

Οι βασικοί στρατηγικοί στόχοι του Συγκροτήματος είναι:

- Σημαντική μείωση του προβληματικού δανειακού χαρτοφυλακίου
- Περαιτέρω βελτίωση της χρηματοδοτικής δομής
- Διατήρηση κατάλληλης κεφαλαιακής επάρκειας με την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίων
- Επικέντρωση σε κύριες δραστηριότητες στην Κύπρο και στο Ηνωμένο Βασίλειο
- Επίτευξη ενός ορθολογιστικού μοντέλου λειτουργίας
- Δημιουργία αξίας για τους μετόχους και για άλλα ενδιαφερόμενα μέρη

Με τις δραστηριότητες στην Κύπρο να αντιπροσωπεύουν το 91% των δανείων, και των καταθέσεων, η χρηματοοικονομική επίδοση του Συγκροτήματος είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη και με το λειτουργικό περιβάλλον της κυπριακής οικονομίας, και ως εκ τούτου θα ωφεληθεί από την ανάκαμψη της χώρας. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας, το τέταρτο τρίμηνο του 2016 το πραγματικό ΑΕΠ σημείωσε άνοδο της τάξης του 2,8% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2015 (σε εποπτικά προσαρμοσμένη βάση), ανεβάζοντας τον ρυθμό ανάπτυξης για το έτος σε 2,8% (σε σχέση με 1,7% για το 2015), δηλαδή τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης από το 2008. Τομείς που συνέτειναν στον ρυθμό ανάπτυξης συνέχισαν να είναι οι τομείς του τουρισμού και οι διεθνείς επιχειρηματικές υπηρεσίες από πλευράς προσφοράς, και η ιδιωτική κατανάλωση, οι πάγιες επενδύσεις και οι καθαρές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από την πλευρά της ζήτησης. Περαιτέρω παράγοντες που συνέτειναν στον ρυθμό ανάπτυξης αποτελούν η υποτίμηση του Ευρώ έναντι του Δολαρίου Ηνωμένων Πολιτειών και η πορεία μείωσης στην τιμή πετρελαίου. Η τουριστική δραστηριότητα ήταν έντονη, με τις αφίξεις να σημειώνουν άνοδο ύψους 19,8% μέχρι τον Οκτώβριο και τα έσοδα από τον τουρισμό να σημειώνουν άνοδο ύψους 12,3% μέχρι τον Νοέμβριο. Οι δημοσιονομικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια της κρίσης είναι καλύτερες από τις αναμενόμενες λόγω των αλλαγών τόσο στα έσοδα, όσο και στα έξοδα της δημοσιονομικής εξίσωσης.

Οι προοπτικές της Κυπριακής οικονομίας μεσοπρόθεσμα παραμένουν θετικές. Η ανάκαμψη παρατηρείται σε ευρεία βάση, οι όροι χρηματοδότησης του τραπεζικού συστήματος έχουν βελτιωθεί σημαντικά, τα αποθέματα των μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώνονται και το ποσοστό ανεργίας μειώνεται με σημαντικό ρυθμό. Σύμφωνα με τις επίσημες Οικονομικές Προβλέψεις (Χειμώνας 2017) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ θα παραμείνει ισχυρή, αλλά αναμένεται να επιβραδυνθεί σε 2,5% το 2017 και σε 2,3% το 2018.

Οι ευνοϊκές εξελίξεις για τις προοπτικές της οικονομίας συνδέονται με μεγαλύτερη περίοδο χαμηλών τιμών πετρελαίου, περαιτέρω βελτίωση των οικονομικών μεγεθών στην ευρωζώνη και υλοποίηση έργων στον τομέα του τουρισμού, της ενέργειας και των δημοσίων έργων.

Οι παράγοντες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τις προβλέψεις για βελτίωση της οικονομίας σχετίζονται με το υψηλό επίπεδο των προβληματικών δανείων και την πιθανή επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος. Αυτό περιλαμβάνει τη συνέχιση της οικονομικής ύφεσης στη Ρωσία σε συνθήκες παρατεταμένης πτώσης της τιμής πετρελαίου, ασθενέστερη από την αναμενόμενη ανάπτυξη στην ευρωζώνη ως αποτέλεσμα της επιδείνωσης της παγκόσμιας οικονομίας και βραδύτερη ανάπτυξη στο Ηνωμένο Βασίλειο με υποτίμηση της Αγγλικής Στερλίνιας ως αποτέλεσμα της αβεβαιότητας γύρω από την έξοδο της από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως εκ τούτου, οι άμεσες συνέπειες για την Κύπρο από την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση θα προέλθουν κυρίως από την τουριστική δραστηριότητα. Η πιθανή μείωση στις αφίξεις των τουριστών από το Ηνωμένο Βασίλειο δύναται να περιοριστεί, τουλάχιστο εν μέρει, από την αύξηση των αφίξεων από άλλους προορισμούς, καθώς βελτιώνεται η σύνδεση της χώρας αεροπορικά. Η πολιτική αβεβαιότητα στην Ευρώπη, είτε λόγω εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου είτε λόγω της προσφυγικής κρίσης, πιθανόν να οδηγήσει σε αυξημένη οικονομική αβεβαιότητα και να υπομονεύσει την εμπιστοσύνη.

Στρατηγική και προτεραιότητες (συνέχεια)

Η αντιμετώπιση των προβληματικών δανείων του Συγκροτήματος παραμένει η κορυφαία προτεραιότητα για τη διοίκηση του Συγκροτήματος. Το Συγκρότημα συνεχίζει να σημειώνει σταθερή πρόοδο σε όλες τις παραμέτρους επιμέτρησης της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου με τη δυναμική στις αναδιρθρώσεις να συνεχίζεται. Το Συγκρότημα προχώρησε με επιτυχία σε λύσεις αναδιάρθρωσης δανείων, ύψους κατά μέσο όρο περίπου €1 δις το τρίμηνο από τον Ιανουάριο 2015 στο ευρύτερο φάσμα του προβληματικού της χαρτοφυλακίου. Η επικέντρωση έχει στραφεί προς τα χαρτοφυλάκια ανάκτησης χρεών και του τομέα ιδιωτών, με την ανάκτηση των χρεών να γίνεται μέσω εκποιήσεων, ούτως ώστε να δοθούν λύσεις σε προβληματικές υποθέσεις και μη συνεργάσιμους δανειολήπτες, και με εισπράξεις μέσω της εξειδικευμένης μονάδας Διαχείρισης Καθυστερήσεων Τομέα Ιδιωτών και άλλων διαθέσιμων μέσων, ώστε να επιτευχθεί έγκαιρη και συνεχής επικοινωνία με πελάτες. Κατά το έτος 2016, το χαρτοφυλάκιο της ανάκτησης χρεών απομολοχέθηκε κατά €0,8 δις. Συνολικά, κατά την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι 31 Οκτωβρίου 2016, αναλογούν στην Εταιρία περίπου τα δύο τρίτα της μείωσης των ΜΕΧ στην Κύπρο, αποδεικνύοντας την αποτελεσματικότητα της στρατηγικής της στην αντιμετώπιση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων μέσω μιας αφοσιωμένης ΔΑΑΧ.

Προκειμένου να βελτιώσει περαιτέρω τη χρηματοδοτική της δομή, το Συγκρότημα εντείνει τις προσπάθειές του για διατήρηση και προσέλκυση καταθέσεων με χαμηλότερο κόστος, αξιοποιώντας την αυξανόμενη εμπιστοσύνη των πελατών προς το Συγκρότημα και τις βελτιωμένες μακροοικονομικές συνθήκες. Κατά τη διάρκεια του έτους, το Συγκρότημα προχώρησε στην προώθηση νέων καταθετικών προϊόντων στοχεύοντας στην προσέλκυση καταθετών από την εγχώρια και τη διεθνή αγορά. Η κεφαλαιακή θέση και η συνολικά βελτιωμένη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος αυξάνουν τις επιλογές χρηματοδότησής του. Στις 5 Ιανουαρίου 2017, το Συγκρότημα αποπλήρωσε τη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Κατά το 2016 και μέχρι την πλήρη εξόφληση του η Εταιρία αποπλήρωσε €3,8 δις χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Με την έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) τον Ιανουάριο 2017, η Εταιρία επέστρεψε στις διεθνείς αγορές.

Το Συγκρότημα ακολουθεί στρατηγική επικέντρωσης και αναμόρφωσης του επιχειρηματικού μοντέλου για ανάπτυξη των κύριων δραστηριοτήτων του στην Κύπρο μέσω μιας πολιτικής συνετού νέου δανεισμού και ανάπτυξης των δραστηριοτήτων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η ανάπτυξη νέου δανεισμού επικεντρώνεται σε επιλεγμένους κλάδους της οικονομίας, οι οποίοι είναι συμβατοί με το προφίλ κινδύνου του Συγκροτήματος, όπως ο τουρισμός, το εμπόριο, οι επαγγελματικές υπηρεσίες, ο τομέας της τεχνολογίας πληροφορικής/επικοινωνίας, της ενέργειας, της εκπαίδευσης και των οικολογικών έργων. Το Συγκρότημα επιδιώκει στοχευμένη ανάπτυξη στο Ηνωμένο Βασίλειο, επικεντρώνοντας τις προσπάθειές του για συνεργασία με επιχειρηματίες και με ιδιόκτητες επιχειρήσεις.

Η διοίκηση επικεντρώνεται επίσης στη διαφοροποίηση των εσόδων της μέσω της αύξησης των προμηθειών και δικαιωμάτων από διεθνείς υπηρεσίες και συναλλαγές, της διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων μέσω υπηρεσιών διαχείρισης περιουσίας και ασφαλειών. Οι ασφαλιστικές εταιρίες του Συγκροτήματος, κατέχουν ηγετική θέση στην Κυπριακή ασφαλιστική βιομηχανία, με τις δραστηριότητες αυτές να παρέχουν επαναλαμβανόμενα εισοδήματα και ως εκ τούτου διαφοροποιούν περαιτέρω τις ροές εισοδημάτων του Συγκροτήματος. Τα καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες μείον απαιτήσεις και προμήθειες για το 2016 ανήλθαν σε €44 εκατ. σε σύγκριση με €48 εκατ. το έτος 2015.

Η Εταιρία συνεχίζει να διατηρεί την ηγετική της θέση στο Κυπριακό τραπεζικό σύστημα, με το μερίδιο αγοράς επί των καταθέσεων να ανέρχεται σε 31,1% και επί των δανείων σε 39,4% στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Η ενισχυμένη κεφαλαιακή θέση του Συγκροτήματος και η βελτίωση της ρευστότητάς του, στηρίζουν τις προσπάθειες χρηματοδότησης σε υποσχόμενους τομείς της εγχώριας οικονομίας μέσω των κύριων δραστηριοτήτων του, για στήριξη επιχειρηματιών στο Ηνωμένο Βασίλειο μέσω της θυγατρικής του στο Ηνωμένο Βασίλειο και για τη δημιουργία αξίας για τους μετόχους και για άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Κατά το 2016, το Συγκρότημα παρείχε νέα δάνεια ύψους περίπου €1,5 δις κυρίως σε υποσχόμενους τομείς της εγχώριας οικονομίας μέσω των κύριων δραστηριοτήτων του και σε στήριξη επιχειρηματιών στο Ηνωμένο Βασίλειο μέσω της εκεί θυγατρικής του.

Στις 19 Ιανουαρίου 2017, η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company, η νέα μητρική εταιρία του Συγκροτήματος από τις 18 Ιανουαρίου 2017, ημερομηνία ισχύος του Σχεδίου Διακανονισμού, ανακοίνωσε ότι το συνολικό εκδοθέν μετοχικό της κεφάλαιο το οποίο αποτελείται από 446.199.933 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία εισήχθηκε στη standard κατηγορία του Επίσημου Μητρώου της εποπτικής αρχής κεφαλαιαγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών του Λονδίνου (London Stock Exchange, LSE) και στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του ΧΑΚ. Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company εργάζεται για εισαγωγή των μετοχών της στην premium κατηγορία του LSE και προτίθεται να προχωρήσει στην υποβολή αίτησης για εισαγωγή στην κατηγορία αυτή στο μέλλον, με στόχο να θεωρηθεί επιλέξιμη για συμπερίληψη στους δείκτες FTSE UK.

Κεφαλαιακή Βάση

Τα ίδια κεφάλαια των ιδιοκτητών του Συγκροτήματος ανήλθαν στις 31 Δεκεμβρίου 2016 σε €3.071 εκατ. Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) (με μεταβατικές διατάξεις) ανήλθε σε 14,5% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: 14,0%). Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) χωρίς μεταβατικές διατάξεις, προσαρμοσμένος για τις Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις, ανήλθε σε 13,9% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: 13,1%). Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ανήλθε σε 14,6% στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Επιπρόσθετες πληροφορίες για τα εποπτικά κεφάλαια παρουσιάζονται στις Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου οι οποίες αποτελούν μέρος αυτής της Ετήσιας Έκθεσης και στην Έκθεση Γνωστοποιήσεων του Πυλώνα 3, www.bankofcyprus.com (Σχέσεις Επενδυτών).

Μετοχικό κεφάλαιο

Δεν υπήρχαν αλλαγές στο εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας κατά το 2016. Πληροφορίες για τις αλλαγές στο μετοχικό κεφάλαιο μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016 παρουσιάζονται στη Σημείωση 53 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων που έχει εγκριθεί από τους μετόχους στην Ετήσια Γενική Συνέλευση στις 24 Νοεμβρίου 2015, όπως περιγράφεται στη Σημείωση 34 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, αντικαταστάθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2017 από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών που θεσπίστηκε από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως αποτέλεσμα της εισαγωγής της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως της νέας μητρικής εταιρίας του Συγκροτήματος. Το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών είναι πανομοιότυπο με το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων, εκτός από το γεγονός ότι ο αριθμός μετοχών που θα εκδοθούν από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company για εξάσκηση των δικαιωμάτων του Σχεδίου Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών δεν θα υπερβαίνει τις 8.922.945 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία και η τιμή εξάσκησης έχει καθοριστεί σε €5,00 κατά μετοχή. Η ημερομηνία εξάσκησης επεκτάθηκε από 3 χρόνια σε μεταξύ 4-10 χρόνια μετά από την ημερομηνία παραχώρησής τους.

Ίδιες μετοχές της Εταιρίας

Οι μετοχές της Εταιρίας που κατέχονται από οντότητες που ελέγχονται από το Συγκρότημα αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια κατά την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση αυτών των μετοχών. Δεν αναγνωρίζεται οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Κατά το 2016 όλες οι ίδιες μετοχές της Εταιρίας, πέραν από αυτές που έχει στην κατοχή της η θυγατρική εταιρία του Συγκροτήματος που διεξάγει ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής, έχουν πωληθεί.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η θυγατρική εταιρία του Συγκροτήματος που διεξάγει ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής είχε στην κατοχή της 2.889 χιλ. (2015: 2.889 χιλ.) μετοχές της Εταιρίας ως μέρος των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επενδύονται προς όφελος των ασφαλιζομένων (Σημ. 24). Η αξία κτήσεως των μετοχών αυτών ήταν €25.333 χιλ. (2015: €25.333 χιλ.).

Αλλαγή στον έλεγχο της Εταιρίας

Δεν υπάρχουν σημαντικές συμφωνίες στις οποίες η Εταιρία είναι συμβαλλόμενο μέρος και οι οποίες αρχίζουν να ισχύουν μετά από αλλαγή στον έλεγχο της Εταιρίας, αλλά υπάρχουν συμφωνίες οι οποίες επιτρέπουν στους αντισυμβαλλόμενους να τις τροποποιήσουν ή να τις τερματίσουν μετά από αλλαγή στον έλεγχο της Εταιρίας. Εκτός όπως αναφέρεται πιο κάτω, οι συμφωνίες αυτές δεν έχουν σημαντική επίδραση στο Συγκρότημα ως σύνολο.

Το Συγκρότημα έχει επίσης συμφωνίες οι οποίες προνοούν τον τερματισμό τους σε περίπτωση που επιδεινωθεί σημαντικά η πιστοληπτική του ικανότητα λόγω αλλαγής στον έλεγχο της Εταιρίας.

Άλλες πληροφορίες

Κατά το 2016 και 2015 δεν υπήρχαν περιορισμοί στη μεταβίβαση των συνήθων μετοχών της Εταιρίας εκτός από τις πρόνοιες του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου της Κύπρου σύμφωνα με τις οποίες απαιτείται η έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) πριν την απόκτηση συγκεκριμένων ποσοστών του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας, ως επίσης και τις απαιτήσεις της οδηγίας για τις Πράξεις Προσώπων που Κατέχουν Εμπιστευτικές Πληροφορίες και τις Πράξεις Χειραγώγησης της Αγοράς, η οποία αφορά συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα.

Η θυγατρική του Συγκροτήματος που διεξάγει ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής και κατέχει μετοχές της Εταιρίας ως μέρος των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επενδύονται προς όφελος των ασφαλιζομένων, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί ασφαλιστικών εταιριών νόμου, δεν έχει δικαίωμα ψήφου. Δεν υπάρχουν μετοχές της Εταιρίας που παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου.

Μέτοχοι της Εταιρίας που κατέχουν πέραν του 5% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι πιο κάτω μέτοχοι κατείχαν πέραν του 5% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας:

	31 Δεκεμβρίου 2016
Cyprus Popular Bank Public Co Ltd	9,62%
Lamesa Holdings S.A. (affiliate of Renova Group)	9,27%
TD Asset Management	5,24%
Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης	5,02%

Στις 27 Μαρτίου 2017 όλες οι μετοχές της Εταιρίας κατέχονται από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company (Σημ. 53.1).

Μερίσματα

Η Εταιρία υπόκειται σε απαγόρευση διανομής μερισμάτων από τις εποπτικές αρχές και ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια των ετών 2016 και 2015 δεν προτάθηκε και δεν πληρώθηκε μέρισμα.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς

Νέα μητρική Εταιρία και εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου

Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company συστάθηκε στις 11 Ιουλίου 2016 στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας για την εισαγωγή του Συγκροτήματος στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (London Stock Exchange, LSE). Η Δημοκρατία της Ιρλανδίας θεωρήθηκε η καταλληλότερη δικαιοδοσία αφού πληροί τα κριτήρια ένταξης στους δείκτες FTSE, είναι χώρα της Ευρωζώνης, το νομικό της σύστημα είναι βασισμένο στις αρχές του κοινού δικαίου, παρόμοιου με αυτό της Κύπρου και είναι κοινώς αποδεκτή δικαιοδοσία για εταιρίες που επιθυμούν να αιτηθούν εισαγωγή των μετοχών τους στο LSE. Η έδρα, η διοίκηση και οι λειτουργικές δραστηριότητες της Εταιρίας παραμένουν στην Κύπρο. Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company έχει τη φορολογική της έδρα στην Κύπρο.

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση (ΕΓΣ) των μετόχων της Εταιρίας η οποία πραγματοποιήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2016 ενέκρινε το σχέδιο διακανονισμού μεταξύ της Εταιρίας, της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και των μετόχων της Εταιρίας. Το σχέδιο διακανονισμού εισήγαγε την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως τη νέα μητρική εταιρία του Συγκροτήματος. Επιπρόσθετα, η ΕΓΣ εξουσιοδότησε τους Διοικητικούς συμβούλους ώστε να λάβουν όλα τα αναγκαία ή κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή του σχεδίου διακανονισμού.

Η ΕΓΣ ενέκρινε επίσης:

- (i) μείωση του εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας από €892.294.453,30 διαιρεμένο σε 8.922.944.533 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία, στο μηδέν, με την ακύρωση όλου του εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας (Υφιστάμενες Μετοχές) με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός αποθεματικού από μείωση κεφαλαίου στους λογαριασμούς της Εταιρίας, ίσο με τη συνολική ονομαστική αξία των Υφιστάμενων Μετοχών που ακυρώνονται, και το οποίο θα δημιουργηθεί ως μη διανεμητέο αποθεματικό κεφαλαίου σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαράγραφου (ε) του άρθρου 64 του περί Εταιριών Νόμου, Κεφ. 113 (‘Μείωση Κεφαλαίου’),

Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς (συνέχεια)

Νέα μητρική Εταιρία και εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (συνέχεια)

- (ii) την αύξηση του εγκεκριμένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας σε €4.767.759.272,00 διαιρεμένο σε 47.677.592.720 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία με τη δημιουργία 8.922.944.533 νέων μη εκδομένων συνήθων μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία, κάθε μία από τις οποίες θα φέρει τα ίδια δικαιώματα και θα είναι ισότιμη (rank parí passu) με τις υφιστάμενες συνήθεις μετοχές της Εταιρίας,
- (iii) το αποθεματικό που θα προκύψει στα λογιστικά βιβλία της Εταιρίας ως αποτέλεσμα της ακύρωσης των Υφιστάμενων Μετοχών διατεθεί για την αποπληρωμή στο άρτιο 8.922.944.533 νέων συνήθων μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας, οι οποίες θα εκδοθούν και θα κατανομηθούν, ως πλήρως αποπληρωμένες, στην Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ή σε εντεταλμένο/α της πρόσωπο/α ((nominee/s) σύμφωνα με το Σχέδιο, και
- (iv) την εξουσιοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας, όπως θέσει σε εφαρμογή το παρόν ειδικό ψήφισμα.

Το σχέδιο διακανονισμού επικυρώθηκε από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας στις 21 Δεκεμβρίου 2016 και η αναστολή διαπραγμάτευσης των Υφιστάμενων Μετοχών της Εταιρίας στο ΧΑΚ και ΧΑ ξεκίνησε στις 10 Ιανουαρίου 2017, περιλαμβανομένης.

Μετά από την καταχώρηση του Διατάγματος του Δικαστηρίου στον Έφορο Εταιριών και της εγγραφής από αυτόν της μείωσης κεφαλαίου, το σχέδιο διακανονισμού τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Ιανουαρίου 2017. Ως αποτέλεσμα, όλες οι μετοχές οι οποίες αποτελούν το εκδομένο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας έχουν ακυρωθεί και η Εταιρία έχει εκδώσει και διαθέσει 8.922.944.533 νέες συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία, οι οποίες έχουν κατανομηθεί, ως πλήρως αποπληρωμένες, στην Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company έχει εκδώσει και διαθέσει Νέες Μετοχές και έχει διασφαλίσει την έκδοση Παραστατικών Δικαιωμάτων τα οποία αντιπροσωπεύουν Νέες Μετοχές, με βάση τους όρους του σχεδίου διακανονισμού. Κάθε μία Νέα Μετοχή ή ένα Παραστατικό Δικαίωμα αντιπροσωπεύει μία Νέα Μετοχή για κάθε ατομική συμμετοχή των 20 Υφιστάμενων Μετοχών.

Στις 19 Ιανουαρίου 2017 το συνολικό εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company το οποίο αποτελείται από 446.199.933 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία έχει εισαχθεί στη standard κατηγορία του επίσημου μητρώου της εποπτικής αρχής κεφαλαιαγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών του Λονδίνου (LSE) με το σύμβολο (ticker) "BOCH" και στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του ΧΑΚ με το σύμβολο (ticker) "BOCH/ΤΡΚΗ", με ISIN IE00BD5B1Y92.

Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων που έχει εγκριθεί από τους μετόχους στην Ετήσια Γενική Συνέλευση στις 24 Νοεμβρίου 2015, όπως περιγράφεται στη Σημείωση 34 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, αντικαταστάθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2017 από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών που θεσπίστηκε από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως αποτέλεσμα της εισαγωγής της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως της νέας μητρικής εταιρίας του Συγκροτήματος. Το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών είναι πανομοιότυπο με το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων, εκτός από το γεγονός ότι ο αριθμός μετοχών που θα εκδοθούν από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company για εξάσκηση των δικαιωμάτων του Σχεδίου Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών δεν θα υπερβαίνει τις 8.922.945 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία και η τιμή εξάσκησης έχει καθοριστεί σε €5,00 κατά μετοχή. Η ημερομηνία εξάσκησης επεκτάθηκε από 3 χρόνια σε μεταξύ 4-10 χρόνια μετά από την ημερομηνία παραχώρησής τους.

Πλήρης αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA)

Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Όλα τα ενεχυριασμένα δάνεια αποδεσμεύτηκαν αλλά οι εξασφαλίσεις σε ακίνητα παραμένουν δεσμευμένες στις 27 Μαρτίου 2017.

Έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου

Τον Ιανουάριο 2017 η Εταιρία έκδωσε Ομολόγο Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) ύψους €250 εκατ. στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιακών Δανείων (EMTN Programme) της Εταιρίας. Το Ομολόγο εκδόθηκε στην ονομαστική του αξία και φέρει επιτόκιο ύψους 9,25%. Το Ομολόγο λήγει στις 19 Ιανουαρίου 2027. Η Εταιρία έχει το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης του Ομολόγου στις 19 Ιανουαρίου 2022, υπό την αίρεση λήψεως όλων των απαραίτητων εγκρίσεων.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς (συνέχεια)

Χρηματοδότηση μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ ΙΙ

Τον Μάρτιο 2017, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση ύψους €230 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ ΙΙ, που θα εισπραχθεί στις 29 Μαρτίου 2017.

Διαχείριση Κινδύνων

Όπως κάθε χρηματοοικονομικός οργανισμός, το Συγκρότημα εκτίθεται σε κινδύνους, οι πιο σημαντικοί από τους οποίους είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος αγοράς (ο οποίος προκύπτει από αρνητικές μεταβολές στις τιμές συναλλάγματος, επιτοκίων ή αξιών) και ο ασφαλιστικός κίνδυνος. Το Συγκρότημα παρακολουθεί και διαχειρίζεται αυτούς τους κινδύνους με διάφορους μηχανισμούς ελέγχου. Λεπτομέρειες για τη διαχείριση των κινδύνων του Συγκροτήματος αναφέρονται στις Σημειώσεις 43 μέχρι 46 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων και στις Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου, οι οποίες αποτελούν μέρος αυτής της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2016.

Επιπρόσθετα, το Συγκρότημα εκτίθεται στον κίνδυνο μεταβολής της εύλογης αξίας είτε των ιδιοκτητών ακινήτων, ή των αποθεμάτων ακινήτων ή των επενδύσεων σε ακίνητα. Τα αποθέματα ακινήτων αποκτούνται κυρίως από πελάτες στα πλαίσια διευθέτησης των υποχρεώσεων τους με σκοπό να πωληθούν σύμφωνα με τη στρατηγική του Συγκροτήματος. Περισσότερες πληροφορίες αναφέρονται στις Σημειώσεις 22, 25 και 27.

Επίσης, λεπτομέρειες για τις σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές οι οποίες μπορούν να έχουν ουσιώδεις επιπτώσεις στη χρηματοοικονομική επίδοση και θέση του Συγκροτήματος παρουσιάζονται στη Σημείωση 5 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Οι δημοσιοποιήσεις του Πυλώνα 3 που απαιτούνται από τους Κανονισμούς Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (ΕΕ) Αρ. 575/2013 δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com (Σχέσεις Επενδυτών).

Ετοιμασία περιοδικών εκθέσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη να διασφαλίζει ότι η διοίκηση διατηρεί κατάλληλο σύστημα εσωτερικού ελέγχου που παρέχει διασφάλιση για την αποτελεσματική λειτουργία, τους εσωτερικούς ελέγχους για την οικονομική πληροφόρηση και τη συμμόρφωση με κανόνες και κανονισμούς. Έχει τη συνολική ευθύνη για το Συγκρότημα και εγκρίνει και επιβλέπει την υλοποίηση των στρατηγικών του στόχων, τη στρατηγική κινδύνου και την εσωτερική διακυβέρνηση.

Το Συγκρότημα έχει κατάλληλους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένων υγειών διοικητικών και λογιστικών διαδικασιών, συστημάτων πληροφορικής και ελέγχων. Το πλαίσιο διακυβέρνησης υπόκειται σε αναθεώρηση τουλάχιστον μια φορά το χρόνο.

Το Συγκρότημα έχει αποτελεσματικές διαδικασίες ετοιμασίας των οικονομικών του καταστάσεων, μέσω των οποίων οι συναλλαγές και τα γεγονότα που παρουσιάζονται στα λογιστικά βιβλία μεταφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις, τις σχετικές γνωστοποιήσεις και άλλες χρηματοοικονομικές εκθέσεις του Συγκροτήματος. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου διασφαλίζει επίσης ότι η ακεραιότητα των λογιστικών και χρηματοοικονομικών συστημάτων, περιλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών ελέγχων και η συμμόρφωση με τις νομικές και εποπτικές απαιτήσεις και τα σχετικά πρότυπα, είναι επαρκής.

Οι πολιτικές και οι διαδικασίες έχουν σχεδιαστεί βάσει της φύσης της, έκτασης και της πολυπλοκότητας των εργασιών του Συγκροτήματος για να παρέχουν εύλογη, αλλά όχι απόλυτη, διαβεβαίωση έναντι ουσιωδών ανακρίβειών, λαθών, ζημιών, απατών ή παραβιάσεων νομοθεσιών και κανονισμών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, προβαίνει σε αναθεωρήσεις σε τακτική βάση για την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος και των διαδικασιών επαλήθευσης της ορθότητας, πληρότητας και εγκυρότητας των πληροφοριών που παρέχονται στους επενδυτές. Οι αναθεωρήσεις καλύπτουν όλα τα συστήματα ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και λειτουργικών μηχανισμών ελέγχου και μηχανισμού ελέγχου συμμόρφωσης, καθώς και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων. Ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου είναι να διασφαλιστεί η οικονομική ακεραιότητα και ακρίβεια της οικονομικής πληροφόρησης της Εταιρίας.

Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης

Τον Απρίλιο του 2014 το ΧΑΚ έκδωσε την 4η Έκδοση (Αναθεωρημένη) του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης (ο Κώδικας ΧΑΚ). Οι εισηγμένες εταιρίες έχουν την υποχρέωση να συμπεριλαμβάνουν στην Ετήσια Οικονομική Έκθεσή τους, Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου για την Εταιρική Διακυβέρνηση. Στο πρώτο μέρος της Έκθεσης, οι εταιρίες θα πρέπει να δηλώνουν κατά πόσο συμμορφώνονται με τον Κώδικα ΧΑΚ καθώς και το βαθμό στον οποίο εφαρμόζουν τις αρχές του. Στο δεύτερο μέρος της Έκθεσης, οι εταιρίες θα πρέπει να επιβεβαιώνουν ότι έχουν συμμορφωθεί με τις διατάξεις του Κώδικα ΧΑΚ και σε περίπτωση που δεν έχουν συμμορφωθεί, να δίνουν επαρκείς εξηγήσεις.

Η Εταιρία επέλεξε επίσης να συμμορφωθεί με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης Ηνωμένου Βασιλείου 2014 που εκδόθηκε από το Συμβούλιο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (FRC) στο Ηνωμένο Βασίλειο (Κώδικας ΗΒ) μετά την απόφασή της να προχωρήσει με την Εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου.

Αναφορικά με το πρώτο μέρος της Έκθεσης, η Εταιρία ως εισηγμένη στο ΧΑΚ, έχει υιοθετήσει τον Κώδικα ΧΑΚ και εφαρμόζει τις αρχές του.

Αναφορικά με το δεύτερο μέρος της Έκθεσης, η Εταιρία βεβαιώνει ότι τηρεί όλες τις διατάξεις του Κώδικα ΧΑΚ. Στην Έκθεση περί Εταιρικής Διακυβέρνησης του 2016 περιγράφεται ο τρόπος εφαρμογής των αρχών του Κώδικα ΧΑΚ.

Η περιγραφή καλύπτει επίσης τις αρχές του Κώδικα του Ηνωμένου Βασιλείου και πως αυτές έχουν εφαρμοστεί κατά τη διάρκεια του έτους.

Οι κανονισμοί που διέπουν τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και το διορισμό και αντικατάσταση των μελών του παρουσιάζονται στην ενότητα 1 της Ετήσιας Έκθεσης περί Εταιρικής Διακυβέρνησης για το 2016. Οι εξουσίες των εκτελεστικών και εποπτικών οργάνων του Συγκροτήματος επίσης παρουσιάζονται στην Έκθεση περί Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Οποιαδήποτε τροποποίηση ή προσθήκη στο Καταστατικό της Εταιρίας είναι έγκυρη μόνο με ειδικό ψήφισμα σε συνέλευση των μετόχων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο δικαιούται να εκδώσει μετοχικό κεφάλαιο αν υπάρχει επαρκές εγκεκριμένο μετοχικό κεφάλαιο και εφ' όσον οι νέες μετοχές που θα προκύψουν προσφερθούν στους υφιστάμενους μετόχους, ανάλογα με το ποσοστό του κεφαλαίου που αντιπροσωπεύουν οι μετοχές τους. Σε περίπτωση που η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου συνεπάγεται και αύξηση του εγκεκριμένου κεφαλαίου ή σε περίπτωση που οι νέες μετοχές δεν θα προσφερθούν στους υφιστάμενους μετόχους, τότε πρέπει να ληφθεί η έγκριση των μετόχων σε γενική συνέλευση. Σύμφωνα με τον περί Εταιριών Νόμο της Κύπρου, το Διοικητικό Συμβούλιο δύναται να προτείνει σε γενική συνέλευση των μετόχων τη θέσπιση σχεδίου επαναγοράς μετοχών.

Πληροφορίες για περιορισμούς στα δικαιώματα ψήφου και για ειδικά δικαιώματα ελέγχου σε σχέση με τις μετοχές της Εταιρίας αναφέρονται στην παράγραφο "Άλλες πληροφορίες" πιο πάνω.

Η Ετήσια Έκθεση περί Εταιρικής Διακυβέρνησης για το 2016 συμπεριλαμβάνεται σε αυτή την Ετήσια Οικονομική Έκθεση.

Συμφωνίες τερματισμού υπηρεσίας

Το συμβόλαιο εργοδότησης ενός από τους εκτελεστικούς συμβούλους στις 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνει πρόνοια για μονομερές δικαίωμα μη αιτιολογημένου τερματισμού του συμβολαίου εκ μέρους της Εταιρίας, με ειδοποίηση τεσσάρων μηνών. Σε τέτοια περίπτωση, η Εταιρία έχει την υποχρέωση να προβεί σε πληρωμή της περιόδου ειδοποίησης για άμεσο τερματισμό του συμβολαίου. Οι όροι εργοδότησης του άλλου εκτελεστικού συμβούλου βασίζονται στις πρόνοιες της συλλογικής σύμβασης που ισχύουν και για το υπόλοιπο προσωπικό, και οι οποίες προβλέπουν αποζημίωση με βάση τα χρόνια υπηρεσίας.

Διοικητικό Συμβούλιο

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας κατά την ημερομηνία αυτής της Έκθεσης αναφέρονται στη σελίδα 1. Όλοι οι Σύμβουλοι ήταν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κατά τη διάρκεια του έτους έως και την ημερομηνία της παρούσας Έκθεσης με εξαίρεση τον Dr. Michael Heger ο οποίος διορίστηκε ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου μετά την έγκριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) στις 10 Ιουνίου 2016 και της κα. Lyn Grobler η οποία διορίστηκε ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου μετά την έγκριση της ΕΚΤ στις 7 Φεβρουαρίου 2017. Ο κ. Wilbur L. Ross Jr. υπέβαλε την παραίτηση του από τη θέση του Μέλους και του Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου την 1 Μαρτίου 2017. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποδέχθηκε την παραίτηση του κ. Ross και εξέφρασε τις θερμές του ευχαριστίες για την αξιόλογη και πολύτιμη προσφορά του στο Συγκρότημα στο οποίο υπηρέτησε από το 2014. Την ίδια μέρα, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε το διορισμό του κ. James B. Lockhart III ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο διορισμός του τελεί υπό την έγκριση της ΕΚΤ.

Το Καταστατικό της Εταιρίας προβλέπει την αποχώρηση του ενός τρίτου των Διοικητικών Συμβούλων και την προσφορά τους για επανεκλογή. Το Καταστατικό της Εταιρίας θα τροποποιηθεί πριν την επόμενη Ετήσια Γενική Συνέλευση έτσι ώστε όλοι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι να αποχωρούν κάθε χρόνο και να προσφέρονται για επανεκλογή εάν το επιθυμούν.

Η αμοιβή του Διοικητικού Συμβουλίου παρουσιάζεται στη Σημείωση 48 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Το ποσοστό στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας που κατείχαν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου στις 31 Δεκεμβρίου 2016, παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

	31 Δεκεμβρίου 2016
<i>Μη εκτελεστικοί</i>	%
Prof. Dr. Josef Ackermann	0,03
Wilbur L. Ross Jr.	1,63
Maksim Goldman	-
Arne Berggren	0,01
Dr. Michael Heger	-
Μάριος Καλοχωρίτης	-
Μιχάλης Σπανός	0,01
Ιωάννης Ζωγραφάκης	-
<i>Εκτελεστικοί</i>	
John Patrick Hourican	-
Δρ. Χριστόδουλος Πατσαλίδης	-
	1,68

Από τις 18 Ιανουαρίου 2017, τέθηκε σε ισχύ το σχέδιο διακανονισμού όπως παρουσιάζεται στη Σημείωση 53.1 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Στις 27 Μαρτίου 2017, κανένα από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν κατείχε οποιοδήποτε ποσοστό στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας.

Prof. Dr. Josef Ackermann

Πρόεδρος

27 Μαρτίου 2017

Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Περιεχόμενα	Σελίδα		Σελίδα
Ενοποιημένη Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων	20		
Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων	21	11. Καθαρὰ κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα	72
Ενοποιημένος Ισολογισμός	22	12. Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες	73
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων	23	13. Λοιπά έσοδα	74
Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών	25	14. Δαπάνες προσωπικού	75
Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις		15. Άλλα λειτουργικά έξοδα	81
1. Πληροφορίες για την Εταιρία	26	16. Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών μέσων και κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	82
2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών	26	17. Φορολογία	83
2.1 Βάση ετοιμασίας	26	18. Κέρδη κατά μετοχή	88
2.2 Αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και στις γνωστοποιήσεις	26	19. Μετρητά, καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	89
2.3 Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ	29	20. Επενδύσεις	89
2.4 Βάση ενοποίησης	33	21. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	95
2.5 Συνενώσεις επιχειρήσεων	34	22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας	97
2.6 Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	34	23. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	110
2.7 Μετατροπή ξένου συναλλάγματος	35	24. Περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους	110
2.8 Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα	36	25. Ακίνητα και εξοπλισμός	112
2.9 Κύκλος εργασιών	36	26. Άυλα περιουσιακά στοιχεία	114
2.10 Αναγνώριση εσόδων	36	27. Αποθέματα ακινήτων	115
2.11 Ωφελήματα αφηρημένης προσωπικού	37	28. Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	117
2.12 Φορολογία	38	29. Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση	117
2.13 Χρηματοοικονομικά μέσα	38	30. Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	118
2.14 Διαγραφή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	41	31. Καταθέσεις πελατών	119
2.15 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	41	32. Υποχρεώσεις ασφαλιστήριων συμβολαίων	120
2.16 Λογιστική αντιστάθμισης	43	33. Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	122
2.17 Συμφωφισμός χρηματοοικονομικών μέσων	45	34. Μετοχικό κεφάλαιο	123
2.18 Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	45	35. Μερίσματα	124
2.19 Ασφαλιστικές εργασίες	45	36. Συσσωρευμένες ζημιές	125
2.20 Συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης	46	37. Συναλλαγές για λογαριασμό πελατών	125
2.21 Χρηματοδοτικές μισθώσεις - Το Συγκρότημα ως εκμισθωτής	46	38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις	125
2.22 Λειτουργικές μισθώσεις	47	39. Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες	132
2.23 Ακίνητα και εξοπλισμός	47	40. Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	134
2.24 Επενδύσεις σε ακίνητα	48	41. Λειτουργικές μισθώσεις - Το Συγκρότημα ως μισθωτής	134
2.25 Αποθέματα ακινήτων	48	42. Ανάλυση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την αναμενόμενη ημερομηνία λήξης	135
2.26 Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες	48	43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος	136
2.27 Άυλα περιουσιακά στοιχεία	49	44. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος αγοράς	165
2.28 Μετοχικό κεφάλαιο	49	45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης	170
2.29 Ίδιες μετοχές	50	46. Διαχείριση κινδύνων - Ασφαλιστικός κίνδυνος	182
2.30 Προβλέψεις	50	47. Διαχείριση κεφαλαίου	184
2.31 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις	50	48. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα	184
2.32 Συγκριτικές πληροφορίες	50	49. Εταιρίες του Συγκροτήματος	188
3. Συνεχιζόμενη δραστηριότητα	51	50. Εξαγορές και πωλήσεις	191
4. Λειτουργικό περιβάλλον	51	51. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	195
5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές	55	52. Αναφορά ανά χώρα	198
6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα	62	53. Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς	199
7. Έσοδα από τόκους	71		
8. Έξοδα από τόκους	71		
9. Έσοδα και έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	71		
10. Καθαρὰ κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος	72		

	Σημ.	2016 €000	2015 €000
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
Κύκλος εργασιών	2.9	1.234.098	1.425.989
Έσοδα από τόκους	7	886.582	1.122.105
Έξοδα από τόκους	8	(200.400)	(279.665)
Καθαρά έσοδα από τόκους		686.182	842.440
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	9	176.865	162.557
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	9	(10.207)	(9.100)
Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος	10	43.471	38.367
Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα	11	63.373	47.129
Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες	12	44.432	47.905
Κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα	22	4.974	(53.080)
Κέρδη από πώληση αποθεμάτων ακινήτων		1.361	882
Λοιπά έσοδα	13	14.905	16.725
		1.025.356	1.093.825
Δαπάνες προσωπικού	14	(287.172)	(233.631)
Άλλα λειτουργικά έξοδα	15	(242.955)	(225.038)
		495.229	635.156
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	16	63.315	305.089
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις	16	(433.609)	(1.264.554)
Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	16	(11.293)	(43.503)
Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων	16	(36.220)	(18.103)
Κέρδη/(ζημιές) πριν το μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών		77.422	(385.915)
Μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	51	8.194	5.923
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		85.616	(379.992)
Φορολογία	17	(18.385)	(9.203)
Κέρδη/(ζημιές) μετά τη φορολογία από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		67.231	(389.195)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
Ζημιές μετά τη φορολογία από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	6	-	(65.107)
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος		67.231	(454.302)
Αναλογούντα σε:			
Ιδιοκτήτες της Εταιρίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες		63.656	(382.513)
Ιδιοκτήτες της Εταιρίας-μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		-	(55.839)
Σύνολο κερδών/(ζημιών) που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας		63.656	(438.352)
Δικαιώματα μειοψηφίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες		3.575	(6.682)
Δικαιώματα μειοψηφίας-μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		-	(9.268)
Σύνολο κερδών/(ζημιών) που αναλογούν στα δικαιώματα μειοψηφίας		3.575	(15.950)
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος		67.231	(454.302)
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή (σεντ) που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	18	0,7	(4,3)
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή (σεντ) που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	18	0,7	(4,9)

	Σημ.	2016 €000	2015 €000
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος		67.231	(454.302)
Λοιπά συνολικά εισοδήματα			
<i>Λοιπά συνολικά εισοδήματα που πρόκειται να επανακατηγοριοποιηθούν στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους</i>			
Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος			
(Ζημιές)/κέρδη από τη μετατροπή των καθαρών επενδύσεων σε υποκαταστήματα του εξωτερικού και θυγατρικές		(43.763)	19.597
Κέρδη/(ζημιές) από αντισταθμίσεις των καθαρών επενδύσεων σε υποκαταστήματα του εξωτερικού και θυγατρικές	21	53.408	(22.860)
Μεταφορά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων λόγω διάλυσης/πώλησης δραστηριοτήτων στο εξωτερικό		(3.958)	21.020
		5.687	17.757
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση			
Καθαρά κέρδη από τη μεταβολή στην εύλογη αξία πριν τη φορολογία		842	52.056
Μερίδιο από καθαρά κέρδη/(ζημιές) στην εύλογη αξία συγγενών εταιριών		1.677	(2.060)
Μεταφορά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων λόγω απομείωσης		839	1.515
Μεταφορά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων λόγω πώλησης		(47.960)	(3.016)
		(44.602)	48.495
		(38.915)	66.252
<i>Λοιπά συνολικά εισοδήματα που δεν πρόκειται να επανακατηγοριοποιηθούν στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους</i>			
Επανεκτίμηση ακινήτων			
Ζημιές από τη μεταβολή στην εύλογη αξία πριν τη φορολογία		-	(4.795)
Μερίδιο στα κέρδη από τη μεταβολή στην εύλογη αξία συγγενών εταιριών		-	4
Φορολογία	17	219	3.923
		219	(868)
Αναλογιστικές (ζημιές)/κέρδη των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών			
(Ζημιές)/κέρδη κατά την επαναμέτρηση των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών	14	(14.255)	2.328
		(14.036)	1.460
Λοιπές συνολικές (ζημιές)/εισοδήματα μετά τη φορολογία		(52.951)	67.712
Συνολικά εισοδήματα/(ζημιές) για το έτος		14.280	(386.590)
Αναλογούντα σε:			
Ιδιοκτήτες της Εταιρίας		15.321	(378.679)
Δικαιώματα μειοψηφίας		(1.041)	(7.911)
Συνολικά εισοδήματα/(ζημιές) για το έτος		14.280	(386.590)

στις 31 Δεκεμβρίου 2016

<i>Περιουσιακά στοιχεία</i>	<i>Σημ.</i>	2016	2015
		€000	€000
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	19	1.506.396	1.422.602
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	19	1.087.837	1.314.380
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	21	20.835	14.023
Επενδύσεις	20	373.879	588.255
Επενδύσεις που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση	20	299.765	421.032
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	23	15.649.401	17.191.632
Περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους	24	499.533	475.403
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	28	269.911	281.780
Αποθέματα ακινήτων	27	1.427.272	515.858
Επενδύσεις σε ακίνητα	22	38.059	34.628
Ακίνητα και εξοπλισμός	25	280.893	264.333
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	26	146.963	133.788
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	51	109.339	107.753
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	17	450.441	456.531
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	29	11.411	48.503
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων		22.171.935	23.270.501
<i>Υποχρεώσεις</i>			
Καταθέσεις από τράπεζες		434.786	242.137
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	30	850.014	4.452.850
Συμφωνίες επαναγοράς		257.367	368.151
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	21	48.625	54.399
Καταθέσεις πελατών	31	16.509.741	14.180.681
Υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων	32	583.997	566.925
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	33	335.925	282.831
Ομολογιακά δάνεια		-	712
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	17	45.375	40.807
Μη κυκλοφορούντες υποχρεώσεις και ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	29	-	3.677
Σύνολο υποχρεώσεων		19.065.830	20.193.170
<i>Ίδια κεφάλαια</i>			
Μετοχικό κεφάλαιο	34	892.294	892.294
Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	34	552.618	552.618
Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου	34	1.952.486	1.952.486
Αποθεματικά επανεκτίμησης και άλλα αποθεματικά		218.678	258.709
Συσσωρευμένες ζημιές	36	(544.930)	(601.152)
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας		3.071.146	3.054.955
Δικαιώματα μειοψηφίας		34.959	22.376
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		3.106.105	3.077.331
Σύνολο υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων		22.171.935	23.270.501

Prof. Dr. J. Ackerman Πρόεδρος

κ. J. P. Hourican Διευθύνων Σύμβουλος

κ. I. Ζωγραφάκης Σύμβουλος

κα. E. Λειβαδιώτου Διευθύντρια Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων
για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016

Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2016

	Αναλογούντα στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας												Δικαιώματα μειοψηφίας	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων
	Μετοχικό κεφάλαιο (Σημ. 34)	Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (Σημ. 34)	Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου (Σημ. 34)	Ίδιες μετοχές (Σημ. 34)	Συσσωρευμένες ζημιές (Σημ. 36)	Αποθεματικό επανεκτίμησης ακινήτων	Αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση	Άλλα αποθεματικά	Αποθεματικό ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ	Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος	Αποθεματικό της ομάδας εκποίησης και των περιουσιακών στοιχείων που κατέχονται προς πώληση (Σημ. 29)	Σύνολο		
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000		
1 Ιανουαρίου 2016	892.294	552.618	1.952.486	(41.301)	(601.152)	99.218	47.125	6.059	99.050	30.939	17.619	3.054.955	22.376	3.077.331
Κέρδη για το έτος	-	-	-	-	63.656	-	-	-	-	-	-	63.656	3.575	67.231
Λοιπές συνολικές (ζημιές)/ εισοδήματα μετά τη φορολογία για το έτος	-	-	-	-	(14.255)	219	(39.986)	-	-	5.687	-	(48.335)	(4.616)	(52.951)
Συνολικά εισοδήματα/(ζημιές) για το έτος	-	-	-	-	49.401	219	(39.986)	-	-	5.687	-	15.321	(1.041)	14.280
Αύξηση στην αξία ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ	-	-	-	-	(4.680)	-	-	-	4.680	-	-	-	-	-
Φορολογία για αύξηση στην αξία ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ	-	-	-	-	479	-	-	-	(479)	-	-	-	-	-
Μεταφορά πραγματοποιηθέντων κερδών από πωλήσεις ακινήτων	-	-	-	-	8.501	(8.501)	-	-	-	-	-	-	-	-
Πώληση θυγατρικής (Σημ. 50.2.1)	-	-	-	-	17.619	-	-	-	-	-	(17.619)	-	-	-
Εξαγορά θυγατρικής (Σημ. 50.1.1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.753	18.753
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	41.301	(40.560)	-	-	-	-	-	-	741	-	741
Αλλαγή στην παρουσίαση των ιδίων μετοχών της θυγατρικής που διεξάγει ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής	-	-	-	(25.333)	25.333	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Αύξηση συμμετοχής σε θυγατρική	-	-	-	-	129	-	-	-	-	-	-	129	(129)	-
Μερίσματα που πληρώθηκαν στα δικαιώματα μειοψηφίας	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(5.000)	(5.000)
31 Δεκεμβρίου 2016	892.294	552.618	1.952.486	(25.333)	(544.930)	90.936	7.139	6.059	103.251	36.626	-	3.071.146	34.959	3.106.105

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων
για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016

Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2016

	Αναλογούντα στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας													Δικαιώματα μειοψηφίας	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων
	Μετοχικό κεφάλαιο (Σημ. 34)	Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (Σημ. 34)	Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου (Σημ. 34)	Μετοχές που υπόκεινται σε προσωρινά διατάγματα	Ίδιες μετοχές (Σημ. 34)	Συσσωρευμένες ζημιές (Σημ. 36)	Αποθεματικό επανεκτίμησης ακινήτων	Αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση	Άλλα αποθεματικά	Αποθεματικό ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ	Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος	Αποθεματικό της ομάδας εκποίησης και των περιουσιακών στοιχείων που κατέχονται προς πώληση (Σημ. 29)	Σύνολο		
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000		
1 Ιανουαρίου 2015	892.238	552.539	1.952.486	441	(88.051)	(79.021)	98.211	2.226	6.059	97.698	22.929	7.737	3.465.492	15.555	3.481.047
Ζημιές για το έτος	-	-	-	-	-	(438.352)	-	-	-	-	-	-	(438.352)	(15.950)	(454.302)
Λοιπά συνολικά εισοδήματα/(ζημιές) μετά τη φορολογία για το έτος	-	-	-	-	-	2.328	(906)	44.899	-	-	(15.307)	28.659	59.673	8.039	67.712
Συνολικές (ζημιές)/εισοδήματα για το έτος	-	-	-	-	-	(436.024)	(906)	44.899	-	-	(15.307)	28.659	(378.679)	(7.911)	(386.590)
Έκδοση μετοχών	56	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	135	-	135
Αγορά δικαιωμάτων μειοψηφίας	-	-	-	-	-	(68)	-	-	-	-	-	-	(68)	68	-
Πώληση θυγατρικών (Σημ. 50.4.1)	-	-	-	-	-	6.805	-	-	-	-	-	(6.805)	-	(18.112)	(18.112)
Αύξηση συμμετοχής σε θυγατρική (Σημ. 49)	-	-	-	-	-	(37.094)	-	-	-	-	11.693	-	(25.401)	25.401	-
Κεφαλαιοποίηση χρέους θυγατρικής-δικαιώματα μειοψηφίας	-	-	-	-	-	(9.293)	-	-	-	-	-	-	(9.293)	9.293	-
Μερίσματα που πληρώθηκαν στα δικαιώματα μειοψηφίας	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1.918)	(1.918)
Μεταφορά πραγματοποιηθέντων ζημιών από πωλήσεις ακινήτων	-	-	-	-	-	(1.565)	1.641	-	-	-	-	(76)	-	-	-
Αύξηση στην αξία ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ	-	-	-	-	-	(1.499)	-	-	-	1.499	-	-	-	-	-
Φορολογία για αύξηση στην αξία ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ	-	-	-	-	-	147	-	-	-	(147)	-	-	-	-	-
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	(441)	46.750	(43.540)	-	-	-	-	-	-	2.769	-	2.769
Επαναταξινόμηση από τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση	-	-	-	-	-	-	272	-	-	-	11.624	(11.896)	-	-	-
31 Δεκεμβρίου 2015	892.294	552.618	1.952.486	-	(41.301)	(601.152)	99.218	47.125	6.059	99.050	30.939	17.619	3.054.955	22.376	3.077.331

		2016	2015
	Σημ.	€000	€000
Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες	39	3.162.625	2.359.442
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες			
Αγορές ομολόγων και μετοχών		(213.032)	(32.670)
Εισπράξεις από πωλήσεις/αποπληρωμές επενδύσεων:			
- ομόλογα		466.640	1.551.748
- μετοχές		50.143	4.446
Τόκοι που εισπράχθηκαν από επενδύσεις σε ομόλογα		28.084	14.937
Μέρισμα από επενδύσεις σε μετοχές		343	900
Μέρισμα από συγγενείς εταιρίες		4.939	2.641
Εισπράξεις από πώληση θυγατρικών εταιριών και δραστηριοτήτων		26.500	3.396
Εισπράξεις από πώληση κοινοπραξιών		-	89.011
Αγορές ακινήτων και εξοπλισμού	25	(12.096)	(8.709)
Εισπράξεις από πωλήσεις ακινήτων και εξοπλισμού και άλλων περιουσιακών στοιχείων		210	343
Αγορές άλλων περιουσιακών στοιχείων	26	(16.363)	(15.045)
Εισπράξεις από πωλήσεις επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση		14.076	30.996
Καθαρή ταμειακή ροή από επενδυτικές δραστηριότητες		349.444	1.641.994
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
Εισπράξεις από έκδοση μετοχών		-	135
Καθαρή αποπληρωμή για χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες		(3.602.836)	(3.830.923)
Αποπληρωμή ομολογιακών δανείων		(712)	(1.733)
Τόκοι ομολογιακών δανείων		-	(25)
Τόκοι χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες		(29.656)	(78.187)
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών		741	2.769
Μέρισμα που πληρώθηκε από θυγατρικές στα δικαιώματα μειοψηφίας		(5.000)	(1.918)
Καθαρή ταμειακή ροή για χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(3.637.463)	(3.909.882)
Καθαρή (μείωση)/αύξηση στα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών για το έτος		(125.394)	91.554
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών			
1 Ιανουαρίου		2.347.408	2.238.601
Συναλλαγματικές διαφορές		9.014	17.253
Καθαρή (μείωση)/αύξηση στα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών για το έτος		(125.394)	91.554
31 Δεκεμβρίου	40	2.231.028	2.347.408

Πληροφορίες για τις μη ταμειακές συναλλαγές παρουσιάζονται στη Σημείωση 39.

1. Πληροφορίες για την Εταιρία

Η Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η Εταιρία) ήταν η ιθύνουσα εταιρία του Συγκροτήματος Τράπεζας Κύπρου (το Συγκρότημα) κατά το 2016 και την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κύριες δραστηριότητες της Εταιρίας και των θυγατρικών της εταιριών κατά τη διάρκεια του έτους συνέχισαν να είναι η παροχή τραπεζικών, χρηματοοικονομικών, ασφαλιστικών υπηρεσιών και η διαχείριση και πώληση ακινήτων που αποκτήθηκαν κυρίως από πελάτες στα πλαίσια διευθέτησης των υποχρεώσεών τους.

Η Εταιρία συστάθηκε στην Κύπρο ως εταιρία περιορισμένης ευθύνης το 1930 σύμφωνα με τον περί Εταιριών Νόμο της Κύπρου. Κατά την ημερομηνία του ισολογισμού η Εταιρία είχε κύρια εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών της Κύπρου (ΧΑΚ) και δευτερογενή εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ). Με ισχύ από τις 10 Ιανουαρίου 2017 περιλαμβανομένης, οι μετοχές της Εταιρίας αναστάληκαν διαπραγμάτευσης στο ΧΑΚ και ΧΑ και ακολούθως ακυρώθηκαν με βάση ενός Σχεδίου Διακανονισμού το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Ιανουαρίου 2017. Την ίδια ημερομηνία η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company κατέστη ο μοναδικός μέτοχος της Εταιρίας, και στις 19 Ιανουαρίου 2017 η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company εισήχθη για διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (LSE) και στο ΧΑΚ. Περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στη Σημ. 53.1. Η Εταιρία παραμένει δημόσια εταιρία σύμφωνα με τον Περί Φόρου Εισοδήματος Νόμο της Κύπρου.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι διαθέσιμες στο Εγγεγραμμένο Γραφείο της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (Στασίνου 51, Αγία Παρασκευή, Στρόβολος, Τ.Θ. 24884, 1398 Λευκωσία, Κύπρος) και στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com (Σχέσεις Επενδυτών).

Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 εγκρίθηκαν για έκδοση με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 27 Μαρτίου 2017.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών

2.1 Βάση ετοιμασίας

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ετοιμάστηκαν με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, εκτός από τα ακίνητα που κρατούνται για ίδια χρήση και τις επενδύσεις σε ακίνητα, τις επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση, τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία, τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση που επιμετρούνται σε εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης και τα αποθέματα ακινήτων που επιμετρούνται στην καθαρή ανακτήσιμη αξία όταν αυτή είναι χαμηλότερη από το κόστος. Οι λογιστικές αξίες των αναγνωρισμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που είναι αντισταθμισμένα μέσα σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας και θα είχαν επιμετρηθεί στο κόστος, αναπροσαρμόζονται με τις μεταβολές στην εύλογη αξία που προκύπτουν από τους κινδύνους που αντισταθμίζονται.

Παρουσίαση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€) και όλα τα ποσά στρογγυλοποιούνται στην πλησιέστερη χιλιάδα, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά. Η τελεία χρησιμοποιείται για να διαχωρίζει τις χιλιάδες και το κόμμα χρησιμοποιείται για να διαχωρίσει τα δεκαδικά σημεία.

Το Συγκρότημα παρουσιάζει τον ισολογισμό του γενικά κατά σειρά ρευστότητας. Η ανάλυση σχετικά με την αναμενόμενη είσπραξη ή διακανονισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων σε χρόνο μικρότερο και μεγαλύτερο των δώδεκα μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού παρουσιάζεται στη Σημείωση 42.

Δήλωση συμμόρφωσης

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την ΕΕ και τις πρόνοιες του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου Κεφ. 113.

2.2 Αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και στις γνωστοποιήσεις

Οι λογιστικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν συνάδουν με αυτές του προηγούμενου οικονομικού έτους, εκτός από την υιοθέτηση νέων και τροποποιημένων προτύπων και διερμηνειών τα οποία περιγράφονται στη Σημείωση 2.2.1 πιο κάτω.

2. **Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών** (συνέχεια)

2.2 **Αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και στις γνωστοποιήσεις** (συνέχεια)

2.2.1 **Νέα και τροποποιημένα πρότυπα και διερμηνείες**

Το Συγκρότημα εφάρμοσε για πρώτη φορά ορισμένα πρότυπα και τροποποιήσεις, τα οποία εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2016. Το Συγκρότημα δεν έχει εφαρμόσει νωρίτερα οποιοδήποτε άλλο πρότυπο, διερμηνεία ή τροποποίηση που έχει εκδοθεί αλλά δεν έχει τεθεί σε ισχύ.

Η φύση και η επίδραση του κάθε νέου προτύπου ή διερμηνείας περιγράφεται παρακάτω. Παρόλο που αυτά τα νέα πρότυπα και τροποποιήσεις εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά το 2016, δεν είχαν σημαντική επίδραση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος. Η φύση του κάθε νέου προτύπου ή διερμηνείας περιγράφεται παρακάτω:

Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (ΔΛΠ) 16 Ενσώματα πάγια και ΔΛΠ 38 Άυλα περιουσιακά στοιχεία (Τροποποιήσεις): Αποσαφήνιση των αποδεκτών μεθόδων απόσβεσης

Η τροποποίηση αυτή αποσαφηνίζει την αρχή του ΔΛΠ 16 Ενσώματα Πάγια και του ΔΛΠ 38 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία ότι τα έσοδα αντανakλούν τα οικονομικά οφέλη που δημιουργούνται από τη λειτουργία μιας επιχείρησης (της οποίας το περιουσιακό στοιχείο αποτελεί μέρος) αντί τα οικονομικά οφέλη που καταναλώνονται μέσω χρήσης του περιουσιακού στοιχείου. Ως αποτέλεσμα, η αναλογία των εσόδων που δημιουργούνται ως προς το σύνολο των εσόδων που αναμένεται να δημιουργηθούν, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την απόσβεση των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων και μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε πολύ περιορισμένες περιπτώσεις για την απόσβεση των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Αυτή η τροποποίηση δεν απέφερε αλλαγές στις οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος.

ΔΠΧΑ 11 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο: Λογιστικοποίηση απόκτησης συμμετοχικών τίτλων σε σχήματα υπό κοινό έλεγχο

Το ΔΠΧΑ 11 αναφέρεται στο λογιστικό χειρισμό των συμμετοχών σε κοινοπραξίες και κοινές επιχειρήσεις. Η τροποποίηση προσθέτει νέες οδηγίες σχετικά με τη λογιστικοποίηση της εξαγοράς συμμετοχής σε μια κοινή επιχείρηση που αποτελεί επιχείρηση σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ και διευκρινίζει τον κατάλληλο λογιστικό χειρισμό για τις αποκτήσεις αυτές. Αυτή η τροποποίηση δεν είχε επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος.

ΔΛΠ 27 Εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις

Η τροποποίηση αυτή επιτρέπει στις οντότητες να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της καθαρής θέσης για επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρίες, κοινοπραξίες και συγγενείς εταιρίες στις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις τους και βοηθά σε ορισμένες δικαιοδοσίες τη μετάβαση των εταιρικών οικονομικών καταστάσεων στα ΔΠΧΑ μειώνοντας τα κόστη συμμόρφωσης χωρίς τον περιορισμό της πληροφόρησης που είναι διαθέσιμη στους επενδυτές. Αυτή η τροποποίηση δεν είχε επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος.

ΔΛΠ 1 (Τροποποίηση): Πρωτοβουλία σχετικά με τις γνωστοποιήσεις

Οι τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων ενθαρρύνουν περαιτέρω τις εταιρίες να εφαρμόζουν την επαγγελματική τους κρίση στον καθορισμό των πληροφοριών που πρέπει να γνωστοποιηθούν και πώς να τις παρουσιάζουν στις οικονομικές τους καταστάσεις. Αυτές οι περιορισμένες έκτασης τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 διευκρινίζουν, παρά αλλάζουν σημαντικά, τις υφιστάμενες απαιτήσεις του ΔΛΠ 1. Οι τροποποιήσεις αφορούν τη σημαντικότητα, τη σειρά των σημειώσεων, τα υποσύνολα και το διαχωρισμό, τις λογιστικές πολιτικές και την παρουσίαση των στοιχείων των λοιπών συνολικών εισοδημάτων που προκύπτουν από τις επενδύσεις που λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Αυτή η τροποποίηση δεν απέφερε αλλαγές στις οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος.

Ετήσιος Κύκλος Αναβαθμίσεων ΔΠΧΑ 2012-2014

Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) έχει εκδόσει τον Ετήσιο Κύκλο Αναβαθμίσεων ΔΠΧΑ 2012-2014, ο οποίος είναι μια συλλογή τροποποιήσεων των ΔΠΧΑ. Αυτές δεν είχαν επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος. Οι τροποποιήσεις περιλαμβάνουν:

- *ΔΠΧΑ 5 Μη κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που Κατέχονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες:* Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι η αλλαγή από μία μέθοδο διάθεσης σε μία άλλη (μέσω πώλησης ή μέσω διάθεσης στους ιδιοκτήτες) δεν θα πρέπει να θεωρείται ένα νέο σχέδιο πώλησης, αλλά σαν μία συνέχιση του αρχικού σχεδίου. Συνεπώς, δεν υπάρχει διακοπή της εφαρμογής των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 5. Η τροποποίηση διευκρινίζει επίσης ότι η αλλαγή της μεθόδου διάθεσης δεν αλλάζει την ημερομηνία ταξινόμησης.

2. **Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών** (συνέχεια)

2.2 **Αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και στις γνωστοποιήσεις** (συνέχεια)

2.2.1 **Νέα και τροποποιημένα πρότυπα και διερμηνείες** (συνέχεια)

Ετήσιος Κύκλος Αναβαθμίσεων ΔΠΧΑ 2012-2014 (συνέχεια)

- *ΔΠΧΑ 7 Χρηματοοικονομικά Μέσα-Γνωστοποιήσεις:* Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι η σύμβαση εξυπηρέτησης που περιλαμβάνει αμοιβή μπορεί να αποτελέσει συνεχιζόμενη συμμετοχή σε ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Επίσης, η τροποποίηση διευκρινίζει ότι οι γνωστοποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 σχετικά με τον συμψηφισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων δεν απαιτούνται στη συνοπτική ενδιάμεση οικονομική έκθεση.
- *ΔΛΠ 19 Παροχές σε Εργαζομένους:* Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι η αξιολόγηση της ύπαρξης ενεργούς αγοράς υψηλής ποιότητας εταιρικών ομολόγων αξιολογείται με βάση το νόμισμα στο οποίο εκφράζεται η υποχρέωση, όχι με βάση τη χώρα όπου βρίσκεται η υποχρέωση. Όταν δεν υπάρχει ενεργή αγορά για υψηλής ποιότητας εταιρικά ομόλογα σε αυτό το νόμισμα, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα επιτόκια των κρατικών ομολόγων.
- *ΔΛΠ 34 Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις:* Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι οι απαιτούμενες ενδιάμεσες γνωστοποιήσεις πρέπει να βρίσκονται είτε στις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις είτε να ενσωματώνονται με παραπομπές μεταξύ των ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων και του σημείου όπου συμπεριλαμβάνονται στην ενδιάμεση οικονομική έκθεση (π.χ. στην έκθεση διαχείρισης ή στην έκθεση κινδύνων). Το ΣΔΛΠ διευκρίνισε ότι οι άλλες πληροφορίες, εντός της ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης πρέπει να είναι στη διάθεση των χρηστών με τους ίδιους όρους και την ίδια στιγμή όπως και οι ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις. Εάν οι χρήστες δεν έχουν πρόσβαση στις λοιπές πληροφορίες με αυτόν τον τρόπο, τότε η ενδιάμεση οικονομική έκθεση είναι ελλιπής.

ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους (Τροποποίηση): Εισφορές των εργαζομένων

Η τροποποίηση εφαρμόζεται για εισφορές από εργαζομένους ή τρίτους σε προγράμματα καθορισμένων παροχών. Ο στόχος της τροποποίησης είναι η απλοποίηση του λογιστικού χειρισμού των εισφορών που είναι ανεξάρτητες από τον αριθμό των ετών υπηρεσίας των εργαζομένων, για παράδειγμα, για τις εισφορές των εργαζομένων που υπολογίζονται σύμφωνα με ένα σταθερό ποσοστό του μισθού. Αυτή η τροποποίηση δεν είχε επίδραση στα αποτελέσματα και την χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

Ετήσιος Κύκλος Αναβαθμίσεων ΔΠΧΑ 2010-2012

Το ΣΔΛΠ έχει εκδώσει τον Ετήσιο Κύκλο Αναβαθμίσεων των ΔΠΧΑ 2010-2012, ο οποίος είναι μια συλλογή τροποποιήσεων των ΔΠΧΑ. Αυτές δεν είχαν επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος εκτός από το ΔΛΠ 24 Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών που είχε ως αποτέλεσμα την παρουσίαση επιπρόσθετων γνωστοποιήσεων στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι τροποποιήσεις περιλαμβάνουν:

- *ΔΠΧΑ 2 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών:* Η αναβάθμιση αυτή τροποποιεί τους ορισμούς 'προϋπόθεση κατοχύρωσης' και 'συνθήκες αγοράς' και προσθέτει τους ορισμούς 'όρος απόδοσης' και 'όρος υπηρεσίας' (που προηγουμένως ήταν μέρος του ορισμού της 'προϋπόθεσης κατοχύρωσης').
- *ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις επιχειρήσεων:* Η αναβάθμιση αυτή διευκρινίζει ότι το ενδεχόμενο αντάλλαγμα σε μία απόκτηση επιχείρησης που δεν κατατάσσεται στην καθαρή θέση, μεταγενέστερα επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ανεξάρτητα από το εάν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα.
- *ΔΠΧΑ 8 Λειτουργικοί Τομείς:* Η αναβάθμιση αυτή απαιτεί από μια οικονομική οντότητα να γνωστοποιεί τις κρίσεις της διοίκησης σχετικά με την εφαρμογή των κριτηρίων συνάθροισης στους λειτουργικούς τομείς και διευκρινίζει ότι η οντότητα θα πρέπει να παρέχει συμφωνίες μεταξύ του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων των τομέων και των περιουσιακών στοιχείων της οντότητας μόνο εάν πραγματοποιείται τακτική αναφορά των περιουσιακών στοιχείων του τομέα.
- *ΔΠΧΑ 13 Επιμέτρηση Εύλογης αξίας:* Αυτή η αναβάθμιση στην βάση συμπεράσματος του ΔΠΧΑ 13 διευκρινίζει ότι η έκδοση του ΔΠΧΑ 13 και η τροποποίηση των ΔΠΧΑ 9 και ΔΛΠ 39 δεν απομάκρυνε την δυνατότητα επιμέτρησης των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων για τα οποία δεν υπάρχει δηλωμένο επιτόκιο, στην τιμολογιακή τους αξία χωρίς προεξόφληση, εφόσον η επίδραση της μη προεξόφλησης είναι ασήμαντη.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.2 Αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και στις γνωστοποιήσεις (συνέχεια)

2.2.1 Νέα και τροποποιημένα πρότυπα και διερμηνείες (συνέχεια)

Ετήσιος Κύκλος Αναβαθμίσεων ΔΠΧΑ 2010-2012 (συνέχεια)

- *ΔΛΠ 16 Ενσώματα Πάγια:* Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι όταν ένα στοιχείο ενσώματων παγίων αναπροσαρμόζεται, η μικτή λογιστική αξία του προσαρμόζεται κατά τρόπο που να συνάδει με την αναπροσαρμογή της λογιστικής αξίας.
- *ΔΛΠ 24 Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών:* Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι μία εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες βασικών διοικητικών στελεχών στην αναφέρουσα οικονομική οντότητα ή στη μητρική εταιρεία της αναφέρουσας οικονομικής οντότητας, αποτελεί συνδεδεμένο μέρος της αναφέρουσας οικονομικής οντότητας.
- *ΔΛΠ 38 Άυλα περιουσιακά στοιχεία:* Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι όταν ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο αναπροσαρμόζεται, η μικτή λογιστική αξία του προσαρμόζεται κατά τρόπο που να συνάδει με την αναπροσαρμογή της λογιστικής αξίας.

2.3 Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ

2.3.1 Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί από το ΣΔΛΠ και υιοθετήθηκαν από την ΕΕ

ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά μέσα

Το ΔΠΧΑ 9 χρηματοοικονομικά μέσα αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση και εισάγει νέες απαιτήσεις για την κατηγοριοποίηση και επιμέτρηση, απομείωση και λογιστική αντιστάθμισης. Το πρότυπο εφαρμόζεται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018 και επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή.

Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Η ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων θα εξαρτηθεί από το επιχειρησιακό μοντέλο της οντότητας όσον αφορά τη διαχείρισή τους καθώς και από τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών τους και ως αποτέλεσμα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία θα επιμετρούνται είτε σε αποσβεσμένο κόστος, ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Η συνολική επίδραση της εφαρμογής του επιχειρησιακού μοντέλου και της εξέτασης των χαρακτηριστικών των συμβατικών ταμειακών ροών μπορεί να οδηγήσει σε κάποιες διαφορές συγκριτικά με το ΔΛΠ 39, όσον αφορά το σύνολο των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επιμετρούνται σε αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία. Η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων παραμένει ουσιαστικά η ίδια, με εξαίρεση κάποιες υποχρεώσεις που επιμετρούνται στη δίκαιη αξία για τις οποίες κέρδη και ζημιές που σχετίζονται με αλλαγές στον πιστωτικό κίνδυνο της ίδιας της οντότητας, θα περιλαμβάνονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα.

Απομείωση

Οι απαιτήσεις της απομείωσης αφορούν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρούνται σε αποσβεσμένο κόστος και σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων, απαιτήσεις μίσθωσης, ορισμένες μη ανακλήσιμες δανειακές δεσμεύσεις και συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων. Κατά την αρχική αναγνώριση, απαιτείται απομείωση (ή πρόβλεψη στην περίπτωση δεσμεύσεων και εγγυήσεων) για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL) που μπορεί να προκύψουν από γεγονότα αθέτησης των υποχρεώσεων που είναι δυνατόν να συμβούν μέσα στους επόμενους 12 μήνες (12 month ECL). Σε περίπτωση σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, απαιτείται απομείωση (ή πρόβλεψη) για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που μπορεί να προκύψουν από όλα τα ενδεχόμενα γεγονότα αθέτησης των υποχρεώσεων καθ' όλη την αναμενόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου (lifetime ECL).

Η αξιολόγηση του κατά πόσο ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά, από την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, γίνεται για κάθε περίοδο αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τη μεταβολή του κινδύνου αθέτησης των υποχρεώσεων για όλη την εναπομένουσα διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.

2. **Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών** (συνέχεια)

2.3 **Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ** (συνέχεια)

2.3.1 **Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί από το ΣΔΛΠ και υιοθετήθηκαν από την ΕΕ** (συνέχεια)

ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Λογιστική αντιστάθμιση

Το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει επιλογή λογιστικής πολιτικής για συνέχιση της εφαρμογής του ΔΛΠ 39 Λογιστική αντιστάθμισης. Το πρότυπο δεν καλύπτει ρητά τις στρατηγικές της αντιστάθμισης ανοικτών χαρτοφυλακίων (macrohedge) λογιστικής αντιστάθμισης, οι οποίες εξετάζονται σε ένα ξεχωριστό έργο. Για την αποφυγή του ρίσκου από τυχόν ύπαρξη αντιθέσεων μεταξύ της υφιστάμενης μακροοικονομικής λογιστικής αντιστάθμισης και των καινούργιων γενικών λογιστικών αντισταθμίσεων, το λογιστικό πρότυπο περιλαμβάνει επιλογή λογιστικής πολιτικής για συνέχιση της εφαρμογής του ΔΛΠ 39 Λογιστική αντιστάθμισης.

Μετάβαση

Οι απαιτήσεις για την ταξινόμηση και επιμέτρηση και την απομείωση εφαρμόζονται αναδρομικά προσαρμόζοντας τον ισολογισμό κατά την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής, χωρίς να υπάρχει υποχρέωση επαναπροσαρμογής των ποσών της συγκριτικής περιόδου. Η λογιστική αντιστάθμιση εφαρμόζεται μελλοντικά από την ημερομηνία εφαρμογής.

Έργο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9

Το Συγκρότημα έχει ξεκινήσει έργο για την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9. Ο Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων του Συγκροτήματος έχει αναλάβει την ευθύνη για την υλοποίηση του έργου και για το σκοπό αυτό έχει συσταθεί Συντονιστική Επιτροπή η οποία αποτελείται από μέλη της Εκτελεστικής Διεύθυνσης.

Το έργο καλύπτει όλες τις πτυχές του ΔΠΧΑ 9 εκ των οποίων το κυριότερο μέρος αφορά την ανάπτυξη μεθοδολογιών για τον υπολογισμό της απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, εφόσον το ΔΠΧΑ 9 μετακινείται από το υφιστάμενο μοντέλο ζημιών που έχουν επισυμβεί σε ένα μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών κάτι που απαιτεί περισσότερη κρίση κατά την εξέταση των πληροφοριών για τις τρέχουσες και τις μελλοντικές προβλέψεις. Το μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών θα οδηγήσει στην ωριότερη αναγνώριση πιστωτικών ζημιών και κατά συνέπεια υψηλότερη χρέωση προβλέψεων, γιατί περιλαμβάνει όχι μόνο τις πιστωτικές ζημιές που έχουν ήδη επισυμβεί, αλλά και αυτές που αναμένονται μελλοντικά. Οι πιστωτικές ζημιές είναι επίσης πιθανόν να παρουσιάζουν διακυμάνσεις, καθώς οι προσδοκίες και οι εκτιμήσεις σε σχέση με πιθανά μελλοντικά σενάρια, μπορεί να αλλάξουν. Αναμένεται επίσης ότι θα υπάρξουν επιπρόσθετες μεταβολές στις προβλέψεις λόγω των μετακινήσεων μεταξύ των τριών σταδίων που προβλέπονται από το πρότυπο. Η αξιολόγηση της επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 είναι σε εξέλιξη και μπορεί να αλλάξει σημαντικά με την πλήρη εφαρμογή του, αντανακλώντας τα επιχειρηματικά μοντέλα και τη δυναμική του ισολογισμού κατά τη δεδομένη περίοδο καθιστώντας την επιμέτρηση της επίδρασης αδύνατη επί του παρόντος. Αλλαγές στο επιχειρηματικό μοντέλο ή στις πολιτικές, περιλαμβανομένων και αυτών που είναι αποτέλεσμα των επιλογών που έχουν γίνει από το Συγκρότημα, θα μπορούσε να έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στα αποτελέσματα και την οικονομική κατάσταση του Συγκροτήματος, καθώς επίσης και αντίστοιχες σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει όπως η επίδραση του ΔΠΧΑ 9 στα εποπτικά κεφάλαια να είναι σταδιακή για μία περίοδο 5 ετών. Το Συγκρότημα θα γνωστοποιήσει μια αξιόπιστη εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων μόλις είναι εφικτό, όχι αργότερα από την Ετήσια Οικονομική Έκθεση του 2017.

ΔΠΧΑ 15 Έσοδα από Συμβάσεις με πελάτες

Το ΔΠΧΑ 15 εκδόθηκε το Μάιο του 2014 και καθιερώνει ένα μοντέλο πέντε βημάτων που θα εφαρμόζεται για έσοδα που προκύπτουν από τη σύμβαση με τον πελάτη (με περιορισμένες εξαιρέσεις), ανεξάρτητα από το είδος της συναλλαγής εσόδων ή τον κλάδο της οικονομίας. Οι απαιτήσεις του προτύπου θα εφαρμόζονται επίσης για την αναγνώριση και επιμέτρηση των κερδών και ζημιών από την πώληση ορισμένων μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν αποτελούν παραγωγή από συνήθεις δραστηριότητες της οικονομικής οντότητας (π.χ. πωλήσεις ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού ή άυλων περιουσιακών στοιχείων). Θα απαιτούνται εκτεταμένες γνωστοποιήσεις, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης του συνόλου των εσόδων, πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις απόδοσης, αλλαγές στα υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων σύμβασης και των υποχρεώσεων σύμβασης μεταξύ των περιόδων και βασικές κρίσεις και εκτιμήσεις. Απαιτείται είτε πλήρης αναδρομική εφαρμογή ή τροποποιημένη αναδρομική εφαρμογή για τα έτη που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018. Επιτρέπεται πρόωρη εφαρμογή. Το Συγκρότημα βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης της επίδρασης της εφαρμογής του προτύπου στα αποτελέσματα και στην χρηματοοικονομική του θέση.

2. **Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών** (συνέχεια)

2.3 **Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ** (συνέχεια)

2.3.2 **Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί από το ΣΔΛΠ και δεν υιοθετήθηκαν ακόμη από την ΕΕ**

ΔΠΧΑ 15 Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες (Αποσαφηνίσεις)

Στόχος των Αποσαφηνίσεων είναι να διευκρινιστούν οι προθέσεις του ΣΔΛΠ κατά την ανάπτυξη των απαιτήσεων του προτύπου ΔΠΧΑ 15 Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες, σχετικά με το λογιστικό χειρισμό των υποχρεώσεων απόδοσης, όπου τροποποιείται η διατύπωση της αρχής του 'μεμονωμένα αναγνωρίσιμο', των εκτιμήσεων που γίνονται στην απόφαση για εντολέα ή εκπρόσωπο, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης κατά πόσο μία εταιρεία είναι εντολέας ή εκπρόσωπος, των εφαρμογών της αρχής του 'ελέγχου' και των αδειών καθώς και πρόσθετες διευκρινίσεις για τη λογιστική της πνευματικής ιδιοκτησίας και των δικαιωμάτων. Οι Αποσαφηνίσεις παρέχουν πρόσθετες πρακτικές διευκολύνσεις για τις εταιρείες που εφαρμόζουν το ΔΠΧΑ 15 πλήρως αναδρομικά ή επιλέγουν να εφαρμόσουν την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση. Οι Αποσαφηνίσεις εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018 και επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή. Το Συγκρότημα βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης της επίδρασης αυτού του πρότυπου στα αποτελέσματα και στην χρηματοοικονομική του θέση.

ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις

Το πρότυπο εφαρμόζεται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2019. Το ΔΠΧΑ 16 καθορίζει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση και γνωστοποίηση των μισθώσεων για αμφότερα τα μέρη της σύμβασης, ήτοι για τον πελάτη (μισθωτή) και τον προμηθευτή (εκμισθωτή). Το νέο πρότυπο απαιτεί οι μισθωτές να αναγνωρίζουν τις περισσότερες μισθώσεις στις οικονομικές τους καταστάσεις. Οι μισθωτές θα έχουν ένα ενιαίο λογιστικό πλαίσιο για όλες τις μισθώσεις, με ορισμένες εξαιρέσεις. Η λογιστική των εκμισθωτών παραμένει ουσιαστικά αμετάβλητη. Το Συγκρότημα βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης της επίδρασης αυτού του πρότυπου στα αποτελέσματα και στην χρηματοοικονομική του κατάσταση. Οι υπάρχουσες δαπάνες λειτουργικών μισθώσεων παρουσιάζονται στη Σημείωση 41.

ΔΠΧΑ 10 Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις και ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε Συγγενείς Εταιρίες και Κοινοπραξίες - Τροποποίηση: Πώληση ή Εισφορά Περιουσιακών Στοιχείων μεταξύ ενός Επενδυτή και της Συγγενούς του Εταιρίας ή της Κοινοπραξίας του

Οι τροποποιήσεις αντιμετωπίζουν μια αναγνωρισμένη ασυνέπεια μεταξύ των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 10 και εκείνες του ΔΛΠ 28, για την αντιμετώπιση της πώλησης ή της εισφοράς των περιουσιακών στοιχείων μεταξύ του επενδυτή και της συγγενούς του εταιρίας ή της κοινοπραξίας του. Η κύρια συνέπεια των τροποποιήσεων είναι ότι το συνολικό κέρδος ή ζημιά αναγνωρίζεται όταν μια συναλλαγή περιλαμβάνει μια επιχείρηση (όπως ορίζεται στο ΔΠΧΑ 3). Μέρος του κέρδους ή ζημιάς αναγνωρίζεται όταν η συναλλαγή περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία που δεν συνιστούν επιχείρηση. Τον Δεκέμβριο 2015, το ΣΔΛΠ ανάβαλε την ημερομηνία που θα τεθεί σε ισχύ αυτή η τροποποίηση επ' αόριστον με το αποτέλεσμα της ερευνητικής μελέτης για την μέθοδο της καθαρής θέσης να εκκρεμεί. Το Συγκρότημα δεν αναμένει αυτές οι τροποποιήσεις να έχουν σημαντική επίδραση στα αποτελέσματα και στη χρηματοοικονομική του θέση.

ΔΛΠ 12 Φόροι Εισοδήματος (Τροποποιήσεις): Αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης για μη πραγματοποιηθείσες ζημιές

Ο στόχος των τροποποιήσεων είναι να διευκρινίσει τις απαιτήσεις της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης για μη πραγματοποιηθείσες ζημιές, για αντιμετώπιση τυχόν διαφορών στην εφαρμογή του ΔΛΠ 12 Φόροι Εισοδήματος. Τα συγκεκριμένα θέματα όπου υπάρχει διαφορετική αντιμετώπιση τυχόν διαφορών, σχετίζονται με την ύπαρξη μιας εκπιπτόμενης προσωρινής διαφοράς σε μια μείωση της εύλογης αξίας, για την ανάκτηση ενός περιουσιακού στοιχείου για περισσότερο από τη λογιστική του αξία, με πιθανό μελλοντικά φορολογητέα κέρδη και σε μια συνδυασμένη σε σχέση με μια ξεχωριστή εκτίμηση. Το Συγκρότημα δεν αναμένει αυτές οι τροποποιήσεις να έχουν σημαντική επίδραση στα αποτελέσματα και στην χρηματοοικονομική του θέση. Οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2017 και επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.3 Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ (συνέχεια)

2.3.2 Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί από το ΣΔΛΠ και δεν υιοθετήθηκαν ακόμη από την ΕΕ (συνέχεια)

ΔΛΠ 7 (Τροποποιήσεις): Πρωτοβουλία Γνωστοποιήσεων

Ο στόχος των τροποποιήσεων είναι να παρέχουν γνωστοποιήσεις που να επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογούν τις μεταβολές στις υποχρεώσεις που απορρέουν από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων μεταβολών που προέρχονται από ταμειακές ροές και μεταβολές μη ταμειακής φύσης. Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι ένας τρόπος για να εκπληρώσει την υποχρέωση γνωστοποίησης είναι με την παροχή ενός πίνακα συμφιλίωσης ανάμεσα στο άνοιγμα και το κλείσιμο των υπολοίπων στην κατάσταση οικονομικής θέσης για υποχρεώσεις που απορρέουν από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολών από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές, οι αλλαγές που προκύπτουν από την απόκτηση ή απώλεια ελέγχου θυγατρικών ή άλλων επιχειρήσεων, η επίδραση των μεταβολών των συναλλαγματικών ισοτιμιών, οι αλλαγές στις εύλογες αξίες και άλλες αλλαγές. Το Συγκρότημα αναμένει ότι αυτό θα αυξήσει τις επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις. Δεν υπάρχει επίδραση στα αποτελέσματα και τη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος. Αυτές οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2017 και επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή.

ΔΠΧΑ 2 (Τροποποιήσεις): Ταξινόμηση και επιμέτρηση παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών

Οι τροποποιήσεις παρέχουν απαιτήσεις σχετικά με τον λογιστικό χειρισμό των επιπτώσεων των προϋποθέσεων κατοχύρωσης και των προϋποθέσεων που δεν συνιστούν κατοχύρωση στην επιμέτρηση παροχών που εξαρτώνται από την αξία μετοχών και διακανονίζονται σε μετρητά, των παροχών που εξαρτώνται από την αξία μετοχών με δυνατότητα συμψηφισμού των υποχρεώσεων παρακρατούμενων φόρων και τον λογιστικό χειρισμό των τροποποιήσεων στους όρους και τις προϋποθέσεις παροχών που εξαρτώνται από την αξία μετοχών, η οποία διαφοροποιεί την ταξινόμηση μιας συναλλαγής από διακανονισμό σε μετρητά σε συναλλαγή που διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους. Οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018 και επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή. Το Συγκρότημα βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης της επίδρασης αυτής της τροποποίησης στα αποτελέσματα και στην χρηματοοικονομική του κατάσταση.

ΔΛΠ 40: Μεταφορές σε Επενδύσεις σε Ακίνητα (Τροποποιήσεις)

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πότε μία οντότητα μεταφέρει ένα ακίνητο, συμπεριλαμβανομένου ακινήτου υπό κατασκευή ή αξιοποίηση, σε ή από τις επενδύσεις σε ακίνητα. Οι τροποποιήσεις αναφέρουν ότι μεταβολή της χρήσης ενός ακινήτου πραγματοποιείται όταν το ακίνητο πληροί ή παύει να πληροί, τον ορισμό των επενδύσεων σε ακίνητα και υπάρχει σαφής ένδειξη της μεταβολής αυτής. Απλά η αλλαγή στις προθέσεις της διοίκησης για τη χρήση του ακινήτου, δεν αποδεικνύει μεταβολή στη χρήση του. Οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018 και επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή. Το Συγκρότημα δεν αναμένει ότι αυτές οι τροποποιήσεις θα έχουν σημαντική επίδραση στα αποτελέσματα και στη χρηματοοικονομική του θέση.

Επιτροπής Διερμηνείας Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΕΔΔΠΧΑ) 22: Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές

Η διερμηνεία διευκρινίζει το λογιστικό χειρισμό συναλλαγών που περιλαμβάνουν την είσπραξη ή πληρωμή προκαταβολής σε ξένο νόμισμα. Η διερμηνεία εξετάζει τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα όπου η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει μη χρηματικό περιουσιακό στοιχείο ή μη χρηματική υποχρέωση που προκύπτουν από την είσπραξη ή πληρωμή προκαταβολής, πριν από την αρχική αναγνώριση του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, εξόδου ή εσόδου. Η διερμηνεία αναφέρει ότι η ημερομηνία συναλλαγής, για τον καθορισμό της συναλλαγματικής ισοτιμίας, είναι η ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης ενός μη χρηματικού στοιχείου προκαταβολής ή ενός αναβαλλόμενου εσόδου. Εάν υπάρχουν πολλαπλές πληρωμές ή εισπράξεις προκαταβολών, η οικονομική οντότητα πρέπει να καθορίσει την ημερομηνία συναλλαγής για κάθε μία πληρωμή και είσπραξη προκαταβολής. Η διερμηνεία εφαρμόζεται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018 ενώ επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή. Το Συγκρότημα δεν αναμένει ότι αυτή η διερμηνεία θα έχει σημαντική επίδραση στα αποτελέσματα και στη χρηματοοικονομική του θέση.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.3 Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ (συνέχεια)

2.3.2 Πρότυπα και Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί από το ΣΔΛΠ και δεν υιοθετήθηκαν ακόμη από την ΕΕ (συνέχεια)

Ετήσιος Κύκλος Αναβαθμίσεων ΔΠΧΑ 2014-2016

Το ΣΔΛΠ εξέδωσε νέο κύκλο ετήσιων αναβαθμίσεων των ΔΠΧΑ 2014-2016, το οποίο είναι μια συλλογή τροποποιήσεων των ΔΠΧΑ. Οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2017 για το ΔΠΧΑ 12 Γνωστοποίηση συμμετοχών σε άλλες οντότητες και την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2018 για το ΔΠΧΑ 1 Πρώτη εφαρμογή των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς και το ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες για το οποίο επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή. Το Συγκρότημα δεν αναμένει ότι αυτή η διερμηνεία θα έχει σημαντική επίδραση στα αποτελέσματα και στη χρηματοοικονομική του θέση.

- ΔΠΧΑ 1 Πρώτη εφαρμογή των ΔΠΧΑ: η αναβάθμιση αυτή διαγράφει τις βραχυπρόθεσμες εξαιρέσεις για γνωστοποιήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων, παροχών σε εργαζομένους και εταιρειών επενδύσεων, κατά την πρώτη εφαρμογή των ΔΠΧΑ.
- ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες: Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι η επιλογή της επιμέτρησης στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, μίας επένδυσης σε συγγενή εταιρία ή κοινοπραξία που κατέχεται από οντότητα η οποία είναι οργανισμός διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων ή παρόμοια οικονομική οντότητα, δύνата να διενεργείται χωριστά για κάθε επένδυση σε συγγενή εταιρία ή κοινοπραξία, κατά την αρχική αναγνώριση.
- ΔΠΧΑ 12 Γνωστοποίηση συμμετοχών σε άλλες οντότητες: Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι οι απαιτήσεις γνωστοποιήσεων του ΔΠΧΑ 12, εκτός από τις γνωστοποιήσεις για συνοπτικές οικονομικές πληροφορίες σχετικά με θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς εταιρίες, εφαρμόζονται για τη συμμετοχή μιας οικονομικής οντότητας σε μία θυγατρική, κοινοπραξία ή συγγενή εταιρία που κατατάσσεται ως κατεχόμενη προς πώληση, ως κατεχόμενη για διανομή ή ως διακοπείσα δραστηριότητα σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5.

2.4 Βάση ενοποίησης

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αποτελούνται από τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος κατά την και για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Οι οικονομικές καταστάσεις των θυγατρικών εταιριών ετοιμάζονται με την ίδια ημερομηνία αναφοράς όπως και της Εταιρίας, χρησιμοποιώντας ομοιόμορφες λογιστικές πολιτικές.

Οι θυγατρικές εταιρίες ενοποιούνται πλήρως από την ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος μεταφέρεται στο Συγκρότημα. Ο έλεγχος επιτυγχάνεται όταν το Συγκρότημα εκτίθεται, ή έχει δικαιώματα σε κυμαινόμενες αποδόσεις ως αποτέλεσμα της συμμετοχής του, και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις αποδόσεις αυτές μέσω της εξουσίας που ασκεί στην εκδότρια εταιρία. Συγκεκριμένα, το Συγκρότημα ελέγχει την εκδότρια, εάν και μόνον εάν το Συγκρότημα έχει:

- Εξουσία επί της εκδότριας εταιρίας (π.χ. υφιστάμενα δικαιώματα τα οποία του δίνουν την τρέχουσα ικανότητα να καθοδηγεί τις σχετικές δραστηριότητες της εκδότριας εταιρίας).
- Τοποθετήσεις ή δικαιώματα με μεταβλητές αποδόσεις από τη συμμετοχή του στην εκδότρια.
- Τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την εξουσία του επί της εκδότριας για να επηρεάσει το ύψος των αποδόσεών του.

Γενικώς, υπάρχει η αντίληψη ότι ο έλεγχος απορρέει από την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου. Με βάση την αντίληψη αυτή και σε περιπτώσεις όπου το Συγκρότημα δεν κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου στην εκδότρια εταιρία, το Συγκρότημα λαμβάνει υπόψιν όλα τα σχετικά γεγονότα και περιστάσεις συμπεριλαμβανομένου της συμβατικής συμφωνίας με τους υπόλοιπους ψηφοφόρους, δικαιώματα που απορρέουν από συμβατικούς διακανονισμούς και δικαιώματα ψήφου και δυναμικών δικαιωμάτων ψήφων του Συγκροτήματος, για την αξιολόγηση κατά πόσον μπορεί να ασκήσει εξουσία στην εκδότρια.

Το Συγκρότημα επανεκτιμά εάν ελέγχει ή όχι μια εκδότρια όταν τα γεγονότα υποδεικνύουν ότι υπάρχουν αλλαγές σε ένα ή περισσότερα από τα τρία στοιχεία ελέγχου.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.4 Βάση ενοποίησης (συνέχεια)

Τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις, τα έσοδα και τα έξοδα των θυγατρικών που αγοράστηκαν ή πωλήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις από την ημερομηνία απόκτησης ή μέχρι την ημερομηνία πώλησης, αντίστοιχα. Κέρδη ή ζημιές και κάθε στοιχείο των λοιπών συνολικών εισοδημάτων κατανέμονται στους κατόχους κεφαλαίου της μητρικής του Συγκροτήματος και στα δικαιώματα μειοψηφίας, ακόμα και αν αυτό οδηγά τα δικαιώματα μειοψηφίας σε αρνητικό υπόλοιπο. Τα δικαιώματα μειοψηφίας αντιπροσωπεύουν το μερίδιο του κέρδους ή της ζημιάς και των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που δεν κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, το Συγκρότημα. Τα δικαιώματα μειοψηφίας παρουσιάζονται ξεχωριστά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και περιλαμβάνονται στα ίδια κεφάλαια, ξεχωριστά από τα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας.

Όλες οι συναλλαγές και υπόλοιπα που προκύπτουν μεταξύ των θυγατρικών εταιριών του Συγκροτήματος απαλείφονται κατά την ενοποίηση.

Η μεταβολή στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρίες, χωρίς την απώλεια ελέγχου, λογιστικοποιείται ως μια συναλλαγή μεταξύ ιδιοκτητών που αφορά τα ίδια κεφάλαια. Κατά συνέπεια, δεν προκύπτει υπεραξία ή κέρδος/ζημιά στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων από τέτοιες συναλλαγές. Οι σχετικές συναλλαγματικές διαφορές που αφορούν το μερίδιο που αναλογεί στο ποσοστό των δικαιωμάτων μειοψηφίας που πωλείται/αποκτάται επανακατηγοριοποιούνται μεταξύ του αποθεματικού συναλλαγματικών διαφορών και των δικαιωμάτων μειοψηφίας.

2.5 Συνενώσεις επιχειρήσεων

Συνενώσεις επιχειρήσεων λογιστικοποιούνται με βάση τη μέθοδο αγοράς. Το κόστος μιας εξαγοράς επιμετρείται ως το σύνολο του τιμήματος που μεταφέρεται στις δικαίες αξίες την ημερομηνία της εξαγοράς και του ποσού των δικαιωμάτων μειοψηφίας στην αποκτηθείσα εταιρία. Για κάθε συνένωση επιχειρήσεων το Συγκρότημα αποφασίζει εάν θα επιμετρήσει τα δικαιώματα μειοψηφίας στην αποκτηθείσα εταιρία σε εύλογη αξία ή σε αναλογία μεριδίου των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της αποκτηθείσας εταιρίας. Όταν το κόστος αγοράς είναι μεγαλύτερο από το μερίδιο του Συγκροτήματος στην εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται, η διαφορά αναγνωρίζεται ως υπεραξία στον ενοποιημένο ισολογισμό. Στην περίπτωση που το μερίδιο του Συγκροτήματος στην εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων καθαρών περιουσιακών στοιχείων είναι μεγαλύτερο του κόστους αγοράς (δηλαδή αρνητική υπεραξία), η διαφορά αναγνωρίζεται αμέσως στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων κατά το έτος της εξαγοράς. Έξοδα που σχετίζονται με την εξαγορά αναγνωρίζονται όταν προκύψουν και περιλαμβάνονται στα άλλα λειτουργικά έξοδα.

Όταν η συνένωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται σε διαδοχικά στάδια, η συμμετοχή που κατείχε το Συγκρότημα στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση αποτιμάται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία που το Συγκρότημα αποκτά τον έλεγχο και το κέρδος ή ζημιά που προκύπτει αναγνωρίζεται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

Όταν το Συγκρότημα εξαγοράζει μια επιχείρηση, αξιολογεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει αναφορικά με την κατηγοριοποίησή τους και τον προκαθορισμό τους βάσει των όρων του συμβολαίου, τις οικονομικές περιστάσεις και τους σχετικούς όρους κατά την ημερομηνία εξαγοράς.

2.6 Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες

Η συγγενής εταιρία είναι μια οικονομική οντότητα επί της οποίας το Συγκρότημα ασκεί σημαντική επιρροή. Σημαντική επιρροή είναι η δυνατότητα συμμετοχής στις αποφάσεις της οικονομικής και επιχειρησιακής πολιτικής της εκδότριας, χωρίς όμως να πρόκειται για έλεγχο ή από κοινού έλεγχο των εν λόγω πολιτικών.

Κοινοπραξία είναι μια μορφή κοινού ελέγχου, στην οποία τα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία ασκούν από κοινού έλεγχο της συμφωνίας έχουν δικαιώματα στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της κοινοπραξίας. Κοινός έλεγχος ορίζεται ως ο συμβατικός συμφωνηθείς επιμερισμός του ελέγχου μιας ρύθμισης, ο οποίος υπάρχει μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις συναφείς δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συγκατάθεση των μερών στα οποία επιμερίζεται ο έλεγχος.

Οι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψιν στον καθορισμό της σημαντικής επιρροής ή του κοινού ελέγχου είναι παραπλήσιοι με αυτούς που λαμβάνονται υπόψιν για τον καθορισμό του ελέγχου επί των θυγατρικών.

Οι επενδύσεις του Συγκροτήματος σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.6 Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες (συνέχεια)

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, η επένδυση σε μια συγγενή εταιρία ή κοινοπραξία αναγνωρίζεται στον ενοποιημένο ισολογισμό στο κόστος κτήσης πλέον αλλαγές στο μερίδιο των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του Συγκροτήματος μετά την ημερομηνία της απόκτησης. Το μερίδιο του Συγκροτήματος στα αποτελέσματα της συγγενής εταιρίας ή της κοινοπραξίας περιλαμβάνεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Ζημιές της συγγενούς εταιρίας ή της κοινοπραξίας πέραν του κόστους συμμετοχής του Συγκροτήματος αναγνωρίζονται ως υποχρέωση μόνο στην περίπτωση που το Συγκρότημα έχει αναλάβει δεσμεύσεις εκ μέρους της συγγενούς εταιρίας ή της κοινοπραξίας. Υπεραξία που σχετίζεται με συγγενή εταιρία ή κοινοπραξία περιλαμβάνεται στη λογιστική αξία της επένδυσης και δεν αποσβένεται. Στην περίπτωση που το μερίδιο του Συγκροτήματος στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων είναι μεγαλύτερο του κόστους της επένδυσης (αρνητική υπεραξία), η διαφορά περιλαμβάνεται ως έσοδο στον προσδιορισμό του μεριδίου του Συγκροτήματος στο κέρδος ή στη ζημιά της συγγενούς εταιρίας ή κοινοπραξίας, στην περίοδο στην οποία αποκτάται η επένδυση. Το συνολικό μερίδιο του Συγκροτήματος στα κέρδη ή τις ζημιές της συγγενούς εταιρίας ή κοινοπραξίας παρουσιάζεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων κάτω από το λειτουργικό κέρδος και περιλαμβάνει τα κέρδη ή τις ζημιές μετά τη φορολογία.

Το Συγκρότημα αναγνωρίζει το μερίδιο του σε μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων της συγγενούς εταιρίας ή κοινοπραξίας μέσω της ενοποιημένης κατάστασης μεταβολών ιδίων κεφαλαίων. Κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ του Συγκροτήματος και της συγγενούς εταιρίας ή κοινοπραξίας, απαλείφονται κατά το ποσοστό της συμμετοχής του Συγκροτήματος στην εταιρία ή στην κοινοπραξία.

Οι οικονομικές καταστάσεις των συγγενών εταιριών ή των κοινοπραξιών ετοιμάζονται με την ίδια ημερομηνία αναφοράς όπως και της Εταιρίας και με βάση τις ίδιες λογιστικές πολιτικές.

Μετά την εφαρμογή της λογιστικής καθαρής θέσης, το Συγκρότημα καθορίζει εάν είναι αναγκαίο να αναγνωρίσει ζημιά απομείωσης στις επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες ή κοινοπραξίες.

2.7 Μετατροπή ξένου συναλλάγματος

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), που είναι το νόμισμα λειτουργίας και το νόμισμα παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων της Εταιρίας και των θυγατρικών της στην Κύπρο. Κάθε υποκατάστημα και θυγατρική του Συγκροτήματος στο εξωτερικό καθορίζει το νόμισμα λειτουργίας του και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις κάθε οντότητας επιμετρούνται χρησιμοποιώντας το συγκεκριμένο νόμισμα λειτουργίας. Το Συγκρότημα χρησιμοποιεί την άμεση μέθοδο ενοποίησης και επέλεξε να ανακυκλώνει στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων το κέρδος ή ζημιά που προκύπτει από τη χρήση αυτής της μεθόδου.

2.7.1 Συναλλαγές και υπόλοιπα

Συναλλαγές σε ξένα νομίσματα αναγνωρίζονται με βάση την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία μεταξύ του νομίσματος λειτουργίας και του ξένου νομίσματος κατά την ημερομηνία της συναλλαγής.

Χρηματικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται με την ισοτιμία που ισχύει κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Όλες οι διαφορές αναγνωρίζονται στα 'Καθαρά κέρδη/ζημιές από διαπραγμάτευση συναλλάγματος' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, με εξαίρεση τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που έχουν προσδιοριστεί ως αντισταθμίσεις της καθαρής επένδυσης σε υποκαταστήματα και θυγατρικές στο εξωτερικό. Αυτές αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα στο 'Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος', μέχρι τη διάθεση ή την εκκαθάριση της καθαρής επένδυσης, οπότε τα συνολικά κέρδη/ζημιές μεταφέρονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Τα μη χρηματικά στοιχεία που επιμετρούνται βάσει του ιστορικού κόστους σε ξένο νόμισμα, μετατρέπονται με τη συναλλαγματική ισοτιμία κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Τα μη χρηματικά στοιχεία που επιμετρούνται σε εύλογες αξίες σε ξένο νόμισμα, μετατρέπονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που υπήρχαν όταν προσδιορίστηκε η εύλογη αξία.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.7 Μετατροπή ξένου συναλλάγματος (συνέχεια)

2.7.2 Θυγατρικές και υποκαταστήματα

Κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις των θυγατρικών (περιλαμβανομένων και των εταιριών ειδικού σκοπού οι οποίες ενοποιούνται από το Συγκρότημα) και των υποκαταστημάτων των οποίων το νόμισμα λειτουργίας είναι διαφορετικό από το νόμισμα παρουσίασης του Συγκροτήματος, μετατρέπονται στο νόμισμα παρουσίασης του Συγκροτήματος χρησιμοποιώντας την ισοτιμία που ισχύει κατά την ημερομηνία του ισολογισμού και οι καταστάσεις λογαριασμού αποτελεσμάτων μετατρέπονται με τη μέση ισοτιμία για το έτος.

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα στο 'Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος'. Κατά την πώληση ή την διάλυση θυγατρικής ή υποκαταστήματος, το συνολικό ποσό των συναλλαγματικών διαφορών που περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια και αφορά τη συγκεκριμένη επένδυση, μεταφέρεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων ως μέρος του κέρδους/ζημιάς της πώλησης/διάλυσης των θυγατρικών.

2.8 Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα

Η πληροφόρηση κατά λειτουργικό τομέα παρουσιάζεται με την ίδια βάση όπως και η εσωτερική πληροφόρηση που παρέχεται στον επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων. Ο επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων είναι το άτομο ή το σύνολο ατόμων το οποίο αποφασίζει την κατανομή πόρων σε κάθε τομέα και προβαίνει σε εκτίμηση της απόδοσής του.

Επικεφαλής για τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων είναι η Εκτελεστική Επιτροπή Συγκροτήματος.

2.9 Κύκλος εργασιών

Ο κύκλος εργασιών του Συγκροτήματος περιλαμβάνει τα έσοδα από τόκους, έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος, μεικτά ασφάλιστρα, κέρδη/ζημιές από επενδύσεις σε ακίνητα και αποθέματα ακινήτων, πωλήσεις ακινήτων, έσοδα από ξενοδοχειακές δραστηριότητες και λοιπά έσοδα.

2.10 Αναγνώριση εσόδων

Έσοδα αναγνωρίζονται όταν πιθανολογείται ότι οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στο Συγκρότημα και το ποσό του εσόδου μπορεί να υπολογιστεί με αξιοπιστία. Τα έσοδα αναγνωρίζονται όταν επίσης πληρούνται τα ακόλουθα συγκεκριμένα κριτήρια:

2.10.1 Έσοδα από τόκους

Για όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος και για τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που κατατάσσονται ως διαθέσιμα προς πώληση ή επιμετρούνται σε δίκαιη αξία, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Το πραγματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί τις εκτιμημένες μελλοντικές ταμειακές εισπράξεις ή πληρωμές κατά τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου, ή πιο μικρής περιόδου, όπου ισχύει, στη λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού μέσου. Τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται στο ανακτήσιμο ποσό των απομειωμένων δανείων.

Η λογιστική αξία ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης προσαρμόζεται εάν το Συγκρότημα αναθεωρήσει τις εκτιμήσεις του για πληρωμές ή εισπράξεις. Η προσαρμοσμένη λογιστική αξία υπολογίζεται βάσει του αρχικού πραγματικού επιτοκίου και η αλλαγή στη λογιστική αξία αναγνωρίζεται στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα για ομόλογα' ή 'Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές' για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες.

2.10.2 Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες

Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες γενικά αναγνωρίζονται ανάλογα με τη συμπλήρωση της συναλλαγής ώστε να συσχετίζονται με το κόστος παροχής της υπηρεσίας, ενώ εκείνα που σχετίζονται με δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρίζονται με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, ως μέρος των εσόδων από τόκους.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.10 Αναγνώριση εσόδων (συνέχεια)

2.10.3 Έσοδα από μερίσματα

Έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα εισπραξής τους από το Συγκρότημα, δηλαδή όταν εγκριθεί από την γενική συνέλευση των μετόχων.

2.10.4 Έσοδα από μισθώσεις

Έσοδα από τη μίσθωση επενδύσεων σε ακίνητα και αποθεμάτων ακινήτων αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων με τη σταθερή μέθοδο σε ολόκληρη τη διάρκεια της μίσθωσης και περιλαμβάνονται στα 'λοιπά έσοδα'.

2.10.5 Έσοδα από διάθεση επενδύσεων σε ακίνητα

Τα κέρδη από τη διάθεση των επενδύσεων σε ακίνητα αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στα 'Κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα', όταν γίνει η παράδοση και ολοκληρωθεί η μεταβίβαση των κινδύνων και των οφελών στον αγοραστή.

2.10.6 Έσοδα από διάθεση αποθεμάτων ακινήτων

Τα καθαρά κέρδη από τη διάθεση των αποθεμάτων ακινήτων αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων όταν ο αγοραστής αποδεκτεί την παράδοση και η μεταφορά των κινδύνων και ωφελημάτων στον αγοραστή έχει ολοκληρωθεί.

2.11 Ωφελήματα αφυπηρέτησης προσωπικού

Το Συγκρότημα λειτουργεί αριθμό προγραμμάτων καθορισμένων εισφορών και καθορισμένων παροχών.

Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Το Συγκρότημα αναγνωρίζει υποχρεώσεις, σχετικά με τη λογιστική περίοδο, στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Οποιοσδήποτε εισφορές που δεν έχουν κατατεθεί κατά την ημερομηνία αναφοράς περιλαμβάνονται ως υποχρέωση.

Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Το κόστος παροχών για κάθε πρόγραμμα καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ξεχωριστά χρησιμοποιώντας την αναλογιστική Μέθοδο Προβλεπόμενης Πιστωτικής Μονάδας (Projected Unit Credit Method).

Το περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση καθορισμένων παροχών είναι η παρούσα αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών (χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό συντελεστή βασισμένο σε εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας) μείον την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος από τα οποία οι υποχρεώσεις θα διακανονιστούν. Τα περιουσιακά στοιχεία ενός προγράμματος είναι τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία κατέχονται από ένα ταμείο το οποίο είναι νομικά ανεξάρτητο ή ασφαλιστήριο συμβόλαιο που πληρούν τις προϋποθέσεις. Οποιοδήποτε πλεόνασμα καθορισμένων παροχών περιορίζεται στην παρούσα αξία των διαθέσιμων επιστροφών και μειώσεων μελλοντικών εισφορών στο πρόγραμμα. Η εύλογη αξία βασίζεται στις τρέχουσες τιμές αγοράς και στην περίπτωση επενδύσεων που διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά είναι η δημοσιοποιημένη τιμή αγοράς.

Το καθαρό κόστος στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων αποτελείται κυρίως από το κόστος υπηρεσίας και τον καθαρό τόκο στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών και παρουσιάζεται στο κόστος προσωπικού. Το κόστος υπηρεσίας αποτελείται από το κόστος τρέχουσας απασχόλησης, το κόστος προϋπηρεσίας, κέρδη και ζημιές κατά τον διακανονισμό, τις περικοπές και μη συνήθεις διακανονισμούς. Επαναμετρήσεις, περιλαμβανομένου αναλογιστικά κέρδη και ζημιές, η επίδραση του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα (μη περιλαμβανομένου του καθαρού τόκου) και η απόδοση των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος (μη περιλαμβανομένου του καθαρού τόκου) αναγνωρίζονται αμέσως στον ενοποιημένο ισολογισμό με αντίστοιχη χρέωση ή πίστωση στα λοιπά συνολικά εισοδήματα. Οι επαναμετρήσεις δεν επανακατηγοριοποιούνται στα αποτελέσματα σε μετέπειτα περιόδους.

Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημιές περιλαμβάνουν εμπειρικές προσαρμογές (οι επιπτώσεις των διαφορών μεταξύ των προηγούμενων αναλογιστικών παραδοχών και όσων πραγματικά συνέβησαν), καθώς και τις επιπτώσεις των μεταβολών στις αναλογιστικές παραδοχές.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.12 Φορολογία

Τρέχουσα φορολογία και αναβαλλόμενη φορολογία

Η φορολογία υπολογίζεται με βάση τη φορολογική νομοθεσία και τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν στις χώρες όπου διεξάγονται οι δραστηριότητες του Συγκροτήματος και αναγνωρίζεται ως έξοδο στην περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα εισοδήματα. Η αναβαλλόμενη φορολογία υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της υποχρέωσης. Οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρούνται στο ποσό που αναμένεται να εισπραχθεί ή να πληρωθεί στις φορολογικές αρχές. Η τρέχουσα φορολογία και ο αναβαλλόμενος φόρος που σχετίζεται με στοιχεία που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια.

Αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις για όλες τις φορολογητέες προσωρινές διαφορές κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, μεταξύ της φορολογικής βάσης και της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, από τις οποίες θα προκύψουν φορολογητέα ποσά σε μελλοντικές περιόδους. Αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις για όλες τις προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρίες και υποκαταστήματα όπου το Συγκρότημα είναι σε θέση να ελέγξει το χρονικό σημείο της αναστροφής της προσωρινής διαφοράς και αναμένεται ότι η προσωρινή διαφορά δεν θα αναστραφεί στο ορατό μέλλον.

Αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις για όλες τις εκπιπόμενες προσωρινές διαφορές και για τις μεταφερόμενες μη χρησιμοποιημένες φορολογικές ζημιές όταν πιθανολογείται ότι θα υπάρχει διαθέσιμο φορολογητέο κέρδος έναντι των εκπιπόμενων προσωρινών διαφορών και μεταφερόμενων μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών, μπορούν να αξιοποιηθούν. Η λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων αναθεωρείται σε κάθε ημερομηνία του ισολογισμού και μειώνεται στο βαθμό που δεν πιθανολογείται ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων να χρησιμοποιηθεί μέρος ή το σύνολο των εκπιπόμενων προσωρινών διαφορών ή φορολογικών ζημιών. Οι μη αναγνωρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επανεκτιμώνται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναγνωρίζονται στο βαθμό που είναι πιθανό ότι μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα επιτρέψει στην αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση να ανακτηθεί.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρούνται στο ποσό που αναμένεται να καταβληθεί στις φορολογικές αρχές (ή να ανακτηθεί από αυτές), λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές και νόμους που έχουν θεσπιστεί, ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού.

Τρέχουσες και αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται όταν προκύπτουν από την ίδια φορολογητέα επιχείρηση και αφορούν την ίδια φορολογική αρχή και όπου υπάρχει νομικό δικαίωμα συμψηφισμού.

Έμμεση Φορολογία Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)

Έξοδα και περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζονται καθαρά από τον ΦΠΑ, εκτός:

- όταν ο ΦΠΑ προκύπτει από μια αγορά περιουσιακών στοιχείων ή υπηρεσιών και δεν είναι ανακτήσιμος από τις Κυπριακές Φορολογικές Αρχές. Σε αυτή την περίπτωση, ο ΦΠΑ αναγνωρίζεται ως μέρος του κόστους απόκτησης του περιουσιακού στοιχείου ή ως μέρος του εξόδου, όπου εφαρμόζεται.
- όταν οι απαιτήσεις και τα πληρωτέα δηλώνονται με την χρέωση του ποσού του ΦΠΑ. Το ποσό του ΦΠΑ που είναι ανακτήσιμο από, ή πληρωτέο προς τις Κυπριακές Φορολογικές Αρχές συμπεριλαμβάνεται ως μέρος των απαιτήσεων ή πληρωτέων στον ενοποιημένο ισολογισμό.

2.13 Χρηματοοικονομικά μέσα

2.13.1 Ημερομηνία αναγνώρισης

Όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής. Αγορές ή πωλήσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που απαιτούν παράδοση εντός του χρονικού περιθωρίου που καθορίζεται από κανονισμούς ή τους πρότυπους κανόνες της σχετικής αγοράς, αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής, δηλαδή την ημερομηνία κατά την οποία το Συγκρότημα δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Τα παράγωγα αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής. Οι 'Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες', 'Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες', 'Καταθέσεις από τράπεζες', 'Καταθέσεις πελατών', 'Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες' και 'Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες' αναγνωρίζονται όταν το Συγκρότημα εισπράξει ή χορηγήσει μετρητά στους αντισυμβαλλόμενους.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.13 Χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

2.13.2 Αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων

Η κατάταξη των χρηματοοικονομικών μέσων κατά την αρχική αναγνώριση εξαρτάται από το σκοπό της απόκτησής τους και τα χαρακτηριστικά τους. Όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους πλέον, στην περίπτωση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και υποχρέωσης που δεν επιμετρείται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, έξοδα συναλλαγών που αποδίδονται άμεσα στην απόκτηση ή την έκδοσή του.

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που θα εισπραχθεί από την πώληση του περιουσιακού στοιχείου ή που πληρώνεται για τη μεταφορά της υποχρέωσης σε μια ομαλή συναλλαγή μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά κατά την ημερομηνία επιμέτρησης.

2.13.3 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία και κατατάσσονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν η εύλογη αξία τους είναι θετική και ως υποχρεώσεις όταν η εύλογη αξία τους είναι αρνητική. Μεταγενέστερα, τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρούνται στην εύλογη αξία. Μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων για σκοπούς εμπορίας περιλαμβάνονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στα 'Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος' όταν αφορούν παράγωγα συναλλάγματος και στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα' για όλα τα υπόλοιπα παράγωγα. Τα έσοδα και έξοδα από τόκους περιλαμβάνονται στις σχετικές κατηγορίες στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, όπως ένα δικαίωμα μετατροπής σε μετοχές ενσωματωμένο σε ένα μετατρέψιμο ομόλογο, θεωρούνται ξεχωριστά παράγωγα και αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία αν τα οικονομικά χαρακτηριστικά και οι κίνδυνοι δεν θεωρούνται ότι είναι στενά συνδεδεμένα με το κύριο συμβόλαιο. Σε αυτή την περίπτωση το κύριο συμβόλαιο δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία με αναγνώριση των μεταβολών στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα παράγωγα που διαχωρίζονται από τα κύρια συμβόλαια, επιμετρούνται στην εύλογη αξία και οι μεταβολές της αναγνωρίζονται στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.13.4 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορία

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορία αφορούν περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που αποκτήθηκαν ή πραγματοποιήθηκαν κυρίως για σκοπούς πώλησης ή επαναγοράς τους στο εγγύς μέλλον και αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό στην εύλογη αξία. Μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Έσοδα και έξοδα από τόκους περιλαμβάνονται στα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων ανάλογα με τους όρους του σχετικού συμβολαίου και τα έσοδα από μερίσματα περιλαμβάνονται στα 'Λοιπά έσοδα' όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα είσπραξής τους.

2.13.5 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που κατατάσσονται σε αυτή την κατηγορία, προσδιορίζονται από τη διοίκηση κατά την αρχική τους αναγνώριση όταν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) ο προσδιορισμός απαλείφει ή μειώνει σε σημαντικό βαθμό μία ανακολουθία που αφορά την επιμέτρηση ή την αναγνώριση που σε διαφορετική περίπτωση θα προέκυπτε από την επιμέτρηση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων ή από την αναγνώριση των σχετικών κερδών ή ζημιών σε διαφορετικές βάσεις, ή (β) γίνεται διαχείριση μιας ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή και των δύο, και η απόδοση εκτιμάται βάσει της εύλογης αξίας, σύμφωνα με μια τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου ή επένδυσης, ή (γ) το χρηματοοικονομικό μέσο εμπεριέχει ένα ενσωματωμένο παράγωγο, εκτός αν το ενσωματωμένο παράγωγο δεν τροποποιεί σημαντικά τις ταμειακές ροές που σε διαφορετική περίπτωση θα απαιτούσε το μέσο, ή είναι φανερό με ελάχιστη ή και καθόλου ανάλυση, ότι δεν μπορεί να γίνει ο διαχωρισμός του ενσωματωμένου παραγώγου.

Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία δεν περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων προς εμπορία επειδή δεν υπάρχει πρόσφατη εμπειρία πώλησης σε σύντομο χρονικό διάστημα. Περιλαμβάνουν εισηγμένα ομόλογα που αντισταθμίζονται από παράγωγα για τα οποία δεν υφίσταται προσδιορισμένη σχέση αντιστάθμισης, όπως και μη εισηγμένες μετοχές οι οποίες τυγχάνουν διαχείρισης σε επίπεδο εύλογης αξίας.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.13 Χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

2.13.5 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση (συνέχεια)

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό στην εύλογη αξία. Μεταβολές στην εύλογη αξία περιλαμβάνονται στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Έσοδα και έξοδα από τόκους περιλαμβάνονται στα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων ανάλογα με τους όρους του σχετικού συμβολαίου, ενώ τα έσοδα από μερίσματα περιλαμβάνονται στα 'Λοιπά έσοδα' όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα είσπραξής τους.

2.13.6 Επενδύσεις που κρατούνται μέχρι τη λήξη

Επενδύσεις που κρατούνται μέχρι τη λήξη είναι επενδύσεις με καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και καθορισμένη λήξη, τις οποίες το Συγκρότημα έχει την πρόθεση και τη δυνατότητα να κρατήσει μέχρι τη λήξη. Μετά την αρχική επιμέτρηση, οι επενδύσεις που κρατούνται μέχρι την λήξη επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Το αποσβεσμένο κόστος υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά μεταξύ του αρχικού ποσού και του καταβλητέου στη λήξη ποσού, και όλες τις αμοιβές που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου. Η απόσβεση περιλαμβάνεται στα 'Έσοδα από τόκους' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Ζημιές από την απομείωση αυτών των επενδύσεων αναγνωρίζονται στην 'Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Εάν, ως αποτέλεσμα της αλλαγής στην πρόθεση ή της δυνατότητας, δεν είναι πλέον κατάλληλη η ταξινόμηση μίας επένδυσης που κρατείται μέχρι τη λήξη, αυτή πρέπει να ανακαταταχθεί ως διαθέσιμη προς πώληση και να επαναμετρηθεί σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής και της εύλογης της αξίας πρέπει να υπολογισθεί ανάλογα.

2.13.7 Δάνεια και απαιτήσεις

Τα δάνεια και απαιτήσεις είναι χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές που δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργή αγορά. Αυτά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία δεν έχουν αποκτηθεί με σκοπό την άμεση ή βραχυπρόθεσμη πώλησή τους και δεν κατατάσσονται ως 'Επενδύσεις προς εμπορία', 'Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση' ή 'Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων'. Αυτή η λογιστική πολιτική αφορά τις κατηγορίες που αναφέρονται στον ενοποιημένο ισολογισμό ως 'Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες', 'Συμφωνίες επαναπώλησης', 'Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες' και 'Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις'. Μετά την αρχική αναγνώριση, τα δάνεια και απαιτήσεις επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, μείον προβλέψεις για απομείωση. Ζημιές από την απομείωση αυτών των δανείων και απαιτήσεων αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στις 'Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις' όταν αφορούν δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και στην 'Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων' για όλα τα υπόλοιπα.

Δάνεια που έχουν επαναδιαπραγματευτεί

Ένα δάνειο, το οποίο έχει επαναδιαπραγματευτεί, διαγράφεται εάν η υφιστάμενη συμφωνία ακυρώνεται και συνάπτεται νέα συμφωνία με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους, ή αν οι όροι της υφιστάμενης συμφωνίας έχουν τροποποιηθεί, έτσι ώστε το επαναδιαπραγματευμένο δάνειο είναι ουσιαστικά ένα διαφορετικό χρηματοοικονομικό μέσο.

2.13.8 Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση είναι εκείνες που έχουν οριστεί ως διαθέσιμες προς πώληση ή εκείνες που δεν κατατάσσονται ως 'Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων', 'Επενδύσεις που κρατούνται μέχρι τη λήξη' ή 'Δάνεια και απαιτήσεις'. Αυτές οι επενδύσεις μπορούν να πωληθούν λόγω μεταβολών των κινδύνων της αγοράς ή για σκοπούς ρευστότητας και περιλαμβάνουν μετοχές και ομόλογα.

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση επιμετρούνται στην εύλογη αξία. Μη αναγνωρισμένα κέρδη ή ζημιές από τη μεταβολή στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα, στις 'Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση'. Όταν η επένδυση πωληθεί, τότε το συνολικό κέρδος ή ζημιά που είχε προηγουμένως αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά εισοδήματα μεταφέρεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα'.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.13 Χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

2.13.8 Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση (συνέχεια)

Όταν το Συγκρότημα κατέχει περισσότερες από μια επενδύσεις στον ίδιο τίτλο, θεωρείται ότι πωλούνται με βάση τη μέθοδο του μέσου σταθμισμένου κόστους. Τα έσοδα από τόκους από ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση αναγνωρίζονται στα Έσοδα από τόκους με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Τα μερίσματα από μετοχές διαθέσιμες προς πώληση αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στα Έλοιπα έσοδα όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα είσπραξής τους. Ζημιές από την απομείωση των επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση αναγνωρίζονται στην Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.13.9 Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος

Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις περιλαμβάνουν 'Καταθέσεις πελατών', 'Καταθέσεις από τράπεζες' και 'Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες'.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται όταν το Συγκρότημα συνάπτει συμβατικές διατάξεις των διακανονισμών με αντισυμβαλλόμενους που είναι γενικά η ημερομηνία συναλλαγής και αρχικά επιμετρούνται σε εύλογη αξία που είναι συνήθως το αντάλλαγμα που έχει εισπραχθεί, καθαρό από έξοδα που είναι άμεσα σχετιζόμενα με τη συναλλαγή. Η μετέπειτα επιμέτρηση των καταθέσεων πελατών, της χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες και των καταθέσεων από τράπεζες είναι σε αποσβεσμένο κόστος, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

2.14 Διαγραφή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

2.14.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο διαγράφεται όταν: (α) εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ρών του περιουσιακού στοιχείου, ή (β) το Συγκρότημα έχει μεταβιβάσει τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ρών του περιουσιακού στοιχείου ή (γ) έχει αναλάβει συμβατική υποχρέωση να καταβάλει το σύνολο των ταμειακών ρών σε τρίτο μέρος, και: είτε (α) έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του περιουσιακού στοιχείου, είτε (β) δεν έχει ούτε μεταβιβάσει ούτε διατηρήσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του περιουσιακού στοιχείου, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του.

2.14.2 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση διαγράφεται όταν η υποχρέωση εξοφλείται, ακυρώνεται ή εκπνέει.

2.15 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

2.15.1 Δάνεια και απαιτήσεις

Σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, το Συγκρότημα αξιολογεί εάν υφίστανται αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων έχει υποστεί απομείωση αξίας. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων έχει υποστεί απομείωση αξίας όταν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη απομείωσης αξίας ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων γεγονότων που συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου (ένα 'ζημιογόνο γεγονός') και εκείνο το ζημιογόνο γεγονός (ή γεγονότα) έχει επίδραση που μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή της ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης μπορεί να περιλαμβάνουν ενδείξεις σημαντικής οικονομικής δυσχέρειας του οφειλέτη ή ομάδας οφειλετών, παράβαση του συμβολαίου όπως αθέτηση ή καθυστέρηση στις καταβολές τόκων ή κεφαλαίου, το ενδεχόμενο πτώχευσης του οφειλέτη ή ότι θα προβεί σε άλλη οικονομική αναδιοργάνωση, και όπου παρατηρήσιμα στοιχεία υποδεικνύουν την ύπαρξη μετρήσιμης μείωσης των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ρών όπως μεταβολές στις καθυστερημένες πληρωμές ή στις οικονομικές συνθήκες που έχουν επίδραση στη δημιουργία ζημιών. Υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι ένα δάνειο έχει υποστεί απομείωση όταν είναι πιθανόν ότι το Συγκρότημα δεν θα εισπράξει όλο το οφειλόμενο ποσό με βάση τους αρχικούς όρους του συμβολαίου του δανείου.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.15 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (συνέχεια)

2.15.1 Δάνεια και απαιτήσεις (συνέχεια)

Για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, το Συγκρότημα αξιολογεί αρχικά αν υφίσταται αντικειμενική απόδειξη για την απομείωση αξίας, σε ατομική βάση, για σημαντικά δάνεια και απαιτήσεις. επίσης, γίνεται συλλογική αξιολόγηση για δάνεια και απαιτήσεις που δεν είναι από μόνα τους σημαντικά και για ζημιές οι οποίες έχουν επισυμβεί αλλά δεν έχουν ακόμα διαπιστωθεί σε δάνεια και απαιτήσεις που έχουν αξιολογηθεί σε ατομική βάση και για τα οποία δεν έχει γίνει πρόβλεψη.

Οι προβλέψεις για απομείωση δανείων προσδιορίζονται με το μοντέλο 'ζημιών που έχουν επισυμβεί', όπως απαιτείται από τα ΔΠΧΑ, που απαιτεί την αναγνώριση των ζημιών απομείωσης που προέκυψε από γεγονότα του παρελθόντος και απαγορεύει την αναγνώριση των ζημιών απομείωσης που θα μπορούσαν να προκύψουν από μελλοντικά γεγονότα, ανεξάρτητα από το πόσο πιθανό είναι να συμβούν αυτά τα μελλοντικά γεγονότα.

Όταν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι υπάρχει απομείωση της αξίας ενός δανείου το ποσό της ζημιάς επιμετρείται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής του αξίας και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που μπορεί να προκύψουν από εγγυήσεις και εμπράγματα εξασφαλίσεις. Η εισηραξιμότητα των δανείων και απαιτήσεων αξιολογείται κατά οφειλέτη για όλα τα σημαντικά ποσά, με βάση την οικονομική κατάσταση, πόρους χρηματοδότησης και το ιστορικό αποπληρωμής του οφειλέτη, την πιθανότητα υποστήριξης από πιστοληπτικά αξιόπιστους εγγυητές και τη ρευστοποιήσιμη αξία των εξασφαλίσεων.

Η παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών υπολογίζεται χρησιμοποιώντας ως επιτόκιο προεξόφλησης το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του δανείου. Σε περίπτωση δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο, το προεξοφλητικό επιτόκιο για την επιμέτρηση της ζημιάς είναι το τρέχον επιτόκιο αναφοράς πλέον το περιθώριο που προσδιορίζεται στο αρχικό συμβόλαιο.

Για το σκοπό της συλλογικής αξιολόγησης της απομείωσης, τα δάνεια κατατάσσονται βάσει παρόμοιων χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου λαμβάνοντας υπόψη το είδος του δανείου, τη γεωγραφική τοποθεσία, τις ληξιπρόθεσμες οφειλές και άλλους σχετικούς παράγοντες.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές για ομάδες δανείων και απαιτήσεων που αξιολογούνται σε συλλογική βάση, εκτιμώνται βάσει του ιστορικού ζημιάς για δάνεια με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου που συμβαδίζουν με εκείνα της ομάδας. Το ιστορικό ζημιάς προσαρμόζεται βάσει των τρεχόντων παρατηρήσιμων δεδομένων, ώστε να αντικατοπτρίζει τις επιδράσεις των τρέχουσων συνθηκών που δεν επηρέασαν την περίοδο στην οποία βασίζεται το ιστορικό ζημιάς και να αφαιρεί τις επιδράσεις συνθηκών της ιστορικής περιόδου που δεν επικρατούν επί του παρόντος. Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση μελλοντικών ταμειακών ροών αναθεωρούνται τακτικά ώστε να μειώνονται οι διαφορές μεταξύ των εκτιμήσεων των ζημιών και της παρελθούσης εμπειρίας.

Η λογιστική αξία του δανείου μειώνεται μέσω της χρήσης λογαριασμού πρόβλεψης και το ποσό της ζημιάς αναγνωρίζεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Τα δάνεια και οι σχετικές προβλέψεις διαγράφονται όταν δεν είναι εφικτή η είσπραξη τους. Μέρος των διαγραφών, περιλαμβανομένων μη συμβατικών διαγραφών, μπορεί επίσης να προκύψει όταν εκτιμάται ότι δεν υπάρχει εφικτή προοπτική για ανάκτηση των μελλοντικών ταμειακών ροών. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ύψος της ζημιάς απομείωσης μειωθεί, και η μείωση σχετίζεται εξ αντικειμένου με γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης, όταν η φερεγγυότητα του πελάτη έχει βελτιωθεί σε τέτοιο βαθμό που να θεωρείται εφικτή η έγκαιρη είσπραξη όλου ή μέρους του κεφαλαίου και των τόκων με βάση τους όρους της σύμβασης του δανείου, η ζημιά απομείωσης αναστρέφεται με την προσαρμογή της σχετικής πρόβλεψης απομείωσης. Εισπράξεις από δάνεια που διαγράφηκαν, πιστώνονται στο λογαριασμό 'Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.15 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (συνέχεια)

2.15.2 Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως κρατούμενες μέχρι τη λήξη και ως δάνεια και απαιτήσεις

Για τις επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως κρατούμενες μέχρι τη λήξη και ως δάνεια και απαιτήσεις, το Συγκρότημα αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού εάν υφίστανται αντικειμενικές αποδείξεις ότι έχουν υποστεί ζημιά απομείωσης. Αν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι υπάρχει ζημιά απομείωσης, το ποσό της ζημιάς επιμετρείται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (εξαιρώντας μελλοντικές πιστωτικές ζημιές που δεν έχουν πραγματοποιηθεί). Η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου μειώνεται και το ποσό της ζημιάς αναγνωρίζεται στην 'Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Σε περίπτωση που σε μεταγενέστερη περίοδο, το ύψος της ζημιάς απομείωσης μειώνεται, και η μείωση σχετίζεται εξ αντικειμένου με γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης, η ζημιά απομείωσης που είχε αναγνωριστεί προηγουμένως αναστρέφεται και το ποσό της αναστροφής πιστώνεται στις 'Προβλέψεις άλλων χρηματοοικονομικών μέσων' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.15.3 Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

Για τις επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση, το Συγκρότημα προβαίνει σε αξιολόγηση, σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, εάν υφίστανται αντικειμενικές αποδείξεις ότι έχουν υποστεί ζημιά απομείωσης.

Για μετοχές που κατατάσσονται ως διαθέσιμες προς πώληση, οι αντικειμενικές αποδείξεις περιλαμβάνουν μια σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας των επενδύσεων κάτω του κόστους. Όπου υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι υπάρχει ζημιά απομείωσης, το ποσό της συνολικής ζημιάς, που επιμετρείται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης και της τρέχουσας εύλογης αξίας μείον τη ζημιά απομείωσης της επένδυσης η οποία είχε αναγνωριστεί προηγουμένως στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, αφαιρείται από το 'Αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση' στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και αναγνωρίζεται στην 'Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης για επενδύσεις σε μετοχές δεν αναστρέφονται μέσω της ενοποιημένης κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων. Αυξήσεις στην εύλογη αξία μετά την απομείωση αναγνωρίζονται στο 'Αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση' στα λοιπά συνολικά εισοδήματα.

Για ομόλογα που κατατάσσονται ως διαθέσιμα προς πώληση, η αξιολόγηση για απομείωση βασίζεται στα ίδια κριτήρια με εκείνα που ισχύουν για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος. Σε περίπτωση που σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της ζημιάς απομείωσης μειώνεται, και η μείωση σχετίζεται εξ αντικειμένου με γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης, η ζημιά απομείωσης που είχε αναγνωριστεί προηγουμένως αναστρέφεται στην 'Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων' μέσω της ενοποιημένης κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.16 Λογιστική αντιστάθμισης

Το Συγκρότημα χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για την αντιστάθμιση κινδύνων που απορρέουν από τις μεταβολές των επιτοκίων και των τιμών συναλλάγματος και στην περίπτωση των αντισταθμίσεων καθαρής επένδυσης, το Συγκρότημα χρησιμοποιεί επίσης άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Το Συγκρότημα εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης για συναλλαγές οι οποίες πληρούν τα σχετικά κριτήρια.

Κατά την έναρξη της αντισταθμιστικής σχέσης, το Συγκρότημα προβαίνει σε τεκμηρίωση της αντισταθμιστικής σχέσης μεταξύ αντισταθμισμένου στοιχείου και αντισταθμιστικών μέσων και της επιδίωξής του αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου και της στρατηγικής του για την ανάληψη της αντιστάθμισης. Η τεκμηρίωση περιλαμβάνει και τον τρόπο με τον οποίο το Συγκρότημα αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης τόσο κατά την έναρξη όσο και σε συνεχή βάση.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.16 Λογιστική αντιστάθμισης (συνέχεια)

Κατά την έναρξη της αντισταθμιστικής σχέσης και σε κάθε ημερομηνία αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης, αξιολογείται κατά πόσον η αντιστάθμιση αναμένεται να είναι άκρως αποτελεσματική ως προς τον συμψηφισμό των μεταβολών της εύλογης αξίας ή των ταμειακών ροών που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Μια αντιστάθμιση θεωρείται άκρως αποτελεσματική όταν οι μεταβολές της εύλογης αξίας ή των ταμειακών ροών του αντισταθμιστικού χρηματοοικονομικού μέσου και του αντισταθμιζόμενου μέσου που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο κατά την περίοδο για την οποία έχει προσδιοριστεί η αντιστάθμιση, συμψηφίζονται σε εύρος που κυμαίνεται μεταξύ 80% και 125%. Όσον αφορά τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών όπου το αντισταθμιζόμενο μέσο είναι μια προσδοκώμενη συναλλαγή, το Συγκρότημα εκτιμά εάν αυτή είναι πολύ πιθανή και παρουσιάζει έκθεση μεταβολής των ταμειακών ροών η οποία ενδέχεται να επηρεάσει την ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.16.1 Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Για αντισταθμίσεις εύλογης αξίας που πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμισης, η αλλαγή στην εύλογη αξία από την επιμέτρηση του μέσου αντιστάθμισης αναγνωρίζεται στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα', στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Η λογιστική αξία του αντισταθμιζόμενου μέσου προσαρμόζεται με το κέρδος ή τη ζημιά που προκύπτει από το αντισταθμιζόμενο μέσο και αφορά τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Το εν λόγω κέρδος ή ζημιά αναγνωρίζεται επίσης στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Εάν το αντισταθμιστικό χρηματοοικονομικό μέσο εκπνεύσει ή πωληθεί, διακοπεί ή ασκηθεί, ή η αντιστάθμιση δεν πληροί εφεξής τις προϋποθέσεις εφαρμογής της αντισταθμιστικής λογιστικής, η λογιστική αντιστάθμισης διακόπτεται. Για αντισταθμιζόμενα μέσα που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής τους αξίας κατά τη διακοπή της αντιστάθμισης, και της αξίας που θα είχε το μέσο χωρίς τη λογιστική αντιστάθμιση, αποσβένεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων κατά την υπολειπόμενη περίοδο της αρχικής αντιστάθμισης. Σε περίπτωση αποαναγνώρισης του αντισταθμιζόμενου μέσου, η διαφορά αναγνωρίζεται αμέσως στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.16.2 Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών

Για αντισταθμίσεις ταμειακών ροών που πληρούν τα κριτήρια λογιστικής αντιστάθμισης, το μέρος του κέρδους ή της ζημιάς του μέσου αντιστάθμισης που τεκμηριώνεται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση, αναγνωρίζεται απευθείας στο 'Αποθεματικό αντισταθμιστικής λογιστικής ταμειακών ροών' στα λοιπά συνολικά εισοδήματα. Το αναποτελεσματικό μέρος του κέρδους ή της ζημιάς του μέσου αντιστάθμισης αναγνωρίζεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα'.

Τα ποσά που έχουν αναγνωριστεί απευθείας στο 'Αποθεματικό αντισταθμιστικής λογιστικής ταμειακών ροών', μεταφέρονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στην περίοδο κατά την οποία η αντισταθμιζόμενη προσδοκώμενη συναλλαγή επηρεάζει την ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.16.3 Αντισταθμίσεις καθαρής επένδυσης σε δραστηριότητες εξωτερικού

Οι αντισταθμίσεις της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές ή υποκαταστήματα στο εξωτερικό αντιμετωπίζονται λογιστικά κατά τρόπο συναφή με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών. Το μέρος του κέρδους ή της ζημιάς του αντισταθμιστικού μέσου που τεκμηριώνεται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και το αναποτελεσματικό μέρος αναγνωρίζεται στα 'Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Το κέρδος/(ζημιά) που έχει αναγνωριστεί απευθείας στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αναγνωρίζεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων κατά την πώληση/εκκαθάριση των θυγατρικών.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.17 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό απεικονίζεται στον ενοποιημένο ισολογισμό, όταν το Συγκρότημα έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα να συμψηφίσει τα ποσά που αναγνωρίστηκαν και προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.18 Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών

Τα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών για σκοπούς της ενοποιημένης κατάστασης ταμειακών ροών αποτελούνται από μετρητά, μη υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες, δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες και άλλες αξίες που είναι άμεσα ρευστοποιήσιμες ή αποπληρωτέες εντός τριών μηνών από την ημερομηνία της απόκτησής τους.

2.19 Ασφαλιστικές εργασίες

Το Συγκρότημα παρέχει ασφαλιστικές υπηρεσίες κλάδου ζωής και γενικού κλάδου και εκδίδει ασφαλιστικά και επενδυτικά συμβόλαια. Ασφαλιστήριο συμβόλαιο είναι το συμβόλαιο στο οποίο το ένα πρόσωπο (φορέας ασφάλισης) αποδέχεται σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο από το άλλο πρόσωπο (ασφαλιζόμενο), αποδεχόμενο να αποζημιώσει τον ασφαλιζόμενο στην περίπτωση επέλευσης καθορισμένου αβέβαιου μελλοντικού συμβάντος (το ασφαλιζόμενο συμβάν) που επηρεάζει αρνητικά τον ασφαλιζόμενο. Επενδυτικά συμβόλαια είναι τα συμβόλαια στα οποία το Συγκρότημα αποδέχεται χρηματοοικονομικό κίνδυνο.

Τα επενδυτικά συμβόλαια μπορούν να επαναταξινομηθούν ως ασφαλιστήρια συμβόλαια μετά την αρχική τους αναγνώριση εάν ο ασφαλιστικός κίνδυνος γίνει σημαντικός.

Ένα συμβόλαιο που κατατάχθηκε ως ασφαλιστήριο συμβόλαιο παραμένει ασφαλιστήριο συμβόλαιο μέχρι την εκπλήρωση ή εκπνοή όλων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από το συμβόλαιο, έστω και αν ο ασφαλιστικός κίνδυνος μειωθεί σημαντικά κατά τη διάρκεια της περιόδου του συμβολαίου.

2.19.1 Ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής

Τα ασφάλιστρα από ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ζωής συνδεδεμένα με επενδύσεις (unit-linked) αναγνωρίζονται όταν εισπραχθούν και γίνει η κατανομή μονάδων στους ασφαλιζόμενους. Τα ασφάλιστρα από ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ζωής που δεν συνδέονται με επενδύσεις (non-linked) αναγνωρίζονται όταν είναι εισπρακτέα με βάση τους όρους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Οι αμοιβές διαχείρισης επενδύσεων και άλλα έξοδα που χρεώνονται στα ασφαλιστικά ταμεία μακροπρόθεσμων εργασιών καθώς και το κόστος κάλυψης από θάνατο αναγνωρίζονται σε αντιστοιχία με τα σχετικά ασφάλιστρα και με βάση τους όρους των σχετικών ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Οι απαιτήσεις αναγνωρίζονται ως έξοδα όταν συμβούν. Οι υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων κλάδου ζωής καθορίζονται μετά από αναλογιστική εκτίμηση και για ασφαλιστήρια συνδεδεμένα με επενδύσεις περιλαμβάνουν την εύλογη αξία των μονάδων που κατανεμήθηκαν ξεχωριστά στους ασφαλιζόμενους για κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

2.19.2 Ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής σε ισχύ

Το Συγκρότημα αναγνωρίζει ως άυλο περιουσιακό στοιχείο την αξία των συμβολαίων σε ισχύ όσον αφορά τα ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ζωής. Το περιουσιακό στοιχείο αντιπροσωπεύει την παρούσα αξία του μεριδίου του στα κέρδη που αναμένεται ότι θα προκύψουν από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ζωής που ισχύουν κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, χρησιμοποιώντας κατάλληλες οικονομικές και αναλογιστικές εκτιμήσεις παρόμοιες με αυτές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των σχετικών υποχρεώσεων από τα ίδια ασφαλιστήρια συμβόλαια. Η μεταβολή στην παρούσα αξία καθορίζεται βάσει των ταμειακών ροών μετά τη φορολογία, αλλά για σκοπούς παρουσίασης, η μεταβολή στην αξία αναφέρεται πριν τη φορολογία, χρησιμοποιώντας το κατάλληλο ποσοστό φορολογίας.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.19 Ασφαλιστικές εργασίες (συνέχεια)

2.19.3 Ασφαλιστικές εργασίες γενικού κλάδου

Τα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων όταν είναι εισπρακτέα με βάση τους όρους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Τα μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα και αντασφάλιστρα που αναλογούν στην περίοδο κινδύνου μετά την ημερομηνία του ισολογισμού μεταφέρονται σε επόμενες περιόδους αναφοράς.

Γίνεται πρόβλεψη για το υπολογιζόμενο ποσό των εκκρεμών απαιτήσεων που έχουν γνωστοποιηθεί αλλά δεν έχουν διακανονιστεί και των απαιτήσεων που έχουν επισυμβεί μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού αλλά δεν έχουν γνωστοποιηθεί. Η αύξηση στις υποχρεώσεις για το ποσό των απαιτήσεων που έχουν γνωστοποιηθεί αλλά δεν έχουν διακανονιστεί γίνεται ξεχωριστά για κάθε περίπτωση λαμβάνοντας υπόψη όλα τα γνωστά δεδομένα, την εμπειρία του πρόσφατου παρελθόντος και υποθέσεις για τη μελλοντική έκβαση των εκκρεμών απαιτήσεων. Η πρόβλεψη για απαιτήσεις που έχουν επισυμβεί αλλά δεν έχουν γνωστοποιηθεί μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού υπολογίζεται με παρόμοιες στατιστικές τεχνικές.

2.19.4 Επενδυτικά συμβόλαια

Το Συγκρότημα αναλαμβάνει τη διαχείριση προγραμμάτων αφυπηρέτησης υπαλλήλων πελατών εταιριών τα οποία προσφέρουν εγγυημένη απόδοση επί των εισφορών. Τα συμβόλαια αυτά προσδιορίζουν τα ωφελήματα προς τους υπαλλήλους. Τυχόν ελλείμματα καλύπτονται από τις εταιρίες στις οποίες ανήκει το προσωπικό που ασφαλιζεται. Το Συγκρότημα δεν έχει καμία υποχρέωση από τυχόν αναλογιστικό έλλειμμα.

2.19.5 Έλεγχος επάρκειας υποχρεώσεων

Σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού διενεργείται έλεγχος της επάρκειας των υποχρεώσεων από ασφαλιστήρια συμβόλαια, χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες βέλτιστες εκτιμήσεις της παρούσας αξίας των μελλοντικών συμβατικών ταμειακών ροών και απαιτήσεων, εξόδων και αποδόσεων των επενδύσεων. Οποιαδήποτε ελλείμματα στις προβλέψεις αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.20 Συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης

Αξίες που πωλούνται βάσει συμφωνίας για επαναγορά σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία δεν διαγράφονται από τον ενοποιημένο ισολογισμό. Τα εισπραχθέντα ποσά, συμπεριλαμβανομένων των δεδουλευμένων τόκων, αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό ως 'Συμφωνίες επαναγοράς' και αποδίδουν την ουσία της συναλλαγής ως δάνειο προς το Συγκρότημα. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς παρουσιάζεται ως έξοδο από τόκους και αναγνωρίζεται κατά τη διάρκεια της συμφωνίας χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι συμφωνίες επαναγοράς κατά την ημερομηνία του ενοποιημένου ισολογισμού αφορούν συμφωνίες με χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Οι επενδύσεις που έχουν δοθεί ως εξασφάλιση στα πλαίσια των συμφωνιών επαναγοράς, μπορούν είτε να πωληθούν είτε να επανεκχωρηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο. Όταν ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα να πωλήσει ή να επανεκχωρήσει τις αξίες το Συγκρότημα επαναταξινομεί αυτές τις αξίες στον ενοποιημένο ισολογισμό του στις 'Επενδύσεις που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση'.

Αξίες που αγοράζονται βάσει συμφωνίας για επαναπώληση σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία αναγνωρίζονται ως συμφωνίες επαναπώλησης. Η διαφορά μεταξύ της τιμής αγοράς και τιμής επαναπώλησης παρουσιάζεται σαν έσοδο από τόκους και αναγνωρίζεται κατά τη διάρκεια της συμφωνίας χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι συμφωνίες επαναπώλησης κατά την ημερομηνία του ισολογισμού αφορούν συμφωνίες με τράπεζες. Οι επενδύσεις που έχουν ληφθεί ως εξασφάλιση στα πλαίσια των συμφωνιών επαναπώλησης, μπορούν είτε να πωληθούν, είτε να επανεκχωρηθούν από το Συγκρότημα.

2.21 Χρηματοδοτικές μισθώσεις – Το Συγκρότημα ως εκμισθωτής

Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις όπου το Συγκρότημα μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και οφέλη που συνοδεύουν την κυριότητα του μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου στο μισθωτή, περιλαμβάνονται στον ενοποιημένο ισολογισμό στα 'Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες'. Μια απαίτηση αναγνωρίζεται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης με ποσό ίσον με την παρούσα αξία των μισθωμάτων προεξοφλούμενων με το τεκμαρτό επιτόκιο της μίσθωσης, περιλαμβανομένης της εγγυημένης υπολειμματικής αξίας που δικαιούται ο εκμισθωτής. Τα έσοδα από την απαίτηση αναγνωρίζονται στα 'Έσοδα από τόκους' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2. **Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών** (συνέχεια)

2.22 **Λειτουργικές μισθώσεις**

2.22.1 **Το Συγκρότημα ως μισθωτής**

Μισθώσεις που δεν μεταβιβάζουν στο Συγκρότημα ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε σχέση με την ιδιοκτησία των μισθώσεων αποτελούν λειτουργικές μισθώσεις. Οι λειτουργικές μισθώσεις αναγνωρίζονται ως έξοδα στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, στα Άλλα λειτουργικά έξοδα με τη σταθερή μέθοδο σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.22.2 **Το Συγκρότημα ως εκμισθωτής**

Μισθώσεις όπου το Συγκρότημα δεν μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε σχέση με την ιδιοκτησία των μισθώσεων ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις.

2.23 **Ακίνητα και εξοπλισμός**

Ακίνητα που κατέχονται από το Συγκρότημα για χρήση στην παροχή υπηρεσιών ή για διοικητικούς σκοπούς κατατάσσονται ως ακίνητα που χρησιμοποιούνται για τις εργασίες του Συγκροτήματος. Στις επενδύσεις σε ακίνητα κατατάσσονται ακίνητα που κατέχονται από το Συγκρότημα για ενοικίαση ή/και για κεφαλαιουχικό κέρδος. Στην περίπτωση όπου ακίνητα που κατέχονται από το Συγκρότημα περιλαμβάνουν ένα μέρος που χρησιμοποιείται για τις δραστηριότητες του Συγκροτήματος και ένα μέρος που ενοικιάζεται σε τρίτους ή κρατείται για κεφαλαιουχικό κέρδος, η κατάταξή τους βασίζεται στο κατά πόσο τα συστατικά μέρη μπορούν να πωληθούν ξεχωριστά. Διαφορετικά, ολόκληρο το ακίνητο αναγνωρίζεται ως ακίνητο που χρησιμοποιείται για τις δραστηριότητες του Συγκροτήματος, εκτός αν το μέρος που χρησιμοποιείται για τις δραστηριότητες του Συγκροτήματος είναι ασήμαντο. Η κατάταξη των ακινήτων στις διάφορες κατηγορίες εξετάζεται σε συστηματική βάση και αναθεωρείται όταν υπάρχουν σημαντικές αλλαγές στη χρήση τους.

Τα ακίνητα που χρησιμοποιούνται για τις δραστηριότητες του Συγκροτήματος επιμετρούνται αρχικά στο κόστος και μεταγενέστερα επιμετρούνται στην εύλογη αξία μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις. Η εκτίμηση γίνεται σε τακτά διαστήματα μεταξύ 3 μέχρι 5 χρόνια, αναλόγως του ακινήτου, (αλλά πιο συχνές εκτιμήσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν εκεί όπου υπάρχει σημαντική ή πτωτική κίνηση στις τιμές των ακινήτων) από ανεξάρτητους προσοντούχους εκτιμητές ή εσωτερικούς εγκεκριμένους εκτιμητές του Συγκροτήματος που εφαρμόζουν ένα μοντέλο αποτίμησης όπως συνίσταται από την Επιτροπή Διεθνών Προτύπων Εκτίμησης. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται στην εύλογη αξία μείον την υπολειμματική αξία κάθε ακινήτου με βάση τη μέθοδο σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής. Κέρδη ή ζημιές από επανεκτιμήσεις αναγνωρίζονται στα συνολικά εισοδήματα στο Άποθεματικό επανεκτίμησης ακινήτων.

Το Άποθεματικό επανεκτίμησης ακινήτων περιλαμβάνει επανεκτιμήσεις ακινήτων που αρχικά χρησιμοποιήθηκε από το Συγκρότημα για τις λειτουργίες του και μεταγενέστερα μεταφέρθηκε στις Έπενδύσεις σε ακίνητα. Η ωφέλιμη ζωή κυμαίνεται από 30 μέχρι 67 χρόνια. Η γη δεν αποσβένεται. Στην περίπτωση διάθεσης ακινήτων, το σχετικό υπόλοιπο στο αποθεματικό επανεκτίμησης ακινήτων μεταφέρεται στις ΄Συσσωρευμένες ζημιές΄.

Οι δαπάνες μετατροπών/βελτίωσης σε μισθωμένα ακίνητα αποσβένονται σε περίοδο 5 χρόνων.

Ο εξοπλισμός επιμετρείται στο κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις. Οι αποσβέσεις του εξοπλισμού υπολογίζονται, με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής του, από 5 μέχρι 10 χρόνια.

Κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, η λογιστική αξία του εξοπλισμού αναθεωρείται για τυχόν απομείωση όταν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών υποδεικνύουν ότι η λογιστική του αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Όπου η ανακτήσιμη αξία είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας, ο εξοπλισμός απομειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό.

2. Περιλήψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.24 Επενδύσεις σε ακίνητα

Οι επενδύσεις σε ακίνητα επιμετρούνται αρχικά στο κόστος, που συμπεριλαμβάνει τα έξοδα της συναλλαγής. Μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε ακίνητα επιμετρούνται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα αναγνωρίζονται στα Έκδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Οι εκτιμήσεις γίνονται από ανεξάρτητους προσοντούχους εκτιμητές ή από εσωτερικούς εγκεκριμένους εκτιμητές που εφαρμόζουν ένα μοντέλο αποτίμησης όπως συνίσταται από την Επιτροπή Διεθνών Πρότυπων Εκτίμησης.

Μεταφορές γίνονται σε (ή από) επενδύσεις σε ακίνητα μόνο όταν υπάρχει αλλαγή χρήσης. Για μεταφορά από ακίνητα για ίδια χρήση σε επενδύσεις σε ακίνητα, το Συγκρότημα λογίζει το εν λόγω ακίνητο σύμφωνα με την πολιτική που περιγράφεται στη Σημείωση 2.23 'Ακίνητα και εξοπολισμός' μέχρι την ημερομηνία αλλαγής χρήσης. Για μεταφορά από επενδύσεις σε ακίνητα σε αποθέματα ακινήτων το τεκμαρτό κόστος του ακινήτου για μεταγενέστερη χρήση είναι η εύλογη αξία του την ημερομηνία αλλαγής χρήσης.

2.25 Αποθέματα ακινήτων

Το Συγκρότημα ως μέρος των συνήθων εργασιών του, αποκτά ακίνητα από πελάτες στα πλαίσια διευθέτησης των υποχρεώσεών τους, είτε απευθείας είτε μέσω εταιριών που ελέγχονται από το Συγκρότημα των οποίων η μόνη δραστηριότητα είναι η διαχείριση των εν λόγω ακινήτων με σκοπό να τα πωλήσει. Τα ακίνητα αυτά αναγνωρίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος ως αποθέματα ακινήτων, αποδίδοντας την ουσία αυτών των συναλλαγών.

Τα αποθέματα ακινήτων επιμετρούνται στο χαμηλότερο της τιμής κόστους ή στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, μείον οι εκτιμώμενες δαπάνες απαραίτητες για να γίνει η πώληση.

Αν η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι χαμηλότερη από το κόστος των αποθεμάτων σε ακίνητα, αναγνωρίζεται απομείωση στην 'Απομείωση άλλων μη χρηματοοικονομικών μέσων' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

2.26 Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

Το Συγκρότημα ταξινομεί μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και τις ομάδες εκποίησης (disposal groups) που κατέχονται προς πώληση, εάν η λογιστική αξία τους θα ανακτηθεί κυρίως μέσω μιας συναλλαγής πώλησης και όχι από τη συνεχόμενη χρήση τους.

Το πιο πάνω κριτήριο θεωρείται ότι πληρείται μόνο όταν η πώληση είναι πολύ πιθανή και το περιουσιακό στοιχείο ή η ομάδα εκποίησης είναι διαθέσιμο για άμεση πώληση στην παρούσα τους κατάσταση. Οι απαιτούμενες ενέργειες για την ολοκλήρωση της πώλησης πρέπει να υποδεικνύουν ότι είναι απίθανο ότι σημαντικές αλλαγές θα υπάρξουν στο πλάνο πώλησης ή ότι θα αποσυρθεί το πλάνο. Η διοίκηση πρέπει να έχει δεσμευτεί σε πρόγραμμα πώλησης και η πώληση θα πρέπει να αναμένεται ότι πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως ολοκληρωμένη πώληση εντός ενός έτους από την ημερομηνία κατάταξης.

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδες εκποίησης που κατέχονται προς πώληση επιμετρούνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας μείον το κόστος πώλησης, εκτός από τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που δεν βρίσκονται εντός του πεδίου εφαρμογής των απαιτήσεων επιμέτρησης του ΔΠΧΑ 5 'Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες', όπως η αναβαλλόμενη φορολογία, τα χρηματοοικονομικά μέσα, οι επενδύσεις σε ακίνητα που επιμετρούνται στην εύλογη αξία, τα ασφαλιστήρια συμβόλαια και τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις που προκύπτουν από παροχές σε εργαζομένους. Αυτά μετρώνται σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Συγκροτήματος όπως περιγράφονται αλλού σε αυτή τη σημείωση.

Αμέσως πριν την αρχική ταξινόμηση ως περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση οι λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων (ή των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ομάδας εκποίησης) επιμετρούνται σύμφωνα με τα σχετικά ΔΠΧΑ. Κατά τη μεταγενέστερη επιμέτρηση της ομάδας εκποίησης, οι λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που κατέχονται προς πώληση και που δεν εμπίπτουν στις απαιτήσεις επιμέτρησης του ΔΠΧΑ 5, επιμετρούνται σύμφωνα με τα σχετικά ΔΠΧΑ πριν το καθορισμό της εύλογης αξίας μείον το κόστος πώλησης της ομάδας εκποίησης.

2. **Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών** (συνέχεια)

2.26 **Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες** (συνέχεια)

Εάν η εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης της ομάδας εκποίησης είναι χαμηλότερη από τη συνολική λογιστική αξία όλων των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στην ομάδα εκποίησης, η ομάδα εκποίησης απομειώνεται. Η ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων για το έτος. Όταν έχει αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης (ή αναστροφή) για μια ομάδα εκποίησης, αυτή κατανέμεται μεταξύ των μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 5 χρησιμοποιώντας τη σειρά κατανομής όπως καθορίζεται στο ΔΛΠ 36. Κανένα στοιχείο της ζημιάς δεν κατανέμεται σε άλλα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της ομάδας εκποίησης. Σε περίπτωση που η λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 5 είναι χαμηλότερη από το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία ομάδα εκποίησης ξεπερνά τη εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης της ομάδας αυτής, η διαφορά δεν αναγνωρίζεται.

Τα ακίνητα και εξοπλισμός και άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν ταξινομηθεί ως περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση δεν αποσβένονται.

Τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που ταξινομήθηκαν ως περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση παρουσιάζονται ξεχωριστά στον ενοποιημένο ισολογισμό.

Μια ομάδα εκποίησης μπορεί να θεωρηθεί ως μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, αν μια οντότητα ή μέρος μιας οντότητας έχει πωληθεί ή κατηγοριοποιήθηκε ως περιουσιακό στοιχείο που κατέχεται προς πώληση και (α) αντιπροσωπεύει ένα ξεχωριστό μεγάλο τομέα εργασιών ή γεωγραφική περιοχή δραστηριοτήτων, (β) αποτελεί μέρος ενός ενιαίου αυτόνομου σχεδίου για την πώληση ενός ξεχωριστού σημαντικού τομέα εργασιών ή γεωγραφικής περιοχής δραστηριοτήτων ή (γ) αποτελεί θυγατρική εταιρία που εξαγοράστηκε αποκλειστικά με σκοπό να πωληθεί. Οι καθαρές ζημιές/κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα καθαρά λειτουργικά κέρδη πριν τη φορολογία από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (περιλαμβανομένων των καθαρών κερδών ή ζημιών από την πώληση πριν τη φορολογία και κέρδη ή ζημιές από ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση που αποτελεί μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα σε εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης) και της φορολογίας που προκύπτει από τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες.

Οι μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες εξαιρούνται από τα αποτελέσματα των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων και παρουσιάζονται ως ένα ενιαίο ποσό ως κέρδη ή ζημιές μετά τη φορολογία από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις παρέχονται στη Σημείωση 6. Όλες οι άλλες σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνουν ποσά από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

2.27 **Άυλα περιουσιακά στοιχεία**

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων λογισμικά προγράμματα και εξαγορά ασφαλιστικού χαρτοφυλακίου. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν ξεχωριστά επιμετρούνται αρχικά στο κόστος. Το κόστος των άυλων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω εξαγορών είναι η εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της εξαγοράς. Μετά την αρχική αναγνώριση, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία επιμετρούνται στο κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και τυχόν συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής των περιουσιακών στοιχείων, η οποία είναι μεταξύ 3 και 8 χρόνια για λογισμικά προγράμματα. Η λογιστική πολιτική για τα συμβόλαια σε ισχύ παρουσιάζεται στη Σημείωση 2.19.2.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αναθεωρούνται για τυχόν απομείωση όταν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Όπου η ανακτήσιμη αξία είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας του, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία απομειώνονται στο ανακτήσιμο ποσό.

2.28 **Μετοχικό κεφάλαιο**

Η διαφορά μεταξύ της τιμής έκδοσης μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας αναγνωρίζεται στο αποθεματικό υπέρ το άρτιο. Τα έξοδα αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.29 Ίδιες μετοχές

Οι ίδιες μετοχές που αγοράζονται από την Εταιρία ή από τις θυγατρικές της παρουσιάζονται ως ίδιες μετοχές στο κόστος εξαγοράς. Οι ίδιες μετοχές αφαιρούνται από το κεφάλαιο μέχρις ότου ακυρωθούν ή επανεκδοθούν. Δεν αναγνωρίζεται κέρδος ή ζημιά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στην αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση μετοχών της Εταιρίας.

2.30 Προβλέψεις

2.30.1 Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα

Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα αναγνωρίζονται όταν: (α) το Συγκρότημα έχει παρούσα δέσμευση (νομική ή τεκμαρτή) ως αποτέλεσμα ενός γεγονότος του παρελθόντος, (β) πιθανολογείται ότι θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη για διακανονισμό της δέσμευσης και (γ) μπορεί να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση για το ποσό της δέσμευσης.

2.30.2 Προβλέψεις για όρια δανείων που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί

Προβλέψεις για όρια δανείων που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί αναγνωρίζονται αν είναι πιθανό ότι θα χρησιμοποιηθεί το όριο και αναγνωρίζονται σαν περιουσιακό στοιχείο στο ποσό του ορίου μείον το ποσό που ήδη χρησιμοποιήθηκε.

2.31 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Το Συγκρότημα παρέχει χρηματοοικονομικές εγγυήσεις σε πελάτες που περιλαμβάνουν πιστώσεις για εισαγωγές/εξαγωγές, άλλες εγγυητικές επιστολές και εγγυήσεις εξ'αποδοχών. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αναγνωρίζονται αρχικά στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις στην εύλογη αξία και περιλαμβάνονται στα 'Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις'. Μεταγενέστερα, οι υποχρεώσεις του Συγκροτήματος για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις επιμετρούνται στο υψηλότερο ποσό μεταξύ: (α) του ποσού που αναγνωρίστηκε αρχικά μειωμένο με τη συσσωρευμένη απόσβεση που αναγνωρίζεται περιοδικά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων στα 'Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες' με βάση τους όρους της εγγύησης και (β) της καλύτερης διαθέσιμης εκτίμησης της δαπάνης που απαιτείται για το διακανονισμό πιθανής υποχρέωσης που προκύπτει ως αποτέλεσμα της εγγύησης.

Οποιαδήποτε αύξηση στις υποχρεώσεις που προκύπτει από χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αναγνωρίζεται στις 'Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Το υπόλοιπο της υποχρέωσης από χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που παραμένει, αναγνωρίζεται στα 'Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων όταν η εγγύηση εκπληρωθεί, ακυρωθεί ή εκπνεύσει.

2.32 Συγκριτικές πληροφορίες

Οι συγκριτικές πληροφορίες αναπροσαρμόστηκαν για να αντικατοπτρίσουν την παρουσίαση στα 'Κέρδη από πώληση αποθεμάτων ακινήτων' που προηγουμένως περιλαμβάνονταν στα Άλλα έσοδα. Αυτή η αλλαγή στην παρουσίαση δεν είχε καμιά επίδραση στα κέρδη για το έτος.

Επιπρόσθετα, οι συγκριτικές πληροφορίες έχουν αναπροσαρμοστεί για να συνάδουν με την παρουσίαση του τρέχοντος έτους. Αυτές οι αναπροσαρμογές δεν είχαν καμιά επίδραση στα κέρδη για το έτος ή στα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος.

3. Συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Η διοίκηση έχει προβεί σε εκτίμηση της ικανότητας του Συγκροτήματος να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα.

Οι συνθήκες που επικρατούσαν κατά τη διάρκεια του 2016, καθώς και οι εξελίξεις μέχρι την ημερομηνία έγκρισης αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που έχουν ληφθεί υπόψη από τη διοίκηση για την αξιολόγηση της ικανότητας να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το λειτουργικό περιβάλλον στην Κύπρο και του Συγκροτήματος (Σημ. 4).

Η διοίκηση πιστεύει ότι το Συγκρότημα λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της βιωσιμότητάς του και την ανάπτυξη των εργασιών του στα πλαίσια των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν.

Η διοίκηση, έχοντας λάβει υπόψη τους παράγοντες που περιγράφονται πιο κάτω και τις αβεβαιότητες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία αναφοράς, έχει ικανοποιηθεί ότι το Συγκρότημα έχει τα μέσα ώστε να συνεχίσει την επιχειρησιακή του δραστηριότητα κατά το προβλεπτό μέλλον και ως εκ τούτου, οι οικονομικές καταστάσεις συνεχίζουν να ετοιμάζονται με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας για τους λόγους που αναφέρονται πιο κάτω, παρά το γεγονός ότι, όπως αναφέρεται στις Σημειώσεις 4.2.3 και 45, η Εταιρία δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητές της στην Κύπρο, και το Συγκρότημα δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας αναφορικά με τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ), το οποίο μπορεί να εκληφθεί ως σημαντική αβεβαιότητα ως προς την δυνατότητα του να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα.

- Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχεται σε 14,5% (με μεταβατικές διατάξεις), και τα συνολικά κεφάλαια σε 14,6%, ψηλότερα από τους ελάχιστους απαιτούμενους δείκτες (Σημ. 4.2.1).
- Η βελτιωμένη χρηματοδοτική δομή του Συγκροτήματος ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων θετικών πελατειακών ροών στην Κύπρο.
- Η αύξηση στις καταθέσεις πελατών του Συγκροτήματος κατά €2.329 εκατ. κατά τη διάρκεια του 2016. Οι καταθέσεις πελατών ανήλθαν σε €16.510 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016.
- Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) ανήλθε σε €200 εκατ. σε σύγκριση με €3,8 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και με το υψηλότερο επίπεδο ύψους €11,4 δις τον Απρίλιο 2013 (Σημ. 4.2.3).
- Οι βελτιωμένοι δείκτες πιστοληπτικής αξιολόγησης τόσο της Εταιρίας (αναβάθμιση της Μακροπρόθεσμης Αξιολόγησης Αθέτησης από τον οίκο αξιολόγησης Fitch Ratings από 'CCC' σε 'B-' τον Απρίλιο 2016 με σταθερό ορίζοντα, και αναβάθμιση του δείκτη μακροπρόθεσμων καταθέσεων από τον οίκο Moody's Investors Service από Caa3 με σταθερό ορίζοντα σε Caa3 με θετικό ορίζοντα τον Ιούνιο 2016 και σε Caa2 με θετικό ορίζοντα τον Δεκέμβριο 2016) όσο και της Κυπριακής Δημοκρατίας (αναβάθμιση από τον οίκο αξιολόγησης Fitch κατά μία βαθμίδα σε BB- με θετικό ορίζοντα τον Οκτώβριο 2016, τον οίκο S&P Global Rating κατά μία βαθμίδα σε BB με θετικό ορίζοντα τον Σεπτέμβριο 2016 και κατά μία βαθμίδα σε BB+ με σταθερό ορίζοντα τον Μάρτιο 2017 και τον οίκο Moody's Investors Service κατά δύο βαθμίδες σε B1 με σταθερό ορίζοντα τον Νοέμβριο 2015). Τον Νοέμβριο 2016, ο οίκος Moody's Investors Service αναθεώρησε τον ορίζοντα της Κυπριακής Δημοκρατίας από σταθερό σε θετικό).
- Η Εταιρία επέστρεψε στις διεθνείς αγορές τον Ιανουάριο 2017 με την έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) ύψους €250 εκατ.

4. Λειτουργικό περιβάλλον

4.1 Κύπρος

Η Κύπρος εξήλθε του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής στα τέλη Μαρτίου 2016 μετά από μια επιτυχημένη επιστροφή στις αγορές και έχοντας χρησιμοποιήσει μόνο περίπου το 70% των €10 δις σε χρηματοδοτικούς πόρους που διατέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Με βάση το Πρόγραμμα Σταθερότητας 2016-2019 του Υπουργείου Οικονομικών που δημοσιεύθηκε τον Μάιο 2016, η δημοσιονομική προσαρμογή στη διάρκεια του προγράμματος υπήρξε ουσιαστική με αποτέλεσμα να επιτευχθεί σχεδόν ο πλήρης ισοσκελισμός του κρατικού προϋπολογισμού. Οι δημόσιες δαπάνες μειώθηκαν και η είσπραξη των φόρων έγινε πιο αποτελεσματική.

Η ανεργία μειώθηκε στο 13,3% κατά το 2016 σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό ανεργίας 14,9% για το σύνολο του 2015 και το υψηλό 16,5% το τέταρτο τρίμηνο του 2014, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

4. Λειτουργικό περιβάλλον (συνέχεια)

4.1 Κύπρος (συνέχεια)

Σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, το πραγματικό ΑΕΠ για το 2016 αυξήθηκε κατά 2,8% σε σύγκριση με 1,7% το 2015.

Οι τιμές καταναλωτή συνέχισαν να υποχωρούν για τέταρτη συνεχή χρονιά, και μειώθηκαν κατά 1,4% το 2016, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Οι αφίξεις τουριστών αυξήθηκαν κατά 19,8% το 2016. Η βιομηχανική δραστηριότητα, σύμφωνα με το δείκτη βιομηχανικής παραγωγής αυξήθηκε το 2016 κατά 8,7%. Σε πραγματική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, η βιομηχανική παραγωγή το 2016 αυξήθηκε κατά 5,9% τα πρώτα τρία τρίμηνα του 2016, μετά από αύξηση ύψους 2,9% κατά το 2015 σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Στην αγορά ακινήτων, ο δείκτης οικιστικών ακινήτων της Κεντρικής Τράπεζας συνέχισε να μειώνεται σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, αλλά με πιο αργούς ρυθμούς. Ο δείκτης μειώθηκε κατά 1,3% στο τρίτο τρίμηνο του 2016 μετά από πτώση 1,7% και 1,6% στο δεύτερο και πρώτο τρίμηνο αντίστοιχα.

Οι κίνδυνοι για τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας σχετίζονται με τα υψηλά επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την απώλεια δυναμικής στον τομέα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με συναφείς κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά και την επιστροφή του πληθωρισμού. Κίνδυνοι μπορεί επίσης να σχετίζονται με επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος της Κύπρου. Αυτοί εμπεριέχουν βραδύτερη ανάπτυξη στο Ηνωμένο Βασίλειο με υποτίμηση της στερλίνας μετά το δημοψήφισμα για έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ. Πολιτική αβεβαιότητα στην Ευρώπη που μπορεί να προκληθεί από την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ ή από την προσφυγική κρίση θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε αυξημένη οικονομική αβεβαιότητα και να υπονομεύσει την οικονομική εμπιστοσύνη.

Οι θετικοί παράγοντες για τις προοπτικές ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας σχετίζονται με την πιθανή μεγαλύτερη ανάπτυξη στην ΕΕ και των επενδυτικών δαπανών, καθώς οι τιμές ακινήτων σταθεροποιούνται και διάφορα έργα υλοποιούνται ειδικά στον τομέα του τουρισμού.

Οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας έχουν αναβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας. Ο οίκος Fitch Ratings αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά μία βαθμίδα σε BB- με θετικό ορίζοντα τον Οκτώβριο 2016, ο οίκος S&P Global Rating κατά μία βαθμίδα σε BB με θετικό ορίζοντα τον Σεπτέμβριο 2016 και κατά μία βαθμίδα σε BB+ με σταθερό ορίζοντα τον Μάρτιο 2017 και ο οίκος Moody's Investors Service κατά δύο βαθμίδες σε B1 με σταθερό ορίζοντα τον Νοέμβριο 2015. Τον Νοέμβριο 2016, ο οίκος Moody's Investors Service αναθεώρησε τον ορίζοντα της Κυπριακής Δημοκρατίας από σταθερό σε θετικό.

Τον Ιούλιο 2016, η Κυπριακή κυβέρνηση άντλησε χρηματοδότηση από τις διεθνείς αγορές για τρίτη φορά από την έναρξη του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, μέσω της έκδοσης επταετούς ομολόγου ύψους €1 δις με απόδοση 3,8%.

4.2 Το Συγκρότημα

4.2.1 Δείκτες εποπτικών κεφαλαίων

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) του Συγκροτήματος ανήλθε σε 14,5% (με μεταβατικές διατάξεις) και ο δείκτης Συνολικών Κεφαλαίων ανήλθε σε 14,6%.

Η ελάχιστη απαίτηση του Πυλώνα 1 για το δείκτη συνολικών κεφαλαίων ανέρχεται στο 8% και αυτό δύναται να επιτευχθεί, επιπρόσθετα από το δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) ύψους 4,5%, με μέχρι 1,5% από Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 (Tier 1) και με μέχρι 2,0% από Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 2 (Tier 2).

4. Λειτουργικό περιβάλλον (συνέχεια)

4.2 Το Συγκρότημα (συνέχεια)

4.2.1 Δείκτες εποπτικών κεφαλαίων (συνέχεια)

Το Συγκρότημα υπόκειται σε επιπρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις για κινδύνους που δεν καλύπτονται από τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I (συμπληρωματικές πρόνοιες του Πυλώνα II). Με την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου της Κύπρου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις για το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου και με την ολοκλήρωση της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ) που πραγματοποιήθηκε από την ΕΚΤ το 2016, ο ελάχιστος απαιτούμενος δείκτης, Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) για το Συγκρότημα, από 1 Ιανουαρίου 2017 έχει μειωθεί σε 9,50% σε σύγκριση με 10,75%, το οποίο περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, (31 Δεκεμβρίου 2016: 11,75% σε πλήρη ισχύ του αποθεματικού ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου) και αποτελείται από απαιτήσεις του Πυλώνα I ύψους 4,5%, απαιτήσεις του Πυλώνα II ύψους 3,75% και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις, ύψους 1,25%. Η ΕΚΤ παρέχει επίσης μη δημόσια καθοδήγηση για πρόσθετα αποθέματα του δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) με βάση τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα II.

Η απαίτηση για τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής επάρκειας από την 1 Ιανουαρίου 2017 μετά την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου μειώθηκε σε 13,00% σε σύγκριση με 14,25%, το οποίο περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, και αποτελείται από τις απαιτήσεις του Πυλώνα I ύψους 8% (από το οποίο μέχρι 1,5% μπορεί να καλυφθεί με Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 και μέχρι 2,0% με Δευτεροβάθμια Κεφάλαια), τις απαιτήσεις του Πυλώνα II ύψους 3,75% (υπό μορφή Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1)), καθώς και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις ύψους 1,25%.

Ο ελάχιστος συνολικός δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) με βάση τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα II που ήταν σε ισχύ για το έτος 2016 καθορίστηκε από την ΕΚΤ στο 11,75% το Νοέμβριο 2015 και περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ.

Η κεφαλαιακή επάρκεια του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ξεπερνά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I και τις συμπληρωματικές απαιτήσεις του Πυλώνα II. Σημειώνεται όμως ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Πυλώνα II γίνονται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και συνεπώς υπόκεινται σε αλλαγές με την πάροδο του χρόνου.

4.2.2 Ποιότητα χαρτοφυλακίου

Τα δάνεια του Συγκροτήματος που είναι απομειωμένα ή σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών μειώθηκαν κατά 27% το 2016 και ανήλθαν σε €8.309 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016, αντιπροσωπεύοντας το 41% του συνόλου των δανείων πριν την αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση (Σημ. 43). Το ποσοστό κάλυψης των δανείων με προβλέψεις βελτιώθηκε σε 54% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 συγκριτικά με 48% στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (ΜΕΧ) του Συγκροτήματος όπως ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) ανήλθαν σε €11.034 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και αναλογούν στο 55% του συνόλου των δανείων. Το ποσοστό κάλυψης των ΜΕΧ ανήλθε σε 41% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 σε σύγκριση με 39% στις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Το Συγκρότημα αντιμετωπίζει την πρόκληση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου μέσω της λειτουργίας της Διεύθυνσης Αναδιάρθρωσης και Ανάκτησης Χρεών που προσπαθεί ενεργά να βρει καινοτόμες λύσεις για να διαχειριστεί προβληματικές απαιτήσεις. Το Συγκρότημα σχεδίασε με επιτυχία λύσεις αναδιάρθρωσης σε όλο το φάσμα του δανειακού του χαρτοφυλακίου. Τα δάνεια που είναι απομειωμένα ή σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών μειώθηκαν κατά 36% από το υψηλότερο επίπεδο των €13.003 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2013. Οι ΜΕΧ μειώθηκαν κατά 27% από το υψηλότερο επίπεδο των €15.175 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

4.2.3 Ρευστότητα

Η χρηματοδοτική δομή του Συγκροτήματος συνεχίζει να βελτιώνεται με τις καταθέσεις πελατών να αυξάνονται κατά €2.329 εκατ. ή 16% το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

4. Λειτουργικό περιβάλλον (συνέχεια)

4.2 Το Συγκρότημα (συνέχεια)

4.2.3 Ρευστότητα (συνέχεια)

Οι καταθέσεις πελατών του Συγκροτήματος ανήλθαν σε €16.510 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016, σε σύγκριση με €14.181 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι καταθέσεις πελατών στην Κύπρο ανήλθαν σε €15.043 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 από €12.691 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι καταθέσεις πελατών αντιπροσωπεύουν το 74% των συνολικών περιουσιακών στοιχείων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (συγκριτικά με 61% στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και το χαμηλό 48% στις 31 Μαρτίου 2014). Ο δείκτης δάνεια (μετά τις προβλέψεις) προς καταθέσεις ανήλθε στο 95% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (σε σύγκριση με 121% στις 31 Δεκεμβρίου 2015).

Το ύψος της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε €200 εκατ. (Σημ. 30), από €3,8 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και €11,4 δις από το υψηλότερο της σημείο τον Απρίλιο του 2013. Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) είναι διαθέσιμη σε φερέγγυα πιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης και παρόλο που η Εταιρία δεν έχει λάβει καμία συγκεκριμένη διαβεβαίωση, η διοίκηση αναμένει ότι η Εταιρία θα συνεχίσει να έχει πρόσβαση στις διευκολύνσεις ρευστότητας από κεντρικές τράπεζες με βάση τους σχετικούς κανονισμούς που ισχύουν εάν είχε να αντιμετωπίσει ένα ακραίο σενάριο που θα δημιουργούσε προσωρινά προβλήματα ρευστότητας. Εάν συνέβαινε ένα ακραίο σενάριο στο μέλλον η Εταιρία θα προσπαθούσε να χρησιμοποιήσει χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) εφόσον έχει επαρκείς διαθέσιμες εξασφαλίσεις τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Σημειώνεται ότι το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Συγκροτήματος που εγκρίθηκε το 2013 από την ΚΤΚ περιλάμβανε χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) καθόλη τη διάρκειά του (2013-2017).

Το Υπουργικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων είχαν εγκρίνει τον Ιανουάριο 2014 την έκδοση μέχρι και €2,9 δις κυβερνητικών εγγυήσεων για την έκδοση ομολόγων/δανείων πιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με τον περί του 'Παραχώρησης Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τη Σύναψη Δανείων και/ή την Έκδοση Ομολόγων από Πιστωτικά Ιδρύματα Νόμο του 2012'. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τον Ιούνιο 2016 την όγδοη ανανέωση του σχεδίου τραπεζικών εγγυήσεων μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2016. Λόγω των συνθηκών που επικρατούν, το Υπουργείο Οικονομικών δεν αιτήθηκε για επιπλέον ανανέωση του σχεδίου τραπεζικών εγγυήσεων.

Οι αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας από τους κύριους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας αν και βελτιώνονται, συνεχίζουν να είναι κάτω από την επενδυτική βαθμίδα. Ως αποτέλεσμα, η ΕΚΤ δεν μπορεί να αποδέχεται τα ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων, ή ως αποδεκτή εξασφάλιση για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, όπως ίσχυε, λόγω του ότι η χώρα ήταν κάτω από ένα πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

Τον Ιανουάριο 2017, η Εταιρία έκδωσε Ομόλογο Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) ύψους €250 εκατ. στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιακών Δανείων (EMTN Programme) της Εταιρίας. Το ομόλογο εκδόθηκε στην ονομαστική του αξία με επιτόκιο ύψους 9,25% (Σημ. 53.4).

Επί του παρόντος, η Εταιρία δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητες της στην Κύπρο και το Συγκρότημα δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ) και ως εκ τούτου βασίζεται στην συνεχιζόμενη ανοχή των ρυθμιστικών αρχών. Επιπρόσθετες πληροφορίες για τη ρευστότητα και λεπτομέρειες για ορισμένους δείκτες ρευστότητας περιλαμβάνονται στη Σημ. 45.

4.2.4 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα

Η διοίκηση έχει αξιολογήσει τις πιθανές επιπτώσεις εκκρεμών δικαστικών διαδικασιών, απαιτήσεων, ερευνών και κανονιστικών θεμάτων κατά του Συγκροτήματος. Το Συγκρότημα έχει λάβει νομικές συμβουλές σε σχέση με τις απαιτήσεις αυτές.

4. Λειτουργικό περιβάλλον (συνέχεια)

4.2 Το Συγκρότημα (συνέχεια)

4.2.4 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

Παρά τη μοναδικότητα πολλών από τις απαιτήσεις όπως αυτές που αφορούν τη μετατροπή καταθέσεων σε μετοχές και την απορρόφηση ζημιών από τους κατόχους μετοχών και πιστωτικών τίτλων της Εταιρίας, και τις αβεβαιότητες που προκύπτουν από αυτή την πρωτοφανή κατάσταση, με βάση την υπάρχουσα διαθέσιμη πληροφόρηση και στο πλαίσιο του νόμου ως έχει σήμερα, η διοίκηση θεωρεί ότι οι εν λόγω απαιτήσεις καθώς και άλλες επιδικίες, απαιτήσεις και κανονιστικά θέματα δεν είναι πιθανό να έχουν ουσιώδη αρνητική επίδραση στην οικονομική θέση και στην κεφαλαιακή επάρκεια του Συγκροτήματος (Σημ. 38).

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές

Η ετοιμασία των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαιτεί όπως το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας και η διοίκηση να προβαίνει σε κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές, οι οποίες μπορεί να έχουν ουσιώδη επίδραση στα ποσά που αναγνωρίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και στις σχετικές γνωστοποιήσεις, όπως επίσης στις γνωστοποιήσεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Η αβεβαιότητα σε σχέση με αυτές τις παραδοχές και εκτιμήσεις μπορεί να οδηγήσει σε αποτελέσματα τα οποία απαιτούν σημαντική προσαρμογή στη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων ή των υποχρεώσεων που επηρεάζονται σε μελλοντικές περιόδους.

Οι βασικές παραδοχές για το μέλλον και άλλοι κύριοι παράγοντες αβεβαιότητας των εκτιμήσεων κατά την ημερομηνία αναφοράς, που έχουν σημαντικό κίνδυνο να προκαλέσουν ουσιώδεις προσαρμογές στις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, περιγράφονται πιο κάτω. Το Συγκρότημα στήριξε τις παραδοχές και τις εκτιμήσεις του σε παραμέτρους που ήταν διαθέσιμες κατά την ετοιμασία των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Οι υφιστάμενες συνθήκες και παραδοχές σε σχέση με τις μελλοντικές εξελίξεις, μπορεί ωστόσο να αλλάξουν λόγω αλλαγών στην αγορά ή σε συνθήκες πέραν του ελέγχου του Συγκροτήματος. Οι αλλαγές αυτές αντανακλώνται στις παραδοχές, όταν συμβούν.

5.1 Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Το Συγκρότημα προβαίνει σε εξέταση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες για να αξιολογήσει εάν χρειάζεται να καταχωρηθεί πρόβλεψη για απομείωση στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Ειδικότερα, η διοίκηση χρειάζεται να υπολογίσει το ύψος και το χρονικό πλαίσιο των μελλοντικών ταμειακών ροών για να καθορίσει το ποσό της απαιτούμενης πρόβλεψης και ο υπολογισμός της ζημιάς απομείωσης βασίζεται σε κρίσεις. Τέτοιες εκτιμήσεις βασίζονται σε παραδοχές για έναν αριθμό παραγόντων και ως εκ τούτου οι πραγματικές ζημιές απομείωσης μπορεί να διαφέρουν.

Η λογιστική αξία του δανείου μειώνεται μέσω της χρήσης λογαριασμού πρόβλεψης και το ποσό της ζημιάς αναγνωρίζεται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Τα δάνεια και οι σχετικές προβλέψεις διαγράφονται όταν δεν είναι εφικτή η μελλοντική είσπραξή τους. Μερική διαγραφή, περιλαμβανομένων μη συμβατικών διαγραφών, μπορεί επίσης να προκύψει όταν εκτιμάται ότι δεν υπάρχει εφικτή προοπτική για ανάκτηση των μελλοντικών ταμειακών ροών. Επιπλέον οι διαγραφές μπορεί να αντικατοπτρίζουν ενέργειες αναδιάρθρωσης με πελάτες και είναι μέρος των όρων συμφωνίας και υπόκεινται στην ικανοποιητική επίδοση.

Το Συγκρότημα μπορεί να αλλάξει ορισμένες εκτιμήσεις από περίοδο σε περίοδο, ωστόσο είναι ανέφικτο να υπολογιστεί η επίδραση αυτών των εκτιμήσεων λόγω των αλληλοεπιδράσεων των εκτιμήσεων και καθώς το προφίλ του πληθυσμού των δανείων αλλάζει από περίοδο σε περίοδο.

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας ή πώληση την εκτίμηση της πρόβλεψης είναι το χρονικό πλαίσιο και το καθαρό ανακτήσιμο ποσό από την ανάκτηση εξασφαλίσεων που κυρίως περιλαμβάνουν γη και κτήρια.

Οι παραδοχές που έχουν γίνει αφορούν τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες ακινήτων, καθώς και το χρονικό ορίζοντα της ρευστοποίησης της εξασφάλισης, το κόστος φορολογίας και τα έξοδα ανάκτησης και μετέπειτα πώλησης της εξασφάλισης. Έχει χρησιμοποιηθεί ο ανάλογος δείκτης για τον υπολογισμό της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων, ενώ έγιναν παραδοχές με βάση ένα μακροοικονομικό σενάριο για τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες των ακινήτων. Το χρονικό πλαίσιο είσπραξης των εξασφαλίσεων ακινήτων έχει υπολογιστεί σε 3 έτη κατά μέσο όρο, με εξαίρεση συγκεκριμένων περιπτώσεων όπου έχει χρησιμοποιηθεί μια διαφορετική περίοδος βασισμένη σε συγκεκριμένα στοιχεία και περιστάσεις και για πελάτες της Υπηρεσίας Ανάκτησης Χρεών όπου έχει χρησιμοποιηθεί κατά μέσο όρο περίοδος 6 χρόνων. Σύμφωνα με τις περί της Απομείωσης Δανείων και των Διαδικασιών Διενέργειας Προβλέψεων Οδηγίες 2014 και 2015 της ΚΤΚ, η συσσωρευμένη μέση μελλοντική μεταβολή της αξίας των ακινήτων κατά τη διάρκεια του έτους έχει περιοριστεί στο μηδέν.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.1 Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Ο μέσος όρος της μείωσης τιμών λόγω έλλειψης ρευστότητας και εξόδων πωλήσεων που χρησιμοποιήθηκε στον υπολογισμό των προβλέψεων είναι 10% της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αύξηση στην αξία τους περιορίστηκε στο μηδέν και 10% της προβλεπόμενης αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αξία τους αναμένεται να μειωθεί.

Οι παραπάνω παραδοχές επηρεάζονται επίσης από τον συνεχόμενο διάλογο για ρυθμιστικά θέματα που διατηρεί η Εταιρία με τον κύριο επόπτη της, την ΕΚΤ και από άλλες ρυθμιστικές οδηγίες και διερμηνείες που εκδίδονται από διάφορους κανονιστικούς φορείς όπως η ΕΚΤ και η ΕΑΤ, οι οποίες παρέχουν καθοδήγηση και προσδοκίες ως προς τους σχετικούς ορισμούς και μεταχείριση/αναγνώριση κάποιων παραμέτρων/παραδοχών που χρησιμοποιούνται στην εκτίμηση των προβλέψεων.

Οποιοδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές ή διαφορά μεταξύ των παραδοχών που έγιναν και των πραγματικών αποτελεσμάτων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στα ποσά των απαιτούμενων προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων.

Για περιουσιακά στοιχεία που είναι σημαντικά σε ατομική βάση, υπολογίζονται προβλέψεις για απομείωση σε ατομική βάση λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές παραμέτρους που επηρεάζουν τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές (για παράδειγμα, τις επιχειρηματικές προοπτικές του πελάτη, την ανακτήσιμη αξία της εξασφάλισης, τη θέση του Συγκροτήματος σε σχέση με τους άλλους πιστωτές, την αξιοπιστία των πελατειακών πληροφοριών και το πιθανό κόστος και τη διάρκεια της διαδικασίας εργασίας). Το ποσό της πρόβλεψης για απομείωση, είναι η διαφορά μεταξύ των προεξοφλημένων αναμενόμενων ταμειακών ροών (προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του δανείου) και τη λογιστική του αξία. Ο υπολογισμός των μελλοντικών ταμειακών ροών είναι υποκειμενικός. Επίσης, οι εκτιμήσεις αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου καθώς νέες πληροφορίες γίνονται διαθέσιμες ή εξελίσσονται οι διαδικασίες ανάκτησης. Σαν αποτέλεσμα, γίνονται συχνές αλλαγές στις προβλέψεις για απομείωση με τη λήψη αποφάσεων σε ατομική βάση. Σαν αποτέλεσμα των αλλαγών αυτών στις εκτιμήσεις, γίνονται αλλαγές στις προβλέψεις και υπάρχει άμεση επίδραση στο κόστος της πρόβλεψης για απομείωση. Επιπρόσθετα εκτός από τις προβλέψεις για απομείωση σε ατομική βάση, το Συγκρότημα προβαίνει και σε πρόβλεψη για απομείωση σε συλλογική βάση. Το Συγκρότημα υιοθετεί μια τυποποιημένη προσέγγιση για τις προβλέψεις σε συλλογική βάση που περιλαμβάνει τον καθορισμό πιθανοτήτων και ποσοστών ζημιών σε περίπτωση αθέτησης του δανείου για κάθε χαρτοφυλάκιο δανείων. Η μεθοδολογία αυτή υπόκειται σε αβεβαιότητα εν μέρει λόγω του ότι δεν είναι πρακτικό να εντοπιστούν οι ζημιές του κάθε δανείου σε ατομική βάση, λόγω του μεγάλου αριθμού δανείων στο κάθε χαρτοφυλάκιο. Επιπλέον, η χρήση ιστορικών πληροφοριών για τον καθορισμό πιθανότητας αθέτησης και ποσοστών ζημιάς συμπληρώνεται με σημαντικές εκτιμήσεις από τη διοίκηση για να αξιολογηθεί κατά πόσο οι τρέχουσες οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες είναι τέτοιες, έτσι ώστε να αξιολογηθεί κατά πόσον το πραγματικό επίπεδο των ζημιών είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο από αυτό που προκύπτει από την ιστορική εμπειρία.

Ο έλεγχος απομείωσης περιλαμβάνει και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού, δηλαδή τις εγγυήσεις ή αμετάκλητα όρια πιστωτικών διευκολύνσεων. Οι υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού για περιουσιακά στοιχεία που αξιολογούνται σε ατομική βάση απαιτούν εκτιμήσεις σε σχέση με την πιθανότητα, τη χρονική περίοδο και το ποσό των ταμειακών εκροών, διαφορετικά οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού ελέγχονται για απομείωση σε συλλογική βάση, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα ζημιάς του χαρτοφυλακίου στο οποίο περιλαμβάνονται οι εντός ισολογισμού υποχρεώσεις του πελάτη. Το Συγκρότημα μπορεί να αλλάξει τις παραδοχές από περίοδο σε περίοδο, παρόλο αυτά δεν είναι πρακτικά εφικτό να εκτιμήσει την επίδραση τέτοιων μεμονωμένων εκτιμήσεων λόγω αλληλοεπιδράσεων μεταξύ των παραδοχών και ενώ τα χαρακτηριστικά του συνόλου της έκθεσης εκτός ισολογισμού μεταβάλλεται από περίοδο σε περίοδο.

Υπό κανονικές συνθήκες, η χρήση της ιστορικής εμπειρίας παρέχει τις πιο αντικειμενικές και σχετικές πληροφορίες για την αξιολόγηση της ιστορικής ζημιάς σε κάθε χαρτοφυλάκιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, η χρήση της ιστορικής εμπειρίας παρέχει λιγότερη σχετική πληροφόρηση όσον αφορά τις πραγματοποιηθείσες ζημιές σε ένα χαρτοφυλάκιο κατά την ημέρα του ισολογισμού. Για παράδειγμα, όταν υπάρχουν αλλαγές στο οικονομικό, εποπτικό περιβάλλον ή αλλαγές στη συμπεριφορά των πελατών, οι πιο πρόσφατες τάσεις στους παράγοντες κινδύνου του χαρτοφυλακίου δεν απεικονίζονται πλήρως. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η πρόβλεψη για απομείωση που προκύπτει αποκλειστικά από τη χρήση της ιστορικής εμπειρίας προσαρμόζεται ούτως ώστε οι πιο πρόσφατοι παράγοντες κινδύνου να λαμβάνονται υπόψη.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.1 Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Το συνολικό ποσό της πρόβλεψης για απομείωση δανείων και απαιτήσεων του Συγκροτήματος είναι εκ φύσεως αβέβαιο, λόγω της ευαισθησίας του στις οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες διαφόρων γεωγραφικών περιοχών.

Τα δάνεια που υπόκεινται σε συλλογική αξιολόγηση για απομείωση και των οποίων οι όροι έχουν αποτελέσει αντικείμενο επαναδιαπραγμάτευσης δεν θεωρούνται πλέον ως καθυστερημένα, αλλά αντιμετωπίζονται ως ενήμερα δάνεια για σκοπούς επιμέτρησης. Τα εν λόγω δάνεια λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό των εισροών για τον υπολογισμό της απομείωσης σε συλλογική βάση. Τα δάνεια που υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση για απομείωση και των οποίων οι όροι έχουν επαναδιαπραγματευτεί, υπόκεινται σε διαρκή αναθεώρηση για να διαπιστωθεί εάν παραμένουν απομειωμένα. Η λογιστική αξία των δανείων που έχουν ταξινομηθεί ως επαναδιαπραγματευθέντα παραμένουν σε αυτή την κατηγορία, σύμφωνα με τους κανόνες του τεχνικού προτύπου της ΕΑΤ.

Οι οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες με υψηλό βαθμό αλληλεξάρτησης, ως εκ τούτου το ποσό πρόβλεψης για απομείωση των δανείων του Συγκροτήματος ως σύνολο δεν επηρεάζεται από μόνο ένα συγκεκριμένο παράγοντα. Διαφορετικοί παράγοντες κινδύνου εφαρμόζονται σε κάθε χώρα έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν τις τοπικές οικονομικές συνθήκες και τους τοπικούς νόμους και κανονισμούς. Οι παραδοχές στις οποίες βασίζονται αυτές οι εκτιμήσεις είναι υποκειμενικές. Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για να υπολογιστούν οι προβλέψεις για απομείωση αναθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Είναι πιθανόν οι πραγματικές συνθήκες να διαφέρουν από τις παραδοχές που έχουν γίνει, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σημαντικές αναπροσαρμογές στη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων.

Περισσότερες πληροφορίες για τις προβλέψεις για απομείωση και σχετική πληροφόρηση παρουσιάζονται στη Σημείωση 43.

5.2 Εύλογη αξία επενδύσεων και παραγώνων

Η καλύτερη απόδειξη της εύλογης αξίας είναι η τιμή διαπραγμάτευσης σε μια ενεργή αγορά. Αν η αγορά στην οποία διαπραγματεύεται ένα χρηματοοικονομικό μέσο δεν είναι ενεργή, τότε χρησιμοποιείται μια μέθοδος αποτίμησης. Η πλειοψηφία των μεθόδων αποτίμησης που χρησιμοποιούνται από το Συγκρότημα, βασίζονται αποκλειστικά σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς με αποτέλεσμα η αποτίμηση της εύλογης αξίας να είναι αρκετά αξιόπιστη.

Ωστόσο, συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμούνται με βάση μεθόδους που χρησιμοποιούν ένα ή περισσότερα σημαντικά δεδομένα τα οποία δεν είναι παρατηρήσιμα. Οι μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα απαιτούν περισσότερη κρίση από πλευράς της διοίκησης για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας, σε σχέση με αυτή που απαιτείται για μεθόδους που στηρίζονται αποκλειστικά σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

Οι μέθοδοι αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας περιλαμβάνουν συγκρίσεις με παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία υπάρχουν παρατηρήσιμες τιμές, χρησιμοποίηση μοντέλων προεξοφλημένων ταμειακών ροών και άλλες μεθόδους αποτίμησης που χρησιμοποιούνται συνήθως από τους συμμετέχοντες στην αγορά. Οι μέθοδοι αποτίμησης περιλαμβάνουν παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν και άλλοι συμμετέχοντες στην αγορά καθώς και παραδοχές για την καμπύλη απόδοσης επιτοκίων, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, τις μεταβλητότητες και το ρυθμό αθέτησης οφειλών. Κατά την αποτίμηση μέσω της μέθοδο σύγκρισης με άλλα παρόμοια μέσα, η διοίκηση λαμβάνει υπόψη τη λήξη, τη δομή και τη διαβάθμιση του μέσου το οποίο χρησιμοποιείται ως συγκρίσιμο.

Το Συγκρότημα χρησιμοποιεί μοντέλα που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα μόνο για την αποτίμηση συγκεκριμένων μη εισηγμένων μετοχών. Σε αυτές τις περιπτώσεις γίνονται εκτιμήσεις για να ληφθούν υπόψη αβεβαιότητες στις εύλογες αξίες που προκύπτουν από την έλλειψη δεδομένων της αγοράς, όπως για παράδειγμα η έλλειψη ρευστότητας. Μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται σε αποτιμήσεις είναι εκ φύσεως αβέβαιο διότι υπάρχουν ελάχιστα ή καθόλου διαθέσιμα στοιχεία στην αγορά για να καθορίσουν αν μια συναλλαγή έχει διεκπεραιωθεί σε καθαρή εμπορική βάση κάτω από κανονικές επιχειρηματικές συνθήκες. Τα μη παρατηρήσιμα δεδομένα καθορίζονται βάσει των καλύτερων διαθέσιμων πληροφοριών.

Περισσότερες πληροφορίες για την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων παρουσιάζονται στη Σημείωση 22.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.3 Απομείωση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση

Οι μετοχές διαθέσιμες προς πώληση υφίστανται απομείωση όταν η μείωση της εύλογης αξίας τους σε σχέση με την τιμή κόστους είναι σημαντική ή παρατεταμένη. Ο προσδιορισμός της σημαντικής ή παρατεταμένης μείωσης απαιτεί εκτίμηση από τη διοίκηση. Η διοίκηση έχει αξιολογήσει ότι ζημιά ύψους 25% ή πέραν του 25% θεωρείται σημαντική, εκτός από τις περιπτώσεις επενδυτικών εταιριών όπου καθορίζονται ψηλότερα όρια. Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις της διοίκησης, παρατεταμένη θεωρείται περίοδος 12 μηνών και άνω. Παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη σε αυτές τις εκτιμήσεις περιλαμβάνουν την αναμενόμενη μεταβλητότητα στις τιμές των μετοχών. Επιπρόσθετα, απομείωση πιθανόν να προκύπτει όταν υπάρχουν ενδείξεις για σημαντικές αρνητικές μεταβολές στην τεχνολογία, την αγορά, το οικονομικό ή το νομικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται η εκδότρια εταιρία.

Τα ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση υφίστανται απομείωση όταν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης λόγω ενός ή περισσότερων γεγονότων που συνέβηκαν μετά την αρχική αναγνώριση της επένδυσης και το γεγονός (ή τα γεγονότα) επηρεάζουν τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της επένδυσης. Η αξιολόγηση για απομείωση λαμβάνει υπόψη ένα αριθμό παραγόντων, όπως η οικονομική κατάσταση του εκδότη, οποιαδήποτε παραβίαση των όρων του συμβολαίου, η πιθανότητα ο εκδότης να κηρύξει πτώχευση ή να προβεί σε χρηματοοικονομική αναδιοργάνωση και ως εκ τούτου απαιτεί σημαντική κρίση καθώς και αλλαγές στην εύλογη αξία ομολόγων που αξιολογούνται ατομικά των οποίων η εύλογη αξία κατά την ημερομηνία αναφοράς είναι μικρότερη του 90% του αποσβεσμένου κόστους του ομολόγου.

Περισσότερες πληροφορίες για την απομείωση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση παρουσιάζονται στις Σημειώσεις 16 και 20.

5.4 Ωφελήματα αφυπηρέτησης

Το κόστος ωφελημάτων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών υπολογίζεται με βάση αναλογιστικές εκτιμήσεις, κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται παραδοχές για τους προεξοφλητικούς συντελεστές, τα ποσοστά μακροπρόθεσμης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων, τον ρυθμό αύξησης των μισθών, τα ποσοστά θνησιμότητας και τις μελλοντικές αυξήσεις στα ωφελήματα αφυπηρέτησης, όπου είναι αναγκαίο. Η διοίκηση του Συγκροτήματος κάνει αυτές τις παραδοχές βασιζόμενη σε προσδοκίες της αγοράς κατά την ημερομηνία αναφοράς, χρησιμοποιώντας τις καλύτερες δυνατές εκτιμήσεις για κάθε παράμετρο, καλύπτοντας την περίοδο κατά την οποία η υποχρέωση θα διακανονιστεί. Για τον καθορισμό του κατάλληλου προεξοφλητικού συντελεστή, η διοίκηση λαμβάνει υπόψη την καμπύλη επιτοκίων με βάση εταιρικά ομόλογα υψηλής διαβάθμισης. Η επιλογή των λοιπών παραμέτρων απαιτεί ορισμένες κρίσεις. Οι μελλοντικές αυξήσεις των μισθών βασίζονται στις αναμενόμενες μελλοντικές τιμές του πληθωρισμού της συγκεκριμένης χώρας συν ένα περιθώριο που αντανακλά την καλύτερη δυνατή εκτίμηση για παραμέτρους που σχετίζονται με παραγωγικότητα, ωρίμανση του εργατικού δυναμικού και προαγωγές. Τα ποσοστά μακροπρόθεσμης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων του κάθε προγράμματος βασίζονται στη σύνθεση των επενδύσεών του, λαμβάνοντας έτσι υπόψη τον διαφορετικό ρυθμό απόδοσης για κάθε κατηγορία περιουσιακών στοιχείων. Οι εκτιμήσεις για τις μελλοντικές τιμές του πληθωρισμού που επηρεάζουν τους μισθούς και η αναμενόμενη απόδοση των περιουσιακών στοιχείων αντικατοπτρίζουν τις καλύτερες δυνατές εκτιμήσεις της διοίκησης για αυτές τις μεταβλητές, μετά από διαβούλευση με τους συμβούλους του Συγκροτήματος και απαιτούν σημαντικές κρίσεις. Λόγω της μακροχρόνιας φύσης των προγραμμάτων, οι εκτιμήσεις αυτές είναι εξ ορισμού αβέβαιες.

Περισσότερες πληροφορίες για τα ωφελήματα αφυπηρέτησης παρουσιάζονται στη Σημείωση 14.

5.5 Ασφαλιστικές εργασίες γενικού κλάδου

Το Συγκρότημα παρέχει ασφαλιστικές υπηρεσίες γενικού κλάδου. Η αποδοχή των κινδύνων συνήθως καλύπτει περίοδο 12 μηνών.

Οι υποχρεώσεις για εκκρεμείς απαιτήσεις που προκύπτουν από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που εκδίδει το Συγκρότημα υπολογίζονται με βάση τις εκτιμήσεις εμπειρογνομόνων και με βάση τα γεγονότα που υφίστανται κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Με την πάροδο του χρόνου οι εκτιμήσεις αυτές αναθεωρούνται και τυχόν αναπροσαρμογές αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της περιόδου στην οποία προκύπτουν.

Οι κύριες παραδοχές που γίνονται για καθορισμό του ύψους της εκτίμησης κάθε απαίτησης βασίζονται στην εμπειρία του παρελθόντος και τις τάσεις της αγοράς και περιλαμβάνουν το ύψος των δαπανών για το χειρισμό των απαιτήσεων. Επίσης λαμβάνονται υπόψη εξωτερικοί παράγοντες οι οποίοι μπορεί να επηρεάσουν την εκτίμηση των απαιτήσεων, όπως πρόσφατες δικαστικές αποφάσεις και η εισαγωγή νέων νομοθεσιών.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.5 Ασφαλιστικές εργασίες γενικού κλάδου (συνέχεια)

Γίνεται επίσης πρόβλεψη για τις απαιτήσεις σε σχέση με κινδύνους που έχουν επισυμβεί αλλά δεν έχουν γνωστοποιηθεί (IBNR) μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Για τον υπολογισμό της πρόβλεψης αυτής, λαμβάνεται υπόψη η εμπειρία του παρελθόντος αναφορικά με τον αριθμό και το ύψος των απαιτήσεων που δηλώνονται μετά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Οι υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων είναι ευαίσθητες σε αλλαγές στις πιο πάνω βασικές παραδοχές. Η επίδραση της αλλαγής ορισμένων παραδοχών όπως η εισαγωγή νέων νομοθεσιών και η έκβαση δικαστικών υποθέσεων είναι πολύ δύσκολο να εκφραστεί ποσοτικά. Επιπρόσθετα, η καθυστέρηση που παρουσιάζεται συνήθως μεταξύ του χρόνου που προκύπτει η απαίτηση και του χρόνου που αυτή γνωστοποιείται καθώς και της τελικής διευθέτησης, αυξάνουν την αβεβαιότητα που υπάρχει κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Περισσότερες πληροφορίες για τις ασφαλιστικές εργασίες γενικού κλάδου παρουσιάζονται στη Σημείωση 12.

5.6 Ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής

Το Συγκρότημα παρέχει ασφαλιστικές υπηρεσίες κλάδου ζωής. Οι εφ' όρου ζωής ασφαλίσεις ζωής (life plans) αναφέρονται σε σχέδια συνδεδεμένα με περιουσιακά στοιχεία, όπου το ποσό που καταβάλλεται σε περίπτωση θανάτου είναι το μεγαλύτερο μεταξύ του ασφαλισμένου ποσού και της αξίας των μονάδων επένδυσης. Οι απλές ασφαλίσεις ή ασφαλίσεις πρόσκαιρης διάρκειας (term plans) σχετίζονται με σχέδια προκαθορισμένης διάρκειας, με σκοπό την προστασία από τον κίνδυνο θανάτου. Σε περίπτωση θανάτου εντός της περιόδου κάλυψης καταβάλλεται το ασφαλισμένο ποσό. Οι μεικτές ασφαλίσεις (investment plans/mortgage plans/horizon plans) αναφέρονται σε σχέδια προκαθορισμένης διάρκειας συνδεδεμένα με επενδύσεις, με σκοπό τη δημιουργία κεφαλαίου μέσω συστηματικής επένδυσης σε συνδυασμό με ασφαλιστική κάλυψη θανάτου όπου το ποσό που καταβάλλεται σε περίπτωση θανάτου είναι το μεγαλύτερο μεταξύ του ασφαλισμένου ποσού και της αξίας της επένδυσης σύμφωνα με το συμβόλαιο ασφάλισης.

Περισσότερες πληροφορίες για τις ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής παρουσιάζονται στη Σημείωση 12.

5.6.1 Αξία μακροπρόθεσμων ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής σε ισχύ

Η αξία των μακροπρόθεσμων ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής αντιπροσωπεύει την καθαρή παρούσα αξία των μελλοντικών κερδών που αναμένονται να προκύψουν από τα συμβόλαια που είναι ήδη σε ισχύ. Η εκτίμηση της αξίας αυτής απαιτεί παραδοχές για τις μελλοντικές οικονομικές και λειτουργικές συνθήκες που είναι εκ φύσεως αβέβαιες και οποιεσδήποτε αλλαγές θα μπορούσαν να επηρεάσουν σημαντικά την αξία. Η μεθοδολογία και οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της αξίας των μακροπρόθεσμων ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής (κεκτημένη αξία) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 παρουσιάζονται στη Σημείωση 24.

5.6.2 Ασφαλιστικές υποχρεώσεις

Ο υπολογισμός των υποχρεώσεων και η επιλογή παραδοχών που αφορούν τα ασφαλιστήρια συμβόλαια απαιτούν όπως η διοίκηση του Συγκροτήματος προβαίνει σε σημαντικές εκτιμήσεις.

Οι παραδοχές στις οποίες στηρίζονται οι εκτιμήσεις για κάθε απαίτηση βασίζονται κυρίως στην εμπειρία του παρελθόντος, σε εσωτερικά στοιχεία και προϋποθέσεις καθώς και σε εξωτερικά στοιχεία που αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες τιμές αγοράς και άλλες δημοσιευμένες πληροφορίες. Οι κρίσεις και παραδοχές καθορίζονται κατά την ημερομηνία εκτίμησης των υποχρεώσεων και αξιολογούνται συστηματικά, ώστε να διασφαλίζονται η αξιοπιστία και η ρεαλιστική εικόνα.

Οι εκτιμήσεις για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια γίνονται σε δύο στάδια. Αρχικά, στην έναρξη του συμβολαίου, το Συγκρότημα καθορίζει τις παραδοχές αναφορικά με μελλοντικούς θανάτους, θεληματικούς τερματισμούς, αποδόσεις επενδύσεων και έξοδα διαχείρισης. Μεταγενέστερα, σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, διενεργείται αναλογιστική εκτίμηση η οποία αξιολογεί κατά πόσο οι υποχρεώσεις είναι επαρκείς σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες εκτιμήσεις.

Οι παραδοχές με τη μεγαλύτερη επίδραση στην εκτίμηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων αναφέρονται πιο κάτω:

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.6 Ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής (συνέχεια)

5.6.2 Ασφαλιστικές υποχρεώσεις (συνέχεια)

Ποσοστά θνησιμότητας και νοσηρότητας

Οι παραδοχές βασίζονται σε τυποποιημένους διεθνείς πίνακες θνησιμότητας και νοσηρότητας, ανάλογα με τον τύπο του συμβολαίου. Επιπλέον, πραγματοποιείται μελέτη βασισμένη στην πραγματική εμπειρία (πραγματικούς θανάτους) των ασφαλιστικών εταιριών για σκοπούς σύγκρισης και εάν κριθεί ότι τα στοιχεία είναι επαρκή και στατιστικά αξιόπιστα, ενσωματώνονται στους εν λόγω πίνακες. Αύξηση στους ρυθμούς θνησιμότητας θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο αριθμό απαιτήσεων (ή σε απαιτήσεις που προκύπτουν σε συντομότερο διάστημα από το προβλεπόμενο) και έτσι στην αύξηση των δαπανών και κατά συνέπεια στη μείωση της κερδοφορίας για τους μετόχους.

Απόδοση επενδύσεων και προεξοφλητικός συντελεστής

Ο σταθμισμένος μέσος όρος απόδοσης υπολογίζεται με βάση τα περιουσιακά στοιχεία που καλύπτουν τις υποχρεώσεις σε συνάρτηση με τη μακροχρόνια επενδυτική στρατηγική του Συγκροτήματος. Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται σε τρέχουσες αποδόσεις της αγοράς, καθώς και σε αναμενόμενες χρηματοοικονομικές εξελίξεις. Αύξηση στους ρυθμούς απόδοσης των επενδύσεων οδηγεί σε αύξηση στα κέρδη των μετόχων.

Έξοδα διαχείρισης

Γίνονται παραδοχές για τα έξοδα διαχείρισης και διατήρησης συμβολαίων καθώς επίσης και για τα γενικά έξοδα, οι οποίες βασίζονται στα πραγματικά έξοδα του Συγκροτήματος. Γίνονται παραδοχές και για το ρυθμό αύξησης των εξόδων σε σχέση με το ετήσιο ποσοστό πληθωρισμού. Αύξηση των εξόδων οδηγεί σε μείωση της κερδοφορίας για τους μετόχους.

Διατηρησιμότητα (Lapses)

Κάθε έτος γίνεται ανάλυση των ποσοστών διακοπής συμβολαίων, χρησιμοποιώντας πραγματικά στοιχεία από την ίδρυση της ασφαλιστικής εταιρίας μέχρι και το αμέσως προηγούμενο έτος. Τα ποσοστά διαφέρουν ανάλογα με τον τύπο και τη διάρκεια του σχεδίου. Σύμφωνα με την Κυπριακή ασφαλιστική νομοθεσία, δεν γίνονται παραδοχές για ποσοστά διακοπής συμβολαίων στην αναλογιστική εκτίμηση.

Περισσότερες πληροφορίες για τις ασφαλιστικές υποχρεώσεις παρουσιάζονται στη Σημείωση 32.

5.7 Φορολογία

Το Συγκρότημα δραστηριοποιείται και επομένως υπόκειται σε φορολογία σε διάφορες χώρες. Αυτό απαιτεί εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης φορολογίας κατά την ημερομηνία του ενοποιημένου ισολογισμού. Το Συγκρότημα αναγνωρίζει υποχρεώσεις για φορολογία σε σχέση με συναλλαγές και υπολογισμούς των οποίων ο φορολογικός χειρισμός είναι αβέβαιος. Όπου η τελική φορολογία διαφέρει από τα αρχικά ποσά που αναγνωρίστηκαν στον ενοποιημένο λογαριασμό αποτελεσμάτων, οι διαφορές επηρεάζουν το έξοδο φορολογίας, τις φορολογικές υποχρεώσεις και τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ή υποχρεώσεις της περιόδου όπου συμφωνείται ο τελικός προσδιορισμός της φορολογίας με τις φορολογικές αρχές.

Το Συγκρότημα αναγνωρίζει απαιτήσεις για αναβαλλόμενη φορολογία σε σχέση με φορολογικές ζημιές, στο βαθμό που είναι πιθανόν να υπάρχουν φορολογητέα κέρδη στο μέλλον έναντι των οποίων να χρησιμοποιηθούν οι ζημιές. Ο καθορισμός του ποσού της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που μπορεί να αναγνωρισθεί, απαιτεί την άσκηση κρίσης και βασίζεται στο χρονισμό και το επίπεδο των μελλοντικών φορολογικών κερδών, σε συνάρτηση με μελλοντικές στρατηγικές φορολογικού σχεδιασμού. Αυτές οι μεταβλητές έχουν καθοριστεί με βάση σημαντικές παραδοχές της διοίκησης και είναι εξ ορισμού αβέβαιες. Είναι δυνατόν οι πραγματικές συνθήκες στο μέλλον να είναι διαφορετικές από τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σημαντικές αναπροσαρμογές στη λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Οι παραδοχές με την μεγαλύτερη επιρροή στην αναβαλλόμενη φορολογία παρατίθενται στη Σημείωση 17.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.8 Ταξινόμηση ακινήτων

Το Συγκρότημα καθορίζει κατά πόσο ένα ακίνητο ταξινομείται ως επενδύσεις σε ακίνητα ή αποθέματα ακινήτων ως ακολούθως:

- Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν γη και κτήρια που δεν χρησιμοποιούνται από ή στις δραστηριότητες του Συγκροτήματος, ούτε είναι προς πώληση στη διεξαγωγή συνήθων εργασιών, αλλά κατέχονται κυρίως για έσοδα από ενοίκια και κεφαλαιουχικό κέρδος. Αυτά τα κτήρια ουσιαστικά ενοικιάζονται σε ενοικιαστές και δεν προορίζονται να πωληθούν στα πλαίσια των συνήθων εργασιών.
- Τα αποθέματα ακινήτων περιλαμβάνουν ακίνητα που κατέχονται με την πρόθεση να πωληθούν. Κυρίως αυτά σχετίζονται με ανακτηθέντα ακίνητα και ακίνητα που αποκτήθηκαν μέσω της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας το 2013. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Ακινήτων (ΔΔΑ) συστάθηκε από το Συγκρότημα στο τέλος του 2015 με σκοπό να διαχειρίζεται αυτά τα περιουσιακά στοιχεία (περιλαμβανομένου επιλεγμένων επενδύσεων και αναπτύξεων) και να εκτελεί στρατηγικές εξόδους για να τα ρευστοποιεί.

5.9 Εύλογη αξία ακινήτων για ίδια χρήση και ακινήτων για επένδυση

Η λογιστική πολιτική του Συγκροτήματος σε σχέση τόσο με τα ακίνητα που κατέχει το Συγκρότημα για ίδια χρήση όσο και τα ακίνητα που κατέχονται για επένδυση απαιτεί την επιμέτρησή τους σε εύλογη αξία. Στην περίπτωση των ακινήτων που κατέχονται για ίδια χρήση, η εκτίμηση γίνεται σε τακτά διαστήματα ούτως ώστε η λογιστική αξία να μην διαφέρει ουσιαστικά από την εύλογη αξία, ενώ στην περίπτωση των ακινήτων για επένδυση η εύλογη αξία καθορίζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Οι εκτιμήσεις γίνονται από προσοντούχους εκτιμητές μέσω εφαρμογής μοντέλων αποτίμησης όπως συνίσταται από το Royal Institution of Chartered Surveyors και την Επιτροπή Διεθνών Προτύπων Εκτίμησης.

Για τις εκτιμήσεις τους οι εκτιμητές έχουν χρησιμοποιήσει τη γνώση τους για την αγορά και την επαγγελματική τους κρίση και δεν έχουν βασιστεί αποκλειστικά σε ιστορικά στοιχεία συναλλαγών, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο βαθμός της αβεβαιότητας είναι αυξημένος σε σχέση με την ύπαρξη μιας πιο ενεργούς αγοράς για τον καθορισμό της αγοραίας αξίας των ακινήτων. Ανάλογα με τη φύση του εν λόγω ακινήτου και την υπάρχουσα πληροφόρηση στην αγορά, για τον καθορισμό της εύλογης αξίας του ακινήτου μπορεί να απαιτηθεί η χρήση εκτιμήσεων όπως οι μελλοντικές ταμειακές ροές από το ακίνητο και ο κατάλληλος συντελεστής προεξόφλησης των ροών αυτών. Όλες αυτές οι εκτιμήσεις βασίζονται στις συνθήκες που επικρατούν στην τοπική αγορά κατά την ημερομηνία αναφοράς.

Περισσότερες πληροφορίες για τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνονται στη Σημείωση 22.

5.10 Αποθέματα ακινήτων - εκτίμηση της καθαρής ανακτήσιμης αξίας

Τα αποθέματα ακινήτων αποτιμώνται στο χαμηλότερο του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία καθορίζεται με αναφορά την εύλογη αξία των ακινήτων αναπροσαρμοσμένη για την επίδραση συγκεκριμένων περιστάσεων σχετικά με τη διαδικασία πώλησης του κάθε ακινήτου. Ανάλογα με την αξία του εν λόγω ακινήτου και την υπάρχουσα πληροφόρηση στην αγορά, ο καθορισμός του κόστους πώλησης μπορεί να απαιτήσει επαγγελματική κρίση η οποία περιλαμβάνει ένα μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας που οφείλεται σε μειωμένη δραστηριότητα της αγοράς.

Περισσότερες πληροφορίες για τα αποθέματα ακινήτων παρουσιάζονται στη Σημείωση 27.

5.11 Προβλέψεις

Η λογιστική πολιτική για τις προβλέψεις περιγράφεται στη Σημείωση 2.30.1. Για να καθοριστεί αν μια παρούσα υποχρέωση υπάρχει και για να εκτιμηθεί η πιθανότητα, το χρονικό πλαίσιο και το ποσό για οποιαδήποτε εκροή χρειάζονται εκτιμήσεις. Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα απαιτούν μεγαλύτερο βαθμό κρίσης από άλλα είδη προβλέψεων. Αναμένεται ότι το Συγκρότημα θα συνεχίσει να έχει σημαντική έκθεση σε επιδικίες και κανονιστικά θέματα και έρευνες που σχετίζονται με παρελθοντικά νομικά ζητήματα μεσοπρόθεσμα. Τα θέματα για τα οποία το Συγκρότημα προσδιορίζει ότι η πιθανότητα για μελλοντική ζημιά είναι περισσότερο από απομακρυσμένη θα μεταβάλλονται από περίοδο σε περίοδο όπως και τα θέματα ως προς τα οποία μπορεί να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση και η εκτιμώμενη πιθανή τους ζημιά. Τα πραγματικά αποτελέσματα δύναται να είναι σημαντικά ψηλότερα ή χαμηλότερα από την εκτιμημένη πιθανή ζημιά για τα θέματα που έγινε εκτίμηση. Επιπρόσθετα, ζημιά μπορεί να προκύψει για θέματα για τα οποία το Συγκρότημα θεωρούσε ότι η πιθανότητα ζημιάς ήταν απομακρυσμένη.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.11 Προβλέψεις (συνέχεια)

Λεπτομερής περιγραφή για τη φύση της αβεβαιότητας και των παραδοχών και την επίδραση στο ποσό και τη χρονική περίοδο για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα περιλαμβάνεται στη Σημείωση 38.

5.12 Άσκηση σημαντικής επιρροής

Το Συγκρότημα καθορίζει εάν ασκεί σημαντική επιρροή σε εταιρίες που κατέχει ποσοστό λιγότερο από 20% του μετοχικού κεφαλαίου, αν υπάρχουν άλλοι παράγοντες που αποδεικνύουν σημαντική επιρροή. Για αυτή την αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη την εκπροσώπηση του στο Διοικητικό Συμβούλιο που δίνει δικαιώματα ψήφου πέραν του 20% και τη συμμετοχή του στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, περιλαμβανομένων αποφάσεων που αφορούν μερίσματα και άλλες διανομές.

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα

Το Συγκρότημα είναι οργανωμένο σε επιχειρηματικούς τομείς οι οποίοι βασίζονται στη γεωγραφική περιοχή όπου λειτουργεί η κάθε μονάδα. Η κύρια γεωγραφική περιοχή όπου λειτουργεί το Συγκρότημα είναι η Κύπρος. Επίσης, ο τομέας της Κύπρου είναι περαιτέρω οργανωμένος βάσει των εργασιών του κάθε επιχειρηματικού τομέα.

Οι υπόλοιπες δραστηριότητες του Συγκροτήματος στην Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Ρουμανία και τη Ρωσία είναι ξεχωριστοί επιχειρηματικοί τομείς για τους οποίους παρέχεται πληροφόρηση στη διοίκηση αλλά, λόγω του μεγέθους τους, περιλαμβάνονται για σκοπούς γνωστοποιήσεων στον τομέα 'Άλλες χώρες'.

Οι δραστηριότητες του Συγκροτήματος στην Κύπρο και σε άλλες χώρες περιλαμβάνουν κυρίως τραπεζικές εργασίες, χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, όπως επίσης και η διαχείριση ακινήτων που κρατούνται είτε ως αποθέματα ακινήτων είτε ως επενδύσεις σε ακίνητα.

Η διοίκηση παρακολουθεί τα λειτουργικά αποτελέσματα του κάθε επιχειρηματικού τομέα ξεχωριστά για σκοπούς αξιολόγησης της απόδοσής του και κατανομής πόρων στον κάθε τομέα. Η απόδοση των επιχειρηματικών τομέων αξιολογείται με βάση τα κέρδη μετά τη φορολογία και τα δικαιώματα μειοψηφίας. Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ τομέων απαλείφονται στην ενοποίηση και γίνονται με βάση τις τιμές της αγοράς.

Οι οικονομικές πληροφορίες κατά επιχειρηματικό τομέα παρατίθενται όπως παρουσιάζονται στην Εκτελεστική Επιτροπή του Συγκροτήματος.

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, οι καταθέσεις πελατών και τα σχετικά έσοδα και έξοδα περιλαμβάνονται κυρίως στον τομέα από τον οποίο πηγάζει η σχέση με τον πελάτη, αντί στον τομέα ο οποίος καταχωρεί τη συναλλαγή. Δάνεια και απαιτήσεις σε πελάτες που παρέχονται σε χώρες όπου το Συγκρότημα δεν διατηρεί δραστηριότητες περιλαμβάνονται στον τομέα ο οποίος τις διαχειρίζεται.

Η πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων στην Ρωσία ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο 2015 και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων στη Ρωσία που πωλήθηκαν παρουσιάζονται ως μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες στη συγκρίσιμη περίοδο. Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων στην Ρωσία που δεν πωλήθηκαν, οι οποίες είναι η διαχείριση προβληματικού δανειακού χαρτοφυλακίου, παρουσιάζονται στις συνεχιζόμενες δραστηριότητες στον τομέα 'Άλλες χώρες'.

Τον Σεπτέμβριο 2015, ολοκληρώθηκε η πώληση ποσοστού συμμετοχής του Συγκροτήματος στο συγκρότημα Αφροδίτη ύψους 65%. Τα αποτελέσματα του συγκροτήματος Αφροδίτη που αποκτήθηκε το Νοέμβριο 2014 και πωλήθηκε τον Σεπτέμβριο 2015 παρουσιάζονται ως μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες στη συγκρίσιμη περίοδο.

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες

2016	Κύπρος	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000
Καθαρά έσοδα από τόκους	643.259	42.923	686.182
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	159.181	7.477	166.658
Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος	28.013	15.458	43.471
Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα	63.204	169	63.373
Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες	43.713	719	44.432
Κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα	5.315	(341)	4.974
Κέρδη/(ζημιές) από πώληση αποθεμάτων ακινήτων	2.050	(689)	1.361
Λοιπά έσοδα	12.530	2.375	14.905
	957.265	68.091	1.025.356
Δαπάνες προσωπικού (εξαιρουμένων του Σχεδίου εθελούσιας αποχώρησης και άλλων παροχών τερματισμού) (Σημ. 14)	(207.045)	(17.380)	(224.425)
Δαπάνες προσωπικού-Σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης και άλλες παροχές τερματισμού (Σημ. 14)	(62.521)	(226)	(62.747)
Άλλα λειτουργικά έξοδα (εξαιρουμένων των εξόδων συμβούλων και άλλων εξόδων αναδιάρθρωσης) (Σημ. 15)	(150.074)	(41.339)	(191.413)
Άλλα λειτουργικά έξοδα-έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης (Σημ. 15)	(48.579)	(2.963)	(51.542)
	489.046	6.183	495.229
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	63.258	57	63.315
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις (Απομείωση)/αναστροφή απομείωσης άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	(379.984)	(53.625)	(433.609)
Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων	(12.316)	1.023	(11.293)
Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων	(23.087)	(13.133)	(36.220)
Μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	8.194	-	8.194
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία	145.111	(59.495)	85.616
Φορολογία	(18.230)	(155)	(18.385)
Κέρδη/(ζημιές) μετά τη φορολογία	126.881	(59.650)	67.231
Δικαιώματα μειοψηφίας-κέρδη	(3.575)	-	(3.575)
Κέρδη/(ζημιές) μετά τη φορολογία που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	123.306	(59.650)	63.656

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000
Καθαρά έσοδα από τόκους	788.389	54.051	842.440
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	146.636	6.821	153.457
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από διαπραγμάτευση συναλλάγματος	48.021	(9.654)	38.367
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα	48.205	(1.076)	47.129
Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες	46.961	944	47.905
Ζημιές από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα	(14.900)	(38.180)	(53.080)
Κέρδη/(ζημιές) από πώληση αποθεμάτων ακινήτων	1.000	(118)	882
Λοιπά έσοδα	7.303	9.422	16.725
	1.071.615	22.210	1.093.825
Δαπάνες προσωπικού	(218.057)	(15.574)	(233.631)
Άλλα λειτουργικά έξοδα (εξαιρουμένων των εξόδων συμβούλων και άλλων εξόδων αναδιάρθρωσης) (Σημ.15)	(164.950)	(16.958)	(181.908)
Άλλα λειτουργικά έξοδα-έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης (Σημ. 15)	(38.357)	(4.773)	(43.130)
	650.251	(15.095)	635.156
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	298.752	6.337	305.089
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις	(1.145.460)	(119.094)	(1.264.554)
Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	(29.757)	(13.746)	(43.503)
Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων	(11.326)	(6.777)	(18.103)
Μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	5.923	-	5.923
Ζημιές πριν τη φορολογία	(231.617)	(148.375)	(379.992)
Φορολογία	(5.695)	(3.508)	(9.203)
Ζημιές μετά τη φορολογία	(237.312)	(151.883)	(389.195)
Δικαιώματα μειοψηφίας-ζημιές	794	5.888	6.682
Ζημιές μετά τη φορολογία που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	(236.518)	(145.995)	(382.513)

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

2015	Ρωσία	Θυγατρική που εξαγοράστηκε με σκοπό να πωληθεί	Σύνολο
	€000	€000	€000
Καθαρά έσοδα από τόκους	16.353	-	16.353
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	8.108	-	8.108
Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος	1.537	-	1.537
Ζημιές από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα	(160)	-	(160)
Ζημιές από πώληση αποθεμάτων ακινήτων	(66)	-	(66)
Λοιπά έσοδα	1.222	18.833	20.055
	26.994	18.833	45.827
Δαπάνες προσωπικού	(17.010)	(5.433)	(22.443)
Άλλα λειτουργικά έξοδα	(17.147)	(7.954)	(25.101)
	(7.163)	5.446	(1.717)
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις	(42.665)	-	(42.665)
Απομείωση κατά την επιμέτρηση ομάδας εκποίησης σε εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης	(3.288)	-	(3.288)
(Ζημιές)/κέρδη από πώληση μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων	(23.032)	5.640	(17.392)
(Ζημιές)/κέρδη πριν τη φορολογία	(76.148)	11.086	(65.062)
Φορολογία	(45)	-	(45)
(Ζημιές)/κέρδη μετά τη φορολογία	(76.193)	11.086	(65.107)
Δικαιώματα μειοψηφίας-ζημιές/(κέρδη)	10.630	(1.362)	9.268
(Ζημιές)/κέρδη μετά τη φορολογία που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	(65.563)	9.724	(55.839)

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Ανάλυση συνόλου εσόδων

Το σύνολο εσόδων περιλαμβάνει τα καθαρά έσοδα από τόκους, τα καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, τα καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος, τα καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα, τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες, τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) από την επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα, τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) από την πώληση αποθεμάτων ακινήτων και τα λοιπά έσοδα.

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες

2016	Κύπρος	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000
Σύνολο εσόδων από τρίτους	941.929	83.427	1.025.356
Έσοδα/(έξοδα) μεταξύ τομέων	15.336	(15.336)	-
Σύνολο εσόδων	957.265	68.091	1.025.356

2015			
Σύνολο εσόδων από τρίτους	1.055.559	37.242	1.092.801
Έσοδα/(έξοδα) μεταξύ τομέων	16.056	(15.032)	1.024
Σύνολο εσόδων	1.071.615	22.210	1.093.825

Τα έσοδα για τον τομέα Κύπρος αναλύονται επίσης ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη σε αυτή τη σημείωση. Τα έσοδα για τον τομέα Άλλες χώρες σχετίζονται κυρίως με τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες για το 2016 και 2015.

Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

2015	Ρωσία	Θυγατρική που εξαγοράστηκε με σκοπό να πωληθεί	Σύνολο
	€000	€000	€000
Σύνολο εσόδων από τρίτους	28.018	18.833	46.851
Έξοδα μεταξύ τομέων	(1.024)	-	(1.024)
Σύνολο εσόδων	26.994	18.833	45.827

Τα έσοδα για τον τομέα Ρωσία σχετίζονται κυρίως με τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Τα έσοδα της θυγατρικής που εξαγοράστηκε με σκοπό να πωληθεί σχετίζονται με κτηματικές και ξενοδοχειακές εργασίες.

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Ανάλυση περιουσιακών στοιχείων

2016	Κύπρος	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000
Περιουσιακά στοιχεία	20.851.999	2.412.982	23.264.981
Περιουσιακά στοιχεία μεταξύ τομέων			(1.093.046)
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων			22.171.935

2015			
Περιουσιακά στοιχεία	21.666.656	2.746.202	24.412.858
Περιουσιακά στοιχεία μεταξύ τομέων			(1.142.357)
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων			23.270.501

Ανάλυση υποχρεώσεων

2016	Κύπρος	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000
Υποχρεώσεις	17.577.993	2.584.262	20.162.255
Υποχρεώσεις μεταξύ τομέων			(1.096.425)
Σύνολο υποχρεώσεων			19.065.830

2015			
Υποχρεώσεις	18.665.209	2.672.612	21.337.821
Υποχρεώσεις μεταξύ τομέων			(1.144.651)
Σύνολο υποχρεώσεων			20.193.170

Οι οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα των καταθέσεων και δανείων και απαιτήσεων από πελάτες κατά τομέα παρουσιάζονται στις Σημειώσεις 31 και 43 αντίστοιχα.

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Ανάλυση ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη

Επιπρόσθετα από την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων κατά γεωγραφικό τομέα, η διοίκηση παρακολουθεί επίσης τα λειτουργικά αποτελέσματα ανά πελατειακού τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη στην Κύπρο και αυτή η πληροφόρηση παρουσιάζεται στην Εκτελεστική Επιτροπή του Συγκροτήματος.

Τα έσοδα και τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με κάθε πελατειακό τομέα περιλαμβάνονται στον καθορισμό της επίδοσής του. Εφαρμόζονται μεθοδολογίες τιμής μεταφοράς μεταξύ των πελατειακών τομέων για να παρουσιάζονται τα αποτελέσματά τους με συνήθεις εμπορικούς όρους. Τα συνολικά άλλα λειτουργικά έσοδα περιλαμβάνουν καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος, τα καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα, τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες, τα κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα, τα κέρδη από πώληση αποθεμάτων και λοιπά έσοδα. Τα λοιπά λειτουργικά έσοδα, οι δαπάνες προσωπικού και τα άλλα λειτουργικά έξοδα που πραγματοποιούνται από κάθε πελατειακό τομέα περιλαμβάνονται στον πελατειακό τομέα όπου προκύπτουν. Τα έμμεσα λοιπά λειτουργικά έσοδα και τα έμμεσα άλλα λειτουργικά έξοδα κατανέμονται στις κεντρικές υπηρεσίες. Νοητός φόρος 12,5% με βάση το φορολογικό συντελεστή της Κύπρου χρεώνεται/πιστώνεται στα κέρδη ή ζημιές πριν τη φορολογία του κάθε πελατειακού τομέα.

Ο πελατειακός τομέας 'Λοιπά' περιλαμβάνει κεντρικές υπηρεσίες και υπηρεσίες Συγκροτήματος όπως υπηρεσίες διαχείρισης διαθεσίμων, οικονομική διεύθυνση, διαχείριση κινδύνων, συμμόρφωση, νομικό, εταιρικών υποθέσεων και ανθρώπινου δυναμικού. Οι κεντρικές υπηρεσίες παρέχουν υπηρεσίες στα λειτουργικά τμήματα. Από το 2016, με τη σύσταση της ΔΔΑ τον Δεκέμβριο 2015, τα αποτελέσματα της διαχείρισης ακινήτων παρουσιάζονται επίσης ως ξεχωριστός πελατειακός τομέας αφού θεωρείται ξεχωριστός επιχειρηματικός τομέας και έτσι παρουσιάζεται στη διοίκηση. Δεν περιλήφθηκε συγκριτική πληροφόρηση για τα αποτελέσματα του καινούριου τομέα, αφού ο τομέας συστάθηκε τον Δεκέμβριο 2015.

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Ανάλυση ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη (συνέχεια)

2016	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Καταναλωτικά	Αναδιρθρώσεις και ανακτήσεις χρεών	Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	Διαχείριση περιουσίας	ΔΔΑ	Ασφαλιστικές εργασίες	Λοιπά	Σύνολο Κύπρος
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Καθαρά έσοδα/(έξοδα) από τόκους	81.408	61.547	246.923	201.743	62.292	10.861	(12.757)	417	(9.175)	643.259
Καθαρά έσοδα/(έξοδα) από αμοιβές και προμήθειες	9.959	8.825	45.832	12.105	65.072	2.032	-	(4.366)	19.722	159.181
Συνολικά άλλα λειτουργικά έσοδα	559	602	4.637	506	7.403	4.146	4.124	44.470	88.378	154.825
	91.926	70.974	297.392	214.354	134.767	17.039	(8.633)	40.521	98.925	957.265
Έξοδα προσωπικού και άλλα λειτουργικά έξοδα	(11.475)	(11.490)	(117.175)	(32.959)	(23.365)	(4.409)	(9.253)	(14.461)	(132.532)	(357.119)
Έξοδα αναδιάρθρωσης-σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης και άλλες παροχές τερματισμού	(968)	(1.139)	(22.930)	(8.237)	(4.468)	(224)	(97)	(3.269)	(21.189)	(62.521)
Έξοδα αναδιάρθρωσης-άλλα λειτουργικά έξοδα	(18)	(6)	(253)	(14.473)	(65)	(8)	(4.548)	-	(29.208)	(48.579)
	79.465	58.339	157.034	158.685	106.869	12.398	(22.531)	22.791	(84.004)	489.046
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	3.049	4.030	11.710	41.423	1.953	859	-	-	234	63.258
Αναστροφή προβλέψεων/(προβλέψεις) για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις	30.083	(14.690)	7.370	(393.740)	(8.006)	(1.965)	-	-	964	(379.984)
Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	-	-	-	-	-	-	-	-	(12.316)	(12.316)
Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων	-	-	-	-	-	-	(19.542)	-	(3.545)	(23.087)
Μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	-	-	-	-	-	-	-	-	8.194	8.194
Κέρδη/(Ζημιές) πριν την φορολογία	112.597	47.679	176.114	(193.632)	100.816	11.292	(42.073)	22.791	(90.473)	145.111
Φορολογία	(14.075)	(5.960)	(22.014)	24.204	(12.602)	(1.412)	5.259	(2.992)	11.362	(18.230)
Κέρδη/(Ζημιές) μετά τη φορολογία	98.522	41.719	154.100	(169.428)	88.214	9.880	(36.814)	19.799	(79.111)	126.881
Δικαιώματα μειοψηφίας-κέρδη	-	-	-	-	-	-	-	-	(3.575)	(3.575)
Κέρδη/(Ζημιές) μετά τη φορολογία που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	98.522	41.719	154.100	(169.428)	88.214	9.880	(36.814)	19.799	(82.686)	123.306

6. Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα (συνέχεια)

Ανάλυση ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη (συνέχεια)

2015	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Καταναλωτικά	Αναδιάρθρωσεις και ανακτήσεις χρεών	Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	Διαχείριση περιουσίας	Ασφαλιστικές εργασίες	Λοιπά	Σύνολο Κύπρος
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Καθαρά έσοδα από τόκους	76.307	68.833	243.461	285.823	62.145	6.576	670	44.574	788.389
Καθαρά έσοδα/(έξοδα) από αμοιβές και προμήθειες	7.953	9.154	54.146	14.774	47.020	1.806	(2.951)	14.734	146.636
Συνολικά άλλα λειτουργικά έσοδα	627	615	4.511	345	7.579	3.956	47.651	71.306	136.590
	84.887	78.602	302.118	300.942	116.744	12.338	45.370	130.614	1.071.615
Έξοδα προσωπικού και άλλα λειτουργικά έξοδα	(10.709)	(12.250)	(120.618)	(32.673)	(22.629)	(5.159)	(15.510)	(163.459)	(383.007)
Έξοδα αναδιάρθρωσης -άλλα λειτουργικά έξοδα	-	-	-	-	-	-	-	(38.357)	(38.357)
	74.178	66.352	181.500	268.269	94.115	7.179	29.860	(71.202)	650.251
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	35.676	30.336	65.537	152.863	2.725	1.797	-	9.818	298.752
Αναστροφή προβλέψεων/(προβλέψεις) για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις	9.930	(7.020)	(33.706)	(1.098.916)	(11.665)	(3.863)	-	(220)	(1.145.460)
Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	-	-	-	-	-	-	-	(29.757)	(29.757)
Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων	-	-	-	-	-	-	-	(11.326)	(11.326)
Μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	-	-	-	-	-	-	-	5.923	5.923
Κέρδη/(ζημιές) πριν την φορολογία	119.784	89.668	213.331	(677.784)	85.175	5.113	29.860	(96.764)	(231.617)
Φορολογία	(14.973)	(11.209)	(26.666)	84.723	(10.647)	(639)	(1.522)	(24.762)	(5.695)
Κέρδη/(ζημιές) μετά τη φορολογία	104.811	78.459	186.665	(593.061)	74.528	4.474	28.338	(121.526)	(237.312)
Δικαιώματα μειοψηφίας-ζημιές	-	-	-	-	-	-	-	794	794
Κέρδη/(ζημιές) μετά τη φορολογία που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	104.811	78.459	186.665	(593.061)	74.528	4.474	28.338	(120.732)	(236.518)

Επιπρόσθετα, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και οι καταθέσεις ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη παρουσιάζονται στην Εκτελεστική Επιτροπή του Συγκροτήματος. Αυτή η ανάλυση περιλαμβάνεται στις Σημειώσεις 43 και 31 αντίστοιχα.

7. Έσοδα από τόκους

	2016	2015
	€000	€000
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	853.906	1.009.766
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες και κεντρικές τράπεζες	5.356	4.534
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	10.905	13.664
Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	11.209	88.456
	881.376	1.116.420
Επενδύσεις προς εμπορία	12	148
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	4.557	4.798
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	637	739
	886.582	1.122.105

Οι τόκοι από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλαμβάνουν τόκους στο ανακτήσιμο ποσό των απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων όπως ορίζονται στη Σημείωση 43 ύψους €201.604 χιλ. (2015: €215.145 χιλ.).

8. Έξοδα από τόκους

	2016	2015
	€000	€000
Καταθέσεις πελατών	137.973	154.796
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες και καταθέσεις από τράπεζες	39.588	95.633
Συμφωνίες επαναγοράς	6.476	7.583
	184.037	258.012
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	16.363	21.653
	200.400	279.665

9. Έσοδα και έξοδα από αμοιβές και προμήθειες

Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες

	2016	2015
	€000	€000
Αμοιβές και προμήθειες που σχετίζονται με χορηγήσεις	80.755	82.161
Άλλες τραπεζικές προμήθειες	75.300	64.277
Αμοιβές από αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση χαρτοφυλακίων	2.524	2.262
Χρηματιστηριακές προμήθειες	819	1.183
Λοιπές προμήθειες	17.467	12.674
	176.865	162.557

9. Έσοδα και έξοδα από αμοιβές και προμήθειες (συνέχεια)

Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες (συνέχεια)

Οι αμοιβές από αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση χαρτοφυλακίων περιλαμβάνουν έσοδα ύψους €2.342 χιλ. (2015: €1.964 χιλ.) από καταπιστευματικές και συναφείς δραστηριότητες.

Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες

	2016	2015
	€000	€000
Τραπεζικές προμήθειες	9.825	8.731
Αμοιβές από αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση χαρτοφυλακίων	128	184
Χρηματοιστηριακές προμήθειες	254	185
	10.207	9.100

10. Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος

Τα καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος αποτελούνται από τη μετατροπή χρηματικών περιουσιακών στοιχείων σε ξένο νόμισμα κατά την ημερομηνία αναφοράς, τα πραγματοποιηθέντα συναλλαγματικά κέρδη/(ζημιές) από συναλλαγές σε ξένο νόμισμα που έχουν διακανονιστεί κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς και από τη μεταβολή στην εύλογη αξία παραγώγων ξένου συναλλάγματος.

11. Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα

	2016	2015
	€000	€000
Χρηματοοικονομικά μέσα προς εμπορία:		
- μετοχές	(273)	710
- ομόλογα	14	24
- παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	998	(13.145)
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:		
- ομόλογα	(400)	466
- μετοχές	283	26
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από πώληση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση:		
- μετοχές	58.368	1.075
- ομόλογα	22	(9)
Καθαρά κέρδη από πώληση/αποπληρωμή δανείων και απαιτήσεων:		
- ομόλογα	8.419	49.513
Πραγματοποιηθέντα κέρδη από πώληση δανείων	64	35
Μεταβολή στην εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας:		
- αντισταθμιστικά μέσα	3.889	9.746
- αντισταθμισμένα μέσα	(3.910)	(11.317)
Ζημιά από διάλυση θυγατρικών εταιριών (Σημ. 49)	(4.101)	-
Κέρδη από πώληση κοινοπραξιών	-	10.005
	63.373	47.129

11. Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Το κέρδος από την πώληση των μετοχών διαθέσιμων προς πώληση κατά το 2016, αφορά κυρίως το κέρδος από την πώληση μετοχών της Visa Europe Limited μετά από την εγκεκριμένη αγορά της Visa Europe Limited από την Visa Inc.

Τα κέρδη από την πώληση των ομολόγων που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις για το 2016 αφορούν τη συμμετοχή της Εταιρίας στη διαδικασία επαναγοράς των Κυπριακών κρατικών ομολόγων από την Κυπριακή Κυβέρνηση.

Στη συγκριτική περίοδο, το κέρδος από την πώληση των κοινοπραξιών σχετίζεται κυρίως στην πώληση της Marfin Diversified Strategy Fund Plc (MDSF) τον Απρίλιο 2015 και αντιπροσωπεύει την ανακύκλωση των σχετικών αποθεμάτων σε ξένο νόμισμα στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

12. Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες

	2016			2015		
	Έσοδα	Απαιτήσεις και προμήθειες	Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες	Έσοδα	Απαιτήσεις και προμήθειες	Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής	104.261	(80.257)	24.004	89.575	(63.759)	25.816
Ασφαλιστικές εργασίες γενικού κλάδου	39.341	(18.913)	20.428	37.664	(15.575)	22.089
	143.602	(99.170)	44.432	127.239	(79.334)	47.905

	2016		2015	
	Κλάδος ζωής €000	Γενικός κλάδος €000	Κλάδος ζωής €000	Γενικός κλάδος €000
Μεικτά ασφάλιστρα	83.951	60.215	85.212	64.828
Αντασφάλιστρα	(14.671)	(27.544)	(14.399)	(36.927)
Καθαρά ασφάλιστρα	69.280	32.671	70.813	27.901
Μεταβολή στην πρόβλεψη για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	-	(1.589)	-	613
Σύνολο καθαρών δεδουλευμένων ασφαλιστρών	69.280	31.082	70.813	28.514
Έσοδα από επενδύσεις και λοιπά έσοδα	25.324	8	12.167	18
Προμήθειες από αντασφαλιστές και άλλα έσοδα	4.977	8.251	5.096	9.132
	99.581	39.341	88.076	37.664
Μεταβολή στην αξία των ασφαλιστηρίων συμβολαίων σε ισχύ πριν τη φορολογία (Σημ. 26)	4.680	-	1.499	-
	104.261	39.341	89.575	37.664

12. Έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες (συνέχεια)

	2016		2015	
	Κλάδος ζωής €000	Γενικός κλάδος €000	Κλάδος ζωής €000	Γενικός κλάδος €000
Απαιτήσεις και προμήθειες				
Μεικτές πληρωμές προς ασφαλιζόμενους	(59.168)	(25.864)	(63.912)	(28.175)
Μερίδιο αντασφαλιστών στις πληρωμές προς ασφαλιζόμενους	8.858	12.004	10.376	14.423
Μεικτή μεταβολή των υποχρεώσεων ασφαλιστηρίων συμβολαίων	(19.346)	931	3.340	5.562
Μερίδιο αντασφαλιστών στην μεικτή μεταβολή των υποχρεώσεων ασφαλιστηρίων συμβολαίων	(2.017)	(1.845)	(5.147)	(4.019)
Προμήθειες σε ασφαλιστικούς αντιπροσώπους και άλλα άμεσα έξοδα πωλήσεων	(8.584)	(4.143)	(8.416)	(3.373)
Αλλαγές στο απόθεμα εξισορρόπησης	-	4	-	7
	(80.257)	(18.913)	(63.759)	(15.575)

Πέραν των πιο πάνω, τα ακόλουθα έσοδα και έξοδα από ασφαλιστικές εργασίες έχουν αναγνωρισθεί στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων:

	2016		2015	
	Κλάδος ζωής €000	Γενικός κλάδος €000	Κλάδος ζωής €000	Γενικός κλάδος €000
Καθαρά (έξοδα)/έσοδα από περιουσιακά στοιχεία μη συνδεδεμένα με επενδύσεις	(78)	342	(145)	478
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα και λοιπά έσοδα μη συνδεδεμένα με επενδύσεις	16	(31)	(455)	78
Δαπάνες προσωπικού	(4.560)	(4.170)	(4.830)	(5.098)
Δαπάνες προσωπικού-έξοδα αναδιάρθρωσης	(1.874)	(1.395)	-	-
Άλλα λειτουργικά έξοδα	(4.186)	(2.049)	(3.973)	(2.295)

13. Λοιπά έσοδα

	2016	2015
	€000	€000
Κέρδη από πώληση ομάδας εκποίησης που κατέχεται προς πώληση (Σημ. 29 και 50.2.1)	2.545	-
Έσοδα από μερίσματα	343	885
Ζημιές από πωλήσεις και διαγραφές ακινήτων και εξοπλισμού και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(67)	(50)
Ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα	1.626	889
Ενοίκια από αποθέματα ακινήτων	1.460	-
Έσοδα από ξενοδοχειακές δραστηριότητες	646	2.353
Λοιπά έσοδα	8.352	12.648
	14.905	16.725

14. Δαπάνες προσωπικού

	2016	2015
	€000	€000
Μισθοί	181.175	184.797
Εισφορές εργοδότη σε κυβερνητικά ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων	27.154	28.759
Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης	16.096	20.075
	224.425	233.631
Έξοδα αναδιάρθρωσης-σχέδια εθελούσιας αποχώρησης και άλλες παροχές τερματισμού	62.747	-
	287.172	233.631

Ο αριθμός προσωπικού του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε 4.284 (2015: 4.605). Το Φεβρουάριο και Ιούνιο 2016 το Συγκρότημα ανακοίνωσε σχέδια εθελούσιας αποχώρησης για το μόνιμο προσωπικό στην Κύπρο, το κόστος των οποίων περιλαμβάνεται στις δαπάνες προσωπικού και ανέρχεται στις €62.521 χιλ. Κατά τη διάρκεια του έτους συνολικά, 429 υπάλληλοι αποδέχτηκαν το σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης και αποχώρησαν από το Συγκρότημα. Επιπρόσθετα, τα έξοδα αναδιάρθρωσης περιλαμβάνουν άλλα ωφελήματα τερματισμού απασχόλησης προσωπικού που ανέρχεται σε €226 χιλ. που σχετίζονται με τον τερματισμό δραστηριοτήτων της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd.

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης

Επιπρόσθετα των εισφορών εργοδότη σε κυβερνητικά ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων, το Συγκρότημα λειτουργεί προγράμματα για παροχή πρόσθετων ωφελημάτων αφυπηρέτησης, όπως περιγράφεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Προγράμματα καθορισμένων παροχών	406	636
Προγράμματα καθορισμένων εισφορών	15.690	19.439
	16.096	20.075

Κύπρος

Το βασικό πρόγραμμα αφυπηρέτησης για το μόνιμο προσωπικό του Συγκροτήματος στην Κύπρο (85% του συνολικού προσωπικού του Συγκροτήματος) είναι ένα πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών. Το πρόγραμμα αυτό προβλέπει εισφορές εργοδότη ύψους 9% (2015: 14% μέχρι τις 31 Μαΐου 2015 και 9% μετέπειτα) και εισφορές υπαλλήλου 3%-10% επί του μεικτού μισθού του υπαλλήλου. Το πρόγραμμα διαχειρίζεται από Επιτροπή, η οποία διορίζεται από τα μέλη.

Μικρός αριθμός μελών του προσωπικού που δεν συμμετέχουν στο βασικό πρόγραμμα αφυπηρέτησης, είναι μέλη άλλου προγράμματος συνταξιοδότησης το οποίο είναι κλειστό για νέα μέλη και μπορούν να λαμβάνουν μέρος ή το σύνολο του ωφελήματος αφυπηρέτησής τους με την καταβολή σύνταξης διά βίου. Η διαχείριση του ταμείου γίνεται από Διαχειριστική Επιτροπή που απαρτίζεται από αντιπροσώπους τόσο των μελών όσο και του εργοδότη.

Μικρός αριθμός υπαλλήλων θυγατρικών εταιριών του Συγκροτήματος στην Κύπρο είναι επίσης μέλη προγραμμάτων καθορισμένων παροχών. Αυτά τα προγράμματα είναι χρηματοδοτημένα με τα περιουσιακά στοιχεία που καλύπτουν τις υποχρεώσεις, τα οποία κρατούνται σε ξεχωριστά νομικά μέσα.

14. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Ελλάδα

Μετά την πώληση των Ελληνικών δραστηριοτήτων το 2013, μικρός αριθμός υπαλλήλων Ελληνικών θυγατρικών εταιριών και του υποκαταστήματος του Συγκροτήματος στην Ελλάδα συνεχίζουν να είναι μέλη προγραμμάτων καθορισμένων παροχών.

Ηνωμένο Βασίλειο

Το προσωπικό του Συγκροτήματος στο Ηνωμένο Βασίλειο (5% του συνολικού προσωπικού του Συγκροτήματος) καλύπτεται από ένα πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών για όλους τους υφιστάμενους υπαλλήλους το οποίο προβλέπει εισφορές υπαλλήλου ύψους 0%-7,5% επί του μεικτού μισθού του υπαλλήλου και εισφορές από τον εργοδότη ύψους 7,5% και επιπρόσθετες εισφορές από τον εργοδότη που ισοδυναμούν μέχρι και 7,5% ανάλογα με το ποσοστό που καταβάλει ο υπάλληλος. Επιπρόσθετα, παραμένει ένα πρόγραμμα καθορισμένων παροχών (το οποίο έκλεισε τον Δεκέμβριο του 2008 όσον αφορά τη συσσώρευση μελλοντικών ωφελημάτων) για τα ενεργά μέλη.

Άλλες χώρες

Το Συγκρότημα δεν λειτουργεί προγράμματα παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης στη Ρουμανία και Ρωσία.

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών

Ποσά που αναγνωρίστηκαν στον ενοποιημένο ισολογισμό	2016	2015
	€000	€000
Υποχρεώσεις (Σημ. 33)	22.776	12.588
Περιουσιακά στοιχεία (Σημ. 28)	(668)	(1.203)
	22.108	11.385

Ένα από τα σχέδια παρουσιάζει χρηματοδοτικό πλεόνασμα ύψους €13.999 χιλ. (2015: €15.065 χιλ.) το οποίο δεν αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο, έχοντας υπόψη ότι το Συγκρότημα δεν κατέχει άνευ όρων δικαίωμα στα μελλοντικά οικονομικά οφέλη, είτε μέσω επιστροφής χρημάτων, είτε μέσω μείωσης στις μελλοντικές εισφορές.

Τα ποσά που αναγνωρίστηκαν στον ενοποιημένο ισολογισμό και η κίνηση στην καθαρή παρούσα αξία της υποχρέωσης παρουσιάζονται πιο κάτω:

14. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών (συνέχεια)

	Παρούσα αξία της υποχρέωσης	Εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων	Καθαρό ποσό πριν την επίδραση του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Επίδραση ελάχιστης απαίτησης για χρηματοδότηση/ ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Καθαρή περιουσιακή υποχρέωση καθορισμένων παροχών
	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου 2016	94.115	(97.795)	(3.680)	15.065	11.385
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	469	-	469	-	469
Κέρδη από περικοπές και διακανονισμούς	(80)	-	(80)	-	(80)
Καθαρά έξοδα/(έσοδα) από τόκους	2.927	(2.910)	17	-	17
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	3.316	(2.910)	406	-	406
Επαναμετρήσεις:					
- Απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγραμμάτων μη συμπεριλαμβανομένων ποσών που έχουν συμπεριληφθεί στα καθαρά έξοδα από τόκους	-	(6.357)	(6.357)	-	(6.357)
- Αναλογιστικές ζημιές από αλλαγές σε οικονομικές παραδοχές	21.979	-	21.979	-	21.979
- Εμπειρικές προσαρμογές	(301)	-	(301)	-	(301)
- Αλλαγή λόγω της επίδρασης του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	-	-	-	(1.066)	(1.066)
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	21.678	(6.357)	15.321	(1.066)	14.255
Συναλλαγματικές διαφορές	(9.699)	8.028	(1.671)	-	(1.671)
Εισφορές:					
- Εργοδότη	-	(2.195)	(2.195)	-	(2.195)
- Συμμετέχοντες στα προγράμματα	177	(177)	-	-	-
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα προγράμματα	(6.560)	6.560	-	-	-
Παροχές που καταβλήθηκαν απευθείας από τον εργοδότη	(72)	-	(72)	-	(72)
31 Δεκεμβρίου 2016	102.955	(94.846)	8.109	13.999	22.108

14. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών (συνέχεια)

	Παρούσα αξία της υποχρέωσης	Εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων	Καθαρό ποσό πριν την επίδραση του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Επίδραση ελάχιστης απαίτησης για χρηματοδότηση/ ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Καθαρή περιουσιακή υποχρέωση καθορισμένων παροχών
	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου 2015	97.164	(94.926)	2.238	13.921	16.159
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	499	-	499	-	499
Κέρδη από περικοπές και διακανονισμούς	(126)	-	(126)	-	(126)
Καθαρά έξοδα/(έσοδα) από τόκους	3.173	(2.910)	263	-	263
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	3.546	(2.910)	636	-	636
Επαναμετρήσεις:					
- Απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγραμμάτων μη συμπεριλαμβανομένων ποσών που έχουν συμπεριληφθεί στα καθαρά έξοδα από τόκους	-	2.487	2.487	-	2.487
- Αναλογιστικές ζημιές από αλλαγές σε δημογραφικές παραδοχές	16	-	16	-	16
- Αναλογιστικά κέρδη από αλλαγές σε οικονομικές παραδοχές	(5.396)	-	(5.396)	-	(5.396)
- Εμπειρικές προσαρμογές	(579)	-	(579)	-	(579)
- Αλλαγή λόγω της επίδρασης του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	-	-	-	1.144	1.144
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	(5.959)	2.487	(3.472)	1.144	(2.328)
Συναλλαγματικές διαφορές	3.988	(3.037)	951	-	951
Εισφορές:					
- Εργοδότη	-	(3.946)	(3.946)	-	(3.946)
- Συμμετέχοντες στα προγράμματα	187	(187)	-	-	-
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα προγράμματα	(4.724)	4.724	-	-	-
Παροχές που καταβλήθηκαν απευθείας από τον εργοδότη	(87)	-	(87)	-	(87)
31 Δεκεμβρίου 2015	94.115	(97.795)	(3.680)	15.065	11.385

14. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών (συνέχεια)

Η πραγματική απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων για το έτος 2016 ήταν κέρδος ύψους €9.267 χιλ. (2015: κέρδος €423 χιλ.).

Τα περιουσιακά στοιχεία των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων συνήθως κατέχονται από ξεχωριστές οντότητες, είτε ως συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία, είτε ως μέρος ενός γενικού σχεδίου, είτε ως ασφαλιστικά συμβόλαια και διέπονται από τους τοπικούς κανονισμούς και την πρακτική σε κάθε χώρα.

Τα περιουσιακά στοιχεία των προγραμμάτων συνταξιοδότησης επενδύονται σε διάφορες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, προκειμένου να διατηρηθεί μια ισορροπία μεταξύ κινδύνου και απόδοσης. Οι επενδύσεις είναι καλά διεσπαρμένες ώστε να περιοριστεί η οικονομική επίδραση αποτυχίας οποιασδήποτε μεμονωμένης επένδυσης. Μέσω των σχεδίων καθορισμένων παροχών, το Συγκρότημα είναι εκτεθειμένο σε αριθμό κινδύνων όπως περιγράφονται πιο κάτω:

Κίνδυνος επιτοκίου	Το Συγκρότημα εκτίθεται σε κίνδυνο επιτοκίου, λόγω της ασυμφωνίας της διάρκειας των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.
Αλλαγές στις αποδόσεις των ομολόγων	Η μείωση των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων θα αυξήσει τις υποχρεώσεις, αν και αυτό θα αντισταθμιστεί εν μέρει από την αύξηση της αξίας των ομολόγων.
Κίνδυνος πληθωρισμού	Το Συγκρότημα αντιμετωπίζει κίνδυνο πληθωρισμού, δεδομένου ότι οι υποχρεώσεις είναι είτε άμεσα (μέσω της αύξησης των συντάξεων), είτε έμμεσα (μέσω της αύξησης των μισθών), εκτεθειμένες σε κινδύνους πληθωρισμού. Επενδύσεις που οι αποδόσεις τους συνδέονται με τον πληθωρισμό (δηλαδή πραγματικές αποδόσεις μέσω των επενδύσεων όπως μετοχές, τιμαριθμοποιημένα ομόλογα και περιουσιακά στοιχεία, των οποίων η αυξημένη απόδοση συνδέεται με αύξηση του πληθωρισμού) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την καλύτερη αντιστοιχία με τις αναμενόμενες αυξήσεις των υποχρεώσεων.
Μεταβλητότητα περιουσιακών στοιχείων	Οι υποχρεώσεις υπολογίζονται χρησιμοποιώντας προεξοφλητικό επιτόκιο που ορίζεται σε συνάρτηση με τις αποδόσεις των εταιρικών ομολόγων. Εάν τα περιουσιακά στοιχεία έχουν χαμηλότερη απόδοση, αυτό θα δημιουργήσει έλλειμμα.

Οι κύριες κατηγορίες των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων σαν ποσοστό του συνόλου των περιουσιακών τους στοιχείων είναι:

	2016	2015
Μετοχές	46%	43%
Ομόλογα	44%	46%
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	10%	11%
	100%	100%

Τα περιουσιακά στοιχεία των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων περιλαμβάνουν μετοχικούς τίτλους που έχει εκδώσει η Εταιρία, η εύλογη αξία των οποίων είναι €2.433 χιλ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: €2.412 χιλ.).

Το Συγκρότημα αναμένει ότι θα συνεισφέρει στα προγράμματα καθορισμένων παροχών €2.265 χιλ. κατά το 2017.

Στο τέλος της λογιστικής περιόδου, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών ήταν 18,7 χρόνια.

14. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλογιστικές εκτιμήσεις

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ετησίως με την αναλογιστική μέθοδο Προβεβλημένης Πιστωτικής Μονάδας (Projected Unit Credit Method) από ανεξάρτητους αναλογιστές. Οι κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την αποτίμηση των υπόλοιπων σχεδίων αφυπηρέτησης του Συγκροτήματος κατά το 2016 και 2015 παρουσιάζονται πιο κάτω:

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο
Προεξοφλητικό επιτόκιο	1,56%-1,83%	1,50%-2,00%	2,70%
Συντελεστής πληθωρισμού	1,75%	1,75%	3,30%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	2,00%	2,00%	δ/ε
Αύξηση συνταξιοδοτικού συντελεστή	2,00%	δ/ε	3,15%
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 60 χρονών	23,5 χρόνια Α 29,6 χρόνια Θ	δ/ε	δ/ε
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 65 χρονών	δ/ε	δ/ε	23,9 χρόνια Α 25,4 χρόνια Θ

2015			
Προεξοφλητικό επιτόκιο	2,21%-2,32%	2,30%-2,80%	3,90%
Συντελεστής πληθωρισμού	1,75%	1,75%	3,10%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	0% για το 2016 και 2% μετέπειτα	0% για το 2016 και 2% μετέπειτα	δ/ε
Αύξηση συνταξιοδοτικού συντελεστή	0% για το 2016 και 2% μετέπειτα	δ/ε	3,05%
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 60 χρονών	23,5 χρόνια Α 29,6 χρόνια Θ	δ/ε	δ/ε
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 65 χρονών	δ/ε	δ/ε	23,9 χρόνια Α 25,4 χρόνια Θ

Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε στις αναλογιστικές εκτιμήσεις απεικονίζει το ποσοστό στο οποίο οι υποχρεώσεις θα μπορούσαν να διακανονιστούν και καθορίζεται σύμφωνα με τις αποδόσεις της αγοράς κατά την ημερομηνία αναφοράς σε εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας με κατάλληλο νόμισμα και διάρκεια. Για τα προγράμματα του Συγκροτήματος στην Ευρωζώνη (Κύπρο και Ελλάδα) που αποτελούν το 24% των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών, το Συγκρότημα υιοθέτησε τη μέθοδο επιτοκιακής καμπύλης χρησιμοποιώντας εταιρικό ομόλογο διαβάθμισης AA- από τον διεθνή δείκτη iBoxx Euro Corporates AA10+. Για το πρόγραμμα του Συγκροτήματος στο Ηνωμένο Βασίλειο που αποτελεί το 76% των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών, το Συγκρότημα υιοθέτησε τη μέθοδο επιτοκιακής καμπύλης χρησιμοποιώντας το προεξοφλητικό επιτόκιο που έχει καθοριστεί με βάση τις αποδόσεις των εταιρικών ομολόγων διαβάθμισης AA- με διάρκεια που συνάδει με τις υποχρεώσεις του σχεδίου. Με αυτή τη μέθοδο, η κάθε μελλοντική πληρωμή υποχρέωσης προεξοφλήθηκε με διαφορετικό προεξοφλητικό επιτόκιο που αντανάκλα τη χρονική στιγμή της πληρωμής της υποχρέωσης.

Για να καταλήξει στις παραδοχές για το αναμενόμενο ποσοστό απόδοσης στα περιουσιακά στοιχεία των προγραμμάτων, το Συγκρότημα, σε συνεννόηση με τους συμβούλους αναλογιστές, χρησιμοποιεί παραδοχές που αφορούν μελλοντικά γεγονότα για κάθε κατηγορία περιουσιακών στοιχείων και οι οποίες αντικατοπτρίζουν τις συνθήκες της αγοράς και μελλοντικές προβλέψεις κατά την ημερομηνία αναφοράς. Οι σχετικές παραδοχές αναπροσαρμόζονται ετησίως λαμβάνοντας υπόψη αναθεωρημένες προβλέψεις για τις μελλοντικές αποδόσεις της κάθε κατηγορίας περιουσιακών στοιχείων, αλλαγές στη νομοθεσία που δυνατό να επηρεάσουν την επενδυτική στρατηγική, καθώς και μεταβολές στη στοχευμένη στρατηγική κατανομή των περιουσιακών στοιχείων.

14. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλογιστικές εκτιμήσεις (συνέχεια)

Η ποσοτική ανάλυση ευαισθησίας για σημαντικές παραδοχές στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 παρουσιάζεται πιο κάτω.

Μεταβλητές	2016		2015	
	Μεταβολή +0,5%	Μεταβολή -0,5%	Μεταβολή +0,5%	Μεταβολή -0,5%
Προεξοφλητικό επιτόκιο	-10,0%	10,9%	-8,2%	9,1%
Ρυθμός ανάπτυξης πληθωρισμού	8,7%	-8,0%	5,7%	-5,4%
Ρυθμός ανάπτυξης μισθοδοσίας	0,8%	-0,7%	0,5%	-0,2%
Ρυθμός ανάπτυξης συντάξεων	0,8%	-0,7%	0,8%	-0,8%
	Συν 1 χρόνο	Μειον 1 χρόνο	Συν 1 χρόνο	Μειον 1 χρόνο
Προσδόκιμο ζωής	-1,3%	1,7%	-1,2%	1,6%

Η πιο πάνω ανάλυση ευαισθησίας (με εξαίρεση την ευαισθησία πληθωρισμού) βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις άλλες παραδοχές σταθερές. Στην πράξη είναι απίθανο να συμβεί και κάποιες αλλαγές στις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται. Η ευαισθησία στον πληθωρισμό πιο πάνω περιλαμβάνει αλλαγές σε οποιανδήποτε αύξηση ωφελημάτων σε σχέση με τον πληθωρισμό. Για τον υπολογισμό της ευαισθησίας της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών σε σημαντικές παραδοχές, έχει χρησιμοποιηθεί η ίδια μέθοδος όπως υπολογίζεται η συνταξιοδοτική υποχρέωση που αναγνωρίζεται στον ενοποιημένο ισολογισμό. Οι μέθοδοι και τα είδη των παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για την ετοιμασία της ανάλυσης ευαισθησίας δεν έχουν αλλάξει σε σχέση με προηγούμενα έτη.

15. Άλλα λειτουργικά έξοδα

	2016	2015
	€000	€000
Έξοδα επιδιόρθωσης και συντήρησης ακινήτων και εξοπλισμού	21.705	25.819
Λοιπά έξοδα ακινήτων	14.728	16.934
Λειτουργικές μισθώσεις ακινήτων και εξοπλισμού	10.512	10.176
Ειδικός φόρος επί των καταθέσεων πιστωτικών ιδρυμάτων στην Κύπρο	19.968	17.347
Συμβουλευτικές και άλλες επαγγελματικές αμοιβές	13.972	16.445
Ασφάλειες	10.697	14.941
Έξοδα διαφήμισης και προβολής	17.502	13.375
Αποσβέσεις ακινήτων και εξοπλισμού (Σημ. 25)	11.558	12.257
Αποσβέσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων (Σημ. 26)	7.263	7.001
Έξοδα επικοινωνίας	8.118	8.543
Προβλέψεις και διακανονισμοί επιδικίων, υπό διαιτησία διαφορών και προβλέψεις για κανονιστικά θέματα (Σημ. 33)	17.840	7.604
Εκτυπωτικά έξοδα και έξοδα γραφικής ύλης	3.485	3.988
Έξοδα τοπικών μεταφορών μετρητών	2.848	2.749
Εισφορά σε ταμείο προστασίας καταθετών	329	381
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	30.888	24.348
	191.413	181.908
Έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης	51.542	43.130
	242.955	225.038

15. Άλλα λειτουργικά έξοδα (συνέχεια)

Τα έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης αποτελούνται κυρίως: (α) από το κόστος εξωτερικών συμβούλων που αφορά: (i) τέλη για τις δραστηριότητες αναδιάρθρωσης δανείων πελατών, τα οποία δεν είναι μέρος του πραγματικού επιτοκίου, (ii) την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (iii) την πώληση δραστηριοτήτων και μη κύριων περιουσιακών στοιχείων και (β) προβλέψεις για επιδικίες αναφορικά με τις δραστηριότητες της Λαϊκής Τράπεζας που εξαγοράστηκαν κατά το 2013.

Οι συμβουλευτικές και άλλες επαγγελματικές αμοιβές και τα έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης περιλαμβάνουν τις αμοιβές (συμπεριλαμβανομένων των φόρων) των ανεξάρτητων ελεγκτών του Συγκροτήματος, για τις ελεγκτικές και λοιπές επαγγελματικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων του Συγκροτήματος και θυγατρικών εταιριών	2.615	1.918
Λοιπές υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης	423	464
Φορολογικές υπηρεσίες	598	423
Υπηρεσίες που σχετίζονται με την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου	4.879	1.491
Λοιπές υπηρεσίες	1.032	435
	9.547	4.731
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	9.547	4.633
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	98
	9.547	4.731

16. Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών μέσων και κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές

	2016	2015
	€000	€000
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	(63.315)	(305.089)
<i>Καθαρές προβλέψεις από αναστροφή προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις</i>		
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (Σημ. 43)	439.761	1.305.957
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και ανειλημμένες υποχρεώσεις (Σημ. 33)	(6.152)	(41.403)
	433.609	1.264.554

16. Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών μέσων και κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές (συνέχεια)

	2016	2015
	€000	€000
<i>Απομείωση/(αναστροφή απομείωσης) άλλων χρηματοοικονομικών μέσων</i>		
Μετοχές διαθέσιμες προς πώληση	839	1.291
Αμοιβαία κεφάλαια διαθέσιμα προς πώληση	56	1.206
Ομόλογα-δάνεια και απαιτήσεις	-	(169)
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	13.820	19.604
Άλλα εισπρακτέα	(3.869)	21.571
Καταθέσεις από τράπεζες	447	-
	11.293	43.503

<i>Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων</i>		
Ακίνητα για ίδια χρήση (Σημ. 25)	-	311
Αποθέματα ακινήτων (Σημ. 27)	36.220	17.792
	36.220	18.103

17. Φορολογία

	2016	2015
	€000	€000
Τρέχουσα φορολογία:		
- Κύπρου	4.776	3.271
- εξωτερικού	1.986	1.502
Έκτακτη εισφορά για την άμυνα της Κυπριακής Δημοκρατίας	212	193
Αναβαλλόμενη φορολογία	6.657	338
Αναπροσαρμογή φορολογίας προηγούμενων ετών	2.668	3.899
Λοιπές φορολογικές χρεώσεις	2.086	-
	18.385	9.203

17. Φορολογία (συνέχεια)

Το Συγκρότημα είχε μερίδιο στο κόστος φορολογίας συγγενών εταιριών ύψους €1.244 χιλ. για το έτος 2016. Το Συγκρότημα δεν είχε σημαντικό μερίδιο στο κόστος φορολογίας συγγενών εταιριών για το έτος 2015.

Η συμφιλίωση της φορολογίας εισοδήματος με τα κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία όπως εκτιμάται με βάση τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	85.616	(379.992)
Φορολογία με τους κανονικούς συντελεστές στην Κύπρο	10.916	(47.306)
Φορολογική επίδραση:		
- δαπανών που δεν εκπίπτουν για σκοπούς φορολογίας	14.255	22.368
- εσόδων που δεν φορολογούνται	(21.566)	(20.550)
- διαφορών στους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ Κύπρου και εξωτερικού	6.428	7.756
- αντιστροφή αναβαλλόμενης φορολογίας που αναγνωρίστηκε	3.598	43.036
	13.631	5.304
Αναπροσαρμογή φορολογίας προηγούμενων ετών	2.668	3.899
Λοιπές φορολογικές χρεώσεις	2.086	-
	18.385	9.203

Η ζημιά από την πώληση των δραστηριοτήτων στη Ρωσία και του συγκροτήματος Αφροδίτη το 2015 περιλαμβάνεται στις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες και εκπίπτει μερικώς από τη φορολογία, ενώ η ζημιά απομείωσης κατά την επιμέτρηση της εύλογης αξίας μείον τα έξοδα πώλησης των δραστηριοτήτων στη Ρωσία, που περιλαμβάνεται στις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες δεν εκπίπτει από τη φορολογία.

Η εταιρική φορολογία στην Κύπρο υπολογίζεται με συντελεστή 12,5% στο φορολογητέο εισόδημα (2015: 12,5%).

Για τις ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής καταβάλλεται ελάχιστη φορολογία με συντελεστή 1,5% στα μεικτά ασφάλιστρα. Η έκτακτη εισφορά για την άμυνα στα εισοδήματα από ενοίκια είναι 3% (2015: 3%) και στα έσοδα από τόκους από τη διεξαγωγή μη συνήθων εργασιών είναι 30% (2015: 30%).

Τα κέρδη του Συγκροτήματος από δραστηριότητες στο εξωτερικό φορολογούνται με τους συντελεστές που ισχύουν στις αντίστοιχες χώρες, που κατά το 2016 ήταν: Ελλάδα 29% (2015: 29%), Ρουμανία 16% (2015: 16%), Ρωσία 20% (2015: 20%), Ηνωμένο Βασίλειο 20% (2015: 21% μέχρι 31 Μαρτίου 2015 και 20% μετέπειτα).

Το Συγκρότημα υπόκειται σε φορολογία στις διάφορες χώρες που δραστηριοποιείται και ο υπολογισμός της φορολογίας και των φορολογικών προβλέψεων του Συγκροτήματος περιλαμβάνει απαραίτητως ένα βαθμό εκτιμήσεων και παραδοχών. Υπάρχουν συναλλαγές και υπολογισμοί για τους οποίους ο τελικός φορολογικός χειρισμός είναι αβέβαιος και δεν μπορεί να προσδιοριστεί μέχρι να επιτευχθεί συμφωνία με την αρμόδια φορολογική αρχή. Το Συγκρότημα έχει μια σειρά ανοιχτών φορολογικών δηλώσεων με διάφορες φορολογικές αρχές και υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτά τα ανοικτά θέματα που χρήζουν κρίση, τα οποία βασίζονται σε εκτιμήσεις κατά πόσο θα προκύψουν επιπρόσθετοι φόροι. Σε περίπτωση που το τελικό αποτέλεσμα από τους φόρους αυτών των υποθέσεων διαφέρει από τα ποσά που είχαν αρχικά κατακυρωθεί, οι διαφορές αυτές θα επηρεάσουν τις τρέχουσες και αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις κατά την περίοδο στην οποία γίνεται αυτός ο προσδιορισμός.

17. Φορολογία (συνέχεια)

Οι συσσωρευμένες φορολογικές ζημιές παρουσιάζονται στον πιο κάτω πίνακα:

2016	Συνολικές φορολογικές ζημιές	Φορολογικές ζημιές για τις οποίες έχει αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	Φορολογικές ζημιές για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση
	€000	€000	€000
Λήξη εντός 4 ετών	4.675.399	266.800	4.408.599
Λήξη από 5 έως 10 έτη	16.306	-	16.306
Λήξη από 11 έως 15 έτη	7.378.801	3.336.000	4.042.801
	12.070.506	3.602.800	8.467.706

2015			
Λήξη εντός 4 ετών	4.307.396	295.584	4.011.812
Λήξη από 5 έως 10 έτη	401.156	-	401.156
Λήξη από 11 έως 15 έτη	7.378.801	3.336.000	4.042.801
	12.087.353	3.631.584	8.455.769

Οι πλείστες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αφορούν κυρίως φορολογικές ζημιές της Λαϊκής Τράπεζας που μεταφέρθηκαν στην Εταιρία, ως αποτέλεσμα της εξαγοράς ορισμένων εργασιών της, στις 29 Μαρτίου 2013. Οι φορολογικές ζημιές μεταφέρθηκαν σύμφωνα με τον 'περί Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων Νόμο', ο οποίος καθορίζει πως τυχόν συσσωρευμένες ζημιές του μεταφέροντος πιστωτικού ιδρύματος κατά τη μεταφορά, μεταφέρονται στο αποκτήσαν πιστωτικό ίδρυμα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από αυτό για περίοδο μέχρι 15 χρόνων από το τέλος του έτους μεταφοράς. Στην περίπτωση της εξαγοράς ορισμένων εργασιών της Λαϊκής Τράπεζας από το Συγκρότημα, οι ζημιές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέχρι το 2028. Οι μεταφερθείσες φορολογικές ζημιές, εξακολουθούν να υπόκεινται σε έγκριση και συμφωνία με τις φορολογικές αρχές της Κύπρου. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αναγνωρίστηκαν στις συγκεκριμένες ζημιές μπορούν να συμψηφιστούν με μελλοντικά κέρδη της Εταιρίας μέχρι το 2028 με φορολογικό συντελεστή ύψους 12,5%.

Η αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών βασίζεται σε προβλέψεις της διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες πληροφορίες και κάνοντας διάφορες παραδοχές σχετικά με τον μελλοντικό ρυθμό αύξησης των χορηγήσεων πελατών, των καταθέσεων, την εξέλιξη της χρηματοδότησης, το ποσοστό απομείωσης δανείων και την τιμολόγηση και λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα ανάκτησης της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης μέχρι την ημερομηνία λήξεως της.

Το Συγκρότημα πραγματοποίησε την τακτική του εκτίμηση σχετικά με το ανακτήσιμο ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής του απαίτησης στις 31 Δεκεμβρίου 2016, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά αποτελέσματα για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 τη μειωμένη τάση των απομειωμένων δανείων ή των δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, τη βελτιωμένη δομή χρηματοδότησης με το δείκτη δανείων προς καταθέσεις ύψους 95%, τη σημαντική εισροή καταθέσεων και τη σημαντική μείωση της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

17. Φορολογία (συνέχεια)

Το Συγκρότημα κατά την αξιολόγηση της ανακτησιμότητας της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης του στις 31 Δεκεμβρίου 2016 έλαβε υπόψη την πραγματική απόδοση του Συγκροτήματος, τους βασικούς στόχους της στρατηγικής του Συγκροτήματος καθώς και το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Κύπρο και τις αναλυτικές οικονομικές προβλέψεις μέχρι το τέλος του 2019, οι οποίες επίσης χρησιμοποιήθηκαν για να αναπτύξει τις παραδοχές για τα επόμενα έτη μέχρι το 2028. Οι βασικές παραδοχές, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Νέες χορηγήσεις δανείων και αποπληρωμές
- Την εξέλιξη εσόδων/εξόδων από τόκους δανείων και καταθέσεων
- Την μορφή χρηματοδότησης και το σχετικό κόστος
- Διαφοροποιημένες ροές εσόδων
- Το επίπεδο λειτουργικών εξόδων
- Το επίπεδο των απομειωμένων δανείων ή δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών (νέες καθυστερήσεις, διόρθωση προβληματικών δανείων, κόστος κινδύνου)

Οι χρηματοοικονομικές προβλέψεις έχουν λάβει υπόψη τους βασικούς στόχους της στρατηγικής του Συγκροτήματος οι οποίοι παρουσιάζονται πιο κάτω:

- Σημαντική μείωση του επιπέδου των ληξιπρόθεσμων δανείων
- Ομαλοποίηση της χρηματοδοτικής δομής και πλήρη αποπληρωμή του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) τον Ιανουάριο 2017
- Επικέντρωση στις κύριες αγορές στην Κύπρο με την παροχή χρηματοδότησης σε υποσχόμενους τομείς και έξοδο από τις μη κύριες αγορές
- Επίτευξη ενός ορθολογιστικού μοντέλου λειτουργίας
- Διατήρηση μιας κατάλληλης κεφαλαιακής θέσης με την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίων μέσω της κερδοφορίας, απομόχλευσης και διάθεσης μη κύριων περιουσιακών στοιχείων
- Δημιουργία αξίας στους μετόχους και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη

Με βάση τα πιο πάνω, η διοίκηση έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους €450.441 χιλ. για το Συγκρότημα στις 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι ανακτήσιμη.

Κατά το έτος 2016 χρησιμοποιήθηκαν φορολογικές ζημιές προηγούμενων ετών ύψους €28.784 χιλ. (2015: €905 χιλ.).

Οι φορολογικές ζημιές αφορούν την ίδια δικαιοδοσία με την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

Αναβαλλόμενη φορολογία

Η καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αφορά:

	2016	2015
	€000	€000
Διαφορά μεταξύ κεφαλαιουχικών εκπτώσεων και αποσβέσεων	7.794	7.773
Επανεκτίμηση ακινήτων	17.038	16.658
Επανεκτίμηση επενδύσεων και αποθεμάτων ακινήτων	3.807	90
Φορολογικές ζημιές που μεταφέρονται στα επόμενα έτη	(450.350)	(453.948)
Αξία ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής σε ισχύ	14.750	14.271
Άλλες προσωρινές διαφορές	1.895	(568)
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(405.066)	(415.724)
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(450.441)	(456.531)
Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	45.375	40.807
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(405.066)	(415.724)

17. Φορολογία (συνέχεια)

Αναβαλλόμενη φορολογία (συνέχεια)

Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αναλύεται γεωγραφικά πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Κύπρος	(450.356)	(456.531)
Ηνωμένο Βασίλειο	(85)	-
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(450.441)	(456.531)
Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	45.375	40.807
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(405.066)	(415.724)

Η κίνηση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
1 Ιανουαρίου	(415.724)	(412.130)
Αναβαλλόμενη φορολογία που αναγνωρίστηκε στον ενοποιημένο λογαριασμό αποτελεσμάτων – συνεχιζόμενες δραστηριότητες	6.657	338
Εξαγορά θυγατρικής (Σημ. 50.1.1)	3.807	-
Αναβαλλόμενη φορολογία που αναγνωρίστηκε στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	(219)	(3.923)
Αναβαλλόμενη φορολογία που σχετίζεται με την πώληση θυγατρικών εταιριών	-	(510)
Συναλλαγματικές διαφορές	413	501
31 Δεκεμβρίου	(405.066)	(415.724)

Το Συγκρότημα συμψηφίζει τις φορολογικές απαιτήσεις με τις φορολογικές υποχρεώσεις όταν και μόνο έχει νομικά ισχυρό δικαίωμα να συμψηφίσει τις τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις έναντι των τρεχουσών φορολογικών υποχρεώσεων.

Η ανάλυση του καθαρού αναβαλλόμενου φορολογικού εξόδου που αναγνωρίστηκε στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Διαφορά μεταξύ κεφαλαιουχικών εκπτώσεων και αποσβέσεων	207	1.057
Επανεκτίμηση επενδύσεων	(90)	(895)
Φορολογικές ζημιές που μεταφέρονται στα επόμενα έτη	3.598	203
Αξία ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής σε ισχύ	479	147
Άλλες προσωρινές διαφορές	2.463	(174)
	6.657	338

17. Φορολογία (συνέχεια)

Αναβαλλόμενη φορολογία (συνέχεια)

Η ανάλυση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογίας που αναγνωρίστηκε στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Χρονικές διαφορές στις επανεκτιμήσεις ακινήτων - έσοδα	219	3.923

18. Κέρδη κατά μετοχή

Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας	2016	2015
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας (€ χιλ.)	63.656	(438.352)
Μεσοσταθμικός αριθμός μετοχών που ήταν εκδομένες κατά τη διάρκεια του έτους, εξαιρουμένων των ιδίων μετοχών (χιλ.)	8.921.069	8.911.574
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή (€ σεντ)	0,7	(4,9)

Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες		
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες (€ χιλ.)	63.656	(382.513)
Μεσοσταθμικός αριθμός μετοχών που ήταν εκδομένες κατά τη διάρκεια του έτους, εξαιρουμένων των ιδίων μετοχών (χιλ.)	8.921.069	8.911.574
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή-συνεχιζόμενες δραστηριότητες (€ σεντ)	0,7	(4,3)

Βασικές και προσαρμοσμένες ζημιές κατά μετοχή που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας-μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		
Ζημιές για το έτος που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας-μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (€ χιλ.)	-	(55.839)
Μεσοσταθμικός αριθμός μετοχών που ήταν εκδομένες κατά τη διάρκεια του έτους, εξαιρουμένων των ιδίων μετοχών (χιλ.)	8.921.069	8.911.574
Βασικές και προσαρμοσμένες ζημιές κατά μετοχή-μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (€ σεντ)	-	(0,6)

19. Μετρητά, καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά	132.594	154.017
Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.373.802	1.268.585
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.506.396	1.422.602
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	1.087.837	1.314.380

Οι καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες περιλαμβάνουν υποχρεωτικές καταθέσεις για σκοπούς ρευστότητας στις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι οποίες ανέρχονται σε €142.697 χιλ. (2015: €122.807 χιλ.).

Η ανάλυση της πιστοληπτικής διαβάθμισης των καταθέσεων με κεντρικές τράπεζες και των δανείων και απαιτήσεων σε τράπεζες από ανεξάρτητους οίκους αξιολόγησης παρουσιάζεται στη Σημείωση 43.

Τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες φέρουν τόκο με βάση το διατραπεζικό επιτόκιο της σχετικής χρονικής περιόδου και νομίσματος.

20. Επενδύσεις

	2016	2015
	€000	€000
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	43.016	50.785
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	262.789	100.535
Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	68.074	436.935
	373.879	588.255

Οι επενδύσεις που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση σε συμφωνίες επαναγοράς με τράπεζες παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Επενδύσεις που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση		
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	299.765	421.032

Όλες οι επενδύσεις που έχουν εκχωρηθεί ως εξασφάλιση στα πλαίσια των συμφωνιών επαναγοράς μπορούν είτε να πωληθούν είτε να επανεκχωρηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο.

Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο για τα ομόλογα παρουσιάζεται στη Σημείωση 43.

20. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

	Επενδύσεις προς εμπορία		Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων		Σύνολο	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ομόλογα	476	317	10.426	17.430	10.902	17.747
Μετοχές	2.601	3.832	4.030	4.018	6.631	7.850
Αμοιβαία κεφάλαια	9.396	9.205	16.087	15.983	25.483	25.188
	12.473	13.354	30.543	37.431	43.016	50.785

Ομόλογα						
Κυπριακής κυβέρνησης	476	316	10.426	17.430	10.902	17.746
Τραπεζών και άλλων οργανισμών	-	1	-	-	-	1
	476	317	10.426	17.430	10.902	17.747
Εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	1	1	10.426	17.430	10.427	17.431
Εισηγμένα σε άλλα χρηματιστήρια	475	316	-	-	475	316
	476	317	10.426	17.430	10.902	17.747

Μετοχές						
Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	2.159	3.384	3.102	3.310	5.261	6.694
Εισηγμένες σε άλλα χρηματιστήρια	442	448	-	-	442	448
Μη εισηγμένες	-	-	928	708	928	708
	2.601	3.832	4.030	4.018	6.631	7.850

Τα ομόλογα στην κατηγορία άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων είχαν κατηγοριοποιηθεί αρχικά στην κατηγορία αυτή, για να απαλειφθεί μια ανακολουθία σε σχέση με την επιμέτρηση των παραγώγων που χρησιμοποιούνταν για την οικονομική αντιστάθμιση αυτών των μέσων.

Τα αμοιβαία κεφάλαια στην κατηγορία άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αντιπροσωπεύουν μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων τα οποία διαχειρίζονται από το Συγκρότημα και η επίδοσή τους αξιολογείται με βάση τη εύλογή τους αξία, σύμφωνα με την επενδυτική στρατηγική του Συγκροτήματος. Τα αμοιβαία κεφάλαια είναι μη εισηγμένα και είναι εκδομένα σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

20. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

	2016	2015
	€000	€000
Ομόλογα	540.592	461.934
Μετοχές	21.683	59.292
Αμοιβαία κεφάλαια	279	341
	562.554	521.567

Ομόλογα		
Κυπριακής κυβέρνησης	178.520	4.478
Γαλλικής κυβέρνησης	287.324	290.205
Άλλων κυβερνήσεων	41.887	130.832
Τραπεζών και άλλων οργανισμών	32.861	36.419
	540.592	461.934
Εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	178.520	4.478
Εισηγμένα σε άλλα χρηματιστήρια	362.072	457.456
	540.592	461.934
<i>Γεωγραφική κατανομή με βάση την έδρα του εκδότη</i>		
Κύπρος	178.520	4.478
Γαλλία	287.324	290.205
Γερμανία	-	45.686
Ιταλία	12.507	23.234
Άλλες Ευρωπαϊκές χώρες	10.473	61.912
Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	11.823	11.928
Υπερεθνικοί οργανισμοί	9.365	10.890
Άλλες χώρες	30.580	13.601
	540.592	461.934

Μετοχές		
Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	4.883	5.427
Εισηγμένες σε άλλα χρηματιστήρια	430	271
Μη εισηγμένες	16.370	53.594
	21.683	59.292

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, δεν υπήρχαν επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση σε ομόλογα, οι οποίες αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση ως απομειωμένες.

Τα αμοιβαία κεφάλαια διαθέσιμα προς πώληση δεν είναι εισηγμένα και είναι εκδομένα σε άλλες χώρες.

20. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις

	2016	2015
	€000	€000
Ομόλογα	68.074	436.935
Κυπριακής κυβέρνησης	68.074	436.935
Εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	68.074	436.935
<i>Γεωγραφική κατανομή με βάση την έδρα του εκδότη</i>		
Κύπρος	68.074	436.935

Τα δάνεια και απαιτήσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνουν ομόλογα ύψους €49.185 χιλ. (2015: €146.444 χιλ.) που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση ως απομειωμένα.

Επαναταξινόμηση επενδύσεων

Επαναταξινόμηση επενδύσεων προς εμπορία στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις

Την 1 Απριλίου 2010, λόγω της κρίσης στις παγκόσμιες αγορές, το Συγκρότημα προσδιόρισε τις επενδύσεις τις οποίες δεν είχε πρόθεση να εμπορευτεί ή να πωλήσει στο προσεχές προβλεπτό μέλλον. Αυτές οι επενδύσεις σε ομόλογα επαναταξινομήθηκαν από την κατηγορία επενδύσεις προς εμπορία στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις.

Επαναταξινόμηση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις

Την 1 Οκτωβρίου 2008 και 30 Ιουνίου 2011 το Συγκρότημα επαναταξινόμησε ορισμένα ομόλογα από την κατηγορία επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις, ενόψει του γεγονότος ότι δεν υπήρχε ενεργός αγορά για τα εν λόγω ομόλογα και το Συγκρότημα είχε την πρόθεση και τη δυνατότητα να τα κρατήσει για το προβλεπτό μέλλον.

Επαναταξινόμηση επενδύσεων που κρατούνται μέχρι τη λήξη στις επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

Την 1 Νοεμβρίου 2012, στα πλαίσια βελτιστοποίησης της ρευστότητάς του και των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, το Συγκρότημα επαναξιολόγησε τις πολιτικές του σε σχέση με το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων του και αποφάσισε να επαναταξινομήσει όλα τα ομόλογα τα οποία προηγουμένως είχαν ταξινομηθεί ως κρατούμενα μέχρι τη λήξη, σε επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση, έτσι ώστε να είναι σε θέση να πωλήσει τα εν λόγω ομόλογα αν και εφόσον χρειαστεί. Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Συγκροτήματος και τα ΔΠΧΑ, το Συγκρότημα δεν δικαιούτο να ταξινομήσει οποιαδήποτε επένδυση στην κατηγορία επενδύσεις κρατούμενες μέχρι τη λήξη μέχρι τον Νοέμβριο 2014.

20. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επαναταξινόμηση επενδύσεων (συνέχεια)

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ομόλογα τα οποία έχουν επαναταξινομηθεί από το Συγκρότημα, κατά ημερομηνία επαναταξινόμησης.

	Ημερομηνία επαναταξινόμησης	Λογιστική και εύλογη αξία κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης	31 Δεκεμβρίου 2016		31 Δεκεμβρίου 2015		Έτος 2016		Πραγματικό επιτόκιο κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης
			Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επιπρόσθετα κέρδη στον ενοποιημένο λογαριασμό αποτελεσμάτων αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	Επιπρόσθετα κέρδη στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	
			€000	€000	€000	€000	€000	€000	
Επαναταξινόμηση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση:									
- στα δάνεια και απαιτήσεις	1 Οκτωβρίου 2008	49.800	49.185	50.329	48.021	50.232	-	1.144	4,6%-4,7%

20. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επαναταξινόμηση επενδύσεων (συνέχεια)

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ομόλογα τα οποία έχουν επαναταξινομηθεί από το Συγκρότημα, κατά ημερομηνία επαναταξινόμησης.

	Ημερομηνία επαναταξινόμησης	Λογιστική και εύλογη αξία κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης	31 Δεκεμβρίου 2015		31 Δεκεμβρίου 2014		Έτος 2015		Πραγματικό επιτόκιο κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης
			Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επιπρόσθετα κέρδη στον ενοποιημένο λογαριασμό αποτελεσμάτων αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	Επιπρόσθετα κέρδη/ (ζημιές) στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	
			€000	€000	€000	€000	€000	€000	
Επαναταξινόμηση επενδύσεων προς εμπορία:									
- στα δάνεια και απαιτήσεις	1 Απριλίου 2010	34.810	35.255	35.227	36.722	35.056	171	-	1,2%-4,4%
Επαναταξινόμηση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση:									
- στα δάνεια και απαιτήσεις	1 Οκτωβρίου 2008	129.497	119.683	126.913	120.235	120.289	-	7.230	4,6%-4,7%
- στα δάνεια και απαιτήσεις	30 Ιουνίου 2011	151.967	90.600	87.327	92.613	84.046	-	(3.273)	2,8%-6,3%
Επαναταξινόμηση επενδύσεων που κρατούνται μέχρι τη λήξη:									
- στις επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	1 Νοεμβρίου 2012	42.151	41.763	41.763	43.358	43.358	-	-	0,4%-3,1%

21. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Η αξία συμβολαίων και η εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016			2015		
	Αξία συμβολαίων	Εύλογη αξία		Αξία συμβολαίων	Εύλογη αξία	
		Περιουσιακά στοιχεία	Υποχρεώσεις		Περιουσιακά στοιχεία	Υποχρεώσεις
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας						
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	43.820	794	589	90.870	1.113	2.103
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	1.774.916	15.875	8.215	1.484.763	12.235	5.720
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	230.874	480	1.901	34.511	141	2.305
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	7.986	85	198	175	8	167
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών	-	-	-	1.515	477	441
Συμβόλαια ανώτατου/κατώτατου ορίου επιτοκίων	-	-	-	6.562	-	53
	2.057.596	17.234	10.903	1.618.396	13.974	10.789
Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική						
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας-συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	418.293	87	37.463	425.900	45	39.570
Καθαρές επενδύσεις-προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	178.605	3.514	259	151.246	4	4.040
	596.898	3.601	37.722	577.146	49	43.610
Σύνολο	2.654.494	20.835	48.625	2.195.542	14.023	54.399

Η χρήση των παράγωγων αποτελεί μέρος των συνήθων εργασιών του Συγκροτήματος. Τα παράγωγα χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση της έκθεσης του Συγκροτήματος που προκύπτει από τη διακύμανση των επιτοκίων, των τιμών συναλλάγματος και των δεικτών τιμών μετοχών. Παράγωγα διατίθενται επίσης σε πελάτες ως προϊόντα διαχείρισης κινδύνων.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος είναι ανέκκλητες συμφωνίες αγοράς ή πώλησης συγκεκριμένης ποσότητας ξένου συναλλάγματος σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία και τιμή.

Τα συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος περιλαμβάνουν απλά συμβόλαια και συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων. Τα απλά συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος διέπουν την ανταλλαγή δύο νομισμάτων στην τρέχουσα τιμή και τη δέσμευση επανανταλλαγής τους σε συγκεκριμένη τιμή στη λήξη του συμβολαίου. Τα συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων είναι συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων όπου οι ταμειακές ροές είναι σε διαφορετικά νομίσματα.

21. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Στα συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων δύο μέρη συμφωνούν να ανταλλάσσουν τόκους με βάση ένα σταθερό και ένα κυμαινόμενο επιτόκιο, με περιοδικές πληρωμές, πάνω σε καθορισμένο ονομαστικό ποσό και τόκους σε καθορισμένες χρονικές περιόδους, όπως καθορίζονται στο συμβόλαιο.

Τα δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος παρέχουν το δικαίωμα, αλλά δεν υποχρεώνουν τον κάτοχό τους, είτε να αγοράσει, είτε να πωλήσει το συνάλλαγμα σε συγκεκριμένη συναλλαγματική τιμή και κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς επιτοκίων, συναλλάγματος και σε δείκτες τιμών μετοχών παρέχουν το δικαίωμα αλλά όχι την υποχρέωση στον αγοραστή, είτε να αγοράσει είτε να πωλήσει τις υποκείμενες αξίες σε συγκεκριμένη τιμή πριν ή κατά συγκεκριμένη ημερομηνία.

Τα συμβόλαια ανώτατου και κατώτατου ορίου επιτοκίων προστατεύουν τον κάτοχό τους από τις διακυμάνσεις των επιτοκίων πάνω ή κάτω από ένα συγκεκριμένο επιτόκιο για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Ο πιστωτικός κίνδυνος από τα παράγωγα αντιπροσωπεύει το κόστος αναπλήρωσης των συμβολαίων κατά την ημερομηνία αναφοράς. Ο κίνδυνος που απορρέει από αυτές τις πράξεις τυγχάνει χειρισμού στα πλαίσια των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου του Συγκροτήματος, που ακολουθούνται για όλες τις παρεχόμενες πιστωτικές διευκολύνσεις σε πελάτες και χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.

Η αξία των συμβολαίων ορισμένων παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων παρέχει μια βάση σύγκρισής τους με άλλα μέσα που αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό, χωρίς όμως να υποδηλώνει κατ'ανάγκη το ύψος των μελλοντικών ταμειακών ροών ή της παρούσας εύλογης αξίας τους, και επομένως δεν υποδεικνύει την έκθεση του Συγκροτήματος σε πιστωτικό κίνδυνο ή σε κίνδυνο της αγοράς.

Η εύλογη αξία των παραγώγων μπορεί να είναι θετική (περιουσιακό στοιχείο) ή αρνητική (υποχρέωση) ως αποτέλεσμα των μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς, στις τιμές ξένου συναλλάγματος, ή στους δείκτες τιμών μετοχών, σύμφωνα με τους όρους του σχετικού συμβολαίου. Η συνολική καθαρή εύλογη αξία των παραγώγων μπορεί να μεταβάλλεται σημαντικά με την πάροδο του χρόνου.

Αντισταθμιστική λογιστική

Το Συγκρότημα εφαρμόζει αντισταθμιστική λογιστική εύλογης αξίας μέσω παραγώγων νοουμένου ότι τηρούνται τα απαιτούμενα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική. Επίσης, προβαίνει σε συναλλαγές σε παράγωγα τα οποία αποτελούν οικονομική αντιστάθμιση κινδύνων (αντιστάθμιση μεταβολών στις τιμές επιτοκίων, συναλλάγματος ή άλλους κινδύνους) τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική. Ως αποτέλεσμα, τα παράγωγα αυτά αναγνωρίζονται ως παράγωγα για σκοπούς εμπορίας και τα κέρδη ή οι ζημιές από τη μεταβολή της εύλογης αξίας τους αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που καθορίζονται ως μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας και στην εύλογη αξία των αντισταθμισμένων μέσων αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Το Συγκρότημα χρησιμοποιεί συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων για να αντισταθμίσει τον κίνδυνο επιτοκίων που προκύπτει από πιθανή αρνητική μεταβολή στην εύλογη αξία ομολόγων διαθέσιμων προς πώληση, που φέρουν σταθερό επιτόκιο και δανείων και καταθέσεων πελατών σταθερού επιτοκίου.

21. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Αντισταθμιστική λογιστική (συνέχεια)

Αντισταθμίσεις καθαρής επένδυσης

Ο ενοποιημένος ισολογισμός του Συγκροτήματος επηρεάζεται από συναλλαγματικές διαφορές μεταξύ του Ευρώ και των άλλων νομισμάτων λειτουργίας των θυγατρικών και υποκαταστημάτων εξωτερικού και άλλων δραστηριοτήτων του εξωτερικού. Το Συγκρότημα αντισταθμίζει τον δομικό συναλλαγματικό κίνδυνο όταν κρίνει ότι το κόστος αυτής της αντιστάθμισης είναι εντός αποδεκτών πλαισίων (σε σχέση με τον υποκείμενο κίνδυνο). Αυτές οι αντισταθμίσεις πραγματοποιούνται μέσω δανεισμού στο ίδιο νόμισμα με το νόμισμα λειτουργίας των θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων εξωτερικού, καθώς και συγγενών εταιριών εξωτερικού και κοινοπραξιών και μέσω προθεσμιακών συμβολαίων συναλλάγματος.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, καταθέσεις και προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος ύψους €100.756 χιλ. και €178.605 χιλ. αντίστοιχα (2015: €178.101 χιλ. και €151.246 χιλ. αντίστοιχα), έχουν προσδιοριστεί ως αντισταθμιστικά μέσα από τα οποία προέκυψε κέρδος ύψους €53.408 χιλ. (2015: ζημιά €22.860 χιλ.) το οποίο αναγνωρίστηκε στο 'Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος' στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων, έναντι των κερδών ή ζημιών από τη μετατροπή της αντίστοιχης καθαρής θέσης των θυγατρικών και υποκαταστημάτων εξωτερικού.

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική και εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του Συγκροτήματος.

	2016		2015	
	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	€000	€000	€000	€000
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.506.396	1.506.396	1.422.602	1.422.602
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	1.087.837	1.092.964	1.314.380	1.303.414
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	43.016	43.016	50.785	50.785
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	562.554	562.554	521.567	521.567
Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	68.074	69.451	436.935	445.521
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	20.835	20.835	14.023	14.023
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	15.649.401	16.791.164	17.191.632	18.150.401
Περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους	485.633	485.633	462.613	462.613
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	131.811	131.811	179.661	179.661
	19.555.557	20.703.824	21.594.198	22.550.587
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Οφειλές σε κεντρικές τράπεζες και καταθέσεις από τράπεζες	1.284.800	1.284.800	4.694.987	4.694.987
Συμφωνίες επαναγοράς	257.367	292.752	368.151	406.014
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	48.625	48.625	54.399	54.399
Καταθέσεις πελατών	16.509.741	16.492.715	14.180.681	14.185.996
Ομολογιακά δάνεια	-	-	712	712
Λοιπές υποχρεώσεις	168.422	168.422	141.357	141.357
	18.268.955	18.287.314	19.440.287	19.483.465

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων στον πιο πάνω πίνακα παρουσιάζεται κατά την ημερομηνία αναφοράς και δεν αντιπροσωπεύει οποιεσδήποτε προσδοκίες ως προς τη μελλοντική τους αξία.

Το Συγκρότημα χρησιμοποιεί την ακόλουθη ιεραρχία για τον καθορισμό και τη γνωστοποίηση της εύλογης αξίας:

Επίπεδο 1: επενδύσεις που επιμετρούνται με βάση χρηματιστηριακές τιμές σε ενεργείς αγορές.

Επίπεδο 2: επενδύσεις που επιμετρούνται με βάση μοντέλα αποτίμησης στα οποία όλα τα στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία είναι βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς.

Επίπεδο 3: επενδύσεις που επιμετρούνται με βάση μοντέλα αποτίμησης στα οποία τα στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία δεν είναι βασισμένα σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς.

Για περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που αναγνωρίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σε εύλογη αξία, το Συγκρότημα καθορίζει εάν έχουν γίνει μεταφορές μεταξύ των επιπέδων στην ιεραρχία με την εκ νέου αξιολόγηση της κατηγοριοποίησης στο τέλος της κάθε περιόδου.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμούνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη και μη επαναλαμβανόμενη βάση, καθώς και χρηματοοικονομικών μέσων και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν αποτιμούνται στην εύλογη αξία αλλά για τα οποία γνωστοποιείται η εύλογη αξία μέσω μοντέλων αποτίμησης, περιγράφονται πιο κάτω. Τα μοντέλα αυτά περιλαμβάνουν τις εκτιμήσεις του Συγκροτήματος σχετικά με τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσε ένας επενδυτής στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας.

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμούνται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς αποτελούνται από συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων, συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος, δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος, προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος, δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών και συμβόλαια ανώτατου/κατώτατου ορίου επιτοκίων. Τα μοντέλα αποτίμησης που χρησιμοποιούνται συχνότερα περιλαμβάνουν τα μοντέλα προθεσμιακής τιμολόγησης (forward pricing models) και μοντέλα ανταλλαγής ταμειακών ροών (swap models), χρησιμοποιώντας υπολογισμούς παρούσας αξίας. Τα μοντέλα χρησιμοποιούν διάφορα δεδομένα συμπεριλαμβανομένων της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλόμενων μερών, τρέχουσες ισοτιμίες συναλλάγματος και προθεσμιακές τιμές συναλλάγματος καθώς και καμπύλες επιτοκίων.

Προσαρμογές πιστωτικής αποτίμησης (CVA) και προσαρμογές χρεωστικής αποτίμησης (DVA)

Οι προσαρμογές πιστωτικής αποτίμησης (CVA) και προσαρμογές χρεωστικής αποτίμησης (DVA) ενσωματώνονται σε εκτιμήσεις των παραγώγων, ώστε να αντικατοπτρίζουν στην εύλογη αξία την επίδραση του κινδύνου του αντισυμβαλλόμενου μέρους και την πιστωτική ποιότητα της Εταιρίας αντίστοιχα.

Το Συγκρότημα υπολογίζει τις προσαρμογές πιστωτικής αποτίμησης (CVA) εφαρμόζοντας την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (PD) του αντισυμβαλλόμενου μέρους, σε σχέση με τη μη αθέτηση υποχρέωσης του Συγκροτήματος, στην αναμενόμενη θετική έκθεση του Συγκροτήματος στον αντισυμβαλλόμενο και πολλαπλασιάζοντας το αποτέλεσμα με τη ζημιά που αναμένεται σε περίπτωση αθέτησης. Αντίθετα, το Συγκρότημα υπολογίζει τις προσαρμογές χρεωστικής αποτίμησης (DVA), εφαρμόζοντας τη δική του πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (PD), σε σχέση με τη μη αθέτηση του αντισυμβαλλόμενου, στην αναμενόμενη θετική έκθεση του αντισυμβαλλόμενου στο Συγκρότημα και πολλαπλασιάζοντας το αποτέλεσμα με τη ζημιά που αναμένεται σε περίπτωση αθέτησης. Και οι δύο υπολογισμοί υπολογίζονται για όλη τη διάρκεια της πιθανής έκθεσης.

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Η αναμενόμενη έκθεση των παραγώγων υπολογίζεται σύμφωνα με τους νέους κανονισμούς κεφαλαιακών απαιτήσεων (CRR) και λαμβάνει υπόψη τις συμφωνίες συμψηφισμού, εφόσον αυτές υπάρχουν. Έχει υιοθετηθεί μια γενική παραδοχή για καθορισμό ζημιάς από αθέτηση υποχρέωσης (LGD) σύμφωνα με τα πρότυπα του κλάδου. Εναλλακτικές παραδοχές για τον καθορισμό ζημιάς από αθέτηση υπόσχεσης (LGD) μπορούν να υιοθετηθούν όταν αυτό υποστηρίζεται από τον τύπο της έκθεσης και τα διαθέσιμα δεδομένα.

Το Συγκρότημα δεν έχει στην κατοχή του σημαντικά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία αποτιμούνται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης που δεν είναι βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς.

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση και άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

Οι επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση και άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων που επιμετρούνται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης ή τιμολόγησης, αποτελούνται κυρίως από μη εισηγμένες μετοχές και ομόλογα. Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης που άλλοτε περιλαμβάνουν δεδομένα βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία αγοράς και άλλοτε βασισμένα σε παρατηρήσιμα και σε μη παρατηρήσιμα στοιχεία.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Η εύλογη αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες βασίζεται στην παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών. Οι αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές έχουν υπολογιστεί βάσει των αναμενόμενων ποσοστών ζημιών ανά χαρτοφυλάκιο δανείου, λαμβάνοντας υπόψη την προσδοκώμενη πιστοληπτική ποιότητα των δανειοληπτών. Το προεξοφλητικό επιτόκιο περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν το κόστος χρηματοδότησης και το κόστος κεφαλαίου.

Καταθέσεις πελατών

Η εύλογη αξία των καταθέσεων πελατών προσδιορίζεται με υπολογισμούς της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών. Ο συντελεστής προεξόφλησης λαμβάνει υπόψη το τρέχον επιτόκιο αγοράς και την πιστοληπτική διαβάθμιση της Εταιρίας. Η εύλογη αξία των καταθέσεων αποπληρωτέων σε πρώτη ζήτηση και των καταθέσεων που προστατεύονται από το Σχέδιο Προστασίας Καταθέσεων προσεγγίζει τη λογιστική τους αξία.

Συμφωνίες επαναγοράς

Οι συμφωνίες επαναγοράς είναι εξασφαλισμένες καταθέσεις τραπεζών. Με δεδομένο ότι η εξασφάλιση που παρέχει το Συγκρότημα είναι μεγαλύτερη από το ποσό που δανείζεται, ο υπολογισμός της εύλογης αξίας αυτών των συμφωνιών επαναγοράς λαμβάνει μόνο υπόψη τη διαχρονική αξία του χρήματος.

Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες

Τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες με λήξη πέραν του ενός έτους, προεξοφλούνται με ένα κατάλληλο επιτόκιο χωρίς κίνδυνο (risk-free rate) συν το πιστωτικό περιθώριο του κάθε αντισυμβαλλομένου. Για βραχυπρόθεσμο δανεισμό η εύλογη αξία προσεγγίζει τη λογιστική αξία.

Καταθέσεις από τράπεζες

Δεδομένου ότι σχεδόν όλες οι καταθέσεις από τράπεζες είναι βραχυπρόθεσμες, η εύλογη αξία προσεγγίζει τη λογιστική αξία.

Επενδύσεις σε ακίνητα

Η εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα καθορίζεται από εκτιμήσεις που έγιναν από εξωτερικούς προσοντούχους, ανεξάρτητους εκτιμητές και εσωτερικούς προσοντούχους εκτιμητές. Περισσότερες πληροφορίες για τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν γνωστοποιούνται πιο κάτω.

Ακίνητα και εξοπλισμός

Τα ιδιόκτητα ακίνητα περιλαμβάνουν γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία τους καθορίστηκε από εκτιμήσεις που έγιναν από εξωτερικούς, προσοντούχους ανεξάρτητους εκτιμητές και εσωτερικούς προσοντούχους εκτιμητές. Περισσότερες πληροφορίες για τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν γνωστοποιούνται πιο κάτω.

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης

Τα παρατηρήσιμα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στα μοντέλα για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας των μη εισηγμένων μετοχών και ομολόγων περιλαμβάνουν, όπου ισχύει, τρέχουσες και αναμενόμενες τιμές επιτοκίων της αγοράς, αναμενόμενα από την αγορά ποσοστά αθέτησης, τον κίνδυνο της χώρας και τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου μέρους, καθώς και εκπώσεις ρευστότητας της αγοράς.

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης (συνέχεια)

Η ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του Συγκροτήματος που επιμετρούνται στην εύλογη αξία ή για τα οποία η εύλογη αξία γνωστοποιείται, κατά επίπεδο, παρουσιάζεται πιο κάτω:

2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία				
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	-	20.548	20.548
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες	-	-	2.791	2.791
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)	-	-	14.720	14.720
	-	-	38.059	38.059
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	346	3.071	3.417
Ξενοδοχεία	-	-	7.994	7.994
	-	346	11.065	11.411
<i>Ιδιότητα ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	10.340	246.215	256.555
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	794	-	794
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	15.875	-	15.875
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	480	-	480
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	85	-	85
	-	17.234	-	17.234
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας-συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	87	-	87
Καθαρές επενδύσεις-προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	3.514	-	3.514
	-	3.601	-	3.601
<i>Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων</i>				
Επενδύσεις προς εμπορία	11.787	-	686	12.473
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	19.189	11.176	178	30.543
	30.976	11.176	864	43.016
<i>Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση</i>	545.898	41	16.615	562.554
	576.874	42.738	312.818	932.430
Άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μη επιμετρημένα στην εύλογη αξία				
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	-	1.092.964	-	1.092.964
Δάνεια και απαιτήσεις-επενδύσεις	-	69.451	-	69.451
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	16.791.164	16.791.164
	-	1.162.415	16.791.164	17.953.579

Για τις επενδύσεις σε μετοχές διαθέσιμες προς πώληση που κατηγοριοποιούνται σε Επίπεδο 3, για μια επένδυση με λογιστική αξία ύψους €8.740 χιλ., μια αλλαγή στο συντελεστή μετατροπής κατά 10% θα είχε ως αποτέλεσμα αλλαγή στην αξία των επενδύσεων σε μετοχές κατά €874 χιλ.

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης (συνέχεια)

2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Υποχρεώσεις σε εύλογη αξία				
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	589	-	589
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	8.215	-	8.215
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	1.901	-	1.901
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	198	-	198
	-	10.903	-	10.903
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας-συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	37.463	-	37.463
Καθαρές επενδύσεις-προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	259	-	259
	-	37.722	-	37.722
	-	48.625	-	48.625
Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μη επιμετρημένες στην εύλογη αξία				
Καταθέσεις από τράπεζες	-	434.786	-	434.786
Συμφωνίες επαναγοράς	-	292.752	-	292.752
Καταθέσεις πελατών	-	-	16.492.715	16.492.715
	-	727.538	16.492.715	17.220.253

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης (συνέχεια)

2015	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία				
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	-	20.325	20.325
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες	-	-	583	583
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)	-	-	13.720	13.720
	-	-	34.628	34.628
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση</i>				
Οικιστικά	-	2.095	-	2.095
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	5.222	6.552	11.774
Ξενοδοχεία	-	-	8.466	8.466
	-	7.317	15.018	22.335
<i>Ιδιόκτητα ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	12.364	227.945	240.309
<i>Ιδιόκτητα ακίνητα που κατέχονται προς πώληση</i>				
Ξενοδοχεία	-	-	25.400	25.400
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	1.113	-	1.113
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	12.235	-	12.235
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	141	-	141
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	8	-	8
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών	-	477	-	477
	-	13.974	-	13.974
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας-συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	45	-	45
Καθαρές επενδύσεις-προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	4	-	4
	-	49	-	49
<i>Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων</i>				
Επενδύσεις προς εμπορία	12.865	-	489	13.354
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	19.293	17.905	233	37.431
	32.158	17.905	722	50.785
<i>Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση</i>	466.995	41	54.531	521.567
	499.153	51.650	358.244	909.047
Άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μη επιμετρημένα στην εύλογη αξία				
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	-	1.303.414	-	1.303.414
Δάνεια και απαιτήσεις-επενδύσεις	-	424.070	-	424.070
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	18.150.401	18.150.401
	-	1.727.484	18.150.401	19.877.885

Για τις επενδύσεις σε μετοχές διαθέσιμες προς πώληση που κατηγοριοποιούνται σε Επίπεδο 3, για μια επένδυση με λογιστική αξία ύψους €51.263 χιλ., μια αλλαγή στο συντελεστή μετατροπής κατά το 10% θα είχε ως αποτέλεσμα αλλαγή στην αξία των επενδύσεων σε μετοχές κατά €750 χιλ.

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης (συνέχεια)

2015	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Υποχρεώσεις σε εύλογη αξία				
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	2.103	-	2.103
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	5.720	-	5.720
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	2.305	-	2.305
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	167	-	167
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών	-	441	-	441
Συμβόλαια ανώτατου/κατώτατου ορίου επιτοκίων	-	53	-	53
	-	10.789	-	10.789
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας-συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	39.570	-	39.570
Καθαρές επενδύσεις-προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	4.040	-	4.040
	-	43.610	-	43.610
	-	54.399	-	54.399
Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μη επιμετρημένες στην εύλογη αξία				
Καταθέσεις από τράπεζες	-	242.137	-	242.137
Συμφωνίες επαναγοράς	-	406.014	-	406.014
Καταθέσεις πελατών	-	-	14.185.996	14.185.996
	-	648.151	14.185.996	14.834.147

Τα μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες, η χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες και τα κρατικά αξιόγραφα είναι χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η λογιστική αξία είναι μία λογική προσέγγιση της εύλογης αξίας, επειδή έχουν από τη φύση τους ως επί το πλείστον μικρή διάρκεια ή αναπροσαρμόζονται τακτικά στις τρέχουσες τιμές της αγοράς. Τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία και οι λοιπές υποχρεώσεις έχουν χρηματοοικονομική φύση και η λογιστική τους αξία είναι μια κοντινή προσέγγιση της εύλογής τους αξίας. Γνωστοποιήσεις για περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους παρουσιάζονται στη Σημείωση 24.

Κατά τα έτη 2016 και 2015 δεν υπήρχαν σημαντικές μεταφορές μεταξύ του Επίπεδου 1 και Επίπεδου 2.

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Κινήσεις στο Επίπεδο 3 χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία

Μεταφορές από το Επίπεδο 3 στο Επίπεδο 2 συμβαίνουν όταν η αγορά κάποιων ομολόγων γίνεται ρευστή, και εξαλείφεται η ανάγκη για τη χρήση απαιτούμενων σημαντικών μη παρατηρήσιμων στοιχείων αποτίμησης. Μετά την μεταφορά στο Επίπεδο 2 τα μέσα επιμετρούνται χρησιμοποιώντας μοντέλα επιμέτρησης που περιλαμβάνουν παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς. Οι μεταφορές στο Επίπεδο 3 αντικατοπτρίζουν αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς όταν κάποια μέσα γίνονται λιγότερο ρευστά. Έτσι, το Συγκρότημα απαιτεί σημαντικά μη παρατηρήσιμα στοιχεία για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Η κίνηση των περιουσιακών στοιχείων στο Επίπεδο 3 που επιμετρούνται στην εύλογη αξία παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016					2015				
	Επενδύσεις σε ακίνητα	Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	Ιδιότητα ακίνητα	Ιδιότητα ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	Χρηματο- οικονομικά μέσα	Επενδύσεις σε ακίνητα	Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	Ιδιότητα ακίνητα	Ιδιότητα ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	Χρηματο- οικονομικά μέσα
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	34.628	15.018	227.945	25.400	55.253	488.598	44.566	251.491	25.681	3.688
Προσθήκες	2.114	-	2.107	10	13.867	114.404	1.927	1.456	-	339
Αγορά θυγατρικής (Σημ. 50.1.1)	-	-	19.952	-	-	-	-	-	-	-
Πωλήσεις	(612)	(3.480)	-	(25.410)	(51.937)	(13.923)	(18.238)	(191)	-	(45)
Πώληση δραστηριοτήτων στη Ρωσία	-	-	-	-	-	-	(31.051)	-	-	-
Μεταφορά από τα ιδιότητα ακίνητα στις επενδύσεις σε ακίνητα	-	-	-	-	-	16.782	-	(16.782)	-	-
Μεταφορά στα αποθέματα ακινήτων (Σημ. 27)	-	-	(1.371)	-	-	(492.927)	(247)	(541)	-	-
Μεταφορά από τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση	-	-	-	-	-	-	-	25.681	(25.681)	-
Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση	-	-	-	-	-	(21.908)	21.908	(25.400)	25.400	-
Μεταφορές (σε)/από Επίπεδα 1 και 2	-	-	-	-	-	(7.317)	-	-	-	321
Καθαρά κέρδη από μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίστηκαν στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	-	-	-	-	485	-	-	-	-	50.695
Αποσβέσεις έτους-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	-	(2.404)	-	-	-	-	(2.688)	-	-
Απομείωση έτους-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	-	-	-	-	-	-	(311)	-	-
Κέρδη/(ζημιές) επανεκτιμήσεων-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.482	(442)	-	-	-	(49.801)	(2.774)	(4.795)	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	447	(31)	(14)	-	(189)	720	(1.073)	25	-	255
31 Δεκεμβρίου	38.059	11.065	246.215	-	17.479	34.628	15.018	227.945	25.400	55.253

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων

Επενδύσεις σε ακίνητα, επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση και ιδιόκτητα ακίνητα

Η κύρια μέθοδος αποτίμησης ακινήτων που εφαρμόζεται από το Συγκρότημα είναι η συγκριτική μέθοδος αγοράς, αναπροσαρμοσμένη για τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και των καταστάσεων που αφορούν τα συγκεκριμένα ακίνητα. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, το Συγκρότημα χρησιμοποιεί επίσης τη μέθοδο κεφαλαιοποίησης εισοδήματος. Οι πιο κάτω πίνακες περιγράφουν τις βασικές παραμέτρους που χρησιμοποιήθηκαν στις εκτιμήσεις για τις επενδύσεις σε ακίνητα, επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση και τα ιδιόκτητα ακίνητα.

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων (συνέχεια)

Ανάλυση επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση

Είδος και χώρα	2016	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα										
Κύπρος	23.266	€54-€353	δ/ε	€821-€1.130	4%-6%	€1.060-€7.059	€80-€1.053	1.591-30.001	68-7.078	6-33
Ηνωμένο Βασίλειο	346	€97	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	304	87
Ρωσία	353	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€133	δ/ε	2.773	1.644	13
	23.965									
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες										
Ρωσία	2.791	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€55-€380	€10-€282	570-3.639	259-998	6-9
Ξενοδοχεία										
Ρουμανία	7.994	δ/ε	δ/ε	δ/ε	9%	δ/ε	δ/ε	10.337	16.642	42
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)										
Κύπρος	14.720	δ/ε	δ/ε	€900	δ/ε	δ/ε	€272-€750	4.627-21.053	δ/ε	δ/ε
Σύνολο	49.470									

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων (συνέχεια)

Ανάλυση ιδιόκτητων ακινήτων

Είδος και χώρα	2016	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Κύπρος	242.792	€27-€434	δ/ε	€588-€2.102	5%-6%	€566-€8.860	€139-€3.381	390-53.155	94-10.985	9-37
Ρουμανία	3.423	δ/ε	δ/ε	δ/ε	9%	δ/ε	δ/ε	660	2.284	9
Ηνωμένο Βασίλειο	10.340	€141-€524	0%-6%	δ/ε	5%-7%	€2.460-€12.715	δ/ε	173-1.740	173-1.689	Ανακαινίστηκε το 2009
Σύνολο	256.555									

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων (συνέχεια)

Ανάλυση επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση

Είδος και χώρα	2015	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Οικιστικά										
Ηνωμένο Βασίλειο	2.095	€548	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€12.965	δ/ε	δ/ε	156	46
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα										
Κύπρος	24.427	€54-€353	δ/ε	€658-€1.302	4%-6%	€1.060-€7.059	€95-€1.053	1.591-30.001	68-4.788	5-32
Ελλάδα	2.450	€480	δ/ε	δ/ε	7%-10%	€3.926	δ/ε	447	624	8
Ηνωμένο Βασίλειο	5.222	€110-€230	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€1.013-€3.123	δ/ε	δ/ε	233-954	26-116
	32.099									
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες										
Ρωσία	583	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε
Ξενοδοχεία										
Ρουμανία	8.466	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	10.337	4.789	40
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)										
Κύπρος	13.720	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€248-€750	4.627-29.398	δ/ε	δ/ε
Σύνολο	56.963									

22. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων (συνέχεια)

Ανάλυση ιδιόκτητων ακινήτων και ιδιόκτητων ακινήτων που κατέχονται προς πώληση

Είδος και χώρα	2015	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα										
Κύπρος	224.479	€23-€434	δ/ε	€674-€2.102	5%-6%	€566-€8.860	€139-€3.007	390-53.155	94-10.985	8-36
Ρουμανία	3.466	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	648	2.284	δ/ε
Ηνωμένο Βασίλειο	12.364	€181-€671	5%-6%	δ/ε	5%-7%	€2.704-€13.982	δ/ε	173-1.740	173-1.689	Ανακαινίστηκε το 2009
	240.309									
Ξενοδοχεία										
Κύπρος	25.400	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€2.485	δ/ε	91.887	10.222	33
Σύνολο	265.709									

Ανάλυση ευαισθησίας

Οι πλείστες εκτιμήσεις των ακινήτων του Συγκροτήματος έχουν κατηγοριοποιηθεί ως Επίπεδο 3. Σημαντικές αυξήσεις/μειώσεις στις εκτιμημένες αξίες ανά τετραγωνικό μέτρο για ακίνητα που εκτιμούνται βάσει της συγκριτικής μεθόδου αγοράς ή σημαντικές αυξήσεις/μειώσεις στην εκτιμημένη αξία μίσθωσης ή απόδοσης για ακίνητα που εκτιμήθηκαν βάσει της μεθόδου κεφαλαιοποίησης εισοδήματος θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικά ψηλότερη/χαμηλότερη εύλογη αξία στα ακίνητα.

23. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2016	2015
	€000	€000
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	19.201.642	21.385.065
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (Σημ. 43)	(3.552.241)	(4.193.433)
	15.649.401	17.191.632

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση παρουσιάζονται στη Σημείωση 45.

Επιπρόσθετες αναλύσεις και πληροφορίες αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο καθώς και ανάλυση των προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες παρατίθενται στη Σημείωση 43.

24. Περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους

	2016	2015
	€000	€000
Μετοχές	8.298	9.288
Ομόλογα	56.389	58.440
Αμοιβαία κεφάλαια	367.096	344.331
Ενυπόθηκα και άλλα δάνεια	1.489	1.668
Τραπεζικές καταθέσεις	52.361	48.886
	485.633	462.613
Ακίνητα	13.900	12.790
	499.533	475.403

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους κατηγοριοποιούνται στις επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Εκτός από τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία, η θυγατρική εταιρία του Συγκροτήματος που διεξάγει ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής κατέχει μετοχές της Εταιρίας, ως μέρος των περιουσιακών στοιχείων που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους με λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ύψους €404 χιλ. (2015: €425 χιλ.). Αυτές οι μετοχές παρουσιάζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σαν ίδιες μετοχές (Σημ. 34).

24. Περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους (συνέχεια)

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία, κατά επίπεδο, παρουσιάζεται πιο κάτω:

2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Μετοχές	7.090	-	1.208	8.298
Ομόλογα	31.886	24.503	-	56.389
Αμοιβαία κεφάλαια	367.096	-	-	367.096
Ενυπόθηκα και άλλα δάνεια	1.489	-	-	1.489
	407.561	24.503	1.208	433.272

2015				
Μετοχές	7.852	-	1.436	9.288
Ομόλογα	27.881	30.559	-	58.440
Αμοιβαία κεφάλαια	344.331	-	-	344.331
Ενυπόθηκα και άλλα δάνεια	1.668	-	-	1.668
	381.732	30.559	1.436	413.727

Οι τραπεζικές καταθέσεις είναι χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η λογιστική αξία είναι μια λογική προσέγγιση της εύλογης αξίας, επειδή έχουν από τη φύση τους μικρή διάρκεια ή αναπροσαρμόζονται τακτικά στις τρέχουσες τιμές αγοράς.

Η κίνηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που κατατάχθηκαν στο Επίπεδο 3 παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
1 Ιανουαρίου	1.436	1.443
Μη πραγματοποιηθείσες ζημιές που αναγνωρίστηκαν στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	(228)	(7)
31 Δεκεμβρίου	1.208	1.436

Κατά τα έτη 2016 και 2015 δεν υπήρχαν οποιεσδήποτε σημαντικές μεταφορές μεταξύ του Επίπεδου 1 και Επίπεδου 2.

25. Ακίνητα και εξοπλισμός

2016	Ακίνητα	Εξοπλισμός	Σύνολο
	€000	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	242.941	21.392	264.333
Αγορά θυγατρικής (Σημ. 50.1.1)	19.952	356	20.308
Προσθήκες	2.572	9.524	12.096
Μεταφορά στα αποθέματα ακινήτων (Σημ. 27)	(1.371)	-	(1.371)
Μεταφορά από άυλα περιουσιακά στοιχεία (Σημ. 26)	-	456	456
Πωλήσεις και διαγραφές	(80)	(184)	(264)
Πώληση θυγατρικής (Σημ. 50.2.1)	-	(952)	(952)
Αποσβέσεις έτους (Σημ. 15)	(3.692)	(7.866)	(11.558)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1.770)	(385)	(2.155)
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	258.552	22.341	280.893

1 Ιανουαρίου 2016			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	278.285	147.602	425.887
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(35.344)	(126.210)	(161.554)
Λογιστική αξία	242.941	21.392	264.333

31 Δεκεμβρίου 2016			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	298.743	152.838	451.581
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(40.191)	(130.497)	(170.688)
Λογιστική αξία	258.552	22.341	280.893

25. Ακίνητα και εξοπλισμός (συνέχεια)

2015	Ακίνητα	Εξοπλισμός	Σύνολο
	€000	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	267.126	23.294	290.420
Προσθήκες	2.620	6.089	8.709
Επανεκτίμηση	(4.795)	-	(4.795)
Μεταφορά σε επενδύσεις ακινήτων (Σημ. 22)	(16.782)	-	(16.782)
Μεταφορά στα αποθέματα ακινήτων (Σημ. 27)	(541)	-	(541)
Μεταφορά από ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	25.681	-	25.681
Μεταφορά σε ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	(25.400)	-	(25.400)
Πωλήσεις και διαγραφές	(191)	(222)	(413)
Αποσβέσεις έτους - συνεχιζόμενες δραστηριότητες (Σημ. 15)	(4.689)	(7.568)	(12.257)
Απομείωση έτους - συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(311)	-	(311)
Συναλλαγματικές διαφορές	223	(201)	22
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	242.941	21.392	264.333

1 Ιανουαρίου 2015			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	301.535	165.080	466.615
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(34.409)	(141.786)	(176.195)
Λογιστική αξία	267.126	23.294	290.420

31 Δεκεμβρίου 2015			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	278.285	147.602	425.887
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(35.344)	(126.210)	(161.554)
Λογιστική αξία	242.941	21.392	264.333

Η λογιστική αξία των ακινήτων του Συγκροτήματος αποτελείται από:

	2016	2015
	€000	€000
Ιδιότητα ακίνητα	256.555	240.309
Δαπάνες βελτίωσης σε μισθωμένα ακίνητα	1.997	2.632
	258.552	242.941

Τα ιδιότητα ακίνητα περιλαμβάνουν γη αξίας €92.818 χιλ. (2015: €89.272 χιλ.) για την οποία δεν υπολογίζονται αποσβέσεις.

25. Ακίνητα και εξοπλισμός (συνέχεια)

Η πολιτική του Συγκροτήματος είναι να διενεργεί επανεκτιμήσεις των ιδιόκτητων ακινήτων περιοδικά (κάθε 3 με 5 χρόνια), αλλά πιο συχνές επανεκτιμήσεις μπορεί να εκτελεστούν όταν υπάρχουν σημαντικές και ασταθείς κινήσεις στις τιμές. Ως αποτέλεσμα των οικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν στην Κύπρο, και την επίδρασή τους στην αγορά ακινήτων, το Συγκρότημα πραγματοποίησε επανεκτιμήσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Ως αποτέλεσμα, αναγνωρίστηκαν καθαρές ζημιές επανεκτίμησης ύψους €4.795 χιλ. στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων και ζημιές απομείωσης ύψους €311 χιλ. στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι εκτιμήσεις γίνονται από προσοντούχους εκτιμητές με βάση την τρέχουσα αγοραία αξία των ακινήτων, χρησιμοποιώντας παρατηρημένες τιμές και/ή πρόσφατες συναλλαγές της αγοράς αναλόγως της τοποθεσίας του ακινήτου. Λεπτομέρειες για τις τεχνικές εκτιμήσεων και τις παραμέτρους που χρησιμοποιήθηκαν παρουσιάζονται στη Σημείωση 22.

Η λογιστική αξία των ιδιόκτητων ακινήτων με βάση το κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2016 θα ήταν €190.241 χιλ. (2015: €164.503 χιλ.).

26. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

2016	Λογισμικά προγράμματα	Ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής σε ισχύ	Σύνολο
	€000	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	20.464	113.324	133.788
Προσθήκες	16.363	-	16.363
Μεταφορά στον εξοπλισμό (Σημ. 25)	(456)	-	(456)
Αύξηση στην αξία των ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής σε ισχύ (Σημ. 12)	-	4.680	4.680
Πωλήσεις και διαγραφές	(13)	-	(13)
Αποσβέσεις έτους (Σημ. 15)	(7.263)	-	(7.263)
Συναλλαγματικές διαφορές	(136)	-	(136)
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	28.959	118.004	146.963

1 Ιανουαρίου 2016			
Κόστος	130.151	113.324	243.475
Συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση	(109.687)	-	(109.687)
Λογιστική αξία	20.464	113.324	133.788

31 Δεκεμβρίου 2016			
Κόστος	144.898	118.004	262.902
Συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση	(115.939)	-	(115.939)
Λογιστική αξία	28.959	118.004	146.963

26. Άυλα περιουσιακά στοιχεία (συνέχεια)

2015	Λογισμικά προγράμματα	Ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής σε ισχύ	Σύνολο
	€000	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	15.577	111.825	127.402
Προσθήκες	11.827	-	11.827
Αύξηση στην αξία των ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής σε ισχύ (Σημ. 12)	-	1.499	1.499
Αποσβέσεις έτους - συνεχιζόμενες δραστηριότητες (Σημ. 15)	(7.001)	-	(7.001)
Συναλλαγματικές διαφορές	61	-	61
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	20.464	113.324	133.788

1 Ιανουαρίου 2015			
Κόστος	123.027	111.825	234.852
Συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση	(107.450)	-	(107.450)
Λογιστική αξία	15.577	111.825	127.402

31 Δεκεμβρίου 2015			
Κόστος	130.151	113.324	243.475
Συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση	(109.687)	-	(109.687)
Λογιστική αξία	20.464	113.324	133.788

Αποτίμηση των ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής σε ισχύ

Η αναλογιστική εκτίμηση της αξίας των ασφαλιστικών εργασιών κλάδου ζωής σε ισχύ βασίζεται σε παραδοχές για τη μελλοντική θνησιμότητα, τις εξαγορές συμβολαίων, τα έξοδα διαχείρισης και πωλήσεων και την απόδοση των επενδύσεων. Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν κατά την αναλογιστική εκτίμηση της αξίας των ασφαλιστικών εργασιών σε ισχύ είναι:

	2016	2015
Επιτόκιο προεξόφλησης (μετά τη φορολογία)	10,0%	10,0%
Απόδοση επενδύσεων	5,0%	5,0%
Πληθωρισμός εξόδων	4,0%	4,0%

27. Αποθέματα ακινήτων

Η λογιστική αξία των αποθεμάτων καθορίζεται ως η χαμηλότερη τιμή μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Απομείωση αναγνωρίζεται αν η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι χαμηλότερη του κόστους του αποθέματος ακινήτων. Κατά το 2016, αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης ύψους €36.220 χιλ. στην 'Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων που προκύπτει από την επιμέτρηση των στοιχείων στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (2015: απομείωση ύψους €17.792 χιλ.). Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, αποθέματα ύψους €608.985 χιλ. (2015: €496.594 χιλ.) επιμετρούνται στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία που είναι περίπου η εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης.

27. Αποθέματα ακινήτων (συνέχεια)

Τα αποθέματα ακινήτων συμπεριλαμβάνουν οικιστικά, γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα, βιοτεχνίες και βιομηχανίες, ξενοδοχεία, γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια) και ακίνητα υπό κατασκευή. Τα αποθέματα ακινήτων που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση για διευκολύνσεις χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες στα πλαίσια πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) ανέρχονται σε €22.055 χιλ. (2015: €21.875 χιλ.).

Η λογιστική αξία των αποθεμάτων ακινήτων αναλύεται στους πίνακες πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	515.858	12.662
Αγορά θυγατρικών (Σημ. 50.1)	75.632	-
Προσθήκες	1.010.059	32.216
Πωλήσεις	(139.316)	(4.298)
Μεταφορά από επενδύσεις ακινήτων (Σημ. 22)	-	492.927
Μεταφορά από ιδιόκτητα ακίνητα (Σημ. 25)	1.371	541
Μεταφορά από ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	-	247
Απομείωση (Σημ. 16)	(36.220)	(17.792)
Συναλλαγματικές διαφορές	(112)	(645)
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	1.427.272	515.858

Ανάλυση ανά είδος και χώρα	Κύπρος	Ελλάδα	Ρουμανία	Σύνολο
2016	€000	€000	€000	€000
Οικιστικά	90.308	36.810	9.641	136.759
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	256.152	55.676	12.340	324.168
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες	81.572	53.735	511	135.818
Ξενοδοχεία	74.578	544	-	75.122
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)	739.058	5.732	9.824	754.614
Ακίνητα υπό κατασκευή	791	-	-	791
Σύνολο	1.242.459	152.497	32.316	1.427.272

2015				
Οικιστικά	17.664	39.222	13.030	69.916
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	122.885	63.934	13.553	200.372
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες	18.174	59.279	513	77.966
Ξενοδοχεία	73.630	2.221	-	75.851
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)	75.494	6.347	9.547	91.388
Ακίνητα υπό κατασκευή	365	-	-	365
Σύνολο	308.212	171.003	36.643	515.858

28. Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία

	2016	2015
	€000	€000
Εισπρακτέα από πωλήσεις δραστηριοτήτων	57.056	98.454
Μερίδιο αντασφαλιστών στις υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων (Σημ. 32)	49.973	56.763
Φόροι επιστρεπτέοι	33.582	38.204
Χρεώστες	24.571	23.020
Προπληρωμένα έξοδα	1.765	1.411
Περιουσιακά στοιχεία προγραμμάτων αφυπηρέτησης (Σημ. 14)	668	1.203
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	102.296	62.725
	269.911	281.780

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα εισπρακτέα ποσά από πωλήσεις δραστηριοτήτων αφορούν την πώληση των δραστηριοτήτων στην Ουκρανία κατά το 2014 το οποίο είναι εξασφαλισμένο και αποπληρωτέο τον Ιούνιο 2019, ενώ το υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2015 αφορούσε την πώληση των δραστηριοτήτων στην Ουκρανία και την Ρωσία κατά το 2014 και 2015 αντίστοιχα.

Κατά το 2016, αναγνωρίστηκε αναστροφή απομείωσης ύψους €3.869 χιλ. που αφορά τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία (2015: ζημιά απομείωσης ύψους €21.571 χιλ.) (Σημ. 16).

29. Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση

Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση

	2016	2015
	€000	€000
Ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	-	26.168
Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	11.411	22.335
	11.411	48.503

Μη κυκλοφορούντες υποχρεώσεις και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση

Ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	-	3.677
---	---	-------

Τα ακόλουθα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης κατέχονταν προς πώληση στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015:

Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση

Επενδύσεις σε ακίνητα

Οι επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση είναι ακίνητα για τα οποία η διοίκηση έχει δεσμευθεί ως προς την πώλησή τους και έχει προχωρήσει σε ένα ενεργό πρόγραμμα για την ολοκλήρωση της πώλησης αυτής. Οι πωλήσεις αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός 12 μηνών από την ημερομηνία ταξινόμησης. Οι επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση επιμετρούνται στην εύλογη αξία. Τα αποτελέσματα από την αλλαγή στην εύλογη αξία τους παρουσιάζονται στα 'Κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα' στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα της Κύπρου για τις επενδύσεις σε ακίνητα στην Κύπρο και στον τομέα Άλλες χώρες για τις επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο και Ρουμανία. Η ανάλυση των επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση ανά χώρα και οι βασικές παράμετροι που χρησιμοποιήθηκαν στην επιμέτρησή τους παρουσιάζονται στη Σημ. 22.

29. Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση (συνέχεια)

Ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση

Στις 31 Δεκεμβρίου 2015, η ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση αφορά τις ξενοδοχειακές εργασίες Kermia του Συγκροτήματος. Τον Ιούνιο 2016, το Συγκρότημα ολοκλήρωσε την πώληση της Kermia Hotel Ltd και παρακείμενης γης έναντι τιμήματος ύψους €26.500 χιλ. (Σημ. 50.2.1).

30. Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες

Η χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες αποτελείται από δανεισμό από την ΕΚΤ στα πλαίσια των πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και χρηματοδότηση μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) από την ΚΤΚ, όπως παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

	2016	2015
	€000	€000
Μηχανισμός παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA)	200.014	3.802.058
Πράξεις Κύριας Αναχρηματοδότησης	-	150.000
Πράξεις Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης (ΠΠΜΑ)	50.000	-
Στοχευμένες Πράξεις Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης (ΣΠΠΜΑ)	600.000	500.792
	850.014	4.452.850

Το 2014, η Εταιρία συμμετείχε στις ΣΠΠΜΑ της ΕΚΤ για το ποσό ύψους €500 εκατ. Στις 29 Ιουνίου 2016 η Εταιρία αποπλήρωσε τη χρηματοδότηση μέσω ΣΠΠΜΑ ύψους €500 εκατ. και άντλησε χρηματοδότηση για το ίδιο ποσό μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης. Τον Δεκέμβριο 2016, το Συγκρότημα άντλησε χρηματοδότηση ύψους €600 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ (ΣΠΠΜΑ ΙΙ) που ανακοινώθηκε από την ΕΚΤ τον Μάρτιο 2016. Επιπρόσθετα άντλησε χρηματοδότηση ύψους €50 εκατ. μέσω του ΠΠΜΑ. Ως αποτέλεσμα, τον Δεκέμβριο 2016 όλη η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης μετατράπηκε σε πιο μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση.

Τον Μάιο 2016, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση από την ΕΚΤ χρησιμοποιώντας ως εξασφάλιση ομαδοποιημένα στεγαστικά δάνεια τα οποία πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας του Πλαισίου των πρόσθετων δανειακών απαιτήσεων, όπως περιγράφονται στις περί της Εφαρμογής του Πλαισίου της Νομισματικής Πολιτικής του Ευρωσυστήματος Οδηγίες του 2015 και 2016.

Το επιτόκιο για το ΣΠΠΜΑ ΙΙ θα είναι σταθερό για κάθε αναχρηματοδότηση στην τιμή που εφαρμόζεται για τις Πράξεις Κύριας Αναχρηματοδότησης που επικρατεί κατά την περίοδο της κατανομής και υπόκειται σε χαμηλότερο τόκο για συμβαλλόμενα μέρη των οποίων η επιλεγμένη καθαρή δανειοδότηση κατά την προκαθορισμένη περίοδο υπερβαίνει το σημείο αναφοράς. Η χαμηλότερη τιμή θα συνδέεται με το επιτόκιο στην καταθετική διευκόλυνση που ισχύει κατά τη στιγμή της κατανομής κάθε αναχρηματοδότησης.

Η χρηματοδότηση της Εταιρίας μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) φέρει τόκο ίσο με το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος, συν ένα περιθώριο. Η Εταιρία αποπλήρωσε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017 τη χρηματοδότηση μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Λεπτομέρειες σχετικά με τα επιβαρυνόμενα περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τις πιο πάνω διευκολύνσεις χρηματοδότησης παρουσιάζονται στη Σημείωση 45.

31. Καταθέσεις πελατών

	2016	2015
	€000	€000
<i>Ανά κατηγορία κατάθεσης</i>		
Όψεως	6.182.096	4.987.078
Ταμιευτηρίου	1.061.786	1.033.991
Προθεσμίας ή με προειδοποίηση	9.265.859	8.159.612
	16.509.741	14.180.681
<i>Ανά γεωγραφικό τομέα</i>		
Κύπρος	15.043.362	12.691.090
Ηνωμένο Βασίλειο	1.464.651	1.486.551
Ρουμανία	1.728	3.040
	16.509.741	14.180.681

<i>Ανά πελατειακό τομέα</i>	Κύπρος	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
2016	€000	€000	€000	€000
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.184.681	53.457	1.446	1.239.584
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	566.172	204.166	178	770.516
Ιδιώτες	7.778.136	1.207.028	104	8.985.268
Αναδιρθώσεις χρεών				
– Μεγάλες επιχειρήσεις	192.442	-	-	192.442
– Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	27.685	-	-	27.685
Ανακτήσεις χρεών				
– Μεγάλες επιχειρήσεις	11.176	-	-	11.176
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	4.494.755	-	-	4.494.755
Διαχείριση περιουσίας	788.315	-	-	788.315
	15.043.362	1.464.651	1.728	16.509.741
2015				
Μεγάλες επιχειρήσεις	978.672	40.425	2.242	1.021.339
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	455.133	236.616	461	692.210
Ιδιώτες	6.995.757	1.134.334	337	8.130.428
Αναδιρθώσεις χρεών				
– Μεγάλες επιχειρήσεις	189.196	-	-	189.196
– Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	35.363	-	-	35.363
Ανακτήσεις χρεών				
– Μεγάλες επιχειρήσεις	7.865	-	-	7.865
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	3.710.742	-	-	3.710.742
Διαχείριση περιουσίας	318.362	75.176	-	393.538
	12.691.090	1.486.551	3.040	14.180.681

Οι καταθέσεις ανά γεωγραφικό τομέα είναι με βάση τη χώρα στην οποία έγινε η κατάθεση.

32. Υποχρεώσεις ασφαλιστήριων συμβολαίων

	2016			2015		
	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος
Κλάδος ζωής	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Υποχρεώσεις ασφαλιστήριων συμβολαίων κλάδου ζωής	530.075	(28.379)	501.696	510.729	(30.396)	480.333
Γενικός κλάδος						
Πρόβλεψη για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	22.690	(8.605)	14.085	24.029	(11.533)	12.496
<i>Λοιπές υποχρεώσεις</i>						
Εκκρεμείς απαιτήσεις	31.009	(12.989)	18.020	32.083	(14.834)	17.249
Απόθεμα κινδύνων σε ισχύ	204	-	204	61	-	61
Απόθεμα εξισορρόπησης	19	-	19	23	-	23
Υποχρεώσεις ασφαλιστήριων συμβολαίων γενικού κλάδου	53.922	(21.594)	32.328	56.196	(26.367)	29.829
	583.997	(49.973)	534.024	566.925	(56.763)	510.162

Το μερίδιο αντασφαλιστών περιλαμβάνεται στις 'Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία' (Σημ. 28).

Υποχρεώσεις ασφαλιστήριων συμβολαίων κλάδου ζωής

Η κίνηση των υποχρεώσεων για ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ζωής και αντασφαλιστικών περιουσιακών στοιχείων κατά τη διάρκεια του έτους παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016			2015		
	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	510.729	(30.396)	480.333	514.074	(35.542)	478.532
Νέα συμβόλαια	8.389	(1.150)	7.239	8.403	(1.035)	7.368
Μεταβολή στις υποχρεώσεις υφιστάμενων συμβολαίων	10.957	3.167	14.124	(11.748)	6.181	(5.567)
31 Δεκεμβρίου	530.075	(28.379)	501.696	510.729	(30.396)	480.333

32. Υποχρεώσεις ασφαλιστήριων συμβολαίων (συνέχεια)

Υποχρεώσεις ασφαλιστήριων συμβολαίων γενικού κλάδου

Η κίνηση των υποχρεώσεων για ασφαλιστήρια συμβόλαια γενικού κλάδου και αντασφαλιστικών περιουσιακών στοιχείων κατά τη διάρκεια του έτους παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016			2015		
	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος
Υποχρέωση για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	24.029	(11.533)	12.496	24.891	(11.782)	13.109
Ασφάλιστρα	60.215	(27.544)	32.671	64.828	(36.927)	27.901
Δεδουλευμένα ασφάλιστρα	(61.554)	30.472	(31.082)	(65.690)	37.176	(28.514)
31 Δεκεμβρίου	22.690	(8.605)	14.085	24.029	(11.533)	12.496

Η πρόβλεψη για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα και αντασφάλιστρα αντιπροσωπεύουν το ποσό των ασφάλιστρων για ασφαλιστήρια συμβόλαια τα οποία δεν έχουν λήξει κατά την ημερομηνία αναφοράς.

	2016			2015		
	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος	Σύνολο	Μερίδιο αντασφαλιστών	Μερίδιο Συγκροτήματος
Εκκρεμείς απαιτήσεις και αναπροσαρμογές για ζημιές	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	32.083	(14.834)	17.249	37.581	(18.853)	18.728
Ποσό που πληρώθηκε για απαιτήσεις που διευθετήθηκαν κατά την περίοδο	(25.864)	12.004	(13.860)	(28.175)	14.423	(13.752)
Αύξηση στις υποχρεώσεις για απαιτήσεις	24.790	(10.159)	14.631	22.677	(10.404)	12.273
31 Δεκεμβρίου	31.009	(12.989)	18.020	32.083	(14.834)	17.249
Απαιτήσεις που έχουν γνωστοποιηθεί	29.188	(12.178)	17.010	30.125	(13.916)	16.209
Απαιτήσεις που έχουν επισυμβεί αλλά δεν έχουν γνωστοποιηθεί	1.821	(811)	1.010	1.958	(918)	1.040
	31.009	(12.989)	18.020	32.083	(14.834)	17.249

33. Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις

	2016	2015
	€000	€000
Φόροι πληρωτέοι και σχετικές προβλέψεις	25.599	23.308
Έκτακτη εισφορά για την άμυνα πληρωτέα	5.719	6.354
Υποχρέωση προγραμμάτων αφυπηρέτησης (Σημ. 14)	22.776	12.588
Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (Σημ. 38)	48.882	34.749
Προβλέψεις για απομείωση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και ανειλημμένων υποχρεώσεων (Σημ. 16 και 38)	38.196	44.348
Υποχρεώσεις για συμβάσεις συνδεδεμένες με επενδύσεις υπό διαχείριση	5.458	4.954
Δεδουλευμένα έξοδα και λοιπές προβλέψεις	58.761	59.850
Αναβαλλόμενα έσοδα	7.379	7.820
Υποχρεώσεις στη διαδικασία διακανονισμού	49.522	29.905
Λοιπές υποχρεώσεις	73.633	58.955
	335.925	282.831

Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα

Η κίνηση για το έτος στις προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
1 Ιανουαρίου	34.749	27.329
Αύξηση προβλέψεων	30.890	11.904
Χρήση προβλέψεων	(7.931)	(225)
Αποδέσμευση προβλέψεων	(7.924)	(4.300)
Συναλλαγματικές διαφορές	(902)	41
31 Δεκεμβρίου	48.882	34.749

Οι προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Εκκρεμείς επιδικίες ή υπό διαιτησία διαφορές	25.234	34.749
Κανονιστικά θέματα	23.648	-
31 Δεκεμβρίου	48.882	34.749

Η αύξηση προβλέψεων κατά τη διάρκεια του έτους 2016 ύψους €22.966 χιλ. περιλαμβάνει ποσό ύψους €5.126 χιλ. το οποίο παρουσιάζει στα έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης στα άλλα λειτουργικά έξοδα (Σημ. 15).

Οι προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα δεν περιλαμβάνουν απαιτήσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων που προκύπτουν στα πλαίσια των συνήθων εργασιών των ασφαλιστικών εταιριών του Συγκροτήματος, αφού περιλαμβάνονται στις Υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων (Σημ. 32).

33. Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις (συνέχεια)

Προβλέψεις για επιδικίες υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

Περισσότερες πληροφορίες για τις επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα παρουσιάζονται στη Σημείωση 38.

34. Μετοχικό κεφάλαιο

	2016		2015	
	Αριθμός μετοχών (χιλ.)	€000	Αριθμός μετοχών (χιλ.)	€000
<i>Εγκεκριμένο</i>				
Συνήθεις μετοχές €0,10 η κάθε μία	47.677.593	4.767.759	47.677.593	4.767.759
<i>Εκδοθέν</i>				
1 Ιανουαρίου	8.922.945	892.294	8.922.378	892.238
Έκδοση μετοχών	-	-	567	56
31 Δεκεμβρίου	8.922.945	892.294	8.922.945	892.294

Εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο

2016

Δεν υπήρχαν αλλαγές στο εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο κατά το 2016. Οι αλλαγές στο εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο που ακολούθησαν τα ψηφίσματα κατά την Έκτακτη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2016, και εφαρμόστηκαν στις 18 Ιανουαρίου 2017, παρουσιάζονται στη Σημ. 53.1.

2015

Κατά το 2015, το εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο αυξήθηκε κατά 567 χιλ. μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία.

Όλες οι εκδομένες μετοχές φέρουν τα ίδια δικαιώματα.

Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

Το αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, το οποίο τηρείται με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 55 του περί Εταιριών Νόμου, Κεφ. 113, δεν είναι διαθέσιμο για διανομή υπό μορφή μερίσματος στους μετόχους.

Το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο δημιουργήθηκε το 2014 και 2015 από την έκδοση 4.167.234 χιλ. μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία στην τιμή των €0,24 η κάθε μία, και μειώθηκε με τα σχετικά έξοδα συναλλαγής ύψους €30.794 χιλ.

Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου

Το αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου, το οποίο τηρείται με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 55 του περί Εταιριών Νόμου, Κεφ. 113, δεν είναι διαθέσιμο για διανομή υπό μορφή μερίσματος στους μετόχους.

Το αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου δημιουργήθηκε το 2014 με τη μείωση της ονομαστικής αξίας των συνήθων μετοχών από €1,00 η κάθε μία σε €0,10 η κάθε μία. Η μείωση κεφαλαίου ανερχόταν σε €4.280.140 χιλ. από την οποία ποσό ύψους €2.327.654 χιλ. χρησιμοποιήθηκε για τη διαγραφή συσσωρευμένων ζημιών και ποσό ύψους €1.952.486 χιλ. πιστώθηκε στο αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου.

34. Μετοχικό κεφάλαιο (συνέχεια)

Ίδιες μετοχές της Εταιρίας

Οι μετοχές της Εταιρίας που κατέχονται από οντότητες που ελέγχονται από το Συγκρότημα αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια κατά την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση αυτών των μετοχών. Δεν αναγνωρίζεται οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Κατά το έτος 2016, όλες οι ίδιες μετοχές έχουν πωληθεί εκτός από αυτές που κατέχονται από τη θυγατρική εταιρία του Συγκροτήματος που διεξάγει ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η θυγατρική εταιρία του Συγκροτήματος που διεξάγει ασφαλιστικές εργασίες κλάδου ζωής είχε στην κατοχή της 2.889 χιλ. (2015: 2.889 χιλ.) μετοχές της Εταιρίας ως μέρος των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επενδύονται προς όφελος των ασφαλιζομένων. Η αξία κτήσεως των μετοχών αυτών ήταν €25.333 χιλ. (2015: €25.333 χιλ.). Επιπρόσθετα, στις 31 Δεκεμβρίου 2015, 5.136 χιλ. μετοχές με αξία κτήσεως €41.301 χιλ. κατέχονταν από άλλες οντότητες του Συγκροτήματος.

Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Στις 24 Νοεμβρίου 2015, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρίας εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο να καταρτίσει και να εφαρμόσει ένα Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων και επέτρεψε στην Εταιρία την ευελιξία για αύξηση της αναλογίας μεταξύ των κυμαινόμενων στοιχείων αμοιβής και των σταθερών στοιχείων αμοιβής με ανώτατο όριο ύψους το 100% της σταθερής αμοιβής για μέλη της ανώτατης διοίκησης ('Απόφαση Μετόχων'). Το εξουσιοδοτημένο Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων περιλάμβανε τη χορήγηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών σε συγκεκριμένη ομάδα υπαλλήλων του Συγκροτήματος και σύμφωνα με τους υφιστάμενους όρους της Απόφασης Μετόχων:

- (i) ο συνολικός αριθμός μετοχών που μπορεί να εκδοθεί και να παραχωρηθεί στα πλαίσια του Μακροπρόθεσμου Σχεδίου Παροχής Κινήτρων δεν θα υπερβαίνει τις 178.458.891 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία,
- (ii) η τιμή εξάσκησης θα καθοριστεί σε €0,25 ανά μετοχή,
- (iii) τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών που θα κατοχυρωθούν θα μπορούν να εξασκηθούν μόνο μετά από τρία χρόνια από την ημερομηνία παραχώρησής τους, και
- (iv) τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών που δεν θα εξασκηθούν μέχρι τις 31 Μαρτίου 2026 θα παύσουν να έχουν οποιαδήποτε ισχύ.

Τα δικαιώματα θα σχεδιαστούν ώστε να κατοχυρώνονται μόνο εφόσον πληρούνται ορισμένες βασικές προϋποθέσεις απόδοσης, που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA), την άρση των περιορισμών μερισμάτων, την ακύρωση των κυβερνητικών εγγυήσεων και την απόδοση των επιλεγμένων υπαλλήλων.

Η προτεινόμενη ημερομηνία παραχώρησης που ορίστηκε αρχικά στις 31 Μαρτίου 2016 σύμφωνα με την Απόφαση Μετόχων έχει αναβληθεί μέχρι τη λήψη όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων για το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων.

Σε συνέχεια της τελικής απόφασης της ΔΕΕΑ 2016 που λήφθηκε τον Δεκέμβριο 2016, η απαγόρευση της ΕΚΤ των μεταβλητών αμοιβών άρθηκε και αντικαταστάθηκε με περιορισμό των μεταβλητών αμοιβών στο 10% των καθαρών εσόδων.

Σε συνέχεια της σύστασης της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και τον καθορισμό της ως τη νέα μητρική εταιρία του Συγκροτήματος τον Ιανουάριο 2017, το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων αντικαταστάθηκε από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών το οποίο λειτουργεί στο επίπεδο της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company. Περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στη Σημείωση 53.2.

Μέχρι την ημερομηνία αντικατάστασης του Μακροπρόθεσμου Σχεδίου Παροχής Κινήτρων από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών στο επίπεδο της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company, δεν εκδόθηκαν οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών.

35. Μερισίματα

Η Εταιρία υπόκειται σε απαγόρευση διανομής μερισμάτων από τις εποπτικές αρχές και ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια των ετών 2016 και 2015 δεν προτάθηκε και δεν πληρώθηκε μέρισμα.

36. Συσσωρευμένες ζημιές

Το μόνο αποθεματικό που είναι διανεμητέο ως μέρος είναι τα αδιανέμητα κέρδη.

Εταιρίες, φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου, που δεν διανέμουν τουλάχιστον το 70% των κερδών τους μετά τη φορολογία όπως προσδιορίζονται από τον περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα Νόμο κατά τη διάρκεια των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, θα θεωρείται πως έχουν διανέμει αυτό το ποσό ως μέρος. Έκτακτη αμυντική εισφορά προς 17% είναι πληρωτέα πάνω σε αυτή τη λογιζόμενη διανομή μερίσματος στην έκταση που οι μέτοχοι της Εταιρίας (άτομα που έχουν κατοικία την Κύπρο και εταιρίες), κατά το τέλος της περιόδου των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, είναι άμεσα ή έμμεσα φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου. Λογιζόμενη διανομή δεν εφαρμόζεται αναφορικά με κέρδη που αναλογούν άμεσα ή έμμεσα σε μετόχους που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου και άτομα μετόχους που δεν έχουν κατοικία την Κύπρο.

Το ποσό της λογιζόμενης διανομής μερίσματος μειώνεται με οποιοδήποτε πραγματικό μέρος που έχει πληρωθεί για το έτος στο οποίο αναφέρονται τα κέρδη.

Αυτή η έκτακτη εισφορά για την άμυνα καταβάλλεται από την Εταιρία για λογαριασμό των μετόχων της.

Κατά τη διάρκεια του 2016 και 2015 δεν πληρώθηκε οποιαδήποτε λογιζόμενη διανομή μερίσματος από την Εταιρία.

37. Συναλλαγές για λογαριασμό πελατών

Το Συγκρότημα προσφέρει υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων και θεματοφυλακής που συνεπάγονται την κατοχή ή επένδυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για λογαριασμό πελατών του. Το Συγκρότημα δεν έχει ευθύνη έναντι των πελατών του για τυχόν αφερεγγυότητα άλλων τραπεζών ή οργανισμών. Τα περιουσιακά στοιχεία υπό διαχείριση και θεματοφυλακή δεν περιλαμβάνονται στον ενοποιημένο ισολογισμό του Συγκροτήματος, εκτός εάν έχουν τοποθετηθεί με το Συγκρότημα. Το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων υπό διαχείριση και θεματοφυλακή στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν €1.054.210 χιλ. (2015: €1.012.357 χιλ.).

38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις

Ως μέρος των υπηρεσιών που προσφέρονται σε πελάτες, το Συγκρότημα εισέρχεται σε διάφορες αμετάκλητες δεσμεύσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Αυτές περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, πιστωτικές επιστολές και άλλα όρια δανείων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμα εκταμιευθεί.

Παρόλο που αυτές οι υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό, εμπεριέχουν πιστωτικό κίνδυνο και ως εκ τούτου περιλαμβάνονται στη μέγιστη έκθεση του Συγκροτήματος σε πιστωτικό κίνδυνο (Σημ. 43).

38.1 Συμφωνίες για κεφαλαιουχικές δαπάνες

Οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμφωνίες για κεφαλαιουχικές δαπάνες σε ακίνητα, εξοπλισμό και άυλα περιουσιακά στοιχεία στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονται σε €14.830 χιλ. (2015: €17.099 χιλ.).

38.2 Επιδίκες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα

Το Συγκρότημα, στο πλαίσιο των συνήθων δραστηριοτήτων του υπόκειται σε έρευνες και ανακρίσεις, αιτήματα για πληροφορίες, ελέγχους, έρευνες και νομικές και άλλες διαδικασίες από τις εποπτικές αρχές, κυβερνητικούς και άλλους δημόσιους φορείς, πραγματικές και απειλούμενες, που αφορούν την καταλληλότητα και επάρκεια των συμβουλών που δόθηκαν στους πελάτες ή την απουσία συμβουλών, τις πρακτικές δανεισμού και τιμολόγησης, τις απαιτήσεις πώλησης και γνωστοποίησης, την τήρηση αρχείων, την αρχειοθέτηση και διάφορα άλλα θέματα. Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα της επιδείνωσης της Κυπριακής οικονομίας και του τραπεζικού τομέα το 2012 και την μετέπειτα Αναδιάρθρωση της Εταιρίας το 2013 ως αποτέλεσμα των Διαταγμάτων Διάσωσης με Ίδια Μέσα, η Εταιρία υπόκειται σε μεγάλο αριθμό νομικών διαδικασιών και ερευνών που είτε προηγούνται, ή προκύπτουν από γεγονότα που συνέβησαν κατά τη διάρκεια της περιόδου των Διαταγμάτων Διάσωσης με Ίδια Μέσα. Οι περισσότερες και πιο σημαντικές έρευνες και διαδικασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη αφορούν θέματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της περιόδου πριν την έκδοση των Διαταγμάτων Διάσωσης με τα Ίδια Μέσα.

38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

38.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

Εκτός από τα θέματα που περιγράφονται πιο κάτω, το Συγκρότημα δεν θεωρεί ότι οποιαδήποτε θέματα είναι σημαντικά είτε σε ατομική βάση είτε συλλογικά. Το Συγκρότημα δεν γνωστοποίησε την εκτίμησή του για την πιθανή οικονομική επίδραση στις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που προκύπτουν από αυτά τα θέματα, όπου δεν είναι πρακτικά εφικτό να υπολογιστεί, επειδή είναι πολύ νωρίς ή η έκβασή τους είναι αβέβαιη ή, σε περιπτώσεις όπου είναι πρακτικά εφικτό, η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να βλάψει το χειρισμό των θεμάτων. Προβλέψεις αναγνωρίστηκαν για εκείνες τις περιπτώσεις για τις οποίες το Συγκρότημα είναι σε θέση να υπολογίσει πιθανές ζημιές. Όταν μια πρόβλεψη σε ατομική βάση είναι σημαντική, το γεγονός ότι έγινε πρόβλεψη αναφέρεται. Η αναγνώριση οποιασδήποτε πρόβλεψης δεν συνιστά παραδοχή αδικοπραγίας ή νομικής ευθύνης. Παρόλο που η έκβαση αυτών των θεμάτων είναι από τη φύση τους αβέβαιη, η διοίκηση πιστεύει ότι, με βάση τη διαθέσιμη πληροφόρηση, έχουν γίνει κατάλληλες προβλέψεις σε σχέση με τις νομικές διαδικασίες και τα κανονιστικά θέματα στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και ως εκ τούτου δεν προβλέπεται ότι αυτά τα θέματα, όταν θα ολοκληρωθούν, θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

38.2.1 Επιδικίες και υπό διαιτησία διαφορές

Έρευνες και δικαστικές υποθέσεις τίτλων που εκδόθηκαν από την Εταιρία

Αριθμός θεσμικών και ιδιωτών πελατών έχουν καταχωρήσει διάφορες ξεχωριστές αγωγές εναντίον της Εταιρίας ισχυριζόμενοι ότι είχαν παραπλανηθεί σε σχέση με την αγορά χρεωστικών τίτλων, που είχαν εκδοθεί από την Εταιρία μεταξύ του 2007 και 2011. Οι αποζημιώσεις που απαιτούνται περιλαμβάνουν την επιστροφή χρημάτων που είχαν καταβάλει για αυτούς τους τίτλους. Οι απαιτήσεις εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων στην Κύπρο και την Ελλάδα, καθώς και οι αποφάσεις και τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στην Εταιρία για τα εν λόγω θέματα από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Κύπρου και/ή Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Ελλάδος.

Τα χρεόγραφα και αξιόγραφα κεφαλαίου για τα οποία έχουν ασκηθεί αγωγές είναι τα ακόλουθα: Αξιόγραφα Κεφαλαίου 2007, Μετατρέψιμα Χρεόγραφα 2008, Μετατρέψιμα Αξιόγραφα Κεφαλαίου (ΜΑΚ) 2009 και Μετατρέψιμα Αξιόγραφα Ενισχυμένου Κεφαλαίου (ΜΑΕΚ) 2011.

Η Εταιρία υπερασπίζεται αυτές τις απαιτήσεις, ιδίως όσον αφορά τους θεσμικούς επενδυτές και ιδιώτες αγοραστές που είχαν λάβει επενδυτικές συμβουλές από ανεξάρτητους συμβούλους επενδύσεων. Στην περίπτωση των ιδιωτών επενδυτών, αν μπορεί να τεκμηριωθεί ότι τα αρμόδια στελέχη της Εταιρίας τους 'έπεισαν' να προχωρήσουν με την αγορά και/ή σκόπευαν να προσφέρουν 'επενδυτική συμβουλή', η Εταιρία πιθανόν να αντιμετωπίσει μεγαλύτερες προκλήσεις. Μέχρι σήμερα, μικρός αριθμός υποθέσεων έχουν εκδικαστεί στην Ελλάδα. Η Εταιρία άσκησε έφεση κατά εκείνων των υποθέσεων που δεν εκδικάστηκαν υπέρ της. Η κατάληξη των αγωγών στα δικαστήρια της Ελλάδας πιθανόν να διαρκέσει αρκετά χρόνια. Έχει γίνει πρόβλεψη με βάση την καλύτερη εκτίμηση της διοίκησης για πιθανές εκροές και τη συμβουλή των νομικών συμβούλων.

Δικαστικές υποθέσεις για Διάσωση με Ίδια Μέσα Καταθέτες

Αριθμός καταθετών της Εταιρίας, που ισχυρίζονται ότι επηρεάστηκαν αρνητικά από το κούρεμα των καταθέσεων καταχώρησαν αγωγές κατά της Εταιρίας και άλλων μερών (όπως η ΚΤΚ και το Υπουργείο Οικονομικών της Κύπρου) στη βάση, μεταξύ άλλων, ότι ο 'περί Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ίδρυμάτων Νόμος του 2013' και τα περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διατάγματα που εκδόθηκαν δυνάμει του Νόμου για να εφαρμοστεί η μετατροπή των καταθέσεων σε μετοχές, αντίκεινται στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι καταθέτες ζητούν αποζημιώσεις για τις ζημιές που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί από το κούρεμα των καταθέσεων. Η Εταιρία υπερασπίζεται τη θέση της.

Μέτοχοι

Πολυάριθμες προσφυγές ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, καταχωρήθηκαν από μετόχους το 2013 (κάποιοι από τους οποίους είναι υφιστάμενοι μέτοχοι της Εταιρίας) εναντίον της Κυβέρνησης και της ΚΤΚ σε σχέση με την απομείωση του ποσοστού συμμετοχής τους, ως αποτέλεσμα της ανακεφαλαιοποίησης βάσει του Νόμου περί Εξυγίανσης και των περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διαταγμάτων που εκδόθηκαν βάσει αυτού. Αυτές οι δικαστικές διαδικασίες επιζητούν την ακύρωση και τον παραμερισμό των περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διαταγμάτων ως αντισυνταγματικά και/ή παράνομα και/ή αντικανονικά. Η Εταιρία εμφανίστηκε στις διαδικασίες αυτές ως ενδιαφερόμενο μέρος και υποστήριξε πως οι υποθέσεις θα πρέπει να κριθούν στο πλαίσιο του ιδιωτικού δικαίου. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάνθηκε τον Οκτώβριο 2014 ότι οι διαδικασίες αυτές εμπίπτουν στο πλαίσιο του δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου και εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του Επαρχιακού Δικαστηρίου.

38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

38.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

38.2.1 Επιδικίες και υπό διαιτησία διαφορές (συνέχεια)

Δικαστικές υποθέσεις για Διάσωση με Ίδια Μέσα (συνέχεια)

Μέτοχοι (συνέχεια)

Κατά την παρούσα ημερομηνία, τόσο ο Νόμος περί Εξυγίανσης, όσο και τα περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διατάγματα δεν έχουν ακυρωθεί από τα δικαστήρια και έτσι παραμένουν νομικά έγκυρα και σε ισχύ. Αναμένεται ότι μελλοντικά θα ασκηθούν αγωγές από τους μετόχους για αποζημιώσεις ενώπιον των Επαρχιακών Δικαστηρίων της Κύπρου.

Αγωγές που βασίζονται σε συμψηφισμό

Ορισμένες αγωγές έχουν καταχωρηθεί από πελάτες κατά της Εταιρίας που ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή της Διάσωσης με Ίδια Μέσα σύμφωνα με τα περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διατάγματα δεν εκτελέστηκε σωστά σε σχέση με αυτούς και, ειδικότερα, ότι δεν έγιναν σεβαστά τα δικαιώματά τους για συμψηφισμό. Η Εταιρία προτίθεται να αντικρούσει αυτές τις αγωγές.

Καταθέτες και μέτοχοι της Λαϊκής Τράπεζας

Η Εταιρία έχει συνενωθεί ως εναγόμενος σε ορισμένες αγωγές που έχουν εγερθεί εναντίον της Λαϊκής Τράπεζας από τους καταθέτες, μετόχους και κατόχους πιστωτικών τίτλων της. Αυτές οι αγωγές έχουν εγερθεί σε παρόμοια βάση με αυτές που έχουν εγερθεί από τους καταθέτες και μετόχους της Εταιρίας που έχουν επηρεαστεί από την εφαρμογή της Διάσωσης με Ίδια Μέσα όπως περιγράφονται πιο πάνω. Η Εταιρία, μεταξύ άλλων, διατηρεί τη θέση ότι δεν πρέπει να είναι μέρος αυτής της διαδικασίας.

Εφαρμογή των Διαταγμάτων

Περιστασιακά, άλλες αγωγές εγείρονται εναντίον της Εταιρίας σε σχέση με την εφαρμογή των Διαταγμάτων που εκδόθηκαν μετά την εφαρμογή του Νόμου περί Εξυγίανσης (όσον αφορά τον τρόπο και τη μεθοδολογία με την οποία τα εν λόγω Διατάγματα έχουν εφαρμοστεί).

Νομική θέση του Συγκροτήματος

Όλες οι πιο πάνω αγωγές αμφισβητούνται έντονα από το Συγκρότημα, σε στενή διαβούλευση με τις αρμόδιες πολιτειακές και κυβερνητικές αρχές. Η θέση του Συγκροτήματος είναι ότι ο Νόμος περί Εξυγίανσης και τα Διατάγματα υπερισχύουν όλων των άλλων νόμων. Ως έχουν τα πράγματα, τόσο ο Νόμος περί Εξυγίανσης όσο και τα Διατάγματα που εκδόθηκαν δυνάμει αυτού, είναι συνταγματικά και νόμιμα, δεδομένου ότι έχουν θεσπιστεί σωστά και δεν έχουν μέχρι στιγμής ακυρωθεί από οποιοδήποτε δικαστήριο.

CNP Διαιτησία

Η Γαλλική οντότητα CNP Assurances S.A. είχε ορισμένες αποκλειστικές συμφωνίες με τη Λαϊκή Τράπεζα αναφορικά με τα ασφαλιστικά προϊόντα που προσφέρονταν μεταξύ άλλων, στην Κύπρο μέσω της δημιουργίας μιας κυπριακής εταιρίας (CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd (εταιρία στην οποία η Εταιρία κατέχει ποσοστό ύψους 49,9% των μετοχών που αποκτήθηκε ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας σύμφωνα με την Κανονιστική Διοικητική Πράξη 104/2013)). Η CNP Assurances S.A. κατείχε ποσοστό ύψους 50,1% των μετοχών της CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd και η Λαϊκή Τράπεζα ποσοστό ύψους 49,9% των μετοχών. Στο πλαίσιο της γενικής συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων, υπήρχαν δύο συμβάσεις μεταξύ της CNP Assurances S.A. και της Λαϊκής Τράπεζας, Σύμβαση Μετόχων και Σύμβαση Διανομής (στη Σύμβαση Διανομής η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd ήταν επίσης συμβαλλόμενο μέρος).

Μετά την ένταξη της Λαϊκής Τράπεζας σε καθεστώς εξυγίανσης, η CNP Assurances S.A. και η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd κίνησε διαδικασία διαιτησίας στο Λονδίνο υπό τους κανόνες διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, υποστηρίζοντας ότι η Εταιρία ήταν διάδοχος της Λαϊκής Τράπεζας σε σχέση και με τις δύο συμβάσεις της Σύμβασης Μετόχων και της Σύμβασης Διανομής, και ότι οι εν λόγω Συμβάσεις είχαν παραβιαστεί από την Εταιρία. Η CNP Assurances S.A. και η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd διεκδικούσαν ποσά ύψους περίπου €240 εκατ. (περιλαμβανομένων των προσαρμογών για φόρους και τόκους πριν την ανάθεση τον Μάρτιο 2015). Η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 2016, απορρίπτοντας όλες τις απαιτήσεις των ενάγοντων και με τα έξοδα προς όφελος της Εταιρίας.

38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

38.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

38.2.1 Επιδικίες και υπό διαιτησία διαφορές (συνέχεια)

Υποθέσεις Ταμείου Προνοίας

Αριθμός αγωγών που εκκρεμούσαν ενώπιον του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών Κύπρου από ορισμένους πρώην υπαλλήλους της Εταιρίας σε σχέση με τα συνταξιοδοτικά ωφελήματά τους αποσύρθηκαν ανεπιφύλακτα και απορρίφθηκαν από το δικαστήριο τον Απρίλιο 2016, μετά από μια εξωδικαστική διευθέτηση που ικανοποιεί την Εταιρία, χρησιμοποιώντας μέρος των προβλέψεων που υπήρχαν για εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις.

Τον Δεκέμβριο 2015, το Ταμείο Προνοίας Υπαλλήλων Τράπεζας Κύπρου (το Ταμείο Προνοίας) κατέθεσε αγωγή εναντίων της Εταιρίας διεκδικώντας €70 εκατ. για συνεισφορές από την Εταιρία με τον ισχυρισμό ότι η απαίτηση βασίζεται σε συμφωνία με την συντεχνία ημερομηνίας 31 Δεκεμβρίου 2011. Με βάση τα γεγονότα δεν είναι πρακτικό σε αυτό το στάδιο να εκτιμηθεί η κατάληξη της υπόθεσης, καθώς και η χρονική ή κάποια πιθανή επίδραση στην Εταιρία. Ωστόσο, σε αυτό το στάδιο το Συγκρότημα δεν αναμένει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική του θέση.

Δικαστικές υποθέσεις εργοδότησης

Πρώην ανώτερα στελέχη της Εταιρίας έχουν κινήσει σύνολο τριών αγωγών για ισχυριζόμενη άδικη απόλυση και για τα δικαιώματά τους στο Ταμείο Προνοίας εναντίον της Εταιρίας και των Καταπιστευματοδόχων του Ταμείου Προνοίας. Κατά την παρούσα ημερομηνία μία από αυτές τις υποθέσεις έχει απορριφθεί, επειδή είχε κατατεθεί εκπρόθεσμα, αλλά ο ενάγων έχει εφεσιβάλει αυτή την απόφαση. Το Συγκρότημα δεν θεωρεί ότι αυτές οι υποθέσεις θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική του θέση.

Υπόθεση Ελλάδας

Σε σχέση με μια νομική διαφωνία (που αφορά αγωγή από την Εταιρία εναντίον της Θέμις και αγωγή από την Θέμις εναντίον της Εταιρίας), σχετικά με τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες της Εταιρίας στην Ελλάδα (υπόθεση Θέμις), αναγνωρίστηκε πρόβλεψη σε προηγούμενες περιόδους (30 Σεπτεμβρίου 2014: €38.950 χιλ.), μετά από δικαστική απόφαση του Δικαστηρίου Αθηνών (η οποία απέρριψε τη θέση της Εταιρίας και προέσπιε τη θέση της Θέμις). Αυτή η πρόβλεψη αναστράφηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2014 μετά από την ακύρωση της απόφασης από τον Άρειο Πάγο τον Μάρτιο 2015. Ο Άρειος Πάγος αποφάσισε περαιτέρω ότι, τα αιτήματα αυτά (το αίτημα της Εταιρίας εναντίον της Θέμις για ποσό περίπου €25 εκατ. που μεταφέρθηκε στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ τον Μάρτιο 2013, ως επίσης και το αίτημα της Θέμις ενάντια στην Εταιρία για παρόμοιο ποσό) θα επανεξεταστούν από τον Άρειο Πάγο επί της ουσίας τους μετά από προτροπή του επηρεαζόμενου μέρους. Και οι δύο υποθέσεις εκδικάστηκαν τον Δεκέμβριο 2016 και το δικαστήριο επιφύλαξε την απόφασή του. Το Συγκρότημα ωστόσο δεν αναμένει ότι το αποτέλεσμα αυτή της υπόθεσης θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

Νομικές υποθέσεις δανείων σε Ελβετικό Φράγκο στην Κύπρο και Ηνωμένο Βασίλειο

Έχουν κινήθει αγωγές κατά της Εταιρίας από δανειζόμενους που έχουν δανειστεί σε ξένα νομίσματα (κυρίως σε Ελβετικό Φράγκο). Ο κύριος ισχυρισμός σε αυτές τις υποθέσεις ήταν ότι η Εταιρία παραπλάνησε τους δανειζόμενους και/ή έδωσε ανακριβή στοιχεία, παραβιάζοντας την ισχύουσα νομοθεσία. Η Εταιρία προτίθεται να αμφισβητήσει αυτές τις νομικές διαδικασίες. Το Συγκρότημα δεν αναμένει ότι αυτές οι διαδικασίες θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική του θέση.

Απαιτήσεις δανεισμού ακινήτων Ηνωμένου Βασιλείου

Η Εταιρία είναι ο εναγόμενος σε ορισμένες διαδικασίες με τον ισχυρισμό ότι η Εταιρία είναι νομικά υπεύθυνη για υποτιθέμενη, μεταξύ άλλων, παραπλανητική χορήγηση δανείων για αγορά ακινήτων στην Κύπρο από Βρετανούς υπηκόους. Οι διαδικασίες στο Ηνωμένο Βασίλειο έχουν ανασταλεί, ούτως ώστε τα ενδιαφερόμενα μέρη να έχουν χρόνο να διαπραγματευτούν πιθανούς διακανονισμούς.

Γενικές ποινικές έρευνες και διαδικασίες

Ο Γενικός Εισαγγελέας και η Κυπριακή Αστυνομία (η Αστυνομία) διεξάγουν διάφορες έρευνες και ανακρίσεις σε σχέση με την οικονομική κρίση, η οποία κορυφώθηκε τον Μάρτιο 2013. Η Εταιρία συνεργάζεται πλήρως με το Γενικό Εισαγγελέα και την Αστυνομία και παρέχει όλη την απαιτούμενη πληροφόρηση. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες επί του παρόντος, το Συγκρότημα είναι της άποψης ότι περαιτέρω έρευνες ή απαιτήσεις που ενδέχεται να προκύψουν από τις εν λόγω έρευνες δεν θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

38.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

38.2.1 Επιδικίες και υπό διαιτησία διαφορές (συνέχεια)

Γενικές ποινικές έρευνες και διαδικασίες (συνέχεια)

Ο Γενικός Εισαγγελέας έχει καταχωρήσει ποινική αγωγή εναντίον της Εταιρίας και πέντε πρώην μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για ισχυριζόμενη παράβαση του Άρθρου 302 (συνομωσία για εξαπάτηση) του Ποινικού Κώδικα και του Άρθρου 19 του Περί των Πράξεων Προσώπων που κατέχουν Εμπιστευτικές Πληροφορίες και των Πράξεων Χειραγώγησης της Αγοράς (Κατάχρηση Αγοράς) Νόμος. Το ισχυριζόμενο αδίκημα αναφέρεται στη μη δημοσιοποίηση σε εύθετο χρόνο της αύξησης του κεφαλαιακού ελλείμματος της Εταιρίας το 2012. Η Εταιρία αρνείται όλους τους ισχυρισμούς. Η υπόθεση εκκρεμεί στο δικαστήριο. Η μέγιστη ποινή που μπορεί να επιβληθεί στην Εταιρία, εάν κριθεί ένοχη, θα είναι η επιβολή προστίμου το οποίο δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

Ο Γενικός Εισαγγελέας έχει καταχωρήσει μια ξεχωριστή ποινική υπόθεση εναντίον της Εταιρίας και έξι πρώην μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για ισχυριζόμενη παραβίαση του Άρθρου 19 του Περί των Πράξεων Προσώπων που κατέχουν Εμπιστευτικές Πληροφορίες και των Πράξεων Χειραγώγησης της Αγοράς (Κατάχρηση Αγοράς) Νόμου, σε σχέση με τα Ελληνικά Κυβερνητικά ομόλογα. Το ισχυριζόμενο αδίκημα είναι σχετικά με τη μη δημοσιοποίηση της αγοράς των Ελληνικών Κυβερνητικών ομολόγων σε καθορισμένο χρονικό διάστημα. Η Εταιρία αρνείται όλους τους ισχυρισμούς. Η υπόθεση εκκρεμεί στο δικαστήριο. Η μέγιστη ποινή της Εταιρίας, εάν κριθεί ένοχη, θα είναι η επιβολή προστίμου το οποίο δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

Τον Ιανουάριο 2017 έχουν ασκηθεί ποινικές διαδικασίες από τον Γενικό Εισαγγελέα σε ορισμένα υφιστάμενα και πρώην στελέχη της Εταιρίας σχετικά με την επαναταξινόμηση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου τον Απρίλιο 2010. Δεν απαγγέλθηκαν οποιεσδήποτε κατηγορίες εναντίον της Εταιρίας σε αυτή την υπόθεση.

38.2.2 Προβλέψεις για κανονιστικά θέματα

Έρευνα Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Ελλάδος

Η ΕΚ Ελλάδος βρίσκεται στη διαδικασία διερεύνησης θεμάτων που αφορούν την επένδυση του Συγκροτήματος σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου από το 2009 μέχρι το 2011, που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη μη δημοσιοποίηση σημαντικών πληροφοριών για τα ΜΑΚ και ΜΑΕΚ της Εταιρίας και για το ενημερωτικό δελτίο έκδοσης δικαιωμάτων προτίμησης (παρακολουθώντας την έρευνα που διενεργήθηκε από την ΕΚ Κύπρου το 2013), την επαναταξινόμηση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, τις γνωστοποιήσεις για τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) και τους ισχυρισμούς επενδυτών σε ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου όσον αφορά τη μη συμμόρφωση της Εταιρίας με την Οδηγία για τις Αγορές Χρηματοπιστωτικών Μέσων (MiFID) για τις άμεσες επενδύσεις επενδυτών σε ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου.

Σε αυτό το στάδιο, δεν μπορεί να γίνει συγκεκριμένη εκτίμηση για το αποτέλεσμα των ερευνών ή για το ύψος των πιθανών προστίμων, παρόλο που δεν αναμένεται ότι οποιαδήποτε προκύπτουσα υποχρέωση ή αποζημίωση θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

Έρευνες Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Κύπρου

Η ΕΚ Κύπρου βρίσκεται στη διαδικασία διερεύνησης θεμάτων που αφορούν πιθανή χειραγώγηση της αγοράς που αναλογούν στην Εταιρία για την περίοδο 1 Νοεμβρίου 2009 μέχρι 30 Ιουνίου 2010 μεταγενέστερα της επένδυσης της Εταιρίας στην Banca Transilvania.

Η έρευνα της ΕΚ Κύπρου για την επάρκεια των προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων που αναγνωρίστηκαν από την Εταιρία για το 2011, έχει επίσης ολοκληρωθεί και εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της ΕΚ Κύπρου.

Οι πιο πάνω έρευνες βρίσκονται σε εξέλιξη ή οι αποφάσεις έχουν επιφυλαχθεί και δεν είναι εφικτό σε αυτό το στάδιο το Συγκρότημα να εκτιμήσει αξιόπιστα τις πιθανές συνέπειές τους, παρόλο που δεν αναμένεται ότι οποιαδήποτε προκύπτουσα υποχρέωση ή αποζημίωση θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

38.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

38.2.2 Προβλέψεις για κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

Έρευνες Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Κύπρου (συνέχεια)

Επιπρόσθετα, κατά το τέλος του 2014 η ΕΚ Κύπρου ολοκλήρωσε μία έρευνα για το ποσό της υπεραξίας της CB Uniastrium Bank LLC που αναγνωρίστηκε στις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος το 2012. Τον Οκτώβριο 2016, η ΕΚ Κύπρου εξέδωσε μία απόφαση, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η Εταιρία παραβίασε ορισμένους νόμους σχετικά με τη δημοσιοποίηση πληροφοριών σε σχέση, μεταξύ άλλων, με τον Πράξεων Χειραγώγησης της Αγοράς (Κατάχρηση Αγοράς) Νόμο του 2005 και έχει επιβάλει διοικητικά πρόστιμα στην Εταιρία συνολικού ύψους €25 χιλ. Η ΕΚ Κύπρου έχει επίσης επιβάλει υψηλότερα πρόστιμα σε ορισμένα από τα τότε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της τότε διοίκησης της Εταιρίας. Η Εταιρία καταχώρησε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου σχετικά με τις αποφάσεις της ΕΚ Κύπρου και το πρόστιμο που της επιβλήθηκε. Τον Μάρτιο 2017, η ΕΚ Κύπρου καταχώρησε νομική αγωγή εναντίον της Εταιρίας, διεκδικώντας το ποσό των €25 χιλ. που της επιβλήθηκε ως πρόστιμο.

Το 2015, η ΕΚ Κύπρου διεξήγαγε μία έρευνα για την επαναταξινόμηση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου τον Απρίλιο 2010, η οποία ολοκληρώθηκε το 2016 χωρίς να προκύψει οτιδήποτε εναντίον της Εταιρίας.

Η έρευνα για την επάρκεια των προβλέψεων για την απομείωση δανείων και απαιτήσεων για το έτος 2013, ενόψει των αποτελεσμάτων του Ελέγχου Ποιότητας Στοιχείων Ενεργητικού ολοκληρώθηκε επίσης το 2016 χωρίς να προκύψει οτιδήποτε εναντίον της Εταιρίας.

Έρευνα Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού

Τον Απρίλιο 2014, μετά από έρευνα η οποία ξεκίνησε το 2010, η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού (ΕΠΑ) της Κύπρου εξέδωσε πόρισμα ισχυριζόμενη παραβάσεις του Κυπριακού και του Ευρωπαϊκού Νόμου περί Ανταγωνισμού σχετικά με τις δραστηριότητες και/ή παραλείψεις από μεταξύ άλλων την Εταιρία και την JCC Payment Systems Ltd (JCC), εταιρία επεξεργασίας συναλλαγών με κάρτες που ανήκει στην Εταιρία κατά 75%, σε ότι αφορά συναλλαγές πληρωμών με κάρτες.

Υπήρχε επίσης ένας ισχυρισμός σχετικά με τις συμφωνίες της Εταιρίας με την American Express, ότι αυτές οι αποκλειστικές συμφωνίες παραβίαζαν το νόμο περί ανταγωνισμού της Κύπρου και της ΕΕ. Και για τα δύο θέματα, η ΕΠΑ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Εταιρία (από κοινού με άλλες τράπεζες και τη JCC) έχει παραβιάσει τις σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία του ανταγωνισμού. Στο παρόν στάδιο, οι διαδικασίες ενώπιον της ΕΠΑ έχουν καθυστερήσει λόγω μιας δικαστικής απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου ότι η σύνθεση της ΕΠΑ ήταν αντίθετη με τον νόμο, η οποία έχει ανατραπεί από το Ανώτατο Δικαστήριο τον Μάρτιο 2017 μετά από έφεση από το Γενικό Εισαγγελέα. Η Εταιρία προτίθεται να καταθέσει προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου για να αμφισβητήσει την απόφαση και το πρόστιμο της ΕΠΑ (εάν και εφόσον θα επιβληθεί πρόστιμο).

Σε αυτό το στάδιο δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το ποσό του προστίμου που δυνατόν να επιβληθεί στην Εταιρία, παρόλο που δεν αναμένεται ότι οποιαδήποτε προκύπτουσα υποχρέωση ή ζημιά θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση του Συγκροτήματος.

Κανονιστική υπόθεση Ηνωμένου Βασιλείου

Κατά το 2016, μετά από παράπονα και επιδικίες εναντίον μίας θυγατρικής του Συγκροτήματος, το Συγκρότημα επανεξέτασε και κατέληξε ότι κατά το 2008 και 2009 η ανατίμηση ενός αριθμού δανείων παραβίαζε τις αρχές συμπεριφοράς της Αρχής Οικονομικής Συμπεριφοράς (FCA). Το θέμα κοινοποιήθηκε στην Αρχή Οικονομικής Συμπεριφοράς και συμφωνήθηκαν οι βάσεις αποκατάστασης. Η πρόβλεψη που αναγνωρίστηκε εξαρτάται από το ποσοστό ανταπόκρισης στις "προσκλήσεις παραπόνων" και το ποσοστό ανταπόκρισης θα παρακολουθείται σε σύγκριση με τις παραδοχές του Συγκροτήματος. Οι παραδοχές είναι υποκειμενικές, συγκεκριμένα λόγω της αβεβαιότητας που σχετίζεται με το επίπεδο των μελλοντικών απαιτήσεων. Ο καθορισμός των προβλέψεων αντιπροσωπεύει την καλύτερη εκτίμηση για πιθανές εκροές που προκύπτουν από τις αποζημιώσεις σε πελάτες, βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών της διοίκησης. Παρόλα αυτά, η υπόθεση αυτή βρίσκεται στο αρχικό της στάδιο και κατά συνέπεια οι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανή έκθεση του Συγκροτήματος είναι υπό την άρση των μελλοντικών εξελίξεων. Η διοίκηση θα συνεχίσει να επανεξετάζει την επάρκεια των προβλέψεων, καθώς και τις παραδοχές στις οποίες βασίζονται οι υπολογισμοί της σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, βάσει της εμπειρίας και άλλων σχετικών παραγόντων που θα επικρατούν τη δεδομένη περίοδο. Ως εκ τούτου, είναι πιθανό η τελική έκβαση της υπόθεσης να διαφέρει σημαντικά από το υφιστάμενο ύψος της πρόβλεψης.

38. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

38.3 Άλλες ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Το Συγκρότημα ως μέρος της διαδικασίας πώλησης κάποιων από των δραστηριοτήτων του, παραχώρησε διαβεβαιώσεις, εγγυητικές και αποζημιώσεις στους αγοραστής. Αυτές σχετίζονται με, περιλαμβανομένων άλλων, την ιδιοκτησία δανείων, την εγκυρότητα των υποθηκών, την έκθεση φορολογίας και άλλων θεμάτων που συμφωνήθηκαν με τους αγοραστής. Ως αποτέλεσμα, το Συγκρότημα μπορεί να υποχρεωθεί να αποζημιώσει τους αγοραστής σε περίπτωση που γίνει αποδεκτή η απαίτηση των αγοραστών σε σχέση με τις πιο πάνω διαβεβαιώσεις, εγγυητικές και αποζημιώσεις.

Έχει γίνει πρόβλεψη βάσει της καλύτερης δυνατής εκτίμησης από τη διοίκηση για πιθανές εκροές, όπου εκτιμήθηκε ότι οι εκροές είναι πιθανές.

39. Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες

	2016	2015
	€000	€000
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	85.616	(379.992)
Ζημιές πριν τη φορολογία από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	(65.062)
<i>Αναπροσαρμογές για:</i>		
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις πελατών και κέρδος από αποαναγνώριση και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	370.294	1.002.130
Αποσβέσεις ακινήτων και εξοπλισμού	11.558	12.257
Αποσβέσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων	7.263	7.001
Απομείωση ακινήτων και εξοπλισμού	-	1.203
Απομείωση από επαναμέτρηση σε εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης της ομάδας εκποίησης	-	3.288
Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	11.293	43.503
(Κέρδη)/ζημιές από την πώληση των ομάδων εκποίησης που κατέχονται προς πώληση και μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων	(2.545)	17.392
Αποσβέσεις διαφορών προεξοφλήσεων/υπέρ το άρτιο, κέρδος από αποπληρωμή και τόκοι ομολόγων	(22.764)	(72.252)
Ζημιές από πωλήσεις και διαγραφές ακινήτων και εξοπλισμού και άυλων περιουσιακών στοιχείων	67	70
(Κέρδη)/ζημιές από πωλήσεις επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	(3.934)	665
(Κέρδη)/ζημιές από τη μεταβολή στην εύλογη αξία επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	(1.040)	52.575
Μερίσματα	(343)	(900)
Καθαρά κέρδη από την πώληση επενδύσεων σε μετοχές διαθέσιμες προς πώληση	(58.368)	(1.075)
Καθαρά κέρδη από την πώληση επενδύσεων σε ομόλογα διαθέσιμων προς πώληση και επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	(8.441)	(49.504)
Μερίδιο στα κέρδη συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών	(8.194)	(5.923)
Ζημιά από τη μεταβολή στην εύλογη αξία ομολόγων σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας	16.466	11.600
Κέρδος από πώληση κοινοπραξιών	-	(10.005)
Ζημιά από διάλυση θυγατρικών εταιριών	4.101	-
Κέρδη από πωλήσεις αποθεμάτων ακινήτων	(1.361)	(816)
Απομείωση στα αποθέματα ακινήτων	36.220	17.792
Τόκοι χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες	29.656	78.187
Τόκοι ομολογιακού δανείου	-	25
Μεταβολή στην παρούσα αξία των ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ	(4.680)	(1.499)
	460.864	660.660
<i>Μεταβολή σε:</i>		
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	53.890	60.204
Καταθέσεις από τράπεζες	193.096	51.029
Υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	(19.890)	362.954
Καταθέσεις πελατών	2.329.060	1.503.754
Αξία ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής σε ισχύ και υποχρεώσεις	(7.058)	(12.187)
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	57.958	(51.339)
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	20.039	6.373
Αναβαλλόμενα έσοδα και προπληρωμένα έξοδα	(354)	446
Λοιπές υποχρεώσεις	52.698	(44.366)
Δεδουλευμένα έξοδα και αναβαλλόμενα έσοδα	(1.530)	16.042
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	(12.586)	30.418
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	7.769	(16.438)
Συμφωνίες επαναγοράς	(110.784)	(211.531)
Εισπράξεις από πωλήσεις αποθεμάτων ακινήτων	140.677	6.433
Δανειακό κεφάλαιο	-	475
	3.163.849	2.362.927
Φόροι που πληρώθηκαν	(1.224)	(3.485)
Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες	3.162.625	2.359.442

39. Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες (συνέχεια)

Μη ταμειακές συναλλαγές

2016

Εξαγορά της S.Z. Eliades Leisure Ltd

Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το Συγκρότημα απέκτησε το 70% του μετοχικού κεφαλαίου της S.Z. Eliades Leisure Ltd, ως ανταλλαγή για την εξόφληση της πλειοψηφίας του χρέους που οφειλόταν από την S.Z. Eliades Leisure Ltd προς την Εταιρία, ως μέρος της αναδιάρθρωσης του χρέους της. Η εξαγορά δεν περιλάμβανε οποιοδήποτε αντάλλαγμα σε μετρητά. Περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στη Σημείωση 50.1.1.

Πώληση μετοχών που κατέχονται στη Visa Europe Limited

Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το Συγκρότημα πώλησε τις μετοχές του στη Visa Europe Limited μετά από την αγορά της Visa Europe Limited από την Visa Inc. Επιπρόσθετα από τα μετρητά που πληρώθηκαν, η συναλλαγή αφορούσε την παραχώρηση προνομιούχων μετοχών στη Visa Inc. με λογιστική αξία ύψους περίπου €8 εκατ. και αναβαλλόμενες εισπράξεις λογιστικής αξίας ύψους περίπου €4 εκατ.

Ανάκτηση εξασφαλίσεων

Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το Συγκρότημα απόκτησε αποθέματα ακινήτων μέσω ανάκτησης εξασφαλίσεων από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ύψους €1.010.059 χιλ. (2015: €32.216 χιλ.) (Σημ. 27).

Τερματισμός των δραστηριοτήτων της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd

Στα πλαίσια της στρατηγικής του Συγκροτήματος για επικέντρωση σε κύριες δραστηριότητες και αγορές, το Συγκρότημα αποφάσισε να τερματίσει τις δραστηριότητες της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd και τη μεταφορά των δραστηριοτήτων αυτών σε άλλες τοποθεσίες του Συγκροτήματος κυρίως στην Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο.

2015

Πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων στη Ρωσία

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, το Συγκρότημα ολοκλήρωσε την πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων του στη Ρωσία. Ως μέρος της συμφωνίας πώλησης, τα μέρη συμφώνησαν σε μια διευθέτηση ανταλλαγής περιουσιακών στοιχείων που περιλάμβανε την ανταλλαγή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ τους που οδήγησε σε εισπρακτέο ποσό για το Συγκρότημα ύψους €41.849 χιλ., το οποίο διευθετήθηκε πλήρως κατά το 2016.

Πώληση του συγκροτήματος Αφροδίτη

Κατά το 2015 το Συγκρότημα πώλησε τη συμμετοχή ύψους 65% στο συγκρότημα Αφροδίτη. Η συναλλαγή περιλάμβανε την αναδιάρθρωση του οφειλόμενου χρέους από αυτό το συγκρότημα στην Εταιρία.

Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες - τόκοι και μερίσματα

	2016	2015
	€000	€000
Τόκοι που πληρώθηκαν	(200.266)	(342.158)
Τόκοι που εισπράχθηκαν	1.018.010	1.270.146
Μερίσματα που εισπράχθηκαν	343	900
	818.087	928.888

40. Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών

Τα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών αποτελούνται από:

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά και μη υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.363.699	1.299.795
Ομόλογα αποπληρωτέα εντός τριών μηνών	-	21.451
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αποπληρωτέες εντός τριών μηνών από την αρχική τους λήξη	867.329	1.026.162
	2.231.028	2.347.408

Ανάλυση μετρητών και καταθέσεων με κεντρικές τράπεζες και δανείων και απαιτήσεων σε τράπεζες

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά και μη υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.363.699	1.299.795
Υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	142.697	122.807
Σύνολο μετρητών και καταθέσεων με κεντρικές τράπεζες (Σημ. 19)	1.506.396	1.422.602

Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αποπληρωτέες εντός τριών μηνών από την αρχική τους λήξη	867.329	1.026.162
Άλλα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες που υπόκεινται σε περιορισμούς	136.398	153.608
Άλλα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	84.110	134.610
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων σε τράπεζες (Σημ. 19)	1.087.837	1.314.380

Τα άλλα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες που υπόκεινται σε περιορισμούς αφορούν εξασφαλίσεις συναλλαγών σε παράγωγα ύψους €55.017 χιλ. (2015: €82.123 χιλ.), τα οποία δεν είναι άμεσα διαθέσιμα για χρήση από το Συγκρότημα, αλλά γίνονται διαθέσιμα όταν οι συναλλαγές τερματίζονται.

41. Λειτουργικές μισθώσεις - Το Συγκρότημα ως μισθωτής

Τα συνολικά μελλοντικά ελάχιστα μισθώματα βάσει μη ακυρωτέων λειτουργικών μισθώσεων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Μέχρι ενός έτους	1.452	2.217
Από ένα μέχρι πέντε έτη	3.296	5.438
Πέραν των πέντε ετών	282	742
	5.030	8.397

Τα πιο πάνω αφορούν κυρίως ενόικια των καταστημάτων και γραφείων του Συγκροτήματος.

42. Ανάλυση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την αναμενόμενη ημερομηνία λήξης

Περιουσιακά στοιχεία	2016			2015		
	Εντός ενός έτους	Πέραν του ενός έτους	Σύνολο	Εντός ενός έτους	Πέραν του ενός έτους	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.364.949	141.447	1.506.396	1.300.846	121.756	1.422.602
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	953.160	134.677	1.087.837	1.212.418	101.962	1.314.380
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	20.590	245	20.835	13.939	84	14.023
Επενδύσεις	76.415	597.229	673.644	348.596	660.691	1.009.287
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	5.546.601	10.102.800	15.649.401	5.147.878	12.043.754	17.191.632
Περιουσιακά στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων ζωής που αναλογούν στους ασφαλιζόμενους	19.510	480.023	499.533	17.243	458.160	475.403
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	110.968	158.943	269.911	87.690	194.090	281.780
Αποθέματα ακινήτων	457.104	970.168	1.427.272	90.115	425.743	515.858
Ακίνητα, εξοπλισμός και άλλα περιουσιακά στοιχεία	21	427.835	427.856	485	397.636	398.121
Επενδύσεις σε ακίνητα	-	38.059	38.059	-	34.628	34.628
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	-	109.339	109.339	-	107.753	107.753
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	2.970	447.471	450.441	8.828	447.703	456.531
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση	11.411	-	11.411	48.503	-	48.503
	8.563.699	13.608.236	22.171.935	8.276.541	14.993.960	23.270.501
Υποχρεώσεις						
Καταθέσεις από τράπεζες	354.778	80.008	434.786	206.997	35.140	242.137
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	250.014	600.000	850.014	2.744.764	1.708.086	4.452.850
Συμφωνίες επαναγοράς	-	257.367	257.367	111.605	256.546	368.151
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	9.434	39.191	48.625	16.032	38.367	54.399
Καταθέσεις πελατών	5.367.559	11.142.182	16.509.741	4.981.609	9.199.072	14.180.681
Υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων	86.002	497.995	583.997	80.118	486.807	566.925
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	273.332	62.593	335.925	219.346	63.485	282.831
Ομολογιακά δάνεια	-	-	-	712	-	712
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	17	45.358	45.375	415	40.392	40.807
Μη κυκλοφορούντες υποχρεώσεις και ομάδα εκποίησης που κατέχονται προς πώληση	-	-	-	3.677	-	3.677
	6.341.136	12.724.694	19.065.830	8.365.275	11.827.895	20.193.170

42. Ανάλυση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την αναμενόμενη ημερομηνία λήξης (συνέχεια)

Οι κύριες παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό της αναμενόμενης ημερομηνίας λήξης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων παρουσιάζονται πιο κάτω.

Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) η οποία αποτελεί μέρος της χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες έχει συμπεριληφθεί στην 'εντός ενός έτους' κατηγορία στις 31 Δεκεμβρίου 2016, καθώς αναμενόταν να αποπληρωθεί πλήρως μέσα στο έτος. Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) έχει συμβατική λήξη εντός ενός έτους.

Οι επενδύσεις κατηγοριοποιούνται στην ανάλογη χρονική ζώνη βάσει των προοπτικών πώλησης. Στις περισσότερες περιπτώσεις αυτή είναι η ημερομηνία λήξης, εκτός αν υπάρχει ένδειξη ότι η λήξη τους θα παραταθεί ή υπάρχει πρόθεση για πώληση, ή αντικατάστασή τους με κάποια παρόμοια. Το τελευταίο, αφορά περιπτώσεις όπου το Συγκρότημα έχει εξασφαλισμένο δανεισμό, που απαιτεί την εκχώρηση ομολόγων και αυτά τα ομόλογα λήγουν πριν τη λήξη του εξασφαλισμένου δανεισμού. Η λήξη των ομολόγων επεκτείνεται για να καλύψει την περίοδο του εξασφαλισμένου δανεισμού.

Τα εξυπηρετούμενα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην Κύπρο κατηγοριοποιούνται βάσει του συμβατικού χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής. Τα παρατραβήγματα κατηγοριοποιούνται στην κατηγορία 'πέραν του ενός έτους'. Τα απομειωμένα δάνεια όπως ορίζονται στη Σημείωση 43, μετά την αφαίρεση ατομικής και συλλογικής πρόβλεψης, καθώς και τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, κατηγοριοποιούνται στην κατηγορία 'πέραν του ενός έτους' εκτός από τις αναμενόμενες εισπράξεις που συμπεριλαμβάνονται σε χρονικές ζώνες, με βάση τα ιστορικά ποσά που εισπράχθηκαν κατά τους τελευταίους μήνες.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα κατηγοριοποιούνται στην ανάλογη χρονική ζώνη βάσει των προοπτικών πώλησης.

Ένα ποσοστό των καταθέσεων πελατών στην Κύπρο με λήξη εντός ενός έτους μεταφέρεται στην κατηγορία 'πέραν του ενός έτους', βάσει της παρατηρήσιμης συμπεριφοράς των πελατών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι καταθέσεις πελατών κατηγοριοποιούνται βάσει της συμβατικής τους λήξης.

Οι επενδύσεις προς εμπορία κατηγοριοποιούνται με λήξη εντός ενός έτους.

Η αναμενόμενη ημερομηνία λήξης των προπληρωμών, δεδουλευμένων εσόδων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων και δεδουλευμένων, αναβαλλόμενων εσόδων και λοιπών υποχρεώσεων είναι η ίδια με τη συμβατική τους λήξη. Αν δεν έχουν συμβατική λήξη, η αναμενόμενη ημερομηνία λήξης είναι το χρονικό πλαίσιο που το περιουσιακό στοιχείο αναμένεται να ρευστοποιηθεί και η υποχρέωση αναμένεται να διακανονιστεί.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος

Στα πλαίσια των συνήθων δραστηριοτήτων του, το Συγκρότημα εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο, ο οποίος παρακολουθείται με διάφορους μηχανισμούς ελέγχου σε όλες τις εταιρίες του Συγκροτήματος ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση υπέρμετρων κινδύνων και να τιμολογούνται οι πιστωτικές διευκολύνσεις και τα προϊόντα λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο αυτό.

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που απορρέει από την πιθανή αδυναμία ενός ή περισσότερων πελατών να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι του Συγκροτήματος.

Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου καθορίζει τις αρχές χρηματοδότησης του Συγκροτήματος και βεβαιώνεται για την εφαρμογή της πιστωτικής πολιτικής σε κάθε τομέα και βεβαιώνεται για την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου του Συγκροτήματος μέσω έγκαιρου εντοπισμού των προβληματικών πελατών. Ο πιστωτικός κίνδυνος από συνδεδεμένους λογαριασμούς ενοποιείται και παρακολουθείται σε ενοποιημένη βάση.

Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου, προστατεύει την αποτελεσματική διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου σε όλα τα στάδια του πιστωτικού κύκλου, βεβαιώνεται για την ποιότητα των αποφάσεων και επεξεργάζεται και διασφαλίζει ότι η πιστωτική λειτουργία επιβολής κυρώσεων χρήζει σωστής διαχείρισης.

Οι χρηματοδοτικές πολιτικές συνδυάζονται με σύγχρονες μεθόδους αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών (credit rating και credit scoring systems).

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Το δανειακό χαρτοφυλάκιο αναλύεται με βάση εκτιμήσεις για την πιστοληπτική ικανότητα των πελατών, τον τομέα της οικονομίας και τη χώρα δραστηριότητάς τους.

Ο πιστωτικός κίνδυνος για το Συγκρότημα είναι διεσπαρμένος τόσο γεωγραφικά όσο και στους διάφορους κλάδους της οικονομίας. Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου καθορίζει τους απαγορευτικούς/επικίνδυνους κλάδους της οικονομίας και καθορίζει αυστηρότερη πολιτική στους κλάδους αυτούς ανάλογα με το βαθμό επικινδυνότητάς τους.

Οι σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές του Συγκροτήματος αναφορικά με τον καθορισμό των προβλέψεων για απομείωση παρατίθενται στη Σημείωση 5.1.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς αξιολογεί τον πιστωτικό κίνδυνο για όλες τις επενδύσεις σε ρευστά διαθέσιμα (κυρίως δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες και ομόλογα) και υποβάλλει εισηγήσεις για τον καθορισμό ορίων σε τράπεζες και χώρες στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) για έγκριση.

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις

Η μέγιστη έκθεση του Συγκροτήματος σε πιστωτικό κίνδυνο αναλύεται κατά γεωγραφικό τομέα ως ακολούθως:

Στον ισολογισμό	2016	2015
	€000	€000
Κύπρος	17.067.617	18.851.208
Ελλάδα	57.314	57.032
Ρωσία	40.974	93.432
Ηνωμένο Βασίλειο	1.602.229	1.673.293
Ρουμανία	165.093	266.695
	18.933.227	20.941.660

Εκτός ισολογισμού		
Κύπρος	2.738.382	2.736.014
Ελλάδα	112.596	131.172
Ρωσία	-	20.000
Ηνωμένο Βασίλειο	16.327	21.063
Ρουμανία	397	307
	2.867.702	2.908.556

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις (συνέχεια)

Σύνολο στον ισολογισμό και εκτός ισολογισμού	2016	2015
	€000	€000
Κύπρος	19.805.999	21.587.222
Ελλάδα	169.910	188.204
Ρωσία	40.974	113.432
Ηνωμένο Βασίλειο	1.618.556	1.694.356
Ρουμανία	165.490	267.002
	21.800.929	23.850.216

Το Συγκρότημα προσφέρει στους πελάτες του εγγυήσεις για τις οποίες μπορεί να χρειαστεί να προβεί σε πληρωμές για λογαριασμό τους και εισέρχεται σε δεσμεύσεις για επέκταση των πιστωτικών διευκολύνσεων για την εξασφάλιση των αναγκών ρευστότητάς τους.

Οι πιστωτικές και εγγυητικές επιστολές (περιλαμβανομένων και των ορίων πιστώσεων) δεσμεύουν το Συγκρότημα σε πληρωμές για λογαριασμό των πελατών του σε περίπτωση συγκεκριμένης πράξης, που συνήθως αφορά την εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορευμάτων. Αυτές οι δεσμεύσεις εκθέτουν το Συγκρότημα σε κινδύνους παρόμοιους με αυτούς των δανείων και απαιτήσεων και ως εκ τούτου παρακολουθούνται χρησιμοποιώντας τις ίδιες πολιτικές και μηχανισμούς ελέγχου.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου καθορίζει το ποσό και το είδος της εξασφάλισης και τις άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση νέων δανείων σε πελάτες.

Οι κύριες κατηγορίες των εξασφαλίσεων που λαμβάνει το Συγκρότημα είναι υποθήκες ακινήτων, εξασφαλίσεις μετρητών/δεσμευμένες καταθέσεις, τραπεζικές εγγυήσεις, κυβερνητικές εγγυήσεις, ενεχυριάσεις μετοχών και χρεογράφων δημόσιων εταιριών, ομόλογα σταθερής και κυμαινόμενης επιβάρυνσης επί εταιρικών περιουσιακών στοιχείων, εκχώρηση ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής, εκχώρηση δικαιωμάτων σε συγκεκριμένα συμβόλαια και προσωπικές και εταιρικές εγγυήσεις.

Η διοίκηση του Συγκροτήματος παρακολουθεί τις αλλαγές στην αγοραία αξία των εξασφαλίσεων σε συνεχή βάση και όπου χρειάζεται, λαμβάνει επιπρόσθετες εξασφαλίσεις με βάση τη σχετική συμφωνία.

Άλλα χρηματοοικονομικά μέσα

Οι εξασφαλίσεις που λαμβάνονται για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εκτός από δάνεια και απαιτήσεις, καθορίζονται ανάλογα με τη φύση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Συνήθως τα ομόλογα και άλλα χρεόγραφα δεν είναι εξασφαλισμένα, εκτός από τα ομόλογα που είναι διασφαλισμένα με περιουσιακά στοιχεία (asset-backed securities) και άλλα παρόμοια μέσα, τα οποία εξασφαλίζονται με χαρτοφυλάκιο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Επιπρόσθετα, κάποια ομόλογα φέρουν κυβερνητική εγγύηση.

Το Συγκρότημα έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί τη σύμβαση ISDA Master Agreement για την καταχώρηση των συναλλαγών του σε παράγωγα. Η σύμβαση αυτή παρέχει το συμβατικό πλαίσιο το οποίο διέπει τη διεξαγωγή ενός πλήρους φάσματος συναλλαγών σε μη οργανωμένες αγορές (over-the-counter) και δεσμεύει συμβατικά τα αντισυμβαλλόμενα μέρη να συμψηφίζουν όλες τις ανοικτές συναλλαγές οι οποίες διέπονται από τη σύμβαση στην περίπτωση που κάποιο από τα αντισυμβαλλόμενα μέρη την αθετήσει. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα αντισυμβαλλόμενα μέρη υπογράφουν σύμβαση Credit Support Annex (CSA) σε συνδυασμό με τη σύμβαση ISDA Master Agreement. Η σύμβαση CSA παρέχει εξασφαλίσεις στα αντισυμβαλλόμενα μέρη έτσι ώστε να μετριαστεί ο ενδεχόμενος κίνδυνος που εμπεριέχεται στις ανοιχτές τους θέσεις.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις (συνέχεια)

Άλλα χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Ο κίνδυνος διακανονισμού προκύπτει όταν γίνεται μια πληρωμή μετρητών ή αξιών, με αντάλλαγμα την αναμενόμενη είσπραξη αξιών ή μετρητών. Το Συγκρότημα καθορίζει ημερήσια όρια διακανονισμού για κάθε αντισυμβαλλόμενο μέρος. Ο κίνδυνος διακανονισμού μετριάζεται όταν οι συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω οργανωμένων συστημάτων πληρωμής ή βάσει παράδοσης έναντι πληρωμής.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τη μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, τις εμπράγματες και μετρήσιμες εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις που έχουν ληφθεί και την καθαρή έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, που είναι η έκθεση μετά από τις ζημιές απομείωσης και τις εμπράγματες και μετρήσιμες εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις. Οι προσωπικές εγγυήσεις είναι επιπρόσθετο είδος εξασφάλισης, που όμως δεν περιλαμβάνονται στις πιο κάτω πληροφορίες γιατί δεν είναι εφικτό να υπολογιστεί η εύλογή τους αξία.

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζονται στους πιο κάτω πίνακες περιορίζεται στη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις (συνέχεια)

2016	Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών αναβαθμίσεων που έχουν ληφθεί από το Συγκρότημα							Καθαρή έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο
		Μετρητά	Χρεόγραφα	Πιστωτικές/εγγυητικές επιστολές	Ακίνητα	Άλλα	Πλεόνασμα εξασφαλίσεων	Καθαρή εξασφάλιση	
		€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	
Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες (Σημ. 19)	1.373.802	-	-	-	-	-	-	-	1.373.802
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες (Σημ. 19)	1.087.837	-	-	-	-	-	-	-	1.087.837
Επενδύσεις προς εμπορία-ομόλογα (Σημ. 20)	476	-	-	-	-	-	-	-	476
Ομόλογα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (Σημ. 20)	10.426	-	-	-	-	-	-	-	10.426
Ομόλογα που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμα προς πώληση και δάνεια και απαιτήσεις (Σημ. 20)	608.666	-	-	-	-	-	-	-	608.666
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (Σημ. 21)	20.835	-	-	-	-	-	-	-	20.835
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (Σημ. 23)	15.649.401	345.827	335.599	305.202	22.250.801	501.500	(9.949.923)	13.789.006	1.860.395
Χρεώστες (Σημ. 28)	24.571	-	-	-	-	-	-	-	24.571
Μερίδιο αντισταθμιστών στις υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων (Σημ. 28)	49.973	-	-	-	-	-	-	-	49.973
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	107.240	-	-	-	-	-	-	-	107.240
Σύνολο στον ισολογισμό	18.933.227	345.827	335.599	305.202	22.250.801	501.500	(9.949.923)	13.789.006	5.144.221
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>									
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ'αποδοχών	7.606	375	-	-	9.524	13	(4.090)	5.822	1.784
Εγγυητικές	797.269	69.720	1.326	65.185	164.880	6.222	(1.177)	306.156	491.113
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>									
Ενέγγυες πιστώσεις	27.636	10.837	15	102	8.112	297	-	19.363	8.273
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.035.191	31.449	1.050	2.221	329.280	16.158	(19.705)	360.453	1.674.738
Σύνολο εκτός ισολογισμού	2.867.702	112.381	2.391	67.508	511.796	22.690	(24.972)	691.794	2.175.908
Συνολική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	21.800.929	458.208	337.990	372.710	22.762.597	524.190	(9.974.895)	14.480.800	7.320.129

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις (συνέχεια)

2015	Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών αναβαθμίσεων που έχουν ληφθεί από το Συγκρότημα							Καθαρή έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο
		Μετρητά	Χρεόγραφα	Πιστωτικές/εγγυητικές επιστολές	Ακίνητα	Άλλα	Πλεόνασμα εξασφαλίσεων	Καθαρή εξασφάλιση	
		€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	
Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες (Σημ. 19)	1.268.585	-	-	-	-	-	-	-	1.268.585
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες (Σημ. 19)	1.314.380	28.667	-	-	-	-	-	28.667	1.285.713
Επενδύσεις προς εμπορία – ομόλογα (Σημ. 20)	317	-	-	-	-	-	-	-	317
Ομόλογα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (Σημ. 20)	17.430	-	-	-	-	-	-	-	17.430
Ομόλογα που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμα προς πώληση και δάνεια και απαιτήσεις (Σημ. 20)	898.869	-	-	-	-	-	-	-	898.869
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (Σημ. 21)	14.023	-	-	-	-	-	-	-	14.023
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (Σημ. 23)	17.191.632	484.628	253.305	377.011	23.791.204	348.057	(9.717.984)	15.536.221	1.655.411
Χρεώστες (Σημ. 28)	23.020	-	-	-	-	-	-	-	23.020
Μερίδιο αντισταθμιστών στις υποχρεώσεις ασφαλιστηρίων συμβολαίων (Σημ. 28)	56.763	-	-	-	-	-	-	-	56.763
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	156.641	-	4.600	-	19.043	-	-	23.643	132.998
Σύνολο στον ισολογισμό	20.941.660	513.295	257.905	377.011	23.810.247	348.057	(9.717.984)	15.588.531	5.353.129
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>									
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ'αποδοχών	8.385	717	-	-	13.124	32	(7.478)	6.395	1.990
Εγγυητικές	793.111	52.455	687	73.436	187.437	10.442	(237)	324.220	468.891
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>									
Ενέγγυες πιστώσεις	18.441	1.123	9	71	8.245	495	-	9.943	8.498
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.088.619	30.445	1.302	1.744	336.646	14.433	(28.544)	356.026	1.732.593
Σύνολο εκτός ισολογισμού	2.908.556	84.740	1.998	75.251	545.452	25.402	(36.259)	696.584	2.211.972
Συνολική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	23.850.216	598.035	259.903	452.262	24.355.699	373.459	(9.754.243)	16.285.115	7.565.101

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Υπάρχουν περιορισμοί στη συγκέντρωση δανείων που επιβάλλονται από τον περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμο της Κύπρου, τις σχετικές Οδηγίες της ΚΤΚ και τους Κανονισμούς Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR). Σύμφωνα με αυτούς τους περιορισμούς, οι τράπεζες δεν δικαιούνται να δανείσουν περισσότερο από 25% της κεφαλαιακής βάσης σε ένα συγκρότημα πελατών. Η πολιτική διάθεσης ανάληψης κινδύνων του Συγκροτήματος επιβάλλει αυστηρότερα συγκεντρωτικά όρια και το Συγκρότημα λαμβάνει μέτρα για να μειώσει σταδιακά αυτές τις εκθέσεις, οι οποίες έχουν υπερβεί τα εσωτερικά όρια κατά την πάροδο του χρόνου.

Επιπρόσθετα, οι θυγατρικές του Συγκροτήματος στο εξωτερικό πρέπει να συμμορφώνονται με τις οδηγίες σχετικά με μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα, όπως αυτές καθορίζονται από τις εποπτικές αρχές των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται.

Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση

Η αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση αφορά τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποκτήθηκαν ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας κατά το 2013 και δάνεια που θεωρήθηκαν απομειωμένα κατά την αρχική τους αναγνώριση. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του ΔΠΧΑ 3, η αναπροσαρμογή αυτή έχει επιφέρει μείωση στα μεικτά υπόλοιπα των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες. Ωστόσο για σκοπούς γνωστοποίησης, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 7, καθώς και για σκοπούς παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου, η εν λόγω αναπροσαρμογή δεν συμπεριλήφθηκε στα μεικτά υπόλοιπα των δανείων και απαιτήσεων.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Η συγκέντρωση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες του Συγκροτήματος ανά χώρα και κλάδο της οικονομίας παρουσιάζονται πιο κάτω:

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	2.044.324	-	13.964	11.141	55.100	2.124.529	(87.576)	2.036.953
Βιομηχανία	658.811	-	7.133	7.735	25.396	699.075	(25.734)	673.341
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.302.543	-	112.773	3.263	-	1.418.579	(62.665)	1.355.914
Κατασκευές	2.874.331	-	3.181	75.918	12.793	2.966.223	(210.436)	2.755.787
Ακίνητα	2.022.559	19.599	1.056.924	200.825	6.934	3.306.841	(114.140)	3.192.701
Ιδιώτες	6.980.383	214	45.557	3.093	-	7.029.247	(227.057)	6.802.190
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	1.332.250	-	54.865	12.458	97.148	1.496.721	(80.501)	1.416.220
Λοιποί κλάδοι	1.054.255	337	1.361	32.927	-	1.088.880	(120.344)	968.536
	18.269.456	20.150	1.295.758	347.360	197.371	20.130.095	(928.453)	19.201.642
Ανά πελατειακό τομέα								
Μεγάλες επιχειρήσεις	7.517.473	19.936	1.040.941	334.440	179.293	9.092.083	(481.340)	8.610.743
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	4.100.298	-	222.337	12.641	11.144	4.346.420	(202.240)	4.144.180
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	4.202.358	-	13.314	100	-	4.215.772	(100.509)	4.115.263
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	2.064.802	214	19.166	179	6.934	2.091.295	(135.350)	1.955.945
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	321.571	-	-	-	-	321.571	(3.619)	317.952
Διαχείριση περιουσίας	62.954	-	-	-	-	62.954	(5.395)	57.559
	18.269.456	20.150	1.295.758	347.360	197.371	20.130.095	(928.453)	19.201.642

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.557.653	19.936	1.036.331	237.203	165.592	4.016.715	(71.064)	3.945.651
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.377.837	-	222.337	12.442	11.144	1.623.760	(29.071)	1.594.689
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	3.531.293	-	13.314	100	-	3.544.707	(40.640)	3.504.067
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	1.317.434	214	17.617	179	-	1.335.444	(26.435)	1.309.009
Αναδιρθώσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	2.080.586	-	-	33.947	-	2.114.533	(156.190)	1.958.343
- επιχειρήσεις	1.014.853	-	-	-	-	1.014.853	(22.795)	992.058
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.219.572	-	-	-	-	1.219.572	(50.393)	1.169.179
Ανακτήσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	1.864.381	-	4.610	63.290	13.701	1.945.982	(231.291)	1.714.691
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.502.889	-	-	199	-	1.503.088	(122.776)	1.380.312
- στεγαστικά	671.065	-	-	-	-	671.065	(59.869)	611.196
- λοιπά καταναλωτικά	747.368	-	1.549	-	6.934	755.851	(108.915)	646.936
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	321.571	-	-	-	-	321.571	(3.619)	317.952
Διαχείριση περιουσίας	62.954	-	-	-	-	62.954	(5.395)	57.559
	18.269.456	20.150	1.295.758	347.360	197.371	20.130.095	(928.453)	19.201.642

Ο πελατειακός τομέας αναδιρθώσεις χρεών μεγάλων επιχειρήσεων περιλαμβάνει πελάτες με ανοίγματα πάνω από €100.000 χιλ., ενώ ο πελατειακός τομέας αναδιρθώσεις χρεών επιχειρήσεων περιλαμβάνει πελάτες με ανοίγματα μεταξύ €6.000 χιλ. μέχρι €100.000 χιλ.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	2.267.092	-	23.138	12.360	57.704	2.360.294	(121.192)	2.239.102
Βιομηχανία	801.536	-	9.214	7.604	15.066	833.420	(31.596)	801.824
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.463.129	-	98.871	6.209	-	1.568.209	(77.444)	1.490.765
Κατασκευές	3.976.254	-	27.119	56.830	10.457	4.070.660	(335.803)	3.734.857
Ακίνητα	2.130.028	43.443	927.423	250.956	69.132	3.420.982	(137.185)	3.283.797
Ιδιώτες	7.282.322	216	44.627	5.684	-	7.332.849	(268.496)	7.064.353
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	1.595.010	-	64.398	38.834	96.542	1.794.784	(101.913)	1.692.871
Λοιποί κλάδοι	1.145.327	24.866	12.325	28.759	-	1.211.277	(133.781)	1.077.496
	20.660.698	68.525	1.207.115	407.236	248.901	22.592.475	(1.207.410)	21.385.065
Ανά πελατειακό τομέα								
Μεγάλες επιχειρήσεις	9.222.429	68.309	918.423	386.973	232.733	10.828.867	(666.631)	10.162.236
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	4.408.096	-	248.647	17.523	9.520	4.683.786	(263.630)	4.420.156
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	4.285.156	-	17.336	1.306	-	4.303.798	(108.267)	4.195.531
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	2.152.950	216	22.709	1.434	6.648	2.183.957	(154.174)	2.029.783
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	528.795	-	-	-	-	528.795	(8.056)	520.739
Διαχείριση περιουσίας	63.272	-	-	-	-	63.272	(6.652)	56.620
	20.660.698	68.525	1.207.115	407.236	248.901	22.592.475	(1.207.410)	21.385.065

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.188.777	68.309	918.423	305.980	219.040	3.700.529	(83.695)	3.616.834
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.502.261	-	248.647	17.523	9.520	1.777.951	(46.973)	1.730.978
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	3.657.181	-	17.336	1.306	-	3.675.823	(45.585)	3.630.238
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	1.409.855	216	22.709	1.434	-	1.434.214	(36.834)	1.397.380
Αναδιρθώσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	2.877.985	-	-	35.736	-	2.913.721	(175.920)	2.737.801
- επιχειρήσεις	1.814.518	-	-	-	-	1.814.518	(75.945)	1.738.573
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.376.635	-	-	-	-	1.376.635	(67.758)	1.308.877
Ανακτήσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	2.341.149	-	-	45.257	13.693	2.400.099	(331.071)	2.069.028
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.529.200	-	-	-	-	1.529.200	(148.899)	1.380.301
- στεγαστικά	627.975	-	-	-	-	627.975	(62.682)	565.293
- λοιπά καταναλωτικά	743.095	-	-	-	6.648	749.743	(117.340)	632.403
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	528.795	-	-	-	-	528.795	(8.056)	520.739
Διαχείριση περιουσίας	63.272	-	-	-	-	63.272	(6.652)	56.620
	20.660.698	68.525	1.207.115	407.236	248.901	22.592.475	(1.207.410)	21.385.065

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην Κύπρο περιλαμβάνουν δάνεια που χορηγήθηκαν από την Εταιρία στην Κύπρο σε Ελληνικές οντότητες ως μέρος των συνήθων εργασιών λογιστικής αξίας ύψους €82.154 χιλ. (2015: €81.078 χιλ.) και δάνεια στην Κύπρο με εξασφαλίσεις στην Ελλάδα λογιστικής αξίας ύψους €106.968 χιλ. (2015: €69.983 χιλ.). Επιπρόσθετα, στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην Κύπρο περιλαμβάνουν δάνεια σε Σερβικές οντότητες ή με εξασφαλίσεις στη Σερβία λογιστικής αξίας ύψους €9.700 χιλ.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση έκθεσης ανά νόμισμα δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ευρώ	17.563.760	20.150	229	345.931	16.079	17.946.149	(882.038)	17.064.111
Δολάριο Αμερικής	149.235	-	490	-	73.457	223.182	(10.281)	212.901
Αγγλική Στερλίνα	38.907	-	1.276.658	88	-	1.315.653	(538)	1.315.115
Ρωσικό Ρούβλι	103	-	-	-	107.835	107.938	(1)	107.937
Ρουμανικό Λέι	-	-	-	1.341	-	1.341	-	1.341
Ελβετικό Φράγκο	471.167	-	7.570	-	-	478.737	(31.170)	447.567
Άλλα νομίσματα	46.284	-	10.811	-	-	57.095	(4.425)	52.670
	18.269.456	20.150	1.295.758	347.360	197.371	20.130.095	(928.453)	19.201.642
2015								
Ευρώ	19.261.905	68.525	28.423	405.998	16.099	19.780.950	(1.128.137)	18.652.813
Δολάριο Αμερικής	250.757	-	507	22	137.204	388.490	(11.540)	376.950
Αγγλική Στερλίνα	49.052	-	1.154.110	93	-	1.203.255	(10.121)	1.193.134
Ρωσικό Ρούβλι	108	-	-	-	95.598	95.706	(1)	95.705
Ρουμανικό Λέι	1	-	-	1.123	-	1.124	-	1.124
Ελβετικό Φράγκο	1.028.865	-	13.492	-	-	1.042.357	(51.761)	990.596
Άλλα νομίσματα	70.010	-	10.583	-	-	80.593	(5.850)	74.743
	20.660.698	68.525	1.207.115	407.236	248.901	22.592.475	(1.207.410)	21.385.065

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες του Συγκροτήματος παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

	2016			2015		
	Μεικτά δάνεια πριν από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια πριν από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ενήμερα	10.990.773	(166.185)	10.824.588	10.442.903	(173.260)	10.269.643
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	2.238.127	(38.743)	2.199.384	3.048.929	(60.803)	2.988.126
Απομειωμένα	6.901.195	(723.525)	6.177.670	9.100.643	(973.347)	8.127.296
	20.130.095	(928.453)	19.201.642	22.592.475	(1.207.410)	21.385.065

Τα δάνεια σε καθυστέρηση είναι τα δάνεια με καθυστερημένες πληρωμές ή με υπέρβαση των εγκριμένων ορίων τους. Τα απομειωμένα δάνεια είναι τα δάνεια τα οποία δεν θεωρούνται πλήρως ανακτήσιμα και για τα οποία έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης σε ατομική βάση ή για τα οποία υφίστανται ζημιές κατά την αρχική αναγνώριση ή πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών.

Κατά το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 οι συνολικές μη συμβατικές διαγραφές που αναγνωρίστηκαν από το Συγκρότημα ήταν €517.694 χιλ. (2015: €172.670 χιλ.). Το υπόλοιπο των μεικτών δανείων αυτών των πελατών στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν €305.591 χιλ. (2015: €280.575 χιλ.), εκ των οποίων €19.651 χιλ. (2015: €56.548 χιλ.) ήταν σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών αλλά δεν ήταν απομειωμένα και €130.964 χιλ. (2015: €198.296 χιλ.) ήταν απομειωμένα.

Ενήμερα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Η ποιότητα των ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες παρακολουθείται από το Συγκρότημα χρησιμοποιώντας εσωτερικά συστήματα. Στον πιο κάτω πίνακα αναλύεται η ποιότητα πιστωτικού κινδύνου των ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

2016	Κατηγορία 1	Κατηγορία 2	Κατηγορία 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Κύπρος	6.127.350	1.751.332	1.802.957	9.681.639
Ελλάδα	-	-	214	214
Ηνωμένο Βασίλειο	1.187.130	53.838	10.011	1.250.979
Ρουμανία	56.857	348	693	57.898
Ρωσία	-	-	43	43
	7.371.337	1.805.518	1.813.918	10.990.773

2015				
Κύπρος	5.572.036	1.441.298	2.244.258	9.257.592
Ελλάδα	-	-	216	216
Ηνωμένο Βασίλειο	1.009.277	63.300	20.803	1.093.380
Ρουμανία	45.962	35.141	10.551	91.654
Ρωσία	-	61	-	61
	6.627.275	1.539.800	2.275.828	10.442.903

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Ενήμερα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που δεν ήταν σε καθυστέρηση ή σε υπέρβαση των ορίων τους κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών, κατατάσσονται στην Κατηγορία 1.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που ήταν σε καθυστέρηση ή σε υπέρβαση των ορίων τους μέχρι και 30 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των πρώτων έξι μηνών του έτους ή μέχρι και 15 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών του έτους, κατατάσσονται στην Κατηγορία 2.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που ήταν σε καθυστέρηση ή υπέρβαση των ορίων τους για περισσότερες από 30 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των πρώτων έξι μηνών του έτους ή για περισσότερο από 15 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών του έτους, κατατάσσονται στην Κατηγορία 3.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είναι σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα

	2016	2015
Σε καθυστέρηση:	€000	€000
- μέχρι 30 μέρες	455.394	468.791
- από 31 μέχρι 90 μέρες	375.161	351.450
- από 91 μέχρι 180 μέρες	128.675	144.362
- από 181 μέχρι 365 μέρες	140.714	258.920
- πέραν του ενός έτους	1.138.183	1.825.406
	2.238.127	3.048.929

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που κατέχει το Συγκρότημα (στο βαθμό που αυτές μειώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο) για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είναι σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα στις 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι €1.762.528 χιλ. (2015: €2.466.960 χιλ.). Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων περιορίζεται στη μεικτή λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2016		2015	
	Μεικτά δάνεια και απαιτήσεις	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	Μεικτά δάνεια και απαιτήσεις	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων
	€000	€000	€000	€000
Κύπρος	6.384.503	3.953.086	8.414.868	5.596.169
Ελλάδα	19.936	17.962	68.309	17.945
Ρωσία	196.144	87.381	247.319	94.417
Ηνωμένο Βασίλειο	12.041	7.213	56.584	10.821
Ρουμανία	288.571	54.436	313.563	170.080
	6.901.195	4.120.078	9.100.643	5.889.432

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (συνέχεια)

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται πιο πάνω έχει υπολογιστεί με βάση το βαθμό που οι εξασφαλίσεις αυτές μειώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο και περιορίζεται στη μεικτή λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

	2016	2015
Απομειωμένα:	€000	€000
- χωρίς καθυστερήσεις	471.855	875.488
- μέχρι 30 μέρες	62.119	78.176
- από 31 μέχρι 90 μέρες	29.201	24.353
- από 91 μέχρι 180 μέρες	49.572	65.382
- από 181 μέχρι 365 μέρες	51.438	310.167
- πέραν του ενός έτους	6.237.010	7.747.077
	6.901.195	9.100.643

Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Η κίνηση των προβλέψεων για απομείωση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	3.731.750	33.833	195.017	232.833	4.193.433
Διάλυση θυγατρικών	-	-	-	(6.154)	(6.154)
Εξαγορά θυγατρικής	(8.577)	-	-	-	(8.577)
Συναλλαγματικές και άλλες διαφορές	113.109	2.267	14.011	(1.785)	127.602
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(923.723)	(27.163)	(68.997)	(35.382)	(1.055.265)
Δεδουλευμένοι τόκοι απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(138.603)	(627)	(594)	(688)	(140.512)
Εισπράξεις από προηγουμένως διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	1.872	-	-	81	1.953
Επιβάρυνση για το έτος (Σημ. 16)	394.333	(1.181)	17.815	28.794	439.761
31 Δεκεμβρίου	3.170.161	7.129	157.252	217.699	3.552.241
Απομείωση σε ατομική βάση	2.779.379	7.129	156.585	214.697	3.157.790
Συλλογική απομείωση	390.782	-	667	3.002	394.451

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	2.867.345	9.275	415.894	195.334	3.487.848
Πώληση δραστηριοτήτων στη Ρωσία	-	-	(238.012)	-	(238.012)
Συναλλαγματικές και άλλες διαφορές	80.372	-	(310)	1.538	81.600
Μεταφορά μεταξύ γεωγραφικών τομέων	(63.380)	6.329	-	57.051	-
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(151.812)	(16.700)	(62.313)	(63.022)	(293.847)
Δεδουλευμένοι τόκοι απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(197.009)	(2.134)	(146)	(1.430)	(200.719)
Εισπράξεις από προηγούμενως διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	2.671	-	-	5.270	7.941
Επιβάρυνση για το έτος-συνεχιζόμενες δραστηριότητες (Σημ. 16)	1.193.563	37.063	37.239	38.092	1.305.957
Επιβάρυνση για το έτος-μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (Σημ. 6)	-	-	42.665	-	42.665
31 Δεκεμβρίου	3.731.750	33.833	195.017	232.833	4.193.433
Απομείωση σε ατομική βάση	3.255.398	29.458	194.805	227.579	3.707.240
Συλλογική απομείωση	476.352	4.375	212	5.254	486.193

Ο πιο πάνω πίνακας δεν περιλαμβάνει την πρόβλεψη για απομείωση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και ανειλημμένων υποχρεώσεων που περιλαμβάνεται στα 'Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις' (Σημ. 33).

Οι παραδοχές που έχουν γίνει αφορούν τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες ακινήτων, καθώς και τον χρονικό ορίζοντα της ρευστοποίησης της εξασφάλισης, το κόστος φορολογίας και τα έξοδα ανάκτησης και μετέπειτα πώλησης της εξασφάλισης. Έχει χρησιμοποιηθεί ο ανάλογος δείκτης για τον υπολογισμό της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων, ενώ έγιναν παραδοχές με βάση ένα μακροοικονομικό σενάριο για τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες των ακινήτων. Το χρονικό πλαίσιο είσπραξης των εξασφαλίσεων ακινήτων έχει υπολογιστεί σε 3 έτη κατά μέσο όρο, με εξαίρεση συγκεκριμένων περιπτώσεων όπου έχει χρησιμοποιηθεί μια διαφορετική περίοδος βασισμένη σε συγκεκριμένα στοιχεία και περιστάσεις και για πελάτες της Υπηρεσίας Ανάκτησης Χρεών όπου έχει χρησιμοποιηθεί περίοδος κατά μέσο όρο 6 χρόνων. Σύμφωνα με τις περί της Απομείωσης Δανείων και των Διαδικασιών Διενέργειας Προβλέψεων Οδηγίες 2014 και 2015 της ΚΤΚ, η συσσωρευμένη μέση μελλοντική μεταβολή της αξίας των ακινήτων κατά τη διάρκεια του έτους έχει περιοριστεί στο μηδέν. Ο μέσος όρος της μείωσης τιμών λόγω έλλειψης ρευστότητας και εξόδων πωλήσεων που χρησιμοποιήθηκε στον υπολογισμό των προβλέψεων είναι 10% της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αύξηση στην αξία τους περιορίστηκε στο μηδέν και 10% της προβλεπόμενης αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αξία τους αναμένεται να μειωθεί.

Οι παραπάνω παραδοχές επηρεάζονται επίσης από τον συνεχόμενο διάλογο για ρυθμιστικό θέμα που διατηρεί η Εταιρία με τον κύριο επόπτη της, την ΕΚΤ, και από άλλες ρυθμιστικές οδηγίες και διερμηνείες που εκδίδονται από διάφορους κανονιστικούς φορείς όπως η ΕΚΤ και η ΕΑΤ, οι οποίες παρέχουν καθοδήγηση και προσδοκίες ως προς τους σχετικούς ορισμούς και μεταχείριση/αναγνώριση κάποιων παραμέτρων/παραδοχών που χρησιμοποιούνται στην εκτίμηση των προβλέψεων.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Οποιοδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές ή διαφορές μεταξύ των παραδοχών που έγιναν και των πραγματικών αποτελεσμάτων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στα ποσά των απαιτούμενων προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων.

Ανάλυση ευαισθησίας

Το Συγκρότημα έχει προβεί σε ανάλυση ευαισθησίας σε συγκεκριμένες παραδοχές στην απομείωση δανείων σχετικά με το δανειακό χαρτοφυλάκιο στην Κύπρο με ημερομηνία αναφοράς 31 Δεκεμβρίου 2016. Η επίδραση στις προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων παρουσιάζεται πιο κάτω:

	Αύξηση/(μείωση) στις προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων
	€000
<i>Αλλαγή στις παραδοχές προβλέψεων:</i>	
Αύξηση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων από υποθήκες κατά 1 χρόνο (σε μέσο όρο 4 χρόνων) για τους πελάτες που είχαν αξιολογηθεί σε συλλογική βάση, εξαιρουμένων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών	27.891
Μείωση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων από υποθήκες κατά 1 χρόνο (σε μέσο όρο 2 χρόνων) για τους πελάτες που είχαν αξιολογηθεί σε συλλογική βάση, εξαιρουμένων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών	(26.814)
Μείωση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 5% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	118.055
Μείωση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 10% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	216.359
Αύξηση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 5% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	(73.940)
Αύξηση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 10% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	(168.357)
Αύξηση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων κατά 1 χρόνο και μείωση ρευστοποίησης κατά 20%, πελατών που έχουν αξιολογηθεί ατομικά για απομείωση και με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και πελατών που έχουν αξιολογηθεί συλλογικά για απομείωση	90.028
Μείωση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων κατά 1 χρόνο και αύξηση ρευστοποίησης κατά 20%, σε πελάτες που έχουν αξιολογηθεί ατομικά για απομείωση και με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και σε πελάτες που έχουν αξιολογηθεί συλλογικά για απομείωση	(45.844)

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ληφθείσες εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις

Η λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά το 2016 και 2015 μέσω κατάσχεσης εξασφαλίσεων ήταν ως εξής:

	2016	2015
	€000	€000
Οικιστικά ακίνητα	85.171	2.108
Εμπορικά και άλλα ακίνητα	1.000.533	123.323
	1.085.704	125.431

Η συνολική λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των χρόνων μέσω κατάσχεσης εξασφαλίσεων από δάνεια και απαιτήσεις πελατών και κατέχονται από το Συγκρότημα στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονται σε €1.395.127 χιλ. και περιλαμβάνει ποσό ύψους €3.072 χιλ. που αφορά εμπορικά και άλλα ακίνητα που κατέχονται προς πώληση (2015: €455.416 χιλ. και περιλαμβάνει ποσό ύψους €6.552 χιλ. που αφορά εμπορικά και άλλα ακίνητα που κατέχονται προς πώληση).

Οι πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων που ανακτήθηκαν κατά το 2016 ανήλθαν σε €129.002 χιλ. (2015: €29.499 χιλ.).

Ρυθμίσεις

Τα ρυθμιστικά μέτρα προκύπτουν στις περιπτώσεις στις οποίες ο πελάτης θεωρείται ότι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης λόγω οικονομικών δυσκολιών. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις δυσκολίες, το Συγκρότημα αποφασίζει να τροποποιήσει τους όρους της σύμβασης παραχωρώντας στον πελάτη τη δυνατότητα να εξυπηρετήσει το χρέος ή να αναχρηματοδοτήσει τη σύμβαση, είτε μερικώς, είτε συνολικά.

Η πρακτική της επέκτασης ρυθμιστικών μέτρων συνιστά είτε προσωρινή είτε μόνιμη παραχώρηση συγκατάβασης στον πελάτη. Η παραχώρηση μπορεί να περιλαμβάνει την αναδιάρθρωση των συμβατικών όρων του δανείου ή την πληρωμή με κάποια μορφή εκτός από μετρητά, όπως μια διευθέτηση όπου ο δανειολήπτης μεταφέρει δεσμευμένες εξασφαλίσεις στο Συγκρότημα. Ως εκ τούτου, αποτελεί μια αντικειμενική ένδειξη απομείωσης και απαιτείται όπως αξιολογηθεί το ενδεχόμενο απομείωσης του δανείου.

Τροποποιήσεις σε δάνεια και απαιτήσεις που δεν επηρεάζουν διευθετήσεις σε πληρωμές, όπως η αναδιάρθρωση των εξασφαλίσεων ή ασφαλιστικών διευθετήσεων, δε θεωρούνται επαρκείς για την ένδειξη απομείωσης καθώς από μόνες τους δεν αποτελούν απαραίτητα ένδειξη πιστωτικών δυσκολιών που να επηρεάζουν την ικανότητα πληρωμής.

Δάνεια και απαιτήσεις που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης θεωρούνται όλα τα δάνεια για τα οποία το Συγκρότημα έχει προβεί σε τροποποίηση του προγράμματος αποπληρωμής (πρόβλεψη περιόδου χάριτος, αναστολή καταβολής μίας ή περισσότερων δόσεων, μείωση του ποσού της δόσης και/ή διαγραφή καθυστερημένων δόσεων κεφαλαίου ή τόκου) και τρεχούμενοι λογαριασμοί/παρατραβήγματα των οποίων το όριο έχει αυξηθεί με αποκλειστικό σκοπό την κάλυψη της υπέρβασης.

Ένας λογαριασμός για να πληροί τις προϋποθέσεις για αναδιάρθρωση πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια περιλαμβανομένου του κριτηρίου βιωσιμότητας της επιχείρησης του πελάτη. Ο βαθμός στον οποίο το Συγκρότημα προβαίνει σε αναδιάρθρωση λογαριασμών με βάση το πλαίσιο των υφιστάμενων πολιτικών του μπορεί να ποικίλει ανάλογα με την άποψη του για τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες και άλλους παράγοντες που μπορεί να αλλάξουν από χρόνο σε χρόνο. Επιπλέον, εξαιρέσεις από τις πολιτικές και τις πρακτικές μπορεί να γίνουν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις λόγω νομοθετικών ή κανονιστικών συμφωνιών ή εντολών.

Οι ρυθμίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν μέτρα για την αναδιάρθρωση της επιχείρησης του δανειολήπτη (λειτουργική αναδιάρθρωση) και/ή μέτρα για την αναδιάρθρωση χρηματοδότησης (χρηματοοικονομική αναδιάρθρωση) του δανειολήπτη.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ρυθμίσεις (συνέχεια)

Οι επιλογές αναδιάρθρωσης δύνανται να είναι βραχυπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι χαρακτήρα ή συνδυασμός των δύο. Το Συγκρότημα έχει αναπτύξει και διαδώσει βιώσιμες λύσεις αναδιάρθρωσης, οι οποίες είναι κατάλληλες για το δανειολήπτη και αποδεκτές από το Συγκρότημα.

Βραχυπρόθεσμες αναδιρθρώσεις ορίζονται ως οι λύσεις αναδιάρθρωσης με διάρκεια αποπληρωμής μικρότερης των δύο ετών. Στις περιπτώσεις δανείων για κατασκευή εμπορικών ακινήτων και για τη χρηματοδότηση έργων (project finance), η διάρκεια βραχυπρόθεσμων σχεδίων αναδιάρθρωσης δεν δύνανται να υπερβεί τον ένα χρόνο.

Οι βραχυπρόθεσμες λύσεις αναδιρθρώσεων μπορεί να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Μόνο τόκοι: κατά τη διάρκεια μίας καθορισμένης βραχυπρόθεσμης περιόδου, καταβάλλεται μόνο ο τόκος των πιστωτικών διευκολύνσεων και δεν γίνεται καμία αποπληρωμή κεφαλαίου.
- Μειωμένες πληρωμές: μείωση του ποσού των δόσεων αποπληρωμής για μια καθορισμένη βραχυπρόθεσμη περίοδο, προκειμένου να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση ταμειακών ροών του δανειολήπτη.
- Κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων ή/και τόκων: η κεφαλαιοποίηση των καθυστερήσεων ή/και των δεδουλευμένων τόκων, δηλαδή ρύθμιση των καθυστερημένων οφειλών και κεφαλαιοποίηση των μη καταβληθέντων τόκων για αποπληρωμή βάσει του αναθεωρημένου προγράμματος.
- Περίοδος χάριτος: συμφωνία που επιτρέπει στον δανειολήπτη καθορισμένη καθυστέρηση αναφορικά με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αποπληρωμής συνήθως σε σχέση με το κεφάλαιο.
- Μείωση επιτοκίου: μόνιμη ή προσωρινή μείωση του επιτοκίου (σταθερού ή κυμαινόμενου) σε ένα δίκαιο και εφικτό επιτόκιο.

Οι μακροπρόθεσμες λύσεις αναδιρθρώσεων μπορεί να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Παράταση της διάρκειας αποπληρωμής: παράταση της διάρκειας αποπληρωμής του δανείου, η οποία επιτρέπει τη μείωση του ποσού των δόσεων με την επέκταση των αποπληρωμών σε μεγαλύτερη περίοδο.
- Πρόσθετη εξασφάλιση: όταν λαμβάνονται πρόσθετα βάρη επί των μη βεβαρημένων περιουσιακών στοιχείων ως επιπρόσθετη εξασφάλιση από τον δανειολήπτη, προκειμένου να αντισταθμιστεί ο υψηλότερος κίνδυνος έκθεσης και ως μέρος της διαδικασίας αναδιάρθρωσης.
- Ρύθμιση των κυρώσεων σε δανειακές συμβάσεις: προσωρινή ή μόνιμη κατάργηση κυρώσεων για παραβιάσεις συμβατικών όρων σε δανειακές συμβάσεις.
- Επαναπρογραμματισμός των πληρωμών: το υφιστάμενο συμβατικό πρόγραμμα αποπληρωμής προσαρμόζεται σε ένα νέο βιώσιμο πρόγραμμα αποπληρωμής το οποίο βασίζεται σε μία ρεαλιστική εκτίμηση, των τρέχουσων και προβλεπόμενων, ταμειακών ροών του δανειολήπτη.
- Ενίσχυση των υφιστάμενων εξασφαλίσεων: μία λύση αναδιάρθρωσης μπορεί για παράδειγμα να συνεπάγεται τη δέσμευση επιπρόσθετων εξασφαλίσεων, προκειμένου να αποζημιωθεί για τη μείωση στα επιτόκια ή για να σταθμιστούν τα πλεονεκτήματα που ο δανειολήπτης λαμβάνει από την αναδιάρθρωση.
- Νέες πιστωτικές διευκολύνσεις: δύνανται να χορηγηθούν νέες πιστωτικές διευκολύνσεις ως μέρος της συμφωνίας αναδιάρθρωσης, οι οποίες μπορεί να συνεπάγουν τη δέσμευση πρόσθετων εξασφαλίσεων και στις περιπτώσεις διευθετήσεων μεταξύ πιστωτών, την εισαγωγή όρων προκειμένου να αντισταθμιστεί ο πρόσθετος κίνδυνος που αναλαμβάνει το Συγκρότημα παρέχοντας νέα χρηματοδότηση σε δανειολήπτη που παρουσιάζει οικονομικές δυσκολίες.
- Ενοποίηση χορηγήσεων: ενοποίηση αριθμού ανοιγμάτων σε ένα δάνειο ή σε ένα περιορισμένο αριθμό δανείων.
- Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο (Debt/equity swaps): μέρος του χρέους μετατρέπεται σε μετοχικό κεφάλαιο το οποίο λαμβάνεται από το Συγκρότημα, ώστε το υπόλοιπο του χρέους να προσαρμόζεται στο σωστό μέγεθος βάση των ταμειακών ροών του δανειολήπτη για να επιτρέψει στο Συγκρότημα να εισπράξει το λαβείν του από την αποπληρωμή της προσαρμοσμένης χορήγησης και την ενδεχόμενη πώληση του μετοχικού κεφαλαίου στην εταιρία. Η λύση αυτή θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο σε απομακρυσμένες περιπτώσεις και μόνο όταν έχουν εξαντληθεί όλες οι άλλες προσπάθειες για αναδιάρθρωση και μετά που διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τη νομοθεσία περί πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με περιουσιακά στοιχεία (Debt/asset swaps): συμφωνία μεταξύ του Συγκροτήματος και του δανειολήπτη για την οικειοθελή πώληση του εξασφαλισμένου περιουσιακού στοιχείου για την μερική ή ολική αποπληρωμή του δανείου. Το περιουσιακό στοιχείο μπορεί να αποκτηθεί από το Συγκρότημα και οποιοδήποτε υπόλοιπο δανείου να αναδιρθρωθεί με ένα κατάλληλο σχέδιο αποπληρωμής με βάση την επανεξετασμένη ικανότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ρυθμίσεις (συνέχεια)

- Διαγραφή χρεών: ακύρωση μέρους ή του συνολικού ποσού χορηγήσεων που παραμένει ανεξόφλητο από τον δανειολήπτη. Το Συγκρότημα εφαρμόζει τη διαγραφή χρεών (debt forgiveness) μόνο σαν τελευταία επιλογή και σε σπάνιες περιπτώσεις, αφού λάβει υπόψη τη δυνατότητα αποπληρωμής του πελάτη στο χρονικό πλαίσιο που συμφωνήθηκε και την πιθανότητα η διαγραφή να οδηγήσει σε ηθικό κίνδυνο (moral hazard).
- Διαχωρισμός και πάγωμα: το χρέος του πελάτη διαχωρίζεται σε βιώσιμο και μη βιώσιμο μέρος. Το βιώσιμο μέρος αναδιρθρώνεται και συνεχίζει να λειτουργεί. Το μη βιώσιμο μέρος 'παγώνεται' για την περίοδο της αναδιάρθρωσης του βιώσιμου μέρους. Στη λήξη της αναδιάρθρωσης, το παγωμένο μέρος είτε διαγράφεται κατά αναλογία (βασισμένο πάνω στην πραγματική αποπληρωμή του βιώσιμου μέρους) ή αναδιρθρώνεται.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης

Οι παρακάτω πίνακες δείχνουν τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες του Συγκροτήματος που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης ανά κλάδο δραστηριότητας, γεωγραφική περιοχή και πιστωτική ποιοτική κατάταξη, καθώς και τις προβλέψεις για απομείωση και τις εμπράγματα εξασφαλίσεις που κατέχονται για τα δάνεια που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	8.391.624	24.865	138.376	116.232	119.185	8.790.282
Νέα δάνεια και απαιτήσεις που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης μέσα στο έτος	900.616	-	-	54.780	340	955.736
Περιουσιακά στοιχεία που δεν τυγχάνουν πλέον αναδιάρθρωσης (περιλαμβανομένων αποπληρωμών)	(1.504.769)	(97)	(77.308)	(68.305)	(42.843)	(1.693.322)
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	(715.713)	(24.871)	-	(255)	(189)	(741.028)
Δεδουλευμένοι τόκοι δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	326.260	440	-	557	2.392	329.649
Συναλλαγματικές διαφορές	3.852	-	22.825	(12.686)	(4)	13.987
31 Δεκεμβρίου	7.401.870	337	83.893	90.323	78.881	7.655.304
2015						
1 Ιανουαρίου	7.024.847	75.778	234.659	136.421	184.585	7.656.290
Πώληση δραστηριοτήτων στην Ρωσία	-	-	(118.313)	-	-	(118.313)
Νέα δάνεια και απαιτήσεις που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης μέσα στο έτος	2.189.524	-	24.097	32.695	-	2.246.316
Περιουσιακά στοιχεία που δεν τυγχάνουν πλέον αναδιάρθρωσης (περιλαμβανομένων αποπληρωμών)	(1.125.219)	(35.927)	-	(66.606)	(32.396)	(1.260.148)
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	(80.896)	(16.700)	-	-	(33.888)	(131.484)
Δεδουλευμένοι τόκοι δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	337.231	1.714	10.424	5.538	1.687	356.594
Συναλλαγματικές διαφορές	46.137	-	(12.491)	8.184	(803)	41.027
31 Δεκεμβρίου	8.391.624	24.865	138.376	116.232	119.185	8.790.282

Η κατηγοριοποίηση των δανείων ως δάνεια που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης διακόπτεται όταν πληρούνται όλα τα απαιτούμενα κριτήρια της EAT για διακοπή της ταξινόμησης ως ρυθμιζόμενα δάνεια. Αυτά παρατίθενται στις αναφορές βάσει των Εκτελεστικών Τεχνικών Προτύπων (ΕΤΠ) της EAT σχετικά με τις αναδιρθρώσεις και τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ενήμερα	4.021.923	-	-	85.722	85	4.107.730
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.212.177	-	671	2.509	225	1.215.582
Απομειωμένα	2.167.770	337	83.222	2.092	78.571	2.331.992
	7.401.870	337	83.893	90.323	78.881	7.655.304
2015						
Ενήμερα	3.636.868	-	-	84.829	60.182	3.781.879
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.591.934	-	699	29.229	297	1.622.159
Απομειωμένα	3.162.822	24.865	137.677	2.174	58.706	3.386.244
	8.391.624	24.865	138.376	116.232	119.185	8.790.282

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Εύλογη αξία των εξασφαλίσεων

2016	Κύπρος	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000
Ενήμερα	3.772.578	-	85.661	80	3.858.319
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.021.347	671	2.504	182	1.024.704
Απομειωμένα	1.828.036	47.740	1.974	22.060	1.899.810
	6.621.961	48.411	90.139	22.322	6.782.833
2015					
Ενήμερα	3.360.868	-	84.722	59.930	3.505.520
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.407.575	696	29.182	178	1.437.631
Απομειωμένα	2.709.602	49.297	1.668	39.696	2.800.263
	7.478.045	49.993	115.572	99.804	7.743.414

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται πιο πάνω υπολογίστηκε με βάση τον βαθμό στον οποίο η εξασφάλιση μετριάξει τον πιστωτικό κίνδυνο.

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	668.305	-	35.229	261	1.624	705.419
Βιομηχανία	214.248	-	16.347	-	1.263	231.858
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	619.259	-	-	12.139	3.249	634.647
Κατασκευές	1.539.773	-	8.934	176	25.175	1.574.058
Ακίνητα	1.047.280	-	-	69.426	47.192	1.163.898
Ιδιώτες	2.515.157	-	-	996	60	2.516.213
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	446.946	-	23.383	7.325	-	477.654
Λοιποί κλάδοι	350.902	337	-	-	318	351.557
	7.401.870	337	83.893	90.323	78.881	7.655.304
Ανά πελατειακό τομέα						
Μεγάλες επιχειρήσεις	3.418.231	337	78.488	74.987	77.556	3.649.599
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.675.528	-	5.405	14.501	1.265	1.696.699
Ιδιώτες						
- στεγαστικά	1.661.487	-	-	-	-	1.661.487
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	567.426	-	-	835	60	568.321
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	74.704	-	-	-	-	74.704
Διαχείριση περιουσίας	4.494	-	-	-	-	4.494
	7.401.870	337	83.893	90.323	78.881	7.655.304

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου (συνέχεια)

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μεγάλες επιχειρήσεις	711.872	337	78.488	74.987	77.391	943.075
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	464.163	-	5.405	14.501	1.265	485.334
Ιδιώτες						
- στεγαστικά	1.494.123	-	-	-	-	1.494.123
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	449.107	-	-	835	60	450.002
Αναδιρθώσεις χρεών						
- μεγάλες επιχειρήσεις	1.371.448	-	-	-	165	1.371.613
- επιχειρήσεις	790.600	-	-	-	-	790.600
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	815.597	-	-	-	-	815.597
Ανακτήσεις χρεών						
- μεγάλες επιχειρήσεις	544.311	-	-	-	-	544.311
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	395.768	-	-	-	-	395.768
- στεγαστικά	167.364	-	-	-	-	167.364
- λοιπά καταναλωτικά	118.319	-	-	-	-	118.319
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	74.704	-	-	-	-	74.704
Διαχείριση περιουσίας	4.494	-	-	-	-	4.494
	7.401.870	337	83.893	90.323	78.881	7.655.304

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	707.105	-	31.580	-	2.936	741.621
Βιομηχανία	282.449	-	14.207	136	1.258	298.050
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	743.585	-	-	7.072	6.196	756.853
Κατασκευές	2.155.778	-	8.081	14.862	2.444	2.181.165
Ακίνητα	1.069.156	-	-	59.190	82.739	1.211.085
Ιδιώτες	2.526.554	-	-	4.393	153	2.531.100
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	584.836	-	84.508	19.517	22.697	711.558
Λοιποί κλάδοι	322.161	24.865	-	11.062	762	358.850
	8.391.624	24.865	138.376	116.232	119.185	8.790.282
Ανά πελατειακό τομέα						
Μεγάλες επιχειρήσεις	4.368.307	24.865	133.932	99.603	116.385	4.743.092
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.720.453	-	4.444	12.519	2.647	1.740.063
Ιδιώτες						
- στεγαστικά	1.685.668	-	-	-	-	1.685.668
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	568.986	-	-	4.110	153	573.249
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	42.481	-	-	-	-	42.481
Διαχείριση περιουσίας	5.729	-	-	-	-	5.729
	8.391.624	24.865	138.376	116.232	119.185	8.790.282

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μεγάλες επιχειρήσεις	647.785	24.865	133.932	99.603	115.639	1.021.824
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	550.664	-	4.444	12.519	2.647	570.274
Ιδιώτες						
- στεγαστικά	1.562.149	-	-	-	-	1.562.149
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	468.368	-	-	4.110	153	472.631
Αναδιρθώσεις χρεών						
- μεγάλες επιχειρήσεις	1.768.782	-	-	-	626	1.769.408
- επιχειρήσεις	1.272.086	-	-	-	-	1.272.086
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	798.010	-	-	-	-	798.010
Ανακτήσεις χρεών						
- μεγάλες επιχειρήσεις	679.654	-	-	-	120	679.774
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	371.779	-	-	-	-	371.779
- στεγαστικά	123.519	-	-	-	-	123.519
- λοιπά καταναλωτικά	100.618	-	-	-	-	100.618
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	42.481	-	-	-	-	42.481
Διαχείριση περιουσίας	5.729	-	-	-	-	5.729
	8.391.624	24.865	138.376	116.232	119.185	8.790.282

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Προβλέψεις για απομείωση

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ρωσία	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Απομείωση σε ατομική βάση	899.178	337	65.297	1.855	59.791	1.026.458
Συλλογική απομείωση	200.069	-	359	365	2	200.795
	1.099.247	337	65.656	2.220	59.793	1.227.253
2015						
Απομείωση σε ατομική βάση	1.144.475	22.966	113.177	1.396	35.694	1.317.708
Συλλογική απομείωση	207.106	-	49	266	1.813	209.234
	1.351.581	22.966	113.226	1.662	37.507	1.526.942

43. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Πιστωτική ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων του Συγκροτήματος τα οποία εκτίθενται σε πιστωτικό κίνδυνο, εξαιρουμένων των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες - ανάλυση πιστοληπτικής διαβάθμισης

Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες

Οι καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αναλύονται σύμφωνα με την πιστοληπτική διαβάθμιση των Moody's ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Aaa - Aa3	785.002	555.594
A1 - A3	249.693	643.540
Baa1 - Baa3	41.860	146.428
Ba1 - Ba3	37.067	36.954
B1 - B3	1.137.717	957.074
Caa - C	14.410	8.750
Χωρίς διαβάθμιση	154.805	205.924
Λοιπά ποσά εισηρακτέα από τράπεζες	41.085	28.701
	2.461.639	2.582.965

Η κατηγορία B1-B3 πιο πάνω περιλαμβάνει ποσό ύψους €141.447 χιλ. το οποίο αφορά κυρίως υποχρεωτικές καταθέσεις για σκοπούς ρευστότητας με την ΚΤΚ. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τραπεζικά υπόλοιπα με λογιστική αξία ύψους €78.725 χιλ. ήταν απομειωμένα (2015: €134.291 χιλ.), με συνολική ζημιά απομείωσης ύψους €55.655 χιλ. (2015: €28.605 χιλ.).

Ομόλογα

Οι επενδύσεις σε ομόλογα αναλύονται σύμφωνα με την πιστοληπτική διαβάθμιση των Moody's, τον εκδότη και την ταξινόμησή τους ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Aaa - Aa3	349.565	402.830
Baa1 - Baa3	12.507	54.626
B1 - B3	257.495	459.159
Caa - C	1	1
	619.568	916.616
<i>Εκδόθηκαν από:</i>		
- Κυπριακή κυβέρνηση	257.496	459.159
- άλλες κυβερνήσεις	329.211	421.037
- τράπεζες και άλλους οργανισμούς	32.861	36.420
	619.568	916.616
<i>Κατηγοριοποιούνται ως:</i>		
- επενδύσεις προς εμπορία	476	317
- επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	10.426	17.430
- επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	540.592	461.934
- επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	68.074	436.935
	619.568	916.616

44. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από τυχόν αρνητικές μεταβολές στις τιμές αγοράς από αλλαγές στα επιτόκια, στις τιμές συναλλάγματος και στις τιμές αξιών. Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση του κινδύνου που προκύπτει από αυτές τις αλλαγές με στόχο την ελαχιστοποίηση της επίδρασης στα κέρδη και τα κεφάλαια. Το τμήμα παρακολουθεί επίσης τον κίνδυνο ρευστότητας και τον πιστωτικό κίνδυνο με αντισυμβαλλόμενους και χώρες. Το τμήμα είναι επίσης υπεύθυνο για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις διάφορες πολιτικές και διαδικασίες που αφορούν τον κίνδυνο αγοράς.

Κίνδυνος επιτοκίων

Ο κίνδυνος επιτοκίων είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσει διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίων προκύπτει κυρίως λόγω του ετεροχρονισμού στην αναπροσαρμογή των επιτοκίων σε περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις και στοιχεία εκτός ισολογισμού.

Ο κίνδυνος επιτοκίων επιμετρείται με τη μέθοδο ανάλυσης ευαισθησίας του ανοίγματος (sensitivity gap analysis), υπολογίζοντας τη διαφορά μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων των οποίων τα επιτόκια αναπροσαρμόζονται σε κάθε χρονική ζώνη και για κάθε νόμισμα ξεχωριστά. Για να υπολογιστεί η επίδραση στα καθαρά έσοδα από τόκους, εφαρμόζεται μεταβολή στο επιτόκιο σε κάθε στοιχείο του ισολογισμού, για τον αριθμό ημερών μεταξύ της ημερομηνίας αναπροσαρμογής και του ορίζοντα ενός έτους.

Για τη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίων υπάρχουν όρια μέγιστης ζημιάς από αναντιστοιχίες των επιτοκίων για κάθε τραπεζική μονάδα του Συγκροτήματος. Υπάρχουν διαφορετικά όρια για το Ευρώ και για τα ξένα νομίσματα. Τα όρια μέγιστης ζημιάς ισχύουν για κάθε ένα από τα επόμενα τρία χρόνια. Τα όρια αυτά καθορίζονται σαν ποσοστό επί των κεφαλαίων του Συγκροτήματος καθώς και σαν ποσοστό επί των καθαρών εισοδημάτων από τόκους (όταν είναι θετικά) και κατανέμονται στις διάφορες τραπεζικές μονάδες του Συγκροτήματος ανάλογα με τη συνεισφορά τους στα καθαρά έσοδα από τόκους. Υπάρχουν επίσης μικρά όρια ανοικτής επιτοκιακής θέσης για περιόδους πέραν των τριών ετών.

Ανάλυση ευαισθησίας

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την επίδραση στα καθαρά έσοδα από τόκους του Συγκροτήματος, για περίοδο ενός έτους, ως αποτέλεσμα λογικά αναμενόμενων μεταβολών στα επιτόκια των κύριων νομισμάτων:

	Ευρώ	Δολάριο Αμερικής	Αγγλική Στερλίνα	Άλλα νομίσματα	Σύνολο
Μεταβολή στα επιτόκια	€000	€000	€000	€000	€000
2016					
+2% στο Ρωσικό Ρούβλι +1% στο Δολάριο Αμερικής +0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	17.269	15.950	5.081	(43)	38.257
-4% στο Ρωσικό Ρούβλι -0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	(21.479)	(8.089)	(3.057)	(438)	(33.063)
2015					
+5% στο Ρωσικό Ρούβλι +0,75% στο Δολάριο Αμερικής + 0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	14.244	10.281	4.524	(570)	28.479
-5% στο Ρωσικό Ρούβλι -0,25% στο Ιαπωνικό Γιεν -0,5% στο Ευρώ Euribor EKT -1% στο Βασικό Επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας -0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	(24.120)	(7.275)	(3.454)	532	(34.317)

44. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Κίνδυνος επιτοκίων (συνέχεια)

Ανάλυση ευαισθησίας (συνέχεια)

Επιπρόσθετα από τις πιο πάνω διακυμάνσεις στα καθαρά έσοδα από τόκους, οι μεταβολές στα επιτόκια μπορούν να επιφέρουν μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (περιλαμβανομένων των επενδύσεων προς εμπορία) και στην εύλογη αξία παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Τυχόν μεταβολές στα επιτόκια της αγοράς επηρεάζουν επίσης τα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος. Η επίδραση στα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος προκύπτει από μεταβολές στην εύλογη αξία ομολόγων με σταθερό επιτόκιο που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση (εκτός απομειωμένων).

Η ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην παραδοχή μιας παράλληλης μετακίνησης της καμπύλης απόδοσης επιτοκίων. Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία και στα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος, από λογικά αναμενόμενες μεταβολές στα επιτόκια των κύριων νομισμάτων.

	Επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
Μεταβολή στα επιτόκια	€000	€000
2016		
+2% στο Ρωσικό Ρούβλι +1% στο Δολάριο Αμερικής +0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	1.347	(1.764)
-4% στο Ρωσικό Ρούβλι -0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	(1.347)	1.734
2015		
+5% στο Ρωσικό Ρούβλι +0,75% στο Δολάριο Αμερικής +0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	572	(97)
-5% στο Ρωσικό Ρούβλι -0,25% στο Ιαπωνικό Γιεν -0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	(572)	97

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσει διακυμάνσεις λόγω μεταβολών στις ισοτιμίες ξένου συναλλάγματος.

Για τη διαχείριση του συναλλαγματικού κινδύνου, η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) έχει εγκρίνει όρια για τη συνολική ανοικτή συναλλαγματική θέση. Τα όρια συναλλαγματικής θέσης είναι χαμηλότερα από αυτά που έχουν καθοριστεί από την ΚΤΚ. Τα όρια αυτά διαχειρίζεται η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθέσιμων και παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση από τους λειτουργούς διαχείρισης κινδύνων αγοράς σε όλες τις τραπεζικές μονάδες του Συγκροτήματος, οι οποίοι αποστέλλουν στο τμήμα Κινδύνου Αγοράς κατάσταση με τις ανοικτές συναλλαγματικές θέσεις κάθε μέρα.

Το Συγκρότημα δεν διατηρεί χαρτοφυλάκιο εμπορίας συναλλάγματος.

44. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Συναλλαγματικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τον συναλλαγματικό κίνδυνο που απορρέει από τα χρηματοοικονομικά μέσα του Συγκροτήματος. Η ανάλυση προϋποθέτει λογικά αναμενόμενες μεταβολές στις τιμές συναλλάγματος κύριων νομισμάτων έναντι του Ευρώ, με βάση κυρίως τις διακυμάνσεις των τιμών στο παρελθόν. Η επίδραση στα κέρδη/ζημιές μετά τη φορολογία περιλαμβάνει τη μεταβολή στα καθαρά έσοδα από τόκους που προκύπτει κατά τη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Η επίδραση στα ίδια κεφάλαια προκύπτει από αντισταθμιστικά μέσα που χρησιμοποιούνται για να καλύψουν μέρος των καθαρών περιουσιακών στοιχείων των θυγατρικών που το νόμισμα λειτουργίας τους δεν είναι το Ευρώ. Τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία των δραστηριοτήτων εξωτερικού επανεκτιμούνται και επηρεάζουν τα ίδια κεφάλαια, αλλά αυτή η επίδραση δεν λαμβάνεται υπόψη στην πιο πάνω ανάλυση ευαισθησίας, γιατί αφορά μόνο χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν άμεση επίδραση είτε στα κέρδη/ζημιές μετά τη φορολογία, είτε στα ίδια κεφάλαια.

2016	Μεταβολή στη συναλλαγματική ισοτιμία	Επίδραση στα κέρδη μετά τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
	%	€000	€000
Δολάριο Αμερικής	+10	1.935	-
Ρωσικό Ρούβλι	+25	2.645	18.828
Ρουμανικό Λέι	+10	-	4.459
Ελβετικό Φράγκο	+20	6.629	-
Αγγλική Στερλίνα	+20	1.017	(19.358)
Ιαπωνικό Γιεν	+10	307	-
Άλλα νομίσματα	+10	173	-
Δολάριο Αμερικής	-10	(1.584)	-
Ρωσικό Ρούβλι	-25	(1.587)	(11.297)
Ρουμανικό Λέι	-10	-	(3.648)
Ελβετικό Φράγκο	-20	(4.419)	-
Αγγλική Στερλίνα	-20	(678)	12.905
Ιαπωνικό Γιεν	-10	(251)	-
Άλλα νομίσματα	-10	(142)	-

44. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Συναλλαγματικός κίνδυνος (συνέχεια)

2015	Μεταβολή στη συναλλαγματική ισοτιμία	Επίδραση στις ζημιές μετά τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
	%	€000	€000
Δολάριο Αμερικής	+10	1.753	-
Ρωσικό Ρούβλι	+40	5.819	78.573
Ρουμανικό Λέι	+10	1	3.634
Ελβετικό Φράγκο	+20	9.344	-
Αγγλική Στερλίνα	+10	515	(18.304)
Ιαπωνικό Γιεν	+10	490	-
Άλλα νομίσματα	+10	111	-

Δολάριο Αμερικής	-10	(1.434)	-
Ρωσικό Ρούβλι	-40	(2.494)	(33.674)
Ρουμανικό Λέι	-10	(1)	(2.974)
Ελβετικό Φράγκο	-20	(6.229)	-
Αγγλική Στερλίνα	-10	(422)	14.976
Ιαπωνικό Γιεν	-10	(401)	-
Άλλα νομίσματα	-10	(91)	-

Κίνδυνος τιμών

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των μετοχών

Ο κίνδυνος ζημιών από μεταβολές στις τιμές των μετοχών προκύπτει από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές των επενδύσεων σε μετοχές που κατέχει το Συγκρότημα.

Οι επενδύσεις σε μετοχές είναι εκτός της διάθεσης ανάληψης κινδύνων του Συγκροτήματος. Το Συγκρότημα παρακολουθεί το τρέχον χαρτοφυλάκιο που αποκτήθηκε από το Συγκρότημα κυρίως ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας, με στόχο να ρευστοποιήσει σταδιακά όλες τις θέσεις για τις οποίες υπάρχει αγορά. Στα πλαίσια διαχείρισης προβληματικών δανείων μπορεί να αποκτηθούν μετοχές που πωλούνται από το Συγκρότημα μόλις είναι εφικτό.

Οι μεταβολές στις τιμές μετοχών που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων επηρεάζουν τα αποτελέσματα του Συγκροτήματος, ενώ οι μεταβολές στις τιμές των μετοχών στην κατηγορία διαθέσιμες προς πώληση επηρεάζουν τα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος (εκτός εάν προκύψει απομείωση).

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται η επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία και στα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος από μεταβολές στις τιμές των μετοχών που κατέχονται, ως αποτέλεσμα λογικά αναμενόμενων μεταβολών στους σχετικούς χρηματιστηριακούς δείκτες:

44. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Κίνδυνος τιμών (συνέχεια)

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των μετοχών (συνέχεια)

2016	Μεταβολή στον δείκτη	Επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
	%	€000	€000
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	+25	1.313	1.049
Χρηματιστήριο Αθηνών	+35	-	95
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	+20	858	2.122
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	-25	(1.567)	(795)
Χρηματιστήριο Αθηνών	-35	(30)	(67)
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	-20	(858)	(2.122)
2015			
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	+30	2.164	1.509
Χρηματιστήριο Αθηνών	+50	-	83
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	+20	1.721	1.916
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	-30	(2.298)	(1.376)
Χρηματιστήριο Αθηνών	-50	(58)	(25)
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	-20	(1.768)	(1.869)

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των ομολόγων

Ο κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των ομολόγων είναι ο κίνδυνος ζημιάς ως αποτέλεσμα δυσμενών μεταβολών στις τιμές των ομολόγων που έχει στην κατοχή του το Συγκρότημα. Οι τιμές των ομολόγων μεταβάλλονται όταν αλλάξει ο πιστωτικός κίνδυνος του εκδότη και/ή όταν αλλάξει το επιτόκιο για τους τίτλους σταθερού επιτοκίου. Το Συγκρότημα επενδύει σημαντικό μέρος των ρευστών περιουσιακών του στοιχείων σε ομόλογα, εκδομένα κυρίως από κυβερνήσεις. Η μέση διαβάθμιση των ομολόγων του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 με βάση τις πιστοληπτικές διαβαθμίσεις του οίκου Moody's ήταν B1 (2015: Baa2).

Οι διακυμάνσεις στις τιμές ομολόγων που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, επηρεάζουν τα αποτελέσματα του Συγκροτήματος, ενώ οι διακυμάνσεις στις τιμές ομολόγων που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμα προς πώληση επηρεάζουν τα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος (εκτός εάν προκύψει απομείωση).

44. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Κίνδυνος τιμών (συνέχεια)

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των ομολόγων (συνέχεια)

Στον πίνακα πιο κάτω παρουσιάζεται η επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία και τα ίδια κεφάλαια του Συγκροτήματος από λογικά αναμενόμενες μεταβολές στις τιμές των ομολόγων, βάσει παρατηρήσεων στις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου κατά τα προηγούμενα χρόνια:

	Επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
Μεταβολή στην τιμή αγοράς	€000	€000
2016		
+6,5%	2.861	34.776
-6,5%	(2.861)	(34.776)
2015		
+5,5%	2.002	25.188
-5,5%	(2.002)	(25.188)

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από την πιθανή αδυναμία του Συγκροτήματος να αποπληρώσει πλήρως ή έγκαιρα τις τρέχουσες και μελλοντικές υποχρεώσεις του. Στον κίνδυνο αυτό περιλαμβάνεται και η πιθανότητα το Συγκρότημα να χρειαστεί χρηματοδότηση σε υψηλότερα επιτόκια ή να πωλήσει περιουσιακά στοιχεία με έκπτωση για να αποπληρώσει πλήρως και έγκαιρα τις υποχρεώσεις του.

Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι εισερχόμενες και εξερχόμενες πληρωμές να μην αντιστοιχούν μεταξύ τους και λαμβάνει υπόψη τις μη αναμενόμενες καθυστερήσεις στις αποπληρωμές ή απροσδόκητα υψηλές εκροές. Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει επίσης τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης του χαρτοφυλακίου των περιουσιακών στοιχείων και τον κίνδυνο μη ρευστοποίησης μιας θέσης σε σωστό χρονικό πλαίσιο, με λογικούς όρους.

Για να περιοριστεί αυτός ο κίνδυνος, η διοίκηση στοχεύει στην επίτευξη διαφοροποιημένων πηγών χρηματοδότησης πέραν από την κύρια καταθετική βάση του Συγκροτήματος, και έχει υιοθετήσει μια πολιτική διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων με κύριο γνώμονα τη ρευστότητα και την παρακολούθηση των ταμειακών ροών και της ρευστότητας σε καθημερινή βάση. Το Συγκρότημα έχει αναπτύξει διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και σχέδια έκτακτης ανάγκης για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Αυτές περιλαμβάνουν την εκτίμηση των αναμενόμενων ταμειακών ροών και της διαθεσιμότητας εξασφαλίσεων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εξασφάλιση επιπλέον χρηματοδότησης, εάν απαιτηθεί.

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Διοίκηση και δομή

Το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει την πολιτική διάθεσης ανάληψης κινδύνων ρευστότητας του Συγκροτήματος ως το επίπεδο κινδύνου στο οποίο πρέπει να λειτουργεί το Συγκρότημα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, εγκρίνει την Πολιτική Διαχείρισης Ρευστότητας και επανεξετάζει, σχεδόν σε κάθε συνεδρίαση, την κατάσταση ρευστότητας του Συγκροτήματος. Επίσης παρέχεται πληροφόρηση για τις εισροές/εκροές.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) είναι υπεύθυνη για να καθορίζει τις πολιτικές για αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση της ρευστότητας στο Συγκρότημα. Παρακολουθεί επίσης τη θέση ρευστότητας των κύριων τραπεζικών μονάδων τουλάχιστον σε μηνιαία βάση. Η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) της Bank of Cyprus UK Ltd είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της θέσης ρευστότητας της μονάδας και για τον έλεγχο συμμόρφωσης με τις εγκεκριμένες πολιτικές. Δεδομένης της τρέχουσας θέσης ρευστότητας της Εταιρίας, η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) θεωρεί την παρακολούθηση των ρευστών διαθέσιμων και των ταμειακών εισροών/εκροών της Εταιρίας στην Κύπρο, ως υψίστης σημασίας.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση της ρευστότητας σε επίπεδο Συγκροτήματος και για την επίβλεψη των δραστηριοτήτων της Bank of Cyprus UK Ltd, για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με εσωτερικές και εποπτικές πολιτικές αναφορικά με τη ρευστότητα και για την παροχή καθοδήγησης ως προς τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται αναφορικά με τις ανάγκες ρευστότητας. Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος διαχειρίζεται επίσης τον τομέα διαχείρισης διαθέσιμων της Bank of Cyprus Romania, η οποία βρίσκεται σε διαδικασία απομόχλευσης. Μεσοπρόθεσμα, η κάθε μονάδα είναι υπεύθυνη να διαχειρίζεται τη ρευστότητά της και στοχεύει στη χρηματοδότηση των δικών της αναγκών. Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος αξιολογεί σε συνεχή βάση και ενημερώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) για την επάρκεια των ρευστών διαθέσιμων και προβαίνει σε απαραίτητες ενέργειες για ενίσχυση της ρευστότητας του Συγκροτήματος.

Η ρευστότητα παρακολουθείται επίσης σε ημερήσια βάση από το τμήμα Κινδύνου Αγοράς, ένα ανεξάρτητο τμήμα υπεύθυνο για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης της κάθε μονάδας χωριστά, καθώς και του Συγκροτήματος στο σύνολό του, με τους εσωτερικούς κανονισμούς και όρια, καθώς και τα όρια που θέτουν οι εποπτικές αρχές στις χώρες όπου δραστηριοποιείται το Συγκρότημα. Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ενημερώνει τουλάχιστον μηνιαίως την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) για την εποπτική θέση ρευστότητας των διαφόρων μονάδων του Συγκροτήματος. Επίσης παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) τουλάχιστον σε τριμηνιαία βάση.

Η ρευστότητα ελέγχεται και διευθύνεται σε συνεχή βάση μέσω:

- (i) Διάθεση ανάληψης κινδύνου: συστάθηκε η Διάθεση Ανάληψης Κινδύνου του Συγκροτήματος σε συνδυασμό με τα κατάλληλα όρια για τη διαχείριση όλων των κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων ρευστότητας.
- (ii) Πολιτική ρευστότητας: καθορίζει τις αρμοδιότητες για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας καθώς και το πλαίσιο, τα όρια και τις παραδοχές των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων.
- (iii) Όρια ρευστότητας: μια σειρά από εσωτερικά και ρυθμιστικά όρια παρακολουθούνται σε ημερήσια, μηνιαία και τριμηνιαία βάση. Έχει εισηχθεί ένα σύστημα φωτεινού σηματοδότη (RAG), προκειμένου να εντοπίσει περιπτώσεις επιδείνωσης των δεικτών, όπου ισχύει.
- (iv) Δείκτες έγκαιρης προειδοποίησης: παρακολούθηση μιας σειράς δεικτών για τα πρώτα σημάδια κινδύνου ρευστότητας στην αγορά ή ειδικά για το Συγκρότημα. Αυτοί είναι σχεδιασμένοι για να εντοπίσουν την εμφάνιση αυξημένου κινδύνου ρευστότητας για να μεγιστοποιήσουν το διαθέσιμο χρόνο για την εκτέλεση των κατάλληλων περιοριστικών μέτρων.
- (v) Σχέδιο Ρευστότητας Εκτάκτου Ανάγκης: διατήρηση Σχεδίου Ρευστότητας Εκτάκτου Ανάγκης το οποίο έχει σχεδιαστεί για να παρέχει ένα πλαίσιο για να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μια κρίση ρευστότητας. Το σχέδιο αυτό παρέχει ένα σχέδιο επικοινωνίας και περιλαμβάνει δράσεις διαχείρισης για να ανταποκριθεί στις πιέσεις ρευστότητας.
- (vi) Σχέδιο Ανάκαμψης: το Συγκρότημα έχει αναπτύξει ένα Σχέδιο Ανάκαμψης. Οι βασικοί στόχοι είναι να παρέχει στο Συγκρότημα μια σειρά από επιλογές για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης σε πιέσεις, να καθορίσει Δείκτες Έγκαιρης Προειδοποίησης και Ανάκαμψης και να επιτρέψει στο Συγκρότημα να είναι επαρκώς προετοιμασμένο να ανταποκριθεί σε ακραίες συνθήκες.

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Διαδικασία παρακολούθησης

Καθημερινή

Η καθημερινή παρακολούθηση των ταμειακών ροών και των άμεσα ρευστών διαθεσίμων είναι σημαντική για να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη συνέχιση των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος. Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ετοιμάζει σχετική έκθεση για υποβολή στην ΚΤΚ και ΕΚΤ/Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ), υποδεικνύοντας την αρχική και τελική θέση ρευστότητας, την καθαρή κίνηση πελατών και άλλων κινήσεων αναλυμένες στα κύρια νομίσματα. Επίσης, η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος παρακολουθεί σε ημερήσια βάση και εντός της ημέρας τις εισροές και εκροές στα κύρια νομίσματα τα οποία χρησιμοποιεί το Συγκρότημα.

Από το Μάιο 2016, το τμήμα Κινδύνου Αγοράς διενεργεί σε καθημερινή βάση ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για κρίση στην τράπεζα, κρίση στην αγορά και συνδυασμό των δύο προηγούμενων. Η απαίτηση είναι να έχει επαρκή αποθέματα ρευστότητας για να μπορέσει η Εταιρία να επιβιώσει για δύο εβδομάδες σε περίοδο κρίσης και να έχει η Εταιρία επαρκή ικανότητα να αυξήσει τη χρηματοδότηση για περίοδο 3 μηνών για όλα τα σενάρια.

Τα αποθέματα ρευστότητας αποτελούνται από: χαρτονομίσματα σε Ευρώ, υπόλοιπα με την ΚΤΚ (εξαιρουμένων των Ελάχιστων Αποθεματικών (MRR)), διατραπεζικούς τρεχούμενους λογαριασμούς, τοποθετήσεις σε χρηματαγορά μέχρι τον ορίζοντα αντοχής, διαθέσιμο πιστωτικό όριο ΕΚΤ και μη επιβαρυνμένα/διαθέσιμα ομόλογα ρευστότητας σε τρέχουσες τιμές αγοράς μείον ένα ποσοστό περικοπής.

Ο σχεδιασμός των ασκήσεων αντοχής ακολούθησε τις βέλτιστες οδηγίες και βασίστηκε στους κινδύνους ρευστότητας που αναγνωρίζονται διεθνώς από την Προληπτική Εποπτική Αρχή (ΠΕΑ) και τη ΔΕΕΑ της ΕΑΤ. Οι παραδοχές των ασκήσεων αντοχής περιλαμβάνονται στην Πολιτική Ρευστότητας του Συγκροτήματος, οι οποίες εξετάζονται σε ετήσια βάση και εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Ωστόσο, κάθε φορά που κρίνεται αναγκαίο να τροποποιηθούν οι παραδοχές κατά τη διάρκεια του έτους, ζητείται έγκριση από την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) και την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι κύριοι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη στα διάφορα σενάρια είναι: εκροές καταθέσεων, χρηματοδότηση από αγορές (wholesale funding), αποπληρωμές δανείων, ανειλημμένες υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού, εμπορεύσιμα χρεόγραφα και εξασφαλίσεις μετρητών για παράγωγα και συμφωνίες επαναγοράς.

Εβδομαδιαία

Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ετοιμάζει σε εβδομαδιαία βάση, κατάσταση που παρουσιάζει την ασυμφωνία ρευστότητας του Ευρώ και ξένων νομισμάτων η οποία υποβάλλεται στην ΚΤΚ.

Μηνιαία

Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ετοιμάζει εκθέσεις για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με εσωτερικούς και εποπτικούς δείκτες ρευστότητας για όλες τις τραπεζικές μονάδες και για το Συγκρότημα οι οποίες υποβάλλονται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO), στην Εκτελεστική Επιτροπή και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου. Υπολογίζονται επίσης οι αναμενόμενες ροές σε σενάρια ακραίων καταστάσεων και συγκρίνονται με τα προβλεπόμενα διαθέσιμα αποθέματα ρευστότητας για τον υπολογισμό των ημερών επιβίωσης. Επίσης παρουσιάζονται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) τα ποσοστά ανανέωσης των καταθέσεων τακτής προθεσμίας και οι καταθέσεις ανά ληκτότητα.

Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ενημερώνει μηνιαίως την ΚΤΚ/ΕΚΤ για τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ) και για τα Πρόσθετα Μέτρα Παρακολούθησης της Ρευστότητας.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος ετοιμάζει έκθεση ρευστότητας, η οποία υποβάλλεται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) σε μηνιαία βάση. Η έκθεση υποδεικνύει τη θέση ρευστότητας της Εταιρίας, πληροφορίες για μηνιαίες πελατειακές ροές, καθώς και σημαντικές εξελίξεις που αφορούν τη ρευστότητα. Επιπλέον κατά τη διάρκεια του 2016, η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος ετοιμάζε έκθεση για τις αναμενόμενες ταμειακές ροές βάσει ενός βασικού και ενός δυσμενούς σεναρίου που κάλυπτε περίοδο ενός μήνα και δύο μηνών και το οποίο απέστειλλαν στην ΕΚΤ/ΕΕΜ/ΚΤΚ/Υπουργείο Οικονομικών. Μετά την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) τον Ιανουάριο 2017, η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος σταμάτησε την ετοιμασία της έκθεσης για τις αναμενόμενες ταμειακές ροές.

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Διαδικασία παρακολούθησης (συνέχεια)

Τριμηνιαία

Τα αποτελέσματα των καθημερινών ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για κρίση, παρουσιάζονται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου σε τριμηνιαία βάση. Επιπλέον, το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ενημερώνει την ΚΤΚ/ΕΚΤ σε τριμηνιαία βάση για τον Δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (ΔΚΣΧ), το Δείκτη Μόχλευσης και διάφορες άλλες εκθέσεις ρευστότητας, που περιλαμβάνονται στη βραχυπρόθεσμη άσκηση του ΕΕΜ με βάση τις οδηγίες της ΔΕΕΑ.

Ετήσια

Το Συγκρότημα ετοιμάζει σε ετήσια βάση την έκθεσή του για την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Ρευστοτικής Επάρκειας (ΕΔΑΡΕ).

Το Συγκρότημα, σαν μέρος των διαδικασιών του για παρακολούθηση και διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας, διαθέτει Σχέδιο Ρευστότητας Εκτάκτου Ανάγκης για τη διαχείριση δυσκολιών ρευστότητας. Στο σχέδιο, αναλύονται τα μέτρα που θα ληφθούν όταν παρουσιαστούν προβλήματα στη ρευστότητα, τα οποία κλιμακώνονται με ειδική σύγκλιση της Επιτροπής Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO). Το σχέδιο καθορίζει τα μέλη της Επιτροπής καθώς και μία σειρά πιθανών μέτρων που μπορεί να ληφθούν. Αυτό το σχέδιο, καθώς και η Πολιτική Ρευστότητας του Συγκροτήματος αναθεωρούνται από την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) τουλάχιστον χρονιαία κατά τη διάρκεια της ΕΔΑΡΕ. Η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) υποβάλλει την επικαιροποιημένη πολιτική με εισηγήσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου για έγκριση. Η εγκεκριμένη πολιτική κοινοποιείται στον ΕΕΜ.

Δείκτες ρευστότητας

Ο δείκτης ρευστότητας του Συγκροτήματος που παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα, υπολογίζεται για σκοπούς ενημέρωσης της διοίκησης βάσει μεθοδολογίας από την ΚΤΚ για το δείκτη ρευστότητας σε Ευρώ. Ο δείκτης υπολογίζεται ως το ποσό των ρευστών διαθεσίμων επί του συνόλου των καταθέσεων και άλλων υποχρεώσεων που λήγουν τους επόμενους δώδεκα μήνες. Τα ρευστά διαθέσιμα ορίζονται ως μετρητά, καταθέσεις στη διατραπεζική αγορά που λήγουν εντός τριάντα ημερών, καθώς και ομόλογα και μετοχές, με περικοπές σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες των εποπτικών αρχών. Οι συνολικές καταθέσεις αποτελούνται από όλες τις καταθέσεις πελατών ανεξάρτητα από τη λήξη τους και οι άλλες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν όλες τις μη πελατειακές καταθέσεις/υποχρεώσεις που λήγουν εντός των επόμενων δώδεκα μηνών.

Ο δείκτης ρευστότητας του Συγκροτήματος ετοιμάζεται σε μηνιαία βάση από το τμήμα Κινδύνου Αγοράς και παρακολουθείται από την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO). Η κάθε τραπεζική μονάδα έχει τα δικά της απαιτούμενα όρια για τον δείκτη που παρακολουθούνται ανάλογα: για τις δραστηριότητες στην Κύπρο υπολογίζονται δύο διαφορετικοί δείκτες, ένας για το Ευρώ και ένας για τα ξένα νομίσματα και τα απαιτούμενα όρια καθορίζονται σε 20% για το Ευρώ και 70% για τα ξένα νομίσματα. Για τις άλλες τραπεζικές μονάδες τα ελάχιστα απαιτούμενα όρια καθορίζονται σε 15%.

Σημειώνεται ότι στον υπολογισμό των πιο πάνω δεικτών, καθώς και για τη ρυθμιστική έκθεση της ΚΤΚ, ο Μηχανισμός παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) θεωρείται ως μακροπρόθεσμη υποχρέωση.

Ο δείκτης ρευστών διαθεσίμων του Συγκροτήματος ήταν ως ακολούθως:

	2016	2015
	%	%
Τέλος λογιστικού έτους	15,59	18,25
Μέσος μηνιαίος δείκτης	16,05	18,31
Μέγιστος μηνιαίος δείκτης	17,22	21,62
Ελάχιστος μηνιαίος δείκτης	14,48	15,64

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Δείκτες ρευστότητας (συνέχεια)

Επί του παρόντος, η Εταιρία δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητές της στην Κύπρο και το Συγκρότημα, επί του παρόντος, δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με το Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ) και ως εκ τούτου βασίζεται στη συνεχιζόμενη ανοχή των εποπτικών αρχών.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 οι άλλες τραπεζικές μονάδες του Συγκροτήματος πληρούσαν τις εποπτικές τους απαιτήσεις ρευστότητας.

Ο δείκτης δανείων και απαιτήσεων προς καταθέσεις πελατών παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	%	%
Τέλος λογιστικού έτους	94,56	120,92
Μέσος δείκτης τριμήνου	109,14	133,57
Μέγιστος δείκτης τριμήνου	120,92	141,48
Ελάχιστος δείκτης τριμήνου	94,56	120,92

Πηγές χρηματοδότησης

Κατά το έτος 2016, οι κύριες πηγές ρευστότητας του Συγκροτήματος αποτελούσαν η καταθετική του βάση και η χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες, είτε μέσω πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, είτε μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Η εξάρτηση για χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) μειώθηκε από το μέγιστο €11,4 δις τον Απρίλιο 2013 σε €200 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: €3,8 δις) (Σημ. 30). Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017.

Η ρευστότητα που αντλείται από κεντρικές τράπεζες υπόκειται στους σχετικούς κανονισμούς και πρέπει να έχει ως εξασφάλιση αποδεκτά περιουσιακά στοιχεία.

Η χρηματοδότηση προς το Συγκρότημα μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) έχει βραχυπρόθεσμη λήξη, συνήθως 2-4 εβδομάδες. Η χρηματοδότηση από πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος έχει εύρος διάρκειας από βραχυπρόθεσμες πράξεις σε μακροπρόθεσμες πράξεις.

Το 2014, το Συγκρότημα συμμετείχε στις ΣΠΠΜΑ της ΕΚΤ για ποσό ύψους €500 εκατ. Στις 29 Ιουνίου 2016 η Εταιρία αποπλήρωσε τη χρηματοδότηση μέσω ΣΠΠΜΑ ύψους €500 εκατ. και άντλησε χρηματοδότηση για το ίδιο ποσό μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης. Τον Δεκέμβριο 2016, το Συγκρότημα άντλησε χρηματοδότηση ύψους €600 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ (ΣΠΠΜΑ ΙΙ) που ανακοινώθηκε από την ΕΚΤ τον Μάρτιο 2016. Επιπρόσθετα, άντλησε χρηματοδότηση ύψους €50 εκατ. μέσω του ΠΠΜΑ. Ως αποτέλεσμα, τον Δεκέμβριο 2016 όλη η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης μετατράπηκε σε πιο μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση.

Τον Μάιο 2016, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση από την ΕΚΤ χρησιμοποιώντας ως εξασφάλιση ομαδοποιημένα στεγαστικά δάνεια τα οποία πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας του Πλαισίου των πρόσθετων δανειακών απαιτήσεων, όπως περιγράφονται στις περί της Εφαρμογής του Πλαισίου της Νομισματικής Πολιτικής του Ευρωσυστήματος, Οδηγίες του 2015 και 2016.

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Χρηματοδότηση προς θυγατρικές

Η χρηματοδότηση από την Εταιρία προς τις θυγατρικές της, για σκοπούς ρευστότητας, είναι πληρωτέα σύμφωνα με τους όρους των σχετικών συμφωνιών. Για δανεισμό που δίδεται για κεφαλαιακή ενίσχυση (δανειακό κεφάλαιο μειωμένης εξασφάλισης) απαιτείται συνήθως η προέγκριση των εποπτικών αρχών για αποπληρωμή πριν τη λήξη και για την Bank of Cyprus UK Ltd απαιτείται επίσης προέγκριση για την τελική αποπληρωμή. Η θυγατρική της Εταιρίας, Bank of Cyprus UK Ltd δεν μπορεί να έχει τοποθετήσεις με το Συγκρότημα πέραν των μέγιστων ορίων που καθορίζονται από την τοπική εποπτική αρχή.

Οποιαδήποτε καινούρια χρηματοδότηση στις θυγατρικές χρειάζεται έγκριση από την ΕΚΤ και την ΚΤΚ.

Οι θυγατρικές θα μπορούν να διανέμουν μερίσματα σε μετρητά στην Εταιρία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζουν τις εποπτικές απαιτήσεις όσον αφορά το κεφάλαιο και τη ρευστότητά τους. Επί του παρόντος, υπάρχουν συγκεκριμένες θυγατρικές για τις οποίες υπάρχει εισήγηση από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές για αποφυγή της διανομής μερίσματος.

Απαιτήσεις εγγυήσεων

Η λογιστική αξία των επιβαρυνμένων περιουσιακών στοιχείων του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, συνοφίζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά και άλλα ρευστά διαθέσιμα	139.975	154.896
Επενδύσεις	359.813	892.728
Δάνεια και απαιτήσεις	2.853.511	12.882.139
Ακίνητα	93.574	93.500
	3.446.873	14.023.263

Τα μετρητά χρησιμοποιούνται κυρίως για να καλύψουν εξασφάλισης που χρειάζονται για (i) παράγωγα και συμφωνίες επαναγοράς και (ii) για εμπορικές συναλλαγές και εγγυητικές που εκδόθηκαν. Χρησιμοποιούνται επίσης ως μέρος των συμπληρωματικών περιουσιακών στοιχείων για το καλυμμένο αξιόγραφο.

Οι επενδύσεις χρησιμοποιούνται κυρίως ως εξασφάλιση για συμφωνίες επαναγοράς με εμπορικές τράπεζες καθώς επίσης και ως συμπληρωματικά περιουσιακά στοιχεία για το καλυμμένο αξιόγραφο.

Τα δάνεια και απαιτήσεις που είναι επιβαρυνμένα στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 χρησιμοποιούνται κυρίως ως εξασφάλιση για χρηματοδότηση από την ΚΤΚ, για το καλυμμένο αξιόγραφο και για την ΕΚΤ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλαμβάνουν δάνεια ονομαστικής αξίας €787 εκατ. (2015: €14.763 εκατ.) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Επιπρόσθετα, περιλαμβάνουν ενυπόθηκα δάνεια ονομαστικής αξίας €1.002 εκατ. (2015: €1.004 εκατ.) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για την έκδοση του καλυμμένου αξιόγραφου από την Εταιρία το 2011 στο πλαίσιο του Προγράμματος Έκδοσης Καλυμμένων Αξιόγραφων. Επίσης, περιλαμβάνουν στεγαστικά δάνεια ονομαστικής αξίας €765 εκατ. (2015: μηδέν) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση από την ΕΚΤ (Σημ. 30). Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η θυγατρική Εταιρία Bank of Cyprus UK Ltd έχει παραχωρήσει ως εξασφάλιση δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ύψους €244 εκατ. (2015: μηδέν) με το σχέδιο χρηματοδότησης χορηγήσεων (Funding for Lending Scheme) της Τράπεζας της Αγγλίας. Αυτά είναι διαθέσιμα για χρήση ως εξασφάλιση για την συμμετοχή της θυγατρικής στο σχέδιο χρηματοδότησης χορηγήσεων. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η θυγατρική είχε δανειστεί Γραμμάτια δημοσίου ύψους €29 εκατ. (2015: μηδέν) στο πλαίσιο του σχεδίου χρηματοδότησης χορηγήσεων (Funding for Lending Scheme). Τα Γραμμάτια δημοσίου δεν συμπεριλαμβάνονται στον ενοποιημένο ισολογισμό αφού παραμένουν ιδιοκτησία της Τράπεζας της Αγγλίας.

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Απαιτήσεις εγγυήσεων (συνέχεια)

Τον Αύγουστο 2016, η Εταιρία ακύρωσε δύο ομόλογα εγγυημένα από την Κυπριακή Δημοκρατία, ύψους €500 εκατ. το καθένα. Τα ομόλογα έφεραν ετήσιο σταθερό επιτόκιο 5%. Τα ομόλογα ήταν εγγυημένα από την Κυπριακή Δημοκρατία και είχαν εκδοθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία και τα διατάγματα για τον περί της 'Παραχώρησης Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τη Σύναψη Δανείων και/ή την Έκδοση Ομολόγων από Πιστωτικά Ιδρύματα Νόμο'. Η υποχρέωση από την έκδοση αυτών των ομολόγων δεν παρουσιαζόταν στα ομολογιακά δάνεια στον ενοποιημένο ισολογισμό, γιατί οι σχετικοί τίτλοι που εκδόθηκαν κατέχονταν εξ' ολοκλήρου από την Εταιρία. Τα ομόλογα ήταν εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου και ήταν ενεχυριασμένα ως εξασφάλιση για τη λήψη χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες. Τον Ιούνιο 2016, αποδεσμεύτηκε το ένα ομόλογο από το εξασφαλισμένο χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική μείωση στη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA), το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας σε συνεδρία του που πραγματοποιήθηκε στις 16 Αυγούστου 2016, αποφάσισε να προχωρήσει με την ακύρωση των δύο ομολόγων. Δεδομένης της απόφασης για ακύρωση, η ΚΤΚ αποδέσμευσε και το δεύτερο ομόλογο στις 19 Αυγούστου 2016. Τα δύο ομόλογα ακυρώθηκαν στις 25 Αυγούστου 2016 κατόπιν λήψης όλων των εγκρίσεων/συγκαταθέσεων από τις αρμόδιες αρχές.

Η Εταιρία διατηρεί πρόγραμμα για την έκδοση Καλυμμένου Αξιόγραφου σύμφωνα με τον περί Καλυμμένων Αξιογράφων Νόμο της Κύπρου και την περί Καλυμμένων Αξιογράφων Οδηγία της ΚΤΚ.

Στο πλαίσιο του προγράμματος, η Εταιρία εξέδωσε το Δεκέμβριο 2011 καλυμμένα αξιόγραφα ύψους €1.000 εκατ. Τα καλυμμένα αξιόγραφα που εκδόθηκαν είχαν διάρκεια λήξης τριών ετών με δικαίωμα επέκτασης ενός έτους, έφεραν επιτόκιο ίσο με το τριμηνιαίο επιτόκιο Euribor πλέον 1,25% σε τριμηνιαία βάση και διαπραγματεύονταν στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου.

Οι όροι του καλυμμένου αξιογράφου ύψους €1.000 εκατ. το οποίο είναι εξασφαλισμένο με ενυπόθηκα οικιστικά δάνεια στην Κύπρο τροποποιήθηκαν τον Ιούνιο 2014 και η ημερομηνία λήξης τους άλλαξε για τις 12 Ιουνίου 2017 με δικαίωμα επέκτασης ενός έτους και με επιτόκιο ίσο με το τριμηνιαίο επιτόκιο Euribor πλέον 3,25% σε τριμηνιαία βάση. Όλα τα αξιόγραφα που εκδόθηκαν κατέχονται εξ' ολοκλήρου από την Εταιρία.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2015 τροποποιήθηκαν οι όροι του προγράμματος για την έκδοση καλυμμένου αξιογράφου και του διακρατούμενου καλυμμένου αξιογράφου ύψους €1.000 εκατ. σε Conditional Pass-Through. Στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης, το υπόλοιπο του διακρατούμενου καλυμμένου αξιογράφου που εκκρεμεί μειώθηκε σε €650 εκατ. με νέα ημερομηνία λήξης στις 12 Δεκεμβρίου 2018. Η πιστωτική αξιολόγηση του καλυμμένου αξιογράφου αναβαθμίστηκε στην επενδυτική κατηγορία (investment grade) και αποτελεί αποδεκτό περιουσιακό στοιχείο για τις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος.

Από τις 2 Οκτωβρίου 2015 το καλυμμένο αξιόγραφο έχει χρησιμοποιηθεί ως εξασφάλιση για δανεισμό από την ΕΚΤ.

Πρόσφατες εξελίξεις

Οι αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας από τους κύριους οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας συνεχίζουν να είναι κάτω από τον επενδυτικό βαθμό. Ως αποτέλεσμα, η ΕΚΤ δεν μπορεί να αποδέχεται τα ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων, ή ως αποδεκτή εξασφάλιση για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, όπως ίσχυε, λόγω του ότι η χώρα ήταν κάτω από ένα πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

Τον Αύγουστο, Οκτώβριο και Δεκέμβριο 2016 η ΚΤΚ αποδέσμευσε δάνεια και απαιτήσεις συμβατικής αξίας €2 δις, €2,5 δις και €7,3 δις αντίστοιχα που κρατούνταν ως εξασφάλιση για την χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Μετά την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) στις 5 Ιανουαρίου 2017, όλα τα ενεχυριασμένα δάνεια αποδεσμεύτηκαν αλλά οι εξασφαλίσεις σε ακίνητα παραμένουν δεσμευμένες στις 27 Μαρτίου 2017.

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομένουσα συμβατική λήξη

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του Συγκροτήματος με βάση την εναπομένουσα συμβατική λήξη στις 31 Δεκεμβρίου βασίζεται σε μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, αναλυμένες σε χρονικές ζώνες ανάλογα με τον αριθμό ημερών που απομένουν από τις 31 Δεκεμβρίου μέχρι την ημερομηνία της συμβατικής λήξης.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων δεν συμπεριλαμβάνει οποιεσδήποτε ταμειακές ροές από τόκους εισπρακτέους. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία έχουν πολύ μεγαλύτερη διάρκεια από τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και οι ταμειακές ροές από τόκους εισπρακτέους σε μη προεξοφλημένη βάση ξεπερνούν κατά πολύ τις ταμειακές ροές από τόκους πληρωτέους σε μη προεξοφλημένη βάση (με βάση τη συμβατική λήξη των υποχρεώσεων). Ως εκ τούτου, οι μη προεξοφλημένες ταμειακές εισροές από τόκους εισπρακτέους θα υπερέβαιναν κατά πολύ τις μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές σε τόκους που καταβάλλονται, βελτιώνοντας έτσι τεχνητά τη ρευστότητα.

Οι τρεχούμενοι λογαριασμοί, τα παρατραβήγματα καθώς και οι αλληλόχρεοι λογαριασμοί και οι καθυστερήσεις παρουσιάζονται στην πρώτη χρονική περίοδο λήξης, η οποία αντικατοπτρίζει τη συμβατική τους λήξη. Τα υπόλοιπα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αναλύονται σύμφωνα με το συμβατικό πρόγραμμα αποπληρωμής τους.

Τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αναλύονται σύμφωνα με τις μέρες που απομένουν από τις 31 Δεκεμβρίου μέχρι τη συμβατική ημερομηνία λήξης τους. Ποσά που έχουν τοποθετηθεί ως εξασφάλιση συναλλαγών (κυρίως παραγώγων και δανείων) έχουν κατανεμηθεί στις διάφορες χρονικές ζώνες με βάση είτε τη λήξη τους (στην περίπτωση των δανείων), είτε αναλογικά σύμφωνα με τις λήξεις των παραγώγων (όπου οι εξασφαλίσεις δεν είχαν συγκεκριμένη λήξη).

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία χωρίς συμβατική λήξη (όπως τις μετοχές) περιλαμβάνονται στο 'πέραν των πέντε ετών', εκτός αν ταξινομείται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, όπου σ' αυτή την περίπτωση περιλαμβάνονται στο 'εντός ενός μηνός'.

Οι επενδύσεις ταξινομούνται στην αντίστοιχη χρονική ζώνη, σύμφωνα με τη συμβατική τους ημερομηνία λήξης.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Όλες οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις για την αποπληρωμή των οποίων απαιτείται προειδοποίηση τοποθετήθηκαν στις σχετικές χρονικές ζώνες ως εάν να είχε δοθεί προειδοποίηση στις 31 Δεκεμβρίου, παρόλο που το Συγκρότημα αναμένει πως οι περισσότεροι πελάτες δεν θα απαιτήσουν αποπληρωμή των υποχρεώσεων προς αυτούς τη συντομότερη δυνατή ημερομηνία. Οι εμπρόθεσμες καταθέσεις τοποθετούνται στις διάφορες χρονικές ζώνες, σύμφωνα με τη συμβατική τους λήξη. Παρόλο που πελάτες μπορεί να ζητήσουν την απόσυρση των καταθέσεών τους πριν τη λήξη (καταβάλλοντας το ανάλογο κόστος σύμφωνα με την κατηγορία καταθέσεων), το Συγκρότημα διατηρεί το δικαίωμα να μην αποδεχτεί το αίτημά τους.

Τα ποσά που παρουσιάζονται στον πιο κάτω πίνακα δεν συμφωνούν με τα υπόλοιπα στον ισολογισμό γιατί ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει όλες τις ταμειακές ροές (συμπεριλαμβανομένων και των τόκων μέχρι τη λήξη) σε μη προεξοφλημένη βάση.

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ταξινομήθηκαν ανάλογα με τον τρόπο διακανονισμού των ταμειακών ροών σε καθαρή ή ακαθάριστη βάση.

Στην περίπτωση που ο διακανονισμός γίνεται σε καθαρή βάση, μετά από συμφωνισμό των εισπρακτέων και πληρωτέων ποσών, η εύλογη αξία των παραγώγων συμπεριλαμβάνεται στα περιουσιακά στοιχεία ή στις υποχρεώσεις στη χρονική ζώνη που αντιστοιχεί στην εναπομένουσα λήξη του παραγώγου.

Στην περίπτωση που ο διακανονισμός γίνεται σε μεικτή βάση, ή σε καθαρή βάση αλλά τα εν λόγω παράγωγα είναι αντισταθμιστικά μέσα σε αντισταθμιστές ταμειακών ροών, τότε τα ποσά αυτά παρουσιάζονται σε ξεχωριστό πίνακα και οι αντίστοιχες ταμειακές ροές ταξινομούνται στις χρονικές ζώνες, σύμφωνα με τις μέρες που απομένουν μέχρι την είσπραξη ή πληρωμή τους.

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις

Τα όρια δανείων και απαιτήσεων είναι ανειλημμένες υποχρεώσεις παροχής διευκολύνσεων σε πελάτες. Τα όρια παραχωρούνται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο και μπορούν να ακυρωθούν από το Συγκρότημα μετά από σχετική ειδοποίηση προς τον πελάτη. Οι πελάτες συνήθως δεν χρησιμοποιούν το μέγιστο των ορίων που τους έχει παραχωρηθεί.

2016	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία						
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.446.851	26.372	29.157	4.016	-	1.506.396
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	871.306	13.630	14.660	172.674	15.567	1.087.837
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	27.971	8.740	1.686	4.069	550	43.016
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	6.064.296	258.139	687.253	3.627.733	5.011.980	15.649.401
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	17.829	2.701	59	159	87	20.835
Μη εμπορεύσιμες επενδύσεις	7.941	6.453	42.008	335.288	238.938	630.628
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	28.761	8.955	19.477	67.944	6.674	131.811
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	8.464.955	324.990	794.300	4.211.883	5.273.796	19.069.924
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις						
Καταθέσεις από τράπεζες	309.922	6.312	32.731	6.704	83.812	439.481
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	200.014	50.000	-	600.000	-	850.014
Συμφωνίες επαναγοράς	-	-	-	285.838	9.188	295.026
Καταθέσεις πελατών	8.750.919	3.113.258	3.396.832	1.343.667	4.193	16.608.869
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	7.955	1.010	53	31.687	7.504	48.209
Λοιπές υποχρεώσεις	95.719	16.430	31.974	4.591	2.296	151.010
Σύνολο μη προεξοφλημένων υποχρεώσεων	9.364.529	3.187.010	3.461.590	2.272.487	106.993	18.392.609

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

2015	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία						
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.373.351	20.898	27.943	410	-	1.422.602
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	1.045.275	13.865	45.027	191.869	18.344	1.314.380
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	28.378	-	6.719	14.769	919	50.785
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	6.990.238	229.696	1.043.964	3.529.475	5.398.259	17.191.632
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	12.615	733	593	39	43	14.023
Μη εμπορεύσιμες επενδύσεις	57.136	51.367	203.219	485.305	161.475	958.502
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	31.459	8.192	9.348	123.787	6.875	179.661
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	9.538.452	324.751	1.336.813	4.345.654	5.585.915	21.131.585
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις						
Καταθέσεις από τράπεζες	181.358	-	16.946	8.505	38.395	245.204
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	3.953.955	-	-	502.846	-	4.456.801
Συμφωνίες επαναγοράς	-	29.826	82.217	288.676	9.679	410.398
Καταθέσεις πελατών	7.675.374	2.273.718	3.767.389	561.323	2.658	14.280.462
Ομολογιακά δάνεια	-	-	712	-	-	712
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	6.865	3.658	5.266	33.826	4.544	54.159
Λοιπές υποχρεώσεις	84.527	18.475	31.366	6.278	2.338	142.984
Σύνολο μη προεξοφλημένων υποχρεώσεων	11.902.079	2.325.677	3.903.896	1.401.454	57.614	19.590.720

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

2016	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Παράγωγα διακανονιζόμενα σε μεικτή βάση						
<i>Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	669.186	164.669	1.531	-	-	835.386
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(652.202)	(161.871)	(1.497)	-	-	(815.570)
	16.984	2.798	34	-	-	19.816
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	1.060.998	188.662	1.498	-	-	1.251.158
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(1.070.866)	(190.401)	(1.526)	-	-	(1.262.793)
	(9.868)	(1.739)	(28)	-	-	(11.635)
Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις						
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>						
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ' αποδοχών	3.983	2.483	1.140	-	-	7.606
Εγγυητικές	160.531	153.096	242.952	152.890	87.800	797.269
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>						
Ενέγγυες πιστώσεις	4.649	6.824	14.190	287	1.686	27.636
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.020.254	14.937	-	-	-	2.035.191
	2.189.417	177.340	258.282	153.177	89.486	2.867.702

45. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

2015	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Παράγωγα διακανονιζόμενα σε μεικτή βάση						
<i>Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	931.730	57.648	1.196	-	-	990.574
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(920.083)	(56.874)	(1.175)	-	-	(978.132)
	11.647	774	21	-	-	12.442
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	408.995	160.095	167.212	-	-	736.302
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(414.868)	(161.442)	(169.407)	-	-	(745.717)
	(5.873)	(1.347)	(2.195)	-	-	(9.415)
Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις						
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>						
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ' αποδοχών	3.587	2.750	2.048	-	-	8.385
Εγγυητικές	66.251	140.400	245.352	254.419	86.689	793.111
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>						
Ενέγγυες πιστώσεις	2.259	8.028	4.116	2.643	1.395	18.441
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.069.129	19.490	-	-	-	2.088.619
	2.141.226	170.668	251.516	257.062	88.084	2.908.556

46. Διαχείριση κινδύνων–Ασφαλιστικός κίνδυνος

Ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος όπου σύμφωνα με τους όρους ενός ασφαλιστηρίου συμβολαίου, ένα ασφαλιζόμενο συμβάν θα υποχρεώσει το Συγκρότημα να καταβάλει παροχές αβέβαιου μεγέθους σε ακαθόριστη χρονική στιγμή. Ο ασφαλιστικός κίνδυνος είναι, λόγω της φύσης των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, τυχαίος και ως εκ τούτου απρόβλεπτος.

Σε ένα χαρτοφυλάκιο ασφαλιστηρίων συμβολαίων όπου εφαρμόζεται η θεωρία των πιθανοτήτων στην τιμολόγηση και τις προβλέψεις, ο κυριότερος ασφαλιστικός κίνδυνος που αντιμετωπίζει το Συγκρότημα είναι οι πραγματικές απαιτήσεις και πληρωμές ωφελημάτων να υπερβούν την λογιστική αξία των υποχρεώσεων. Αυτό μπορεί να συμβεί σε περίπτωση που η συχνότητα ή η δριμύτητα των απαιτήσεων και ωφελημάτων είναι μεγαλύτερη της αναμενόμενης. Η πραγματοποίηση ασφαλιζόμενων συμβάντων είναι τυχαία και ο πραγματικός αριθμός και το κόστος των απαιτήσεων και ωφελημάτων διαφέρει από χρόνο σε χρόνο σε σύγκριση με αυτά που έχουν υπολογιστεί χρησιμοποιώντας στατιστικές ή αναλογιστικές μεθόδους.

Το Συγκρότημα μειώνει την έκθεσή του στον ασφαλιστικό κίνδυνο μέσω της διασποράς του χαρτοφυλακίου σε μεγάλο αριθμό ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Η μεταβλητότητα του κινδύνου μειώνεται επίσης μέσω της σωστής επιλογής και εφαρμογής στρατηγικής ανάληψης και εκτίμησης κινδύνου (underwriting) καθώς και της χρήσης αντασφάλισης. Παρόλο που το Συγκρότημα κατέχει αντασφαλιστική κάλυψη, δεν απαλλάσσεται από τις άμεσες υποχρεώσεις του προς τους ασφαλιζομένους και κατά συνέπεια το Συγκρότημα είναι εκτεθειμένο σε πιστωτικό κίνδυνο σε περίπτωση όπου οι αντασφαλιστές αδυνατούν να τηρήσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις στα πλαίσια αντασφάλισης. Γι' αυτό το λόγο η πιστοληπτική ικανότητα των αντασφαλιστών εκτιμάται λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική τους ευρωστία και την πιστοληπτική διαβάθμισή τους.

Ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ζωής

Οι κυριότεροι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη συχνότητα απαιτήσεων είναι οι επιδημίες, οι εκτεταμένες αλλαγές στον τρόπο ζωής και οι φυσικές καταστροφές.

Η στρατηγική ανάληψης και εκτίμησης κινδύνου έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η διασπορά των κινδύνων αναφορικά με το είδος του κινδύνου και το επίπεδο των ασφαλιζόμενων ωφελημάτων. Αυτό επιτυγχάνεται, σε μεγάλο βαθμό, με ιατρικούς ελέγχους ώστε η παρούσα κατάσταση υγείας και το οικογενειακό ιατρικό ιστορικό να λαμβάνονται υπόψη στην τιμολόγηση των προϊόντων και με συχνή ανασκόπηση των πραγματικών απαιτήσεων και της τιμολόγησης προϊόντων. Το Συγκρότημα διατηρεί το δικαίωμα μη αποδοχής συμβολαίου, επιβολής επιπρόσθετων χρεώσεων και απόρριψης πληρωμής δόλιας απαίτησης.

Οι πιο σημαντικοί κίνδυνοι που αφορούν ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ατυχημάτων και υγείας απορρέουν από αλλαγές στον τρόπο ζωής, και από κλιματολογικές και περιβαλλοντικές αλλαγές. Οι κίνδυνοι περιορίζονται με την εφαρμογή αυστηρής στρατηγικής επιλογής και ανάληψης κινδύνου στο στάδιο εκτίμησης κινδύνου και με τον έλεγχο και διερεύνηση για πιθανές δόλιες απαιτήσεις.

Το Συγκρότημα χρησιμοποιεί ανάλυση με βάση την κεκτημένη αξία, η οποία παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζει, την κατανόηση της αστάθειας των κερδών και τον προγραμματισμό των εργασιών. Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την ευαισθησία της κεκτημένης αξίας σε μεταβολές παραδοχών που επιδρούν ουσιαστικά στα αποτελέσματα.

Μεταβολή στην κεκτημένη αξία	2016	2015
	€000	€000
Μεταβολή στα επιτόκια +0,25%	84	93
Μεταβολή στα έξοδα +10%	(2.482)	(2.639)
Μεταβολή στα ποσοστά διατηρησιμότητας +10%	(690)	(953)
Μεταβολή στα ποσοστά θνησιμότητας +10%	(6.519)	(6.711)

Οι πιο πάνω μεταβλητές δεν είναι γραμμικές. Σε κάθε υπολογισμό ευαισθησίας αλλαγών σε βασικές οικονομικές μεταβλητές, όλες οι υπόλοιπες παραδοχές παραμένουν αμετάβλητες, εκτός εάν επηρεάζονται άμεσα από τις αναθεωρημένες οικονομικές συνθήκες.

46. Διαχείριση κινδύνων – Ασφαλιστικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ασφαλιστήρια συμβόλαια κλάδου ζωής (συνέχεια)

Αλλαγές σε βασικές μη οικονομικές μεταβλητές δεν περιλαμβάνουν μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να ληφθούν από τη διοίκηση για μετριασμό των επιπτώσεων, ούτε λαμβάνονται υπόψη επακόλουθες αλλαγές στη συμπεριφορά των αντισυμβαλλομένων. Σε κάθε υπολογισμό ευαισθησίας, όλες οι υπόλοιπες παραδοχές παραμένουν επομένως αμετάβλητες.

Μερικά από τα σενάρια ευαισθησίας που παρουσιάζονται για τις αλλαγές στις οικονομικές και μη οικονομικές μεταβλητές μπορεί να έχουν επακόλουθες συνέπειες στη βάση αποτίμησης όταν ένα προϊόν αποτιμάται σε μια ενεργή βάση, η οποία επικαιροποιείται ώστε να αντικατοπτρίζει τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες.

Ενώ το μέγεθος της ανάλυσης ευαισθησίας θα αντανakλά σε μεγάλο βαθμό, το μέγεθος του κλεισίματος της κεκτημένη αξίας, κάθε μεταβλητή θα έχει διαφορετικό αντίκτυπο στις διάφορες συνιστώσες της κεκτημένης αξίας. Επιπλέον, άλλοι παράγοντες, όπως το εγγενές κόστος και η διαχρονική αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης και εγγυήσεων, η αναλογία των επενδύσεων μεταξύ μετοχών και ομολόγων και το είδος των ασφαλιστικών εργασιών περιλαμβανομένου για παράδειγμα, το εύρος των ασφαλιστηρίων συμβολαίων με συμμετοχή στα κέρδη σε σχέση με ασφαλιστήρια συμβόλαια χωρίς συμμετοχή στα κέρδη και το βαθμό στον οποίο τα ασφάλιστρα από τα τελευταία επενδύονται σε αντίστοιχα περιουσιακά στοιχεία, θα έχουν επίσης σημαντικό αντίκτυπο στις αναλύσεις ευαισθησίας.

Ασφαλιστήρια συμβόλαια γενικού κλάδου

Ο κίνδυνος ενός ασφαλιστηρίου συμβολαίου γενικού κλάδου προκύπτει από την αβεβαιότητα του ποσού και του χρόνου παρουσίασης της απαίτησης. Κατά συνέπεια, το ύψος του κινδύνου καθορίζεται από τη συχνότητα τέτοιων απαιτήσεων, τη δριμύτητα αλλά και την εξέλιξή τους από τη μία περίοδο στην άλλη.

Για τις ασφάλειες γενικού κλάδου, οι κύριοι κίνδυνοι προκύπτουν από μεγάλα καταστροφικά γεγονότα όπως φυσικές καταστροφές. Αυτοί οι κίνδυνοι ποικίλουν ανάλογα με την τοποθεσία, τον τύπο και τη φύση τους. Η μεταβλητότητα του κινδύνου μετριάζεται με διασπορά του κινδύνου ζημιάς σε ένα μεγάλο χαρτοφυλάκιο ασφαλιστηρίων συμβολαίων, αφού η πιθανότητα να επηρεαστεί σημαντικά ένα μεγάλο χαρτοφυλάκιο με διαφοροποιημένους κινδύνους είναι μικρότερη. Η έκθεση του Συγκροτήματος σε κινδύνους από ασφαλιστήρια συμβόλαια γενικού κλάδου επίσης μετριάζεται με τη λήψη των εξής μέτρων: εφαρμογή αυστηρών κριτηρίων αξιολόγησης και αποδοχής ασφαλιστικών κινδύνων, εφαρμογή μέτρων αυστηρού ελέγχου όλων των απαιτήσεων που προκύπτουν, άμεσος έλεγχος και διαχείριση των απαιτήσεων για μείωση της πιθανότητας αρνητικής εξέλιξης με την πάροδο του χρόνου και χρήση αποτελεσματικών αντασφαλιστικών διευθετήσεων για ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των κινδύνων, ιδίως για καταστροφικά γεγονότα.

47. Διαχείριση κεφαλαίου

Ο κύριος στόχος της διαχείρισης κεφαλαίου του Συγκροτήματος είναι η διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις σχετικές εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις, καθώς επίσης και η διατήρηση ισχυρών δεικτών πιστοληπτικής διαβάθμισης και υγιών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας έτσι ώστε να μπορεί να υποστηρίξει τις εργασίες του και να μεγιστοποιεί την αξία προς τους μετόχους του.

Οι κανονισμοί κεφαλαιακής επάρκειας που διέπουν τις δραστηριότητες του Συγκροτήματος καθορίζονται από την ΚΤΚ/ΕΚΤ.

Το Συγκρότημα έχει συμμορφωθεί με τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις (Πυλώνας I και Πυλώνας II) κατά το 2016.

Επιπρόσθετα, θυγατρικές εταιρίες του Συγκροτήματος που διεξάγουν τραπεζικές εργασίες στο εξωτερικό συμμορφώνονται με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τοπικών εποπτικών αρχών στις χώρες όπου λειτουργούν. Οι θυγατρικές ασφαλιστικές εταιρίες του Συγκροτήματος συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιριών, περιλαμβανομένου του ελάχιστου περιθωρίου φερεγγυότητας. Οι ρυθμισμένες επενδυτικές εταιρίες του Συγκροτήματος συμμορφώνονται με τις εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις των νόμων και κανονισμών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Οι γνωστοποιήσεις του Πυλώνα 3 (μη ελεγμένες) του Συγκροτήματος που απαιτούνται αναφορικά με τον Κανονισμό Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (ΕΕ) Αρ. 575/2013 δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com (Σχέσεις Επενδυτών).

48. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα

	2016	2015	2016	2015
	Αριθμός συμβούλων		€000	€000
Δάνεια και απαιτήσεις σε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και συνδεδεμένα πρόσωπα:				
- λιγότερο του 1% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του Συγκροτήματος ανά σύμβουλο	10	9	314	369
	10	9	314	369
Δάνεια και απαιτήσεις σε άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη και συνδεδεμένα πρόσωπα			2.955	3.871
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων στις 31 Δεκεμβρίου			3.269	4.240
Δάνεια και απαιτήσεις στις 31 Δεκεμβρίου:				
- μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη			2.811	3.354
- συνδεδεμένα πρόσωπα			458	886
			3.269	4.240
Έσοδα από τόκους για το έτος			112	138
Ασφάλιστρα για το έτος			107	118
Καταθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου:				
- μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη			2.981	3.366
- συνδεδεμένα πρόσωπα			3.559	3.147
			6.540	6.513
Έξοδα από τόκους καταθέσεων για το έτος			69	187

48. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα (συνέχεια)

	2016	2015
	€000	€000
Δεδουλευμένα και λοιπές υποχρεώσεις στις 31 Δεκεμβρίου:		
- υπόλοιπα με εταιρία που παρέχει υπηρεσίες βασικών διευθυντικών στελεχών	3.101	5.365
Δαπάνες προσωπικού, συμβουλευτικές υπηρεσίες και έξοδα αναδιάρθρωσης	11.992	11.104

Ο πιο πάνω πίνακας δεν περιλαμβάνει υπόλοιπα στο τέλος του έτους για μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και των συνδεδεμένων τους προσώπων που παραιτήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους.

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους γνωστοποιούνται για την περίοδο κατά την οποία ήταν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή υπηρέτησαν ως βασικά διευθυντικά στελέχη.

Επιπρόσθετα από τα δάνεια και απαιτήσεις, υπήρχαν ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις προς μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και συνδεδεμένων τους προσώπων που απορρέουν κυρίως από πιστώσεις, εγγυήσεις και μη χρησιμοποιηθέντα όρια, ύψους €61 χιλ. (2015: €135 χιλ.). Κατά τις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 δεν υπήρχαν σύμβουλοι και συνδεδεμένα τους πρόσωπα των οποίων το σύνολο των δανείων και απαιτήσεων να υπερéβαινε το 1% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του Συγκροτήματος ανά σύμβουλο. Υπήρχαν επίσης ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις προς άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη και συνδεδεμένα τους πρόσωπα ύψους €385 χιλ. (2015: €856 χιλ.).

Το σύνολο των ακάλυπτων ποσών των δανείων και απαιτήσεων και ενδεχόμενων και ανειλημμένων υποχρεώσεων προς μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών και συνδεδεμένων τους προσώπων (χρησιμοποιώντας αξίες καταναγκαστικής πώλησης για εμπράγματα εξασφαλίσεις και χωρίς τον προσδιορισμό αξίας για οποιαδήποτε άλλα είδη εξασφαλίσεων) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε €635 χιλ. (2015: €1.094 χιλ.).

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 το Συγκρότημα είχε επένδυση στο Invesco Euro Short Term Bond Fund, στο οποίο ο κ. Wilbur L. Ross Jr. ήταν εκτελεστικός Σύμβουλος. Η εύλογη αξία της επένδυσης στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχεται σε €4.047 χιλ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 το Συγκρότημα είχε καταθέσεις ύψους €4.614 χιλ. με την Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ, στην οποία ο κ. Arne Berggren είναι μη εκτελεστικός Σύμβουλος. Το Συγκρότημα έχει επίσης παραχωρήσει δεσμεύσεις για τυχόν αποζημιώσεις που μπορεί να προκύψουν στα πλαίσια της πώλησης της Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ κατά το 2015 (Σημ. 50.4.3).

Κατά τη διάρκεια των ετών που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 δεν υπήρξαν συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα των υφιστάμενων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή με μέλη που παραιτήθηκαν κατά τη διάρκεια των δύο ετών.

Τα συνδεδεμένα πρόσωπα περιλαμβάνουν τους συζύγους, τα ανήλικα τέκνα και εταιρίες στις οποίες οι σύμβουλοι/άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη κατέχουν, άμεσα ή έμμεσα, τουλάχιστον 20% του δικαιώματος ψήφου σε γενική συνέλευση ή είναι εκτελεστικοί σύμβουλοι ή έχουν με οποιοδήποτε τρόπο τον έλεγχο τους.

Επιπρόσθετα από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες βασικών διευθυντικών στελεχών στο Συγκρότημα.

Όλες οι συναλλαγές με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και με τα συνδεδεμένα τους πρόσωπα γίνονται με συνήθεις εμπορικούς όρους που ισχύουν για συγκρίσιμες συναλλαγές με πελάτες παρόμοιας πιστοληπτικής ικανότητας. Όσον αφορά τα άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη και τα συνδεδεμένα τους πρόσωπα, αριθμός πιστωτικών διευκολύνσεων τους έχει χορηγηθεί με βάση τους ισχύοντες όρους όπως ισχύουν και για το υπόλοιπο προσωπικό του Συγκροτήματος.

48. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα (συνέχεια)

Αμοιβές και απολαβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου και άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών

	2016	2015
	€000	€000
Αμοιβή διοικητικών συμβούλων		
<i>Εκτελεστικοί</i>		
Μισθοί και άλλα βραχυπρόθεσμα ωφελήματα	1.848	1.061
Εισφορές εργοδότη	110	66
Δαπάνη προγράμματος παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης	168	128
	2.126	1.255
<i>Μη εκτελεστικοί</i>		
Αμοιβές	861	822
Σύνολο αμοιβών διοικητικών συμβούλων	2.987	2.077
Αμοιβή άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών		
Μισθοί και άλλα βραχυπρόθεσμα ωφελήματα	3.144	3.328
Ωφελήματα τερματισμού	397	-
Εισφορές εργοδότη	190	164
Δαπάνη προγράμματος παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης	158	178
Σύνολο αμοιβών άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών	3.889	3.670
Σύνολο	6.876	5.747

Οι αμοιβές και τα ωφελήματα περιλαμβάνονται για την περίοδο που υπηρετούσαν ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τα ωφελήματα τερματισμού αφορούν αποζημίωση που καταβλήθηκε σε μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής τα οποία αποχώρησαν από το Συγκρότημα μέσω του σχεδίου εθελούσιας αποχώρησης.

Εκτελεστικοί Σύμβουλοι

Οι μισθοί και τα άλλα βραχυπρόθεσμα ωφελήματα των Εκτελεστικών Συμβούλων αναλύονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
John Patrick Hourican (Διευθύνων Σύμβουλος)	1.652	910
Χριστόδουλος Πατσαλίδης (Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και Διευθυντής Διεύθυνσης Λειτουργικών Εργασιών)	196	151
	1.848	1.061

48. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα (συνέχεια)

Αμοιβές και απολαβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου και άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών (συνέχεια)

Εκτελεστικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

Η δαπάνη προγράμματος παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης για το 2016 ύψους €168 χιλ. (2015: €128 χιλ.) αφορά τους: κ. John Patrick Hourican €150 χιλ. (2015: €110 χιλ.) και Δρ. Χριστόδουλο Πατσαλίδη €18 χιλ. (2015: €18 χιλ.).

Μη εκτελεστικοί Σύμβουλοι

	2016	2015
	€000	€000
Josef Ackermann	150	150
Wilbur L. Ross Jr.	120	120
Vladimir Strzhalkovskiy	-	21
Arne Berggren	115	107
Maksim Goldman	120	116
Μιχάλης Σπανός	100	100
Ιωάννης Ζωγραφάκης	115	115
Μάριος Καλοχωρίτης	90	93
Michael Heger	51	-
	861	822

Οι αμοιβές των μη εκτελεστικών Συμβούλων περιλαμβάνουν αμοιβές ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας και των θυγατρικών της, καθώς και των επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη

Οι αμοιβές των άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών περιλαμβάνουν την αμοιβή των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής από την ημερομηνία διορισμού τους ως μέλη της Επιτροπής και μέλη της ομάδας της διοίκησης που αναφέρονται απευθείας στον Διευθύνων Σύμβουλο ή τον Αναπληρωτή Διευθύνων Σύμβουλο και Διευθυντή Διεύθυνσης Λειτουργικών Εργασιών.

49. Εταιρίες του Συγκροτήματος

Οι κύριες θυγατρικές εταιρίες και υποκαταστήματα που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος, η χώρα καταστατικής τους έδρας, οι δραστηριότητές τους και το ποσοστό που κατέχει η Εταιρία σε αυτές (άμεσα ή έμμεσα) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι:

Εταιρία	Χώρα	Δραστηριότητες	Ποσοστό συμμετοχής (%)
Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ	Κύπρος	Εμπορική τράπεζα	Δ/Ε
Κυπριακός Οργανισμός Επενδύσεων και Αξιών Λτδ (CISCO)	Κύπρος	Διαχείριση χαρτοφυλακίων, επενδυτικές και χρηματοπιστηριακές εργασίες	100
Γενικές Ασφάλειες Κύπρου Λτδ	Κύπρος	Ασφάλειες γενικού κλάδου	100
EuroLife Ltd	Κύπρος	Ασφάλειες κλάδου ζωής	100
Κέρμια Λτδ	Κύπρος	Ανάπτυξη και διαχείριση ακινήτων	100
Kermia Properties & Investments Ltd	Κύπρος	Ανάπτυξη και διαχείριση ακινήτων	100
Cytrustees Investment Public Company Ltd	Κύπρος	Επενδυτική εταιρία κλειστού τύπου	54
Finerose Properties Ltd	Κύπρος	Χρηματοδοτικές υπηρεσίες	100
LCP Holdings and Investments Public Ltd (πρώην Laiki Capital Public Co Ltd)	Κύπρος	Μητρική εταιρία	67
JCC Payment Systems Ltd	Κύπρος	Υπηρεσίες διεκπεραίωσης συναλλαγών με κάρτες	75
CLR Investment Fund Public Ltd	Κύπρος	Επενδυτική εταιρία	20
Auction Yard Ltd	Κύπρος	Εταιρία δημοπρασίας	100
BOC Secretarial Company Ltd	Κύπρος	Γραμματειακή υποστήριξη	100
S.Z. Eliades Leisure Ltd	Κύπρος	Ανάπτυξη γης και λειτουργία γκολφ	70
Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (υποκατάστημα της Εταιρίας)	Ελλάδα	Διαχείριση εγγυήσεων και κατοχή ακινήτων	Δ/Ε
Κύπρου Ζωής (υποκατάστημα της EuroLife Ltd)	Ελλάδα	Ασφάλειες κλάδου ζωής	Δ/Ε
Κύπρου Ασφαλιστική (υποκατάστημα των Γενικών Ασφαλειών Κύπρου Λτδ)	Ελλάδα	Ασφάλειες γενικού κλάδου	Δ/Ε
Bank of Cyprus UK Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	Εμπορική τράπεζα	100
BOC Financial Services Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	Πρακτόρευση χρηματοεπενδυτικών προϊόντων	100
Bank of Cyprus Romania (υποκατάστημα της Εταιρίας)	Ρουμανία	Εμπορική τράπεζα	Δ/Ε
Cyprus Leasing S.A. (πρώην Cyprus Leasing Romania IFN SA)	Ρουμανία	Είσπραξη του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου εισπρακτέων περιλαμβανομένων εισπρακτέων από τρίτους	100
MC Investment Assets Management LLC	Ρωσία	Διαχείριση προβληματικών περιουσιακών στοιχείων	100
Kyprou Finance (NL) B.V.	Ολλανδία	Χρηματοδοτικές υπηρεσίες	100
Fortuna Astrum Ltd	Σερβία	Διαχείριση προβληματικών περιουσιακών στοιχείων	100

49. Εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Επιπρόσθετα από τις πιο πάνω εταιρίες, η Εταιρία κατείχε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 το 100% του μετοχικού κεφαλαίου των πιο κάτω εταιριών. Η κύρια δραστηριότητά τους είναι η κατοχή και διαχείριση ακινήτων:

Κύπρος: Timeland Properties Ltd, Cobhan Properties Ltd, Bramwell Properties Ltd, Birkdale Properties Ltd, Newington Properties Ltd, Innerwick Properties Ltd, Ramendi Properties Ltd, Ligitimo Properties Ltd, Moonland Properties Ltd, Polkima Properties Ltd, Nalmosa Properties Ltd, Smooland Properties Ltd, Emovera Properties Ltd, Estaga Properties Ltd, Skellom Properties Ltd, Blodar Properties Ltd, Spaceglowing Properties Ltd, Threefield Properties Ltd, Lepidoland Properties Ltd, Ecunaland Properties Ltd, Tebane Properties Ltd, Cranmer Properties Ltd, Vieman Ltd, Les Coraux Estates Ltd, Natakou Company Ltd, Oceania Ltd, Dominion Industries Ltd, Ledra Estate Ltd, Eurolife Properties Ltd, Laiki Lefkothea Center Ltd, Labancor Ltd, Steparco Ltd, Joberco Ltd, Zecomex Ltd, Domita Estates Ltd, Memdes Estates Ltd, Pamaco Platres Complex Ltd, Vameron Properties Ltd, Thryan Properties Ltd, Otoba Properties Ltd, Edoric Properties Ltd, Canosa Properties Ltd, Silen Properties Ltd, Kernland Properties Ltd, Unduma Properties Ltd, Danoma Properties Ltd, Kimrar Properties Ltd, Jobelis Properties Ltd, Metin Properties Ltd, Pekiro Properties Ltd, Melsolia Properties Ltd, Nimoland Properties Ltd, Lozzaria Properties Ltd, Koralmou Properties Ltd, Petrassimo Properties Ltd, Kedonian Properties Ltd, Lasteno Properties Ltd, Armozio Properties Ltd, Spacous Properties Ltd, Calinora Properties Ltd, Marcozaco Properties Ltd, Solutio Properties Ltd, Solomaco Properties Ltd, Linaland Properties Ltd, Andaz Properties Ltd, Unital Properties Ltd, Neraland Properties Ltd, Canemia Properties Ltd, Wingstreet Properties Ltd, Nology Properties Ltd, Lynoco Properties Ltd, Renalandia Properties Ltd, Fitrus Properties Ltd, Lisbo Properties Ltd, Mantinec Properties Ltd, Syniga Properties Ltd, Colar Properties Ltd, Irista Properties Ltd, Valiro Properties Ltd, Avolo Properties Ltd, Bracando Properties Ltd, Provezaco Properties Ltd, Hillbay Properties Ltd, Jungax Properties Ltd, Ofraco Properties Ltd, Forenaco Properties Ltd, Vidalaco Properties Ltd, Jemina Properties Ltd, Hovita Properties Ltd, Flitous Properties Ltd, Badrul Properties Ltd, Belaland Properties Ltd, Belzeco Properties Ltd, Bothwick Properties Ltd, Fireford Properties Ltd, Citlali Properties Ltd, Endar Properties Ltd, Astromeria Properties Ltd, Orzo Properties Ltd, Basiga Properties Ltd, Regetona Properties Ltd, Arcanello Properties Ltd, Sylvesta Properties Ltd, Camela Properties Ltd, Nerofarm Properties Ltd, Subworld Properties Ltd, Jongeling Properties Ltd, Introsolve Properties Ltd, Alomco Properties Ltd, Cereas Properties Ltd, Fareland Properties Ltd, Landeed Properties Ltd, Sindelaco Properties Ltd, Barosca Properties Ltd, Fogland Properties Ltd, Tebasco Properties Ltd, Dolapo Properties Ltd, Homirova Properties Ltd, Nabela Properties Ltd, Valecross Properties Ltd, Altco Properties Ltd, Forsban Properties Ltd, Marisaco Properties Ltd, Olivero Properties Ltd, Cavadino Properties Ltd, Jaselo Properties Ltd, Elosa Properties Ltd, Garveno Properties Ltd, Flona Properties Ltd, Toreva Properties Ltd, Resoma Properties Ltd, Singleserve Properties Ltd, Consento Properties Ltd, Mostero Properties Ltd, Helal Properties Ltd, Yossi Properties Ltd, Gozala Properties Ltd, Molla Properties Ltd, Lezanco Properties Ltd, Pendalo Properties Ltd, Frontyard Properties Ltd, Bascot Properties Ltd, Bonsova Properties Ltd, Nasebia Properties Ltd, Vanemar Properties Ltd, Garmozzy Properties Ltd, Orasmo Properties Ltd, Palmco Properties Ltd, Crolandia Properties Ltd, Thermano Properties Ltd, Indene Properties Ltd, Ingane Properties Ltd, Venicous Properties Ltd, Lasmane Properties Ltd, Lorman Properties Ltd, Caruzoco Properties Ltd, Consoly Properties Ltd, Eracor Properties Ltd, Alomnia Properties Ltd, Rulemon Properties Ltd, Thelemic Properties Ltd, Maledico Properties Ltd, Dentorio Properties Ltd, Valioco Properties Ltd, Bascone Properties Ltd, Balissimo Properties Ltd, Artozaco Properties Ltd, Elizano Properties Ltd και K. Athienitis Kalamon Ltd.

Ρουμανία: Otherland Properties Dorobanti SRL, Pittsburg Properties SRL, Battersee Real Estate SRL, Trecoda Real Estate SRL, Green Hills Properties SRL, Bocaland Properties SRL, Buchuland Properties SRL, Commonland Properties SRL, Romaland Properties SRL, Janoland Properties SRL, Blindingqueen Properties SRL, Fledgego Properties SRL, Hotel New Montana SRL, Loneland Properties SRL, Frozenport Properties SRL, Imoreth Properties SRL, Inroda Properties SRL, Melgred Properties SRL, Tantora Properties SRL, Zunimar Properties SRL, Allioma Properties SRL και Nikaba Properties SRL.

Επίσης, στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η Εταιρία κατείχε το 100% της Iperi Properties Ltd, Obafemi Holdings Ltd, Stamoland Properties Ltd και Gosman Properties Ltd, οι κύριες δραστηριότητες των οποίων είναι η κατοχή μετοχών και άλλων επενδύσεων και είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο.

49. Εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Εταιρία κατείχε το 100% των πιο κάτω εταιριών οι οποίες κρατούνται για να δεχτούν ακίνητα:

Κύπρος: Belvesi Properties Ltd, Warmbaths Properties Ltd, Tavoni Properties Ltd, Tezia Properties Ltd, Carnota Properties Ltd, Demoro Properties Ltd, Primaco Properties Ltd, Amary Properties Ltd, Hamura Properties Ltd, Gileco Properties Ltd, Meriaco Properties Ltd, Venetolio Properties Ltd, Flymoon Properties Ltd, Senadaco Properties Ltd, Desogus Properties Ltd, Intelamon Properties Ltd, Weinar Properties Ltd, Holstone Properties Ltd, Balasec Properties Ltd, Nouralia Properties Ltd, Mazima Properties Ltd, Diafor Properties Ltd, Prosilia Properties Ltd, Fantasio Properties Ltd, Lancast Properties Ltd, Alepar Properties Ltd, Nelipo Properties Ltd, Allodica Properties Ltd, Resocot Properties Ltd, Jomento Properties Ltd, Soblano Properties Ltd, Talamon Properties Ltd, Unoplan Properties Ltd, Paradexia Properties Ltd, Rosalica Properties Ltd, Zandexo Properties Ltd, Calandomo Properties Ltd, Paramina Properties Ltd, Cramonco Properties Ltd, Bigwaive Properties Ltd, Tasabo Properties Ltd, Coeval Properties Ltd και Bendolio Properties Ltd.

Ρουμανία: Mirodi Properties SRL, Nallora Properties SRL και Selilar Properties SRL.

Επίσης η Εταιρία κατέχει το 100% των πιο κάτω ενδιάμεσων μητρικών εταιριών:

Κύπρος: Otherland Properties Ltd, Pittsburg Properties Ltd, Battersee Properties Ltd, Trecoda Properties Ltd, Bonayia Properties Ltd, Bocaland Properties Ltd, Buchuland Properties Ltd, Commonland Properties Ltd, Romaland Properties Ltd, BC Romanoland Properties Ltd, Blindingqueen Properties Ltd, Fledgego Properties Ltd, Janoland Properties Ltd, Threerich Properties Ltd, Loneland Properties Ltd, Unknownplan Properties Ltd, Frozenport Properties Ltd, Imoreth Properties Ltd, Inroda Properties Ltd, Melgred Properties Ltd, Tantora Properties Ltd, Zunimar Properties Ltd, Selilar Properties Ltd, Mirodi Properties Ltd, Nallora Properties Ltd, Nikaba Properties Ltd, Allioma Properties Ltd, Hydrobius Ltd και Landanfield Properties Ltd.

Επίσης, το Συγκρότημα κατέχει 100% των πιο κάτω αδρανών εταιριών:

Κύπρος: Laiki Bank (Nominees) Ltd, Fairford Properties Ltd, Thames Properties Ltd, Paneuropean Ltd, Philiki Ltd, Cyprialife Ltd, Imperial Life Assurance Ltd, Philiki Management Services Ltd, Nelcon Transport Co. Ltd, Ilera Properties Ltd, Weinco Properties Ltd, Calomland Properties Ltd, Lameland Properties Ltd, BOC Asset Management Ltd και Pariza Properties Ltd.

Ελλάδα: Κύπρου Εμπορική ΑΕ και Κύπρου Ακίνητα ΑΕ.

Όλες οι εταιρίες του Συγκροτήματος ενοποιούνται ως θυγατρικές με τη μέθοδο της πλήρους ενοποίησης.

Τερματισμός δραστηριοτήτων χρηματοδοτικών μισθώσεων της Cyprus Leasing Romania IFN SA

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2016 οι μέτοχοι της Cyprus Leasing Romania IFN SA αποφάσισαν να:

- διαγραφεί η εταιρία από το μητρώο μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας,
- τερματιστούν οι δραστηριότητες χρηματοδοτικών μισθώσεων και πιστώσεων της εταιρίας, και
- αλλάξει το όνομα της εταιρίας σε Cyprus Leasing S.A.

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, η κύρια δραστηριότητα της εταιρίας θα είναι η είσπραξη του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου των εισπρακτέων, περιλαμβανομένων εισπρακτέων από τρίτους.

Το πιο πάνω θέμα εγκρίθηκε από την Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας στις 21 Νοεμβρίου 2016.

Αλλαγή στην κατοχή συμφερόντων στην MC Investment Assets Management LLC

Στα πλαίσια της πώλησης της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων της στη Ρωσία το Σεπτέμβριο 2015, το Συγκρότημα αύξησε το συμφέρον της στην MC Investment Assets Management LLC σε 100% από 80% κατά το 2015. Αυτή η συναλλαγή αναγνωρίστηκε σαν συναλλαγή ιδίων κεφαλαίων από τα δικαιώματα μειοψηφίας στους ιδιοκτήτες της Εταιρίας.

49. Εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Έλεγχος της CLR Investment Fund Public Ltd (CLR) χωρίς σημαντική συμμετοχή

Το Συγκρότημα θεωρεί ότι ασκεί έλεγχο στην CLR μέσω του ελέγχου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και εκτίθεται σε κυμαινόμενες αποδόσεις μέσω της συμμετοχής του.

Διάλυση και πώληση θυγατρικών

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι ακόλουθες θυγατρικές ήταν σε διαδικασία διάλυσης ή σε διαδικασία διαγραφής: Samarinda Navigation Co Ltd, Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ, BOC Ventures Ltd, Tefkros Investments Ltd, Salecom Ltd, Longtail Properties Ltd, Diners Club (Cyprus) Ltd, Leasing Finance LLC, Corner LLC, Omiks Finance LLC, Unknownplan Properties SRL και Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd.

Οι Tefkros Investments (CI) Ltd, Bank of Cyprus Mutual Funds Ltd, Laiki EDAK Ltd, Limestone Holdings Ltd και Turnmill Properties Ltd διαλύθηκαν ή διαγράφηκαν κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Οι Mainport Properties Ltd, Besadoco Properties Ltd, Odaina Properties Ltd, Icecastle Properties Ltd, Gilfront Properties Ltd, Glodas Properties Ltd, Denmor Properties Ltd, Benely Properties Ltd, Arcozil Properties Ltd, Varony Properties Ltd, Coramono Properties Ltd, Galozy Properties Ltd, Primantela Properties Ltd, Browneye Properties Ltd, Givolo Properties Ltd, Kandoramo Properties Ltd και Cronaland Properties Ltd πωλήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ως μέρος της στρατηγικής της Εταιρίας για πώληση των ανακτηθέντων ακινήτων.

Στα πλαίσια της στρατηγικής του Συγκροτήματος για επικέντρωση σε κύριες δραστηριότητες και αγορές, το Συγκρότημα αποφάσισε να τερματίσει τις δραστηριότητες της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd και να μεταφέρει τις δραστηριότητες αυτές σε άλλες τοποθεσίες του Συγκροτήματος. Οι άδειες τραπεζικών και επενδυτικών εργασιών της Εταιρίας στο Γκέρνσεϊ έχουν παραδοθεί, και η εταιρία εισήλθε σε διαδικασία εκκαθάρισης, τον Δεκέμβριο 2016.

Σύμφωνα με τη στρατηγική του Συγκροτήματος για έξοδο από τις μη βασικές δραστηριότητες, οι δραστηριότητες του υποκαταστήματος της Bank of Cyprus Romania αναμένονται να τερματιστούν κατά την διάρκεια του 2017, κατόπιν λήψης όλων των εγκρίσεων από τις εποπτικές αρχές. Τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις του υποκαταστήματος θα μεταφερθούν σε άλλες εταιρίες του Συγκροτήματος.

50. Εξαγορές και πωλήσεις

50.1 Εξαγορές κατά το 2016

50.1.1 Εξαγορά της S.Z. Eliades Leisure Ltd

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων του Συγκροτήματος, αποκτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2016 το 70% του μετοχικού κεφαλαίου της S.Z. Eliades Leisure Ltd ως ανταλλαγή για την εξόφληση χρέους που οφειλόταν, συνολικού μικτού ποσού ύψους €52.335 χιλ. Η S.Z. Eliades Leisure Ltd δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη γης και τη λειτουργία γηπέδου γκολφ στην Κύπρο. Η εύλογη αξία της τιμής εξαγοράς του 70% του μετοχικού κεφαλαίου της S.Z. Eliades Leisure Ltd ανέρχεται σε €43.758 χιλ. Η εξαγορά δεν περιλάμβανε οποιοδήποτε αντάλλαγμα σε μετρητά. Το Συγκρότημα θεωρεί ότι ασκεί έλεγχο στην S.Z. Eliades Leisure Ltd.

Τα δικαιώματα μειοψηφίας επιμετρούνται σε αναλογία μεριδίου των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν.

50. Εξαγορές και πωλήσεις (συνέχεια)

50.1 Εξαγορές κατά το 2016 (συνέχεια)

50.1.1 Εξαγορά της S.Z. Eliades Leisure Ltd (συνέχεια)

Η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της S.Z. Eliades Leisure Ltd κατά την ημερομηνία εξαγοράς τους παρουσιάζεται πιο κάτω:

Περιουσιακά στοιχεία	€000
Ακίνητα και εξοπλισμός	20.308
Αποθέματα ακινήτων	48.632
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	580
	69.520
Υποχρεώσεις	
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	3.807
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	3.202
	7.009
Καθαρά αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία που ανακτήθηκαν	62.511
Μείον δικαιώματα μειοψηφίας	(18.753)
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία που ανακτήθηκαν	43.758

Δεν αποκτήθηκαν μετρητά και αντίστοιχα μετρητών.

50.1.2 Εξαγορά της K. Athienitis Kalamon Ltd

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων της μητρικής εταιρίας της K. Athienitis Kalamon Ltd, το Συγκρότημα απόκτησε στις 23 Δεκεμβρίου 2016 το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της K. Athienitis Kalamon Ltd. Η K. Athienitis Kalamon Ltd δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη και ενοικίαση ακινήτων. Η εύλογη αξία της τιμής εξαγοράς του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της K. Athienitis Kalamon Ltd ανέρχεται σε €4.204 χιλ., η οποία ισούται με το τίμημα που πληρώθηκε για την εξαγορά της εταιρίας. Μέρος της τιμής εξαγοράς που πληρώθηκε χρησιμοποιήθηκε για να μειωθούν οι οφειλόμενες δανειακές διευκολύνσεις της μητρικής εταιρίας της K. Athienitis Kalamon Ltd. Το Συγκρότημα θεωρεί ότι ασκεί έλεγχο στην K. Athienitis Kalamon Ltd.

Η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της K. Athienitis Kalamon Ltd κατά την ημερομηνία εξαγοράς παρουσιάζεται πιο κάτω:

Περιουσιακά στοιχεία	€000
Αποθέματα ακινήτων	27.000
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	2
	27.002
Υποχρεώσεις	
Καταθέσεις από τράπεζες	22.198
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	600
	22.798
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία που ανακτήθηκαν	4.204

Δεν αποκτήθηκαν μετρητά και αντίστοιχα μετρητών.

50. Εξαγορές και πωλήσεις (συνέχεια)

50.2 Πώληση κατά το 2016

50.2.1 Πώληση Kermia Hotels Ltd και παρακείμενης γης

Τον Ιούνιο 2016, το Συγκρότημα ολοκλήρωσε την πώληση της συμμετοχής του ύψους 100% στη θυγατρική Kermia Hotels Ltd και παρακείμενης γης που κατηγοριοποιήθηκε ως ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση στις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Η λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που πωλήθηκαν κατά την ημερομηνία πώλησής τους παρουσιάζεται πιο κάτω:

Περιουσιακά στοιχεία	€000
Ακίνητα και εξοπλισμός	27.130
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	678
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	1.132
	28.940
Υποχρεώσεις	
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	3.677
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	1.308
	4.985
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία που πωλήθηκαν	23.955

Το τίμημα πώλησης που εισπράκτηκε ανέρχεται σε €26.500 χιλ. και η πώληση είχε ως αποτέλεσμα κέρδος ύψους €2.545 χιλ. (Σημ. 13).

50.3 Εξαγορά κατά το 2015

50.3.1 Εξαγορά των μετοχών της Laiki Financial Services Ltd (LFS)

Στις 30 Ιανουαρίου 2015, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της LFS ενέκρινε την πώληση των μετοχών της LFS στην Εταιρία για €3 εκατ. Προηγουμένως, η LCP Holdings and Investments Public Ltd (πρώην Laiki Capital Public Co Ltd), θυγατρική της Εταιρίας, κατείχε το 100% της LFS. Ως αποτέλεσμα, η αύξηση του ποσοστού κατοχής της Εταιρίας στην LFS από 67% σε 100% λογίζεται ως συναλλαγή στα ίδια κεφάλαια.

Το Νοέμβριο 2015, η CISCO, θυγατρική της Εταιρίας, έκδωσε 1.000 χιλ. μετοχές ονομαστικής αξίας €1,71 η κάθε μία, με συνολικό ποσό υπέρ το άρτιο €534 χιλ., για τη μεταβίβαση της επένδυσης της Εταιρίας στην LFS στη CISCO. Μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς των μετοχών, η LFS διαλύθηκε χωρίς εκκαθάριση, βάσει Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και Συγχώνευσης και τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της LFS μεταφέρθηκαν στη CISCO βάσει δικαστικής απόφασης.

50.4 Πωλήσεις κατά το 2015

50.4.1 Πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος στη Ρωσία

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, το Συγκρότημα ολοκλήρωσε την πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων του στη Ρωσία, που αποτελείται από (i) το ποσοστό συμμετοχής του στη θυγατρική BOC Russia (Holdings) Ltd ύψους 100%, το ποσοστό συμμετοχής του στη θυγατρική τράπεζα στη Ρωσία, CB Uniastrum Bank LLC, ύψους 80% και το ποσοστό συμμετοχής του στη θυγατρική εταιρία χρηματοδοτικών μισθώσεων στη Ρωσία, Leasing Company Uniastrum Leasing LLC, ύψους 80% και (ii) ορισμένα δανειακά ανοίγματα στη Ρωσία.

Η λογιστική ζημιά από την πώληση ανερχόταν σε €23.032 χιλ., η οποία αποτελείται από ζημιά ύψους €28.237 χιλ., από τη μεταφορά των σχετικών αποθεματικών μετατροπής ξένου συναλλάγματος από τα λοιπά συνολικά εισοδήματα στην ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και κέρδη ύψους €5.205 χιλ. έναντι της καθαρής λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων την ημερομηνία πώλησης. Ως μέρος της συμφωνίας πώλησης, τα μέρη συμφώνησαν σε μια διευθέτηση ανταλλαγής περιουσιακών στοιχείων που περιλάμβανε την ανταλλαγή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ τους που οδήγησε σε εισπρακτέο ποσό για το Συγκρότημα ύψους €41.849 χιλ. κατά την ημερομηνία της πώλησης.

50. Εξαγορές και πωλήσεις (συνέχεια)

50.4 Πωλήσεις κατά το 2015 (συνέχεια)

50.4.1 Πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος στη Ρωσία (συνέχεια)

Μετά την πώληση των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος στη Ρωσία, η εναπομείνουσα καθαρή έκθεση στις 31 Δεκεμβρίου 2016 στη Ρωσία ανέρχεται σε €44.118 χιλ. και αποτελείται κυρίως από δάνεια σε πελάτες.

Τα αποτελέσματα του Συγκροτήματος από τις δραστηριότητες στη Ρωσία από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι την ημερομηνία πώλησης παρουσιάζονται στη Σημείωση 6 αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και κατηγοριοποιούνται ως μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες.

Τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος στη Ρωσία κατά την ημερομηνία πώλησής τους παρουσιάζονται στον πιο κάτω πίνακα:

Περιουσιακά στοιχεία	€000
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	64.291
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	26.269
Επενδύσεις	12.726
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	343.909
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	41.950
	489.145
Υποχρεώσεις	
Καταθέσεις από τράπεζες	24.422
Καταθέσεις πελατών	494.274
Ομολογιακά δάνεια	139
Δανειακό κεφάλαιο	2.673
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	4.976
	526.484
Καθαρές υποχρεώσεις	(37.339)

Το τίμημα πώλησης αναλύεται πιο κάτω:

	€000
Καθαρό τίμημα πώλησης που εισπράχθηκε, εκ των οποίων:	2.896
- Εκροές μετρητών και αντίστοιχα μετρητών	(3.945)

Οι καθαρές ταμειακές ροές από τις δραστηριότητες στη Ρωσία από 1 Ιανουαρίου 2015 μέχρι την ημερομηνία πώλησης είναι ως εξής:

	2015
	€000
Εργασίες	(34.108)
Επενδυτικές	(15.927)
Χρηματοδοτικές	(1.733)
Καθαρή ταμειακή εκροή για την περίοδο	(51.768)

50. Εξαγορές και πωλήσεις (συνέχεια)

50.4 Πωλήσεις κατά το 2015 (συνέχεια)

50.4.2 Πώληση του συγκροτήματος Αφροδίτη

Το Σεπτέμβριο του 2015, το Συγκρότημα ολοκλήρωσε την πώληση συμμετοχής ύψους 65% στο Aphrodite Hills Resort Ltd και Aphrodite Hills (Λάκκος του Φράγκου) Ltd, για ποσό ύψους €500 χιλ. Μετά την πώληση, το Συγκρότημα απέκτησε μειοψηφικό ποσοστό μετοχών ύψους 10% στο συγκρότημα Αφροδίτη. Η συναλλαγή περιλάμβανε επίσης την αναδιάρθρωση του οφειλόμενου χρέους από αυτές τις εταιρίες στο Συγκρότημα.

50.4.3 Πώληση της Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ

Μετά την πώληση των εργασιών χρηματοδοτικών μισθώσεων του Συγκροτήματος στην Ελλάδα στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ με βάση το Διάταγμα που εκδόθηκε στις 26 Μαρτίου 2013, το Συγκρότημα ολοκλήρωσε τη μεταβίβαση της νομικής ιδιοκτησίας της θυγατρικής του, Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ, στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2015.

51. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες

Λογιστική αξία της επένδυσης σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες

	2016	2015
	€000	€000
CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd	107.172	105.540
Interfund Investments Plc	2.167	2.201
Aris Capital Management LLC	-	-
Rosequeens Properties Limited	-	-
Rosequeens Properties SRL	-	-
Τσίρος (Άγιος Τύχων) Λτδ	-	12
Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ	-	-
D.J. Karapatakis & Sons Limited	-	-
Rodhagate Entertainment Ltd	-	-
Fairways Automotive Holdings Ltd	-	-
	109.339	107.753

Μερίδιο στα κέρδη/(ζημιές) συγγενών εταιριών και κοινοπραξιών

	2016	2015
	€000	€000
CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd	8.228	6.709
Interfund Investments Plc	(34)	(786)
	8.194	5.923

51. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες (συνέχεια)

Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες

CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd

Ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας το 2013, αποκτήθηκε από το Συγκρότημα, το 49,9% της CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd, μητρική εταιρία συγκροτήματος ασφαλιστικών εταιριών στην Κύπρο και στην Ελλάδα.

Τα κύρια οικονομικά μεγέθη της συγγενούς εταιρίας είναι ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	696.005	676.915
Υποχρεώσεις	(481.234)	(465.416)
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της αξίας των συμβολαίων σε ισχύ	214.771	211.499

Η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd κατέχει καταθέσεις σε εταιρίες του Συγκροτήματος ύψους €10.310 χιλ. Οι συναλλαγές μεταξύ της CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd και του Συγκροτήματος παρουσιάζονται στον πιο κάτω πίνακα:

	2016	2015
	€000	€000
Έσοδα από μερίσματα	6.621	7.580
Έξοδα από τόκους πληρωτέα από το Συγκρότημα	197	239
Άλλα έξοδα πληρωτέα από το Συγκρότημα	92	239
Άλλα έσοδα εισπρακτέα από το Συγκρότημα	-	2

Interfund Investments Plc

Το Συγκρότημα κατέχει 23,12% στην Interfund Investments Plc, η οποία δραστηριοποιείται στην Κύπρο ως επενδυτική εταιρία κλειστού τύπου και είναι εισηγμένη στο ΧΑΚ. Η αγοραία αξία της επένδυσης είναι €1.399 χιλ. (2015: €1.372 χιλ.)

Κατά τη διάρκεια του 2016 και 2015 δεν υπήρξαν σημαντικές συναλλαγές μεταξύ του Συγκροτήματος και της συγγενούς εταιρίας.

Rosequeens Properties Limited και Rosequeens Properties SRL

Το Συγκρότημα κατέχει πραγματικό ποσοστό ύψους 33% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας Rosequeens Properties SRL, η οποία είναι εγγεγραμμένη στη Ρουμανία και είναι ιδιοκτήτρια εμπορικού κέντρου στην Ρουμανία. Το μερίδιο αποκτήθηκε αφού η Εταιρία έλαβε μέρος σε διαδικασία δημόσιου πλειστηριασμού στα πλαίσια διακανονισμού οφειλόμενων χρεών ύψους €21 εκατ. περίπου. Το μερίδιο του Συγκροτήματος στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της συγγενούς εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 είχε μηδενική λογιστική αξία, αφού η εταιρία είχε αρνητικά καθαρά περιουσιακά στοιχεία.

51. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες (συνέχεια)

Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες (συνέχεια)

Aris Capital Management LLC

Το Συγκρότημα κατέχει ποσοστό συμμετοχής 30% του μετοχικού κεφαλαίου της Aris Capital Management LLC το οποίο μεταφέρθηκε στο Συγκρότημα μετά την εξαγορά ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας. Κατά τη διάρκεια προηγούμενων ετών, το Συγκρότημα αναγνώρισε ζημιά απομείωσης ύψους €2.078 χιλ. Κατά τη διάρκεια των ετών 2016 και 2015 δεν υπήρχαν σημαντικά υπόλοιπα ή συναλλαγές μεταξύ του Συγκροτήματος και της συγγενούς εταιρίας.

Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ

Κατά τη διάρκεια του έτους, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων του, το Συγκρότημα απέκτησε ποσοστό ύψους 15% στο μετοχικό κεφάλαιο της Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ. Η Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ είναι η μητρική εταιρία συγκροτήματος εταιριών (συγκρότημα Σκύρα Βάσα) με δραστηριότητες στην παραγωγή, επεξεργασία και διανομή υλικών (θρυμματισμένες πέτρες και άμμος) και παροχή άλλων δομικών υλικών, και υπηρεσίες που βασίζονται σε βασικά προϊόντα όπως έτοιμο σκυρόδεμα, ασφαλτος και συσκευασία υλικών. Το Συγκρότημα θεωρεί ότι ασκεί σημαντική επιρροή στο συγκρότημα Σκύρα Βάσας καθώς μπορεί να εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και να ψηφίζει για θέματα που αφορούν τις δραστηριότητες του συγκροτήματος Σκύρα Βάσας. Η επένδυση θεωρείται ότι υπέστη πλήρη απομείωση και η αξία της περιορίζεται στο μηδέν.

D.J. Karapatakis & Sons Limited και Rodhagate Entertainment Ltd

Κατά τη διάρκεια του έτους, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων του, το Συγκρότημα απέκτησε ποσοστό ύψους 7,5% στο μετοχικό κεφάλαιο της D.J. Karapatakis & Sons Limited και της Rodhagate Entertainment Ltd, με δραστηριότητες που αφορούν την αναψυχή, τον τουρισμό, τον κινηματογράφο και την ψυχαγωγία στην Κύπρο. Το Συγκρότημα θεωρεί ότι ασκεί σημαντική επιρροή στις δύο εταιρίες καθώς μπορεί να εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και να ψηφίζει για θέματα που αφορούν τις δραστηριότητες των δύο εταιριών. Οι επενδύσεις θεωρούνται ότι υπέστησαν πλήρη απομείωση και η αξία τους περιορίζεται στο μηδέν.

Fairways Automotive Holdings Ltd

Κατά τη διάρκεια του έτους, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων του, το Συγκρότημα απέκτησε το 45% στο μετοχικό κεφάλαιο της Fairways Automotive Holdings Ltd. Η Fairways Automotive Holdings Ltd είναι η μητρική εταιρία της Fairways Ltd η οποία δραστηριοποιείται στην εισαγωγή και εμπορία των μηχανοκίνητων οχημάτων και ανταλλακτικών. Το Συγκρότημα θεωρεί ότι ασκεί σημαντική επιρροή στην εταιρία. Η επένδυση θεωρείται ότι υπέστη πλήρη απομείωση και η αξία της περιορίστηκε στο μηδέν.

Επένδυση σε κοινοπραξία

Τσίρος (Άγιος Τύχων) Λτδ

Το Συγκρότημα κατέχει το 50% του μετοχικού κεφαλαίου της Τσίρος (Άγιος Τύχων) Λτδ. Η μετοχική συμφωνία με τον άλλο μέτοχο της Τσίρος (Άγιος Τύχων) Λτδ καθορίζει αριθμό θεμάτων που απαιτούν τη συναίνεση και των δύο μετόχων, επομένως το Συγκρότημα θεωρεί ότι έχει από κοινού έλεγχο στην εταιρία. Η λογιστική αξία της Τσίρος (Άγιος Τύχων) Λτδ περιορίζεται στο μηδέν.

52. Αναφορά ανά χώρα

Το άρθρο 89 της Οδηγίας Κεφαλαιακών Απαιτήσεων IV (CRD IV) απαιτεί από τις τράπεζες να γνωστοποιούν σε ενοποιημένη βάση, τις ακόλουθες πληροφορίες για όλες τις χώρες όπου δραστηριοποιείται το Συγκρότημα. Ο πιο κάτω πίνακας περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα στοιχεία του Συγκροτήματος για το έτος 2016:

Χώρα	Συνολικά λειτουργικά εισοδήματα/ (έξοδα)	Μέσος όρος αριθμού υπαλλήλων	Κέρδη/ (ζημιές) πριν τη φορολογία	Λογιστικά έξοδα/(έσοδα) φορολογίας στα κέρδη/(ζημιές)	Εταιρικός φόρος που πληρώθηκε/ (επιστράφηκε)	Κρατικές επιδοτήσεις που εισπράχθηκαν
	€000		€000	€000	€000	€000
Κύπρος	1.010.517	4.070	149.065	10.905	3.406	-
Ρωσία	7.547	5	(5.226)	13	13	-
Ηνωμένο Βασίλειο	(4.180)	218	(49.008)	1.357	1.128	-
Ρουμανία	8.116	35	(4.529)	84	133	-
Ελλάδα	2.650	7	(3.635)	(1.088)	(5.151)	-
Channel Islands	771	1	(855)	-	-	-
Ολλανδία	(65)	-	(196)	457	824	-
Σύνολο	1.025.356	4.336	85.616	11.728	353	-

Οι εργασίες των εταιριών του Συγκροτήματος ανά γεωγραφικό τομέα παρουσιάζονται στη Σημείωση 49.

Άλλα λειτουργικά εισοδήματα: περιλαμβάνει τα καθαρά έσοδα από τόκους, τα καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, τα καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος, τα καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα, τα καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες μείον απαιτήσεις και προμήθειες, τα κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα, κέρδη/(ζημιές) από πώληση αποθεμάτων ακινήτων και τα λοιπά έσοδα.

Αριθμός υπαλλήλων: ο αριθμός υπαλλήλων έχει υπολογιστεί ως ο μέσος όρος αριθμού υπαλλήλων, σε τριμηνιαία βάση, οι οποίοι εργοδοτούνταν από το Συγκρότημα κατά το έτος που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016.

Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία: τα κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία αφορούν κέρδη/(ζημιές) μετά την αφαίρεση των εσόδων/(εξόδων) μεταξύ των τομέων.

Λογιστικά έξοδα/(έσοδα) φορολογίας στα κέρδη/(ζημιές): περιλαμβάνει τον εταιρικό φόρο και την Κυπριακή έκτακτη αμυντική εισφορά. Η αναβαλλόμενη φορολογία για το έτος εξαιρείται από τα παραπάνω.

Εταιρικός φόρος που πληρώθηκε: περιλαμβάνει πληρωμές εταιρικού φόρου (περιλαμβάνει φόρο για ασφαλιστικές εργασίες) και Κυπριακή έκτακτη αμυντική εισφορά που έγιναν κατά το 2016.

53. Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς**53.1 Νέα μητρική Εταιρία και εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου**

Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company συστάθηκε στις 11 Ιουλίου 2016 στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας για την εισαγωγή του Συγκροτήματος στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (London Stock Exchange, LSE). Η Δημοκρατία της Ιρλανδίας θεωρήθηκε η καταλληλότερη δικαιοδοσία αφού πληροί τα κριτήρια ένταξης στους δείκτες FTSE, είναι χώρα της Ευρωζώνης, το νομικό της σύστημα είναι βασισμένο στις αρχές του κοινοδικαίου παρόμοιο με αυτό της Κύπρου και είναι κοινώς αποδεκτή δικαιοδοσία για εταιρίες που επιθυμούν να αιτηθούν εισαγωγή των μετοχών τους στο LSE. Η έδρα, η διοίκηση και οι λειτουργικές δραστηριότητες της Εταιρίας παραμένουν στην Κύπρο. Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company έχει τη φορολογική της έδρα στην Κύπρο.

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση (ΕΓΣ) των μετόχων της Εταιρίας η οποία πραγματοποιήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2016 ενέκρινε το σχέδιο διακανονισμού μεταξύ της Εταιρίας, της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και των μετόχων της Εταιρίας. Το σχέδιο διακανονισμού εισήγαγε την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως τη νέα μητρική εταιρία του Συγκροτήματος. Επιπρόσθετα, η ΕΓΣ εξουσιοδότησε τους Διοικητικούς Συμβούλους ώστε να λάβουν όλα τα αναγκαία ή κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή του σχεδίου διακανονισμού.

Η ΕΓΣ ενέκρινε επίσης:

- (i) μείωση του εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας από €892.294.453,30 διαιρεμένο σε 8.922.944.533 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία, στο μηδέν, με την ακύρωση όλου του εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας (Υφιστάμενες Μετοχές) με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός αποθεματικού από μείωση κεφαλαίου στους λογαριασμούς της Εταιρίας, ίσο με τη συνολική ονομαστική αξία των Υφιστάμενων Μετοχών που ακυρώνονται, και το οποίο θα δημιουργηθεί ως μη διανεμητέο αποθεματικό κεφαλαίου σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου (ε) του άρθρου 64 του περί Εταιριών Νόμου, Κεφ. 113 ('Μείωση Κεφαλαίου'),
- (ii) την αύξηση του εγκεκριμένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας σε €4.767.759.272,00 διαιρεμένο σε 47.677.592.720 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία με τη δημιουργία 8.922.944.533 νέων μη εκδομένων συνήθων μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία, κάθε μία από τις οποίες θα φέρει τα ίδια δικαιώματα και θα είναι ισότιμη (rank pari passu) με τις υφιστάμενες συνήθεις μετοχές της Εταιρίας,
- (iii) το αποθεματικό που θα προκύψει στα λογιστικά βιβλία της Εταιρίας ως αποτέλεσμα της ακύρωσης των Υφιστάμενων Μετοχών διατεθεί για την αποπληρωμή στο άρτιο 8.922.944.533 νέων συνήθων μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας, οι οποίες θα εκδοθούν και θα κατανεμηθούν, ως πλήρως αποπληρωμένες, στην Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ή σε εντεταλμένο/α της πρόσωπο/α (nominee/s) σύμφωνα με το Σχέδιο, και
- (iv) την εξουσιοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας, όπως θέσει σε εφαρμογή το παρόν ειδικό ψήφισμα.

Το σχέδιο διακανονισμού επικυρώθηκε από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας στις 21 Δεκεμβρίου 2016 και η αναστολή διαπραγμάτευσης των Υφιστάμενων Μετοχών της Εταιρίας στο ΧΑΚ και ΧΑ ξεκίνησε στις 10 Ιανουαρίου 2017, περιλαμβανομένης.

Μετά από την καταχώρηση του Διατάγματος του Δικαστηρίου στον Έφορο Εταιριών και της εγγραφής από αυτόν της μείωσης κεφαλαίου, το σχέδιο διακανονισμού τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Ιανουαρίου 2017. Ως αποτέλεσμα, όλες οι μετοχές οι οποίες αποτελούν το εκδομένο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας έχουν ακυρωθεί και η Εταιρία έχει εκδώσει και διαθέσει 8.922.944.533 νέες συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία, οι οποίες έχουν κατανεμηθεί, ως πλήρως αποπληρωμένες, στην Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company έχει εκδώσει και διαθέσει Νέες Μετοχές και έχει διασφαλίσει την έκδοση Παραστατικών Δικαιωμάτων τα οποία αντιπροσωπεύουν Νέες Μετοχές, με βάση τους όρους του σχεδίου διακανονισμού. Κάθε μία Νέα Μετοχή ή ένα Παραστατικό Δικαίωμα αντιπροσωπεύει μία Νέα Μετοχή για κάθε ατομική συμμετοχή των 20 Υφιστάμενων Μετοχών.

Στις 19 Ιανουαρίου 2017 το συνολικό εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company το οποίο αποτελείται από 446.199.933 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία έχει εισαχθεί στη standard κατηγορία του επίσημου μητρώου της εποπτικής αρχής κεφαλαιαγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών του Λονδίνου (LSE) με το σύμβολο (ticker) "BOCH" και στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του ΧΑΚ με το σύμβολο (ticker) "BOCH/ΤΡΚΗ", με ISIN IE00BD5B1Y92.

53. Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς (συνέχεια)

53.2 Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων που έχει εγκριθεί από τους μετόχους στην Ετήσια Γενική Συνέλευση στις 24 Νοεμβρίου 2015, όπως περιγράφεται στη Σημείωση 34, αντικαταστάθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2017 από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών που θεσπίστηκε από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως αποτέλεσμα της εισαγωγής της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως της νέας μητρικής εταιρίας του Συγκροτήματος. Το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών είναι πανομοιότυπο με το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων, εκτός από το γεγονός ότι ο αριθμός μετοχών που θα εκδοθούν από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company για εξάσκηση των δικαιωμάτων του Σχεδίου Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών δεν θα υπερβαίνει τις 8.922.945 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία και η τιμή εξάσκησης έχει καθοριστεί σε €5,00 κατά μετοχή. Η ημερομηνία εξάσκησης επεκτάθηκε από 3 χρόνια σε μεταξύ 4-10 χρόνια μετά από την ημερομηνία παραχώρησής τους.

53.3 Πλήρης αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA)

Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Όλα τα ενεχυριασμένα δάνεια αποδεσμεύτηκαν αλλά οι εξασφαλίσεις σε ακίνητα παραμένουν δεσμευμένες στις 27 Μαρτίου 2017.

53.4 Έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου

Τον Ιανουάριο 2017 η Εταιρία έκδωσε Ομόλογο Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) ύψους €250 εκατ. στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιακών Δανείων (EMTN Programme) της Εταιρίας. Το Ομόλογο εκδόθηκε στην ονομαστική του αξία και φέρει επιτόκιο ύψους 9,25%. Το Ομόλογο λήγει στις 19 Ιανουαρίου 2027. Η Εταιρία έχει το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης του Ομολόγου στις 19 Ιανουαρίου 2022, υπό την αίρεση λήψεως όλων των απαραίτητων εγκρίσεων.

53.5 Χρηματοδότηση μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ ΙΙ

Τον Μάρτιο 2017, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση ύψους €230 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ ΙΙ, που θα εισπραχθεί στις 29 Μαρτίου 2017.

Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή

Προς τα μέλη της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ

Έκθεση επί του Ελέγχου των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η 'Εταιρία') και των θυγατρικών της (μαζί με την Εταιρία, το 'Συγκρότημα') στις σελίδες 18 μέχρι 200, οι οποίες αποτελούνται από τον ενοποιημένο ισολογισμό στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και την ενοποιημένη κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, την ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εισοδημάτων, την ενοποιημένη κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και την ενοποιημένη κατάσταση ταμειακών ροών για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και σημειώσεις στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Κατά τη γνώμη μας, οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής θέσης του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και της χρηματοοικονομικής επίδοσης και των ταμειακών ροών του για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113.

Βάση γνώμης

Ο έλεγχός μας έχει διενεργηθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ). Οι ευθύνες μας, με βάση αυτά τα πρότυπα περιγράφονται περαιτέρω στην παράγραφο Ευθύνες του Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων της έκθεσής μας. Είμαστε ανεξάρτητοι από το Συγκρότημα, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών, που εκδίδεται από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές (Κώδικας ΔΣΠΔΕΛ) και έχουμε συμμορφωθεί με τις άλλες ευθύνες δεοντολογίας, που απορρέουν από τον Κώδικα ΔΣΠΔΕΛ. Πιστεύουμε, ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια, που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν βάση για την ελεγκτική μας γνώμη.

Ουσιώδης αβεβαιότητα σε σχέση με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 3 'Συνεχιζόμενη δραστηριότητα' των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων όπου γίνεται αναφορά στην αξιολόγηση της διοίκησης όσον αφορά την ικανότητα του Συγκροτήματος να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα και το γεγονός ότι η Εταιρία δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητές της στην Κύπρο και το Συγκρότημα δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας αναφορικά με τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ), το οποίο υποδηλώνει την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας ως προς τη δυνατότητα του Συγκροτήματος να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα. Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Κύρια θέματα ελέγχου

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου. Επιπρόσθετα από το θέμα που περιγράφεται στην παράγραφο Ουσιώδης Αβεβαιότητα σε Σχέση με τη Συνεχιζόμενη Δραστηριότητα, έχουμε προσδιορίσει τα θέματα που περιγράφονται πιο κάτω ως τα κύρια θέματα ελέγχου προς κοινοποίηση στην έκθεσή μας. Τα θέματα αυτά έχουν εξεταστεί στο πλαίσιο του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη σχετικά με αυτά τα θέματα. Για το καθένα από τα θέματα που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Α, παρέχεται και η περιγραφή μας ως προς το πώς εξετάστηκε το εν λόγω θέμα στο πλαίσιο του ελέγχου μας.

Έχουμε εκπληρώσει τις ευθύνες που περιγράφονται στην παράγραφο Ευθύνες του Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων της έκθεσής μας, συμπεριλαμβανομένων σε σχέση με τα θέματα αυτά. Κατά συνέπεια, ο έλεγχός μας περιελάμβανε τη διενέργεια διαδικασιών που σχεδιάστηκαν για να ανταποκρίνονται στην εκτίμησή μας για τους κινδύνους για ουσιώδη σφάλματα στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Τα αποτελέσματα των ελεγκτικών διαδικασιών μας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών που διενεργήθηκαν για την εξέταση των παρακάτω θεμάτων, παρέχουν τη βάση για την ελεγκτική μας γνώμη στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις.

Οι περιοχές με τον σημαντικότερο κίνδυνο στον έλεγχο, στις οποίες έχουμε εστιάσει την περισσότερη προσοχή και πόρους ήταν:

- Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες
- Ανάκτηση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων
- Αποτίμηση αποθεμάτων ακινήτων

Η φύση των Κύριων Θεμάτων Ελέγχου και οι διαδικασίες που έχουν διεκπεραιωθεί για την υποστήριξη των συζητήσεων και των συμπερασμάτων μας, περιγράφονται στο **Παράρτημα Α** αυτής της έκθεσης.

Άλλες πληροφορίες

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες αποτελούνται από τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση, αλλά δεν περιλαμβάνουν τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελεγκτή επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφέρουμε οποιοδήποτε συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σχετικά με τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να διαβάσουμε τις άλλες πληροφορίες, έτσι ώστε να αξιολογήσουμε, κατά πόσο αυτές δεν συνάδουν ουσιωδώς με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ή με τη γνώση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ή διαφαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις διαδικασίες που έχουμε πραγματοποιήσει, συμπεράνουμε ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα επί αυτού.

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου για τις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113, και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο να αξιολογήσει την ικανότητα του Συγκροτήματος να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα, γνωστοποιώντας, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, θέματα που σχετίζονται με τη συνέχιση της δραστηριότητας του Συγκροτήματος και την υιοθέτηση της αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός εάν το Διοικητικό Συμβούλιο προτίθεται, είτε να θέσει το Συγκρότημα σε εκκαθάριση ή να παύσει τις δραστηριότητες, ή όταν δεν έχει ρεαλιστικές εναλλακτικές επιλογές από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την επίβλεψη της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς του Συγκροτήματος.

Ευθύνες του Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Οι στόχοι μας, είναι να αποκτήσουμε λελογισμένη διασφάλιση για το κατά πόσον οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος και η έκδοση έκθεσης ελεγκτή η οποία να περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Λελογισμένη διασφάλιση συνιστά υψηλού βαθμού διασφάλιση αλλά όχι εγγύηση ότι ο έλεγχος, όπως αυτός πραγματοποιήθηκε με βάση τα ΔΠΕ, πάντοτε θα εντοπίζει ένα ουσιώδες σφάλμα όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν είτε από απάτη, είτε από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη εάν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμενόταν ότι θα επηρεάσουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λήφθηκαν με βάση αυτές τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Ως μέρος ενός ελέγχου σύμφωνα με τα ΔΠΕ, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Αναγνωρίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους για ουσιώδη σφάλματα στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, που οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζουμε και εφαρμόζουμε ελεγκτικές διαδικασίες, οι οποίες ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και λαμβάνουμε ελεγκτικά τεκμήρια, τα οποία είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν τη βάση της γνώμης μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ενός ουσιώδους σφάλματος, που οφείλεται σε απάτη, είναι μεγαλύτερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, λόγω του ότι η απάτη μπορεί να περιλαμβάνει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς δηλώσεις ή την παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που είναι σχετικές με τον έλεγχο, προκειμένου να σχεδιάσουμε ελεγκτικές διαδικασίες, που είναι κατάλληλες υπό τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Συμπεραίνουμε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και, με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, κατά πόσον υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα που να σχετίζεται με γεγονότα ή συνθήκες που να υποδηλώνουν την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας, που ενδέχεται να φανερώσει σημαντική αμφιβολία ως προς την ικανότητα του Συγκροτήματος να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεσή μας να επισύρουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, ή εάν τέτοιες γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να τροποποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται στα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα το Συγκρότημα να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, δομή και περιεχόμενο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, και κατά πόσο οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζουν τις συναλλαγές και γεγονότα με τρόπο που να επιτυγχάνεται η αληθινή και δίκαιη εικόνα.
- Λαμβάνουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τις οικονομικές πληροφορίες των οντοτήτων ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Συγκροτήματος για να εκφράσουμε γνώμη επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, επίβλεψη και εκτέλεση του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ελέγχου θέματα σχετικά με το προβλεπόμενο πεδίο και χρονοδιάγραμμα του ελέγχου και σημαντικά ευρήματα από τον έλεγχο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που εντοπίσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επίσης, παρέχουμε στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ελέγχου δήλωση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας που αφορούν στην ανεξαρτησία μας και κοινοποιούμε σε αυτό όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και, όπου είναι εφαρμόσιμο, τα σχετικά μέτρα προστασίας.

Από τα θέματα που κοινοποιήθηκαν στο Διοικητικό Συμβούλιο, καθορίζουμε τα θέματα που έχουν τη μεγαλύτερη σημασία στον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και, ως εκ τούτου, είναι τα κύρια θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε αυτά τα θέματα στην έκθεση ελεγκτή, εκτός εάν νομοθεσίες ή κανονισμοί αποκλείουν δημοσιοποίηση σχετικά με το θέμα ή όταν, σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις, διαπιστώνουμε ότι ένα θέμα δεν θα έπρεπε να κοινοποιηθεί με την έκθεσή μας διότι οι αρνητικές επιπτώσεις μιας τέτοιας δημοσιοποίησης εύλογα αναμένεται ότι θα υπερτερούν τα οφέλη δημοσίου συμφέροντος από μια τέτοια δημοσιοποίηση.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών Απαιτήσεων

Σύμφωνα με τις επιπρόσθετες απαιτήσεις των περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων των Ετήσιων και Ενοποιημένων Λογαριασμών Νόμων του 2009 έως 2016, αναφέρουμε τα πιο κάτω:

- Έχουμε πάρει όλες τις πληροφορίες και εξηγήσεις που θεωρήσαμε αναγκαίες για σκοπούς του ελέγχου μας.
- Κατά τη γνώμη μας, έχουν τηρηθεί από την Εταιρία κατάλληλα λογιστικά βιβλία, στην έκταση που φαίνεται από την εξέταση από εμάς αυτών των βιβλίων.
- Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας συμφωνούν με τα λογιστικά βιβλία.
- Κατά τη γνώμη μας και από όσα καλύτερα έχουμε πληροφορηθεί και σύμφωνα με τις εξηγήσεις που μας δόθηκαν, οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρέχουν τις απαιτούμενες από τον περί Εταιριών Νόμο της Κύπρου, Κεφ. 113, πληροφορίες με τον απαιτούμενο τρόπο.
- Κατά τη γνώμη μας, η Έκθεση Διαχείρισης έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113 και οι πληροφορίες που δίνονται στην έκθεση αυτή συνάδουν με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.
- Κατά τη γνώμη μας, και σύμφωνα με την κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος του Συγκροτήματος που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, δεν εντοπίσαμε οποιεσδήποτε ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης.

- Κατά τη γνώμη μας, τα πληροφοριακά στοιχεία της δήλωσης εταιρικής διακυβέρνησης, που παρουσιάζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις των υποπαραγράφων (iv) και (v) της παραγράφου 2(α) του Άρθρου 151 του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113, και η οποία περιλαμβάνεται σε συγκεκριμένο μέρος της Έκθεσης Διαχείρισης, έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113 και συνάδουν με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.
- Κατά τη γνώμη μας, και σύμφωνα με την κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος του Συγκροτήματος που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, δεν εντοπίσαμε οποιεσδήποτε ουσιώδεις ανακρίβειες στη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης όσον αφορά τα στοιχεία που αφορούν τις υποπαραγράφους (iv) και (v) της παραγράφου 2(α) του Άρθρου 151 του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113.
- Κατά τη γνώμη μας, έχουν παρασχεθεί στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης όλα τα πληροφοριακά στοιχεία που αναφέρονται στις υποπαραγράφους (i), (ii), (iii) και (vi) της παραγράφου 2(α) του Άρθρου 151 του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113.

Άλλο θέμα

Αυτή η έκθεση, περιλαμβανομένης και της γνώμης, ετοιμάστηκε για τα μέλη της Εταιρίας ως σώμα και μόνο σύμφωνα με το Άρθρο 34 των περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων των Ετήσιων και Ενοποιημένων Λογαριασμών Νόμων του 2009 έως 2016 και για κανένα άλλο σκοπό. Δίνοντας αυτή τη γνώμη δεν αποδεχόμαστε και δεν αναλαμβάνουμε ευθύνη για οποιοδήποτε άλλο σκοπό ή προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στη γνώση του οποίου αυτή η έκθεση δυνατόν να περιέλθει.

Σάββας Πεντάρης
Εγκεκριμένος Λογιστής και Εγγεγραμμένος Ελεγκτής
εκ μέρους και για λογαριασμό της

Ernst & Young Cyprus Limited
Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές

Λευκωσία
27 Μαρτίου 2017

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α - Κύρια θέματα ελέγχου

Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες
Περιγραφή θέματος
<p>Οι προβλέψεις για πιστωτικές ζημιές είναι η περιοχή που περιλαμβάνει το υψηλότερο επίπεδο σημαντικής κρίσης. Οι προβλέψεις αυτές υπολογίζονται σε συλλογική βάση για χαρτοφυλάκιο δανείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και σε ατομική βάση για σημαντικά δάνεια. Ο υπολογισμός της πρόβλεψης για ζημιές από δάνεια απαιτεί σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις από τη διοίκηση. Θεωρούμε αυτό το θέμα ως κύριο θέμα ελέγχου για το λόγο ότι αποτελεί μια λογιστική εκτίμηση με μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας, τα υπόλοιπα των προβλέψεων είναι σημαντικά και ο υπολογισμός είναι υποκειμενικός.</p> <p>Οι γνωστοποιήσεις του Συγκροτήματος σχετικά με τις προβλέψεις για πιστωτικές ζημιές περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.1, 16 και 43 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.</p>
Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου
<p>Μεταξύ άλλων, έχουμε διεκπεραιώσει τις ακόλουθες διαδικασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Έχουμε αξιολογήσει και ελέγξει το σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των συστημάτων ελέγχου σχετικά με τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν και τους υπολογισμούς που έγιναν για τις προβλέψεις για απομείωση. Τα συστήματα ελέγχου περιλάμβαναν εκείνα τα συστήματα που ήταν σχετικά με την αναγνώριση των δανείων και απαιτήσεων που έχουν απομειωθεί, τη μεταφορά δεδομένων από τα συστήματα στα μοντέλα απομείωσης, τη μεταφορά του αποτελέσματος του μοντέλου στο γενικό καθολικό και τον υπολογισμό των προβλέψεων για απομείωση. Επιπρόσθετα, έχουμε ελέγξει τα συστήματα ελέγχου των λογισμικών που χρησιμοποιήθηκαν στον υπολογισμό των προβλέψεων για απομείωση. Έχουμε καταλήξει στο ότι θα μπορούσαμε να στηριχτούμε σε αυτά τα συστήματα για τους σκοπούς του ελέγχου μας. ▶ Έχουμε κατανοήσει τη διαδικασία υπολογισμού των προβλέψεων για πιστωτικές ζημιές. ▶ Έχουμε προβεί σε μια ανεξάρτητη αξιολόγηση με αναφορά στα ΔΠΧΑ και σε πρακτικές που ακολουθούνται στην αγορά, της καταλληλότητας της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των συλλογικών προβλέψεων για απομείωση και έχουμε ελέγξει τα μοντέλα υπολογισμού πραγματοποιώντας επαναυπολογισμούς. Η λογική για την ετοιμασία και μετατροπή των δεδομένων και οι σχετικές εξισώσεις για τον υπολογισμό των συλλογικών προβλέψεων έχουν αξιολογηθεί μέσω του ελέγχου του κώδικα και των σχετικών λογισμικών που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία αυτή. ▶ Η καταλληλότητα των κρίσεων της διοίκησης έχει επίσης αξιολογηθεί σε σχέση με το διαχωρισμό του χαρτοφυλακίου, τους οικονομικούς παράγοντες, τις υποκειμενικές επικαλύψεις κινδύνων και την αποτίμηση της ανάκτησης των εξασφαλίσεων.

Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου (συνέχεια)

- ▶ Για ατομικές προβλέψεις, έχουμε προβεί σε ανεξάρτητη αξιολόγηση της καταλληλότητας της πρόβλεψης για ένα δείγμα δανείων που επιλέχθηκαν με βάση τον κίνδυνό τους.
- ▶ Έχουμε χρησιμοποιήσει ειδικούς για τον έλεγχο του μοντέλου που έχει αναπτυχθεί από το Συγκρότημα για την πρόβλεψη των μελλοντικών μεταβολών στις τιμές των ακινήτων για την περίοδο μέχρι την ανάκτηση της εξασφάλισης.
- ▶ Έχουμε πραγματοποιήσει ελέγχους για την επικύρωση της ακεραιότητας των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν από το Συγκρότημα στον υπολογισμό των προβλέψεων.

Ανάκτηση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Περιγραφή θέματος

Το Συγκρότημα έχει αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις σχετικά με τις φορολογικές ζημιές που μπορούν να μεταφερθούν σε μελλοντικά έτη. Η ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων απαιτεί την εκτίμηση της διοίκησης σε ότι αφορά τη μελλοντική κερδοφορία του Συγκροτήματος έτσι ώστε να αξιολογηθεί κατά πόσον θα πραγματοποιηθούν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι φορολογικές ζημιές που έχουν μεταφερθεί (που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που έχει αναγνωριστεί από το Συγκρότημα) μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Για την αξιολόγηση αυτή, η διοίκηση ετοιμάζει πρόβλεψη (forecast) για τα επόμενα έτη και αυτή η πρόβλεψη είναι αποτέλεσμα των βέλτιστων εκτιμήσεων και προσδοκιών της σχετικά με τη μελλοντική επίδοση του Συγκροτήματος. Ο υπολογισμός των μελλοντικών φορολογητέων κερδών περιλαμβάνει εκ της φύσεως του κρίσεις, ειδικά όταν αυτός επεκτείνεται πέραν του συνηθισμένου λειτουργικού κύκλου. Θεωρούμε αυτό το θέμα ως κύριο θέμα ελέγχου λόγω της σημαντικότητας των υπολοίπων και την υποκειμενική φύση του υπολογισμού.

Οι γνωστοποιήσεις του Συγκροτήματος σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.7 και 17 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου

Μεταξύ άλλων, έχουμε διεκπεραιώσει τις ακόλουθες διαδικασίες:

- ▶ Έχουμε επικαιροποιήσει την κατανόησή μας όσον αφορά τη διαδικασία για την αξιολόγηση της ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων. Οι κύριοι ελέγχοι της διοίκησης είναι επιθεωρήσεις της εργασίας που έχει διεξαχθεί (review type controls).
- ▶ Για την απόκτηση επαρκών ελεγκτικών τεκμηρίων όσον αφορά την πιθανότητα να υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη για να χρησιμοποιηθούν οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουμε ελέγξει τους σχετικούς υπολογισμούς οι οποίοι βασίστηκαν στο τριετές πλάνο του Συγκροτήματος, το οποίο αποτέλεσε τη βάση για τις προβλέψεις μέχρι το 2028 (έτος λήξης της πλειοψηφείας των φορολογικών ζημιών), καθώς και τους φορολογικούς συντελεστές που έχουν χρησιμοποιηθεί.

Ανάκτηση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (συνέχεια)

Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου (συνέχεια)

- ▶ Χρησιμοποιώντας τη γνώση μας για την επιχείρηση, τη μελλοντική στρατηγική και την παρελθοντική της απόδοση, έχουμε κριτικά αξιολογήσει τη βάση πάνω στην οποία στηρίχτηκε η αξιολόγηση της διοίκησης για την ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων για κέρδη, καθώς και τις σχετικές υποθέσεις και τους υπολογισμούς που έχουν γίνει για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών από αυτές τις προβλέψεις. Έχουμε χρησιμοποιήσει ειδικούς σε θέματα αποτιμήσεων για να μας βοηθήσουν να διεκπερώσουμε τις ελεγκτικές μας διαδικασίες σε σχέση με τον υπολογισμό της ανάκτησης που έχει πραγματοποιήσει το Συγκρότημα. Οι ειδικοί ασχολήθηκαν με την αξιολόγηση των κύριων υποθέσεων που έγιναν στην αποτίμηση.
- ▶ Έχουμε αξιολογήσει το εύρος των διαφόρων λογικών πιθανών αποτελεσμάτων.
- ▶ Έχουμε αξιολογήσει την επάρκεια και ακρίβεια των γνωστοποιήσεων.

Αποτίμηση αποθεμάτων ακινήτων
Περιγραφή θέματος
<p>Το Συγκρότημα έχει αποκτήσει σημαντικό αριθμό ακινήτων τα τελευταία δύο χρόνια ως αποτέλεσμα συμφωνιών αναδιάρθρωσης δανείων με πελάτες. Αυτά τα ακίνητα κατηγοριοποιούνται από το Συγκρότημα ως αποθέματα ακινήτων στα πλαίσια του ΔΛΠ 2. Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη αύξηση στον αριθμό των ακινήτων που έχουν αποκτηθεί και το μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας της εκτίμησης των τιμών των ακινήτων για τον καθορισμό της καθαρής ανακτήσιμης αξίας, ειδικά λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα ρευστότητα της αγοράς ακινήτων στην Κύπρο, θεωρούμε αυτό το θέμα ως κύριο θέμα ελέγχου.</p> <p>Οι γνωστοποιήσεις του Συγκροτήματος σχετικά με τα αποθέματα ακινήτων περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.10 και 27 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.</p>
Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου
<p>Μεταξύ άλλων, έχουμε διεκπεραιώσει τις ακόλουθες διαδικασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Έχουμε κατανοήσει τη διαδικασία αποτίμησης των αποθεμάτων ακινήτων. ▶ Έχουμε αξιολογήσει και ελέγξει το σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητά της λειτουργίας των συστημάτων ελέγχου σχετικά με τη διαδικασία αποτίμησης των αποθεμάτων ακινήτων. ▶ Για ένα δείγμα ακινήτων, έχουμε λάβει τις μελέτες εκτιμήσεων που έχουν ετοιμάσει ανεξάρτητοι εκτιμητές ακινήτων για λογαριασμό του Συγκροτήματος και διασφάλισαμε ότι η εύλογη αξία που χρησιμοποιήθηκε στον υπολογισμό της καθαρής ανακτήσιμης αξίας είναι με βάση τις εκτιμήσεις αυτές. ▶ Έχουμε λάβει από το Συγκρότημα τη σύγκριση μεταξύ κόστους και καθαρής ανακτήσιμης αξίας και διασφάλισαμε ότι ως αξία των αποθεμάτων ακινήτων κατά την ημερομηνία αναφοράς έχει καταχωρηθεί η χαμηλότερη από τις δύο τιμές. ▶ Έχουμε αξιολογήσει κατά πόσον τα έξοδα πωλήσεων που έχουν χρησιμοποιηθεί στον υπολογισμό της καθαρής ανακτήσιμης αξίας από το Συγκρότημα είναι εύλογα. ▶ Χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες ενός ανεξάρτητου εκτιμητή ακινήτων, έχουμε αξιολογήσει κατά πόσον οι υποθέσεις που έχουν γίνει από τους εξωτερικούς εκτιμητές στις εκτιμήσεις τους είναι εύλογες. ▶ Έχουμε πραγματοποιήσει ελεγκτικές διαδικασίες αναλυτικής φύσης.

Εμείς, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και οι υπεύθυνοι της Εταιρίας για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η 'Εταιρία') για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα ονόματα των οποίων καταγράφονται πιο κάτω, επιβεβαιώνουμε ότι, εξ όσων γνωρίζουμε:

- (α) οι οικονομικές καταστάσεις στις σελίδες 213 μέχρι 340:
- (i) καταρτίστηκαν σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τις πρόνοιες του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου,
 - (ii) παρέχουν αληθινή και δίκαιη εικόνα των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων, της οικονομικής κατάστασης και του κέρδους ή ζημιάς της Εταιρίας και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις ως σύνολο, και
- (β) η Έκθεση Διαχείρισης παρέχει μια δίκαιη ανασκόπηση των εξελίξεων και της απόδοσης των εργασιών καθώς και της θέσης της Εταιρίας και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις ως σύνολο, μαζί με περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Prof. Dr. Josef Ackermann	Πρόεδρος
Maksim Goldman	Αντιπρόεδρος
Arne Berggren	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Lyn Grobler	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Dr. Michael Heger	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Μάριος Καλοχωρίτης	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Μιχάλης Σπανός	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
Ιωάννης Ζωγραφάκης	Μη εκτελεστικός Σύμβουλος
John Patrick Hourican	Εκτελεστικός Σύμβουλος
Δρ. Χριστόδουλος Πατσαλίδης	Εκτελεστικός Σύμβουλος
Ελίζα Λειβαδιώτου	Διευθύντρια Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης

27 Μαρτίου 2017

	Σελίδα		Σελίδα
Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων	215	39. Λειτουργικές μισθώσεις - Η Εταιρία ως μισθωτής	287
Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων	216	40. Ανάλυση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την αναμενόμενη ημερομηνία λήξης	288
Ισολογισμός	217	41. Διαχείριση κινδύνων – Πιστωτικός κίνδυνος	289
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων	218	42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς	312
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	220	43. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης	318
Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις		44. Διαχείριση κεφαλαίου	330
1. Πληροφορίες για την Εταιρία	221	45. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα	330
2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών	221	46. Εταιρίες του Συγκροτήματος	334
3. Συνεχιζόμενη δραστηριότητα	222	47. Εξαγορές και πωλήσεις	337
4. Λειτουργικό περιβάλλον	223	48. Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς	339
5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές	226		
6. Έσοδα από τόκους	232		
7. Έξοδα από τόκους	232		
8. Έσοδα και έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	232		
9. Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος	233		
10. Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα και διάλυση/πώληση θυγατρικών εταιριών	233		
11. Λοιπά έσοδα	234		
12. Δαπάνες προσωπικού	234		
13. Άλλα λειτουργικά έξοδα	241		
14. Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών μέσων και κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	242		
15. Φορολογία	243		
16. Κέρδη κατά μετοχή	247		
17. Μετρητά, καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	247		
18. Επενδύσεις	247		
19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	253		
20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας	255		
21. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	265		
22. Υπόλοιπα και συναλλαγές με εταιρίες του Συγκροτήματος	265		
23. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες	267		
24. Ακίνητα και εξοπλισμός	269		
25. Άυλα περιουσιακά στοιχεία	271		
26. Αποθέματα ακινήτων	272		
27. Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	273		
28. Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση	273		
29. Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	274		
30. Καταθέσεις πελατών	275		
31. Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	276		
32. Μετοχικό κεφάλαιο	277		
33. Μερίσματα	278		
34. Συσσωρευμένες ζημιές	279		
35. Συναλλαγές για λογαριασμό πελατών	279		
36. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις	279		
37. Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες	285		
38. Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	287		

	Σημ.	2016	2015
		€000	€000
Κύκλος εργασιών		1.181.934	1.231.142
Έσοδα από τόκους	6	851.416	1.084.545
Έξοδα από τόκους	7	(189.065)	(269.123)
Καθαρά έσοδα από τόκους		662.351	815.422
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	8	157.841	145.279
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	8	(9.793)	(8.460)
Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος	9	81.177	11.571
Έσοδα από μερίσματα από θυγατρικές και συγγενείς εταιρίες	22	107.856	33.542
Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα και διάλυση/πώληση θυγατρικών	10	34.802	24.166
Κέρδη/(ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα	20	3.987	(35.550)
Κέρδη από πώληση αποθεμάτων ακινήτων		399	-
Λοιπά έσοδα	11	7.097	11.146
		1.045.717	997.116
Δαπάνες προσωπικού	12	(250.411)	(202.379)
Άλλα λειτουργικά έξοδα	13	(184.330)	(194.088)
		610.976	600.649
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	14	63.315	305.089
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις	14	(423.626)	(1.229.627)
Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	14	(45.965)	(69.041)
Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων	14	(36.543)	(40.452)
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία		168.157	(433.382)
Φορολογία	15	(9.899)	(4.272)
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος		158.258	(437.654)
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή (σεντ)	16	1,8	(4,9)

	Σημ.	2016	2015
		€000	€000
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος		158.258	(437.654)
Λοιπά συνολικά εισοδήματα			
<i>Λοιπά συνολικά εισοδήματα που πρόκειται να επανακατηγοριοποιηθούν στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους</i>			
Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος			
(Ζημιές)/κέρδη από τη μετατροπή της καθαρής επένδυσης σε υποκαταστήματα του εξωτερικού		(1.412)	41
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση			
Καθαρά κέρδη από τη μεταβολή στην εύλογη αξία πριν τη φορολογία		1.033	33.342
Μεταφορά στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων λόγω απομείωσης		336	1.515
Μεταφορά στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων λόγω πώλησης		(28.467)	(1.846)
		(27.098)	33.011
		(28.510)	33.052
<i>Λοιπά συνολικά εισοδήματα που δεν πρόκειται να επανακατηγοριοποιηθούν στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους</i>			
Επανεκτίμηση ακινήτων			
Ζημιές από τη μεταβολή στην εύλογη αξία πριν τη φορολογία	24	-	(6.072)
Φορολογία	15	(61)	4.038
		(61)	(2.034)
Αναλογιστικές (ζημιές)/κέρδη των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών			
(Ζημιές)/κέρδη κατά την επαναμέτρηση των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών	12	(13.582)	695
		(13.643)	(1.339)
Λοιπές συνολικές (ζημιές)/εισοδήματα μετά τη φορολογία		(42.153)	31.713
Συνολικά εισοδήματα/(ζημιές) για το έτος		116.105	(405.941)

<i>Περιουσιακά στοιχεία</i>	Σημ.	2016	2015
		€000	€000
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	17	1.267.353	1.111.354
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	17	984.876	1.112.337
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	20.834	14.022
Επενδύσεις	18	333.270	512.631
Επενδύσεις που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση	18	299.765	421.032
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	21	14.352.560	16.005.878
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	22	1.364.982	735.579
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	27	153.335	167.486
Αποθέματα ακινήτων	26	494.998	276.095
Επενδύσεις σε ακίνητα	20	11.625	11.688
Ακίνητα και εξοπλισμός	24	199.888	198.227
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	25	17.681	14.773
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες	23	97.293	97.293
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρίες	46	198.708	207.781
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	15	450.350	456.479
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση	28	346	9.767
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων		20.247.864	21.352.422
<i>Υποχρεώσεις</i>			
Καταθέσεις από τράπεζες		427.737	237.860
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	29	850.014	4.452.850
Συμφωνίες επαναγοράς		257.367	368.151
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	48.840	54.408
Καταθέσεις πελατών	30	15.045.090	12.694.130
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	22	502.645	568.486
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	31	256.660	233.084
Ομολογιακά δάνεια		-	712
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	15	20.533	19.868
Σύνολο υποχρεώσεων		17.408.886	18.629.549
<i>Ίδια κεφάλαια</i>			
Μετοχικό κεφάλαιο	32	892.294	892.294
Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	32	551.368	551.368
Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου	32	1.952.486	1.952.486
Αποθεματικά επανεκτίμησης και άλλα αποθεματικά		76.430	76.462
Συσσωρευμένες ζημιές	34	(633.600)	(749.737)
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		2.838.978	2.722.873
Σύνολο υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων		20.247.864	21.352.422

Prof. Dr. J. Ackerman Πρόεδρος

κ. J. P. Hourican Διευθύνων Σύμβουλος

κ. Ι. Ζωγραφάκης Σύμβουλος

κα. Ε. Λειβαδιώτου Διευθύντρια Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης

	Μετοχικό κεφάλαιο (Σημ. 32)	Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (Σημ. 32)	Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου (Σημ. 32)	Ίδιες μετοχές (Σημ. 32)	Συσσωρευμένες ζημιές (Σημ. 34)	Αποθεματικό επανεκτίμησης ακινήτων	Αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση	Άλλα αποθεματικά	Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου 2016	892.294	551.368	1.952.486	(36.849)	(749.737)	72.503	32.734	6.059	2.015	2.722.873
Κέρδη για το έτος	-	-	-	-	158.258	-	-	-	-	158.258
Λοιπές συνολικές ζημιές μετά τη φορολογία για το έτος	-	-	-	-	(13.582)	(61)	(27.098)	-	(1.412)	(42.153)
Συνολικά εισοδήματα/(ζημιές) για το έτος	-	-	-	-	144.676	(61)	(27.098)	-	(1.412)	116.105
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	36.849	(36.849)	-	-	-	-	-
Μεταφορά πραγματοποιηθέντων κερδών από πωλήσεις ακινήτων	-	-	-	-	8.310	(8.310)	-	-	-	-
31 Δεκεμβρίου 2016	892.294	551.368	1.952.486	-	(633.600)	64.132	5.636	6.059	603	2.838.978

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΤΔ
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων
για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016

Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2016

	Μετοχικό κεφάλαιο (Σημ. 32)	Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο (Σημ. 32)	Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου (Σημ. 32)	Μετοχές που υπόκεινται σε προσωρινά διατάγματα (Σημ. 32)	Ίδιες μετοχές (Σημ. 32)	Συσσωρευμένες ζημιές (Σημ. 34)	Αποθεματικό επανεκτίμησης ακινήτων	Αποθεματικό επανεκτίμησης επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση	Άλλα αποθεματικά	Αποθεματικό μετατροπής ξένου συναλλάγματος	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου 2015	892.238	551.289	1.952.486	441	(65.499)	(273.281)	74.537	(277)	6.059	(9.314)	3.128.679
Ζημιές για το έτος	-	-	-	-	-	(437.654)	-	-	-	-	(437.654)
Λοιπά συνολικά εισοδήματα/(ζημιές) μετά τη φορολογία για το έτος	-	-	-	-	-	695	(2.034)	33.011	-	41	31.713
Συνολικές (ζημιές)/εισοδήματα για το έτος	-	-	-	-	-	(436.959)	(2.034)	33.011	-	41	(405.941)
Έκδοση μετοχών	56	79	-	-	-	-	-	-	-	-	135
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	(441)	28.650	(28.209)	-	-	-	-	-
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών	-	-	-	-	-	(11.288)	-	-	-	11.288	-
31 Δεκεμβρίου 2015	892.294	551.368	1.952.486	-	(36.849)	(749.737)	72.503	32.734	6.059	2.015	2.722.873

	Σημ.	2016	2015
		€000	€000
Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες	37	3.268.849	2.605.260
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες			
Αγορές ομολόγων και μετοχών		(203.246)	(5.549)
Εισπράξεις από πωλήσεις/αποπληρωμές επενδύσεων:			
- ομόλογα		455.907	1.536.815
- μετοχές		33.782	5.588
Τόκοι που εισπράχθηκαν από επενδύσεις σε ομόλογα		27.845	14.637
Μέρισμα που εισπράχθηκε		109.891	25.674
Τίμημα που πληρώθηκε για την αγορά/αύξηση ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρικές		(4.288)	(3.000)
Ποσά που πληρώθηκαν για πώληση θυγατρικών εταιριών και δραστηριοτήτων		-	(3.445)
Ποσά που εισπράχθηκαν από μείωση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικής εταιρίας		1.799	-
Εισπράξεις από πώληση κοινοπραξιών		-	89.011
Αγορές ακινήτων και εξοπλισμού	24	(8.961)	(5.635)
Εισπράξεις από πωλήσεις ακινήτων και εξοπλισμού και άυλων περιουσιακών στοιχείων		165	147
Αγορές άυλων περιουσιακών στοιχείων	25	(9.486)	(7.424)
Εισπράξεις από πωλήσεις επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση		12.550	12.794
Καθαρή ταμειακή ροή από επενδυτικές δραστηριότητες		415.958	1.659.613
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
Εισπράξεις από έκδοση μετοχών		-	135
Καθαρή αποπληρωμή για χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες		(3.602.836)	(3.830.923)
Αποπληρωμή ομολογιακών δανείων		(712)	-
Τόκοι χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες		(29.656)	(78.187)
Καθαρή ταμειακή ροή για χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(3.633.204)	(3.908.975)
Καθαρή αύξηση στα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών για το έτος		51.603	355.898
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών			
1 Ιανουαρίου		1.843.493	1.486.608
Συναλλαγματικές διαφορές		(441)	987
Καθαρή αύξηση στα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών για το έτος		51.603	355.898
31 Δεκεμβρίου	38	1.894.655	1.843.493

Πληροφορίες για τις μη ταμειακές συναλλαγές παρουσιάζονται στη Σημείωση 37.

1. Πληροφορίες για την Εταιρία

Η Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η Εταιρία) ήταν η ιθύνουσα εταιρία του Συγκροτήματος Τράπεζας Κύπρου (το Συγκρότημα) κατά το 2016 και την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κύριες δραστηριότητες της Εταιρίας κατά τη διάρκεια του έτους συνέχισαν να είναι η παροχή τραπεζικών, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και η διαχείριση και πώληση ακινήτων που αποκτήθηκαν κυρίως από πελάτες στα πλαίσια διευθέτησης των υποχρεώσεών τους.

Η Εταιρία συστάθηκε στην Κύπρο ως εταιρία περιορισμένης ευθύνης το 1930 σύμφωνα με τον περί Εταιριών Νόμο της Κύπρου. Κατά την ημερομηνία του ισολογισμού η Εταιρία είχε κύρια εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών της Κύπρου (ΧΑΚ) και δευτερογενή εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ). Με ισχύ από τις 10 Ιανουαρίου 2017 περιλαμβανομένης, οι μετοχές της Εταιρίας αναστάληκαν διαπραγμάτευσης στο ΧΑΚ και ΧΑ και ακολούθως ακυρώθηκαν με βάση ενός Σχεδίου Διακανονισμού το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Ιανουαρίου 2017. Την ίδια ημερομηνία η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company κατέστη ο μοναδικός μέτοχος της Εταιρίας, και στις 19 Ιανουαρίου 2017 η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company εισήχθη για διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (LSE) και στο ΧΑΚ. Περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στη Σημ. 48.1. Η Εταιρία παραμένει δημόσια εταιρία σύμφωνα με τον Περί Φόρου Εισοδήματος Νόμο της Κύπρου.

Οι οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας είναι διαθέσιμες στο Εγγεγραμμένο Γραφείο της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (Στασίνου 51, Αγία Παρασκευή, Στρόβολος, Τ.Θ. 24884, 1398 Λευκωσία, Κύπρος) και στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com (Σχέσεις Επενδυτών).

Οικονομικές καταστάσεις

Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 εγκρίθηκαν για έκδοση με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 27 Μαρτίου 2017.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών

2.1 Βάση ετοιμασίας

Οι οικονομικές καταστάσεις ετοιμάστηκαν με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, εκτός από τα ακίνητα που κρατούνται για ίδια χρήση και τις επενδύσεις σε ακίνητα, τις επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση, τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία, τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση που επιμετρούνται σε εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης και τα αποθέματα ακινήτων που επιμετρούνται στην καθαρή ανακτήσιμη αξία όταν αυτή είναι χαμηλότερη από το κόστος. Οι λογιστικές αξίες των αναγνωρισμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που είναι αντισταθμισμένα μέσα σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας και θα είχαν επιμετρηθεί στο κόστος, αναπροσαρμόζονται με τις μεταβολές στην εύλογη αξία που προκύπτουν από τους κινδύνους που αντισταθμίζονται.

Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων

Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€) και όλα τα ποσά στρογγυλοποιούνται στην πλησιέστερη χιλιάδα εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά. Η τελεία χρησιμοποιείται για να διαχωρίζει τις χιλιάδες και το κόμμα χρησιμοποιείται για να διαχωρίζει τα δεκαδικά σημεία.

Η Εταιρία παρουσιάζει τον ισολογισμό της γενικά κατά σειρά ρευστότητας. Η ανάλυση σχετικά με την αναμενόμενη είσπραξη ή διακανονισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων σε χρόνο μικρότερο και μεγαλύτερο των δώδεκα μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού παρουσιάζεται στη Σημείωση 40.

Αυτές είναι οι οικονομικές καταστάσεις της ιθύνουσας Εταιρίας Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ και περιλαμβάνουν τα υποκαταστήματα της Εταιρίας στην Ελλάδα και Ρουμανία.

Δήλωση συμμόρφωσης

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την ΕΕ και τις πρόνοιες του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113.

2. Περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών (συνέχεια)

2.2 Αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και στις γνωστοποιήσεις

Οι λογιστικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν για την ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων της Εταιρίας συνάδουν με αυτές που εφαρμόστηκαν για την ετοιμασία των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων του Συγκροτήματος, περίληψη των οποίων παρουσιάζεται στη Σημείωση 2 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων του Συγκροτήματος για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Επιπρόσθετα έχουν εφαρμοστεί οι πιο κάτω πολιτικές:

Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες

Οι επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες επιμετρούνται σε κόστος μείον απομείωση.

Οι λογιστικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν συνάδουν με αυτές του προηγούμενου οικονομικού έτους, εκτός από την υιοθέτηση νέων και τροποποιημένων προτύπων και διερμηνειών τα οποία περιγράφονται στη Σημείωση 2.2.1 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων του Συγκροτήματος για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

3. Συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Η διοίκηση έχει προβεί σε εκτίμηση της ικανότητας της Εταιρίας και του Συγκροτήματος να συνεχίσουν ως δρώσες οικονομικές μονάδες.

Οι συνθήκες που επικρατούσαν κατά τη διάρκεια του 2016, καθώς και οι εξελίξεις μέχρι την ημερομηνία έγκρισης αυτών των οικονομικών καταστάσεων, που έχουν ληφθεί υπόψη από τη διοίκηση για την αξιολόγηση της ικανότητας να συνεχίσουν ως δρώσες οικονομικές μονάδες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το λειτουργικό περιβάλλον στην Κύπρο και της Εταιρίας (Σημ. 4).

Η διοίκηση πιστεύει ότι το Συγκρότημα και η Εταιρία λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της βιωσιμότητάς τους και την ανάπτυξη των εργασιών τους στα πλαίσια των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν.

Η διοίκηση έχοντας λάβει υπόψη τους παράγοντες που περιγράφονται πιο κάτω και τις αβεβαιότητες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία αναφοράς, έχει ικανοποιηθεί ότι το Συγκρότημα έχει τα μέσα ώστε να συνεχίσει την επιχειρησιακή του δραστηριότητα κατά το προβλεπτό μέλλον και ως εκ τούτου, οι οικονομικές καταστάσεις συνεχίζουν να ετοιμάζονται με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας για τους λόγους που αναφέρονται πιο κάτω, παρά το γεγονός ότι, όπως αναφέρεται στις Σημειώσεις 4.2.3 και 43, η Εταιρία δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητές της στην Κύπρο και το Συγκρότημα δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας αναφορικά με τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ), το οποίο μπορεί να εκληφθεί ως σημαντική αβεβαιότητα ως προς την δυνατότητα του να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα.

- Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχεται σε 14,5% (με μεταβατικές διατάξεις) και τα συνολικά κεφάλαια σε 14,6%, ψηλότερα από τους ελάχιστους απαιτούμενους δείκτες (Σημ. 4.2.1).
- Η βελτιωμένη χρηματοδοτική δομή του Συγκροτήματος ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων θετικών πελατειακών ροών στην Κύπρο.
- Η αύξηση στις καταθέσεις πελατών του Συγκροτήματος κατά €2.329 εκατ. κατά τη διάρκεια του 2016. Οι καταθέσεις πελατών ανήλθαν σε €16.510 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016.
- Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) ανήλθε σε €200 εκατ. σε σύγκριση με €3,8 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και με το υψηλότερο επίπεδο ύψους €11,4 δις τον Απρίλιο 2013 (Σημ. 4.2.3).

3. Συνεχιζόμενη δραστηριότητα (συνέχεια)

- Οι βελτιωμένοι δείκτες πιστοληπτικής αξιολόγησης τόσο της Εταιρίας (αναβάθμιση της Μακροπρόθεσμης Αξιολόγησης Αθέτησης από τον οίκο αξιολόγησης Fitch Ratings από 'CCC' σε 'B-' τον Απρίλιο 2016 με σταθερό ορίζοντα, και αναβάθμιση του δείκτη μακροπρόθεσμων καταθέσεων από τον οίκο Moody's Investors Service από Caa3 με σταθερό ορίζοντα σε Caa3 με θετικό ορίζοντα τον Ιούνιο 2016 και σε Caa2 με θετικό ορίζοντα τον Δεκέμβριο 2016) όσο και της Κυπριακής Δημοκρατίας (αναβάθμιση από τον οίκο αξιολόγησης Fitch κατά μία βαθμίδα σε BB- με θετικό ορίζοντα τον Οκτώβριο 2016, τον οίκο S&P Global Rating κατά μία βαθμίδα, σε BB με θετικό ορίζοντα τον Σεπτέμβριο 2016 και κατά μία βαθμίδα σε BB+ με σταθερό ορίζοντα τον Μάρτιο 2017 και τον οίκο Moody's Investors Service κατά δύο βαθμίδες σε B1 με σταθερό ορίζοντα τον Νοέμβριο 2015). Τον Νοέμβριο 2016, ο οίκος Moody's Investors Service αναθεώρησε τον ορίζοντα της Κυπριακής Δημοκρατίας από σταθερό σε θετικό).
- Η Εταιρία επέστρεψε στις διεθνείς αγορές τον Ιανουάριο 2017 με την έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου (Tier 2) μειωμένης εξασφάλισης ύψους €250 εκατ.

4. Λειτουργικό περιβάλλον

4.1 Κύπρος

Η Κύπρος εξήλθε του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής στα τέλη Μαρτίου 2016 μετά από μια επιτυχημένη επιστροφή στις αγορές και έχοντας χρησιμοποιήσει μόνο περίπου το 70% των €10 δις σε χρηματοδοτικούς πόρους που διατέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Με βάση το Πρόγραμμα Σταθερότητας 2016-2019 του Υπουργείου Οικονομικών που δημοσιεύθηκε τον Μάιο 2016, η δημοσιονομική προσαρμογή στη διάρκεια του προγράμματος υπήρξε ουσιαστική με αποτέλεσμα να επιτευχθεί σχεδόν ο πλήρης ισοσκελισμός του κρατικού προϋπολογισμού. Οι δημόσιες δαπάνες μειώθηκαν και η είσπραξη των φόρων έγινε πιο αποτελεσματική.

Η ανεργία μειώθηκε στο 13,3% κατά το 2016 σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό ανεργίας 14,9% για το σύνολο του 2015 και το υψηλό 16,5% το τέταρτο τρίμηνο του 2014, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, το πραγματικό ΑΕΠ για το 2016 αυξήθηκε κατά 2,8% σε σύγκριση με 1,7% το 2015.

Οι τιμές καταναλωτή συνέχισαν να υποχωρούν για τέταρτη συνεχή χρονιά, και μειώθηκαν κατά 1,4% το 2016, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Οι αφίξεις τουριστών αυξήθηκαν κατά 19,8% το 2016. Η βιομηχανική δραστηριότητα, σύμφωνα με το δείκτη βιομηχανικής παραγωγής αυξήθηκε το 2016 κατά 8,7%. Σε πραγματική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, η βιομηχανική παραγωγή το 2016 αυξήθηκε κατά 5,9% τα πρώτα τρία τρίμηνα του 2016, μετά από αύξηση ύψους 2,9% κατά το 2015 σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου.

Στην αγορά ακινήτων, ο δείκτης οικιστικών ακινήτων της Κεντρικής Τράπεζας συνέχισε να μειώνεται σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, αλλά με πιο αργούς ρυθμούς. Ο δείκτης μειώθηκε κατά 1,3% στο τρίτο τρίμηνο του 2016 μετά από πτώση 1,7% και 1,6% στο δεύτερο και πρώτο τρίμηνο αντίστοιχα.

Οι κίνδυνοι για τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας σχετίζονται με τα υψηλά επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την απώλεια δυναμικής στον τομέα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με συναφείς κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά και την επιστροφή του πληθωρισμού. Κίνδυνοι μπορεί επίσης να σχετίζονται με επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος της Κύπρου. Αυτοί εμπεριέχουν βραδύτερη ανάπτυξη στο Ηνωμένο Βασίλειο με υποτίμηση της στερλίνας μετά το δημοψήφισμα για έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ. Πολιτική αβεβαιότητα στην Ευρώπη που μπορεί να προκληθεί από την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ ή από την προσφυγική κρίση θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε αυξημένη οικονομική αβεβαιότητα και να υπονομεύσει την οικονομική εμπιστοσύνη.

Οι θετικοί παράγοντες για τις προοπτικές ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας σχετίζονται με την πιθανή μεγαλύτερη ανάπτυξη στην ΕΕ και των επενδυτικών δαπανών, καθώς οι τιμές ακινήτων σταθεροποιούνται και διάφορα έργα υλοποιούνται ειδικά στον τομέα του τουρισμού.

4. Λειτουργικό περιβάλλον (συνέχεια)

4.1 Κύπρος (συνέχεια)

Οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας έχουν αναβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας. Ο οίκος Fitch Ratings αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά μία βαθμίδα σε BB- με θετικό ορίζοντα τον Οκτώβριο 2016, ο οίκος S&P Global Rating κατά μία βαθμίδα σε BB με θετικό ορίζοντα τον Σεπτέμβριο 2016 και κατά μία βαθμίδα σε BB+ με σταθερό ορίζοντα τον Μάρτιο 2017 και ο οίκος Moody's Investors Service κατά δύο βαθμίδες σε B1 με σταθερό ορίζοντα τον Νοέμβριο 2015. Τον Νοέμβριο 2016, ο οίκος Moody's Investors Service αναθεώρησε τον ορίζοντα της Κυπριακής Δημοκρατίας από σταθερό σε θετικό.

Τον Ιούλιο 2016, η Κυπριακή κυβέρνηση άντλησε χρηματοδότηση από τις διεθνείς αγορές για τρίτη φορά από την έναρξη του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, μέσω της έκδοσης επταετούς ομολόγου ύψους €1 δις με απόδοση 3,8%.

4.2 Η Εταιρία

4.2.1 Δείκτες εποπτικών κεφαλαίων

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) του Συγκροτήματος ανήλθε σε 14,5% (με μεταβατικές διατάξεις) και ο δείκτης Συνολικών Κεφαλαίων ανήλθε σε 14,6%.

Η ελάχιστη απαίτηση του Πυλώνα 1 για το δείκτη συνολικών κεφαλαίων ανέρχεται στο 8% και αυτό δύναται να επιτευχθεί, επιπρόσθετα από το δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) ύψους 4,5%, με μέχρι 1,5% από Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 (Tier 1) και με μέχρι 2,0% από Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 2 (Tier 2).

Το Συγκρότημα υπόκειται σε επιπρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις για κινδύνους που δεν καλύπτονται από τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I (συμπληρωματικές πρόνοιες του Πυλώνα II). Με την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου της Κύπρου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις για το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου και με την ολοκλήρωση της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ) που πραγματοποιήθηκε από την ΕΚΤ το 2016, ο ελάχιστος απαιτούμενος δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) για το Συγκρότημα, από 1 Ιανουαρίου 2017 έχει μειωθεί σε 9,50% σε σύγκριση με 10,75%, το οποίο περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, (31 Δεκεμβρίου 2016: 11,75% σε πλήρη ισχύ του αποθεματικού ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου) και αποτελείται από απαιτήσεις του Πυλώνα I ύψους 4,5%, απαιτήσεις του Πυλώνα II ύψους 3,75% και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις, ύψους 1,25%. Η ΕΚΤ παρέχει επίσης μη δημόσια καθοδήγηση για πρόσθετα αποθέματα του δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) με βάση τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα II.

Η απαίτηση για τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής επάρκειας από την 1 Ιανουαρίου 2017 μετά την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου μειώθηκε σε 13,00% σε σύγκριση με 14,25%, το οποίο περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, και αποτελείται από τις απαιτήσεις του Πυλώνα I ύψους 8% (από το οποίο μέχρι 1,5% μπορεί να καλυφθεί με Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 και μέχρι 2,0% με Δευτεροβάθμια Κεφάλαια), τις απαιτήσεις του Πυλώνα II ύψους 3,75% (υπό μορφή Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1)), καθώς και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις ύψους 1,25%.

Ο ελάχιστος συνολικός δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) με βάση τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα II που ήταν σε ισχύ για το έτος 2016 καθορίστηκε από την ΕΚΤ στο 11,75% το Νοέμβριο 2015 και περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ.

Η κεφαλαιακή επάρκεια του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ξεπερνά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I και τις συμπληρωματικές απαιτήσεις του Πυλώνα II. Σημειώνεται όμως ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Πυλώνα II γίνονται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και συνεπώς υπόκεινται σε αλλαγές με την πάροδο του χρόνου.

4. Λειτουργικό περιβάλλον (συνέχεια)

4.2 Η Εταιρία (συνέχεια)

4.2.2 Ποιότητα χαρτοφυλακίου

Τα δάνεια του Συγκροτήματος που είναι απομειωμένα ή σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών μειώθηκαν κατά 27% το 2016 και ανήλθαν σε €8.309 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016, αντιπροσωπεύοντας το 41% του συνόλου των δανείων πριν την αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση (Σημ. 43 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων). Το ποσοστό κάλυψης των δανείων με προβλέψεις βελτιώθηκε σε 54% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 συγκριτικά με 48% στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (ΜΕΧ) του Συγκροτήματος όπως ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) ανήλθαν σε €11.034 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και αναλογούν στο 55% του συνόλου των δανείων. Το ποσοστό κάλυψης των ΜΕΧ ανήλθε σε 41% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 σε σύγκριση με 39% στις 31 Δεκεμβρίου 2015.

Το Συγκρότημα αντιμετωπίζει την πρόκληση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου μέσω της λειτουργίας της Διεύθυνσης Αναδιάρθρωσης και Ανάκτησης Χρεών που προσπαθεί ενεργά να βρει καινοτόμες λύσεις για να διαχειριστεί προβληματικές απαιτήσεις. Το Συγκρότημα σχεδίασε με επιτυχία λύσεις αναδιάρθρωσης σε όλο το φάσμα του δανειακού του χαρτοφυλακίου. Τα δάνεια που είναι απομειωμένα ή σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών μειώθηκαν κατά 36% από το υψηλότερο επίπεδο των €13.003 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2013. Οι ΜΕΧ μειώθηκαν κατά 27% από το υψηλότερο επίπεδο των €15.175 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

4.2.3 Ρευστότητα

Η χρηματοδοτική δομή της Εταιρίας συνεχίζει να βελτιώνεται με τις καταθέσεις πελατών στην Κύπρο να αυξάνονται κατά €2.351 εκατ. ή 19% το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Οι καταθέσεις πελατών στην Κύπρο ανήλθαν σε €15.043 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016, σε σύγκριση με €12.691 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι καταθέσεις πελατών στην Κύπρο ανήλθαν σε 74% των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016 σε σύγκριση με 60% στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Ο δείκτης καθαρών δανείων προς καταθέσεων της Εταιρίας ανήλθε σε 95% στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (σε σύγκριση με 126% στις 31 Δεκεμβρίου 2015).

Το ύψος της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ΕΛΑ) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε €200 εκατ. (Σημ. 29), από €3,8 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και €11,4 δις από το υψηλότερο της σημείο τον Απρίλιο του 2013. Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ΕΛΑ) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Η χρηματοδότηση από το Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ΕΛΑ) είναι διαθέσιμη σε όλα τα φερέγγυα πιστωτικά ιδρύματα στην Ευρωζώνη και παρόλο που η Εταιρία δεν έχει λάβει καμία συγκεκριμένη διαβεβαίωση, η διοίκηση αναμένει ότι θα συνεχίσει να έχει πρόσβαση στις διευκολύνσεις ρευστότητας από κεντρικές τράπεζες, με βάση τους σχετικούς κανονισμούς που ισχύουν, εάν είχε να αντιμετωπίσει ένα ακραίο σενάριο που θα δημιουργούσε προσωρινά προβλήματα ρευστότητας. Εάν συνέβαινε ένα ακραίο σενάριο στο μέλλον, η Εταιρία θα προσπαθούσε να χρησιμοποιήσει χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ΕΛΑ), εφόσον έχει επαρκείς διαθέσιμες εξασφαλίσεις τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Σημειώνεται ότι το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Συγκροτήματος που εγκρίθηκε το 2013 από την ΚΤΚ περιλάμβανε χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ΕΛΑ) καθόλη τη διάρκεια του (2013-2017).

Το Υπουργικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων είχαν εγκρίνει τον Ιανουάριο 2014 την έκδοση μέχρι και €2,9 δις κυβερνητικών εγγυήσεων για την έκδοση ομολόγων/δανείων πιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με τον περί του 'Παραχώρησης Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τη Σύναψη Δανείων και/ή την Έκδοση Ομολόγων από Πιστωτικά Ιδρύματα Νόμο του 2012'. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τον Ιούνιο 2016 την όγδοη ανανέωση του σχεδίου τραπεζικών εγγυήσεων μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2016. Λόγω των συνθηκών που επικρατούν, το Υπουργείο Οικονομικών δεν αιτήθηκε για επιπλέον ανανέωση του σχεδίου τραπεζικών εγγυήσεων.

Οι αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας από τους κύριους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας αν και βελτιώνονται, συνεχίζουν να είναι κάτω από την επενδυτική βαθμίδα. Ως αποτέλεσμα, η ΕΚΤ δεν μπορεί να αποδέχεται τα ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων, ή ως αποδεκτή εξασφάλιση για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, όπως ίσχυε, λόγω του ότι η χώρα ήταν κάτω από ένα πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

4. Λειτουργικό περιβάλλον (συνέχεια)

4.2 Η Εταιρία (συνέχεια)

4.2.3 Ρευστότητα (συνέχεια)

Τον Ιανουάριο 2017, η Εταιρία έκδωσε Ομόλογο Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου (Tier 2) μειωμένης εξασφάλισης ύψους €250 εκατ. στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιακών Δανείων (EMTN Programme) της Εταιρίας. Το ομόλογο εκδόθηκε στην ονομαστική του αξία με επιτόκιο ύψους 9,25% (Σημ. 48.4).

Επί του παρόντος, η Εταιρία δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητες της στην Κύπρο και το Συγκρότημα δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ) και ως εκ τούτου βασίζεται στην συνεχιζόμενη ανοχή των ρυθμιστικών αρχών. Επιπρόσθετες πληροφορίες για τη ρευστότητα και λεπτομέρειες για ορισμένους δείκτες ρευστότητας περιλαμβάνονται στη Σημ. 43.

4.2.4 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα

Η διοίκηση έχει αξιολογήσει τις πιθανές επιπτώσεις εκκρεμών δικαστικών διαδικασιών, απαιτήσεων, ερευνών και κανονιστικών θεμάτων κατά της Εταιρίας. Η Εταιρία έχει λάβει νομικές συμβουλές σε σχέση με τις απαιτήσεις αυτές.

Παρά τη μοναδικότητα πολλών από τις απαιτήσεις όπως αυτές που αφορούν τη μετατροπή καταθέσεων σε μετοχές και την απορρόφηση ζημιών από τους κατόχους μετοχών και πιστωτικών τίτλων της Εταιρίας και τις αβεβαιότητες που προκύπτουν από αυτή την πρωτοφανή κατάσταση, με βάση την υπάρχουσα διαθέσιμη πληροφόρηση και στο πλαίσιο του νόμου ως έχει σήμερα, η διοίκηση θεωρεί ότι οι εν λόγω απαιτήσεις καθώς και άλλες επιδικίες, απαιτήσεις και κανονιστικά θέματα δεν είναι πιθανό να έχουν ουσιώδη αρνητική επίδραση στην οικονομική θέση και στην κεφαλαιακή επάρκεια της Εταιρίας (Σημ. 36).

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές

Η ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων απαιτεί όπως το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας και η διοίκηση να προβαίνει σε κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές, οι οποίες μπορεί να έχουν ουσιώδη επίδραση στα ποσά που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις και στις σχετικές γνωστοποιήσεις, όπως επίσης στις γνωστοποιήσεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Η αβεβαιότητα σε σχέση με αυτές τις παραδοχές και εκτιμήσεις μπορεί να οδηγήσει σε αποτελέσματα τα οποία απαιτούν σημαντική προσαρμογή στη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων ή των υποχρεώσεων που επηρεάζονται σε μελλοντικές περιόδους.

Οι βασικές παραδοχές για το μέλλον και άλλοι κύριοι παράγοντες αβεβαιότητας των εκτιμήσεων κατά την ημερομηνία αναφοράς, που έχουν σημαντικό κίνδυνο να προκαλέσουν ουσιώδεις προσαρμογές στις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, περιγράφονται πιο κάτω. Η Εταιρία στήριξε τις παραδοχές και τις εκτιμήσεις της σε παραμέτρους που ήταν διαθέσιμες κατά την ετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων. Οι υφιστάμενες συνθήκες και παραδοχές σε σχέση με τις μελλοντικές εξελίξεις, μπορεί ωστόσο να αλλάξουν λόγω αλλαγών στην αγορά ή σε συνθήκες πέραν του ελέγχου της Εταιρίας. Οι αλλαγές αυτές αντανακλώνται στις παραδοχές, όταν συμβούν.

5.1 Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Η Εταιρία προβαίνει σε εξέταση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες για να αξιολογήσει εάν χρειάζεται να καταχωρηθεί πρόβλεψη για απομείωση στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Ειδικότερα, η διοίκηση χρειάζεται να υπολογίσει το ύψος και το χρονικό πλαίσιο των μελλοντικών ταμειακών ροών για να καθορίσει το ποσό της απαιτούμενης πρόβλεψης και ο υπολογισμός της ζημιάς απομείωσης βασίζεται σε κρίσεις. Τέτοιες εκτιμήσεις βασίζονται σε παραδοχές για έναν αριθμό παραγόντων και ως εκ τούτου οι πραγματικές ζημιές απομείωσης μπορεί να διαφέρουν.

Η λογιστική αξία του δανείου μειώνεται μέσω της χρήσης λογαριασμού πρόβλεψης και το ποσό της ζημιάς αναγνωρίζεται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Τα δάνεια και οι σχετικές προβλέψεις διαγράφονται όταν δεν είναι εφικτή η μελλοντική είσπραξή τους. Μερική διαγραφή, περιλαμβανομένων μη συμβατικών διαγραφών, μπορεί επίσης να προκύψει όταν εκτιμάται ότι δεν υπάρχει εφικτή προοπτική για ανάκτηση των μελλοντικών ταμειακών ροών. Επιπλέον οι διαγραφές μπορεί να αντικατοπτρίζουν ενέργειες αναδιάρθρωσης με πελάτες και είναι μέρος των όρων συμφωνίας και υπόκεινται στην ικανοποιητική επίδοση.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.1 Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Η Εταιρία μπορεί να αλλάξει ορισμένες εκτιμήσεις από περίοδο σε περίοδο, ωστόσο είναι ανέφικτο να υπολογιστεί η επίδραση αυτών των εκτιμήσεων λόγω των αλληλοεπιδράσεων των εκτιμήσεων και καθώς το προφίλ του πληθυσμού των δανείων αλλάζει από περίοδο σε περίοδο.

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την εκτίμηση της πρόβλεψης είναι το χρονικό πλαίσιο και το καθαρό ανακτήσιμο ποσό από την ανάκτηση ή πώληση εξασφαλίσεων που κυρίως περιλαμβάνουν γη και κτήρια.

Οι παραδοχές που έχουν γίνει αφορούν τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες ακινήτων, καθώς και το χρονικό ορίζοντα της ρευστοποίησης της εξασφάλισης, το κόστος φορολογίας και τα έξοδα ανάκτησης και μετέπειτα πώλησης της εξασφάλισης. Έχει χρησιμοποιηθεί ο ανάλογος δείκτης για τον υπολογισμό της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων, ενώ έγιναν παραδοχές με βάση ένα μακροοικονομικό σενάριο για τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες των ακινήτων. Το χρονικό πλαίσιο είσπραξης των εξασφαλίσεων ακινήτων έχει υπολογιστεί σε 3 έτη κατά μέσο όρο, με εξαίρεση συγκεκριμένων περιπτώσεων όπου έχει χρησιμοποιηθεί μια διαφορετική περίοδος βασισμένη σε συγκεκριμένα στοιχεία και περιστάσεις και για πελάτες της Υπηρεσίας Ανάκτησης Χρεών όπου έχει χρησιμοποιηθεί κατά μέσο όρο περίοδος 6 χρόνων. Σύμφωνα με τις περί της Απομείωσης Δανείων και των Διαδικασιών Διενέργειας Προβλέψεων Οδηγίες 2014 και 2015 της ΚΤΚ, η συσσωρευμένη μέση μελλοντική μεταβολή της αξίας των ακινήτων κατά τη διάρκεια του έτους έχει περιοριστεί στο μηδέν. Ο μέσος όρος της μείωσης τιμών λόγω έλλειψης ρευστότητας και εξόδων πωλήσεων που χρησιμοποιήθηκε στον υπολογισμό των προβλέψεων είναι 10% της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αύξηση στην αξία τους περιορίστηκε στο μηδέν και 10% της προβλεπόμενης αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αξία τους αναμένεται να μειωθεί.

Οι παραπάνω παραδοχές επηρεάζονται επίσης από το συνεχόμενο διάλογο για ρυθμιστικά θέματα που διατηρεί η Εταιρία με τον κύριο επόπτη της, την ΕΚΤ, και από άλλες ρυθμιστικές οδηγίες και διερμηνείες που εκδίδονται από διάφορους κανονιστικούς φορείς όπως η ΕΚΤ και η ΕΑΤ, οι οποίες παρέχουν καθοδήγηση και προσδοκίες ως προς τους σχετικούς ορισμούς και μεταχείριση/αναγνώριση κάποιων παραμέτρων/παραδοχών που χρησιμοποιούνται στην εκτίμηση των προβλέψεων.

Οποιοδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές ή διαφορές μεταξύ των παραδοχών που έγιναν και των πραγματικών αποτελεσμάτων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στα ποσά των απαιτούμενων προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων.

Για περιουσιακά στοιχεία που είναι σημαντικά σε ατομική βάση, υπολογίζονται προβλέψεις για απομείωση σε ατομική βάση λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές παραμέτρους που επηρεάζουν τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές (για παράδειγμα, τις επιχειρηματικές προοπτικές του πελάτη, την ανακτήσιμη αξία της εξασφάλισης, τη θέση της Εταιρίας σε σχέση με τους άλλους πιστωτές, την αξιοπιστία των πελατειακών πληροφοριών και το πιθανό κόστος και τη διάρκεια της διαδικασίας εργασίας). Το ποσό της πρόβλεψης για απομείωση, είναι η διαφορά μεταξύ των προεξοφλημένων αναμενόμενων ταμειακών ροών (προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του δανείου), και τη λογιστική του αξία. Ο υπολογισμός των μελλοντικών ταμειακών ροών είναι υποκειμενικός. Επίσης, οι εκτιμήσεις αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου καθώς νέες πληροφορίες γίνονται διαθέσιμες ή εξελίσσονται οι διαδικασίες ανάκτησης. Σαν αποτέλεσμα, γίνονται συχνές αλλαγές στις προβλέψεις για απομείωση με τη λήψη αποφάσεων σε ατομική βάση. Σαν αποτέλεσμα των αλλαγών αυτών στις εκτιμήσεις, γίνονται αλλαγές στις προβλέψεις και υπάρχει άμεση επίδραση στο κόστος της πρόβλεψης για απομείωση.

Επιπρόσθετα εκτός από τις προβλέψεις για απομείωση σε ατομική βάση, η Εταιρία προβαίνει και σε πρόβλεψη για απομείωση σε συλλογική βάση. Η Εταιρία υιοθετεί μια τυποποιημένη προσέγγιση για τις προβλέψεις σε συλλογική βάση που περιλαμβάνει τον καθορισμό πιθανοτήτων και ποσοστών ζημιών σε περίπτωση αθέτησης του δανείου για κάθε χαρτοφυλάκιο δανείων. Η μεθοδολογία αυτή υπόκειται σε αβεβαιότητα εν μέρει λόγω του ότι δεν είναι πρακτικό να εντοπιστούν οι ζημιές του κάθε δανείου σε ατομική βάση, λόγω του μεγάλου αριθμού δανείων στο κάθε χαρτοφυλάκιο. Επιπλέον, η χρήση ιστορικών πληροφοριών για τον καθορισμό πιθανότητας αθέτησης και ποσοστών ζημιών συμπληρώνεται από σημαντικές εκτιμήσεις από τη διοίκηση για να αξιολογηθεί κατά πόσο οι τρέχουσες οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες είναι τέτοιες, έτσι ώστε να αξιολογηθεί κατά πόσον το πραγματικό επίπεδο των ζημιών είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο από αυτό που προκύπτει από την ιστορική εμπειρία.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.1 Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Ο έλεγχος απομείωσης περιλαμβάνει και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού, δηλαδή τις εγγυήσεις ή αμετάκλητα όρια πιστωτικών διευκολύνσεων. Οι υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού για περιουσιακά στοιχεία που αξιολογούνται σε ατομική βάση απαιτούν εκτιμήσεις σε σχέση με την πιθανότητα, τη χρονική περίοδο και το ποσό των ταμειακών εκροών, διαφορετικά οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού ελέγχονται για απομείωση σε συλλογική βάση, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα ζημιάς του χαρτοφυλακίου στο οποίο περιλαμβάνονται οι εντός ισολογισμού υποχρεώσεις του πελάτη. Η Εταιρία μπορεί να αλλάξει τις παραδοχές από περίοδο σε περίοδο παρόλο αυτά δεν είναι πρακτικά εφικτό να εκτιμήσει την επίδραση τέτοιων μεμονωμένων εκτιμήσεων λόγω αλληλοεπιδράσεων μεταξύ των παραδοχών και ενώ τα χαρακτηριστικά του συνόλου της έκθεσης εκτός ισολογισμού μεταβάλλεται από περίοδο σε περίοδο.

Υπό κανονικές συνθήκες, η χρήση της ιστορικής εμπειρίας παρέχει τις πιο αντικειμενικές και σχετικές πληροφορίες για την αξιολόγηση της ιστορικής ζημιάς σε κάθε χαρτοφυλάκιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, η χρήση της ιστορικής εμπειρίας παρέχει λιγότερη σχετική πληροφόρηση όσον αφορά τις πραγματοποιηθείσες ζημιές σε ένα χαρτοφυλάκιο κατά την ημέρα του ισολογισμού. Για παράδειγμα, όταν υπάρχουν αλλαγές στο οικονομικό, εποπτικό περιβάλλον ή αλλαγές στη συμπεριφορά των πελατών, οι πιο πρόσφατες τάσεις στους παράγοντες κινδύνου του χαρτοφυλακίου δεν απεικονίζονται πλήρως. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η πρόβλεψη για απομείωση που προκύπτει αποκλειστικά από τη χρήση της ιστορικής εμπειρίας προσαρμόζεται ούτως ώστε οι πιο πρόσφατοι παράγοντες κινδύνου να λαμβάνονται υπόψη.

Το συνολικό ποσό της πρόβλεψης για απομείωση δανείων και απαιτήσεων της Εταιρίας είναι εκ φύσεως αβέβαιο, λόγω της ευαισθησίας του στις οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες διαφόρων γεωγραφικών περιοχών.

Τα δάνεια που υπόκεινται σε συλλογική αξιολόγηση για απομείωση και των οποίων οι όροι έχουν αποτελέσει αντικείμενο επαναδιαπραγμάτευσης δεν θεωρούνται πλέον ως καθυστερημένα, αλλά αντιμετωπίζονται ως ενήμερα δάνεια για σκοπούς επιμέτρησης. Τα εν λόγω δάνεια λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό των εισροών για τον υπολογισμό της απομείωσης σε συλλογική βάση. Τα δάνεια που υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση για απομείωση και των οποίων οι όροι έχουν επαναδιαπραγματευτεί, υπόκεινται σε διαρκή αναθεώρηση για να διαπιστωθεί εάν παραμένουν απομειωμένα. Η λογιστική αξία των δανείων που έχουν ταξινομηθεί ως επαναδιαπραγματευθέντα παραμένουν σε αυτή την κατηγορία, σύμφωνα με τους κανόνες του τεχνικού προτύπου της ΕΑΤ.

Οι οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες με υψηλό βαθμό αλληλεξάρτησης, ως εκ τούτου το ποσό πρόβλεψης για απομείωση των δανείων της Εταιρίας ως σύνολο δεν επηρεάζεται από μόνο ένα συγκεκριμένο παράγοντα. Διαφορετικοί παράγοντες κινδύνου εφαρμόζονται σε κάθε χώρα έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν τις τοπικές οικονομικές συνθήκες και τους τοπικούς νόμους και κανονισμούς. Οι παραδοχές στις οποίες βασίζονται αυτές οι εκτιμήσεις είναι υποκειμενικές. Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για να υπολογιστούν οι προβλέψεις για απομείωση αναθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Είναι πιθανόν οι πραγματικές συνθήκες να διαφέρουν από τις παραδοχές που έχουν γίνει, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σημαντικές αναπροσαρμογές στη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων.

Περισσότερες πληροφορίες για τις προβλέψεις για απομείωση και σχετική πληροφόρηση παρουσιάζονται στη Σημείωση 41.

5.2 Εύλογη αξία επενδύσεων και παραγώγων

Η καλύτερη απόδειξη της εύλογης αξίας είναι η τιμή διαπραγμάτευσης σε μια ενεργή αγορά. Αν η αγορά στην οποία διαπραγματεύεται ένα χρηματοοικονομικό μέσο δεν είναι ενεργή, τότε χρησιμοποιείται μια μέθοδος αποτίμησης. Η πλειοψηφία των μεθόδων αποτίμησης που χρησιμοποιούνται από την Εταιρία, βασίζονται αποκλειστικά σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς με αποτέλεσμα η αποτίμηση της εύλογης αξίας να είναι αρκετά αξιόπιστη.

Ωστόσο, συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμούνται με βάση μεθόδους που χρησιμοποιούν ένα ή περισσότερα σημαντικά δεδομένα τα οποία δεν είναι παρατηρήσιμα. Οι μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα απαιτούν περισσότερη κρίση από πλευράς της διοίκησης για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας, σε σχέση με αυτή που απαιτείται για μεθόδους που στηρίζονται αποκλειστικά σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.2 Εύλογη αξία επενδύσεων και παραγώγων (συνέχεια)

Οι μέθοδοι αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας περιλαμβάνουν συγκρίσεις με παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία υπάρχουν παρατηρήσιμες τιμές, χρησιμοποίηση μοντέλων προεξοφλημένων ταμειακών ροών και άλλες μεθόδους αποτίμησης που χρησιμοποιούνται συνήθως από τους συμμετέχοντες στην αγορά. Οι μέθοδοι αποτίμησης περιλαμβάνουν παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν και άλλοι συμμετέχοντες στην αγορά καθώς και παραδοχές για την καμπύλη απόδοσης επιτοκίων, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, τις μεταβλητότητες και το ρυθμό αθέτησης οφειλών. Κατά την αποτίμηση μέσω της μέθοδο σύγκρισης με άλλα παρόμοια μέσα, η διοίκηση λαμβάνει υπόψη τη λήξη, τη δομή και τη διαβάθμιση του μέσου το οποίο χρησιμοποιείται ως συγκρίσιμο.

Η Εταιρία χρησιμοποιεί μοντέλα που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα μόνο για την αποτίμηση συγκεκριμένων μη εισηγμένων μετοχών. Σε αυτές τις περιπτώσεις γίνονται εκτιμήσεις για να ληφθούν υπόψη αβεβαιότητες στις εύλογες αξίες που προκύπτουν από την έλλειψη δεδομένων της αγοράς, όπως για παράδειγμα η έλλειψη ρευστότητας. Μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται σε αποτιμήσεις είναι εκ φύσεως αβέβαια διότι υπάρχουν ελάχιστα ή καθόλου διαθέσιμα στοιχεία στην αγορά για να καθορίσουν αν μια συναλλαγή έχει διεκπεραιωθεί σε καθαρή εμπορική βάση κάτω από κανονικές επιχειρηματικές συνθήκες. Τα μη παρατηρήσιμα δεδομένα καθορίζονται βάσει των καλύτερων διαθέσιμων πληροφοριών.

Περισσότερες πληροφορίες για την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων παρουσιάζονται στη Σημείωση 20.

5.3 Απομείωση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση

Οι μετοχές διαθέσιμες προς πώληση υφίστανται απομείωση όταν η μείωση της εύλογης αξίας τους σε σχέση με την τιμή κόστους είναι σημαντική ή παρατεταμένη. Ο προσδιορισμός της σημαντικής ή παρατεταμένης μείωσης απαιτεί εκτίμηση από τη διοίκηση. Η διοίκηση έχει αξιολογήσει ότι ζημιά ύψους 25% ή πέραν του 25% θεωρείται σημαντική, εκτός από τις περιπτώσεις επενδυτικών εταιριών όπου καθορίζονται ψηλότερα όρια. Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις της διοίκησης, παρατεταμένη θεωρείται περίοδος 12 μηνών και άνω. Παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη σε αυτές τις εκτιμήσεις περιλαμβάνουν την αναμενόμενη μεταβλητότητα στις τιμές των μετοχών. Επιπρόσθετα, απομείωση πιθανόν να προκύπτει όταν υπάρχουν ενδείξεις για σημαντικές αρνητικές μεταβολές στην τεχνολογία, την αγορά, το οικονομικό ή το νομικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται η εκδότρια εταιρία.

Τα ομόλογα διαθέσιμα προς πώληση υφίστανται απομείωση όταν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης λόγω ενός ή περισσότερων γεγονότων που συνέβηκαν μετά την αρχική αναγνώριση της επένδυσης και το γεγονός (ή τα γεγονότα) επηρεάζουν τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της επένδυσης. Η αξιολόγηση για απομείωση λαμβάνει υπόψη ένα αριθμό παραγόντων, όπως η οικονομική κατάσταση του εκδότη, οποιαδήποτε παραβίαση των όρων του συμβολαίου, η πιθανότητα ο εκδότης να κηρύξει πτώχευση ή να προβεί σε χρηματοοικονομική αναδιοργάνωση και ως εκ τούτου απαιτεί σημαντική κρίση καθώς και αλλαγές στην εύλογη αξία ομολόγων που αξιολογούνται ατομικά των οποίων η εύλογη αξία κατά την ημερομηνία αναφοράς είναι μικρότερη του 90% του αποσβεσμένου κόστους του ομολόγου.

Περισσότερες πληροφορίες για την απομείωση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση παρουσιάζονται στις Σημειώσεις 14 και 18.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.4 Ωφελήματα αφυπηρέτησης

Το κόστος ωφελημάτων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών υπολογίζεται με βάση αναλογιστικές εκτιμήσεις, κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται παραδοχές για τους προεξοφλητικούς συντελεστές, τα ποσοστά μακροπρόθεσμης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων, τον ρυθμό αύξησης των μισθών, τα ποσοστά θνησιμότητας και τις μελλοντικές αυξήσεις στα ωφελήματα αφυπηρέτησης, όπου είναι αναγκαίο. Η διοίκηση της Εταιρίας κάνει αυτές τις παραδοχές βασιζόμενη σε προσδοκίες της αγοράς κατά την ημερομηνία αναφοράς, χρησιμοποιώντας τις καλύτερες δυνατές εκτιμήσεις για κάθε παράμετρο, καλύπτοντας την περίοδο κατά την οποία η υποχρέωση θα διακανονιστεί. Για τον καθορισμό του κατάλληλου προεξοφλητικού συντελεστή, η διοίκηση λαμβάνει υπόψη την καμπύλη επιτοκίων με βάση εταιρικά ομόλογα υψηλής διαβάθμισης. Η επιλογή των λοιπών παραμέτρων απαιτεί ορισμένες κρίσεις. Οι μελλοντικές αυξήσεις των μισθών βασίζονται στις αναμενόμενες μελλοντικές τιμές του πληθωρισμού της συγκεκριμένης χώρας συν ένα περιθώριο που αντανakλά την καλύτερη δυνατή εκτίμηση για παραμέτρους που σχετίζονται με παραγωγικότητα, ωρίμανση του εργατικού δυναμικού και προαγωγές. Τα ποσοστά μακροπρόθεσμης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων του κάθε προγράμματος βασίζονται στη σύνθεση των επενδύσεών του, λαμβάνοντας έτσι υπόψη τον διαφορετικό ρυθμό απόδοσης για κάθε κατηγορία περιουσιακών στοιχείων. Οι εκτιμήσεις για τις μελλοντικές τιμές του πληθωρισμού που επηρεάζουν τους μισθούς και η αναμενόμενη απόδοση των περιουσιακών στοιχείων αντικατοπτρίζουν τις καλύτερες δυνατές εκτιμήσεις της διοίκησης για αυτές τις μεταβλητές, μετά από διαβούλευση με τους συμβούλους της Εταιρίας και απαιτούν σημαντικές κρίσεις. Λόγω της μακροχρόνιας φύσης των προγραμμάτων, οι εκτιμήσεις αυτές είναι εξ ορισμού αβέβαιες.

Περισσότερες πληροφορίες για τα ωφελήματα αφυπηρέτησης παρουσιάζονται στη Σημείωση 12.

5.5 Φορολογία

Η Εταιρία δραστηριοποιείται και επομένως υπόκειται σε φορολογία σε διάφορες χώρες. Αυτό απαιτεί εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης φορολογίας κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Η Εταιρία αναγνωρίζει υποχρεώσεις για φορολογία σε σχέση με συναλλαγές και υπολογισμούς των οποίων ο φορολογικός χειρισμός είναι αβέβαιος. Όπου η τελική φορολογία διαφέρει από τα αρχικά ποσά που αναγνωρίστηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, οι διαφορές επηρεάζουν το έξοδο φορολογίας, τις φορολογικές υποχρεώσεις και τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ή υποχρεώσεις της περιόδου όπου συμφωνείται ο τελικός προσδιορισμός της φορολογίας με τις φορολογικές αρχές.

Η Εταιρία αναγνωρίζει απαιτήσεις για αναβαλλόμενη φορολογία σε σχέση με φορολογικές ζημιές, στο βαθμό που είναι πιθανόν να υπάρχουν φορολογητέα κέρδη στο μέλλον έναντι των οποίων να χρησιμοποιηθούν οι ζημιές. Ο καθορισμός του ποσού της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που μπορεί να αναγνωριστεί, απαιτεί την άσκηση κρίσης και βασίζεται στο χρονισμό και το επίπεδο των μελλοντικών φορολογικών κερδών, σε συνάρτηση με μελλοντικές στρατηγικές φορολογικού σχεδιασμού. Αυτές οι μεταβλητές έχουν καθοριστεί με βάση σημαντικές παραδοχές της διοίκησης και είναι εξ ορισμού αβέβαιες. Είναι δυνατόν οι πραγματικές συνθήκες στο μέλλον να είναι διαφορετικές από τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σημαντικές αναπροσαρμογές στη λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Οι παραδοχές με την μεγαλύτερη επιρροή στην αναβαλλόμενη φορολογία παρατίθενται στη Σημείωση 15.

5.6 Ταξινόμηση ακινήτων

Η Εταιρία καθορίζει κατά πόσο ένα ακίνητο ταξινομείται ως επενδύσεις σε ακίνητα ή αποθέματα ακινήτων ως ακολούθως:

- Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν γη και κτήρια που δεν χρησιμοποιούνται από ή στις δραστηριότητες της Εταιρίας, ούτε είναι προς πώληση στη διεξαγωγή συνήθων εργασιών, αλλά κατέχονται κυρίως για έσοδα από ενοίκια και κεφαλαιουχικό κέρδος. Αυτά τα κτήρια ουσιαστικά ενοικιάζονται σε ενοικιαστές και δεν προορίζονται να πωληθούν στα πλαίσια των συνήθων εργασιών.
- Τα αποθέματα ακινήτων περιλαμβάνουν ακίνητα που κατέχονται με την πρόθεση να πωληθούν. Κυρίως αυτά σχετίζονται με ανακτηθέντα ακίνητα και ακίνητα που αποκτήθηκαν μέσω της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας το 2013. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Ακινήτων (ΔΔΑ) συστάθηκε από την Εταιρία στο τέλος του 2015, με σκοπό να διαχειρίζεται αυτά τα περιουσιακά στοιχεία (περιλαμβανομένου επιλεγμένες επενδύσεις και αναπτύξεις) και να εκτελεί στρατηγικές εξόδους για να τα ρευστοποιεί.

5. Σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές (συνέχεια)

5.7 Εύλογη αξία ακινήτων για ίδια χρήση και ακινήτων για επένδυση

Η λογιστική πολιτική της Εταιρίας σε σχέση τόσο με τα ακίνητα που κατέχει η Εταιρία για ίδια χρήση όσο και τα ακίνητα που κατέχονται για επένδυση απαιτεί την επιμέτρησή τους σε εύλογη αξία. Στην περίπτωση των ακινήτων που κατέχονται για ίδια χρήση, η εκτίμηση γίνεται σε τακτά διαστήματα ούτως ώστε η λογιστική αξία να μην διαφέρει ουσιωδώς από την εύλογη αξία, ενώ στην περίπτωση των ακινήτων για επένδυση η εύλογη αξία καθορίζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Οι εκτιμήσεις γίνονται από προσοντούχους εκτιμητές μέσω εφαρμογής μοντέλων αποτίμησης όπως συνίσταται από το Royal Institution of Chartered Surveyors και την Επιτροπή Διεθνών Προτύπων Εκτίμησης.

Για τις εκτιμήσεις τους οι εκτιμητές έχουν χρησιμοποιήσει τη γνώση τους για την αγορά και την επαγγελματική τους κρίση και δεν έχουν βασιστεί αποκλειστικά σε ιστορικά στοιχεία συναλλαγών, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο βαθμός της αβεβαιότητας είναι αυξημένος σε σχέση με την ύπαρξη μιας πιο ενεργούς αγοράς για τον καθορισμό της αγοραίας αξίας των ακινήτων. Ανάλογα με τη φύση του εν λόγω ακινήτου και την υπάρχουσα πληροφόρηση στην αγορά, για τον καθορισμό της εύλογης αξίας του ακινήτου μπορεί να απαιτηθεί η χρήση εκτιμήσεων όπως οι μελλοντικές ταμειακές ροές από το ακίνητο και ο κατάλληλος συντελεστής προεξόφλησης των ροών αυτών. Όλες αυτές οι εκτιμήσεις βασίζονται στις συνθήκες που επικρατούν στην τοπική αγορά κατά την ημερομηνία αναφοράς.

Περισσότερες πληροφορίες για τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνονται στη Σημείωση 20.

5.8 Αποθέματα ακινήτων - εκτίμηση της καθαρής ανακτήσιμης αξίας

Τα αποθέματα ακινήτων αποτιμώνται στο χαμηλότερο του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία καθορίζεται με αναφορά την εύλογη αξία των ακινήτων αναπροσαρμοσμένη για την επίδραση συγκεκριμένων περιστάσεων σχετικά με τη διαδικασία πώλησης του κάθε ακινήτου. Ανάλογα με την αξία του εν λόγω ακινήτου και την υπάρχουσα πληροφόρηση στην αγορά, ο καθορισμός του κόστους πώλησης μπορεί να απαιτήσει επαγγελματική κρίση η οποία περιλαμβάνει ένα μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας που οφείλεται σε μειωμένη δραστηριότητα της αγοράς.

Περισσότερες πληροφορίες για τα αποθέματα ακινήτων παρουσιάζονται στη Σημείωση 26.

5.9 Προβλέψεις

Για να καθοριστεί αν μια παρούσα υποχρέωση υπάρχει και για να εκτιμηθεί η πιθανότητα, το χρονικό πλαίσιο και το ποσό για οποιαδήποτε εκροή χρειάζονται εκτιμήσεις. Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα απαιτούν μεγαλύτερο βαθμό κρίσης από άλλα είδη προβλέψεων. Αναμένεται ότι η Εταιρία θα συνεχίσει να έχει σημαντική έκθεση σε επιδικίες και κανονιστικά θέματα και έρευνες που σχετίζονται με παρελθοντικά νομικά ζητήματα μεσοπρόθεσμα. Τα θέματα για τα οποία το Συγκρότημα προσδιορίζει ότι η πιθανότητα για μελλοντική ζημιά είναι περισσότερο από απομακρυσμένη θα μεταβάλλονται από περίοδο σε περίοδο όπως και τα θέματα ως προς τα οποία μπορεί να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση καθώς και η εκτιμώμενη πιθανή τους ζημιά. Τα πραγματικά αποτελέσματα δύναται να είναι σημαντικά ψηλότερα ή χαμηλότερα από την εκτιμημένη πιθανή ζημιά για τα θέματα που έγινε εκτίμηση. Επιπρόσθετα, ζημιά μπορεί να προκύψει για θέματα για τα οποία η Εταιρία θεωρούσε ότι η πιθανότητα ζημιάς ήταν απομακρυσμένη.

Λεπτομερής περιγραφή για τη φύση της αβεβαιότητας και των παραδοχών και την επίδραση στο ποσό και τη χρονική περίοδο για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα περιλαμβάνονται στη Σημείωση 36.

6. Έσοδα από τόκους

	2016	2015
	€000	€000
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	815.670	967.081
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες και κεντρικές τράπεζες	7.580	9.445
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	10.749	13.494
Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	11.209	88.455
	845.208	1.078.475
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	5.571	5.331
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	637	739
	851.416	1.084.545

Οι τόκοι από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλαμβάνουν τόκους στο ανακτήσιμο ποσό των απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων όπως ορίζονται στη Σημείωση 41 ύψους €201.604 χιλ. (2015: €215.145 χιλ.).

7. Έξοδα από τόκους

	2016	2015
	€000	€000
Καταθέσεις πελατών	124.319	140.724
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες και καταθέσεις από τράπεζες	40.812	99.041
Συμφωνίες επαναγοράς	6.476	7.583
	171.607	247.348
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	17.458	21.775
	189.065	269.123

8. Έσοδα και έξοδα από αμοιβές και προμήθειες

Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες

	2016	2015
	€000	€000
Αμοιβές και προμήθειες που σχετίζονται με χορηγήσεις	82.193	82.133
Άλλες τραπεζικές προμήθειες	72.976	61.487
Αμοιβές από αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση χαρτοφυλακίων	1.882	1.534
Λοιπές προμήθειες	790	125
	157.841	145.279

Οι αμοιβές από αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση χαρτοφυλακίων περιλαμβάνουν έσοδα ύψους €1.820 χιλ. (2015: €1.534 χιλ.) από καταπιστευματικές και συναφείς δραστηριότητες.

8. Έσοδα και έξοδα από αμοιβές και προμήθειες (συνέχεια)

Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες

	2016	2015
	€000	€000
Τραπεζικές προμήθειες	9.591	8.276
Αμοιβές από αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση χαρτοφυλακίων	202	184
	9.793	8.460

9. Καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος

Τα καθαρά κέρδη από διαπραγμάτευση συναλλάγματος αποτελούνται από τη μετατροπή χρηματικών περιουσιακών στοιχείων σε ξένο νόμισμα κατά την ημερομηνία αναφοράς, τα πραγματοποιηθέντα συναλλαγματικά κέρδη/(ζημιές) από συναλλαγές σε ξένο νόμισμα που έχουν διακανονιστεί κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς και από τη μεταβολή στην εύλογη αξία παραγώγων ξένου συναλλάγματος.

10. Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα και διάλυση/πώληση θυγατρικών εταιριών

	2016	2015
	€000	€000
Χρηματοοικονομικά μέσα προς εμπορία:		
- μετοχές	(472)	179
- ομόλογα	3	14
- παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	910	(13.257)
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:		
- ομόλογα	(400)	464
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από πώληση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση:		
- μετοχές	37.013	1.060
- ομόλογα	-	(11)
Καθαρά κέρδη από πώληση/αποπληρωμή δανείων και απαιτήσεων:		
- ομόλογα	8.419	49.513
Πραγματοποιηθέντα κέρδη από πώληση δανείων	64	35
Μεταβολή στην εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας:		
- αντισταθμιστικά μέσα	4.017	9.354
- αντισταθμισμένα μέσα	(4.033)	(11.099)
Ζημιά από διάλυση/πώληση θυγατρικών εταιριών	(10.719)	(25.612)
Κέρδη από πώληση κοινοπραξιών	-	13.526
	34.802	24.166

Το κέρδος από την πώληση των μετοχών διαθέσιμων προς πώληση κατά το 2016 αφορά κυρίως το κέρδος από την πώληση μετοχών της Visa Europe Limited μετά από την εγκεκριμένη αγορά της Visa Europe Limited από την Visa Inc.

10. Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα και διάλυση/πώληση θυγατρικών εταιριών (συνέχεια)

Τα κέρδη από την πώληση ομολόγων που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις για το 2016 αφορούν τη συμμετοχή της Εταιρίας στην διαδικασία επαναγοράς των Κυπριακών κρατικών ομολόγων από την Κυπριακή Κυβέρνηση.

Η ζημιά από διάλυση θυγατρικών εταιριών το 2016, αφορά τη ζημιά από τον τερματισμό των δραστηριοτήτων της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd, η οποία βρίσκεται σε διαδικασία εκκαθάρισης.

Στην συγκριτική περίοδο, το κέρδος από την πώληση της κοινοπραξίας σχετίζεται κυρίως στην πώληση της Marfin Diversified Strategy Fund Plc (MDSF) τον Απρίλιο 2015.

Η ζημιά από πώληση θυγατρικών εταιριών το 2015, αφορά τη ζημιά από την πώληση θυγατρικών της Εταιρίας, σε σχέση με την πώληση των Ρωσικών δραστηριοτήτων (Σημ. 47.3.1) και κέρδη από την πώληση του συγκροτήματος Αφροδίτη (Σημ. 47.3.2).

11. Λοιπά έσοδα

	2016	2015
	€000	€000
Έσοδα από μερίσματα – από τρίτους	217	571
Ζημιές από πωλήσεις και διαγραφές ακινήτων και εξοπλισμού και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(54)	(41)
Ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα	1.302	595
Ενοίκια από αποθέματα ακινήτων	1.460	-
Λοιπά έσοδα	4.172	10.021
	7.097	11.146

12. Δαπάνες προσωπικού

	2016	2015
	€000	€000
Μισθοί	153.998	159.769
Εισφορές εργοδότη σε κυβερνητικά ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων	23.811	25.432
Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης	13.682	17.178
	191.491	202.379
Έξοδα αναδιάρθρωσης – σχέδια εθελούσιας αποχώρησης	58.920	-
	250.411	202.379

Ο αριθμός προσωπικού της Εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε 3.662 (2015: 4.045). Το Φεβρουάριο και Ιούνιο 2016, η Εταιρία ανακοίνωσε σχέδια εθελούσιας αποχώρησης για το μόνιμο προσωπικό στην Κύπρο, το κόστος των οποίων περιλαμβάνεται στις δαπάνες προσωπικού και ανέρχεται στις €58.920 χιλ. Κατά τη διάρκεια του έτους, συνολικά 405 υπάλληλοι αποδέχτηκαν το σχέδιο εθελούσιας αποχώρησης και αποχώρησαν από την Εταιρία..

12. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης

Επιπρόσθετα των εισφορών εργοδότη σε κυβερνητικά ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων, η Εταιρία λειτουργεί προγράμματα για παροχή πρόσθετων ωφελημάτων αφυπηρέτησης, όπως περιγράφεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Προγράμματα καθορισμένων παροχών	121	91
Προγράμματα καθορισμένων εισφορών	13.561	17.087
	13.682	17.178

Κύπρος

Το βασικό πρόγραμμα αφυπηρέτησης για το μόνιμο προσωπικό της Εταιρίας στην Κύπρο (99% του συνολικού προσωπικού της Εταιρίας) είναι ένα πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών. Το πρόγραμμα αυτό προβλέπει εισφορές εργοδότη ύψους 9% (2015:14% μέχρι τις 31 Μαΐου 2015 και 9% μετέπειτα) και εισφορές υπαλλήλου 3%-10% επί του μεικτού μισθού του υπαλλήλου. Το πρόγραμμα διαχειρίζεται από Επιτροπή, η οποία διορίζεται από τα μέλη.

Μικρός αριθμός μελών του προσωπικού που δεν συμμετέχουν στο βασικό πρόγραμμα αφυπηρέτησης, είναι μέλη άλλου προγράμματος συνταξιοδότησης το οποίο είναι κλειστό για νέα μέλη και μπορούν να λαμβάνουν μέρος ή το σύνολο του ωφελήματος αφυπηρέτησής τους με την καταβολή σύνταξης διά βίου. Η διαχείριση του ταμείου γίνεται από Διαχειριστική Επιτροπή που απαρτίζεται από αντιπροσώπους τόσο των μελών όσο και του εργοδότη.

Ελλάδα

Μετά την πώληση των Ελληνικών δραστηριοτήτων το 2013, μικρός αριθμός υπαλλήλων του υποκαταστήματος της Εταιρίας στην Ελλάδα συνεχίζουν να είναι μέλη προγραμμάτων καθορισμένων παροχών.

Ηνωμένο Βασίλειο

Τα προηγούμενα χρόνια, η Εταιρία ανέλαβε την υποχρέωση του προγράμματος καθορισμένων παροχών των υπαλλήλων της στο Ηνωμένο Βασίλειο το οποίο έκλεισε το Δεκέμβριο του 2008 όσον αφορά τη συσσώρευση μελλοντικών ωφελημάτων για τα ενεργά μέλη του.

Ρουμανία

Η Εταιρία δεν λειτουργεί προγράμματα παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης στη Ρουμανία.

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών

Ποσά που αναγνωρίστηκαν στον ισολογισμό	2016	2015
	€000	€000
Υποχρεώσεις (Σημ. 31)	22.743	12.559
Περιουσιακά στοιχεία (Σημ. 27)	-	(20)
	22.743	12.539

Ένα από τα σχέδια που είναι χρηματοδοτούμενο, παρουσιάζει χρηματοδοτικό πλεόνασμα ύψους €14.000 χιλ. (2015: €15.065 χιλ.) το οποίο δεν αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο, έχοντας υπόψη ότι η Εταιρία δεν κατέχει άνευ όρων δικαίωμα στα μελλοντικά οικονομικά οφέλη, είτε μέσω επιστροφής χρημάτων ή μέσω μείωσης στις μελλοντικές εισφορές.

Τα ποσά που αναγνωρίστηκαν στον ισολογισμό και η κίνηση στην καθαρή παρούσα αξία της υποχρέωσης παρουσιάζονται πιο κάτω:

12. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών (συνέχεια)

	Παρούσα αξία της υποχρέωσης	Εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων	Καθαρό ποσό πριν την επίδραση του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Επίδραση ελάχιστης απαίτησης για χρηματοδότηση/ ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Καθαρή περιουσιακή υποχρέωση καθορισμένων παροχών
	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου 2016	82.653	(85.179)	(2.526)	15.065	12.539
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	20	-	20	-	20
Ζημιές από περικοπές και διακανονισμούς	51	-	51	-	51
Καθαρά έξοδα/(έσοδα) από τόκους	2.674	(2.624)	50	-	50
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	2.745	(2.624)	121	-	121
Επαναμετρήσεις:					
- Απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγραμμάτων μη συμπεριλαμβανομένων ποσών που έχουν συμπεριληφθεί στα καθαρά έξοδα από τόκους	-	(6.407)	(6.407)	-	(6.407)
- Αναλογιστικές ζημιές από αλλαγές σε οικονομικές παραδοχές	21.063	-	21.063	-	21.063
- Εμπειρικές προσαρμογές	(9)	-	(9)	-	(9)
- Αλλαγή λόγω της επίδρασης του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	-	-	-	(1.065)	(1.065)
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	21.054	(6.407)	14.647	(1.065)	13.582
Συναλλαγματικές διαφορές	(9.706)	8.027	(1.679)	-	(1.679)
Εισφορές:					
- Εργοδότη	-	(1.771)	(1.771)	-	(1.771)
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα προγράμματα	(4.553)	4.553	-	-	-
Παροχές που καταβλήθηκαν απευθείας από τον εργοδότη	(49)	-	(49)	-	(49)
31 Δεκεμβρίου 2016	92.144	(83.401)	8.743	14.000	22.743

12. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών (συνέχεια)

	Παρούσα αξία της υποχρέωσης	Εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων	Καθαρό ποσό πριν την επίδραση του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Επίδραση ελάχιστης απαίτησης για χρηματοδότηση/ ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	Καθαρή περιουσιακή υποχρέωση καθορισμένων παροχών
	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου 2015	84.508	(82.740)	1.768	13.921	15.689
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	22	-	22	-	22
Κέρδη από περικοπές και διακανονισμούς	(190)	-	(190)	-	(190)
Καθαρά έξοδα/(έσοδα) από τόκους	2.905	(2.646)	259	-	259
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων	2.737	(2.646)	91	-	91
Επαναμετρήσεις:					
- Απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγραμμάτων μη συμπεριλαμβανομένων ποσών που έχουν συμπεριληφθεί στα καθαρά έξοδα από τόκους	-	2.292	2.292	-	2.292
- Αναλογιστικά κέρδη από αλλαγές σε οικονομικές παραδοχές	(3.600)	-	(3.600)	-	(3.600)
- Εμπειρικές προσαρμογές	(531)	-	(531)	-	(531)
- Αλλαγή λόγω της επίδρασης του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου αναγνώρισης στο πλεόνασμα	-	-	-	1.144	1.144
Συνολικό ποσό που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	(4.131)	2.292	(1.839)	1.144	(695)
Συναλλαγματικές διαφορές	3.988	(3.037)	951	-	951
Εισφορές:					
- Εργοδότη	-	(3.497)	(3.497)	-	(3.497)
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα προγράμματα	(4.449)	4.449	-	-	-
31 Δεκεμβρίου 2015	82.653	(85.179)	(2.526)	15.065	12.539

12. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Ανάλυση των αποτελεσμάτων των αναλογιστικών εκτιμήσεων για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών (συνέχεια)

Η πραγματική απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων για το έτος 2016 ήταν κέρδος ύψους €9.031 χιλ. (2015: κέρδος ύψους €354 χιλ.).

Τα περιουσιακά στοιχεία των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων συνήθως κατέχονται από ξεχωριστές οντότητες, είτε ως συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία, είτε ως μέρος ενός γενικού σχεδίου ή είτε ως ασφαλιστικά συμβόλαια. Τα περιουσιακά στοιχεία διέπονται από τους τοπικούς κανονισμούς και την πρακτική σε κάθε χώρα.

Τα περιουσιακά στοιχεία των προγραμμάτων συνταξιοδότησης επενδύονται σε διάφορες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, προκειμένου να διατηρηθεί μια ισορροπία μεταξύ κινδύνου και απόδοσης. Οι επενδύσεις είναι καλά διεσπαρμένες ώστε να περιοριστεί η οικονομική επίδραση αποτυχίας οποιασδήποτε μεμονωμένης επένδυσης. Μέσω των σχεδίων καθορισμένων παροχών, η Εταιρία είναι εκτεθειμένη σε αριθμό κινδύνων όπως περιγράφονται πιο κάτω:

Κίνδυνος επιτοκίου	Η Εταιρία εκτίθεται σε κίνδυνο επιτοκίου, λόγω της ασυμφωνίας της διάρκειας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων.
Αλλαγές στις αποδόσεις των ομολόγων	Η μείωση των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων θα αυξήσει τις υποχρεώσεις, αν και αυτό θα αντισταθμιστεί εν μέρει από την αύξηση της αξίας των ομολόγων.
Κίνδυνος πληθωρισμού	Η Εταιρία αντιμετωπίζει κίνδυνο πληθωρισμού, δεδομένου ότι οι υποχρεώσεις είναι είτε άμεσα (μέσω της αύξησης των συντάξεων), είτε έμμεσα (μέσω της αύξησης των μισθών), εκτεθειμένες σε κινδύνους πληθωρισμού. Επενδύσεις που οι αποδόσεις τους συνδέονται με τον πληθωρισμό (δηλαδή πραγματικές αποδόσεις μέσω των επενδύσεων όπως μετοχές, τιμαριθμοποιημένα ομόλογα και περιουσιακά στοιχεία, των οποίων η αυξημένη απόδοση συνδέεται με αύξηση του πληθωρισμού) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την καλύτερη αντιστοιχία με τις αναμενόμενες αυξήσεις των υποχρεώσεων.
Μεταβλητότητα περιουσιακών στοιχείων	Οι υποχρεώσεις υπολογίζονται χρησιμοποιώντας προεξοφλητικό επιτόκιο που ορίζεται σε συνάρτηση με τις αποδόσεις των εταιρικών ομολόγων. Εάν τα περιουσιακά στοιχεία έχουν χαμηλότερη απόδοση, αυτό θα δημιουργήσει έλλειμμα.

Οι κύριες κατηγορίες των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων σαν ποσοστό του συνόλου των περιουσιακών τους στοιχείων είναι:

	2016	2015
Μετοχές	46%	42%
Ομόλογα	44%	46%
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	10%	12%
	100%	100%

Τα περιουσιακά στοιχεία των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων περιλαμβάνουν μετοχικούς τίτλους που έχει εκδώσει η Εταιρία, η εύλογη αξία των οποίων είναι €2.276 χιλ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: €2.407 χιλ.).

Η Εταιρία αναμένει ότι θα συνεισφέρει στα προγράμματα καθορισμένων παροχών €1.691 χιλ. κατά το 2017.

Στο τέλος της λογιστικής περιόδου, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών ήταν 18,8 χρόνια.

12. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλογιστικές εκτιμήσεις

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ετησίως με την αναλογιστική μέθοδο Προβλεπόμενης Πιστωτικής Μονάδας (Projected Unit Credit Method) από ανεξάρτητους αναλογιστές. Οι κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την αποτίμηση των σχεδίων αφυπηρέτησης της Εταιρίας κατά το 2016 και 2015 παρουσιάζονται πιο κάτω:

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο
Προεξοφλητικό επιτόκιο	1,56%	1,50%	2,70%
Συντελεστής πληθωρισμού	1,75%	1,75%	3,30%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	2,00%	2,00%	δ/ε
Αύξηση συνταξιοδοτικού συντελεστή	2,00%	δ/ε	3,15%
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 60 χρονών	23,5 χρόνια Α 29,6 χρόνια Θ	δ/ε	δ/ε
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 65 χρονών	δ/ε	δ/ε	23,9 χρόνια Α 25,4 χρόνια Θ
2015			
Προεξοφλητικό επιτόκιο	2,32%	2,30%-2,80%	3,90%
Συντελεστής πληθωρισμού	1,75%	1,75%	3,10%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	0% για το 2016 και 2% μετέπειτα	0% για το 2016 και 2% μετέπειτα	δ/ε
Αύξηση συνταξιοδοτικού συντελεστή	0% για το 2016 και 2% μετέπειτα	δ/ε	3,05%
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 60 χρονών	23,5 χρόνια Α 29,6 χρόνια Θ	δ/ε	δ/ε
Προσδόκιμος ζωή για τους συνταξιούχους σε ηλικία 65 χρονών	δ/ε	δ/ε	23,9 χρόνια Α 25,4 χρόνια Θ

Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε στις αναλογιστικές εκτιμήσεις απεικονίζει το ποσοστό στο οποίο οι υποχρεώσεις θα μπορούσαν να διακανονιστούν και καθορίζεται σύμφωνα με τις αποδόσεις της αγοράς κατά την ημερομηνία αναφοράς σε εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας με κατάλληλο νόμισμα και διάρκεια. Για τα προγράμματα της Εταιρίας στην Ευρωζώνη (Κύπρο και Ελλάδα) που αποτελούν το 15% των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών, η Εταιρία υιοθέτησε τη μέθοδο επιτοκιακής καμπύλης χρησιμοποιώντας εταιρικό ομόλογο διαβάθμισης AA- από τον διεθνή δείκτη iBoxx Euro Corporates AA10+. Για το πρόγραμμα της Εταιρίας στο Ηνωμένο Βασίλειο που αποτελεί το 85% των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών, η Εταιρία υιοθέτησε τη μέθοδο επιτοκιακής καμπύλης χρησιμοποιώντας το προεξοφλητικό επιτόκιο που έχει καθοριστεί με βάση τις αποδόσεις των εταιρικών ομολόγων διαβάθμισης AA- με διάρκεια που συνάδει με τις υποχρεώσεις του σχεδίου. Με αυτή τη μέθοδο, η κάθε μελλοντική πληρωμή υποχρέωσης προεξοφλήθηκε με διαφορετικό προεξοφλητικό επιτόκιο που αντανακλά τη χρονική στιγμή της πληρωμής της υποχρέωσης.

12. Δαπάνες προσωπικού (συνέχεια)

Επιβάρυνση για ωφελήματα αφυπηρέτησης (συνέχεια)

Κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλογιστικές εκτιμήσεις (συνέχεια)

Για να καταλήξει στις παραδοχές για το αναμενόμενο ποσοστό απόδοσης στα περιουσιακά στοιχεία των προγραμμάτων, η Εταιρία, σε συνεννόηση με τους συμβούλους αναλογιστές, χρησιμοποιεί παραδοχές που αφορούν μελλοντικά γεγονότα για κάθε κατηγορία περιουσιακών στοιχείων και οι οποίες αντικατοπτρίζουν τις συνθήκες της αγοράς και μελλοντικές προβλέψεις κατά την ημερομηνία αναφοράς. Οι σχετικές παραδοχές αναπροσαρμόζονται ετησίως λαμβάνοντας υπόψη αναθεωρημένες προβλέψεις για τις μελλοντικές αποδόσεις της κάθε κατηγορίας περιουσιακών στοιχείων, αλλαγές στη νομοθεσία που δυνατό να επηρεάσουν την επενδυτική στρατηγική, καθώς και μεταβολές στη στοχευμένη στρατηγική κατανομή των περιουσιακών στοιχείων.

Η ποσοτική ανάλυση ευαισθησίας για σημαντικές παραδοχές στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 παρουσιάζεται πιο κάτω:

Μεταβλητές	2016		2015	
	Μεταβολή +0,5%	Μεταβολή -0,5%	Μεταβολή +0,5%	Μεταβολή -0,5%
Προεξοφλητικό επιτόκιο	-10,4%	11,3%	-9,1%	9,7%
Ρυθμός ανάπτυξης πληθωρισμού	8,8%	-8,1%	6,5%	-6,1%
Ρυθμός ανάπτυξης μισθοδοσίας	0%	0%	0%	0%
Ρυθμός ανάπτυξης συντάξεων	0,9%	-0,8%	0,9%	-0,9%
	Συν 1 χρόνο	Μειον 1 χρόνο	Συν 1 χρόνο	Μειον 1 χρόνο
Προσδόκιμο ζωής	-1,5%	1,9%	-1,4%	1,8%

Η πιο πάνω ανάλυση ευαισθησίας (με εξαίρεση την ευαισθησία πληθωρισμού), βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις άλλες παραδοχές σταθερές. Στην πράξη, είναι απίθανο να συμβεί και κάποιες αλλαγές στις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται. Η ευαισθησία στον πληθωρισμό πιο πάνω περιλαμβάνει αλλαγές σε οποιανδήποτε αύξηση ωφελημάτων σε σχέση με τον πληθωρισμό. Για τον υπολογισμό της ευαισθησίας της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών σε σημαντικές παραδοχές, έχει χρησιμοποιηθεί η ίδια μέθοδος όπως υπολογίζεται η συνταξιοδοτική υποχρέωση που αναγνωρίζεται στον ισολογισμό. Οι μέθοδοι και τα είδη των παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για την ετοιμασία της ανάλυσης ευαισθησίας δεν έχουν αλλάξει σε σχέση με προηγούμενα έτη.

13. Άλλα λειτουργικά έξοδα

	2016	2015
	€000	€000
Έξοδα επιδιόρθωσης και συντήρησης ακινήτων και εξοπλισμού	15.711	19.361
Λοιπά έξοδα ακινήτων	12.990	14.851
Λειτουργικές μισθώσεις ακινήτων και εξοπλισμού	9.872	10.199
Ειδικός φόρος επί των καταθέσεων πιστωτικών ιδρυμάτων στην Κύπρο	19.968	17.347
Συμβουλευτικές και άλλες επαγγελματικές αμοιβές	11.822	14.643
Ασφάλειες	10.451	14.603
Έξοδα διαφήμισης και προβολής	15.752	11.778
Αποσβέσεις ακινήτων και εξοπλισμού (Σημ. 24)	7.550	8.237
Αποσβέσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων (Σημ. 25)	6.110	5.756
Έξοδα επικοινωνίας	6.860	7.237
(Αναστροφή προβλέψεων)/προβλέψεις και διακανονισμοί επιδικιών, υπό διαιτησία διαφορών και προβλέψεις για κανονιστικά θέματα (Σημ. 31)	(2.936)	7.316
Εκτυπωτικά έξοδα και έξοδα γραφικής ύλης	3.023	3.445
Έξοδα τοπικών μεταφορών μετρητών	2.848	2.749
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	17.659	13.436
	137.680	150.958
Έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης	46.650	43.130
	184.330	194.088

Τα έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης αποτελούνται κυρίως: (α) από το κόστος εξωτερικών συμβούλων που αφορά (i) τέλη για τις δραστηριότητες αναδιάρθρωσης δανείων πελατών, τα οποία δεν είναι μέρος του πραγματικού επιτοκίου (ii) την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (iii) την πώληση δραστηριοτήτων και μη κύριων περιουσιακών στοιχείων και (β) προβλέψεις για επιδικίες αναφορικά με τις δραστηριότητες της Λαϊκής Τράπεζας που εξαγοράστηκαν το 2013 .

Οι συμβουλευτικές και άλλες επαγγελματικές αμοιβές και τα έξοδα συμβούλων και άλλα έξοδα αναδιάρθρωσης περιλαμβάνουν τις αμοιβές (συμπεριλαμβανομένων των φόρων) των ανεξάρτητων ελεγκτών της Εταιρίας, για τις ελεγκτικές και λοιπές επαγγελματικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων της Εταιρίας	1.866	1.173
Λοιπές υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης	339	424
Φορολογικές υπηρεσίες	404	305
Υπηρεσίες που σχετίζονται με την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου	4.879	1.491
Λοιπές υπηρεσίες	1.027	331
	8.515	3.724

14. Απομείωση χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών μέσων και κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές

	2016	2015
	€000	€000
Κέρδος από αποαναγνώριση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	(63.315)	(305.089)
<i>Καθαρές προβλέψεις από αναστροφή προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις</i>		
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (Σημ. 41)	429.778	1.271.030
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και ανειλημμένες υποχρεώσεις (Σημ. 31)	(6.152)	(41.403)
	423.626	1.229.627
<i>Απομείωση/(αναστροφή απομείωσης) άλλων χρηματοοικονομικών μέσων</i>		
Μετοχές διαθέσιμες προς πώληση	336	1.291
Αμοιβαία κεφάλαια διαθέσιμα προς πώληση	56	1.206
Ομόλογα-δάνεια και απαιτήσεις	-	(169)
Απομείωση υπολοίπων με εταιρίες του Συγκροτήματος (Σημ.22)	33.356	27.039
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	13.820	19.604
Άλλα εισπρακτέα	(1.603)	20.070
	45.965	69.041
<i>Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων</i>		
Αποθέματα ακινήτων (Σημ. 26)	11.745	9.709
Ακίνητα για ίδια χρήση (Σημ. 24)	-	288
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρίες (Σημ. 46)	24.798	30.455
	36.543	40.452

15. Φορολογία

	2016	2015
	€000	€000
Τρέχουσα φορολογία:		
- Κύπρου	-	1.565
Έκτακτη εισφορά για την άμυνα της Κυπριακής Δημοκρατίας	23	11
Αναβαλλόμενη φορολογία	6.733	687
Αναπροσαρμογή φορολογίας προηγούμενων ετών	1.943	2.009
Λοιπές φορολογικές χρεώσεις	1.200	-
	9.899	4.272

Η συμφιλίωση της φορολογίας εισοδήματος με τα κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία όπως εκτιμάται με βάση τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία	168.157	(433.382)
Φορολογία με τους κανονικούς συντελεστές στην Κύπρο	21.044	(54.162)
Φορολογική επίδραση:		
- δαπανών που δεν εκπίπτουν για σκοπούς φορολογίας	12.582	18.823
- εσόδων που δεν φορολογούνται	(30.344)	(15.177)
- διαφορών στους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ Κύπρου και εξωτερικού	(124)	2.187
- αντιστροφή αναβαλλόμενης φορολογίας που αναγνωρίστηκε	3.598	50.592
	6.756	2.263
Αναπροσαρμογή φορολογίας προηγούμενων ετών	1.943	2.009
Λοιπές φορολογικές χρεώσεις	1.200	-
	9.899	4.272

Η ζημιά από την πώληση των Ρωσικών θυγατρικών και του συγκροτήματος Αφροδίτη το 2015 περιλαμβάνεται στα 'Καθαρά κέρδη από συναλλαγές με χρηματοοικονομικά μέσα και διάλυση εταιριών/πώληση θυγατρικών' και εκπίπτει μερικώς από τη φορολογία (Σημ. 10).

Η εταιρική φορολογία στην Κύπρο υπολογίζεται με συντελεστή 12,5% στο φορολογητέο εισόδημα (2015: 12,5%).

Η έκτακτη εισφορά για την άμυνα στα εισοδήματα από ενοίκια είναι 3% (2015: 3%) και στα έσοδα από τόκους από τη διεξαγωγή μη συνήθων εργασιών είναι 30% (2015: 30%).

15. Φορολογία (συνέχεια)

Τα κέρδη της Εταιρίας από δραστηριότητες στο εξωτερικό φορολογούνται με τους συντελεστές που ισχύουν στις αντίστοιχες χώρες, που κατά το 2016 ήταν: Ελλάδα 29% (2015: 29%) και Ρουμανία 16% (2015: 16%).

Η Εταιρία υπόκειται σε φορολογία στις διάφορες χώρες που δραστηριοποιείται και ο υπολογισμός της φορολογίας και των φορολογικών προβλέψεων της Εταιρίας περιλαμβάνει απαραίτητως ένα βαθμό εκτιμήσεων και παραδοχών. Υπάρχουν συναλλαγές και υπολογισμοί για τους οποίους ο τελικός φορολογικός χειρισμός είναι αβέβαιος και δεν μπορεί να προσδιοριστεί μέχρι να επιτευχθεί συμφωνία με την αρμόδια φορολογική αρχή. Η Εταιρία έχει μια σειρά ανοιχτών φορολογικών δηλώσεων με διάφορες φορολογικές αρχές και υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτά τα ανοικτά θέματα που χρήζουν κρίση, τα οποία βασίζονται σε εκτιμήσεις κατά πόσο θα προκύψουν επιπρόσθετοι φόροι. Σε περίπτωση που το τελικό αποτέλεσμα από τους φόρους αυτών των υποθέσεων διαφέρει από τα ποσά που είχαν αρχικά κατακυρωθεί, οι διαφορές αυτές θα επηρεάσουν τις τρέχουσες και αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις κατά την περίοδο στην οποία γίνεται αυτός ο προσδιορισμός.

Οι συσσωρευμένες φορολογικές ζημιές παρουσιάζονται στον πιο κάτω πίνακα:

2016	Συνολικές φορολογικές ζημιές	Φορολογικές ζημιές για τις οποίες έχει αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	Φορολογικές ζημιές για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση
	€000	€000	€000
Λήξη εντός 4 ετών	4.611.469	266.800	4.344.669
Λήξη από 5 έως 10 έτη	16.306	-	16.306
Λήξη από 11 έως 15 έτη	7.378.801	3.336.000	4.042.801
	12.006.576	3.602.800	8.403.776

2015			
Λήξη εντός 4 ετών	4.293.207	295.584	3.997.623
Λήξη από 5 έως 10 έτη	400.992	-	400.992
Λήξη από 11 έως 15 έτη	7.378.801	3.336.000	4.042.801
	12.073.000	3.631.584	8.441.416

Οι πλείστες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αφορούν κυρίως φορολογικές ζημιές της Λαϊκής Τράπεζας που μεταφέρθηκαν στην Εταιρία, ως αποτέλεσμα της εξαγοράς ορισμένων εργασιών της στις 29 Μαρτίου 2013. Οι φορολογικές ζημιές μεταφέρθηκαν σύμφωνα με τον 'περί Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων Νόμο', ο οποίος καθορίζει πως τυχόν συσσωρευμένες ζημιές του μεταφέροντος πιστωτικού ιδρύματος κατά τη μεταφορά, μεταφέρονται στο αποκτήσαν πιστωτικό ίδρυμα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από αυτό για περίοδο μέχρι 15 χρόνων από το τέλος του έτους μεταφοράς. Στην περίπτωση της εξαγοράς ορισμένων εργασιών της Λαϊκής Τράπεζας από την Εταιρία, οι ζημιές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέχρι το 2028. Οι μεταφερθείσες φορολογικές ζημιές, εξακολουθούν να υπόκεινται σε έγκριση και συμφωνία με τις φορολογικές αρχές της Κύπρου. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αναγνωρίστηκαν στις συγκεκριμένες ζημιές μπορούν να συμψηφιστούν με μελλοντικά κέρδη της Εταιρίας μέχρι το 2028 με φορολογικό συντελεστή ύψους 12,5%.

Η αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών βασίζεται σε προβλέψεις της διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες πληροφορίες και κάνοντας διάφορες παραδοχές σχετικά με τον μελλοντικό ρυθμό αύξησης των χορηγήσεων πελατών, των καταθέσεων, την εξέλιξη της χρηματοδότησης, το ποσοστό απομείωσης δανείων και την τιμολόγηση, και λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα ανάκτησης της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης μέχρι την ημερομηνία λήξεώς της.

15. Φορολογία (συνέχεια)

Η Εταιρία πραγματοποίησε την τακτική της εκτίμηση σχετικά με το ανακτήσιμο ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής της απαίτησης στις 31 Δεκεμβρίου 2016, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά αποτελέσματα για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τη μειωμένη τάση των απομειωμένων δανείων ή των δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, τη βελτιωμένη δομή χρηματοδότησης με το δείκτη δανείων προς καταθέσεις ύψους 95%, τη σημαντική εισροή καταθέσεων και τη σημαντική μείωση της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Η Εταιρία κατά την αξιολόγηση της ανακτησιμότητας της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης της στις 31 Δεκεμβρίου 2016 έλαβε υπόψη την πραγματική απόδοση της Εταιρίας, τους βασικούς στόχους της στρατηγικής της Εταιρίας καθώς και το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Κύπρο και τις αναλυτικές οικονομικές προβλέψεις μέχρι το τέλος του 2019 οι οποίες επίσης χρησιμοποιήθηκαν για να αναπτύξει τις παραδοχές για τα επόμενα έτη μέχρι το 2028. Οι βασικές παραδοχές, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Νέες χορηγήσεις δανείων και αποπληρωμές
- Την εξέλιξη εσόδων/εξόδων από τόκους δανείων και καταθέσεων
- Την μορφή χρηματοδότησης και το σχετικό κόστος
- Διαφοροποιημένες ροές εσόδων
- Το επίπεδο λειτουργικών εξόδων
- Το επίπεδο των απομειωμένων δανείων ή δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών (νέες καθυστερήσεις, διόρθωση προβληματικών δανείων, κόστος κινδύνου)

Οι χρηματοοικονομικές προβλέψεις έχουν λάβει υπόψη τους βασικούς στόχους της στρατηγικής της Εταιρίας οι οποίοι παρουσιάζονται πιο κάτω:

- Σημαντική μείωση του επιπέδου των ληξιπρόθεσμων δανείων
- Ομαλοποίηση της χρηματοδοτικής δομής και πλήρη αποπληρωμή του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) τον Ιανουάριο 2017
- Επικέντρωση στις κύριες αγορές στην Κύπρο με την παροχή χρηματοδότησης σε υποσχόμενους τομείς και έξοδο από τις μη κύριες αγορές
- Επίτευξη ενός ορθολογιστικού μοντέλου λειτουργίας
- Διατήρηση μιας κατάλληλης κεφαλαιακής θέσης με την εσωτερική δημιουργία κεφαλαίων μέσω της κερδοφορίας, απομόχλευσης και διάθεσης μη κύριων περιουσιακών στοιχείων
- Δημιουργία αξίας στους μετόχους και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη

Με βάση τα πιο πάνω, η διοίκηση έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους €450.350 χιλ. για την Εταιρία στις 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι ανακτήσιμη.

Κατά το έτος 2016 χρησιμοποιήθηκαν φορολογικές ζημιές προηγούμενων ετών ύψους €28.784 χιλ. (2015: μηδέν).

Οι φορολογικές ζημιές αφορούν την ίδια δικαιοδοσία με την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

15. Φορολογία (συνέχεια)

Αναβαλλόμενη φορολογία

Η καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αφορά:

	2016	2015
	€000	€000
Διαφορά μεταξύ κεφαλαιουχικών εκπτώσεων και αποσβέσεων	7.122	6.518
Επανεκτίμηση ακινήτων	13.411	13.350
Φορολογικές ζημιές που μεταφέρονται στα επόμενα έτη	(450.350)	(453.948)
Άλλες προσωρινές διαφορές	-	(2.531)
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(429.817)	(436.611)
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(450.350)	(456.479)
Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	20.533	19.868
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(429.817)	(436.611)

Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αφορά δραστηριότητες στην Κύπρο.

Η κίνηση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
1 Ιανουαρίου	(436.611)	(433.260)
Αναβαλλόμενη φορολογία που αναγνωρίστηκε στον λογαριασμό αποτελεσμάτων	6.733	687
Αναβαλλόμενη φορολογία που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	61	(4.038)
31 Δεκεμβρίου	(429.817)	(436.611)

Η Εταιρία συμψηφίζει τις φορολογικές απαιτήσεις με τις φορολογικές υποχρεώσεις όταν και μόνο έχει νομικά ισχυρό δικαίωμα να συμψηφίσει τις τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις έναντι των τρεχουσών φορολογικών υποχρεώσεων.

Η ανάλυση του καθαρού αναβαλλόμενου φορολογικού εξόδου που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Διαφορά μεταξύ κεφαλαιουχικών εκπτώσεων και αποσβέσεων	604	687
Φορολογικές ζημιές που μεταφέρονται στα επόμενα έτη	3.598	-
Άλλες προσωρινές διαφορές	2.531	-
	6.733	687

15. Φορολογία (συνέχεια)

Αναβαλλόμενη φορολογία (συνέχεια)

Η ανάλυση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογίας που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Χρονικές διαφορές στις επανεκτιμήσεις ακινήτων-έξοδα/(έσοδα)	61	(4.038)

16. Κέρδη κατά μετοχή

	2016	2015
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή		
Κέρδη/(ζημιές) για το έτος (€ χιλ.)	158.258	(437.654)
Μεσοσταθμικός αριθμός μετοχών που ήταν εκδομένες κατά τη διάρκεια του έτους, εξαιρουμένων των ιδίων μετοχών (χιλ.)	8.922.945	8.922.923
Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημιές) κατά μετοχή (€ σεντ)	1,8	(4,9)

17. Μετρητά, καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά	132.180	153.742
Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.135.173	957.612
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.267.353	1.111.354
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	984.876	1.112.337

Οι καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες περιλαμβάνουν υποχρεωτικές καταθέσεις για σκοπούς ρευστότητας στις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι οποίες ανέρχονται σε €142.002 χιλ. (2015: €122.347 χιλ.).

Η ανάλυση της πιστοληπτικής διαβάθμισης των καταθέσεων με κεντρικές τράπεζες και των δανείων και απαιτήσεων σε τράπεζες από ανεξάρτητους οίκους αξιολόγησης παρουσιάζεται στη Σημείωση 41.

Τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες φέρουν τόκο με βάση το διατραπεζικό επιτόκιο της σχετικής χρονικής περιόδου και νομίσματος.

18. Επενδύσεις

	2016	2015
	€000	€000
Επενδύσεις		
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	11.802	19.727
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	253.394	55.969
Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	68.074	436.935
	333.270	512.631

18. Επενδύσεις (συνέχεια)

Οι επενδύσεις που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση σε συμφωνίες επαναγοράς με τράπεζες παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Επενδύσεις που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση		
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	299.765	421.032

Όλες οι επενδύσεις που έχουν εκχωρηθεί ως εξασφάλιση στα πλαίσια των συμφωνιών επαναγοράς μπορούν είτε να πωληθούν είτε να επανεκχωρηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο.

Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο για τα ομόλογα παρουσιάζεται στη Σημείωση 41.

Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

	Επενδύσεις προς εμπορία		Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων		Σύνολο	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ομόλογα	-	-	10.426	17.430	10.426	17.430
Μετοχές	1.376	2.297	-	-	1.376	2.297
	1.376	2.297	10.426	17.430	11.802	19.727

Ομόλογα						
Κυπριακής κυβέρνησης	-	-	10.426	17.430	10.426	17.430

Εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	-	-	10.426	17.430	10.426	17.430
--	---	---	---------------	--------	---------------	--------

Μετοχές						
Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	1.376	2.297	-	-	1.376	2.297

Τα ομόλογα στην κατηγορία άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων είχαν κατηγοριοποιηθεί αρχικά στην κατηγορία αυτή, για να απαλειφθεί μια ανακολουθία σε σχέση με την επιμέτρηση των παραγώγων που χρησιμοποιούνταν για την οικονομική αντιστάθμιση αυτών των μέσων.

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

	2016	2015
	€000	€000
Ομόλογα	540.551	437.402
Μετοχές	12.329	39.258
Αμοιβαία κεφάλαια	279	341
	553.159	477.001

18. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση (συνέχεια)

Ομόλογα	2016	2015
	€000	€000
Κυπριακής κυβέρνησης	178.479	4.437
Γαλλικής κυβέρνησης	287.324	290.205
Άλλων κυβερνήσεων	41.887	130.832
Τραπεζών και άλλων οργανισμών	32.861	11.928
	540.551	437.402
Εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	178.479	4.437
Εισηγμένα σε άλλα χρηματιστήρια	362.072	432.965
	540.551	437.402
<i>Γεωγραφική κατανομή με βάση την έδρα του εκδότη</i>		
Κύπρος	178.479	4.437
Γαλλία	287.324	290.205
Γερμανία	-	45.686
Ιταλία	12.507	23.234
Άλλες Ευρωπαϊκές χώρες	10.473	61.912
Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	11.823	11.928
Υπερεθνικοί οργανισμοί	9.365	-
Άλλες χώρες	30.580	-
	540.551	437.402
Μετοχές		
Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	4.156	4.663
Εισηγμένες σε άλλα χρηματιστήρια	430	271
Μη εισηγμένες	7.743	34.324
	12.329	39.258

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, δεν υπήρχαν επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση σε ομόλογα, οι οποίες αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση ως απομειωμένες.

Τα αμοιβαία κεφάλαια διαθέσιμα προς πώληση δεν είναι εισηγμένα και είναι εκδομένα σε άλλες χώρες.

18. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις

	2016	2015
	€000	€000
Ομόλογα	68.074	436.935
Κυπριακής κυβέρνησης	68.074	436.935
Εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	68.074	436.935
<i>Γεωγραφική κατανομή με βάση την έδρα του εκδότη</i>		
Κύπρος	68.074	436.935

Τα δάνεια και απαιτήσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνουν ομόλογα ύψους €49.185 χιλ. (2015: €146.444 χιλ.) που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση ως απομειωμένα.

Επαναταξινόμηση επενδύσεων

Επαναταξινόμηση επενδύσεων προς εμπορία στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις

Την 1 Απριλίου 2010, λόγω της κρίσης στις παγκόσμιες αγορές, η Εταιρία προσδιόρισε τις επενδύσεις τις οποίες δεν είχε πρόθεση να εμπορευτεί ή να πωλήσει στο προσεχές προβλεπτό μέλλον. Αυτές οι επενδύσεις σε ομόλογα επαναταξινομήθηκαν από την κατηγορία επενδύσεις προς εμπορία στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις.

Επαναταξινόμηση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις

Την 1 Οκτωβρίου 2008 και 30 Ιουνίου 2011 η Εταιρία επαναταξινόμησε ορισμένα ομόλογα από την κατηγορία επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση στην κατηγορία δάνεια και απαιτήσεις, ενόψει του γεγονότος ότι δεν υπήρχε ενεργός αγορά για τα εν λόγω ομόλογα και η Εταιρία είχε την πρόθεση και τη δυνατότητα να τα κρατήσει για το προβλεπτό μέλλον.

Επαναταξινόμηση επενδύσεων που κρατούνται μέχρι τη λήξη στις επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

Την 1 Νοεμβρίου 2012, στα πλαίσια βελτιστοποίησης της ρευστότητάς της και των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, η Εταιρία επαναξιολόγησε τις πολιτικές της σε σχέση με το χαρτοφυλάκιο επενδύσεών της και αποφάσισε να επαναταξινομήσει όλα τα ομόλογα τα οποία προηγουμένως είχαν ταξινομηθεί ως κρατούμενα μέχρι τη λήξη, σε επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση, έτσι ώστε να είναι σε θέση να πωλήσει τα εν λόγω ομόλογα αν και εφόσον χρειαστεί. Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές της Εταιρίας και τα ΔΠΧΑ, η Εταιρία δεν δικαιούτο να ταξινομήσει οποιαδήποτε επένδυση στην κατηγορία επενδύσεις κρατούμενες μέχρι τη λήξη μέχρι τον Νοέμβριο 2014.

18. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επαναταξινόμηση επενδύσεων (συνέχεια)

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ομόλογα τα οποία έχουν επαναταξινομηθεί από την Εταιρία, κατά ημερομηνία επαναταξινόμησης.

	Ημερομηνία επαναταξινόμησης	Λογιστική και εύλογη αξία κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης	31 Δεκεμβρίου 2016		31 Δεκεμβρίου 2015		Έτος 2016		Πραγματικό επιτόκιο κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης
			Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επιπρόσθετα κέρδη στο λογαριασμό αποτελεσμάτων αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	Επιπρόσθετα κέρδη στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	
Επαναταξινόμηση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση:									
- στα δάνεια και απαιτήσεις	1 Οκτωβρίου 2008	49.800	49.185	50.329	48.021	50.232	-	1.144	4,6%-4,7%

18. Επενδύσεις (συνέχεια)

Επαναταξινόμηση επενδύσεων (συνέχεια)

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ομόλογα τα οποία έχουν επαναταξινομηθεί από την Εταιρία, κατά ημερομηνία επαναταξινόμησης.

	Ημερομηνία επαναταξινόμησης	Λογιστική και εύλογη αξία κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης	31 Δεκεμβρίου 2015		31 Δεκεμβρίου 2014		Έτος 2015		Πραγματικό επιτόκιο κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης
			Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επιπρόσθετα κέρδη στο λογαριασμό αποτελεσμάτων αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	Επιπρόσθετα κέρδη/(ζημιές) στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αν τα ομόλογα δεν είχαν επαναταξινομηθεί	
Επαναταξινόμηση επενδύσεων προς εμπορία:									
- στα δάνεια και απαιτήσεις	1 Απριλίου 2010	34.810	35.255	35.227	36.722	35.056	171	-	1,2%-4,4%
Επαναταξινόμηση επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση:									
- στα δάνεια και απαιτήσεις	1 Οκτωβρίου 2008	129.497	119.683	126.913	120.235	120.289	-	7.230	4,6%-4,7%
- στα δάνεια και απαιτήσεις	30 Ιουνίου 2011	151.967	90.600	87.327	92.613	84.046	-	(3.273)	2,8%-6,3%
Επαναταξινόμηση επενδύσεων που κρατούνται μέχρι τη λήξη:									
- στις επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	1 Νοεμβρίου 2012	42.151	41.763	41.763	43.358	43.358	-	-	0,4%-3,1%

19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Η αξία συμβολαίων και η εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016			2015		
	Αξία συμβολαίων	Εύλογη αξία		Αξία συμβολαίων	Εύλογη αξία	
		Περιουσιακά στοιχεία	Υποχρεώσεις		Περιουσιακά στοιχεία	Υποχρεώσεις
€000	€000	€000	€000	€000	€000	
Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας						
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	43.709	793	589	208.729	1.112	5.666
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	1.774.976	15.875	8.430	1.484.763	12.235	5.729
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	230.874	480	1.901	34.511	141	2.305
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	7.986	85	198	175	8	167
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών	-	-	-	1.515	477	441
Συμβόλαια ανώτατου/κατώτατου ορίου επιτοκίων	-	-	-	6.562	-	53
	2.057.545	17.233	11.118	1.736.255	13.973	14.361
Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική						
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας - συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	418.293	87	37.463	425.900	45	39.570
Καθαρές επενδύσεις - προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	178.605	3.514	259	33.386	4	477
	596.898	3.601	37.722	459.286	49	40.047
Σύνολο	2.654.443	20.834	48.840	2.195.541	14.022	54.408

Η χρήση των παράγωγων αποτελεί μέρος των συνήθων εργασιών της Εταιρίας. Τα παράγωγα χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση της έκθεσης της Εταιρίας που προκύπτει από τη διακύμανση των επιτοκίων, των τιμών συναλλάγματος και των δεικτών τιμών μετοχών. Παράγωγα διατίθενται επίσης σε πελάτες ως προϊόντα διαχείρισης κινδύνων.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος είναι ανέκκλητες συμφωνίες αγοράς ή πώλησης συγκεκριμένης ποσότητας ξένου συναλλάγματος σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία και τιμή.

19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Τα συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος περιλαμβάνουν απλά συμβόλαια και συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων. Τα απλά συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος διέπουν την ανταλλαγή δύο νομισμάτων στην τρέχουσα τιμή και τη δέσμευση επανανταλλαγής τους σε συγκεκριμένη τιμή στη λήξη του συμβολαίου. Τα συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων είναι συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων όπου οι ταμειακές ροές είναι σε διαφορετικά νομίσματα.

Στα συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων δύο μέρη συμφωνούν να ανταλλάσσουν τόκους με βάση ένα σταθερό και ένα κυμαινόμενο επιτόκιο με περιοδικές πληρωμές, πάνω σε καθορισμένο ονομαστικό ποσό και τόκους σε καθορισμένες χρονικές περιόδους, όπως καθορίζονται στο συμβόλαιο.

Τα δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος παρέχουν το δικαίωμα, αλλά δεν υποχρεώνουν τον κάτοχό τους, είτε να αγοράσει, είτε να πωλήσει το συνάλλαγμα σε συγκεκριμένη συναλλαγματική τιμή και κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς επιτοκίων, συναλλάγματος και σε δείκτες τιμών μετοχών παρέχουν το δικαίωμα αλλά όχι την υποχρέωση στον αγοραστή, είτε να αγοράσει είτε να πωλήσει τις υποκείμενες αξίες σε συγκεκριμένη τιμή πριν ή κατά συγκεκριμένη ημερομηνία.

Τα συμβόλαια ανώτατου και κατώτατου ορίου επιτοκίων προστατεύουν τον κάτοχό τους από τις διακυμάνσεις των επιτοκίων πάνω ή κάτω από ένα συγκεκριμένο επιτόκιο για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Ο πιστωτικός κίνδυνος από τα παράγωγα αντιπροσωπεύει το κόστος αναπλήρωσης των συμβολαίων κατά την ημερομηνία αναφοράς. Ο κίνδυνος που απορρέει από αυτές τις πράξεις τυγχάνει χειρισμού στα πλαίσια των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου της Εταιρίας, που ακολουθούνται για όλες τις παρεχόμενες πιστωτικές διευκολύνσεις σε πελάτες και χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.

Η αξία των συμβολαίων ορισμένων παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων παρέχει μια βάση σύγκρισής τους με άλλα μέσα που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, χωρίς όμως να υποδηλώνει κατ'ανάγκη το ύψος των μελλοντικών ταμειακών ροών ή της παρούσας εύλογης αξίας τους, και επομένως δεν υποδεικνύει την έκθεση της Εταιρίας σε πιστωτικό κίνδυνο ή σε κίνδυνο της αγοράς.

Η εύλογη αξία των παραγώγων μπορεί να είναι θετική (περιουσιακό στοιχείο) ή αρνητική (υποχρέωση) ως αποτέλεσμα των μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς, στις τιμές ξένου συναλλάγματος, ή στους δείκτες τιμών μετοχών, σύμφωνα με τους όρους του σχετικού συμβολαίου. Η συνολική καθαρή εύλογη αξία των παραγώγων μπορεί να μεταβάλλεται σημαντικά με την πάροδο του χρόνου.

Αντισταθμιστική λογιστική

Η Εταιρία εφαρμόζει αντισταθμιστική λογιστική εύλογης αξίας μέσω παραγώγων νοουμένου ότι τηρούνται τα απαιτούμενα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική. Επίσης, προβαίνει σε συναλλαγές σε παράγωγα τα οποία αποτελούν οικονομική αντιστάθμιση κινδύνων (αντιστάθμιση μεταβολών στις τιμές επιτοκίων, συναλλάγματος ή άλλους κινδύνους) τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική. Ως αποτέλεσμα, τα παράγωγα αυτά αναγνωρίζονται ως παράγωγα για σκοπούς εμπορίας και τα κέρδη ή οι ζημιές από τη μεταβολή της εύλογης αξίας τους αναγνωρίζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που καθορίζονται ως μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας και στην εύλογη αξία των αντισταθμισμένων μέσων αναγνωρίζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Η Εταιρία χρησιμοποιεί συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων για να αντισταθμίσει τον κίνδυνο επιτοκίων που προκύπτει από πιθανή αρνητική μεταβολή στην εύλογη αξία ομολόγων διαθέσιμων προς πώληση, που φέρουν σταθερό επιτόκιο και δανείων και καταθέσεων πελατών σταθερού επιτοκίου.

19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Αντισταθμιστική λογιστική (συνέχεια)

Αντισταθμίσεις καθαρής επένδυσης

Ο ισολογισμός της Εταιρίας επηρεάζεται από συναλλαγματικές διαφορές μεταξύ του Ευρώ και των άλλων νομισμάτων λειτουργίας των υποκαταστημάτων εξωτερικού. Η Εταιρία αντισταθμίζει τον δομικό συναλλαγματικό κίνδυνο όταν κρίνει ότι το κόστος αυτής της αντιστάθμισης είναι εντός αποδεκτών πλαισίων (σε σχέση με τον υποκείμενο κίνδυνο). Αυτές οι αντισταθμίσεις πραγματοποιούνται μέσω δανεισμού στο ίδιο νόμισμα με το νόμισμα λειτουργίας των υποκαταστημάτων εξωτερικού και μέσω προθεσμιακών συμβολαίων συναλλάγματος.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, καταθέσεις και προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος ύψους €100.756 χιλ. και €178.605 χιλ. αντίστοιχα (2015: €178.101 χιλ. και €33.386 χιλ. αντίστοιχα) έχουν προσδιοριστεί ως αντισταθμιστικά μέσα.

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική και εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Εταιρίας.

	2016		2015	
	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία
	€000	€000	€000	€000
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.267.353	1.267.353	1.111.354	1.111.354
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	984.876	960.937	1.112.337	1.102.191
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	11.802	11.802	19.727	19.727
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	553.159	553.159	477.001	477.001
Επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	68.074	69.451	436.935	445.521
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	20.834	20.834	14.022	14.022
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	14.352.560	15.493.752	16.005.878	16.999.781
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	1.364.982	1.364.982	735.579	735.579
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	96.068	96.068	145.977	145.977
	18.719.708	19.838.338	20.058.810	21.051.153
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Οφειλές σε κεντρικές τράπεζες και καταθέσεις από τράπεζες	1.277.751	1.277.751	4.690.710	4.690.710
Συμφωνίες επαναγοράς	257.367	292.752	368.151	406.014
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	48.840	48.840	54.408	54.408
Καταθέσεις πελατών	15.045.090	15.029.167	12.694.130	12.700.673
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	502.645	502.645	568.486	568.486
Ομολογιακά δάνεια	-	-	712	712
Λοιπές υποχρεώσεις	129.413	129.413	106.788	106.788
	17.261.106	17.280.568	18.483.385	18.527.791

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων στον πιο πάνω πίνακα παρουσιάζεται κατά την ημερομηνία αναφοράς και δεν αντιπροσωπεύει οποιεσδήποτε προσδοκίες ως προς τη μελλοντική τους αξία.

Η Εταιρία χρησιμοποιεί την ακόλουθη ιεραρχία για τον καθορισμό και τη γνωστοποίηση της εύλογης αξίας:

Επίπεδο 1: επενδύσεις που επιμετρούνται με βάση χρηματιστηριακές τιμές σε ενεργείς αγορές.

Επίπεδο 2: επενδύσεις που επιμετρούνται με βάση μοντέλα αποτίμησης στα οποία όλα τα στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία είναι βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς.

Επίπεδο 3: επενδύσεις που επιμετρούνται με βάση μοντέλα αποτίμησης στα οποία τα στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία δεν είναι βασισμένα σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς.

Για περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις σε εύλογη αξία, η Εταιρία καθορίζει εάν έχουν γίνει μεταφορές μεταξύ των επιπέδων στην ιεραρχία, με την εκ νέου αξιολόγηση της κατηγοριοποίησης στο τέλος της κάθε περιόδου.

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμούνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη και μη επαναλαμβανόμενη βάση, καθώς και χρηματοοικονομικών μέσων και μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν αποτιμούνται στην εύλογη αξία αλλά για τα οποία γνωστοποιείται η εύλογη αξία μέσω μοντέλων αποτίμησης, περιγράφονται πιο κάτω. Τα μοντέλα αυτά περιλαμβάνουν τις εκτιμήσεις της Εταιρίας σχετικά με τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσε ένας επενδυτής στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας.

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμούνται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς αποτελούνται από συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων, συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος, δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος, προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος, δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών και συμβόλαια ανώτατου/κατώτατου ορίου επιτοκίων. Τα μοντέλα αποτίμησης που χρησιμοποιούνται συχνότερα περιλαμβάνουν τα μοντέλα προθεσμιακής τιμολόγησης (forward pricing models) και μοντέλα ανταλλαγής ταμειακών ροών (swap models), χρησιμοποιώντας υπολογισμούς παρούσας αξίας. Τα μοντέλα χρησιμοποιούν διάφορα δεδομένα συμπεριλαμβανομένων της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλόμενων μερών, τρέχουσες ισοτιμίες συναλλάγματος και προθεσμιακές τιμές συναλλάγματος καθώς και καμπύλες επιτοκίων.

Προσαρμογές πιστωτικής αποτίμησης (CVA) και προσαρμογές χρεωστικής αποτίμησης (DVA)

Οι προσαρμογές πιστωτικής αποτίμησης (CVA) και προσαρμογές χρεωστικής αποτίμησης (DVA) ενσωματώνονται σε εκτιμήσεις των παραγώγων, ώστε να αντικατοπτρίζουν στην εύλογη αξία την επίδραση του κινδύνου του αντισυμβαλλόμενου μέρους και την πιστωτική ποιότητα της Εταιρίας αντίστοιχα.

Η Εταιρία υπολογίζει τις προσαρμογές πιστωτικής αποτίμησης (CVA) εφαρμόζοντας την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (PD) του αντισυμβαλλόμενου μέρους, σε σχέση με τη μη αθέτηση υποχρέωσης της Εταιρίας, στην αναμενόμενη θετική έκθεση της Εταιρίας στον αντισυμβαλλόμενο και πολλαπλασιάζοντας το αποτέλεσμα με τη ζημιά που αναμένεται σε περίπτωση αθέτησης. Αντίθετα, η Εταιρία υπολογίζει τις προσαρμογές χρεωστικής αποτίμησης (DVA), εφαρμόζοντας τη δική της πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (PD), σε σχέση με τη μη αθέτηση του αντισυμβαλλόμενου, στην αναμενόμενη θετική έκθεση του αντισυμβαλλόμενου στην Εταιρία και πολλαπλασιάζοντας το αποτέλεσμα με τη ζημιά που αναμένεται σε περίπτωση αθέτησης. Και οι δύο υπολογισμοί υπολογίζονται για όλη τη διάρκεια της πιθανής έκθεσης.

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (συνέχεια)

Η αναμενόμενη έκθεση των παραγώγων υπολογίζεται σύμφωνα με τους νέους κανονισμούς κεφαλαιακών απαιτήσεων (CRR) και λαμβάνει υπόψη τις συμφωνίες συμψηφισμού, εφόσον αυτές υπάρχουν. Έχει υιοθετηθεί μια γενική παραδοχή για καθορισμό ζημιάς από αθέτηση υποχρέωσης (LGD) σύμφωνα με τα πρότυπα του κλάδου. Εναλλακτικές παραδοχές για τον καθορισμό ζημιάς από αθέτηση υπόσχεσης (LGD) μπορούν να υιοθετηθούν όταν αυτό υποστηρίζεται από τον τύπο της έκθεσης και τα διαθέσιμα δεδομένα.

Η Εταιρία δεν έχει στην κατοχή της σημαντικά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία αποτιμούνται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης που δεν είναι βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς.

Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση και άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

Οι επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση και άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων που αποτιμούνται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης ή τιμολόγησης, αποτελούνται κυρίως από μη εισηγμένες μετοχές και ομόλογα. Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης που άλλοτε περιλαμβάνουν δεδομένα βασισμένα σε παρατηρήσιμα στοιχεία αγοράς και άλλοτε βασισμένα σε παρατηρήσιμα και σε μη παρατηρήσιμα στοιχεία.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Η εύλογη αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες βασίζεται στην παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών. Οι αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές έχουν υπολογιστεί βάσει των αναμενόμενων ποσοστών ζημιών ανά χαρτοφυλάκιο δανείου, λαμβάνοντας υπόψη την προσδοκώμενη πιστοληπτική ποιότητα των δανειοληπτών. Το προεξοφλητικό επιτόκιο περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν το κόστος χρηματοδότησης και το κόστος κεφαλαίου.

Καταθέσεις πελατών

Η εύλογη αξία των καταθέσεων πελατών προσδιορίζεται με υπολογισμούς της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών. Ο συντελεστής προεξόφλησης λαμβάνει υπόψη το τρέχον επιτόκιο αγοράς και την πιστοληπτική διαβάθμιση της Εταιρίας. Η εύλογη αξία των καταθέσεων αποπληρωτέων σε πρώτη ζήτηση και των καταθέσεων που προστατεύονται από το Σχέδιο Προστασίας Καταθέσεων προσεγγίζει τη λογιστική τους αξία.

Συμφωνίες επαναγοράς

Οι συμφωνίες επαναγοράς είναι εξασφαλισμένες καταθέσεις τραπεζών. Με δεδομένο ότι η εξασφάλιση που παρέχει η Εταιρία είναι μεγαλύτερη από το ποσό που δανείζεται, ο υπολογισμός της εύλογης αξίας αυτών των συμφωνιών επαναγοράς λαμβάνει μόνο υπόψη την διαχρονική αξία του χρήματος.

Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες

Τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες με λήξη πέραν του ενός έτους, προεξοφλούνται με ένα κατάλληλο επιτόκιο χωρίς κίνδυνο (risk-free rate) συν το πιστωτικό περιθώριο του κάθε αντισυμβαλλομένου. Για βραχυπρόθεσμο δανεισμό, η εύλογη αξία προσεγγίζει τη λογιστική αξία.

Καταθέσεις από τράπεζες

Δεδομένου ότι σχεδόν όλες οι καταθέσεις από τράπεζες είναι βραχυπρόθεσμες, η εύλογη αξία προσεγγίζει τη λογιστική αξία.

Επενδύσεις σε ακίνητα

Η εύλογη αξία επενδύσεων σε ακίνητα καθορίζεται από εκτιμήσεις που έγιναν από εξωτερικούς προσοντούχους, ανεξάρτητους εκτιμητές και εσωτερικούς προσοντούχους εκτιμητές. Περισσότερες πληροφορίες για τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν γνωστοποιούνται πιο κάτω.

Ακίνητα και εξοπλισμός

Τα ιδιόκτητα ακίνητα περιλαμβάνουν γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία τους καθορίστηκε από εκτιμήσεις που έγιναν από εξωτερικούς, προσοντούχους, ανεξάρτητους εκτιμητές και εσωτερικούς προσοντούχους εκτιμητές. Περισσότερες πληροφορίες για τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν γνωστοποιούνται πιο κάτω.

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης

Τα παρατηρήσιμα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στα μοντέλα για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας των μη εισηγμένων μετοχών και ομολόγων περιλαμβάνουν, όπου ισχύει, τρέχουσες και αναμενόμενες τιμές επιτοκίων της αγοράς, αναμενόμενα από την αγορά ποσοστά αθέτησης, τον κίνδυνο της χώρας και τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου μέρους, καθώς και εκπτώσεις ρευστότητας της αγοράς.

Η ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Εταιρίας που επιμετρούνται στην εύλογη αξία ή για τα οποία η εύλογη αξία γνωστοποιείται, κατά επίπεδο παρουσιάζεται πιο κάτω:

2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία				
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	-	11.625	11.625
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	346	-	346
<i>Ιδιόκτητα ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	-	181.754	181.754
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	793	-	793
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	15.875	-	15.875
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	480	-	480
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	85	-	85
	-	17.233	-	17.233
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας – συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	87	-	87
Καθαρές επενδύσεις – προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	3.514	-	3.514
	-	3.601	-	3.601
<i>Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων</i>				
Επενδύσεις προς εμπορία	1.376	-	-	1.376
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	-	10.426	-	10.426
	1.376	10.426	-	11.802
<i>Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση</i>	545.759	-	7.400	553.159
	547.135	31.606	200.779	779.520
Άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μη επιμετρημένα στην εύλογη αξία				
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	-	960.937	-	960.937
Δάνεια και απαιτήσεις – επενδύσεις	-	69.451	-	69.451
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	15.493.752	15.493.752
	-	1.030.388	15.493.752	16.524.140

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης (συνέχεια)

Για τις επενδύσεις σε μετοχές διαθέσιμες προς πώληση που κατηγοριοποιούνται σε Επίπεδο 3 για μια επένδυση με λογιστική αξία ύψους €5.532 χιλ. μια αλλαγή στο συντελεστή μετατροπής κατά 10% θα είχε ως αποτέλεσμα αλλαγή στην αξία των επενδύσεων σε μετοχές κατά €553 χιλ.

2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Υποχρεώσεις σε εύλογη αξία				
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	589	-	589
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	8.430	-	8.430
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	1.901	-	1.901
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	198	-	198
	-	11.118	-	11.118
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας – συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	37.463	-	37.463
Καθαρές επενδύσεις – προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	259	-	259
	-	37.722	-	37.722
	-	48.840	-	48.840
Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μη επιμετρημένες στην εύλογη αξία				
Καταθέσεις από τράπεζες	-	427.737	-	427.737
Συμφωνίες επαναγοράς	-	292.752	-	292.752
Καταθέσεις πελατών	-	-	15.029.167	15.029.167
	-	720.489	15.029.167	15.749.656

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης (συνέχεια)

2015	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία				
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	-	11.688	11.688
<i>Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση</i>				
Οικιστικά	-	2.095	-	2.095
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	5.222	2.450	7.672
	-	7.317	2.450	9.767
<i>Ιδιόκτητα ακίνητα</i>				
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	-	-	180.994	180.994
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	1.112	-	1.112
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	12.235	-	12.235
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	141	-	141
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	8	-	8
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών	-	477	-	477
	-	13.973	-	13.973
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας – συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	45	-	45
Καθαρές επενδύσεις – προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	4	-	4
	-	49	-	49
<i>Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων</i>				
Επενδύσεις προς εμπορία	2.297	-	-	2.297
Άλλες επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	-	17.430	-	17.430
	2.297	17.430	-	19.727
<i>Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση</i>	442.336	-	34.665	477.001
	444.633	38.769	229.797	713.199
Άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μη επιμετρημένα στην εύλογη αξία				
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	-	1.102.191	-	1.102.191
Δάνεια και απαιτήσεις – επενδύσεις	-	424.070	-	424.070
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	16.999.781	16.999.781
	-	1.526.261	16.999.781	18.526.042

Για τις επενδύσεις σε μετοχές διαθέσιμες προς πώληση που κατηγοριοποιούνται σε Επίπεδο 3 για μια επένδυση με λογιστική αξία ύψους €32.489 χιλ. μια αλλαγή στο συντελεστή μετατροπής κατά 10% θα είχε ως αποτέλεσμα αλλαγή στην αξία των επενδύσεων σε μετοχές κατά €475 χιλ.

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα μοντέλα αποτίμησης (συνέχεια)

2015	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Υποχρεώσεις σε εύλογη αξία				
<i>Παράγωγα για σκοπούς εμπορίας</i>				
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	5.666	-	5.666
Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος	-	5.729	-	5.729
Συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	2.305	-	2.305
Δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος	-	167	-	167
Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς σε δείκτες τιμών μετοχών	-	441	-	441
Συμβόλαια ανώτατου/κατώτατου ορίου επιτοκίων	-	53	-	53
	-	14.361	-	14.361
<i>Παράγωγα τα οποία πληρούν τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική</i>				
Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας – συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων	-	39.570	-	39.570
Καθαρές επενδύσεις – προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος	-	477	-	477
	-	40.047	-	40.047
	-	54.408	-	54.408
Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μη επιμετρημένες στην εύλογη αξία				
Καταθέσεις από τράπεζες	-	237.860	-	237.860
Συμφωνίες επαναγοράς	-	406.014	-	406.014
Καταθέσεις πελατών	-	-	12.700.673	12.700.673
	-	643.874	12.700.673	13.344.547

Τα μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες, η χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες και τα κρατικά αξιόγραφα είναι χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η λογιστική αξία είναι μία λογική προσέγγιση της εύλογης αξίας, επειδή έχουν από τη φύση τους ως επί το πλείστον μικρή διάρκεια ή αναπροσαρμόζονται τακτικά στις τρέχουσες τιμές της αγοράς. Τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία, λοιπές υποχρεώσεις και τα υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος έχουν χρηματοοικονομική φύση και η λογιστική τους αξία είναι μια λογική προσέγγιση της εύλογης τους αξίας.

Κατά τα έτη 2016 και 2015 δεν υπήρχαν σημαντικές μεταφορές μεταξύ του Επίπεδου 1 και Επίπεδου 2.

Κινήσεις στο Επίπεδο 3 χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία

Μεταφορές από το Επίπεδο 3 στο Επίπεδο 2 συμβαίνουν όταν η αγορά κάποιων ομολόγων γίνεται ρευστή, και εξαλείφεται η ανάγκη για τη χρήση απαιτούμενων σημαντικών μη παρατηρήσιμων στοιχείων αποτίμησης. Μετά την μεταφορά στο Επίπεδο 2 τα μέσα επιμετρούνται χρησιμοποιώντας μοντέλα επιμέτρησης που περιλαμβάνουν παρατηρήσιμα στοιχεία της αγοράς. Οι μεταφορές στο Επίπεδο 3 αντικατοπτρίζουν αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς όταν κάποια μέσα γίνονται λιγότερο ρευστά. Έτσι, η Εταιρία απαιτεί σημαντικά μη παρατηρήσιμα στοιχεία για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Κινήσεις στο Επίπεδο 3 χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία (συνέχεια)

Η κίνηση των περιουσιακών στοιχείων στο Επίπεδο 3 που επιμετρούνται στην εύλογη αξία παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016				2015			
	Επενδύσεις σε ακίνητα	Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	Ιδιότητα ακίνητα	Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	Επενδύσεις σε ακίνητα	Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	Ιδιότητα ακίνητα	Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	11.688	2.450	180.994	34.665	250.888	1.367	201.671	2.598
Προσθήκες	-	-	2.312	5.435	39.343	-	1.099	-
Πωλήσεις	-	(2.450)	-	(32.489)	(3.853)	(9.946)	-	(33)
Μεταφορά από τα ιδιότητα ακίνητα στις επενδύσεις σε ακίνητα	-	-	-	-	13.690	-	(13.690)	-
Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση	-	-	-	-	(17.081)	17.081	-	-
Μεταφορά στα αποθέματα ακινήτων (Σημ. 26)	-	-	-	-	(282.855)	(247)	-	-
Μεταφορά από πώληση της Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ στο υποκατάστημα της Ελλάδας	-	-	-	-	43.454	4.286	-	-
Μεταφορά στο Επίπεδο 2	-	-	-	-	-	(7.317)	-	-
Καθαρές (ζημιές)/κέρδη από μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων	-	-	-	(21)	-	-	-	31.845
Αποσβέσεις έτους	-	-	(1.552)	-	-	-	(1.726)	-
Απομείωση έτους (Σημ. 24)	-	-	-	-	-	-	(288)	-
Ζημιές επανεκτίμησης	(63)	-	-	-	(32.271)	(2.774)	(6.072)	-
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	(190)	373	-	-	255
31 Δεκεμβρίου	11.625	-	181.754	7.400	11.688	2.450	180.994	34.665

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων

Επενδύσεις σε ακίνητα, επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση και ιδιότητα ακίνητα

Η κύρια μέθοδος αποτίμησης ακινήτων που εφαρμόζεται από την Εταιρία είναι η συγκριτική μέθοδος αγοράς, αναπροσαρμοσμένη για τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και των καταστάσεων που αφορούν τα συγκεκριμένα ακίνητα. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, η Εταιρία χρησιμοποιεί επίσης τη μέθοδο κεφαλαιοποίησης εισοδήματος. Οι πιο κάτω πίνακες περιγράφουν τις βασικές παραμέτρους που χρησιμοποιήθηκαν στις εκτιμήσεις για τις επενδύσεις σε ακίνητα, επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση και τα ιδιότητα ακίνητα.

Ανάλυση επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση

Είδος και χώρα	2016	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Κύπρος	11.625	€73	δ/ε	€1.130	4%	€1.660	€125	30.001	7.078	14
Ηνωμένο Βασίλειο	346	€97	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	δ/ε	304	87
Σύνολο	11.971									

Ανάλυση ιδιότητα ακινήτων

Είδος και χώρα	2016	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Κύπρος	181.754	€27-€434	δ/ε	€588-€2.102	5%-6%	€566-€8.860	€139-€3.007	390-53.155	94-10.985	9-37

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων (συνέχεια)

Ανάλυση επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση

Είδος και χώρα	2015	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
Οικιστικά	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Ηνωμένο Βασίλειο	2.095	€548	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€12.965	δ/ε	δ/ε	156	46
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα										
Κύπρος	11.688	€117	δ/ε	€1.302	4%	€2.773	€152	30.001	4.323	13
Ελλάδα	2.450	€480	δ/ε	δ/ε	7%-10%	€3.926	δ/ε	447	624	8
Ηνωμένο Βασίλειο	5.222	€110-€230	δ/ε	δ/ε	δ/ε	€1.013-€3.123	δ/ε	δ/ε	233-954	26-116
	19.360									
Σύνολο	21.455									

Ανάλυση ιδιόκτητων ακινήτων

Είδος και χώρα	2015	Ετήσια εκτιμημένη αξία μίσθωσης ανά τ.μ.	Ετήσια αύξηση ενοικίου	Εκτιμημένο κόστος κτιρίου ανά τ.μ.	Απόδοση	Εκτιμημένη εύλογη αξία ανά τ.μ.	Εκτιμημένο κόστος γης ανά τ.μ.	Γη	Εμβαδόν κτιρίου	Ηλικία κτιρίου
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	€000							τ.μ.	τ.μ.	Χρόνια
Κύπρος	180.994	€23-€434	δ/ε	€674-€2.102	5%-6%	€566-€8.860	€138-€3.007	390-53.155	94-10.985	8-36

20. Επιμέτρηση της εύλογης αξίας (συνέχεια)

Πολιτική αποτίμησης και ανάλυση ευαισθησίας στοιχείων (συνέχεια)

Ανάλυση ευαισθησίας

Οι πλείστες εκτιμήσεις των ακινήτων της Εταιρίας έχουν κατηγοριοποιηθεί ως Επίπεδο 3. Σημαντικές αυξήσεις/μειώσεις στις εκτιμημένες αξίες ανά τετραγωνικό μέτρο για ακίνητα που εκτιμούνται βάσει της συγκριτικής μεθόδου αγοράς ή σημαντικές αυξήσεις/μειώσεις στην εκτιμημένη αξία μίσθωσης ή απόδοσης για ακίνητα που εκτιμήθηκαν βάσει της μεθόδου κεφαλαιοποίησης εισοδήματος θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικά ψηλότερη/χαμηλότερη εύλογη αξία στα ακίνητα.

21. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2016	2015
	€000	€000
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	17.745.707	19.986.349
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (Σημ. 41)	(3.393.147)	(3.980.471)
	14.352.560	16.005.878

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση παρουσιάζονται στη Σημείωση 43.

Επιπρόσθετες αναλύσεις και πληροφορίες αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο καθώς και ανάλυση των προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες παρατίθενται στη Σημείωση 41.

22. Υπόλοιπα και συναλλαγές με εταιρίες του Συγκροτήματος

Χρεωστικά υπόλοιπα με εταιρίες Συγκροτήματος

Όνομα εταιρίας Συγκροτήματος	2016	2015
	€000	€000
Κυπριακός Οργανισμός Επενδύσεων και Αξιών Λτδ (CISCO)	2.042	1.072
Γενικές Ασφάλειες Κύπρου Λτδ	855	2.251
EuroLife Ltd	400	4.393
Κέρμια Λτδ	1.978	1.978
Finerose Properties Ltd	216	38.935
Hydrobius Ltd	42.453	-
Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd	3	24.905
Κύπρου Εμπορική ΑΕ	55	-
Cyprus Leasing S.A.	10.093	12.491
MC Investment Assets Management LLC	2.631	2.631
Κυπρου Finance (NL) B.V	317.136	317.142
Bank of Cyprus UK Ltd	66.966	71.010
Obafemi Holdings Ltd	6.684	6.822
S.Z. Eliades Leisure Ltd	3.386	-
K. Athienitis Kalamon Ltd	22.662	-
Fortuna Astrum Ltd	4.238	-
Stamoland Properties Ltd	5.671	-
Εταιρίες του Συγκροτήματος που κατέχουν ακίνητα στην Κύπρο	807.339	186.055
Εταιρίες του Συγκροτήματος που κατέχουν ακίνητα στη Ρουμανία	69.229	64.853
Άλλες εταιρίες του Συγκροτήματος στην Κύπρο	945	1.041
Σύνολο	1.364.982	735.579

22. Υπόλοιπα και συναλλαγές με εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Χρεωστικά υπόλοιπα με εταιρίες Συγκροτήματος (συνέχεια)

	2016	2015
	€000	€000
Ενήμερα	750.057	143.345
Απομειωμένα	614.925	592.234
	1.364.982	735.579

Η πρόβλεψη για απομείωση υπολοίπων με εταιρίες του Συγκροτήματος που αναγνωρίστηκε κατά τη διάρκεια του 2016 ανέρχεται σε €33.356 χιλ. (2015: €27.039 χιλ.) (Σημ. 14). Η πρόβλεψη για απομείωση που αναγνωρίστηκε κατά τη διάρκεια του 2016, αφορά κυρίως ποσό εισπρακτέο που προκύπτει από την πώληση των δραστηριοτήτων στη Ρωσία το 2015 και τη χρηματοδότηση που δόθηκε στις εταιρίες του Συγκροτήματος που κατέχουν ακίνητα, των οποίων η αξία των εν λόγω ακινήτων έχει μειωθεί.

Πιστωτικά υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος

Όνομα εταιρίας Συγκροτήματος	2016	2015
	€000	€000
JCC Payment Systems Ltd	25.015	20.663
Κυπριακός Οργανισμός Επενδύσεων και Αξιών Λτδ (CISCO)	3.677	3.788
Γενικές Ασφάλειες Κύπρου Λτδ	31.823	33.129
EuroLife Ltd	20.112	31.143
Kermia Properties & Investments Ltd	6.035	5.526
Κέρμια Λτδ	2.300	685
Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd	1.823	59.620
Κύπρου Ζωής (υποκατάστημα της EuroLife Ltd)	2.411	2.094
Κυπρου Securities S.A.	1.651	1.650
Cyprus Leasing S.A.	1.687	296
MC Investment Assets Management LLC	2.297	8.077
Cytrustees Investment Public Company Ltd	851	1.041
Κυπρου Finance (NL) B.V.	369.553	369.316
Bank of Cyprus UK Ltd	29.250	28.624
Obafemi Holdings Ltd	175	122
Εταιρίες Συγκροτήματος που κατέχουν ακίνητα στη Ρουμανία	1.493	671
Άλλες εταιρίες Συγκροτήματος στην Κύπρο	2.492	2.041
Σύνολο	502.645	568.486

Μερίσματα που εισπράχθηκαν από θυγατρικές και συγγενείς εταιρίες

	2016	2015
	€000	€000
Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd	39.235	-
Κέρμια Λτδ	24.000	-
JCC Payment Systems Ltd	15.000	3.000
EuroLife Ltd	13.000	13.500
Γενικές Ασφάλειες Κύπρου Λτδ	10.000	6.000
LCP Holdings and Investments Public Ltd	-	1.904
Labancor Ltd	-	1.558
CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd	6.621	7.580
	107.856	33.542

22. Υπόλοιπα και συναλλαγές με εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Συναλλαγές με εταιρίες του Συγκροτήματος

	2016	2015
	€000	€000
Έσοδα από τόκους	20.609	21.314
Έξοδα από τόκους	4.211	6.249
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	4.366	2.943
Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	78	-
Άλλα έσοδα	242	280
Άλλα λειτουργικά έξοδα	1.963	1.106

23. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες

Λογιστική αξία της επένδυσης σε συγγενείς εταιρίες

	2016	2015
	€000	€000
CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd	95.068	95.068
Interfund Investments Plc	2.225	2.225
Aris Capital Management LLC	-	-
Rosequeens Properties Limited	-	-
Rosequeens Properties SRL	-	-
Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ	-	-
D.J. Karapatakis & Sons Limited	-	-
Rodhagate Entertainment Ltd	-	-
Fairways Automotive Holdings Ltd	-	-
	97.293	97.293

Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες

CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd

Ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας το 2013, αποκτήθηκε από την Εταιρία το 49,9% της CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd, μητρική εταιρία συγκροτήματος ασφαλιστικών εταιριών στην Κύπρο και στην Ελλάδα.

Τα κύρια οικονομικά μεγέθη της συγγενούς εταιρίας είναι ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	696.005	676.915
Υποχρεώσεις	(481.234)	(465.416)
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της αξίας των συμβολαίων σε ισχύ	214.771	211.499

23. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες (συνέχεια)

Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες (συνέχεια)

CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd (συνέχεια)

Η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd κατέχει καταθέσεις στην Εταιρία ύψους €10.310 χιλ. Οι συναλλαγές μεταξύ της CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd και της Εταιρίας παρουσιάζονται στον πιο κάτω πίνακα:

	2016	2015
	€000	€000
Έξοδα από τόκους που πληρώθηκαν από την Εταιρία	197	239
Άλλα έξοδα που πληρώθηκαν από την Εταιρία	92	239
Άλλα έσοδα που εισπράχθηκαν από την Εταιρία	-	2

Interfund Investments Plc

Η Εταιρία κατέχει 23,12% στην Interfund Investments Plc, η οποία δραστηριοποιείται στην Κύπρο ως επενδυτική εταιρία κλειστού τύπου και είναι εισηγμένη στο ΧΑΚ. Η αγοραία αξία της επένδυσης είναι €1.399 χιλ. (2015: €1.372 χιλ.).

Κατά τη διάρκεια του ετών 2016 και 2015 δεν υπήρξαν σημαντικές συναλλαγές μεταξύ της Εταιρίας και της συγγενούς εταιρίας.

Rosequeens Properties Limited και Rosequeens Properties SRL

Η Εταιρία κατέχει πραγματικό ποσοστό ύψους 33% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας Rosequeens Properties SRL, η οποία είναι εγγεγραμμένη στη Ρουμανία και είναι ιδιοκτήτρια εμπορικού κέντρου στην Ρουμανία. Το μερίδιο αποκτήθηκε αφού η Εταιρία έλαβε μέρος σε διαδικασία δημόσιου πλειστηριασμού στα πλαίσια διακανονισμού οφειλόμενων χρεών ύψους €21 εκατ. περίπου. Η Εταιρία απομείωσε πλήρως την επένδυση αυτή σε προηγούμενα χρόνια.

Aris Capital Management LLC

Η Εταιρία κατέχει ποσοστό συμμετοχής 30% του μετοχικού κεφαλαίου της Aris Capital Management LLC το οποίο μεταφέρθηκε στην Εταιρία μετά την εξαγορά ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας. Κατά τη διάρκεια του 2016 και 2015, δεν υπήρχαν σημαντικές συναλλαγές μεταξύ της Εταιρίας και της συγγενούς εταιρίας. Η Εταιρία απομείωσε πλήρως την επένδυση αυτή σε προηγούμενα χρόνια.

Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ

Κατά τη διάρκεια του έτους, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων της, η Εταιρία απέκτησε ποσοστό ύψους 15% στο μετοχικό κεφάλαιο της Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ. Η Μ.Σ. (Σκύρα) Βάσας Λτδ είναι η μητρική εταιρία συγκροτήματος εταιριών (συγκρότημα Σκύρα Βάσας) με δραστηριότητες στην παραγωγή, επεξεργασία και διανομή υλικών (θρυμματισμένες πέτρες και άμμος) και παροχή άλλων δομικών υλικών, και υπηρεσίες που βασίζονται σε βασικά προϊόντα όπως έτοιμο σκυρόδεμα, ασφαλτος και συσκευασία υλικών. Η Εταιρία θεωρεί ότι ασκεί σημαντική επιρροή στο συγκρότημα Σκύρα Βάσας καθώς μπορεί να εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και να ψηφίζει για θέματα που αφορούν τις δραστηριότητες του συγκροτήματος Σκύρα Βάσας. Η επένδυση θεωρείται ότι υπέστη πλήρη απομείωση και η αξία της περιορίζεται στο μηδέν.

D.J. Karapatakis & Sons Limited και Rodhagate Entertainment Ltd

Κατά τη διάρκεια του έτους, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων της, η Εταιρία απέκτησε ποσοστό ύψους 7,5% στο μετοχικό κεφάλαιο της D.J. Karapatakis & Sons Limited και της Rodhagate Entertainment Ltd, με δραστηριότητες που αφορούν την αναψυχή, τον τουρισμό, τον κινηματογράφο και τη ψυχαγωγία στην Κύπρο. Η Εταιρία θεωρεί ότι ασκεί σημαντική επιρροή στις δύο εταιρίες καθώς μπορεί να εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και να ψηφίζει για θέματα που αφορούν τις δραστηριότητες των δύο εταιριών. Οι επενδύσεις θεωρούνται ότι υπέστησαν πλήρη απομείωση και η αξία τους περιορίζεται στο μηδέν.

Fairways Automotive Holdings Ltd

Κατά τη διάρκεια του έτους, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων του, το Συγκρότημα απέκτησε το 45% στο μετοχικό κεφάλαιο της Fairways Automotive Holdings Ltd. Η Fairways Automotive Holdings Ltd είναι η μητρική εταιρία της Fairways Ltd η οποία δραστηριοποιείται στην εισαγωγή και εμπορία των μηχανοκίνητων οχημάτων και ανταλλακτικών. Το Συγκρότημα θεωρεί ότι ασκεί σημαντική επιρροή στην εταιρία. Η επένδυση θεωρείται ότι υπέστη πλήρη απομείωση και η αξία της περιορίζεται στο μηδέν.

24. Ακίνητα και εξοπλισμός

2016	Ακίνητα	Εξοπλισμός	Σύνολο
	€000	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	183.594	14.633	198.227
Προσθήκες	2.777	6.184	8.961
Μεταφορά από άυλα περιουσιακά στοιχεία (Σημ. 25)	-	456	456
Πωλήσεις και διαγραφές	(59)	(148)	(207)
Αποσβέσεις έτους (Σημ. 13)	(2.572)	(4.978)	(7.550)
Συναλλαγματικές διαφορές	1	-	1
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	183.741	16.147	199.888

1 Ιανουαρίου 2016			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	217.821	100.845	318.666
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(34.227)	(86.212)	(120.439)
Λογιστική αξία	183.594	14.633	198.227

31 Δεκεμβρίου 2016			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	219.939	105.716	325.655
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(36.198)	(89.569)	(125.767)
Λογιστική αξία	183.741	16.147	199.888

24. Ακίνητα και εξοπλισμός (συνέχεια)

2015	Ακίνητα	Εξοπλισμός	Σύνολο
	€000	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	205.340	15.766	221.106
Προσθήκες	1.769	3.866	5.635
Επανεκτίμηση	(6.072)	-	(6.072)
Μεταφορά σε επενδύσεις ακινήτων (Σημ. 20)	(13.726)	-	(13.726)
Πωλήσεις και διαγραφές	-	(188)	(188)
Αποσβέσεις έτους (Σημ. 13)	(3.426)	(4.811)	(8.237)
Απομείωση έτους (Σημ. 14)	(288)	-	(288)
Συναλλαγματικές διαφορές	(3)	-	(3)
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	183.594	14.633	198.227

1 Ιανουαρίου 2015			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	237.871	104.113	341.984
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(32.531)	(88.347)	(120.878)
Λογιστική αξία	205.340	15.766	221.106

31 Δεκεμβρίου 2015			
Κόστος ή εκτιμημένη αξία	217.821	100.845	318.666
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(34.227)	(86.212)	(120.439)
Λογιστική αξία	183.594	14.633	198.227

Η λογιστική αξία των ακινήτων της Εταιρίας αποτελείται από:

	2016	2015
	€000	€000
Ιδιόκτητα ακίνητα	181.754	180.994
Δαπάνες βελτίωσης σε μισθωμένα ακίνητα	1.987	2.600
	183.741	183.594

Τα ιδιόκτητα ακίνητα περιλαμβάνουν γη αξίας €77.127 χιλ. (2015: €74.816 χιλ.) για την οποία δεν υπολογίζονται αποσβέσεις.

24. Ακίνητα και εξοπλισμός (συνέχεια)

Η πολιτική της Εταιρίας είναι να διενεργεί επανεκτιμήσεις των ιδιόκτητων ακινήτων περιοδικά (κάθε 3 με 5 χρόνια), αλλά πιο συχνές επανεκτιμήσεις μπορεί να εκτελεστούν όταν υπάρχουν σημαντικές και ασταθείς κινήσεις στις τιμές. Ως αποτέλεσμα των οικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν στην Κύπρο και την επίδρασή τους στην αγορά ακινήτων, η Εταιρία πραγματοποίησε εκτιμήσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Ως αποτέλεσμα, αναγνωρίστηκε καθαρή ζημιά από επανεκτίμηση ύψους €6.072 χιλ. στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων και ζημιά απομείωσης ύψους €288 χιλ. αναγνωρίστηκε στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι εκτιμήσεις γίνονται από προσοντούχους εκτιμητές με βάση την τρέχουσα αγοραία αξία των ακινήτων, χρησιμοποιώντας παρατηρημένες τιμές και/ή πρόσφατες συναλλαγές της αγοράς αναλόγως της τοποθεσίας του ακινήτου. Λεπτομέρειες για τις τεχνικές εκτιμήσεων και τις παραμέτρους που χρησιμοποιήθηκαν παρουσιάζονται στη Σημείωση 20.

Η λογιστική αξία των ιδιόκτητων ακινήτων με βάση το κόστος μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2016 θα ήταν €130.699 χιλ. (2015: €129.940 χιλ.).

25. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Λογισμικά προγράμματα

	2016	2015
	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	14.773	13.105
Προσθήκες	9.486	7.424
Μεταφορά σε εξοπλισμό (Σημ. 24)	(456)	-
Πωλήσεις και διαγραφές	(12)	-
Αποσβέσεις έτους (Σημ. 13)	(6.110)	(5.756)
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	17.681	14.773

1 Ιανουαρίου		
Κόστος	106.143	98.726
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(91.370)	(85.621)
Λογιστική αξία	14.773	13.105

31 Δεκεμβρίου		
Κόστος	121.187	106.143
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	(103.506)	(91.370)
Λογιστική αξία	17.681	14.773

26. Αποθέματα ακινήτων

Η λογιστική αξία των αποθεμάτων καθορίζεται ως η χαμηλότερη τιμή μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Απομείωση αναγνωρίζεται αν η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι χαμηλότερη του κόστους του αποθέματος ακινήτων. Κατά το 2016, αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης ύψους €11.745 χιλ. στην 'Απομείωση μη χρηματοοικονομικών μέσων' στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων που προκύπτει από την επιμέτρηση των στοιχείων στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (2015: απομείωση €9.709 χιλ.). Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 αποθέματα ύψους €272.261 χιλ. (2015: €274.214 χιλ.) επιμετρούνται στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία που είναι περίπου η εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης.

Τα αποθέματα ακινήτων συμπεριλαμβάνουν οικιστικά, γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα, βιοτεχνίες και βιομηχανίες, ξενοδοχεία, γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια) και ακίνητα υπό κατασκευή. Τα αποθέματα ακινήτων που εκχωρήθηκαν ως εξασφάλιση για διευκολύνσεις χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες στα πλαίσια πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) ανέρχονται σε €22.055 χιλ. (2015: €21.875 χιλ.).

Η λογιστική αξία των αποθεμάτων ακινήτων αναλύεται στους πίνακες πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Λογιστική αξία 1 Ιανουαρίου	276.095	822
Προσθήκες	258.555	1.880
Πωλήσεις	(27.907)	-
Μεταφορά από επενδύσεις ακινήτων (Σημ. 20)	-	282.855
Μεταφορά από μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση (Σημ. 20)	-	247
Απομείωση (Σημ. 14)	(11.745)	(9.709)
Λογιστική αξία 31 Δεκεμβρίου	494.998	276.095

Ανάλυση ανά είδος και χώρα	Κύπρος	Ελλάδα	Ρουμανία	Σύνολο
2016	€000	€000	€000	€000
Οικιστικά	70.543	36.766	-	107.309
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	51.463	55.676	558	107.697
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες	6.643	53.735	-	60.378
Ξενοδοχεία	17.929	544	-	18.473
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)	195.159	5.617	-	200.776
Ακίνητα υπό κατασκευή	365	-	-	365
Σύνολο	342.102	152.338	558	494.998

26. Αποθέματα ακινήτων (συνέχεια)

Ανάλυση ανά είδος και χώρα	Κύπρος	Ελλάδα	Ρουμανία	Σύνολο
2015	€000	€000	€000	€000
Οικιστικά	15.221	39.176	-	54.397
Γραφεία και άλλα εμπορικά ακίνητα	30.127	63.934	1.200	95.261
Βιοτεχνίες και βιομηχανίες	1.001	59.279	-	60.280
Ξενοδοχεία	18.763	2.221	-	20.984
Γη (οικόπεδα και αγροτεμάχια)	38.598	6.210	-	44.808
Ακίνητα υπό κατασκευή	365	-	-	365
Σύνολο	104.075	170.820	1.200	276.095

27. Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία

	2016	2015
	€000	€000
Εισπρακτέα από πωλήσεις δραστηριοτήτων	57.056	98.454
Φόροι επιστρεπτέοι	31.007	35.340
Χρεώστες	315	259
Προπληρωμένα έξοδα	209	268
Περιουσιακά στοιχεία προγραμμάτων αφυπηρέτησης (Σημ. 12)	-	20
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	64.748	33.145
	153.335	167.486

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα εισπρακτέα ποσά από πωλήσεις δραστηριοτήτων, αφορούν την πώληση των δραστηριοτήτων στην Ουκρανία κατά το 2014, το οποίο είναι εξασφαλισμένο και αποπληρωτέο τον Ιούνιο 2019, ενώ το υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2015 αφορούσε την πώληση των δραστηριοτήτων στην Ουκρανία και την Ρωσία κατά το 2014 και 2015 αντίστοιχα.

Κατά το 2016, αναγνωρίστηκε αναστροφή απομείωσης ύψους €1.603 χιλ. που αφορά τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία (2015: ζημιά απομείωσης ύψους €20.070 χιλ.) (Σημ. 14).

28. Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση

	2016	2015
	€000	€000
Επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	346	9.767

Τα ακόλουθα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία κατέχονταν προς πώληση στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015:

Επενδύσεις σε ακίνητα

Οι επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση είναι ακίνητα για τα οποία η διοίκηση έχει δεσμευθεί ως προς την πώλησή τους και έχει προχωρήσει σε ένα ενεργό πρόγραμμα για την ολοκλήρωση της πώλησης αυτής. Οι πωλήσεις αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός 12 μηνών από την ημερομηνία ταξινόμησης. Οι επενδύσεις σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση επιμετρούνται στην εύλογη αξία. Τα αποτελέσματα από την αλλαγή στην εύλογη αξία τους παρουσιάζονται στα Έκδη/(Ζημιές) από επανεκτίμηση και πώληση επενδύσεων σε ακίνητα στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Η ανάλυση των επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση ανά χώρα και οι βασικές παράμετροι που χρησιμοποιήθηκαν στην επιμέτρησή τους παρουσιάζονται στη Σημ. 20.

29. Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες

Η χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες αποτελείται από δανεισμό από την ΕΚΤ στα πλαίσια των πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και χρηματοδότηση μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) από την ΚΤΚ, όπως παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

	2016	2015
	€000	€000
Μηχανισμός παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA)	200.014	3.802.058
Πράξεις Κύριας Αναχρηματοδότησης	-	150.000
Πράξεις Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης (ΠΠΜΑ)	50.000	-
Στοχευμένες Πράξεις Πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης (ΣΠΠΜΑ)	600.000	500.792
	850.014	4.452.850

Το 2014, η Εταιρία συμμετείχε στις ΣΠΠΜΑ της ΕΚΤ για το ποσό ύψους €500 εκατ. Στις 29 Ιουνίου 2016 η Εταιρία αποπλήρωσε τη χρηματοδότηση μέσω ΣΠΠΜΑ ύψους €500 εκατ. και άντλησε χρηματοδότηση για το ίδιο ποσό μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης. Τον Δεκέμβριο 2016, η Εταιρία άντλησε χρηματοδότηση ύψους €600 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ (ΣΠΠΜΑ ΙΙ) που ανακοινώθηκε από την ΕΚΤ τον Μάρτιο 2016. Επιπρόσθετα, άντλησε χρηματοδότηση ύψους €50 εκατ. μέσω του ΠΠΜΑ. Ως αποτέλεσμα τον Δεκέμβριο 2016 όλη η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης μετατράπηκε σε πιο μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση.

Τον Μάιο 2016, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση από την ΕΚΤ χρησιμοποιώντας ως εξασφάλιση ομαδοποιημένα στεγαστικά δάνεια τα οποία πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας του Πλαισίου των πρόσθετων δανειακών απαιτήσεων, όπως περιγράφονται στις περί της Εφαρμογής του Πλαισίου της Νομισματικής Πολιτικής του Ευρωσυστήματος, Οδηγίες του 2015 και 2016.

Το επιτόκιο για το ΣΠΠΜΑ ΙΙ θα είναι σταθερό για κάθε αναχρηματοδότηση στην τιμή που εφαρμόζεται για τις Πράξεις Κύριας Αναχρηματοδότησης που επικρατεί κατά την περίοδο της κατανομής και υπόκειται σε χαμηλότερο τόκο για συμβαλλόμενα μέρη των οποίων η επιλεγμένη καθαρή δανειοδότηση κατά την προκαθορισμένη περίοδο υπερβαίνει το σημείο αναφοράς. Η χαμηλότερη τιμή θα συνδέεται με το επιτόκιο στην καταθετική διευκόλυνση που ισχύει κατά τη στιγμή της κατανομής κάθε αναχρηματοδότησης.

Η χρηματοδότηση της Εταιρίας μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) φέρει τόκο ίσο με το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος, συν ένα περιθώριο. Στις 5 Ιανουαρίου 2017 η Εταιρία αποπλήρωσε πλήρως τη χρηματοδότηση μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Λεπτομέρειες σχετικά με τα επιβαρυνόμενα περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τις πιο πάνω διευκολύνσεις χρηματοδότησης παρουσιάζονται στη Σημείωση 43.

30. Καταθέσεις πελατών

	2016	2015
	€000	€000
<i>Ανά κατηγορία κατάθεσης</i>		
Όψεως	5.883.141	4.675.564
Ταμειυτηρίου	831.872	762.993
Προθεσμίας ή με προειδοποίηση	8.330.077	7.255.573
	15.045.090	12.694.130
<i>Ανά γεωγραφικό τομέα</i>		
Κύπρος	15.043.362	12.691.090
Ρουμανία	1.728	3.040
	15.045.090	12.694.130

<i>Ανά πελατειακό τομέα</i>	Κύπρος	Ρουμανία	Σύνολο
2016	€000	€000	€000
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.184.681	1.446	1.186.127
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	566.172	178	566.350
Ιδιώτες	7.778.136	104	7.778.240
Αναδιρθώσεις χρεών			
– Μεγάλες επιχειρήσεις	192.442	-	192.442
– Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	27.685	-	27.685
Ανακτήσεις χρεών			
– Μεγάλες επιχειρήσεις	11.176	-	11.176
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	4.494.755	-	4.494.755
Διαχείριση περιουσίας	788.315	-	788.315
	15.043.362	1.728	15.045.090
2015			
Μεγάλες επιχειρήσεις	978.672	2.242	980.914
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	455.133	461	455.594
Ιδιώτες	6.995.757	337	6.996.094
Αναδιρθώσεις χρεών			
– Μεγάλες επιχειρήσεις	189.196	-	189.196
– Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	35.363	-	35.363
Ανακτήσεις χρεών			
– Μεγάλες επιχειρήσεις	7.865	-	7.865
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	3.710.742	-	3.710.742
Διαχείριση περιουσίας	318.362	-	318.362
	12.691.090	3.040	12.694.130

Οι καταθέσεις ανά γεωγραφικό τομέα είναι με βάση τη χώρα στην οποία έγινε η κατάθεση.

31. Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις

	2016	2015
	€000	€000
Φόροι πληρωτέοι και σχετικές προβλέψεις	17.067	15.387
Έκτακτη εισφορά για την άμυνα πληρωτέα	5.719	6.354
Υποχρέωση προγραμμάτων αφυπηρέτησης (Σημ. 12)	22.743	12.559
Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (Σημ. 36)	22.978	33.772
Προβλέψεις για απομείωση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και ανειλημμένων υποχρεώσεων (Σημ. 14 και 36)	38.196	44.348
Δεδουλευμένα έξοδα και λοιπές προβλέψεις	50.132	51.324
Αναβαλλόμενα έσοδα	7.139	7.278
Υποχρεώσεις στη διαδικασία διακανονισμού	49.522	29.905
Λοιπές υποχρεώσεις	43.164	32.157
	256.660	233.084

Προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα

Η κίνηση για το έτος στις προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
1 Ιανουαρίου	33.772	17.987
Μεταφορά της πώλησης της Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ (Σημ. 47.3.3)	-	8.500
Αύξηση προβλέψεων (Σημ. 13)	4.988	11.616
Χρήση προβλέψεων	(7.858)	(30)
Αποδέσμευση προβλέψεων (Σημ. 13)	(7.924)	(4.300)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)
31 Δεκεμβρίου	22.978	33.772

Οι προβλέψεις για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Εκκρεμείς επιδικίες ή υπό διαιτησία διαφορές	19.978	30.772
Κανονιστικά θέματα	3.000	3.000
31 Δεκεμβρίου	22.978	33.772

Περισσότερες πληροφορίες για επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα παρουσιάζονται στη Σημείωση 36.

32. Μετοχικό κεφάλαιο

	2016		2015	
	Αριθμός μετοχών (χιλ.)	€000	Αριθμός μετοχών (χιλ.)	€000
<i>Εγκριμένο</i>				
Συνήθεις μετοχές €0,10 η κάθε μία	47.677.593	4.767.759	47.677.593	4.767.759
<i>Εκδοθέν</i>				
1 Ιανουαρίου	8.922.945	892.294	8.922.378	892.238
Έκδοση μετοχών	-	-	567	56
31 Δεκεμβρίου	8.922.945	892.294	8.922.945	892.294

Εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο

2016

Δεν υπήρχαν αλλαγές στο εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο κατά το 2016. Οι αλλαγές στο εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο που ακολούθησαν τα ψηφίσματα κατά την Έκτακτη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2016, και εφαρμόστηκαν στις 18 Ιανουαρίου 2017, παρουσιάζονται στη Σημ. 48.1.

2015

Κατά το 2015, το εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο αυξήθηκε κατά 567 χιλ. μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία.

Όλες οι εκδομένες μετοχές φέρουν τα ίδια δικαιώματα.

Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

Το αποθεματικό από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, το οποίο τηρείται με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 55 του περί Εταιριών Νόμου, Κεφ. 113, δεν είναι διαθέσιμο για διανομή υπό μορφή μερίσματος στους μετόχους.

Το αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο δημιουργήθηκε το 2014 και 2015, από την έκδοση 4.167.234 χιλ. μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία, στην τιμή των €0,24 η κάθε μία, και μειώθηκε με τα σχετικά έξοδα συναλλαγής ύψους €32.044 χιλ.

Αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου

Το αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου, το οποίο τηρείται με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 55 του περί Εταιριών Νόμου, Κεφ. 113, δεν είναι διαθέσιμο για διανομή υπό μορφή μερίσματος στους μετόχους.

Το αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου δημιουργήθηκε το 2014 με τη μείωση της ονομαστικής αξίας των συνήθων μετοχών από €1,00 η κάθε μία σε €0,10 η κάθε μία. Η μείωση κεφαλαίου ανέρχεται σε €4.280.140 χιλ. από την οποία ποσό ύψους €2.327.654 χιλ. χρησιμοποιήθηκε για τη διαγραφή συσσωρευμένων ζημιών και ποσό ύψους €1.952.486 χιλ. πιστώθηκε στο αποθεματικό από μείωση κεφαλαίου.

Ίδιες μετοχές της Εταιρίας

Οι μετοχές της Εταιρίας που κατέχονται από την Εταιρία αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια κατά την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση αυτών των μετοχών. Δεν αναγνωρίζεται οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Κατά το έτος 2016, όλες οι ίδιες μετοχές έχουν πωληθεί και επομένως δεν υπάρχουν ίδιες μετοχές στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: 684 χιλ. ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία). Η αξία κτήσης των ιδίων μετοχών στις 31 Δεκεμβρίου 2015 ήταν €36.849 χιλ.

32. Μετοχικό κεφάλαιο (συνέχεια)

Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Στις 24 Νοεμβρίου 2015, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρίας εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο να καταρτίσει και να εφαρμόσει ένα Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων και επέτρεψε στην Εταιρία την ευελιξία για αύξηση της αναλογίας μεταξύ των κυμαινόμενων στοιχείων αμοιβής και των σταθερών στοιχείων αμοιβής με ανώτατο όριο ύψους το 100% της σταθερής αμοιβής για μέλη της ανώτατης διοίκησης ('Απόφαση Μετόχων'). Το εξουσιοδοτημένο Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων περιλάμβανε τη χορήγηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών σε συγκεκριμένη ομάδα υπαλλήλων του Συγκροτήματος και σύμφωνα με τους υφιστάμενους όρους της Απόφασης Μετόχων:

- (i) ο συνολικός αριθμός μετοχών που μπορεί να εκδοθεί και να παραχωρηθεί στα πλαίσια του Μακροπρόθεσμου Σχεδίου Παροχής Κινήτρων δεν θα υπερβαίνει τις 178.458.891 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία,
- (ii) η τιμή εξάσκησης θα καθοριστεί σε €0,25 ανά μετοχή,
- (iii) τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών που θα κατοχυρωθούν θα μπορούν να εξασκηθούν μόνο μετά από τρία χρόνια από την ημερομηνία παραχώρησής τους, και
- (iv) τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών που δεν θα εξασκηθούν μέχρι τις 31 Μαρτίου 2026 θα παύσουν να έχουν οποιαδήποτε ισχύ.

Τα δικαιώματα θα σχεδιαστούν ώστε να κατοχυρώνονται μόνο εφόσον πληρούνται ορισμένες βασικές προϋποθέσεις απόδοσης, που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA), την άρση των περιορισμών μερισμάτων, την ακύρωση των κυβερνητικών εγγυήσεων και την απόδοση των επιλεγμένων υπαλλήλων.

Η προτεινόμενη ημερομηνία παραχώρησης που ορίστηκε αρχικά στις 31 Μαρτίου 2016 σύμφωνα με την Απόφαση Μετόχων έχει αναβληθεί μέχρι τη λήψη όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων για το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων.

Σε συνέχεια της τελικής απόφασης της ΔΕΕΑ 2016 που λήφθηκε τον Δεκέμβριο 2016, η απαγόρευση της ΕΚΤ των μεταβλητών αμοιβών άρθηκε και αντικαταστάθηκε με περιορισμό των μεταβλητών αμοιβών στο 10% των καθαρών εσόδων.

Σε συνέχεια της σύστασης της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και τον καθορισμό της ως τη νέα μητρική εταιρία της Εταιρίας τον Ιανουάριο 2017, το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων αντικαταστάθηκε από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών το οποίο λειτουργεί στο επίπεδο της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company. Περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στη Σημ. 48.2.

Μέχρι την ημερομηνία αντικατάστασης του Μακροπρόθεσμου Σχεδίου Παροχής Κινήτρων από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών στο επίπεδο της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company δεν εκδόθηκαν οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών.

33. Μερίσματα

Η Εταιρία υπόκειται σε απαγόρευση διανομής μερισμάτων από τις εποπτικές αρχές και ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια των ετών 2016 και 2015 δεν προτάθηκε και δεν πληρώθηκε μέρισμα.

34. Συσσωρευμένες ζημιές

Το μόνο αποθεματικό που είναι διανεμητέο ως μέρισμα είναι τα αδιανεμήτα κέρδη.

Εταιρίες, φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου, που δεν διανέμουν τουλάχιστον το 70% των κερδών τους μετά τη φορολογία όπως προσδιορίζονται από τον περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα Νόμο, κατά τη διάρκεια των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, θα θεωρείται πως έχουν διανέμει αυτό το ποσό ως μέρισμα. Έκτακτη αμυντική εισφορά προς 17% είναι πληρωτέα πάνω σε αυτή τη λογιζόμενη διανομή μερίσματος στην έκταση που οι μέτοχοι της Εταιρίας (άτομα που έχουν κατοικία την Κύπρο και εταιρίες), κατά το τέλος της περιόδου των δύο ετών από το τέλος του φορολογικού έτους στο οποίο τα κέρδη αναφέρονται, είναι άμεσα ή έμμεσα φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου. Λογιζόμενη διανομή δεν εφαρμόζεται αναφορικά με κέρδη που αναλογούν άμεσα ή έμμεσα σε μετόχους που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου και άτομα μετόχους που δεν έχουν κατοικία την Κύπρο.

Το ποσό της λογιζόμενης διανομής μερίσματος μειώνεται με οποιοδήποτε πραγματικό μέρισμα που έχει πληρωθεί για το έτος στο οποίο αναφέρονται τα κέρδη.

Αυτή η έκτακτη εισφορά για την άμυνα καταβάλλεται από την Εταιρία για λογαριασμό των μετόχων της.

Κατά τη διάρκεια του 2016 και 2015 δεν πληρώθηκε οποιαδήποτε λογιζόμενη διανομή μερίσματος από την Εταιρία.

35. Συναλλαγές για λογαριασμό πελατών

Η Εταιρία προσφέρει υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων και θεματοφυλακής που συνεπάγονται την κατοχή ή επένδυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για λογαριασμό πελατών της. Η Εταιρία δεν έχει ευθύνη έναντι των πελατών της για τυχόν αφερεγγυότητα άλλων τραπεζών ή οργανισμών. Τα περιουσιακά στοιχεία υπό διαχείριση και θεματοφυλακή δεν περιλαμβάνονται στον ισολογισμό της Εταιρίας, εκτός εάν έχουν τοποθετηθεί με την Εταιρία. Το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων υπό διαχείριση και θεματοφυλακή στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν €847.564 χιλ. (2015: €768.995 χιλ.).

36. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις

Ως μέρος των υπηρεσιών που προσφέρονται σε πελάτες, η Εταιρία εισέρχεται σε διάφορες αμετάκλητες δεσμεύσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Αυτές περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, πιστωτικές επιστολές και άλλα όρια δανείων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμα εκταμιευθεί.

Παρόλο που αυτές οι υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, εμπεριέχουν πιστωτικό κίνδυνο και ως εκ τούτου περιλαμβάνονται στη μέγιστη έκθεση της Εταιρίας σε πιστωτικό κίνδυνο (Σημ. 41).

36.1 Συμφωνίες για κεφαλαιουχικές δαπάνες

Οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμφωνίες για κεφαλαιουχικές δαπάνες σε ακίνητα, εξοπλισμό και άλλα περιουσιακά στοιχεία στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονται σε €13.536 χιλ. (2015: €12.673 χιλ.).

36.2 Επιδίκες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα

Η Εταιρία, στο πλαίσιο των συνήθων δραστηριοτήτων της υπόκειται σε έρευνες και ανακρίσεις, αιτήματα για πληροφορίες, ελέγχους, έρευνες και νομικές και άλλες διαδικασίες από τις εποπτικές αρχές, κυβερνητικούς και άλλους δημόσιους φορείς, πραγματικές και απειλούμενες, που αφορούν την καταλληλότητα και επάρκεια των συμβουλών που δόθηκαν στους πελάτες ή την απουσία συμβουλών, τις πρακτικές δανεισμού και τιμολόγησης, τις απαιτήσεις πώλησης και γνωστοποίησης, την τήρηση αρχείων, την αρχειοθέτηση και διάφορα άλλα θέματα. Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα της επιδείνωσης της Κυπριακής οικονομίας και του τραπεζικού τομέα το 2012 και την μετέπειτα Αναδιάρθρωση της Εταιρίας το 2013 ως αποτέλεσμα των Διαταγμάτων Διάσωσης με Ίδια Μέσα, η Εταιρία υπόκειται σε μεγάλο αριθμό νομικών διαδικασιών και ερευνών που είτε προηγούνται, ή προκύπτουν από γεγονότα που συνέβησαν κατά τη διάρκεια της περιόδου των Διαταγμάτων Διάσωσης με Ίδια Μέσα. Οι περισσότερες και πιο σημαντικές έρευνες και διαδικασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη αφορούν θέματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της περιόδου πριν την έκδοση των Διαταγμάτων Διάσωσης με τα Ίδια Μέσα.

36. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

36.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

Εκτός από τα θέματα που περιγράφονται πιο κάτω, η Εταιρία δεν θεωρεί ότι οποιαδήποτε θέματα είναι σημαντικά είτε σε ατομική βάση είτε συλλογικά. Η Εταιρία δεν γνωστοποίησε την εκτίμησή της για την πιθανή οικονομική επίδραση στις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που προκύπτουν από αυτά τα θέματα, όπου δεν είναι πρακτικά εφικτό να υπολογιστεί, επειδή είναι πολύ νωρίς ή η έκβασή τους είναι αβέβαιη ή, σε περιπτώσεις όπου είναι πρακτικά εφικτό, η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να βλάψει το χειρισμό των θεμάτων. Προβλέψεις αναγνωρίστηκαν για εκείνες τις περιπτώσεις για τις οποίες η Εταιρία είναι σε θέση να υπολογίσει πιθανές ζημιές. Όταν μια πρόβλεψη σε ατομική βάση είναι σημαντική, το γεγονός ότι έγινε πρόβλεψη αναφέρεται. Η αναγνώριση οποιασδήποτε πρόβλεψης δεν συνιστά παραδοχή αδικοπραγίας ή νομικής ευθύνης. Παρόλο που η έκβαση αυτών των θεμάτων είναι από τη φύση τους αβέβαιη, η διοίκηση πιστεύει ότι, με βάση τη διαθέσιμη πληροφόρηση, έχουν γίνει κατάλληλες προβλέψεις σε σχέση με τις νομικές διαδικασίες και τα κανονιστικά θέματα στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και ως εκ τούτου δεν προβλέπεται ότι αυτά τα θέματα, όταν θα ολοκληρωθούν, θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρίας.

36.2.1 Επιδικίες, και υπό διαιτησία διαφορές

Έρευνες και δικαστικές υποθέσεις τίτλων που εκδόθηκαν από την Εταιρία

Αριθμός θεσμικών και ιδιωτών πελατών έχουν καταχωρήσει διάφορες ξεχωριστές αγωγές εναντίον της Εταιρίας ισχυριζόμενοι ότι είχαν παραπλανηθεί σε σχέση με την αγορά χρεωστικών τίτλων, που είχαν εκδοθεί από την Εταιρία μεταξύ του 2007 και 2011. Οι αποζημιώσεις που απαιτούνται περιλαμβάνουν την επιστροφή χρημάτων που είχαν καταβάλει για αυτούς τους τίτλους. Οι απαιτήσεις εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων στην Κύπρο και την Ελλάδα, καθώς και οι αποφάσεις και τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στην Εταιρία για τα εν λόγω θέματα από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Κύπρου και/ή Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Ελλάδος.

Τα χρεόγραφα και αξιόγραφα κεφαλαίου για τα οποία έχουν ασκηθεί αγωγές είναι τα ακόλουθα: Αξιόγραφα Κεφαλαίου 2007, Μετατρέψιμα Χρεόγραφα 2008, Μετατρέψιμα Αξιόγραφα Κεφαλαίου (ΜΑΚ) 2009 και Μετατρέψιμα Αξιόγραφα Ενισχυμένου Κεφαλαίου (ΜΑΕΚ) 2011.

Η Εταιρία υπερασπίζεται αυτές τις απαιτήσεις, ιδίως όσον αφορά τους θεσμικούς επενδυτές και ιδιώτες αγοραστές που είχαν λάβει επενδυτικές συμβουλές από ανεξάρτητους συμβούλους επενδύσεων. Στην περίπτωση των ιδιωτών επενδυτών, αν μπορεί να τεκμηριωθεί ότι τα αρμόδια στελέχη της Εταιρίας τους 'έπεισαν' να προχωρήσουν με την αγορά και/ή σκόπευαν να προσφέρουν 'επενδυτική συμβουλή', η Εταιρία πιθανόν να αντιμετωπίσει μεγαλύτερες προκλήσεις. Μέχρι σήμερα, μικρός αριθμός υποθέσεων έχουν εκδικαστεί στην Ελλάδα. Η Εταιρία άσκησε έφεση κατά εκείνων των υποθέσεων που δεν εκδικάστηκαν υπέρ της. Η κατάληξη των αγωγών στα δικαστήρια της Ελλάδας πιθανόν να διαρκέσει αρκετά χρόνια. Έχει γίνει πρόβλεψη με βάση την καλύτερη εκτίμηση της διοίκησης για πιθανές εκροές και τη συμβουλή των νομικών συμβούλων.

Δικαστικές υποθέσεις για Διάσωση με Ίδια Μέσα Καταθέτες

Αριθμός καταθετών της Εταιρίας, που ισχυρίζονται ότι επηρεάστηκαν αρνητικά από το κούρεμα των καταθέσεων καταχώρησαν αγωγές κατά της Εταιρίας και άλλων μερών (όπως η ΚΤΚ και το Υπουργείο Οικονομικών της Κύπρου) στη βάση, μεταξύ άλλων, ότι ο 'περί Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ίδρυμάτων Νόμος του 2013' και τα περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διατάγματα που εκδόθηκαν δυνάμει του Νόμου για να εφαρμοστεί η μετατροπή των καταθέσεων σε μετοχές, αντίκεινται στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι καταθέτες ζητούν αποζημιώσεις για τις ζημιές που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί από το κούρεμα των καταθέσεων. Η Εταιρία υπερασπίζεται τη θέση της.

Μέτοχοι

Πολυάριθμες προσφυγές ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, καταχωρήθηκαν από μετόχους το 2013 (κάποιοι από τους οποίους είναι υφιστάμενοι μέτοχοι της Εταιρίας) εναντίον της Κυβέρνησης και της ΚΤΚ σε σχέση με την απομείωση του ποσοστού συμμετοχής τους, ως αποτέλεσμα της ανακεφαλαιοποίησης βάσει του Νόμου περί Εξυγίανσης και των περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διαταγμάτων που εκδόθηκαν βάσει αυτού. Αυτές οι δικαστικές διαδικασίες επιζητούσαν την ακύρωση και τον παραμερισμό των περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διαταγμάτων ως αντισυνταγματικά και/ή παράνομα και/ή αντικανονικά. Η Εταιρία εμφανίστηκε στις διαδικασίες αυτές ως ενδιαφερόμενο μέρος και υποστήριξε πως οι υποθέσεις θα πρέπει να κριθούν στο πλαίσιο του ιδιωτικού δικαίου. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάνθηκε τον Οκτώβριο 2014 ότι οι διαδικασίες αυτές εμπίπτουν στο πλαίσιο του δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου και εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του Επαρχιακού Δικαστηρίου.

36. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

36.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

36.2.1 Επιδικίες, και υπό διαιτησία διαφορές (συνέχεια)

Δικαστικές υποθέσεις για Διάσωση με Ίδια Μέσα (συνέχεια)

Μέτοχοι (συνέχεια)

Κατά την παρούσα ημερομηνία, τόσο ο Νόμος περί Εξυγίανσης, όσο και τα περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διατάγματα δεν έχουν ακυρωθεί από τα δικαστήρια και έτσι παραμένουν νομικά έγκυρα και σε ισχύ. Αναμένεται ότι μελλοντικά θα ασκηθούν αγωγές από τους μετόχους για αποζημιώσεις ενώπιον των Επαρχιακών Δικαστηρίων της Κύπρου.

Αγωγές που βασίζονται σε συμφητισμό

Ορισμένες αγωγές έχουν καταχωρηθεί από πελάτες κατά της Εταιρίας που ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή της Διάσωσης με Ίδια Μέσα σύμφωνα με τα περί Διάσωσης με Ίδια Μέσα Διατάγματα δεν εκτελέστηκε σωστά σε σχέση με αυτούς και, ειδικότερα, ότι δεν έγιναν σεβαστά τα δικαιώματά τους για συμφητισμό. Η Εταιρία προτίθεται να αντικρούσει αυτές τις αγωγές.

Καταθέτες και μέτοχοι της Λαϊκής Τράπεζας

Η Εταιρία έχει συνενωθεί ως εναγόμενος σε ορισμένες αγωγές που έχουν εγερθεί εναντίον της Λαϊκής Τράπεζας από τους καταθέτες, μετόχους και κατόχους πιστωτικών τίτλων της. Αυτές οι αγωγές έχουν εγερθεί σε παρόμοια βάση με αυτές που έχουν εγερθεί από τους καταθέτες και μετόχους της Εταιρίας που έχουν επηρεαστεί από την εφαρμογή της Διάσωσης με Ίδια Μέσα όπως περιγράφονται πιο πάνω. Η Εταιρία, μεταξύ άλλων, διατηρεί τη θέση ότι δεν πρέπει να είναι μέρος αυτής της διαδικασίας.

Εφαρμογή των Διαταγμάτων

Περιστασιακά, άλλες αγωγές εγείρονται εναντίον της Εταιρίας σε σχέση με την εφαρμογή των Διαταγμάτων που εκδόθηκαν μετά την εφαρμογή του Νόμου περί Εξυγίανσης (όσον αφορά τον τρόπο και τη μεθοδολογία με την οποία τα εν λόγω Διατάγματα έχουν εφαρμοστεί).

Νομική θέση της Εταιρίας

Όλες οι πιο πάνω αγωγές αμφισβητούνται έντονα από την Εταιρία, σε στενή διαβούλευση με τις αρμόδιες πολιτειακές και κυβερνητικές αρχές. Η θέση της Εταιρίας είναι ότι ο Νόμος περί Εξυγίανσης και τα Διατάγματα υπερισχύουν όλων των άλλων νόμων. Ως έχουν τα πράγματα, τόσο ο Νόμος περί Εξυγίανσης όσο και τα Διατάγματα που εκδόθηκαν δυνάμει αυτού είναι συνταγματικά και νόμιμα, δεδομένου ότι έχουν θεσπιστεί σωστά και δεν έχουν μέχρι στιγμής ακυρωθεί από οποιοδήποτε δικαστήριο.

CNP Διαιτησία

Η Γαλλική οντότητα CNP Assurances S.A. είχε ορισμένες αποκλειστικές συμφωνίες με τη Λαϊκή Τράπεζα αναφορικά με τα ασφαλιστικά προϊόντα που προσφέρονταν μεταξύ άλλων, στην Κύπρο μέσω της δημιουργίας μιας κυπριακής εταιρίας (CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd (εταιρία στην οποία η Εταιρία κατέχει ποσοστό ύψους 49,9% των μετοχών που αποκτήθηκε ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας σύμφωνα με την Κανονιστική Διοικητική Πράξη 104/2013)). Η CNP Assurances S.A. κατείχε ποσοστό ύψους 50,1% των μετοχών της CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd και η Λαϊκή Τράπεζα ποσοστό ύψους 49,9% των μετοχών. Στο πλαίσιο της γενικής συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων, υπήρχαν δύο συμβάσεις μεταξύ της CNP Assurances S.A. και της Λαϊκής Τράπεζας, Σύμβαση Μετόχων και Σύμβαση Διανομής (στη Σύμβαση Διανομής η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd ήταν επίσης συμβαλλόμενο μέρος).

Μετά την ένταξη της Λαϊκής Τράπεζας σε καθεστώς εξυγίανσης, η CNP Assurances S.A. και η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd κίνησε διαδικασία διαιτησίας στο Λονδίνο υπό τους κανόνες διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, υποστηρίζοντας ότι η Εταιρία ήταν διάδοχος της Λαϊκής Τράπεζας σε σχέση και με τις δύο συμβάσεις της Σύμβασης Μετόχων και της Σύμβασης Διανομής, και ότι οι εν λόγω Συμβάσεις είχαν παραβιαστεί από την Εταιρία. Η CNP Assurances S.A. και η CNP Cyprus Insurance Holdings Ltd διεκδικούσαν ποσά ύψους περίπου €240 εκατ. (περιλαμβανομένων των προσαρμογών για φόρους και τόκους πριν την ανάθεση τον Μάρτιο 2015). Η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 2016, απορρίπτοντας όλες τις απαιτήσεις των ενάγοντων και με τα έξοδα προς όφελος της Εταιρίας.

Υποθέσεις Ταμείου Προνοίας

Αριθμός αγωγών που εκκρεμούσαν ενώπιον του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών Κύπρου από ορισμένους πρώην υπαλλήλους της Εταιρίας σε σχέση με τα συνταξιοδοτικά ωφελήματά τους αποσύρθηκαν ανεπιφύλακτα και απορρίφθηκαν από το δικαστήριο τον Απρίλιο 2016, μετά από μια εξωδικαστική διευθέτηση που ικανοποιεί την Εταιρία, χρησιμοποιώντας μέρος των προβλέψεων που υπήρχαν για εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις.

36. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

36.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

36.2.1 Επιδικίες, και υπό διαιτησία διαφορές (συνέχεια)

Υποθέσεις Ταμείου Προνοίας (συνέχεια)

Τον Δεκέμβριο 2015, το Ταμείο Προνοίας Υπαλλήλων Τράπεζας Κύπρου (το Ταμείο Προνοίας) κατέθεσε αγωγή εναντίων της Εταιρίας διεκδικώντας €70 εκατ. για συνεισφορές από την Εταιρία με τον ισχυρισμό ότι η απαίτηση βασίζεται σε συμφωνία με την συντεχνία ημερομηνίας 31 Δεκεμβρίου 2011. Με βάση τα γεγονότα δεν είναι πρακτικό σε αυτό το στάδιο να εκτιμηθεί η κατάληξη της υπόθεσης, καθώς και η χρονική ή κάποια πιθανή επίδραση στην Εταιρία. Ωστόσο, σε αυτό το στάδιο η Εταιρία δεν αναμένει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική της θέση.

Δικαστικές υποθέσεις εργοδότησης

Πρώην ανώτερα στελέχη της Εταιρίας έχουν κινήσει σύνολο τριών αγωγών για ισχυριζόμενη άδικη απόλυση και για τα δικαιώματά τους στο Ταμείο Προνοίας εναντίον της Εταιρίας και των Καταπιστευματοδόχων του Ταμείου Προνοίας. Κατά την παρούσα ημερομηνία μία από αυτές τις υποθέσεις έχει απορριφθεί επειδή είχε κατατεθεί εκπρόθεσμα, αλλά ο ενάγων έχει εφεσιβάλει αυτή την απόφαση. Η Εταιρία δεν θεωρεί ότι αυτές οι υποθέσεις θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική της θέση.

Υπόθεση Ελλάδας

Σε σχέση με μια νομική διαφωνία (που αφορά αγωγή από την Εταιρία εναντίον της Θέμις και αγωγή από την Θέμις εναντίον της Εταιρίας), σχετικά με τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες της Εταιρίας στην Ελλάδα (υπόθεση Θέμις), αναγνωρίστηκε πρόβλεψη σε προηγούμενες περιόδους (30 Σεπτεμβρίου 2014: €38.950 χιλ.), μετά από δικαστική απόφαση του Δικαστηρίου Αθηνών (η οποία απέρριψε τη θέση της Εταιρίας και προάσπισε τη θέση της Θέμις). Αυτή η πρόβλεψη αναστράφηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2014 μετά από την ακύρωση της απόφασης από τον Άρειο Πάγο τον Μάρτιο 2015. Ο Άρειος Πάγος αποφάσισε περαιτέρω ότι, τα αιτήματα αυτά (το αίτημα της Εταιρίας εναντίον της Θέμις για ποσό περίπου €25 εκατ. που μεταφέρθηκε στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ τον Μάρτιο 2013, ως επίσης και το αίτημα της Θέμις ενάντια στην Εταιρία για παρόμοιο ποσό) θα επανεξεταστούν από τον Άρειο Πάγο επί της ουσίας τους μετά από προτροπή του επηρεαζόμενου μέρους. Και οι δύο υποθέσεις εκδικάστηκαν τον Δεκέμβριο 2016 και το δικαστήριο επιφύλαξε την απόφασή του. Η Εταιρία ωστόσο δεν αναμένει ότι το αποτέλεσμα αυτή της υπόθεσης θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική της θέση.

Νομικές υποθέσεις δανείων σε Ελβετικό Φράγκο στην Κύπρο και Ηνωμένο Βασίλειο

Έχουν κινήθει αγωγές κατά της Εταιρίας από δανειζόμενους που έχουν δανειστεί σε ξένα νομίσματα (κυρίως σε Ελβετικό Φράγκο). Ο κύριος ισχυρισμός σε αυτές τις υποθέσεις ήταν ότι η Εταιρία παραπλάνησε τους δανειζόμενους και/ή έδωσε ανακριβή στοιχεία, παραβιάζοντας την ισχύουσα νομοθεσία. Η Εταιρία προτίθεται να αμφισβητήσει αυτές τις νομικές διαδικασίες. Η Εταιρία δεν αναμένει ότι αυτές οι διαδικασίες θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική του θέση.

Απαιτήσεις δανεισμού ακινήτων Ηνωμένου Βασιλείου

Η Εταιρία είναι ο εναγόμενος σε ορισμένες διαδικασίες με τον ισχυρισμό ότι η Εταιρία είναι νομικά υπεύθυνη για υποτιθέμενη, μεταξύ άλλων, παραπλανητική χορήγηση δανείων για αγορά ακινήτων στην Κύπρο από Βρετανούς υπηκόους. Οι διαδικασίες στο Ηνωμένο Βασίλειο έχουν ανασταλεί, ούτως ώστε τα ενδιαφερόμενα μέρη να έχουν χρόνο να διαπραγματευτούν πιθανούς διακανονισμούς.

Γενικές ποινικές έρευνες και διαδικασίες

Ο Γενικός Εισαγγελέας και η Κυπριακή Αστυνομία (η Αστυνομία) διεξάγουν διάφορες έρευνες και ανακρίσεις σε σχέση με την οικονομική κρίση, η οποία κορυφώθηκε τον Μάρτιο 2013. Η Εταιρία συνεργάζεται πλήρως με το Γενικό Εισαγγελέα και την Αστυνομία και παρέχει όλη την απαιτούμενη πληροφόρηση. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες επί του παρόντος, το Συγκρότημα είναι της άποψης ότι περαιτέρω έρευνες ή απαιτήσεις που ενδέχεται να προκύψουν από τις εν λόγω έρευνες δεν θα έχουν σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρίας.

36. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

36.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

36.2.1 Επιδικίες, και υπό διαιτησία διαφορές (συνέχεια)

Γενικές ποινικές έρευνες και διαδικασίες (συνέχεια)

Ο Γενικός Εισαγγελέας έχει καταχωρήσει ποινική αγωγή εναντίον της Εταιρίας και πέντε πρώην μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για ισχυριζόμενη παράβαση του Άρθρου 302 (συνομωσία για εξαπάτηση) του Ποινικού Κώδικα και του Άρθρου 19 του Περί των Πράξεων Προσώπων που κατέχουν Εμπιστευτικές Πληροφορίες και των Πράξεων Χειραγώγησης της Αγοράς (Κατάχρηση Αγοράς) Νόμος. Το ισχυριζόμενο αδίκημα αναφέρεται στη μη δημοσιοποίηση σε εύθετο χρόνο της αύξησης του κεφαλαιακού ελλείμματος της Εταιρίας το 2012. Η Εταιρία αρνείται όλους τους ισχυρισμούς. Η υπόθεση εκκρεμεί στο δικαστήριο. Η μέγιστη ποινή που μπορεί να επιβληθεί στην Εταιρία, εάν κριθεί ένοχη, θα είναι η επιβολή προστίμου το οποίο δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρίας.

Ο Γενικός Εισαγγελέας έχει καταχωρήσει μια ξεχωριστή ποινική υπόθεση εναντίον της Εταιρίας και έξι πρώην μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για ισχυριζόμενη παραβίαση του Άρθρου 19 του Περί των Πράξεων Προσώπων που κατέχουν Εμπιστευτικές Πληροφορίες και των Πράξεων Χειραγώγησης της Αγοράς (Κατάχρηση Αγοράς) Νόμου, σε σχέση με τα Ελληνικά Κυβερνητικά ομόλογα. Το ισχυριζόμενο αδίκημα είναι σχετικά με τη μη δημοσιοποίηση της αγοράς των Ελληνικών Κυβερνητικών ομολόγων σε καθορισμένο χρονικό διάστημα. Η Εταιρία αρνείται όλους τους ισχυρισμούς. Η υπόθεση εκκρεμεί στο δικαστήριο. Η μέγιστη ποινή της Εταιρίας, εάν κριθεί ένοχη, θα είναι η επιβολή προστίμου το οποίο δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική της θέση.

Τον Ιανουάριο 2017 έχουν ασκηθεί ποινικές διαδικασίες από τον Γενικό Εισαγγελέα σε ορισμένα υφιστάμενα και πρώην στελέχη της Εταιρίας σχετικά με την επαναταξινόμηση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου τον Απρίλιο 2010. Δεν απαγγέλθηκαν οποιεσδήποτε κατηγορίες εναντίον της Εταιρίας σε αυτή την υπόθεση.

36.2.2 Προβλέψεις για κανονιστικές διαφορές

Έρευνα Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Ελλάδος

Η ΕΚ Ελλάδος βρίσκεται στη διαδικασία διερεύνησης θεμάτων που αφορούν την επένδυση της Εταιρίας σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου από το 2009 μέχρι το 2011, που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη μη δημοσιοποίηση σημαντικών πληροφοριών για τα ΜΑΚ και ΜΑΕΚ της Εταιρίας και για το ενημερωτικό δελτίο έκδοσης δικαιωμάτων προτίμησης (παρακολουθώντας την έρευνα που διενεργήθηκε από την ΕΚ Κύπρου το 2013), την επαναταξινόμηση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, τις γνωστοποιήσεις για τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) και τους ισχυρισμούς επενδυτών σε ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου όσον αφορά τη μη συμμόρφωση της Εταιρίας με την Οδηγία για τις Αγορές Χρηματοπιστωτικών Μέσων (MiFID) για τις άμεσες επενδύσεις επενδυτών σε ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου.

Σε αυτό το στάδιο, δεν μπορεί να γίνει συγκεκριμένη εκτίμηση για τα αποτελέσματα των ερευνών ή για το ύψος των πιθανών προστίμων, παρόλο που δεν αναμένεται ότι οποιαδήποτε προκύπτουσα υποχρέωση ή αποζημίωση θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρίας.

Έρευνες Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Κύπρου

Η ΕΚ Κύπρου βρίσκεται στη διαδικασία διερεύνησης θεμάτων που αφορούν πιθανή χειραγώγηση της αγοράς που αναλογούν στην Εταιρία για την περίοδο 1 Νοεμβρίου 2009 μέχρι 30 Ιουνίου 2010 μεταγενέστερα της επένδυσης της Εταιρίας στην Banca Transilvania.

Η έρευνα της ΕΚ Κύπρου για την επάρκεια των προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων που αναγνωρίστηκαν από την Εταιρία για το 2011, έχει επίσης ολοκληρωθεί και εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της ΕΚ Κύπρου.

Οι πιο πάνω έρευνες βρίσκονται σε εξέλιξη ή οι αποφάσεις έχουν επιφυλαχθεί και δεν είναι εφικτό σε αυτό το στάδιο η Εταιρία να εκτιμήσει αξιόπιστα τις πιθανές συνέπειές τους, παρόλο που δεν αναμένεται ότι οποιαδήποτε προκύπτουσα υποχρέωση ή αποζημίωση θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρίας.

36. Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις (συνέχεια)

36.2 Επιδικίες, υπό διαιτησία διαφορές και κανονιστικά θέματα (συνέχεια)

36.2.2 Προβλέψεις για κανονιστικές διαφορές (συνέχεια)

Έρευνες Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ) Κύπρου (συνέχεια)

Επιπρόσθετα, κατά το τέλος του 2014 η ΕΚ Κύπρου ολοκλήρωσε μία έρευνα για το ποσό της υπεραξίας της CB Uniastrium Bank LLC που αναγνωρίστηκε στις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος το 2012. Τον Οκτώβριο 2016, η ΕΚ Κύπρου εξέδωσε μία απόφαση, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η Εταιρία παραβίασε ορισμένους νόμους σχετικά με τη δημοσιοποίηση πληροφοριών σε σχέση, μεταξύ άλλων, με τον Πράξεων Χειραγώγησης της Αγοράς (Κατάχρηση Αγοράς) Νόμο του 2005 και έχει επιβάλει διοικητικά πρόστιμα στην Εταιρία συνολικού ύψους €25 χιλ. Η ΕΚ Κύπρου έχει επίσης επιβάλει υψηλότερα πρόστιμα σε ορισμένα από τα τότε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της τότε διοίκησης της Εταιρίας. Η Εταιρία καταχώρησε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου σχετικά με τις αποφάσεις της ΕΚ Κύπρου και το πρόστιμο που της επιβλήθηκε. Τον Μάρτιο 2017, η ΕΚ Κύπρου καταχώρησε νομική αγωγή εναντίον της Εταιρίας, διεκδικώντας το ποσό των €25 χιλ. που της επιβλήθηκε ως πρόστιμο.

Το 2015, η ΕΚ Κύπρου διεξήγαγε μία έρευνα για την επαναταξινόμηση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου τον Απρίλιο 2010, η οποία ολοκληρώθηκε το 2016 χωρίς να προκύψει οτιδήποτε εναντίον της Εταιρίας.

Η έρευνα για την επάρκεια των προβλέψεων για την απομείωση δανείων και απαιτήσεων για το έτος 2013, ενόψει των αποτελεσμάτων του Ελέγχου Ποιότητας Στοιχείων Ενεργητικού ολοκληρώθηκε επίσης το 2016 χωρίς να προκύψει οτιδήποτε εναντίον της Εταιρίας.

Έρευνα Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού

Τον Απρίλιο 2014, μετά από έρευνα η οποία ξεκίνησε το 2010, η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού (ΕΠΑ) της Κύπρου εξέδωσε πόρισμα ισχυριζόμενη παραβάσεις του Κυπριακού και του Ευρωπαϊκού Νόμου περί Ανταγωνισμού σχετικά με τις δραστηριότητες και/ή παραλείψεις από μεταξύ άλλων την Εταιρία και την JCC Payment Systems Ltd (JCC), εταιρία επεξεργασίας συναλλαγών με κάρτες που ανήκει στην Εταιρία κατά 75%, σε ότι αφορά συναλλαγές πληρωμών με κάρτες.

Υπήρχε επίσης ένας ισχυρισμός σχετικά με τις συμφωνίες της Εταιρίας με την American Express, ότι αυτές οι αποκλειστικές συμφωνίες παραβίαζαν το νόμο περί ανταγωνισμού της Κύπρου και της ΕΕ. Και για τα δύο θέματα, η ΕΠΑ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Εταιρία (από κοινού με άλλες τράπεζες και τη JCC) έχει παραβιάσει τις σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία του ανταγωνισμού. Στο παρόν στάδιο, οι διαδικασίες ενώπιον της ΕΠΑ έχουν καθυστερήσει λόγω μιας δικαστικής απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου ότι η σύνθεση της ΕΠΑ ήταν αντίθετη με τον νόμο η οποία έχει ανατραπεί από το Ανώτατο Δικαστήριο τον Μάρτιο 2017 μετά από έφεση από το Γενικό Εισαγγελέα. Η Εταιρία προτίθεται να καταθέσει προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου για να αμφισβητήσει την απόφαση και το πρόστιμο της ΕΠΑ (εάν και εφόσον θα επιβληθεί πρόστιμο).

Σε αυτό το στάδιο δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το ποσό του προστίμου που δυνατόν να επιβληθεί στην Εταιρία, παρόλο που δεν αναμένεται ότι οποιαδήποτε προκύπτουσα υποχρέωση ή ζημιά θα έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρίας.

36.3 Άλλες ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Η Εταιρία ως μέρος της διαδικασίας πώλησης κάποιων από των δραστηριοτήτων του, παραχώρησε διαβεβαιώσεις, εγγυητικές και αποζημιώσεις στους αγοραστές. Αυτές σχετίζονται με, περιλαμβανομένων άλλων, την ιδιοκτησία δανείων, την εγκυρότητα των υποθηκών, την έκθεση φορολογίας και άλλων θεμάτων που συμφωνήθηκαν με τους αγοραστές. Ως αποτέλεσμα, η Εταιρία μπορεί να υποχρεωθεί να αποζημιώσει τους αγοραστές σε περίπτωση που γίνει αποδεκτή η απαίτηση των αγοραστών σε σχέση με τις πιο πάνω διαβεβαιώσεις, εγγυητικές και αποζημιώσεις.

Έχει γίνει πρόβλεψη βάσει της καλύτερης δυνατής εκτίμησης από τη διοίκηση για πιθανές εκροές, όπου εκτιμήθηκε ότι οι εκροές είναι πιθανές.

37. Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες

	2016	2015
	€000	€000
Κέρδη/(ζημιές) πριν τη φορολογία	168.157	(433.382)
<i>Αναπροσαρμογές για:</i>		
Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και άλλες ζημιές από πιστωτικές διευκολύνσεις πελατών και κέρδος από αποαναγνώριση και αλλαγές στις αναμενόμενες ταμειακές ροές	360.311	924.538
Αποσβέσεις ακινήτων και εξοπλισμού	7.550	8.237
Αποσβέσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων	6.110	5.756
Απομείωση ακινήτων και εξοπλισμού	-	288
Απομείωση άλλων χρηματοοικονομικών μέσων	12.609	42.002
Αποσβέσεις διαφορών προεξοφλήσεων/υπέρ το άρτιο, κέρδος από αποπληρωμή και τόκοι ομολόγων	(22.596)	(71.934)
Ζημιές από πωλήσεις και διαγραφές ακινήτων και εξοπλισμού και άυλων περιουσιακών στοιχείων	54	41
(Κέρδη)/ζημιές από πωλήσεις επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	(4.050)	505
Ζημιές από τη μεταβολή στην εύλογη αξία επενδύσεων σε ακίνητα και επενδύσεων σε ακίνητα που κατέχονται προς πώληση	63	35.045
Ζημιές από διάλυση/πώληση θυγατρικών	10.719	25.612
Μερίσματα	(108.073)	(34.113)
Απομείωση επενδύσεων σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρίες	24.798	30.455
Απομείωση υπολοίπων με εταιρίες του Συγκροτήματος	33.356	27.039
Καθαρά κέρδη από την πώληση επενδύσεων σε μετοχές διαθέσιμες προς πώληση	(37.013)	(1.060)
Καθαρά κέρδη από την πώληση επενδύσεων σε ομόλογα διαθέσιμων προς πώληση και επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	(8.419)	(49.502)
Ζημιές από τη μεταβολή στην εύλογη αξία ομολόγων σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας	16.466	11.600
Κέρδη από πωλήσεις αποθεμάτων ακινήτων	(399)	-
Κέρδη από πώληση κοινοπραξιών	-	(13.526)
Απομείωση στα αποθέματα ακινήτων	11.745	9.709
Τόκοι χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες	29.656	78.187
	501.044	595.497
<i>Μεταβολή σε:</i>		
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	49.909	60.083
Καταθέσεις από τράπεζες	189.877	77.069
Υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	(19.655)	361.510
Καταθέσεις πελατών	2.350.960	1.364.973
Χρεωστικά υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	64.054	114.839
Πιστωτικά υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	(65.841)	17.803
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	236.696	220.574
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	12.091	7.281
Αναβαλλόμενα έσοδα και προπληρωμένα έξοδα	59	318
Λοιπές υποχρεώσεις	32.968	(47.036)
Δεδουλευμένα έξοδα και αναβαλλόμενα έσοδα	(1.331)	14.300
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	(12.380)	31.210
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	7.925	(559)
Συμφωνίες επαναγοράς	(110.784)	(211.531)
Εισπράξεις από πωλήσεις αποθεμάτων ακινήτων	28.306	-
	3.263.898	2.606.331
Φόροι που εισπράχθηκαν/(πληρώθηκαν)	4.951	(1.071)
Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες	3.268.849	2.605.260

37. Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες (συνέχεια)

Μη ταμειακές συναλλαγές

2016

Εξαγορά της S.Z. Eliades Leisure Ltd

Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Εταιρία απέκτησε το 70% του μετοχικού κεφαλαίου της S.Z. Eliades Leisure Ltd, ως ανταλλαγή για την εξόφληση της πλειοψηφίας του χρέους που οφειλόταν από την S.Z. Eliades Leisure Ltd προς την Εταιρία, ως μέρος της αναδιάρθρωσης του χρέους της. Η εξαγορά δεν περιλάμβανε οποιοδήποτε αντάλλαγμα σε μετρητά. Περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στη Σημείωση 47.1.1.

Πώληση μετοχών που κατέχονται στη Visa Europe Limited

Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Εταιρία πώλησε τις μετοχές της στη Visa Europe Limited μετά από την αγορά της Visa Europe Limited από την Visa Inc. Επιπρόσθετα από τα μετρητά που πληρώθηκαν, η συναλλαγή αφορούσε την παραχώρηση προνομιούχων μετοχών στη Visa Inc. με λογιστική αξία ύψους περίπου €5 εκατ. και αναβαλλόμενες εισπράξεις λογιστικής αξίας ύψους περίπου €2 εκατ.

Ανάκτηση εξασφαλίσεων

Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Εταιρία απόκτησε αποθέματα ακινήτων μέσω ανάκτησης εξασφαλίσεων από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ύψους €258.555 χιλ. (2015: €1.880 χιλ.) (Σημ. 26).

Τερματισμός των δραστηριοτήτων της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd

Στα πλαίσια της στρατηγικής της Εταιρίας για επικέντρωση σε κύριες δραστηριότητες και αγορές, η Εταιρία αποφάσισε να τερματίσει τις δραστηριότητες της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd και τη μεταφορά των δραστηριοτήτων αυτών σε άλλες εταιρίες του Συγκροτήματος κυρίως στην Κύπρο και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

2015

Πώληση της πλειοψηφίας των Ρωσικών θυγατρικών

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, η Εταιρία ολοκλήρωσε την πώληση της πλειοψηφίας των Ρωσικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών της θυγατρικών. Ως μέρος της συμφωνίας πώλησης τα μέρη συμφώνησαν σε μια διευθέτηση ανταλλαγής περιουσιακών στοιχείων που περιλάμβανε την ανταλλαγή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ τους που οδήγησε σε εισπρακτέο ποσό για την Εταιρία ύψους €41.849 χιλ., το οποίο διευθετήθηκε πλήρως κατά το 2016.

Πώληση του συγκροτήματος Αφροδίτη

Κατά το 2015, η Εταιρία πώλησε τη συμμετοχή ύψους 65% στο συγκρότημα Αφροδίτη. Η συναλλαγή περιλάμβανε την αναδιάρθρωση του οφειλόμενου χρέους από το συγκρότημα Αφροδίτη στην Εταιρία.

Καθαρή ταμειακή ροή από εργασίες - τόκοι και μερίσματα

	2016	2015
	€000	€000
Τόκοι που πληρώθηκαν	(195.046)	(268.106)
Τόκοι που εισπράχθηκαν	929.681	1.134.300
Μερίσματα που εισπράχθηκαν	108.073	34.113
	842.708	900.307

38. Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών

Τα μετρητά και αντίστοιχα μετρητών αποτελούνται από:

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά και μη υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.125.351	989.007
Ομόλογα αποπληρωτέα εντός τριών μηνών	-	21.451
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αποπληρωτέες εντός τριών μηνών από την αρχική τους λήξη	769.304	833.035
	1.894.655	1.843.493

Ανάλυση μετρητών και καταθέσεων με κεντρικές τράπεζες και δανείων και απαιτήσεων σε τράπεζες

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά και μη υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.125.351	989.007
Υποχρεωτικές καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	142.002	122.347
Σύνολο μετρητών και καταθέσεων με κεντρικές τράπεζες (Σημ. 17)	1.267.353	1.111.354

Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αποπληρωτέες εντός τριών μηνών από την αρχική τους λήξη	769.304	833.035
Άλλα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες που υπόκεινται σε περιορισμούς	136.398	153.608
Άλλα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	79.174	125.694
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων σε τράπεζες (Σημ. 17)	984.876	1.112.337

Τα άλλα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες που υπόκεινται σε περιορισμούς αφορούν εξασφαλίσεις συναλλαγών σε παράγωγα ύψους €55.017 χιλ. (2015: €82.123 χιλ.), τα οποία δεν είναι άμεσα διαθέσιμα για χρήση από την Εταιρία, αλλά γίνονται διαθέσιμα όταν οι συναλλαγές τερματίζονται.

39. Λειτουργικές μισθώσεις – Η Εταιρία ως μισθωτής

Τα συνολικά μελλοντικά ελάχιστα μισθώματα βάσει μη ακυρωτέων λειτουργικών μισθώσεων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 παρουσιάζονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Μέχρι ενός έτους	2.142	2.637
Από ένα μέχρι πέντε έτη	4.637	5.876
Πέραν των πέντε ετών	282	742
	7.061	9.255

Τα πιο πάνω αφορούν κυρίως ενοίκια των καταστημάτων και γραφείων της Εταιρίας.

40. Ανάλυση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την αναμενόμενη ημερομηνία λήξης

	2016			2015		
	Εντός ενός έτους	Πέραν του ενός έτους	Σύνολο	Εντός ενός έτους	Πέραν του ενός έτους	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Περιουσιακά στοιχεία						
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.125.906	141.447	1.267.353	989.598	121.756	1.111.354
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	850.199	134.677	984.876	1.010.375	101.962	1.112.337
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	20.374	460	20.834	13.938	84	14.022
Επενδύσεις	60.264	572.771	633.035	317.542	616.121	933.663
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	5.201.405	9.151.155	14.352.560	4.821.788	11.184.090	16.005.878
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	159.412	1.205.570	1.364.982	192.677	542.902	735.579
Προπληρωμές, δεδουλευμένα έσοδα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία	34.589	118.746	153.335	11.049	156.437	167.486
Αποθέματα ακινήτων	133.000	361.998	494.998	62.683	213.412	276.095
Ακίνητα, εξοπλισμός και άλλα περιουσιακά στοιχεία	-	217.569	217.569	335	212.665	213.000
Επενδύσεις σε ακίνητα	-	11.625	11.625	-	11.688	11.688
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες	-	97.293	97.293	-	97.293	97.293
Επενδύσεις σε εταιρίες του Συγκροτήματος	-	198.708	198.708	-	207.781	207.781
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	2.885	447.465	450.350	8.828	447.651	456.479
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση	346	-	346	9.767	-	9.767
	7.588.380	12.659.484	20.247.864	7.438.580	13.913.842	21.352.422
Υποχρεώσεις						
Καταθέσεις από τράπεζες	347.729	80.008	427.737	204.697	33.163	237.860
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	250.014	600.000	850.014	2.744.764	1.708.086	4.452.850
Συμφωνίες επαναγοράς	-	257.367	257.367	111.605	256.546	368.151
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	9.649	39.191	48.840	16.041	38.367	54.408
Καταθέσεις πελατών	4.206.159	10.838.931	15.045.090	3.705.967	8.988.163	12.694.130
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	133.483	369.162	502.645	199.170	369.316	568.486
Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις	211.680	44.980	256.660	184.710	48.374	233.084
Ομολογιακά δάνεια	-	-	-	712	-	712
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	-	20.533	20.533	-	19.868	19.868
	5.158.714	12.250.172	17.408.886	7.167.666	11.461.883	18.629.549

40. Ανάλυση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την αναμενόμενη ημερομηνία λήξης (συνέχεια)

Οι κύριες παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό της αναμενόμενης ημερομηνίας λήξης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων παρουσιάζονται πιο κάτω.

Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) η οποία αποτελεί μέρος της χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες έχει συμπεριληφθεί στην 'εντός του ενός έτους' κατηγορία στις 31 Δεκεμβρίου 2016, καθώς αναμενόταν να αποπληρωθεί πλήρως μέσα στο έτος. Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) έχει συμβατική λήξη εντός ενός έτους.

Οι επενδύσεις κατηγοριοποιούνται στην ανάλογη χρονική ζώνη βάσει των προοπτικών πώλησης. Στις περισσότερες περιπτώσεις αυτή είναι η ημερομηνία λήξης, εκτός αν υπάρχει ένδειξη ότι η λήξη τους θα παραταθεί ή υπάρχει πρόθεση για πώληση, ή αντικατάστασή τους με κάποια παρόμοια. Το τελευταίο, αφορά περιπτώσεις όπου η Εταιρία έχει εξασφαλισμένο δανεισμό, που απαιτεί την εκχώρηση ομολόγων και αυτά τα ομόλογα λήγουν πριν τη λήξη του εξασφαλισμένου δανεισμού. Η λήξη των ομολόγων επεκτείνεται για να καλύψει την περίοδο του εξασφαλισμένου δανεισμού.

Τα εξυπηρετούμενα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην Κύπρο κατηγοριοποιούνται βάσει του συμβατικού χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής. Τα παρατραβήγματα κατηγοριοποιούνται στην κατηγορία 'πέραν του ενός έτους'. Τα απομειωμένα δάνεια όπως ορίζονται στη Σημείωση 41, μετά την αφαίρεση ατομικής και συλλογικής πρόβλεψης, καθώς και τα δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, κατηγοριοποιούνται στην κατηγορία 'πέραν του ενός έτους' εκτός από τις αναμενόμενες εισπράξεις που συμπεριλαμβάνονται σε χρονικές ζώνες, με βάση τα ιστορικά ποσά που εισπράχθηκαν κατά τους τελευταίους μήνες.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα κατηγοριοποιούνται στην ανάλογη χρονική ζώνη βάσει των προοπτικών πώλησης.

Ένα ποσοστό των καταθέσεων πελατών στην Κύπρο με λήξη εντός ενός έτους μεταφέρεται στην κατηγορία 'πέραν του ενός έτους', βάσει της παρατηρήσιμης συμπεριφοράς των πελατών. Στη Ρουμανία οι καταθέσεις πελατών κατηγοριοποιούνται βάσει της συμβατικής τους λήξης.

Οι επενδύσεις προς εμπορία κατηγοριοποιούνται με λήξη εντός ενός έτους.

Η αναμενόμενη ημερομηνία λήξης των προπληρωμών, δεδουλευμένων εσόδων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων και δεδουλευμένων, αναβαλλόμενων εσόδων και λοιπών υποχρεώσεων είναι η ίδια με τη συμβατική τους λήξη. Αν δεν έχουν συμβατική λήξη, η αναμενόμενη ημερομηνία λήξης είναι το χρονικό πλαίσιο που το περιουσιακό στοιχείο αναμένεται να ρευστοποιηθεί και η υποχρέωση αναμένεται να διακανονιστεί.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος

Στα πλαίσια των συνήθων δραστηριοτήτων της, η Εταιρία εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο, ο οποίος παρακολουθείται με διάφορους μηχανισμούς ελέγχου ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση υπέρμετρων κινδύνων και να τιμολογούνται οι πιστωτικές διευκολύνσεις και τα προϊόντα λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο αυτό.

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που απορρέει από την πιθανή αδυναμία ενός ή περισσότερων πελατών να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι της Εταιρίας.

Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου καθορίζει τις αρχές χρηματοδότησης της Εταιρίας και βεβαιώνεται για την εφαρμογή της πιστωτικής πολιτικής σε κάθε τομέα και βεβαιώνεται για την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου της Εταιρίας μέσω έγκαιρου εντοπισμού των προβληματικών πελατών. Ο πιστωτικός κίνδυνος από συνδεδεμένους λογαριασμούς ενοποιείται και παρακολουθείται σε ενοποιημένη βάση.

Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου, προστατεύει την αποτελεσματική διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου σε όλα τα στάδια του πιστωτικού κύκλου, βεβαιώνεται για την ποιότητα των αποφάσεων και επεξεργάζεται και διασφαλίζει ότι η πιστωτική λειτουργία επιβολής κυρώσεων χρήζει σωστής διαχείρισης.

Οι χρηματοδοτικές πολιτικές συνδυάζονται με σύγχρονες μεθόδους αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών (credit rating και credit scoring systems).

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Το δανειακό χαρτοφυλάκιο αναλύεται με βάση εκτιμήσεις για την πιστοληπτική ικανότητα των πελατών, τον τομέα της οικονομίας και τη χώρα δραστηριότητάς τους.

Ο πιστωτικός κίνδυνος για την Εταιρία είναι διεσπαρμένος τόσο γεωγραφικά όσο και στους διάφορους κλάδους της οικονομίας. Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου καθορίζει τους απαγορευτικούς/επικίνδυνους κλάδους της οικονομίας και καθορίζει αυστηρότερη πολιτική στους κλάδους αυτούς, ανάλογα με το βαθμό επικινδυνότητάς τους.

Οι σημαντικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές της Εταιρίας αναφορικά με τον καθορισμό των προβλέψεων για απομείωση παρατίθενται στη Σημείωση 5.1.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς αξιολογεί τον πιστωτικό κίνδυνο για όλες τις επενδύσεις σε ρευστά διαθέσιμα (κυρίως δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες και ομόλογα) και υποβάλλει εισηγήσεις για τον καθορισμό ορίων σε τράπεζες και χώρες στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) για έγκριση.

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις

Η μέγιστη έκθεση της Εταιρίας σε πιστωτικό κίνδυνο αναλύεται κατά γεωγραφικό τομέα ως ακολούθως:

Στον ισολογισμό	2016	2015
	€000	€000
Κύπρος	18.265.382	19.423.767
Ελλάδα	48.399	48.126
Ρωσία	10.985	55.257
Ηνωμένο Βασίλειο	22.027	16.545
Ρουμανία	226.751	319.477
	18.573.544	19.863.172

Εκτός ισολογισμού		
Κύπρος	2.738.382	2.736.014
Ελλάδα	112.596	131.172
Ρωσία	-	20.000
Ρουμανία	397	307
	2.851.375	2.887.493

Σύνολο στον ισολογισμό και εκτός ισολογισμού		
Κύπρος	21.003.764	22.159.781
Ελλάδα	160.995	179.298
Ρωσία	10.985	75.257
Ηνωμένο Βασίλειο	22.027	16.545
Ρουμανία	227.148	319.784
	21.424.919	22.750.665

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις (συνέχεια)

Η Εταιρία προσφέρει στους πελάτες της εγγυήσεις για τις οποίες η Εταιρία μπορεί να χρειαστεί να προβεί σε πληρωμές για λογαριασμό τους και εισέρχεται σε δεσμεύσεις για επέκταση των πιστωτικών διευκολύνσεων για την εξασφάλιση των αναγκών ρευστότητάς τους.

Οι πιστωτικές και εγγυητικές επιστολές (περιλαμβανομένων και των ορίων πιστώσεων) δεσμεύουν την Εταιρία σε πληρωμές, για λογαριασμό των πελατών της σε περίπτωση συγκεκριμένης πράξης, που συνήθως αφορά την εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορευμάτων. Αυτές οι δεσμεύσεις εκθέτουν την Εταιρία σε κινδύνους παρόμοιους με αυτούς των δανείων και απαιτήσεων και ως εκ τούτου παρακολουθούνται χρησιμοποιώντας τις ίδιες πολιτικές και μηχανισμούς ελέγχου.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Η Υπηρεσία Πιστωτικού Κινδύνου καθορίζει το ποσό και το είδος της εξασφάλισης και τις άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση νέων δανείων σε πελάτες.

Οι κύριες κατηγορίες των εξασφαλίσεων που λαμβάνει η Εταιρία είναι υποθήκες ακινήτων, εξασφαλίσεις μετρητών/δεσμευμένες καταθέσεις, τραπεζικές εγγυήσεις, κυβερνητικές εγγυήσεις, ενεχυριάσεις μετοχών και χρεόγραφων δημόσιων εταιριών, ομόλογα σταθερής και κυμαινόμενης επιβάρυνσης επί εταιρικών περιουσιακών στοιχείων, εκχώρηση ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής, εκχώρηση δικαιωμάτων σε συγκεκριμένα συμβόλαια και προσωπικές και εταιρικές εγγυήσεις.

Η διοίκηση της Εταιρίας παρακολουθεί τις αλλαγές στην αγοραία αξία των εξασφαλίσεων σε συνεχή βάση και, όπου χρειάζεται, λαμβάνει επιπρόσθετες εξασφαλίσεις με βάση τη σχετική συμφωνία.

Άλλα χρηματοοικονομικά μέσα

Οι εξασφαλίσεις που λαμβάνονται για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εκτός από δάνεια και απαιτήσεις, καθορίζονται ανάλογα με τη φύση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Συνήθως τα ομόλογα και άλλα χρεόγραφα δεν είναι εξασφαλισμένα, εκτός από τα ομόλογα που είναι διασφαλισμένα με περιουσιακά στοιχεία (asset-backed securities) και άλλα παρόμοια μέσα, τα οποία εξασφαλίζονται με χαρτοφυλάκιο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Επιπρόσθετα, κάποια ομόλογα φέρουν κυβερνητική εγγύηση.

Η Εταιρία έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί τη σύμβαση ISDA Master Agreement για την καταχώρηση των συναλλαγών της σε παράγωγα. Η σύμβαση αυτή παρέχει το συμβατικό πλαίσιο το οποίο διέπει τη διεξαγωγή ενός πλήρους φάσματος συναλλαγών σε μη οργανωμένες αγορές (over-the-counter) και δεσμεύει συμβατικά τα αντισυμβαλλόμενα μέρη να συμψηφίζουν όλες τις ανοικτές συναλλαγές οι οποίες διέπονται από τη σύμβαση στην περίπτωση που κάποιο από τα αντισυμβαλλόμενα μέρη την αθετήσει. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα αντισυμβαλλόμενα μέρη υπογράφουν σύμβαση Credit Support Annex (CSA) σε συνδυασμό με τη σύμβαση ISDA Master Agreement. Η σύμβαση CSA παρέχει εξασφαλίσεις στα αντισυμβαλλόμενα μέρη έτσι ώστε να μετριαστεί ο ενδεχόμενος κίνδυνος που εμπεριέχεται στις ανοικτές τους θέσεις.

Ο κίνδυνος διακανονισμού προκύπτει όταν γίνεται μια πληρωμή μετρητών ή αξιών, με αντάλλαγμα την αναμενόμενη είσπραξη αξιών ή μετρητών. Η Εταιρία καθορίζει ημερήσια όρια διακανονισμού για κάθε αντισυμβαλλόμενο μέρος. Ο κίνδυνος διακανονισμού μετριάζεται όταν οι συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω οργανωμένων συστημάτων πληρωμής ή βάσει παράδοσης έναντι πληρωμής.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τη μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, τις εμπράγματες και μετρήσιμες εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις που έχουν ληφθεί και την καθαρή έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο που είναι η έκθεση μετά από τις ζημιές απομείωσης και τις εμπράγματες και μετρήσιμες εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις. Οι προσωπικές εγγυήσεις είναι επιπρόσθετο είδος εξασφάλισης, που όμως δεν περιλαμβάνονται στις πιο κάτω πληροφορίες γιατί δεν είναι εφικτό να υπολογιστεί η εύλογή τους αξία.

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζονται στους πιο κάτω πίνακες περιορίζεται στη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις (συνέχεια)

2016	Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο €000	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών αναβαθμίσεων που έχουν ληφθεί από την Εταιρία							Καθαρή έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο €000
		Μετρητά	Χρεόγραφα	Πιστωτικές/ εγγυητικές επιστολές	Ακίνητα	Άλλα	Πλεόνασμα εξασφαλίσεων	Καθαρή εξασφάλιση	
		€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	
Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες (Σημ. 17)	1.135.173	-	-	-	-	-	-	-	1.135.173
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες (Σημ. 17)	984.876	-	-	-	-	-	-	-	984.876
Ομόλογα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (Σημ. 18)	10.426	-	-	-	-	-	-	-	10.426
Ομόλογα που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμα προς πώληση και δάνεια και απαιτήσεις (Σημ. 18)	608.625	-	-	-	-	-	-	-	608.625
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (Σημ. 19)	20.834	-	-	-	-	-	-	-	20.834
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (Σημ. 21)	14.352.560	337.198	335.599	305.202	19.259.024	501.500	(8.265.377)	12.473.146	1.879.414
Χρεώστες (Σημ. 27)	315	-	-	-	-	-	-	-	315
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος (Σημ. 22)	1.364.982	-	-	-	-	-	-	-	1.364.982
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	95.753	-	-	-	-	-	-	-	95.753
Σύνολο στον ισολογισμό	18.573.544	337.198	335.599	305.202	19.259.024	501.500	(8.265.377)	12.473.146	6.100.398
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>									
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ' αποδοχών	6.413	353	-	-	4.263	13	-	4.629	1.784
Εγγυητικές	797.071	69.712	1.326	65.185	164.480	6.222	(967)	305.958	491.113
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>									
Ενέγγυες πιστώσεις	27.636	10.837	15	102	8.112	297	-	19.363	8.273
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.020.255	31.347	1.050	2.221	294.839	16.158	-	345.615	1.674.640
Σύνολο εκτός ισολογισμού	2.851.375	112.249	2.391	67.508	471.694	22.690	(967)	675.565	2.175.810
Συνολική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	21.424.919	449.447	337.990	372.710	19.730.718	524.190	(8.266.344)	13.148.711	8.276.208

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις (συνέχεια)

2015	Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο €000	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών αναβαθμίσεων που έχουν ληφθεί από την Εταιρία							Καθαρή έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο €000
		Μετρητά	Χρεόγραφα	Πιστωτικές/ εγγυητικές επιστολές	Ακίνητα	Άλλα	Πλεόνασμα εξασφαλίσεων	Καθαρή εξασφάλιση	
		€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	
Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες (Σημ. 17)	957.612	-	-	-	-	-	-	-	957.612
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες (Σημ. 17)	1.112.337	-	-	-	-	-	-	-	1.112.337
Ομόλογα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (Σημ. 18)	17.430	-	-	-	-	-	-	-	17.430
Ομόλογα που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμα προς πώληση και δάνεια και απαιτήσεις (Σημ. 18)	874.337	-	-	-	-	-	-	-	874.337
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (Σημ. 19)	14.022	-	-	-	-	-	-	-	14.022
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (Σημ. 21)	16.005.878	478.532	253.305	377.011	20.944.487	347.591	(8.058.447)	14.342.479	1.663.399
Χρεώστες (Σημ. 27)	259	-	-	-	-	-	-	-	259
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος (Σημ. 22)	735.579	-	-	-	-	-	-	-	735.579
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	145.718	-	4.600	-	19.043	-	-	23.643	122.075
Σύνολο στον ισολογισμό	19.863.172	478.532	257.905	377.011	20.963.530	347.591	(8.058.447)	14.366.122	5.497.050
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>									
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ' αποδοχών	7.041	666	-	-	4.352	32	-	5.050	1.991
Εγγυητικές	792.883	52.446	687	73.436	186.975	10.442	-	323.986	468.897
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>									
Ενέγγυες πιστώσεις	18.441	1.123	9	71	8.245	495	-	9.943	8.498
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.069.128	30.339	1.302	1.744	288.908	14.433	-	336.726	1.732.402
Σύνολο εκτός ισολογισμού	2.887.493	84.574	1.998	75.251	488.480	25.402	-	675.705	2.211.788
Συνολική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	22.750.665	563.106	259.903	452.262	21.452.010	372.993	(8.058.447)	15.041.827	7.708.838

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Υπάρχουν περιορισμοί στη συγκέντρωση δανείων που επιβάλλονται από τον περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμο της Κύπρου, τις σχετικές Οδηγίες της ΚΤΚ και τους Κανονισμούς Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR). Σύμφωνα με αυτούς τους περιορισμούς, οι τράπεζες δεν δικαιούνται να δανείσουν περισσότερο από 25% της κεφαλαιακής βάσης σε ένα συγκρότημα πελατών. Η πολιτική διάθεσης ανάληψης κινδύνων του Συγκροτήματος επιβάλλει αυστηρότερα συγκεντρωτικά όρια και η Εταιρία λαμβάνει μέτρα για να μειώσει σταδιακά αυτές τις εκθέσεις, οι οποίες έχουν υπερβεί τα εσωτερικά όρια κατά την πάροδο του χρόνου.

Επιπρόσθετα, τα υποκαταστήματα της Εταιρίας στο εξωτερικό πρέπει να συμμορφώνονται με τις οδηγίες σχετικά με μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα, όπως αυτές καθορίζονται από τις εποπτικές αρχές των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται.

Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση

Η αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση αφορά τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποκτήθηκαν ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας κατά το 2013 και δάνεια που θεωρήθηκαν απομειωμένα κατά την αρχική τους αναγνώριση. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του ΔΠΧΑ 3, η αναπροσαρμογή αυτή έχει επιφέρει μείωση στα μεικτά υπόλοιπα των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες. Ωστόσο για σκοπούς γνωστοποίησης, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 7, καθώς και για σκοπούς παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου, η εν λόγω αναπροσαρμογή δεν συμπεριλήφθηκε στα μεικτά υπόλοιπα των δανείων και απαιτήσεων.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Η συγκέντρωση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες της Εταιρίας ανά χώρα και κλάδο της οικονομίας παρουσιάζονται πιο κάτω:

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	2.044.324	-	28	11.141	-	2.055.493	(87.576)	1.967.917
Βιομηχανία	658.811	-	93	7.722	-	666.626	(25.734)	640.892
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.302.543	-	221	3.263	-	1.306.027	(62.665)	1.243.362
Κατασκευές	2.874.260	-	-	67.756	-	2.942.016	(210.436)	2.731.580
Ακίνητα	2.022.559	19.599	8.239	200.642	6.934	2.257.973	(114.140)	2.143.833
Ιδιώτες	6.980.383	-	15.508	3.000	-	6.998.891	(227.057)	6.771.834
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	1.322.550	-	3.980	11.810	13.701	1.352.041	(72.960)	1.279.081
Λοιποί κλάδοι	1.054.272	337	16	32.927	-	1.087.552	(120.344)	967.208
	18.259.702	19.936	28.085	338.261	20.635	18.666.619	(920.912)	17.745.707
Ανά πελατειακό τομέα								
Μεγάλες επιχειρήσεις	7.507.790	19.936	22.969	334.440	13.701	7.898.836	(473.799)	7.425.037
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	4.100.298	-	2.684	3.635	-	4.106.617	(202.240)	3.904.377
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	4.202.287	-	-	100	-	4.202.387	(100.509)	4.101.878
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	2.064.802	-	2.432	86	6.934	2.074.254	(135.350)	1.938.904
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	321.571	-	-	-	-	321.571	(3.619)	317.952
Διαχείριση περιουσίας	62.954	-	-	-	-	62.954	(5.395)	57.559
	18.259.702	19.936	28.085	338.261	20.635	18.666.619	(920.912)	17.745.707

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.547.970	19.936	18.359	237.203	-	2.823.468	(63.523)	2.759.945
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.377.837	-	2.684	3.436	-	1.383.957	(29.071)	1.354.886
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	3.531.222	-	-	100	-	3.531.322	(40.640)	3.490.682
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	1.317.434	-	883	86	-	1.318.403	(26.435)	1.291.968
Αναδιρθώσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	2.080.586	-	-	33.947	-	2.114.533	(156.190)	1.958.343
- επιχειρήσεις	1.014.853	-	-	-	-	1.014.853	(22.795)	992.058
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.219.572	-	-	-	-	1.219.572	(50.393)	1.169.179
Ανακτήσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	1.864.381	-	4.610	63.290	13.701	1.945.982	(231.291)	1.714.691
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.502.889	-	-	199	-	1.503.088	(122.776)	1.380.312
- στεγαστικά	671.065	-	-	-	-	671.065	(59.869)	611.196
- λοιπά καταναλωτικά	747.368	-	1.549	-	6.934	755.851	(108.915)	646.936
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	321.571	-	-	-	-	321.571	(3.619)	317.952
Διαχείριση περιουσίας	62.954	-	-	-	-	62.954	(5.395)	57.559
	18.259.702	19.936	28.085	338.261	20.635	18.666.619	(920.912)	17.745.707

Ο πελατειακός τομέας αναδιρθώσεις χρεών μεγάλων επιχειρήσεων περιλαμβάνει πελάτες με ανοίγματα πάνω από €100.000 χιλ., ενώ ο πελατειακός τομέας αναδιρθώσεις χρεών επιχειρήσεων περιλαμβάνει πελάτες με ανοίγματα μεταξύ €6.000 χιλ. μέχρι €100.000 χιλ.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	2.267.092	-	47	12.350	-	2.279.489	(121.192)	2.158.297
Βιομηχανία	801.536	-	-	7.590	-	809.126	(31.596)	777.530
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.463.129	-	2.268	6.209	-	1.471.606	(77.444)	1.394.162
Κατασκευές	3.976.156	-	774	45.510	-	4.022.440	(335.803)	3.686.637
Ακίνητα	2.130.028	43.443	39.547	249.630	6.648	2.469.296	(137.185)	2.332.111
Ιδιώτες	7.282.322	-	7.429	5.585	-	7.295.336	(268.496)	7.026.840
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	1.595.010	-	830	37.880	13.693	1.647.413	(101.913)	1.545.500
Λοιποί κλάδοι	1.145.344	24.866	259	28.584	-	1.199.053	(133.781)	1.065.272
	20.660.617	68.309	51.154	393.338	20.341	21.193.759	(1.207.410)	19.986.349
Ανά πελατειακό τομέα								
Μεγάλες επιχειρήσεις	9.222.446	68.309	15.173	386.841	13.693	9.706.462	(666.631)	9.039.831
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	4.408.096	-	33.134	3.857	-	4.445.087	(263.630)	4.181.457
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	4.285.058	-	-	1.306	-	4.286.364	(108.267)	4.178.097
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	2.152.950	-	2.847	1.334	6.648	2.163.779	(154.174)	2.009.605
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	528.795	-	-	-	-	528.795	(8.056)	520.739
Διαχείριση περιουσίας	63.272	-	-	-	-	63.272	(6.652)	56.620
	20.660.617	68.309	51.154	393.338	20.341	21.193.759	(1.207.410)	19.986.349

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη								
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.188.794	68.309	15.173	305.848	-	2.578.124	(83.695)	2.494.429
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.502.261	-	33.134	3.857	-	1.539.252	(46.973)	1.492.279
Ιδιώτες								
- στεγαστικά	3.657.083	-	-	1.306	-	3.658.389	(45.585)	3.612.804
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	1.409.855	-	2.847	1.334	-	1.414.036	(36.834)	1.377.202
Αναδιρθώσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	2.877.985	-	-	35.736	-	2.913.721	(175.920)	2.737.801
- επιχειρήσεις	1.814.518	-	-	-	-	1.814.518	(75.945)	1.738.573
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.376.635	-	-	-	-	1.376.635	(67.758)	1.308.877
Ανακτήσεις χρεών								
- μεγάλες επιχειρήσεις	2.341.149	-	-	45.257	13.693	2.400.099	(331.071)	2.069.028
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.529.200	-	-	-	-	1.529.200	(148.899)	1.380.301
- στεγαστικά	627.975	-	-	-	-	627.975	(62.682)	565.293
- λοιπά καταναλωτικά	743.095	-	-	-	6.648	749.743	(117.340)	632.403
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	528.795	-	-	-	-	528.795	(8.056)	520.739
Διαχείριση περιουσίας	63.272	-	-	-	-	63.272	(6.652)	56.620
	20.660.617	68.309	51.154	393.338	20.341	21.193.759	(1.207.410)	19.986.349

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην Κύπρο περιλαμβάνουν δάνεια που χορηγήθηκαν από την Εταιρία στην Κύπρο σε Ελληνικές οντότητες ως μέρος των συνήθων εργασιών λογιστικής αξίας ύψους €82.154 χιλ. (2015: €81.078 χιλ.) και δάνεια στην Κύπρο με εξασφαλίσεις στην Ελλάδα λογιστικής αξίας ύψους €106.968 χιλ. (2015: €69.983 χιλ.).

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Συγκέντρωση έκθεσης ανά νόμισμα δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Ρωσία	Σύνολο	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ευρώ	17.556.179	19.936	200	336.832	13.701	17.926.848	(876.186)	17.050.662
Δολάριο Αμερικής	149.235	-	-	-	6.934	156.169	(10.281)	145.888
Αγγλική Στερλίνα	38.907	-	27.885	88	-	66.880	(538)	66.342
Ρωσικό Ρούβλι	103	-	-	-	-	103	(1)	102
Ρουμανικό Λέι	-	-	-	1.341	-	1.341	-	1.341
Ελβετικό Φράγκο	471.167	-	-	-	-	471.167	(31.170)	439.997
Άλλα νομίσματα	44.111	-	-	-	-	44.111	(2.736)	41.375
	18.259.702	19.936	28.085	338.261	20.635	18.666.619	(920.912)	17.745.707
2015								
Ευρώ	19.261.824	68.309	2.260	392.100	13.693	19.738.186	(1.128.137)	18.610.049
Δολάριο Αμερικής	251.075	-	-	22	6.648	257.745	(11.858)	245.887
Αγγλική Στερλίνα	50.831	-	48.894	93	-	99.818	(11.900)	87.918
Ρωσικό Ρούβλι	108	-	-	-	-	108	(1)	107
Ρουμανικό Λέι	1	-	-	1.123	-	1.124	-	1.124
Ελβετικό Φράγκο	1.029.847	-	-	-	-	1.029.847	(52.743)	977.104
Άλλα νομίσματα	66.931	-	-	-	-	66.931	(2.771)	64.160
	20.660.617	68.309	51.154	393.338	20.341	21.193.759	(1.207.410)	19.986.349

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες της Εταιρίας παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

	2016			2015		
	Μεικτά δάνεια πριν από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια πριν από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Μεικτά δάνεια μετά από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Ενήμερα	9.749.523	(166.185)	9.583.338	9.356.952	(173.260)	9.183.692
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	2.214.988	(38.743)	2.176.245	2.993.746	(60.803)	2.932.943
Απομειωμένα	6.702.108	(715.984)	5.986.124	8.843.061	(973.347)	7.869.714
	18.666.619	(920.912)	17.745.707	21.193.759	(1.207.410)	19.986.349

Τα δάνεια σε καθυστέρηση είναι τα δάνεια με καθυστερημένες πληρωμές ή με υπέρβαση των εγκριμένων ορίων τους. Τα απομειωμένα δάνεια είναι τα δάνεια τα οποία δεν θεωρούνται πλήρως ανακτήσιμα και για τα οποία έχει αναγνωρισθεί πρόβλεψη απομείωσης σε ατομική βάση ή για τα οποία υφίστανται ζημιές κατά την αρχική αναγνώριση ή πελατών στην Υψηροσία Ανάκτησης Χρεών.

Κατά το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 οι συνολικές μη συμβατικές διαγραφές που αναγνωρίστηκαν από την Εταιρία ήταν €517.694 χιλ. (2015: €172.670 χιλ.). Το υπόλοιπο των μεικτών δανείων αυτών των πελατών στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν €305.591 χιλ. (2015: €280.575 χιλ.), εκ των οποίων €19.651 χιλ. (2015: €56.548 χιλ.) ήταν σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών αλλά δεν ήταν απομειωμένα και €130.964 χιλ. (2015: €198.296 χιλ.) ήταν απομειωμένα.

Ενήμερα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Η ποιότητα των ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες παρακολουθείται από την Εταιρία χρησιμοποιώντας εσωτερικά συστήματα. Στον πιο κάτω πίνακα αναλύεται η ποιότητα πιστωτικού κινδύνου των ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

2016	Κατηγορία 1	Κατηγορία 2	Κατηγορία 3	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Κύπρος	6.127.367	1.751.332	1.802.957	9.681.656
Ηνωμένο Βασίλειο	7.224	3.357	-	10.581
Ρουμανία	56.857	343	86	57.286
	6.191.448	1.755.032	1.803.043	9.749.523

2015				
Κύπρος	5.572.053	1.441.298	2.244.258	9.257.609
Ηνωμένο Βασίλειο	-	9.267	-	9.267
Ρουμανία	45.962	34.973	9.141	90.076
	5.618.015	1.485.538	2.253.399	9.356.952

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που δεν ήταν σε καθυστέρηση ή σε υπέρβαση των ορίων τους κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών, κατατάσσονται στην Κατηγορία 1.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Ενήμερα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που ήταν σε καθυστέρηση ή σε υπέρβαση των ορίων τους μέχρι και 30 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των πρώτων έξι μηνών του έτους, ή μέχρι και 15 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών του έτους, κατατάσσονται στην Κατηγορία 2.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που ήταν σε καθυστέρηση ή υπέρβαση των ορίων τους για περισσότερες από 30 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των πρώτων έξι μηνών του έτους ή για περισσότερο από 15 συνεχόμενες μέρες κατά τη διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών του έτους, κατατάσσονται στην Κατηγορία 3.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είναι σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα

	2016	2015
Σε καθυστέρηση:	€000	€000
- μέχρι 30 μέρες	442.742	431.813
- από 31 μέχρι 90 μέρες	374.675	347.009
- από 91 μέχρι 180 μέρες	125.468	142.245
- από 181 μέχρι 365 μέρες	140.078	258.038
- πέραν του ενός έτους	1.132.025	1.814.641
	2.214.988	2.993.746

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που κατέχει η Εταιρία (στο βαθμό που αυτές μειώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο) για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είναι σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα στις 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι €1.706.196 χιλ. (2015: €2.391.828 χιλ.). Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων περιορίζεται στη μεικτή λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2016		2015	
	Μεικτά δάνεια και απαιτήσεις	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	Μεικτά δάνεια και απαιτήσεις	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων
	€000	€000	€000	€000
Κύπρος	6.374.803	3.953.087	8.414.868	5.596.169
Ελλάδα	19.936	17.962	68.309	17.945
Ρωσία	20.635	13.692	20.341	13.684
Ηνωμένο Βασίλειο	6.118	490	37.196	2.845
Ρουμανία	280.616	51.999	302.347	165.994
	6.702.108	4.037.230	8.843.061	5.796.637

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (συνέχεια)

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται πιο πάνω έχει υπολογιστεί με βάση το βαθμό που οι εξασφαλίσεις αυτές μειώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο και περιορίζεται στη μεικτή λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

	2016	2015
Απομειωμένα:	€000	€000
- χωρίς καθυστερήσεις	471.855	875.488
- μέχρι 30 μέρες	61.484	78.176
- από 31 μέχρι 90 μέρες	28.921	24.334
- από 91 μέχρι 180 μέρες	44.060	63.369
- από 181 μέχρι 365 μέρες	51.438	303.674
- πέραν του ενός έτους	6.044.350	7.498.020
	6.702.108	8.843.061

Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Η κίνηση των προβλέψεων για απομείωση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	3.731.750	33.617	215.104	3.980.471
Εξαγορά θυγατρικής	(8.577)	-	-	(8.577)
Συναλλαγματικές και άλλες διαφορές	113.110	2.269	(685)	114.694
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(923.723)	(27.163)	(33.693)	(984.579)
Δεδουλευμένοι τόκοι απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(138.603)	(627)	(1.282)	(140.512)
Εισπράξεις από προηγούμενως διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	1.872	-	-	1.872
Επιβάρυνση για το έτος (Σημ. 14)	394.333	(1.181)	36.626	429.778
31 Δεκεμβρίου	3.170.162	6.915	216.070	3.393.147
Απομείωση σε ατομική βάση	2.779.380	6.915	215.585	3.001.880
Συλλογική απομείωση	390.782	-	485	391.267

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	2.865.782	9.086	231.976	3.106.844
Συναλλαγματικές και άλλες διαφορές	80.373	-	338	80.711
Μεταφορά μεταξύ γεωγραφικών τομέων	(62.010)	6.329	55.681	-
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(151.619)	(16.700)	(111.746)	(280.065)
Δεδουλευμένοι τόκοι απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(197.009)	(2.134)	(1.577)	(200.720)
Εισπράξεις από προηγούμενως διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	2.671	-	-	2.671
Επιβάρυνση για το έτος (Σημ. 14)	1.193.562	37.036	40.432	1.271.030
31 Δεκεμβρίου	3.731.750	33.617	215.104	3.980.471
Απομείωση σε ατομική βάση	3.255.398	29.242	213.085	3.497.725
Συλλογική απομείωση	476.352	4.375	2.019	482.746

Ο πιο πάνω πίνακας δεν περιλαμβάνει την πρόβλεψη για απομείωση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και ανειλημμένων υποχρεώσεων που περιλαμβάνεται στα 'Δεδουλευμένα, αναβαλλόμενα έσοδα και λοιπές υποχρεώσεις' (Σημ. 31).

Οι παραδοχές που έχουν γίνει αφορούν τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες ακινήτων, καθώς και τον χρονικό ορίζοντα της ρευστοποίησης της εξασφάλισης, το κόστος φορολογίας και τα έξοδα ανάκτησης και μετέπειτα πώλησης της εξασφάλισης. Έχει χρησιμοποιηθεί ο ανάλογος δείκτης για τον υπολογισμό της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων, ενώ έγιναν παραδοχές με βάση ένα μακροοικονομικό σενάριο για τις μελλοντικές αλλαγές στις αξίες των ακινήτων. Το χρονικό πλαίσιο είσπραξης των εξασφαλίσεων ακινήτων έχει υπολογιστεί σε 3 έτη κατά μέσο όρο, με εξαίρεση συγκεκριμένων περιπτώσεων όπου έχει χρησιμοποιηθεί μια διαφορετική περίοδος βασισμένη σε συγκεκριμένα στοιχεία και περιστάσεις και για πελάτες της Υπηρεσίας Ανάκτησης Χρεών όπου έχει χρησιμοποιηθεί περίοδος κατά μέσο όρο 6 χρόνων. Σύμφωνα με τις περί της Απομείωσης Δανείων και των Διαδικασιών Διενέργειας Προβλέψεων Οδηγίες 2014 και 2015 της ΚΤΚ, η συσσωρευμένη μέση μελλοντική μεταβολή της αξίας των ακινήτων κατά τη διάρκεια του έτους έχει περιοριστεί στο μηδέν. Ο μέσος όρος της μείωσης τιμών λόγω έλλειψης ρευστότητας και εξόδων πωλήσεων που χρησιμοποιήθηκε στον υπολογισμό των προβλέψεων είναι 10% της τρέχουσας αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αύξηση στην αξία τους περιορίστηκε στο μηδέν και 10% της προβλεπόμενης αγοραίας αξίας των ακινήτων για εκείνες τις εξασφαλίσεις για τις οποίες η αξία τους αναμένεται να μειωθεί.

Οι παραπάνω παραδοχές επηρεάζονται επίσης από το συνεχόμενο διάλογο για ρυθμιστικά θέματα που διατηρεί η Εταιρία με τον κύριο επόπτη της, την ΕΚΤ, και από άλλες ρυθμιστικές οδηγίες και διερμηνείες που εκδίδονται από διάφορους κανονιστικούς φορείς όπως η ΕΚΤ και η ΕΑΤ, οι οποίες παρέχουν καθοδήγηση και προσδοκίες ως προς τους σχετικούς ορισμούς και μεταχείριση/αναγνώριση κάποιων παραμέτρων/παραδοχών που χρησιμοποιούνται στην εκτίμηση των προβλέψεων.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Πρόβλεψη για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Οποιοσδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές ή διαφορές μεταξύ των παραδοχών που έγιναν και των πραγματικών αποτελεσμάτων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στα ποσά των απαιτούμενων προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η Εταιρία έχει προβεί σε ανάλυση ευαισθησίας σε συγκεκριμένες παραδοχές στην απομείωση δανείων σχετικά με το δανειακό χαρτοφυλάκιο στην Κύπρο με ημερομηνία αναφοράς 31 Δεκεμβρίου 2016. Η επίδραση στις προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων παρουσιάζεται πιο κάτω:

	Αύξηση/(μείωση) στις προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων €000
<i>Αλλαγή στις παραδοχές προβλέψεων:</i>	
Αύξηση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων από υποθήκες κατά 1 χρόνο (σε μέσο όρο 4 χρόνων) για τους πελάτες που είχαν αξιολογηθεί σε συλλογική βάση, εξαιρουμένων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών	27.891
Μείωση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων από υποθήκες κατά 1 χρόνο (σε μέσο όρο 2 χρόνων) για τους πελάτες που είχαν αξιολογηθεί σε συλλογική βάση, εξαιρουμένων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών	(26.814)
Μείωση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 5% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	118.055
Μείωση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 10% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	216.359
Αύξηση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 5% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	(73.940)
Αύξηση του πραγματικού ανακτήσιμου ποσού των εξασφαλίσεων πελατών που αξιολογήθηκαν σε ατομική βάση με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και όλων των πελατών στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών κατά 10% σε σύγκριση με το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό που εφαρμόστηκε στους υπολογισμούς προβλέψεων	(168.357)
Αύξηση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων κατά 1 χρόνο και μείωση ρευστοποίησης κατά 20%, πελατών που έχουν αξιολογηθεί ατομικά για απομείωση και με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και πελατών που έχουν αξιολογηθεί συλλογικά για απομείωση	90.028
Μείωση του χρονικού πλαισίου είσπραξης των εξασφαλίσεων κατά 1 χρόνο και αύξηση ρευστοποίησης κατά 20%, σε πελάτες που έχουν αξιολογηθεί ατομικά για απομείωση και με αναγνωρισμένη ζημιά απομείωσης και σε πελάτες που έχουν αξιολογηθεί συλλογικά για απομείωση	(45.844)

Ληφθείσες εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις

Η λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά το έτος 2016 και 2015 μέσω κατάσχεσης εξασφαλίσεων ήταν ως εξής:

	2016	2015
	€000	€000
Οικιστικά ακίνητα	85.171	1.946
Εμπορικά και άλλα ακίνητα	921.185	110.771
	1.006.356	112.717

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ληφθείσες εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις (συνέχεια)

Η συνολική λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των χρόνων μέσω κατάσχεσης εξασφαλίσεων από δάνεια και απαιτήσεις πελατών και κατέχονται από την Εταιρία στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονται σε €1.268.811 χιλ. και περιλαμβάνει ποσό ύψους €3.072 χιλ. που αφορά εμπορικά και άλλα ακίνητα που κατέχονται προς πώληση (2015: €421.110 χιλ. και περιλαμβάνει ποσό ύψους €6.552 χιλ. που αφορά εμπορικά και άλλα ακίνητα που κατέχονται προς πώληση).

Οι πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων που ανακτήθηκαν κατά το 2016 ανήλθαν σε €128.887 χιλ. (2015: €28.883 χιλ.).

Ρυθμίσεις

Τα ρυθμιστικά μέτρα προκύπτουν στις περιπτώσεις στις οποίες ο πελάτης θεωρείται ότι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης λόγω οικονομικών δυσκολιών. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις δυσκολίες, η Εταιρία αποφασίζει να τροποποιήσει τους όρους της σύμβασης παραχωρώντας στον πελάτη τη δυνατότητα να εξυπηρετήσει το χρέος ή να αναχρηματοδοτήσει τη σύμβαση, είτε μερικώς είτε συνολικά.

Η πρακτική της επέκτασης ρυθμιστικών μέτρων συνιστά είτε προσωρινή είτε μόνιμη παραχώρηση συγκατάβασης στον πελάτη. Η παραχώρηση μπορεί να περιλαμβάνει την αναδιάρθρωση των συμβατικών όρων του δανείου ή την πληρωμή με κάποια μορφή εκτός από μετρητά, όπως μια διευθέτηση όπου ο δανειολήπτης μεταφέρει δεσμευμένες εξασφαλίσεις στην Εταιρία. Ως εκ τούτου, αποτελεί μια αντικειμενική ένδειξη απομείωσης και απαιτείται όπως αξιολογηθεί το ενδεχόμενο απομείωσης του δανείου.

Τροποποιήσεις σε δάνεια και απαιτήσεις που δεν επηρεάζουν διευθετήσεις σε πληρωμές, όπως η αναδιάρθρωση των εξασφαλίσεων ή ασφαλιστικών διευθετήσεων, δε θεωρούνται επαρκείς για την ένδειξη απομείωσης καθώς από μόνες τους δεν αποτελούν απαραίτητα ένδειξη πιστωτικών δυσκολιών που να επηρεάζουν την ικανότητα πληρωμής.

Δάνεια και απαιτήσεις που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης θεωρούνται όλα τα δάνεια για τα οποία η Εταιρία έχει προβεί σε τροποποίηση του προγράμματος αποπληρωμής (πρόβλεψη περιόδου χάριτος, αναστολή καταβολής μίας ή περισσότερων δόσεων, μείωση του ποσού της δόσης και/ή διαγραφή καθυστερημένων δόσεων κεφαλαίου ή τόκου) και τρεχούμενοι λογαριασμοί/παρατραβήγματα των οποίων το όριο έχει αυξηθεί με αποκλειστικό σκοπό την κάλυψη της υπέρβασης.

Ένας λογαριασμός για να πληροί τις προϋποθέσεις για αναδιάρθρωση πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια περιλαμβανομένου του κριτηρίου βιωσιμότητας της επιχείρησης του πελάτη. Ο βαθμός στον οποίο η Εταιρία προβαίνει σε αναδιάρθρωση λογαριασμών με βάση το πλαίσιο των υφιστάμενων πολιτικών της μπορεί να ποικίλει ανάλογα με την άποψη της για τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες και άλλους παράγοντες που μπορεί να αλλάξουν από χρόνο σε χρόνο. Επιπλέον, εξαιρέσεις από τις πολιτικές και τις πρακτικές μπορεί να γίνουν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις λόγω νομοθετικών ή κανονιστικών συμφωνιών ή εντολών.

Οι ρυθμίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν μέτρα για την αναδιάρθρωση της επιχείρησης του δανειολήπτη (λειτουργική αναδιάρθρωση) και/ή μέτρα για την αναδιάρθρωση χρηματοδότησης (χρηματοοικονομική αναδιάρθρωση) του δανειολήπτη.

Οι επιλογές αναδιάρθρωσης δύναται να είναι βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ή συνδυασμός των δύο. Η Εταιρία έχει αναπτύξει και διαδώσει βιώσιμες λύσεις αναδιάρθρωσης, οι οποίες είναι κατάλληλες για το δανειολήπτη και αποδεκτές από την Εταιρία.

Βραχυπρόθεσμες αναδιρθρώσεις ορίζονται ως οι λύσεις αναδιάρθρωσης με διάρκεια αποπληρωμής μικρότερης των δύο ετών. Στις περιπτώσεις δανείων για κατασκευή εμπορικών ακινήτων και για τη χρηματοδότηση έργων (project finance), η διάρκεια βραχυπρόθεσμων σχεδίων αναδιάρθρωσης δεν δύναται να υπερβεί τον ένα χρόνο.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ρυθμίσεις (συνέχεια)

Οι βραχυπρόθεσμες λύσεις αναδιάρθρωσεων μπορεί να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Μόνο τόκοι: κατά τη διάρκεια μίας καθορισμένης βραχυπρόθεσμης περιόδου, καταβάλλεται μόνο ο τόκος των πιστωτικών διευκολύνσεων και δεν γίνεται καμία αποπληρωμή κεφαλαίου.
- Μειωμένες πληρωμές: μείωση του ποσού των δόσεων αποπληρωμής για μια καθορισμένη βραχυπρόθεσμη περίοδο, προκειμένου να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση ταμειακών ροών του δανειολήπτη.
- Κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων ή/και τόκων: η κεφαλαιοποίηση των καθυστερήσεων ή/και των δεδουλευμένων τόκων, δηλαδή ρύθμιση των καθυστερημένων οφειλών και κεφαλαιοποίηση των μη καταβληθέντων τόκων για αποπληρωμή βάσει του αναθεωρημένου προγράμματος.
- Περίοδος χάριτος: συμφωνία που επιτρέπει στον δανειολήπτη καθορισμένη καθυστέρηση αναφορικά με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αποπληρωμής συνήθως σε σχέση με το κεφάλαιο.
- Μείωση επιτοκίου: μόνιμη ή προσωρινή μείωση του επιτοκίου (σταθερού ή κυμαινόμενου) σε ένα δίκαιο και εφικτό επιτόκιο.

Οι μακροπρόθεσμες λύσεις αναδιάρθρωσεων μπορεί να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Παράταση της διάρκειας αποπληρωμής: παράταση της διάρκειας αποπληρωμής του δανείου, η οποία επιτρέπει τη μείωση του ποσού των δόσεων με την επέκταση των αποπληρωμών σε μεγαλύτερη περίοδο.
- Πρόσθετη εξασφάλιση: όταν λαμβάνονται πρόσθετα βάρη επί των μη βεβαρημένων περιουσιακών στοιχείων ως επιπρόσθετη εξασφάλιση από τον δανειολήπτη, προκειμένου να αντισταθμιστεί ο υψηλότερος κίνδυνος έκθεσης και ως μέρος της διαδικασίας αναδιάρθρωσης.
- Ρύθμιση των κυρώσεων σε δανειακές συμβάσεις: προσωρινή ή μόνιμη κατάργηση κυρώσεων για παραβιάσεις συμβατικών όρων σε δανειακές συμβάσεις.
- Επαναπρογραμματισμός των πληρωμών: το υφιστάμενο συμβατικό πρόγραμμα αποπληρωμής προσαρμόζεται σε ένα νέο βιώσιμο πρόγραμμα αποπληρωμής το οποίο βασίζεται σε μία ρεαλιστική εκτίμηση, των τρέχουσων και προβλεπόμενων ταμειακών ροών του δανειολήπτη.
- Ενίσχυση των υφιστάμενων εξασφαλίσεων: μία λύση αναδιάρθρωσης μπορεί για παράδειγμα να συνεπάγεται τη δέσμευση επιπρόσθετων εξασφαλίσεων, προκειμένου να αποζημιωθεί για τη μείωση στα επιτόκια ή για να σταθμιστούν τα πλεονεκτήματα που ο δανειολήπτης λαμβάνει από την αναδιάρθρωση.
- Νέες πιστωτικές διευκολύνσεις: δύναται να χορηγηθούν νέες πιστωτικές διευκολύνσεις ως μέρος της συμφωνίας αναδιάρθρωσης, οι οποίες μπορεί να συνεπάγονται τη δέσμευση πρόσθετων εξασφαλίσεων και στις περιπτώσεις διευθετήσεων μεταξύ πιστωτών, την εισαγωγή όρων προκειμένου να αντισταθμιστεί ο πρόσθετος κίνδυνος που αναλαμβάνει η Εταιρία παρέχοντας νέα χρηματοδότηση σε δανειολήπτη που παρουσιάζει οικονομικές δυσκολίες.
- Ενοποίηση χορηγήσεων: ενοποίηση αριθμού ανοιγμάτων σε ένα δάνειο ή σε ένα περιορισμένο αριθμό δανείων.
- Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο (Debt/equity swaps): μέρος του χρέους μετατρέπεται σε μετοχικό κεφάλαιο το οποίο λαμβάνεται από την Εταιρία, ώστε το υπόλοιπο του χρέους να προσαρμόζεται στο σωστό μέγεθος βάση των ταμειακών ροών του δανειολήπτη για να επιτρέψει στην Εταιρία να εισπράξει το λαβείν της από την αποπληρωμή της προσαρμοσμένης χορήγησης και την ενδεχόμενη πώληση του μετοχικού κεφαλαίου στην εταιρία. Η λύση αυτή θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο σε απομακρυσμένες περιπτώσεις και μόνο όταν έχουν εξαντληθεί όλες οι άλλες προσπάθειες για αναδιάρθρωση και μετά που διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τη νομοθεσία περί πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με περιουσιακά στοιχεία (Debt/asset swaps): συμφωνία μεταξύ της Εταιρίας και του δανειολήπτη για την οικειοθελή πώληση του εξασφαλισμένου περιουσιακού στοιχείου για την μερική ή ολική αποπληρωμή του δανείου. Το περιουσιακό στοιχείο μπορεί να αποκτηθεί από την Εταιρία και οποιοδήποτε υπόλοιπο δανείου να αναδιρθωθεί με ένα κατάλληλο σχέδιο αποπληρωμής με βάση την επανεξετασμένη ικανότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη.
- Διαγραφή χρεών: ακύρωση μέρους ή του συνολικού ποσού χορηγήσεων που παραμένει ανεξόφλητο από τον δανειολήπτη. Η Εταιρία εφαρμόζει τη διαγραφή χρεών (debt forgiveness) μόνο σαν τελευταία επιλογή και σε σπάνιες περιπτώσεις, αφού λάβει υπόψη τη δυνατότητα αποπληρωμής του πελάτη στο χρονικό πλαίσιο που συμφωνήθηκε και την πιθανότητα η διαγραφή να οδηγήσει σε ηθικό κίνδυνο (moral hazard).
- Διαχωρισμός και πάγωμα: το χρέος του πελάτη διαχωρίζεται σε βιώσιμο και μη βιώσιμο μέρος. Το βιώσιμο μέρος αναδιρθώνεται και συνεχίζει να λειτουργεί. Το μη βιώσιμο μέρος 'παγώνεται' για την περίοδο της αναδιάρθρωσης του βιώσιμου μέρους. Στη λήξη της αναδιάρθρωσης, το παγωμένο μέρος είτε διαγράφεται κατά αναλογία (βασισμένο πάνω στην πραγματική αποπληρωμή του βιώσιμου μέρους) ή αναδιρθώνεται.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης

Οι παρακάτω πίνακες δείχνουν τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες της Εταιρίας που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης ανά κλάδο δραστηριότητας, γεωγραφική περιοχή και πιστωτική ποιοτική κατάταξη, καθώς και τις προβλέψεις για απομείωση και τις εμπράγματα εξασφαλίσεις που κατέχονται για τα δάνεια που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης.

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000
1 Ιανουαρίου	8.391.624	24.865	814	118.121	8.535.424
Νέα δάνεια και απαιτήσεις που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης μέσα στο έτος	900.616	-	35	340	900.991
Περιουσιακά στοιχεία που δεν τυγχάνουν πλέον αναδιάρθρωσης (περιλαμβανομένων αποπληρωμών)	(1.504.769)	(97)	(234)	(41.819)	(1.546.919)
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	(715.713)	(24.871)	(255)	(144)	(740.983)
Δεδουλευμένοι τόκοι δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	326.260	440	13	2.392	329.105
Συναλλαγματικές διαφορές	3.852	-	(96)	(9)	3.747
31 Δεκεμβρίου	7.401.870	337	277	78.881	7.481.365
2015					
1 Ιανουαρίου	7.024.847	75.778	4.451	183.372	7.288.448
Νέα δάνεια και απαιτήσεις που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης μέσα στο έτος	2.189.524	-	-	-	2.189.524
Περιουσιακά στοιχεία που δεν τυγχάνουν πλέον αναδιάρθρωσης (περιλαμβανομένων αποπληρωμών)	(1.125.219)	(35.927)	(3.647)	(32.178)	(1.196.971)
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	(80.896)	(16.700)	-	(33.888)	(131.484)
Δεδουλευμένοι τόκοι δανείων και απαιτήσεων που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης	337.231	1.714	-	1.610	340.555
Συναλλαγματικές διαφορές	46.137	-	10	(795)	45.352
31 Δεκεμβρίου	8.391.624	24.865	814	118.121	8.535.424

Η κατηγοριοποίηση των δανείων ως δάνεια που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης διακόπτεται όταν πληρούνται όλα τα απαιτούμενα κριτήρια της EAT για διακοπή της ταξινόμησης ως ρυθμιζόμενα δάνεια. Αυτά παρατίθενται στις αναφορές βάσει των Εκτελεστικών Τεχνικών Προτύπων (ΕΤΠ) της EAT σχετικά με τις αναδιάρθρωσεις και τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Ποιότητα χαρτοφυλακίου

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000
Ενήμερα	4.021.923	-	153	85	4.022.161
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.212.177	-	6	225	1.212.408
Απομειωμένα	2.167.770	337	118	78.571	2.246.796
	7.401.870	337	277	78.881	7.481.365
2015					
Ενήμερα	3.636.868	-	106	60.182	3.697.156
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.591.934	-	202	297	1.592.433
Απομειωμένα	3.162.822	24.865	506	57.642	3.245.835
	8.391.624	24.865	814	118.121	8.535.424

Εύλογη αξία των εξασφαλίσεων

2016	Κύπρος	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000
Ενήμερα	3.772.578	92	80	3.772.750
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.021.347	-	182	1.021.529
Απομειωμένα	1.828.036	-	22.060	1.850.096
	6.621.961	92	22.322	6.644.375
2015				
Ενήμερα	3.360.868	-	59.931	3.420.799
Σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα	1.407.575	155	178	1.407.908
Απομειωμένα	2.709.602	-	38.924	2.748.526
	7.478.045	155	99.033	7.577.233

Η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται πιο πάνω υπολογίστηκε με βάση τον βαθμό στον οποίο η εξασφάλιση μετριάξει τον πιστωτικό κίνδυνο.

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	668.305	-	-	1.624	669.929
Βιομηχανία	214.248	-	-	1.263	215.511
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	619.259	-	8	3.249	622.516
Κατασκευές	1.539.773	-	-	25.175	1.564.948
Ακίνητα	1.047.280	-	-	47.192	1.094.472
Ιδιώτες	2.515.157	-	257	60	2.515.474
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	446.946	-	12	-	446.958
Λοιποί κλάδοι	350.902	337	-	318	351.557
	7.401.870	337	277	78.881	7.481.365
Ανά πελατειακό τομέα					
Μεγάλες επιχειρήσεις	3.418.231	337	3	77.556	3.496.127
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.675.528	-	178	1.265	1.676.971
Ιδιώτες					
- στεγαστικά	1.661.487	-	-	-	1.661.487
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	567.426	-	96	60	567.582
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	74.704	-	-	-	74.704
Διαχείριση περιουσίας	4.494	-	-	-	4.494
	7.401.870	337	277	78.881	7.481.365
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη					
Μεγάλες επιχειρήσεις	711.872	337	3	77.391	789.603
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	464.163	-	178	1.265	465.606
Ιδιώτες					
- στεγαστικά	1.494.123	-	-	-	1.494.123
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	449.107	-	96	60	449.263
Αναδιρθώσεις χρεών					
- μεγάλες επιχειρήσεις	1.371.448	-	-	165	1.371.613
- επιχειρήσεις	790.600	-	-	-	790.600
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	815.597	-	-	-	815.597
Ανακτήσεις χρεών					
- μεγάλες επιχειρήσεις	544.311	-	-	-	544.311
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	395.768	-	-	-	395.768
- στεγαστικά	167.364	-	-	-	167.364
- λοιπά καταναλωτικά	118.319	-	-	-	118.319
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	74.704	-	-	-	74.704
Διαχείριση περιουσίας	4.494	-	-	-	4.494
	7.401.870	337	277	78.881	7.481.365

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου (συνέχεια)

2015	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
Ανά κλάδο της οικονομίας	€000	€000	€000	€000	€000
Εμπόριο	707.105	-	-	2.936	710.041
Βιομηχανία	282.449	-	-	1.258	283.707
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	743.585	-	30	6.196	749.811
Κατασκευές	2.155.778	-	-	1.399	2.157.177
Ακίνητα	1.069.156	-	295	82.739	1.152.190
Ιδιώτες	2.526.554	-	451	153	2.527.158
Επαγγελματικές και άλλες υπηρεσίες	584.836	-	38	22.697	607.571
Λοιποί κλάδοι	322.161	24.865	-	743	347.769
	8.391.624	24.865	814	118.121	8.535.424
Ανά πελατειακό τομέα					
Μεγάλες επιχειρήσεις	4.368.307	24.865	27	116.385	4.509.584
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	1.720.453	-	620	1.583	1.722.656
Ιδιώτες					
- στεγαστικά	1.685.668	-	-	-	1.685.668
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	568.986	-	167	153	569.306
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	42.481	-	-	-	42.481
Διαχείριση περιουσίας	5.729	-	-	-	5.729
	8.391.624	24.865	814	118.121	8.535.424
Ανά πελατειακό τομέα υφιστάμενης διαχείρισης του πελάτη					
Μεγάλες επιχειρήσεις	647.785	24.865	27	115.639	788.316
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	550.664	-	620	1.583	552.867
Ιδιώτες					
- στεγαστικά	1.562.149	-	-	-	1.562.149
- καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και λοιπά	468.368	-	167	153	468.688
Αναδιρθώσεις χρεών					
- μεγάλες επιχειρήσεις	1.768.782	-	-	626	1.769.408
- επιχειρήσεις	1.272.086	-	-	-	1.272.086
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	798.010	-	-	-	798.010
Ανακτήσεις χρεών					
- μεγάλες επιχειρήσεις	679.654	-	-	120	679.774
- μικρομεσαίες επιχειρήσεις	371.779	-	-	-	371.779
- στεγαστικά	123.519	-	-	-	123.519
- λοιπά καταναλωτικά	100.618	-	-	-	100.618
Διεθνείς τραπεζικές εργασίες	42.481	-	-	-	42.481
Διαχείριση περιουσίας	5.729	-	-	-	5.729
	8.391.624	24.865	814	118.121	8.535.424

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης (συνέχεια)

Προβλέψεις για απομείωση

2016	Κύπρος	Ελλάδα	Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000
Απομείωση σε ατομική βάση	899.178	337	118	59.791	959.424
Συλλογική απομείωση	200.069	-	1	2	200.072
	1.099.247	337	119	59.793	1.159.496
2015					
Απομείωση σε ατομική βάση	1.144.476	22.966	504	35.402	1.203.348
Συλλογική απομείωση	207.106	-	1	1.813	208.920
	1.351.582	22.966	505	37.215	1.412.268

Πιστωτική ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας τα οποία εκτίθενται σε πιστωτικό κίνδυνο, εξαιρουμένων των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες - ανάλυση πιστοληπτικής διαβάθμισης

Καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες

Οι καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες και τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αναλύονται σύμφωνα με την πιστοληπτική διαβάθμιση των Moody's ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Aaa – Aa3	492.870	169.626
A1 – A3	220.509	533.973
Baa1 – Baa3	36.844	146.428
Ba1 – Ba3	37.067	36.954
B1 – B3	1.133.287	957.021
Caa - C	10.695	685
Χωρίς διαβάθμιση	147.692	196.560
Λοιπά ποσά εισπρακτέα από τράπεζες	41.085	28.702
	2.120.049	2.069.949

Η κατηγορία B1-B3 πιο πάνω περιλαμβάνει ποσό ύψους €141.447 χιλ. το οποίο αφορά κυρίως υποχρεωτικές καταθέσεις για σκοπούς ρευστότητας με την ΚΤΚ. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τραπεζικά υπόλοιπα με λογιστική αξία ύψους €78.725 χιλ. ήταν απομειωμένα (2015: €134.291 χιλ.), με συνολική ζημιά απομείωσης ύψους €55.655 χιλ. (2015: €28.605 χιλ.).

41. Διαχείριση κινδύνων - Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Πιστωτική ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας τα οποία εκτίθενται σε πιστωτικό κίνδυνο, εξαιρουμένων των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες - ανάλυση πιστοληπτικής διαβάθμισης (συνέχεια)

Ομόλογα

Οι επενδύσεις σε ομόλογα αναλύονται σύμφωνα με την πιστοληπτική διαβάθμιση των Moody's, τον εκδότη και την ταξινόμησή τους ως ακολούθως:

	2016	2015
	€000	€000
Aaa – Aa3	349.565	378.339
Baa1 – Baa3	12.507	54.626
B1 – B3	256.979	458.802
	619.051	891.767
<i>Εκδόθηκαν από:</i>		
- Κυπριακή κυβέρνηση	256.979	458.802
- άλλες κυβερνήσεις	329.211	421.037
- τράπεζες και άλλους οργανισμούς	32.861	11.928
	619.051	891.767
<i>Κατηγοριοποιούνται ως:</i>		
- επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	10.426	17.430
- επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	540.551	437.402
- επενδύσεις που ταξινομήθηκαν ως δάνεια και απαιτήσεις	68.074	436.935
	619.051	891.767

42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από τυχόν αρνητικές μεταβολές στις τιμές αγοράς από αλλαγές στα επιτόκια, στις τιμές συναλλάγματος και στις τιμές αξιών. Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση του κινδύνου που προκύπτει από αυτές τις αλλαγές με στόχο την ελαχιστοποίηση της επίδρασης στα κέρδη και στα κεφάλαια. Το τμήμα παρακολουθεί επίσης τον κίνδυνο ρευστότητας και τον πιστωτικό κίνδυνο με αντισυμβαλλόμενους και χώρες. Το τμήμα είναι επίσης υπεύθυνο για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις διάφορες πολιτικές και διαδικασίες που αφορούν τον κίνδυνο αγοράς.

Κίνδυνος επιτοκίων

Ο κίνδυνος επιτοκίων είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσει διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίων προκύπτει κυρίως λόγω του ετεροχρονισμού στην αναπροσαρμογή των επιτοκίων σε περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις και στοιχεία εκτός ισολογισμού.

Ο κίνδυνος επιτοκίων επιμετρείται με τη μέθοδο ανάλυσης ευαισθησίας του ανοίγματος (sensitivity gap analysis), υπολογίζοντας τη διαφορά μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων των οποίων τα επιτόκια αναπροσαρμόζονται σε κάθε χρονική ζώνη και για κάθε νόμισμα ξεχωριστά. Για να υπολογιστεί η επίδραση στα καθαρά έσοδα από τόκους εφαρμόζεται μεταβολή στο επιτόκιο σε κάθε στοιχείο του ισολογισμού, για τον αριθμό ημερών μεταξύ της ημερομηνίας αναπροσαρμογής και του ορίζοντα ενός έτους.

42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Κίνδυνος επιτοκίων (συνέχεια)

Για τη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίων υπάρχουν όρια μέγιστης ζημιάς από αναντιστοιχίες των επιτοκίων για κάθε τραπεζική μονάδα της Εταιρίας. Υπάρχουν διαφορετικά όρια για το Ευρώ και για τα ξένα νομίσματα. Τα όρια μέγιστης ζημιάς ισχύουν για κάθε ένα από τα επόμενα τρία χρόνια. Τα όρια αυτά καθορίζονται σαν ποσοστό επί των κεφαλαίων της Εταιρίας καθώς και σαν ποσοστό επί των καθαρών εισοδημάτων από τόκους (όταν είναι θετικά) και κατανέμονται στις διάφορες τραπεζικές μονάδες της Εταιρίας ανάλογα με τη συνεισφορά τους στα καθαρά έσοδα από τόκους. Υπάρχουν επίσης μικρά όρια ανοικτής επιτοκιακής θέσης για περιόδους πέραν των τριών ετών.

Ανάλυση ευαισθησίας

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την επίδραση στα καθαρά έσοδα από τόκους της Εταιρίας, για περίοδο ενός έτους, ως αποτέλεσμα λογικά αναμενόμενων μεταβολών στα επιτόκια των κύριων νομισμάτων:

	Ευρώ	Δολάριο Αμερικής	Αγγλική Στερλίνα	Άλλα νομίσματα	Σύνολο
Μεταβολή στα επιτόκια	€000	€000	€000	€000	€000
2016					
+2% στο Ρωσικό Ρούβλι +1% στο Δολάριο Αμερικής + 0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	16.884	16.443	514	1.018	34.859
-4% στο Ρωσικό Ρούβλι -0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	(21.323)	(8.345)	(760)	(2.578)	(33.006)
2015					
+5% στο Ρωσικό Ρούβλι +0,75% στο Δολάριο Αμερικής + 0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	13.820	10.568	132	1.720	26.240
-5% στο Ρωσικό Ρούβλι -0,25% στο Ιαπωνικό Γιεν -0,5% στο Ευρώ Euribor EKT -1% στο Βασικό Επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας -0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα	(23.895)	(7.489)	(241)	(1.767)	(33.392)

Επιπρόσθετα από τις πιο πάνω διακυμάνσεις στα καθαρά έσοδα από τόκους, οι μεταβολές στα επιτόκια μπορούν να επιφέρουν μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (περιλαμβανομένων των επενδύσεων προς εμπορία) και στην εύλογη αξία παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Τυχόν μεταβολές στα επιτόκια της αγοράς επηρεάζουν επίσης τα ίδια κεφάλαια της Εταιρίας. Η επίδραση στα ίδια κεφάλαια της Εταιρίας προκύπτει από μεταβολές στην εύλογη αξία ομολόγων με σταθερό επιτόκιο που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση (εκτός απομειωμένων).

Η ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην παραδοχή μιας παράλληλης μετακίνησης της καμπύλης απόδοσης επιτοκίων. Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία και στα ίδια κεφάλαια της Εταιρίας, από λογικά αναμενόμενες μεταβολές στα επιτόκια των κύριων νομισμάτων.

42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Κίνδυνος επιτοκίων (συνέχεια)

Ανάλυση ευαισθησίας (συνέχεια)

	Επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
<i>Μεταβολή στα επιτόκια</i>	€000	€000
2016		
+2% στο Ρωσικό Ρούβλι		
+1% στο Δολάριο Αμερικής	1.828	(1.743)
+0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα		
-4% στο Ρωσικό Ρούβλι	(1.828)	1.713
-0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα		
2015		
+5% στο Ρωσικό Ρούβλι		
+0,75% στο Δολάριο Αμερικής	1.192	(80)
+0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα		
-5% στο Ρωσικό Ρούβλι		
-0,25% στο Ιαπωνικό Γιεν	(1.192)	80
-0,5% σε όλα τα άλλα νομίσματα		

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος η εύλογη αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσει διακυμάνσεις λόγω μεταβολών στις ισοτιμίες ξένου συναλλάγματος.

Για τη διαχείριση του συναλλαγματικού κινδύνου, η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) έχει εγκρίνει όρια για τη συνολική ανοικτή συναλλαγματική θέση. Τα όρια συναλλαγματικής θέσης είναι χαμηλότερα από αυτά που έχουν καθοριστεί από την ΚΤΚ. Τα όρια αυτά διαχειρίζεται η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθέσιμων Συγκροτήματος και παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση από τους λειτουργούς διαχείρισης κινδύνων αγοράς σε όλες τις τραπεζικές μονάδες της Εταιρίας, οι οποίοι αποστέλλουν στο τμήμα Κινδύνου Αγοράς κατάσταση με τις ανοικτές συναλλαγματικές θέσεις κάθε μέρα.

Η Εταιρία δεν διατηρεί χαρτοφυλάκιο εμπορίας συναλλάγματος.

42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Συναλλαγματικός κίνδυνος (συνέχεια)

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τον συναλλαγματικό κίνδυνο που απορρέει από τα χρηματοοικονομικά μέσα της Εταιρίας. Η ανάλυση προϋποθέτει λογικά αναμενόμενες μεταβολές στις τιμές συναλλάγματος κύριων νομισμάτων έναντι του Ευρώ, με βάση κυρίως τις διακυμάνσεις των τιμών στο παρελθόν. Η επίδραση στα κέρδη/ζημιές μετά τη φορολογία περιλαμβάνει τη μεταβολή στα καθαρά έσοδα από τόκους που προκύπτει κατά τη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Η επίδραση στα ίδια κεφάλαια προκύπτει από αντισταθμιστικά μέσα που χρησιμοποιούνται για να καλύψουν μέρος των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του υποκαταστήματος της Εταιρίας στο εξωτερικό που το νόμισμα λειτουργίας του δεν είναι το Ευρώ. Τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία των δραστηριοτήτων εξωτερικού επανεκτιμούνται και επηρεάζουν τα ίδια κεφάλαια, αλλά αυτή η επίδραση δεν λαμβάνεται υπόψη στην πιο πάνω ανάλυση ευαισθησίας, γιατί αφορά μόνο χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν άμεση επίδραση είτε στα κέρδη/ζημιές μετά τη φορολογία, είτε στα ίδια κεφάλαια.

2016	Μεταβολή στη συναλλαγματική ισοτιμία	Επίδραση στα κέρδη μετά τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
	%	€000	€000
Δολάριο Αμερικής	+10	1.936	-
Ρωσικό Ρούβλι	+25	21.474	-
Ρουμανικό Λέι	+10	(213)	4.459
Ελβετικό Φράγκο	+20	6.629	-
Αγγλική Στερλίνα	+20	(8.152)	-
Ιαπωνικό Γιεν	+10	307	-
Άλλα νομίσματα	+10	174	-
Δολάριο Αμερικής	-10	(1.584)	-
Ρωσικό Ρούβλι	-25	(12.884)	-
Ρουμανικό Λέι	-10	174	(3.648)
Ελβετικό Φράγκο	-20	(4.420)	-
Αγγλική Στερλίνα	-20	6.669	-
Ιαπωνικό Γιεν	-10	(251)	-
Άλλα νομίσματα	-10	(143)	-

42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Συναλλαγματικός κίνδυνος (συνέχεια)

2015	Μεταβολή στη συναλλαγματική ισοτιμία	Επίδραση στις ζημιές μετά τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
	%	€000	€000
Δολάριο Αμερικής	+10	1.753	-
Ρωσικό Ρούβλι	+40	84.392	-
Ρουμανικό Λέι	+10	1	3.634
Ελβετικό Φράγκο	+20	9.341	-
Αγγλική Στερλίνα	+10	(17.788)	-
Ιαπωνικό Γιεν	+10	492	-
Άλλα νομίσματα	+10	106	-
Δολάριο Αμερικής	-10	(1.434)	-
Ρωσικό Ρούβλι	-40	(36.168)	-
Ρουμανικό Λέι	-10	(1)	(2.974)
Ελβετικό Φράγκο	-20	(6.228)	-
Αγγλική Στερλίνα	-10	14.554	-
Ιαπωνικό Γιεν	-10	(403)	-
Άλλα νομίσματα	-10	(87)	-

Κίνδυνος τιμών

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των μετοχών

Ο κίνδυνος ζημιών από μεταβολές στις τιμές των μετοχών προκύπτει από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές των επενδύσεων σε μετοχές που κατέχει η Εταιρία.

Οι επενδύσεις σε μετοχές είναι εκτός της διάθεσης ανάληψης κινδύνων της Εταιρίας. Η Εταιρία παρακολουθεί το τρέχον χαρτοφυλάκιο που αποκτήθηκε από την Εταιρία ως μέρος της εξαγοράς ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας, με στόχο να ρευστοποιήσει σταδιακά όλες τις θέσεις για τις οποίες υπάρχει αγορά. Στα πλαίσια διαχείρισης προβληματικών δανείων μπορεί να αποκτηθούν μετοχές που πωλούνται από την Εταιρία μόλις είναι εφικτό.

Οι μεταβολές στις τιμές μετοχών που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων επηρεάζουν τα αποτελέσματα της Εταιρίας, ενώ οι μεταβολές στις τιμές των μετοχών στην κατηγορία διαθέσιμες προς πώληση επηρεάζουν τα ίδια κεφάλαια της Εταιρίας (εκτός εάν προκύψει απομείωση).

Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται η επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία και στα ίδια κεφάλαια της Εταιρίας από μεταβολές στις τιμές των μετοχών που κατέχονται, ως αποτέλεσμα λογικά αναμενόμενων μεταβολών στους σχετικούς χρηματιστηριακούς δείκτες:

42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Κίνδυνος τιμών (συνέχεια)

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των μετοχών (συνέχεια)

2016	Μεταβολή στον δείκτη	Επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
	%	€000	€000
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	+25	342	1.039
Χρηματιστήριο Αθηνών	+35	-	32
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	+20	2	1.536
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	-25	(585)	(796)
Χρηματιστήριο Αθηνών	-35	(22)	(10)
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	-20	(58)	(1.480)
2015			
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	+30	689	1.459
Χρηματιστήριο Αθηνών	+50	-	13
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	+20	-	1.365
Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου	-30	(791)	(1.358)
Χρηματιστήριο Αθηνών	-50	(4)	(9)
Άλλα Χρηματιστήρια και μη εισηγμένες	-20	(47)	(1.318)

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των ομολόγων

Ο κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των ομολόγων είναι ο κίνδυνος ζημιάς ως αποτέλεσμα δυσμενών μεταβολών στις τιμές των ομολόγων που έχει στην κατοχή της η Εταιρία. Οι τιμές των ομολόγων μεταβάλλονται όταν αλλάξει ο πιστωτικός κίνδυνος του εκδότη και/ή όταν αλλάξει το επιτόκιο για τους τίτλους σταθερού επιτοκίου. Η Εταιρία επενδύει σημαντικό μέρος των ρευστών περιουσιακών της στοιχείων σε ομόλογα, εκδομένα κυρίως από κυβερνήσεις. Η μέση διαβάθμιση των ομολόγων της Εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016 με βάση τις πιστοληπτικές διαβαθμίσεις του οίκου Moody's ήταν B1 (2015: Baa2).

Οι διακυμάνσεις στις τιμές ομολόγων που ταξινομήθηκαν ως επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, επηρεάζουν τα αποτελέσματα της Εταιρίας, ενώ οι διακυμάνσεις στις τιμές ομολόγων που ταξινομήθηκαν ως διαθέσιμα προς πώληση επηρεάζουν τα ίδια κεφάλαια της Εταιρίας (εκτός εάν προκύψει απομείωση).

42. Διαχείριση κινδύνων – Κίνδυνος αγοράς (συνέχεια)

Κίνδυνος τιμών (συνέχεια)

Κίνδυνος από μεταβολές στις τιμές των ομολόγων (συνέχεια)

Στον πίνακα πιο κάτω παρουσιάζεται η επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία και τα ίδια κεφάλαια της Εταιρίας από λογικά αναμενόμενες μεταβολές στις τιμές των ομολόγων, βάσει παρατηρήσεων στις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου κατά τα προηγούμενα χρόνια:

	Επίδραση στα κέρδη/ζημιές πριν τη φορολογία	Επίδραση στα ίδια κεφάλαια
Μεταβολή στην τιμή αγοράς	€000	€000
2016		
+6,5%	667	33.614
-6,5%	(667)	(33.614)
2015		
+5,5%	944	23.825
-5,5%	(944)	(23.825)

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από την πιθανή αδυναμία της Εταιρίας να αποπληρώσει πλήρως ή έγκαιρα τις τρέχουσες και μελλοντικές υποχρεώσεις της. Στον κίνδυνο αυτό περιλαμβάνεται και η πιθανότητα η Εταιρία να χρειαστεί χρηματοδότηση σε υψηλότερα επιτόκια ή να πωλήσει περιουσιακά στοιχεία με έκπτωση για να αποπληρώσει πλήρως και έγκαιρα τις υποχρεώσεις της.

Αντικατοπρίζει την πιθανότητα οι εισερχόμενες και εξερχόμενες πληρωμές να μην αντιστοιχούν μεταξύ τους και λαμβάνει υπόψη τις μη αναμενόμενες καθυστερήσεις στις αποπληρωμές ή απροσδόκητα υψηλές εκροές. Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει επίσης τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης του χαρτοφυλακίου των περιουσιακών στοιχείων και τον κίνδυνο μη ρευστοποίησης μιας θέσης σε σωστό χρονικό πλαίσιο, με λογικούς όρους.

Για να περιοριστεί αυτός ο κίνδυνος, η διοίκηση στοχεύει στην επίτευξη διαφοροποιημένων πηγών χρηματοδότησης πέραν από την κύρια καταθετική βάση της Εταιρίας, και έχει υιοθετήσει μια πολιτική διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων με κύριο γνώμονα τη ρευστότητα και την παρακολούθηση των ταμειακών ροών και της ρευστότητας σε καθημερινή βάση. Η Εταιρία έχει αναπτύξει διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και σχέδια έκτακτης ανάγκης για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Αυτές περιλαμβάνουν την εκτίμηση των αναμενόμενων ταμειακών ροών και της διαθεσιμότητας εξασφαλίσεων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εξασφάλιση επιπλέον χρηματοδότησης, εάν απαιτηθεί.

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Διοίκηση και δομή

Το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει την πολιτική διάθεσης ανάληψης κινδύνων ρευστότητας της Εταιρίας ως το επίπεδο κινδύνου στο οποίο πρέπει να λειτουργεί η Εταιρία.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, εγκρίνει την Πολιτική Διαχείρισης Ρευστότητας και επανεξετάζει, σχεδόν σε κάθε συνεδρίαση, την κατάσταση ρευστότητας της Εταιρίας. Επίσης παρέχεται πληροφόρηση για τις εισροές/εκροές.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) είναι υπεύθυνη για να καθορίζει τις πολιτικές για αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση της ρευστότητας στην Εταιρία. Παρακολουθεί επίσης τη θέση ρευστότητας των κύριων τραπεζικών μονάδων τουλάχιστον σε μηνιαία βάση. Δεδομένης της τρέχουσας θέσης ρευστότητας της Εταιρίας, η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) θεωρεί την παρακολούθηση των ρευστών διαθέσιμων και των ταμειακών εισροών/εκροών της Εταιρίας στην Κύπρο, ως υψίστης σημασίας.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση της ρευστότητας σε επίπεδο Εταιρίας και για την επίβλεψη των δραστηριοτήτων της Bank of Cyprus UK Ltd, για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με εσωτερικές και εποπτικές πολιτικές αναφορικά με τη ρευστότητα και για την παροχή καθοδήγησης ως προς τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται αναφορικά με τις ανάγκες ρευστότητας. Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος διαχειρίζεται επίσης τον τομέα διαχείρισης διαθεσίμων της Bank of Cyprus Romania, η οποία βρίσκεται σε διαδικασία απομόχλευσης. Μεσοπρόθεσμα η κάθε μονάδα είναι υπεύθυνη να διαχειρίζεται τη ρευστότητά της και στοχεύει στη χρηματοδότηση των δικών της αναγκών. Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος αξιολογεί σε συνεχή βάση και ενημερώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) για την επάρκεια των ρευστών διαθεσίμων και προβαίνει σε απαραίτητες ενέργειες για ενίσχυση της ρευστότητας της Εταιρίας.

Η ρευστότητα παρακολουθείται επίσης σε ημερήσια βάση από το τμήμα Κινδύνου Αγοράς, ένα ανεξάρτητο τμήμα, υπεύθυνο για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης της κάθε μονάδας χωριστά, καθώς και της Εταιρίας στο σύνολό της, με τους εσωτερικούς κανονισμούς και όρια, καθώς και τα όρια που θέτουν οι εποπτικές αρχές στις χώρες όπου δραστηριοποιείται η Εταιρία. Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ενημερώνει τουλάχιστον μηνιαίως την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) για την εποπτική θέση ρευστότητας των διαφόρων μονάδων της Εταιρίας. Επίσης παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) τουλάχιστον σε τριμηνιαία βάση.

Η ρευστότητα ελέγχεται και διευθύνεται σε συνεχή βάση μέσω:

- (i) Διάθεση ανάληψης κινδύνου: συστάθηκε η Διάθεση Ανάληψης Κινδύνου του Συγκροτήματος σε συνδυασμό με τα κατάλληλα όρια για τη διαχείριση όλων των κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων ρευστότητας.
- (ii) Πολιτική ρευστότητας: καθορίζει τις αρμοδιότητες για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας καθώς και το πλαίσιο, τα όρια και τις παραδοχές των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων.
- (iii) Όρια ρευστότητας: μια σειρά από εσωτερικά και ρυθμιστικά όρια παρακολουθούνται σε ημερήσια, μηνιαία και τριμηνιαία βάση. Έχει εισηχθεί ένα σύστημα φωτεινού σηματοδότη (RAG), προκειμένου να εντοπίσει περιπτώσεις επιδείνωσης των δεικτών όπου ισχύει.
- (iv) Δείκτες έγκαιρης προειδοποίησης: παρακολούθηση μιας σειράς δεικτών για τα πρώτα σημάδια κινδύνου ρευστότητας στην αγορά ή ειδικά για την Εταιρία. Αυτοί είναι σχεδιασμένοι για να εντοπίσουν την εμφάνιση αυξημένου κινδύνου ρευστότητας για να μεγιστοποιήσουν το διαθέσιμο χρόνο για την εκτέλεση των κατάλληλων περιοριστικών μέτρων.
- (v) Σχέδιο Ρευστότητας Εκτάκτου Ανάγκης: διατήρηση Σχεδίου Ρευστότητας Εκτάκτου Ανάγκης το οποίο έχει σχεδιαστεί για να παρέχει ένα πλαίσιο για να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μια κρίση ρευστότητας. Το σχέδιο αυτό παρέχει ένα σχέδιο επικοινωνίας και περιλαμβάνει δράσεις διαχείρισης για να ανταποκριθεί στις πιέσεις ρευστότητας.
- (vi) Σχέδιο Ανάκαμψης: το Συγκρότημα έχει αναπτύξει ένα Σχέδιο Ανάκαμψης. Οι βασικοί στόχοι είναι να παρέχει στην Εταιρία μια σειρά από επιλογές για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης σε πιέσεις, να καθορίσει Δείκτες Έγκαιρης Προειδοποίησης και Ανάκαμψης και να επιτρέψει στην Εταιρία να είναι επαρκώς προετοιμασμένη να ανταποκριθεί σε ακραίες συνθήκες.

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Διαδικασία παρακολούθησης

Καθημερινή

Η καθημερινή παρακολούθηση των ταμειακών ροών και των άμεσα ρευστών διαθεσίμων είναι σημαντική για να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη συνέχιση των δραστηριοτήτων της Εταιρίας. Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ετοιμάζει σχετική έκθεση για υποβολή στην ΚΤΚ και ΕΚΤ/Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ), υποδεικνύοντας την αρχική και τελική θέση ρευστότητας, την καθαρή κίνηση πελατών και άλλων κινήσεων αναλυμένες στα κύρια νομίσματα. Επίσης, η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος παρακολουθεί σε ημερήσια βάση και εντός της ημέρας τις εισροές και εκροές στα κύρια νομίσματα τα οποία χρησιμοποιεί η Εταιρία.

Από το Μάιο 2016, το τμήμα Κινδύνου Αγοράς διενεργεί σε καθημερινή βάση ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για κρίση στην τράπεζα, κρίση στην αγορά και συνδυασμό των δύο προηγούμενων. Η απαίτηση είναι να έχει επαρκή αποθέματα ρευστότητας για να μπορέσει η Εταιρία να επιβιώσει για δύο εβδομάδες σε περίοδο κρίσης και να έχει η Εταιρία επαρκή ικανότητα να αυξήσει τη χρηματοδότηση για περίοδο 3 μηνών για όλα τα σενάρια.

Τα αποθέματα ρευστότητας αποτελούνται από: χαρτονομίσματα σε Ευρώ, υπόλοιπα με την ΚΤΚ (εξαιρουμένων των Ελάχιστων Αποθεματικών (MRR)), διατραπεζικούς τρεχούμενους λογαριασμούς, τοποθετήσεις σε χρηματαγορά μέχρι τον ορίζοντα αντοχής, διαθέσιμο πιστωτικό όριο ΕΚΤ και μη επιβαρυνόμενα/διαθέσιμα ομόλογα ρευστότητας σε τρέχουσες τιμές αγοράς μείον ένα ποσοστό περικοπής.

Ο σχεδιασμός των ασκήσεων αντοχής ακολούθησε τις βέλτιστες οδηγίες και βασίστηκε στους κινδύνους ρευστότητας που αναγνωρίζονται διεθνώς από την Προληπτική Εποπτική Αρχή (ΠΕΑ) και τη ΔΕΕΑ της ΕΑΤ. Οι παραδοχές των ασκήσεων αντοχής περιλαμβάνονται στην Πολιτική Ρευστότητας του Συγκροτήματος, οι οποίες εξετάζονται σε ετήσια βάση και εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Ωστόσο, κάθε φορά που κρίνεται αναγκαίο να τροποποιηθούν οι παραδοχές κατά τη διάρκεια του έτους, ζητείται έγκριση από την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) και την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι κύριοι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη στα διάφορα σενάρια είναι: εκροές καταθέσεων, χρηματοδότηση από αγορές (wholesale funding), αποπληρωμές δανείων, ανειλημμένες υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού, εμπορεύσιμα χρεόγραφα και εξασφαλίσεις μετρητών για παράγωγα και συμφωνίες επαναγοράς.

Εβδομαδιαία

Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ετοιμάζει σε εβδομαδιαία βάση, κατάσταση που παρουσιάζει την ασυμφωνία ρευστότητας του Ευρώ και ξένων νομισμάτων η οποία υποβάλλεται στην ΚΤΚ.

Μηνιαία

Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ετοιμάζει εκθέσεις για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με εσωτερικούς και εποπτικούς δείκτες ρευστότητας για όλες τις τραπεζικές μονάδες και για την Εταιρία οι οποίες υποβάλλονται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO), στην Εκτελεστική Επιτροπή και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου. Υπολογίζονται επίσης οι αναμενόμενες ροές σε σενάρια ακραίων καταστάσεων και συγκρίνονται με τα προβλεπόμενα διαθέσιμα αποθέματα ρευστότητας για τον υπολογισμό των ημερών επιβίωσης. Επίσης παρουσιάζονται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) τα ποσοστά ανανέωσης των καταθέσεων τακτής προθεσμίας και οι καταθέσεις ανά ληκτότητα.

Το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ενημερώνει μηνιαίως την ΚΤΚ/ΕΚΤ για τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ) και για τα Πρόσθετα Μέτρα Παρακολούθησης της Ρευστότητας.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος ετοιμάζει έκθεση ρευστότητας, η οποία υποβάλλεται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) σε μηνιαία βάση. Η έκθεση υποδεικνύει τη θέση ρευστότητας της Εταιρίας, πληροφορίες για μηνιαίες πελατειακές ροές, καθώς και σημαντικές εξελίξεις που αφορούν τη ρευστότητα. Επιπλέον κατά τη διάρκεια του 2016, η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος ετοίμαζε έκθεση για τις αναμενόμενες ταμειακές ροές βάσει ενός βασικού και ενός δυσμενούς σεναρίου που κάλυπτε περίοδο ενός μήνα και δύο μηνών και το οποίο απέστειλλαν στην ΕΚΤ/ΕΕΜ/ΚΤΚ/Υπουργείο Οικονομικών. Μετά την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) τον Ιανουάριο 2017, η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος σταμάτησε την ετοιμασία της έκθεσης για τις αναμενόμενες ταμειακές ροές.

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Διαδικασία παρακολούθησης (συνέχεια)

Τριμηνιαία

Τα αποτελέσματα των καθημερινών ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για κρίση, παρουσιάζονται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου σε τριμηνιαία βάση. Επιπλέον, το τμήμα Κινδύνου Αγοράς ενημερώνει την ΚΤΚ/ΕΚΤ σε τριμηνιαία βάση για τον Δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (ΔΚΣΧ), το Δείκτη Μόχλευσης και διάφορες άλλες εκθέσεις ρευστότητας, που περιλαμβάνονται στη βραχυπρόθεσμη άσκηση του ΕΕΜ με βάση τις οδηγίες της ΔΕΕΑ.

Ετήσια

Η Εταιρία ετοιμάζει σε ετήσια βάση την έκθεσή της για την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Ρευστοτικής Επάρκειας (ΕΔΑΡΕ).

Η Εταιρία, σαν μέρος των διαδικασιών της για παρακολούθηση και διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας, διαθέτει Σχέδιο Ρευστότητας Εκτάκτου Ανάγκης για τη διαχείριση δυσκολιών ρευστότητας. Στο σχέδιο, αναλύονται τα μέτρα που θα ληφθούν όταν παρουσιαστούν προβλήματα στη ρευστότητα, τα οποία κλιμακώνονται με ειδική σύγκλιση της Επιτροπής Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO). Το σχέδιο καθορίζει τα μέλη της Επιτροπής καθώς και μία σειρά πιθανών μέτρων που μπορεί να ληφθούν. Αυτό το σχέδιο, καθώς και η Πολιτική Ρευστότητας της Εταιρίας αναθεωρούνται από την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) τουλάχιστον χρονιαία κατά τη διάρκεια της ΕΔΑΡΕ. Η Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) υποβάλλει την επικαιροποιημένη πολιτική με εισηγήσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου για έγκριση. Η εγκεκριμένη πολιτική κοινοποιείται στον ΕΕΜ.

Δείκτες ρευστότητας

Ο δείκτης ρευστότητας της Εταιρίας που παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα, υπολογίζεται για σκοπούς ενημέρωσης της διοίκησης βάσει μεθοδολογίας από την ΚΤΚ για το δείκτη ρευστότητας σε Ευρώ. Ο δείκτης υπολογίζεται ως το ποσό των ρευστών διαθεσίμων επί του συνόλου των καταθέσεων και άλλων υποχρεώσεων που λήγουν τους επόμενους δώδεκα μήνες. Τα ρευστά διαθέσιμα ορίζονται ως μετρητά, καταθέσεις στη διατραπεζική αγορά που λήγουν εντός τριάντα ημερών, καθώς και ομόλογα και μετοχές, με περικοπές σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες των εποπτικών αρχών. Οι συνολικές καταθέσεις αποτελούνται από όλες τις καταθέσεις πελατών ανεξάρτητα από τη λήξη τους και οι άλλες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν όλες τις μη πελατειακές καταθέσεις/υποχρεώσεις που λήγουν εντός των επόμενων δώδεκα μηνών.

Ο δείκτης ρευστότητας της Εταιρίας ετοιμάζεται σε μηνιαία βάση από το τμήμα Κινδύνου Αγοράς και παρακολουθείται από την Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO). Η κάθε τραπεζική μονάδα έχει τα δικά της απαιτούμενα όρια για τον δείκτη που παρακολουθούνται ανάλογα: για τις δραστηριότητες στην Κύπρο, υπολογίζονται δύο διαφορετικοί δείκτες, ένας για το Ευρώ και ένας για τα ξένα νομίσματα και τα απαιτούμενα όρια καθορίζονται σε 20% για το Ευρώ και 70% για τα ξένα νομίσματα. Για τις άλλες τραπεζικές μονάδες τα ελάχιστα απαιτούμενα όρια καθορίζονται σε 15%.

Σημειώνεται ότι στον υπολογισμό των πιο πάνω δεικτών, καθώς και για τη ρυθμιστική έκθεση της ΚΤΚ, ο Μηχανισμός παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) θεωρείται ως μακροπρόθεσμη υποχρέωση.

Ο δείκτης ρευστών διαθεσίμων της Εταιρίας ήταν ως ακολούθως:

	2016	2015
	%	%
Τέλος λογιστικού έτους	15,06	16,53
Μέσος μηνιαίος δείκτης	14,67	16,19
Μέγιστος μηνιαίος δείκτης	15,46	19,50
Ελάχιστος μηνιαίος δείκτης	12,60	13,30

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Δείκτες ρευστότητας (συνέχεια)

Επί του παρόντος, η Εταιρία δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητές της στην Κύπρο και το Συγκρότημα επί του παρόντος δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με το Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΔΚΡ) και ως εκ τούτου βασίζεται στην συνεχιζόμενη ανοχή των εποπτικών αρχών.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 οι άλλες τραπεζικές μονάδες πληρούσαν τις εποπτικές τους απαιτήσεις ρευστότητας.

Ο δείκτης δανείων και απαιτήσεων προς καταθέσεις πελατών παρουσιάζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	%	%
Τέλος λογιστικού έτους	95,14	125,74
Μέσος δείκτης τριμήνου	111,96	142,14
Μέγιστος δείκτης τριμήνου	125,74	152,69
Ελάχιστος δείκτης τριμήνου	95,14	125,74

Πηγές χρηματοδότησης

Κατά το έτος 2016, κύριες πηγές ρευστότητας της Εταιρίας αποτελούσαν η καταθετική της βάση και η χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες, είτε μέσω πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος είτε μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Η εξάρτηση για χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) μειώθηκε από το μέγιστο €11,4 δις τον Απρίλιο 2013 σε €200 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: €3,8 δις) (Σημ. 29). Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017.

Η ρευστότητα που αντλείται από κεντρικές τράπεζες υπόκειται στους σχετικούς κανονισμούς και πρέπει να έχει ως εξασφάλιση αποδεκτά περιουσιακά στοιχεία.

Η χρηματοδότηση προς την Εταιρία μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) έχει βραχυπρόθεσμη λήξη, συνήθως 2-4 εβδομάδες. Η χρηματοδότηση από πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος έχει εύρος διάρκειας από βραχυπρόθεσμες πράξεις σε μακροπρόθεσμες πράξεις.

Το 2014, η Εταιρία συμμετείχε στις ΣΠΠΜΑ της ΕΚΤ για ποσό ύψους €500 εκατ. Στις 29 Ιουνίου 2016 η Εταιρία αποπλήρωσε τη χρηματοδότηση μέσω ΣΠΠΜΑ ύψους €500 εκατ. και άντλησε χρηματοδότηση για το ίδιο ποσό μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης. Τον Δεκέμβριο 2016, η Εταιρία άντλησε χρηματοδότηση ύψους €600 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ (ΣΠΠΜΑ ΙΙ) που ανακοινώθηκε από την ΕΚΤ τον Μάρτιο 2016. Επιπρόσθετα, άντλησε χρηματοδότηση ύψους €50 εκατ. μέσω του ΠΠΜΑ. Ως αποτέλεσμα, τον Δεκέμβριο 2016 όλη η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης μετατράπηκε σε πιο μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση.

Τον Μάιο 2016, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση από την ΕΚΤ χρησιμοποιώντας ως εξασφάλιση ομαδοποιημένα στεγαστικά δάνεια τα οποία πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας του Πλαισίου των πρόσθετων δανειακών απαιτήσεων, όπως περιγράφονται στις περί της Εφαρμογής του Πλαισίου της Νομισματικής Πολιτικής του Ευρωσυστήματος, Οδηγίες του 2015 και 2016.

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Χρηματοδότηση προς θυγατρικές

Η χρηματοδότηση από την Εταιρία προς τις θυγατρικές της, για σκοπούς ρευστότητας, είναι πληρωτέα σύμφωνα με τους όρους των σχετικών συμφωνιών. Για δανεισμό που δίδεται για κεφαλαιακή ενίσχυση (δανειακό κεφάλαιο μειωμένης εξασφάλισης) απαιτείται συνήθως η προέγκριση των εποπτικών αρχών για αποπληρωμή πριν τη λήξη και για την Bank of Cyprus UK Ltd απαιτείται επίσης προέγκριση για την τελική αποπληρωμή. Η θυγατρική της Εταιρίας, Bank of Cyprus UK Ltd, δεν μπορεί να έχει τοποθετήσει με την Εταιρία πέραν των μέγιστων ορίων που καθορίζονται από την τοπική εποπτική αρχή.

Οποιαδήποτε καινούρια χρηματοδότηση στις θυγατρικές χρειάζεται έγκριση από την ΕΚΤ και την ΚΤΚ.

Οι θυγατρικές θα μπορούν να διανέμουν μερίσματα σε μετρητά στην Εταιρία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζουν τις εποπτικές απαιτήσεις όσον αφορά το κεφάλαιο και τη ρευστότητα τους. Επί του παρόντος, υπάρχουν συγκεκριμένες θυγατρικές για τις οποίες υπάρχει εισήγηση από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές για αποφυγή της διανομής μερίσματος.

Απαιτήσεις εγγυήσεων

Η λογιστική αξία των επιβαρυνμένων περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, συνοψίζεται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
Μετρητά και άλλα ρευστά διαθέσιμα	139.975	154.896
Επενδύσεις	358.252	891.701
Δάνεια και απαιτήσεις	2.609.248	12.882.139
Ακίνητα	93.574	93.500
	3.201.049	14.022.236

Τα μετρητά χρησιμοποιούνται κυρίως για να καλύψουν εξασφάλισης που χρειάζονται για (i) παράγωγα και συμφωνίες επαναγοράς και (ii) για εμπορικές συναλλαγές και εγγυητικές που εκδόθηκαν. Χρησιμοποιούνται επίσης ως μέρος των συμπληρωματικών περιουσιακών στοιχείων για το καλυμμένο αξιόγραφο.

Οι επενδύσεις χρησιμοποιούνται κυρίως ως εξασφάλιση για συμφωνίες επαναγοράς με εμπορικές τράπεζες καθώς επίσης και ως συμπληρωματικά περιουσιακά στοιχεία για το καλυμμένο αξιόγραφο.

Τα δάνεια και απαιτήσεις που είναι επιβαρυνμένα στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 χρησιμοποιούνται κυρίως ως εξασφάλιση για χρηματοδότηση από την ΚΤΚ, για το καλυμμένο αξιόγραφο και για την ΕΚΤ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλαμβάνουν δάνεια ονομαστικής αξίας €787 εκατ. (2015: €14.763 εκατ.) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Επιπρόσθετα, περιλαμβάνουν ενυπόθηκα δάνεια ονομαστικής αξίας €1.002 εκατ. (2015: €1.004 εκατ.) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για την έκδοση του καλυμμένου αξιόγραφου από την Εταιρία το 2011 στο πλαίσιο του Προγράμματος Έκδοσης Καλυμμένων Αξιόγραφων. Επίσης, περιλαμβάνουν στεγαστικά δάνεια ονομαστικής αξίας €765 εκατ. (2015: μηδέν) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση από την ΕΚΤ (Σημ. 29).

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Απαιτήσεις εγγυήσεων (συνέχεια)

Τον Αύγουστο 2016, η Εταιρία ακύρωσε δύο ομόλογα εγγυημένα από την Κυπριακή Δημοκρατία, ύψους €500 εκατ. το καθένα. Τα ομόλογα έφεραν ετήσιο σταθερό επιτόκιο 5%. Τα ομόλογα ήταν εγγυημένα από την Κυπριακή Δημοκρατία και είχαν εκδοθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία και τα διατάγματα για τον περί της Ύπαρξης Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τη Σύνταξη Δανείων και/ή την Έκδοση Ομολόγων από Πιστωτικά Ιδρύματα Νόμο. Η υποχρέωση από την έκδοση αυτών των ομολόγων δεν παρουσιάζονταν στα ομολογιακά δάνεια στον ισολογισμό, γιατί οι σχετικοί τίτλοι που εκδόθηκαν κατέχονταν εξ' ολοκλήρου από την Εταιρία. Τα ομόλογα ήταν εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου και ήταν ενεχυριασμένα ως εξασφάλιση για τη λήψη χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες. Τον Ιούνιο 2016, αποδεσμεύτηκε το ένα ομόλογο από το εξασφαλισμένο χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική μείωση στη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA), το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας σε συνεδρία του που πραγματοποιήθηκε στις 16 Αυγούστου 2016, αποφάσισε να προχωρήσει με την ακύρωση των δύο ομολόγων. Δεδομένης της απόφασης για ακύρωση, η ΚΤΚ αποδέσμευσε και το δεύτερο ομόλογο στις 19 Αυγούστου 2016. Τα δύο ομόλογα ακυρώθηκαν στις 25 Αυγούστου 2016 κατόπιν λήψης όλων των εγκρίσεων/συγκαταθέσεων από τις αρμόδιες αρχές.

Η Εταιρία διατηρεί πρόγραμμα για την έκδοση Καλυμμένου Αξιογράφου σύμφωνα με τον περί Καλυμμένων Αξιογράφων Νόμο της Κύπρου και την περί Καλυμμένων Αξιογράφων Οδηγία της ΚΤΚ.

Στο πλαίσιο του προγράμματος, η Εταιρία εξέδωσε το Δεκέμβριο 2011 καλυμμένα αξιόγραφα ύψους €1.000 εκατ. Τα καλυμμένα αξιόγραφα που εκδόθηκαν είχαν διάρκεια λήξης τριών ετών με δικαίωμα επέκτασης ενός έτους, έφεραν επιτόκιο ίσο με το τριμηνιαίο επιτόκιο Euribor πλέον 1,25% σε τριμηνιαία βάση και διαπραγματεύονταν στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου.

Οι όροι του καλυμμένου αξιογράφου ύψους €1.000 εκατ. το οποίο είναι εξασφαλισμένο με ενυπόθηκα οικιστικά δάνεια στην Κύπρο τροποποιήθηκαν τον Ιούνιο 2014 και η ημερομηνία λήξης τους άλλαξε για τις 12 Ιουνίου 2017 με δικαίωμα επέκτασης ενός έτους και με επιτόκιο ίσο με το τριμηνιαίο επιτόκιο Euribor πλέον 3,25% σε τριμηνιαία βάση. Όλα τα αξιόγραφα που εκδόθηκαν κατέχονται εξ' ολοκλήρου από την Εταιρία.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2015, τροποποιήθηκαν οι όροι του προγράμματος για την έκδοση καλυμμένου αξιογράφου και του διακρατούμενου καλυμμένου αξιογράφου ύψους €1.000 εκατ. σε Conditional-Pass-Through. Στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης, το υπόλοιπο του διακρατούμενου καλυμμένου αξιογράφου που εκκρεμεί μειώθηκε σε €650 εκατ. με νέα ημερομηνία λήξης στις 12 Δεκεμβρίου 2018. Η πιστωτική αξιολόγηση του καλυμμένου αξιογράφου αναβαθμίστηκε στην επενδυτική κατηγορία (investment grade) και αποτελεί αποδεκτό περιουσιακό στοιχείο για τις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος.

Από τις 2 Οκτωβρίου 2015 το καλυμμένο αξιόγραφο έχει χρησιμοποιηθεί ως εξασφάλιση για δανεισμό από την ΕΚΤ.

Πρόσφατες εξελίξεις

Οι αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας από τους κύριους οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας συνεχίζουν να είναι κάτω από τον επενδυτικό βαθμό. Ως αποτέλεσμα, η ΕΚΤ δεν μπορεί πλέον να αποδέχεται τα ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων, ή ως αποδεκτή εξασφάλιση για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, όπως ίσχυε, λόγω του ότι η χώρα ήταν κάτω από ένα πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

Τον Αύγουστο, Οκτώβριο και Δεκέμβριο 2016 η ΚΤΚ αποδέσμευσε δάνεια και απαιτήσεις συμβατικής αξίας €2 δις, €2,5 δις και €7,3 δις αντίστοιχα που κρατούνταν ως εξασφάλιση για την χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Μετά την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) στις 5 Ιανουαρίου 2017, όλα τα ενεχυριασμένα δάνεια αποδεσμεύτηκαν αλλά οι εξασφαλίσεις σε ακίνητα παραμένουν δεσμευμένες στις 27 Μαρτίου 2017.

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομένουσα συμβατική λήξη

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Εταιρίας με βάση την εναπομένουσα συμβατική λήξη στις 31 Δεκεμβρίου βασίζεται σε μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, αναλυμένες σε χρονικές ζώνες ανάλογα με τον αριθμό ημερών που απομένουν από τις 31 Δεκεμβρίου μέχρι την ημερομηνία της συμβατικής λήξης.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων δεν συμπεριλαμβάνει οποιεσδήποτε ταμειακές ροές από τόκους εισπρακτέους. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία έχουν πολύ μεγαλύτερη διάρκεια από τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και οι ταμειακές ροές από τόκους εισπρακτέους σε μη προεξοφλημένη βάση ξεπερνούν κατά πολύ τις ταμειακές ροές από τόκους πληρωτέους σε μη προεξοφλημένη βάση (με βάση τη συμβατική λήξη των υποχρεώσεων). Ως εκ τούτου, οι μη προεξοφλημένες ταμειακές εισροές από τόκους εισπρακτέους θα υπερέβαιναν κατά πολύ τις μη-προεξοφλημένες ταμειακές εκροές σε τόκους που καταβάλλονται, βελτιώνοντας έτσι τεχνητά τη ρευστότητα.

Οι τρεχούμενοι λογαριασμοί, τα παρατραβήγματα καθώς και οι αλληλόχρεοι λογαριασμοί και οι καθυστερήσεις παρουσιάζονται στην πρώτη χρονική περίοδο λήξης, η οποία αντικατοπτρίζει τη συμβατική τους λήξη. Τα υπόλοιπα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αναλύονται σύμφωνα με το συμβατικό πρόγραμμα αποπληρωμής τους.

Τα δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες αναλύονται σύμφωνα με τις μέρες που απομένουν από τις 31 Δεκεμβρίου μέχρι τη συμβατική ημερομηνία λήξης τους. Ποσά που έχουν τοποθετηθεί ως εξασφάλιση συναλλαγών (κυρίως παραγώγων και δανείων) έχουν κατανεμηθεί στις διάφορες χρονικές ζώνες με βάση είτε τη λήξη τους (στην περίπτωση των δανείων), είτε αναλογικά σύμφωνα με τις λήξεις των παραγώγων (όπου οι εξασφαλίσεις δεν είχαν συγκεκριμένη λήξη).

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία χωρίς συμβατική λήξη (όπως τις μετοχές) περιλαμβάνονται στο 'πέραν των πέντε ετών', εκτός αν ταξινομείται στην εύλογη αξία, μέσω των αποτελεσμάτων, όπου σ' αυτή την περίπτωση περιλαμβάνονται στο 'εντός ενός μηνός'.

Οι επενδύσεις ταξινομούνται στην αντίστοιχη χρονική ζώνη, σύμφωνα με τη συμβατική τους ημερομηνία λήξης.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Όλες οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις για την αποπληρωμή των οποίων απαιτείται προειδοποίηση τοποθετήθηκαν στις σχετικές χρονικές ζώνες ως εάν να είχε δοθεί προειδοποίηση στις 31 Δεκεμβρίου, παρόλο που η Εταιρία αναμένει πως οι περισσότεροι πελάτες δεν θα απαιτήσουν αποπληρωμή των υποχρεώσεων προς αυτούς τη συντομότερη δυνατή ημερομηνία. Οι εμπρόθεσμες καταθέσεις τοποθετούνται στις διάφορες χρονικές ζώνες σύμφωνα με τη συμβατική τους λήξη. Παρόλο που πελάτες μπορεί να ζητήσουν την απόσυρση των καταθέσεων τους πριν τη λήξη (καταβάλλοντας το ανάλογο κόστος σύμφωνα με την κατηγορία καταθέσεων), η Εταιρία διατηρεί το δικαίωμα να μην αποδεχτεί το αίτημά τους.

Τα ποσά που παρουσιάζονται στον πιο κάτω πίνακα δεν συμφωνούν με τα υπόλοιπα στον ισολογισμό γιατί ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει όλες τις ταμειακές ροές (συμπεριλαμβανομένων και των τόκων μέχρι τη λήξη) σε μη προεξοφλημένη βάση.

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ταξινομήθηκαν ανάλογα με τον τρόπο διακανονισμού των ταμειακών ροών σε καθαρή ή ακαθάριστη βάση.

Στην περίπτωση που ο διακανονισμός γίνεται σε καθαρή βάση, μετά από συμφωνισμό των εισπρακτέων και πληρωτέων ποσών, η εύλογη αξία των παραγώγων συμπεριλαμβάνεται στα περιουσιακά στοιχεία ή στις υποχρεώσεις στη χρονική ζώνη που αντιστοιχεί στην εναπομένουσα λήξη του παραγώγου.

Στην περίπτωση που ο διακανονισμός γίνεται σε μεικτή βάση, ή σε καθαρή βάση αλλά τα εν λόγω παράγωγα είναι αντισταθμιστικά μέσα σε αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, τότε τα ποσά αυτά παρουσιάζονται σε ξεχωριστό πίνακα και οι αντίστοιχες ταμειακές ροές ταξινομούνται στις χρονικές ζώνες, σύμφωνα με τις μέρες που απομένουν μέχρι την είσπραξη ή πληρωμή τους.

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις

Τα όρια δανείων και απαιτήσεων είναι ανειλημμένες υποχρεώσεις παροχής διευκολύνσεων σε πελάτες. Τα όρια παραχωρούνται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο και μπορούν να ακυρωθούν από την Εταιρία μετά από σχετική ειδοποίηση προς τον πελάτη. Οι πελάτες συνήθως δεν χρησιμοποιούν το μέγιστο των ορίων που τους έχει παραχωρηθεί.

2016	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία						
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.207.967	26.213	29.157	4.016	-	1.267.353
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	776.854	10.056	9.725	172.674	15.567	984.876
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	826	8.740	1.686	-	550	11.802
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	5.964.788	189.555	510.167	2.868.771	4.819.279	14.352.560
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	17.829	2.701	59	158	87	20.834
Μη εμπορεύσιμες επενδύσεις	7.282	6.453	42.009	326.663	238.826	621.233
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	5.572	6.126	18.271	66.099	-	96.068
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	24.371	60.690	74.351	1.148.224	57.346	1.364.982
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	8.005.489	310.534	685.425	4.586.605	5.131.655	18.719.708
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις						
Καταθέσεις από τράπεζες	313.934	1.955	32.731	-	83.812	432.432
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	200.014	50.000	-	600.000	-	850.014
Συμφωνίες επαναγοράς	-	-	-	285.838	9.188	295.026
Καταθέσεις πελατών	8.298.556	2.875.301	2.925.752	1.040.415	4.193	15.144.217
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	7.955	1.010	53	31.687	7.504	48.209
Λοιπές υποχρεώσεις	85.828	11.479	24.809	4.591	2.296	129.003
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	91.935	25.819	15.729	369.162	-	502.645
Σύνολο μη προεξοφλημένων υποχρεώσεων	8.998.222	2.965.564	2.999.074	2.331.693	106.993	17.401.546

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

2015	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία						
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.062.261	20.744	27.939	410	-	1.111.354
Δάνεια και απαιτήσεις σε τράπεζες	858.603	6.745	36.774	191.869	18.346	1.112.337
Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	1.378	-	6.719	10.711	919	19.727
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	6.884.219	172.935	880.654	2.945.186	5.122.884	16.005.878
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	12.615	733	590	39	45	14.022
Μη εμπορεύσιμες επενδύσεις	44.922	51.367	203.219	452.953	161.475	913.936
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	9.819	5.837	6.999	123.322	-	145.977
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	58.542	56.813	77.322	493.237	49.665	735.579
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	8.932.359	315.174	1.240.216	4.217.727	5.353.334	20.058.810
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις						
Καταθέσεις από τράπεζες	177.080	-	16.808	8.505	38.395	240.788
Χρηματοδότηση από κεντρικές τράπεζες	3.953.955	-	-	502.846	-	4.456.801
Συμφωνίες επαναγοράς	-	29.826	82.217	288.676	9.679	410.398
Καταθέσεις πελατών	7.166.893	2.034.743	3.239.117	350.412	2.658	12.793.823
Ομολογιακά δάνεια	-	-	712	-	-	712
Εύλογη αξία παραγώγων διακανονιζόμενα σε καθαρή βάση	6.865	3.658	5.266	33.826	4.544	54.159
Λοιπές υποχρεώσεις	60.651	11.692	27.217	4.677	2.338	106.575
Υπόλοιπα με εταιρίες του Συγκροτήματος	160.843	23.634	14.814	371.916	-	571.207
Σύνολο μη προεξοφλημένων υποχρεώσεων	11.526.287	2.103.553	3.386.151	1.560.858	57.614	18.634.463

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

2016	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Παράγωγα διακανονιζόμενα σε μεικτή βάση						
<i>Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	669.186	164.669	1.531	-	-	835.386
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(652.202)	(161.871)	(1.497)	-	-	(815.570)
	16.984	2.798	34	-	-	(19.816)
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	1.060.998	188.662	1.498	-	-	1.251.158
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(1.070.866)	(190.401)	(1.526)	-	-	(1.262.793)
	(9.868)	(1.739)	(28)	-	-	(11.635)

Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις						
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>						
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ' αποδοχών	2.790	2.483	1.140	-	-	6.413
Εγγυητικές	160.531	153.096	242.952	152.890	87.602	797.071
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>						
Ενέγγυες πιστώσεις	4.649	6.824	14.190	287	1.686	27.636
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.020.255	-	-	-	-	2.020.255
	2.188.225	162.403	258.282	153.177	89.288	2.851.375

43. Διαχείριση κινδύνων - Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)

Ανάλυση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με βάση την εναπομείνουσα συμβατική λήξη (συνέχεια)

2015	Σε πρώτη ζήτηση και εντός ενός μηνός	Μεταξύ ενός και τριών μηνών	Μεταξύ τριών μηνών και ενός έτους	Μεταξύ ενός και πέντε ετών	Πέραν των πέντε ετών	Σύνολο
	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Παράγωγα διακανονιζόμενα σε μεικτή βάση						
<i>Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	931.730	57.648	1.196	-	-	990.574
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(920.083)	(56.874)	(1.175)	-	-	(978.132)
	11.647	774	21	-	-	12.442
<i>Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις</i>						
Συμβατικά ποσά εισπρακτέα	408.995	160.095	167.212	-	-	736.302
Συμβατικά ποσά πληρωτέα	(414.868)	(161.442)	(169.407)	-	-	(745.717)
	(5.873)	(1.347)	(2.195)	-	-	(9.415)

Ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις						
<i>Ενδεχόμενες υποχρεώσεις</i>						
Αποδοχές και εγγυήσεις εξ' αποδοχών	2.243	2.750	2.048	-	-	7.041
Εγγυητικές	66.251	140.400	245.352	254.419	86.461	792.883
<i>Ανειλημμένες υποχρεώσεις</i>						
Ενέγγυες πιστώσεις	2.259	8.028	4.116	2.643	1.395	18.441
Όρια δανείων και απαιτήσεων που έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί	2.069.128	-	-	-	-	2.069.128
	2.139.881	151.178	251.516	257.062	87.856	2.887.493

44. Διαχείριση κεφαλαίου

Ο κύριος στόχος της διαχείρισης κεφαλαίου του Συγκροτήματος είναι η διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις σχετικές εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις, καθώς επίσης και η διατήρηση ισχυρών δεικτών πιστοληπτικής διαβάθμισης και υγιών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας έτσι ώστε να μπορεί να υποστηρίξει τις εργασίες του και να μεγιστοποιεί την αξία προς τους μετόχους του.

Οι κανονισμοί κεφαλαιακής επάρκειας που διέπουν τις δραστηριότητες της Εταιρίας καθορίζονται από την ΚΤΚ/ΕΚΤ.

Η Εταιρία έχει συμμορφωθεί με τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις (Πυλώνας I και Πυλώνας II) κατά το 2016.

Οι γνωστοποιήσεις του Πυλώνα 3 (μη ελεγμένες) που απαιτούνται αναφορικά με τον Κανονισμό Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (ΕΕ) Αρ. 575/2013 δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com (Σχέσεις Επενδυτών).

45. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα

	2016	2015	2016	2015
	Αριθμός συμβούλων		€000	€000
Δάνεια και απαιτήσεις σε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και συνδεδεμένα πρόσωπα:				
- λιγότερο του 1% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας ανά σύμβουλο	10	9	314	369
	10	9	314	369
Δάνεια και απαιτήσεις σε άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη και συνδεδεμένα πρόσωπα			2.955	3.871
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων στις 31 Δεκεμβρίου			3.269	4.240
Δάνεια και απαιτήσεις στις 31 Δεκεμβρίου:				
- μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη			2.811	3.354
- συνδεδεμένα πρόσωπα			458	886
			3.269	4.240
Έσοδα από τόκους για το έτος			112	138

Καταθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου:				
- μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη			2.981	3.366
- συνδεδεμένα πρόσωπα			3.559	3.147
			6.540	6.513
Έξοδα από τόκους καταθέσεων για το έτος			69	187

Δεδουλευμένα και λοιπές υποχρεώσεις στις 31 Δεκεμβρίου:				
- υπόλοιπα με εταιρία που παρέχει υπηρεσίες βασικών διευθυντικών στελεχών			2.635	4.957
Δαπάνες προσωπικού, συμβουλευτικές υπηρεσίες και έξοδα αναδιάρθρωσης			10.782	10.693

Ο πιο πάνω πίνακας δεν περιλαμβάνει υπόλοιπα στο τέλος του έτους για μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και των συνδεδεμένων τους προσώπων που παραιτήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους.

45. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα (συνέχεια)

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους γνωστοποιούνται για την περίοδο κατά την οποία ήταν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή υπηρέτησαν ως βασικά διευθυντικά στελέχη.

Επιπρόσθετα από τα δάνεια και απαιτήσεις, υπήρχαν ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις προς μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και συνδεδεμένων τους προσώπων που απορρέουν κυρίως από πιστώσεις, εγγυήσεις και μη χρησιμοποιηθέντα όρια, ύψους €61 χιλ. (2015: €135 χιλ.). Κατά τις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 δεν υπήρχαν σύμβουλοι και συνδεδεμένα τους πρόσωπα των οποίων το σύνολο των δανείων και απαιτήσεων να υπερέβαινε το 1% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της Εταιρίας ανά σύμβουλο. Υπήρχαν επίσης ενδεχόμενες και ανειλημμένες υποχρεώσεις προς άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη και συνδεδεμένα τους πρόσωπα ύψους €385 χιλ. (2015: €856 χιλ.).

Το σύνολο των ακάλυπτων ποσών των δανείων και απαιτήσεων και ενδεχόμενων και ανειλημμένων υποχρεώσεων προς μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών και συνδεδεμένων τους προσώπων (χρησιμοποιώντας αξίες καταναγκαστικής πώλησης για εμπράγματα εξασφαλίσεις και χωρίς τον προσδιορισμό αξίας για οποιαδήποτε άλλα είδη εξασφαλίσεων) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε €635 χιλ. (2015: €1.094 χιλ.).

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η Εταιρία είχε καταθέσεις ύψους €4.370 χιλ. με την Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ, στην οποία ο κ. Arne Berggren είναι μη Εκτελεστικός Σύμβουλος. Η Εταιρία έχει παραχωρήσει δεσμεύσεις για τυχόν αποζημιώσεις που μπορεί να προκύψουν στα πλαίσια της πώλησης της Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ κατά το 2015 (Σημ. 47.3.3).

Κατά τη διάρκεια των ετών που έληξαν στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 δεν υπήρξαν συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα των υφιστάμενων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή με μέλη που παραιτήθηκαν κατά τη διάρκεια των δύο ετών.

Τα συνδεδεμένα πρόσωπα περιλαμβάνουν τους συζύγους, τα ανήλικα τέκνα και εταιρίες στις οποίες οι σύμβουλοι/άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη κατέχουν, άμεσα ή έμμεσα, τουλάχιστον 20% του δικαιώματος ψήφου σε γενική συνέλευση ή είναι εκτελεστικοί σύμβουλοι ή έχουν με οποιοδήποτε τρόπο τον έλεγχο τους.

Επιπρόσθετα από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες βασικών διευθυντικών στελεχών στην Εταιρία.

Όλες οι συναλλαγές με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και με τα συνδεδεμένα τους πρόσωπα γίνονται με συνήθεις εμπορικούς όρους που ισχύουν για συγκρίσιμες συναλλαγές με πελάτες παρόμοιας πιστοληπτικής ικανότητας. Όσον αφορά τα άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη και τα συνδεδεμένα τους πρόσωπα, αριθμός πιστωτικών διευκολύνσεων τους έχει χορηγηθεί με βάση τους ισχύοντες όρους όπως ισχύουν και για το υπόλοιπο προσωπικό της Εταιρίας.

45. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα (συνέχεια)

Αμοιβές και απολαβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου και άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών

	2016	2015
	€000	€000
<i>Εκτελεστικοί</i>		
Μισθοί και άλλα βραχυπρόθεσμα ωφελήματα	1.848	1.061
Εισφορές εργοδότη	110	66
Δαπάνη προγράμματος παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης	168	128
	2.126	1.255
<i>Μη εκτελεστικοί</i>		
Αμοιβές	861	818
Σύνολο αμοιβών διοικητικών συμβούλων	2.987	2.073
Αμοιβή άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών		
Μισθοί και άλλα βραχυπρόθεσμα ωφελήματα	2.693	3.084
Ωφελήματα τερματισμού	200	-
Εισφορές εργοδότη	140	139
Δαπάνη προγράμματος παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης	121	149
Σύνολο αμοιβών άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών	3.154	3.372
Σύνολο	6.141	5.445

Οι αμοιβές και τα ωφελήματα περιλαμβάνονται για την περίοδο που υπηρετούσαν ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Τα ωφελήματα τερματισμού αφορούν αποζημίωση που καταβλήθηκε σε μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής τα οποία αποχώρησαν από την Εταιρία μέσω του σχεδίου εθελούσιας αποχώρησης.

Εκτελεστικοί Σύμβουλοι

Οι μισθοί και τα άλλα βραχυπρόθεσμα ωφελήματα των Εκτελεστικών Συμβούλων αναλύονται πιο κάτω:

	2016	2015
	€000	€000
John Patrick Hourican (Διευθύνων Σύμβουλος)	1.652	910
Χριστόδουλος Πατσαλίδης (Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και Διευθυντής Διεύθυνσης Λειτουργικών Εργασιών)	196	151
	1.848	1.061

45. Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα (συνέχεια)

Αμοιβές και απολαβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου και άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών (συνέχεια)

Εκτελεστικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

Η δαπάνη προγράμματος παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης για το 2016 ύψους €168 χιλ. (2015: €128 χιλ.) αφορά τους: κ. John Patrick Hourican €150 χιλ. (2015: €110 χιλ.) και Δρ. Χριστόδουλο Πατσαλίδη €18 χιλ. (2015: €18 χιλ.).

Μη εκτελεστικοί Σύμβουλοι

	2016	2015
	€000	€000
Josef Ackermann	150	150
Wilbur L. Ross Jr.	120	120
Vladimir Strzhalkovskiy	-	21
Arne Berggren	115	107
Maksim Goldman	120	116
Μιχάλης Σπανός	100	100
Ιωάννης Ζωγραφάκης	115	115
Μάριος Καλοχωρίτης	90	89
Michael Heger	51	-
	861	818

Οι αμοιβές των μη εκτελεστικών Συμβούλων περιλαμβάνουν αμοιβές ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας, καθώς και των επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Άλλα βασικά διευθυντικά στελέχη

Οι αμοιβές των άλλων βασικών διευθυντικών στελεχών περιλαμβάνουν την αμοιβή των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής από την ημερομηνία διορισμού τους ως μέλη της Επιτροπής και μέλη της ομάδας της διοίκησης που αναφέρονται απευθείας στον Διευθύνων Σύμβουλο ή τον Αναπληρωτή Διευθύνων Σύμβουλο και Διευθυντή Διεύθυνσης Λειτουργικών Εργασιών.

46. Εταιρίες του Συγκροτήματος

Οι κύριες θυγατρικές εταιρίες και υποκαταστήματα της Εταιρίας, η χώρα καταστατικής τους έδρας, οι δραστηριότητές τους και το ποσοστό που κατέχει η Εταιρία σε αυτές (άμεσα ή έμμεσα) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι:

Εταιρία	Χώρα	Δραστηριότητες	Ποσοστό συμμετοχής (%)
Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ	Κύπρος	Εμπορική τράπεζα	Δ/Ε
Κυπριακός Οργανισμός Επενδύσεων και Αξιών Λτδ (CISCO)	Κύπρος	Διαχείριση χαρτοφυλακίων, επενδυτικές και χρηματιστηριακές εργασίες	100
Γενικές Ασφάλειες Κύπρου Λτδ	Κύπρος	Ασφάλειες γενικού κλάδου	100
EuroLife Ltd	Κύπρος	Ασφάλειες κλάδου ζωής	100
Κέρμια Λτδ	Κύπρος	Ανάπτυξη και διαχείριση ακινήτων	100
Kermia Properties & Investments Ltd	Κύπρος	Ανάπτυξη και διαχείριση ακινήτων	100
Cytrustees Investment Public Company Ltd	Κύπρος	Επενδυτική εταιρία κλειστού τύπου	54
Finerose Properties Ltd	Κύπρος	Χρηματοδοτικές υπηρεσίες	100
LCP Holdings and Investments Public Ltd (πρώην Laiki Capital Public Co Ltd)	Κύπρος	Μητρική εταιρία	67
JCC Payment Systems Ltd	Κύπρος	Υπηρεσίες διεκπεραίωσης συναλλαγών με κάρτες	75
CLR Investment Fund Public Ltd	Κύπρος	Επενδυτική εταιρία	20
Auction Yard Ltd	Κύπρος	Εταιρία δημοπρασίας	100
BOC Secretarial Company Ltd	Κύπρος	Γραμματειακή υποστήριξη	100
S.Z. Eliades Leisure Ltd	Κύπρος	Ανάπτυξη γης και λειτουργία γκολφ	70
Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (υποκατάστημα της Εταιρίας)	Ελλάδα	Διαχείριση εγγυήσεων και κατοχή ακινήτων	Δ/Ε
Κύπρου Ζωής (υποκατάστημα της EuroLife Ltd)	Ελλάδα	Ασφάλειες κλάδου ζωής	Δ/Ε
Κύπρου Ασφαλιστική (υποκατάστημα των Γενικών Ασφαλειών Κύπρου Λτδ)	Ελλάδα	Ασφάλειες γενικού κλάδου	Δ/Ε
Bank of Cyprus UK Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	Εμπορική τράπεζα	100
BOC Financial Services Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	Πρακτόρευση χρηματοεπενδυτικών προϊόντων	100
Bank of Cyprus Romania (υποκατάστημα της Εταιρίας)	Ρουμανία	Εμπορική τράπεζα	Δ/Ε
Cyprus Leasing S.A. (πρώην Cyprus Leasing Romania IFN SA)	Ρουμανία	Είσπραξη του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου εισπρακτέων, περιλαμβανομένων εισπρακτέων από τρίτους	100
MC Investment Assets Management LLC	Ρωσία	Διαχείριση προβληματικών περιουσιακών στοιχείων	100
Kyrou Finance (NL) B.V.	Ολλανδία	Χρηματοδοτικές υπηρεσίες	100
Fortuna Astrum Ltd	Σερβία	Διαχείριση προβληματικών περιουσιακών στοιχείων	100

46. Εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Επιπρόσθετα από τις πιο πάνω εταιρίες, η Εταιρία κατείχε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 το 100% του μετοχικού κεφαλαίου των πιο κάτω εταιριών. Η κύρια δραστηριότητά τους είναι η κατοχή και διαχείριση ακινήτων:

Κύπρος: Timeland Properties Ltd, Cobhan Properties Ltd, Bramwell Properties Ltd, Birkdale Properties Ltd, Newington Properties Ltd, Innerwick Properties Ltd, Ramendi Properties Ltd, Ligosimo Properties Ltd, Moonland Properties Ltd, Polkima Properties Ltd, Nalmosa Properties Ltd, Smooland Properties Ltd, Emoveva Properties Ltd, Estaga Properties Ltd, Skellom Properties Ltd, Blodar Properties Ltd, Spaceglowing Properties Ltd, Threefield Properties Ltd, Lepidoland Properties Ltd, Ecunaland Properties Ltd, Tebane Properties Ltd, Cranmer Properties Ltd, Vieman Ltd, Les Coraux Estates Ltd, Natakon Company Ltd, Oceania Ltd, Dominion Industries Ltd, Ledra Estate Ltd, Eurolife Properties Ltd, Laiki Lefkothea Center Ltd, Labancor Ltd, Steparco Ltd, Joberco Ltd, Zecomex Ltd, Domita Estates Ltd, Memdes Estates Ltd, Pamaco Platres Complex Ltd, Vameron Properties Ltd, Thryan Properties Ltd, Otoba Properties Ltd, Edoric Properties Ltd, Canosa Properties Ltd, Silen Properties Ltd, Kernland Properties Ltd, Unduma Properties Ltd, Danoma Properties Ltd, Kimrar Properties Ltd, Jobelis Properties Ltd, Metin Properties Ltd, Pekiro Properties Ltd, Melsolia Properties Ltd, Nimoland Properties Ltd, Lozzaria Properties Ltd, Koralmon Properties Ltd, Petrassimo Properties Ltd, Kedonian Properties Ltd, Lasteno Properties Ltd, Armozio Properties Ltd, Spacous Properties Ltd, Calinora Properties Ltd, Marcozaco Properties Ltd, Soluto Properties Ltd, Solomaco Properties Ltd, Linaland Properties Ltd, Andaz Properties Ltd, Unital Properties Ltd, Neraland Properties Ltd, Canemia Properties Ltd, Wingstreet Properties Ltd, Nolory Properties Ltd, Lynoco Properties Ltd, Renalandia Properties Ltd, Fitrus Properties Ltd, Lisbo Properties Ltd, Mantinec Properties Ltd, Syniga Properties Ltd, Colar Properties Ltd, Irisa Properties Ltd, Valiro Properties Ltd, Avolo Properties Ltd, Bracando Properties Ltd, Provezaco Properties Ltd, Hillbay Properties Ltd, Jungax Properties Ltd, Ofraco Properties Ltd, Forenaco Properties Ltd, Vidalaco Properties Ltd, Jemina Properties Ltd, Hovita Properties Ltd, Flitous Properties Ltd, Badrul Properties Ltd, Belaland Properties Ltd, Belzeco Properties Ltd, Bothwick Properties Ltd, Fireford Properties Ltd, Citlali Properties Ltd, Endar Properties Ltd, Astromeria Properties Ltd, Orzo Properties Ltd, Basiga Properties Ltd, Regetona Properties Ltd, Arcandello Properties Ltd, Sylvesta Properties Ltd, Camela Properties Ltd, Nerofarm Properties Ltd, Subworld Properties Ltd, Jongeling Properties Ltd, Introsolve Properties Ltd, Alomco Properties Ltd, Cereas Properties Ltd, Fareland Properties Ltd, Landeed Properties Ltd, Sindelaco Properties Ltd, Barosca Properties Ltd, Fogland Properties Ltd, Tebasco Properties Ltd, Dolapo Properties Ltd, Homirova Properties Ltd, Nabela Properties Ltd, Valecross Properties Ltd, Altco Properties Ltd, Forsban Properties Ltd, Marisaco Properties Ltd, Olivero Properties Ltd, Cavadino Properties Ltd, Jaseo Properties Ltd, Elosa Properties Ltd, Garveno Properties Ltd, Flona Properties Ltd, Toreva Properties Ltd, Resoma Properties Ltd, Singleserve Properties Ltd, Consento Properties Ltd, Mostero Properties Ltd, Helal Properties Ltd, Yossi Properties Ltd, Gozala Properties Ltd, Molla Properties Ltd, Lezanco Properties Ltd, Pendalo Properties Ltd, Frontyard Properties Ltd, Bascot Properties Ltd, Bonsova Properties Ltd, Nasebia Properties Ltd, Vanemar Properties Ltd, Garmozy Properties Ltd, Orasmo Properties Ltd, Palmco Properties Ltd, Crolandia Properties Ltd, Thermano Properties Ltd, Indene Properties Ltd, Ingane Properties Ltd, Venicious Properties Ltd, Lasmane Properties Ltd, Lorman Properties Ltd, Caruzoco Properties Ltd, Consoly Properties Ltd, Eracor Properties Ltd, Alomnia Properties Ltd, Rulemon Properties Ltd, Thelemic Properties Ltd, Maledico Properties Ltd, Dentorio Properties Ltd, Valioco Properties Ltd, Bascone Properties Ltd, Balisimo Properties Ltd, Artozaco Properties Ltd, Elizano Properties Ltd και K. Athienitis Kalamon Ltd.

Ρουμανία: Otherland Properties Dorobanti SRL, Pittsburg Properties SRL, Battersee Real Estate SRL, Trecoda Real Estate SRL, Green Hills Properties SRL, Bocaland Properties SRL, Buchuland Properties SRL, Commonland Properties SRL, Romaland Properties SRL, Janoland Properties SRL, Blindingqueen Properties SRL, Fledgego Properties SRL, Hotel New Montana SRL, Loneland Properties SRL, Frozenport Properties SRL, Imoreth Properties SRL, Inroda Properties SRL, Melgred Properties SRL, Tantora Properties SRL, Zunimar Properties SRL, Allioma Properties SRL και Nikaba Properties SRL.

Επίσης, στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η Εταιρία κατείχε το 100% της Iperi Properties Ltd, Obafemi Holdings Ltd, Stamoland Properties Ltd και Gosman Properties Ltd, οι κύριες δραστηριότητες των οποίων είναι η κατοχή μετοχών και άλλων επενδύσεων και είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο.

46. Εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Εταιρία κατείχε το 100% των πιο κάτω εταιριών οι οποίες κρατούνται για να δεχτούν ακίνητα:

Κύπρος: Belvesi Properties Ltd, Warmbaths Properties Ltd, Tavoni Properties Ltd, Tezia Properties Ltd, Carnota Properties Ltd, Demoro Properties Ltd, Primaco Properties Ltd, Amary Properties Ltd, Hamura Properties Ltd, Gileco Properties Ltd, Meriaco Properties Ltd, Venetolio Properties Ltd, Flymoon Properties Ltd, Senadaco Properties Ltd, Desogus Properties Ltd, Intelamon Properties Ltd, Weinar Properties Ltd, Holstone Properties Ltd, Balasec Properties Ltd, Nouralia Properties Ltd, Mazima Properties Ltd, Diafor Properties Ltd, Prosilia Properties Ltd, Fantasio Properties Ltd, Lancast Properties Ltd, Alepar Properties Ltd, Nelipo Properties Ltd, Allodica Properties Ltd, Resocot Properties Ltd, Jomento Properties Ltd, Soblano Properties Ltd, Talamon Properties Ltd, Unoplan Properties Ltd, Paradexia Properties Ltd, Rosalica Properties Ltd, Zandexo Properties Ltd, Calandomo Properties Ltd, Paramina Properties Ltd, Cramonco Properties Ltd, Bigwaive Properties Ltd, Tasabo Properties Ltd, Coeval Properties Ltd και Bendolio Properties Ltd.

Ρουμανία: Mirodi Properties SRL, Nallora Properties SRL και Selilar Properties SRL.

Επίσης η Εταιρία κατέχει το 100% των πιο κάτω ενδιάμεσων μητρικών εταιριών:

Κύπρος: Otherland Properties Ltd, Pittsburg Properties Ltd, Battersee Properties Ltd, Trecoda Properties Ltd, Bonayia Properties Ltd, Bocaland Properties Ltd, Buchuland Properties Ltd, Commonland Properties Ltd, Romaland Properties Ltd, BC Romanoland Properties Ltd, Blindingqueen Properties Ltd, Fledgego Properties Ltd, Janoland Properties Ltd, Threerich Properties Ltd, Loneland Properties Ltd, Unknownplan Properties Ltd, Frozenport Properties Ltd, Imoreth Properties Ltd, Inroda Properties Ltd, Melgred Properties Ltd, Tantora Properties Ltd, Zunimar Properties Ltd, Selilar Properties Ltd, Mirodi Properties Ltd, Nallora Properties Ltd, Nikaba Properties Ltd, Allioma Properties Ltd, Hydrobius Ltd και Landanafield Properties Ltd.

Επίσης, η Εταιρία κατέχει το 100% των πιο κάτω αδρανών εταιριών:

Κύπρος: Laiki Bank (Nominees) Ltd, Fairford Properties Ltd, Thames Properties Ltd, Paneuropean Ltd, Philiki Ltd, Cyprialife Ltd, Imperial Life Assurance Ltd, Philiki Management Services Ltd, Nelcon Transport Co. Ltd, Ilera Properties Ltd, Weinco Properties Ltd, Calomland Properties Ltd, Lameland Properties Ltd, BOC Asset Management Ltd και Pariza Properties Ltd.

Ελλάδα: Κύπρου Εμπορική ΑΕ και Κύπρου Ακίνητα ΑΕ.

Όλες οι εταιρίες του Συγκροτήματος ενοποιούνται ως θυγατρικές με τη μέθοδο της πλήρους ενοποίησης.

Τερματισμός δραστηριοτήτων χρηματοδοτικών μισθώσεων της Cyprus Leasing Romania IFN SA

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2016 οι μέτοχοι της Cyprus Leasing Romania IFN SA αποφάσισαν να:

- διαγραφεί η εταιρία από το μητρώο μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας,
- τερματιστούν οι δραστηριότητες χρηματοδοτικών μισθώσεων και πιστώσεων της εταιρίας, και
- αλλάξει το όνομα της εταιρίας σε Cyprus Leasing S.A.

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, η κύρια δραστηριότητα της εταιρίας είναι η είσπραξη του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου των εισπρακτέων, περιλαμβανομένων εισπρακτέων από τρίτους.

Το πιο πάνω θέμα εγκρίθηκε από την Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας στις 21 Νοεμβρίου 2016.

Αλλαγή στην κατοχή συμφερόντων στην MC Investment Assets Management LLC

Στα πλαίσια της πώλησης της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων της στη Ρωσία το Σεπτέμβριο 2015, η Εταιρία αύξησε το συμφέρον της στην MC Investment Assets Management LLC σε 100% από 80% κατά το 2015.

Έλεγχος της CLR Investment Fund Public Ltd (CLR) χωρίς σημαντική συμμετοχή

Η Εταιρία θεωρεί ότι ασκεί έλεγχο στην CLR μέσω του ελέγχου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και εκτίθεται σε κυμαινόμενες αποδόσεις μέσω της συμμετοχής της.

46. Εταιρίες του Συγκροτήματος (συνέχεια)

Διάλυση και πώληση θυγατρικών εταιριών

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 οι ακόλουθες θυγατρικές ήταν σε διαδικασία διάλυσης ή σε διαδικασία διαγραφής: Samarinda Navigation Co Ltd, Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ, BOC Ventures Ltd, Tefkros Investments Ltd, Salecom Ltd, Longtail Properties Ltd, Diners Club (Cyprus) Ltd, Leasing Finance LLC, Corner LLC, Omiks Finance LLC, Unknowplan Properties SRL και Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd.

Οι Tefkros Investments (CI) Ltd, Bank of Cyprus Mutual Funds Ltd, Laiki EDAK Ltd, Limestone Holdings Ltd και Turnmill Properties Ltd διαλύθηκαν ή διαγράφηκαν κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Οι Mainport Properties Ltd, Besadoco Properties Ltd, Odaina Properties Ltd, Icecastle Properties Ltd, Gilfront Properties Ltd, Glodas Properties Ltd, Denmor Properties Ltd, Benely Properties Ltd, Arcozil Properties Ltd, Varony Properties Ltd, Coramono Properties Ltd, Galozy Properties Ltd, Primantela Properties Ltd, Browneye Properties Ltd, Givolo Properties Ltd, Kandoramo Properties Ltd και Cronaland Properties Ltd πωλήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ως μέρος της στρατηγικής της Εταιρίας για πώληση των ανακτηθέντων ακινήτων.

Στα πλαίσια της στρατηγικής της Εταιρίας για επικέντρωση σε κύριες δραστηριότητες και αγορές, η Εταιρία αποφάσισε να τερματίσει τις δραστηριότητες της Bank of Cyprus (Channel Islands) Ltd και να μεταφέρει τις δραστηριότητες αυτές σε άλλες τοποθεσίες του Συγκροτήματος. Οι άδειες τραπεζικών και επενδυτικών εργασιών της Εταιρίας στο Γκέρνσεϊ έχουν παραδοθεί, έγινε επαναπατρισμός του κεφαλαίου της και η εταιρία εισήλθε σε διαδικασία εκκαθάρισης, το Δεκέμβριο 2016.

Σύμφωνα με τη στρατηγική του Συγκροτήματος για έξοδο από τις μη βασικές δραστηριότητες, οι δραστηριότητες του υποκαταστήματος της Bank of Cyprus Romania αναμένονται να τερματιστούν κατά τη διάρκεια του 2017, κατόπιν λήψης όλων των εγκρίσεων από τις εποπτικές αρχές. Τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις του υποκαταστήματος θα μεταφερθούν σε άλλες εταιρίες του Συγκροτήματος.

Λογιστική αξία των επενδύσεων σε θυγατρικές

	2016	2015
	€000	€000
1 Ιανουαρίου	207.781	236.369
Προσθήκες (Σημ. 47.1 και 47.2)	47.962	3.000
Εισφορές σε θυγατρικές	80	-
Μείωση κεφαλαίου θυγατρικών εταιριών	(1.799)	(613)
Απομείωση επενδύσεων σε θυγατρικές (Σημ. 14)	(24.798)	(30.455)
Επαναπατρισμός κεφαλαίου	(30.518)	-
Πώληση θυγατρικών εταιριών (Σημ. 47.3)	-	(520)
31 Δεκεμβρίου	198.708	207.781

47. Εξαγορές και πωλήσεις

47.1 Εξαγορές κατά το 2016

47.1.1 Εξαγορά της S.Z. Eliades Leisure Ltd

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων της Εταιρίας, αποκτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2016 το 70% του μετοχικού κεφαλαίου της S.Z. Eliades Leisure Ltd ως ανταλλαγή για την εξόφληση χρέους που οφειλόταν, συνολικού μικτού ποσού ύψους €52.335 χιλ. Η S.Z. Eliades Leisure Ltd δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη γης και τη λειτουργία γηπέδου γκολφ στην Κύπρο. Η εύλογη αξία της τιμής εξαγοράς του 70% του μετοχικού κεφαλαίου της S.Z. Eliades Leisure Ltd ανέρχεται σε €43.758 χιλ. Η εξαγορά δεν περιλάμβανε οποιοδήποτε αντάλλαγμα σε μετρητά. Η Εταιρία θεωρεί ότι ασκεί έλεγχο στην S.Z. Eliades Leisure Ltd.

47. Εξαγορές και πωλήσεις (συνέχεια)

47.1 Εξαγορές κατά το 2016 (συνέχεια)

47.1.2 Εξαγορά της K. Athienitis Kalamon Ltd

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αναδιάρθρωσης των δανείων της μητρικής εταιρίας της K. Athienitis Kalamon Ltd, η Εταιρία απόκτησε στις 23 Δεκεμβρίου 2016 το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της K. Athienitis Kalamon Ltd. Η K. Athienitis Kalamon Ltd δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη και ενοικίαση ακινήτων.

Η εύλογη αξία της τιμής εξαγοράς του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της K. Athienitis Kalamon Ltd ανέρχεται σε €4.204 χιλ., η οποία ισούται με το τίμημα που πληρώθηκε για την εξαγορά της εταιρίας. Μέρος της τιμής εξαγοράς που πληρώθηκε χρησιμοποιήθηκε για να μειωθούν οι οφειλόμενες δανειακές διευκολύνσεις της μητρικής εταιρίας της K. Athienitis Kalamon Ltd. Η Εταιρία θεωρεί ότι ασκεί έλεγχο στην K. Athienitis Kalamon Ltd.

47.2 Εξαγορά κατά το 2015

47.2.1 Εξαγορά των μετοχών της Laiki Financial Services Ltd (LFS)

Στις 30 Ιανουαρίου 2015, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της LFS ενέκρινε την πώληση των μετοχών της LFS στην Εταιρία για €3 εκατ. Προηγουμένως, η LCP Holdings and Investments Public Ltd (πρώην Laiki Capital Public Co Ltd), θυγατρική της Εταιρίας, κατείχε το 100% της LFS.

Το Νοέμβριο 2015, η CISCO, θυγατρική της Εταιρίας, έκδωσε 1.000 χιλ. μετοχές ονομαστικής αξίας €1,71 η κάθε μία, με συνολικό ποσό υπέρ το άρτιο €534 χιλ., για τη μεταβίβαση της επένδυσης της Εταιρίας στην LFS στη CISCO. Μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς των μετοχών, η LFS διαλύθηκε χωρίς εκκαθάριση, βάσει Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και Συγχώνευσης και τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της LFS μεταφέρθηκαν στη CISCO βάσει δικαστικής απόφασης.

47.3 Πωλήσεις κατά το 2015

47.3.1 Πώληση της πλειοψηφίας των δραστηριοτήτων της Εταιρίας στη Ρωσία

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, η Εταιρία ολοκλήρωσε την πώληση της πλειοψηφίας των Ρωσικών δραστηριοτήτων της, που αποτελείται από (i) το ποσοστό συμμετοχής της στη θυγατρική BOC Russia (Holdings) Ltd ύψους 100%, το ποσοστό συμμετοχής της στη θυγατρική τράπεζα στη Ρωσία, CB Uniastrum Bank LLC, ύψους 80% και το ποσοστό συμμετοχής της στη θυγατρική εταιρία χρηματοδοτικών μισθώσεων στη Ρωσία, Leasing Company Uniastrum Leasing LLC, ύψους 80% και (ii) ορισμένα δανειακά ανοίγματα στη Ρωσία.

Η λογιστική ζημιά από την πώληση ανερχόταν σε €31.479 χιλ. Ως μέρος της συμφωνίας πώλησης, τα μέρη συμφώνησαν σε μια διευθέτηση ανταλλαγής περιουσιακών στοιχείων που περιλάμβανε την ανταλλαγή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ τους που οδήγησε σε εισπρακτέο ποσό για την Εταιρία ύψους €41.849 χιλ. κατά την ημερομηνία της πώλησης.

Μετά την πώληση των πιο πάνω δραστηριοτήτων, η εναπομένουσα καθαρή έκθεση της Εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016 στη Ρωσία ανέρχεται σε €10.985 χιλ., και αποτελείται κυρίως από δάνεια σε πελάτες.

47.3.2 Πώληση του συγκροτήματος Αφροδίτη

Το Σεπτέμβριο 2015, η Εταιρία ολοκλήρωσε την πώληση συμμετοχής ύψους 65% στο Aphrodite Hills Resort Ltd και Aphrodite Hills (Λάκκος του Φράγκου) Ltd, για ποσό ύψους €500 χιλ. Μετά την πώληση, η Εταιρία απέκτησε μειοψηφικό ποσοστό μετοχών ύψους 10% στο συγκρότημα Αφροδίτη. Η συναλλαγή περιλάμβανε επίσης την αναδιάρθρωση του οφειλόμενου χρέους από αυτές τις εταιρίες στην Εταιρία.

47.3.3 Πώληση της Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ

Μετά την πώληση των εργασιών χρηματοδοτικών μισθώσεων της Εταιρίας στην Ελλάδα στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ με βάση το Διάταγμα που εκδόθηκε στις 26 Μαρτίου 2013, η Εταιρία ολοκλήρωσε τη μεταβίβαση της νομικής ιδιοκτησίας της θυγατρικής της, Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ, στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2015. Ως αποτέλεσμα ορισμένα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού της Κύπρου Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ αναλήφθηκαν από την Εταιρία.

48. Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς

48.1 Νέα μητρική Εταιρία και εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου

Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company συστάθηκε στις 11 Ιουλίου 2016 στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας για την εισαγωγή του Συγκροτήματος στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (London Stock Exchange, LSE). Η Δημοκρατία της Ιρλανδίας θεωρήθηκε η καταλληλότερη δικαιοδοσία αφού πληροί τα κριτήρια ένταξης στους δείκτες FTSE, είναι χώρα της Ευρωζώνης, το νομικό της σύστημα είναι βασισμένο στις αρχές του κοινοδικαίου παρόμοιο με αυτό της Κύπρου και είναι κοινώς αποδεκτή δικαιοδοσία για εταιρίες που επιθυμούν να αιτηθούν εισαγωγή των μετοχών τους στο LSE. Η έδρα, η διοίκηση και οι λειτουργικές δραστηριότητες της Εταιρίας παραμένουν στην Κύπρο. Η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company έχει τη φορολογική της έδρα στην Κύπρο.

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση (ΕΓΣ) των μετόχων της Εταιρίας η οποία πραγματοποιήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2016 ενέκρινε το σχέδιο διακανονισμού μεταξύ της Εταιρίας, της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και των μετόχων της Εταιρίας. Το σχέδιο διακανονισμού εισήγαγε την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως τη νέα μητρική εταιρία της Εταιρίας. Επιπρόσθετα, η ΕΓΣ εξουσιοδότησε τους Διοικητικούς συμβούλους ώστε να λάβουν όλα τα αναγκαία ή κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή του σχεδίου διακανονισμού.

Η ΕΓΣ ενέκρινε επίσης:

- (i) μείωση του εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας από €892.294.453,30 διαιρεμένο σε 8.922.944.533 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μια, στο μηδέν, με την ακύρωση όλου του εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας (Υφιστάμενες Μετοχές) με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός αποθεματικού από μείωση κεφαλαίου στους λογαριασμούς της Εταιρίας, ίσο με τη συνολική ονομαστική αξία των Υφιστάμενων Μετοχών που ακυρώνονται, και το οποίο θα δημιουργηθεί ως μη-διανεμητέο αποθεματικό κεφαλαίου σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου (ε) του άρθρου 64 του περί Εταιριών Νόμου, Κεφ. 113 ('Μείωση Κεφαλαίου'),
- (ii) την αύξηση του εγκεκριμένου μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας σε €4.767.759.272,00 διαιρεμένο σε 47.677.592.720 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μια με τη δημιουργία 8.922.944.533 νέων μη-εκδομένων συνήθων μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μια, κάθε μία από τις οποίες θα φέρει τα ίδια δικαιώματα και θα είναι ισότιμη (rank pari passu) με τις υφιστάμενες συνήθεις μετοχές της Εταιρίας,
- (iii) το αποθεματικό που θα προκύψει στα λογιστικά βιβλία της Εταιρίας ως αποτέλεσμα της ακύρωσης των Υφιστάμενων Μετοχών διατεθεί για την αποπληρωμή στο άρτιο 8.922.944.533 νέων συνήθων μετοχών ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μια στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας, οι οποίες θα εκδοθούν και θα κατανεμηθούν, ως πλήρως αποπληρωμένες, στην Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ή σε εντεταλμένο/α της πρόσωπο/α (nominee/s) σύμφωνα με το Σχέδιο, και
- (iv) την εξουσιοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας, όπως θέσει σε εφαρμογή το παρόν ειδικό ψήφισμα.

Το σχέδιο διακανονισμού επικυρώθηκε από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας στις 21 Δεκεμβρίου 2016 και η αναστολή διαπραγμάτευσης των Υφιστάμενων Μετοχών της Εταιρίας στο ΧΑΚ και ΧΑ ξεκίνησε στις 10 Ιανουαρίου 2017, περιλαμβανομένης.

Μετά από την καταχώρηση του Διατάγματος του Δικαστηρίου στον Έφορο Εταιριών και της εγγραφής από αυτόν της μείωσης κεφαλαίου, το σχέδιο διακανονισμού τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Ιανουαρίου 2017. Ως αποτέλεσμα, όλες οι μετοχές οι οποίες αποτελούν το εκδομένο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας έχουν ακυρωθεί και η Εταιρία έχει εκδώσει και διαθέσει 8.922.944.533 νέες συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μια, οι οποίες έχουν κατανεμηθεί, ως πλήρως αποπληρωμένες, στην Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company και η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company έχει εκδώσει και διαθέσει Νέες Μετοχές και έχει διασφαλίσει την έκδοση Παραστατικών Δικαιωμάτων τα οποία αντιπροσωπεύουν Νέες Μετοχές, με βάση τους όρους του σχεδίου διακανονισμού. Κάθε μία Νέα Μετοχή ή ένα Παραστατικό Δικαίωμα αντιπροσωπεύει μία Νέα Μετοχή για κάθε ατομική συμμετοχή των 20 Υφιστάμενων Μετοχών.

Στις 19 Ιανουαρίου 2017 το συνολικό εκδοθέν μετοχικό κεφάλαιο της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company το οποίο αποτελείται από 446.199.933 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μια έχει εισαχθεί στη standard κατηγορία του επίσημου μητρώου της εποπτικής αρχής κεφαλαιαγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών του Λονδίνου (LSE) με το σύμβολο (ticker) "BOCH" και στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του ΧΑΚ με το σύμβολο (ticker) "BOCH/ΤΡΚΗ", με ISIN IE00BD5B1Y92.

48. Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς (συνέχεια)

48.2 Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων που έχει εγκριθεί από τους μετόχους στην Ετήσια Γενική Συνέλευση στις 24 Νοεμβρίου 2015 όπως περιγράφεται στη σημείωση 32, αντικαταστάθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2017 από το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών που θεσπίστηκε από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως αποτέλεσμα της εισαγωγής της Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ως της νέας μητρικής εταιρίας της Εταιρίας. Το Σχέδιο Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών είναι πανομοιότυπο με το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων, εκτός από το γεγονός ότι ο αριθμός μετοχών που θα εκδοθούν από την Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company για εξάσκηση των δικαιωμάτων του Σχεδίου Δικαιωμάτων Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών δεν θα υπερβαίνει τις 8.922.945 συνήθεις μετοχές ονομαστικής αξίας €0,10 η κάθε μία και η τιμή εξάσκησης έχει καθοριστεί σε €5,00 κατά μετοχή. Η ημερομηνία εξάσκησης επεκτάθηκε από 3 χρόνια σε μεταξύ 4-10 χρόνια μετά από την ημερομηνία παραχώρησής τους.

48.3 Πλήρης αποπληρωμή της Χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA)

Η Χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Όλα τα ενεχυριασμένα δάνεια αποδεσμεύτηκαν αλλά οι εξασφαλίσεις σε ακίνητα παραμένουν δεσμευμένες στις 27 Μαρτίου 2017.

48.4 Έκδοση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου

Τον Ιανουάριο 2017 η Εταιρία έκδωσε Ομόλογο Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης ύψους €250 εκατ. εντός του Ευρωπαϊκού Προγράμματος έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιακών Δανείων (EMTN Programme) της Εταιρίας. Το Ομόλογο εκδόθηκε στην ονομαστική αξία και φέρει επιτόκιο ύψους 9,25%. Το Ομόλογο λήγει στις 19 Ιανουαρίου 2027. Η Εταιρία έχει το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης του Ομολόγου στις 19 Ιανουαρίου 2022, υπό την αίρεση λήψεως όλων των απαραίτητων εγκρίσεων.

48.5 Χρηματοδότηση μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ ΙΙ

Τον Μάρτιο 2017, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση ύψους €230 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ ΙΙ, που θα εισπραχθεί στις 29 Μαρτίου 2017.

Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή

Προς τα μέλη της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ

Έκθεση επί του Ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η 'Εταιρία') στις σελίδες 213 μέχρι 340, οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, την κατάσταση συνολικών εισοδημάτων, την κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και την κατάσταση ταμειακών ροών για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις.

Κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής θέσης της Εταιρίας στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και της χρηματοοικονομικής επίδοσης και των ταμειακών ροών του για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113.

Βάση γνώμης

Ο έλεγχός μας έχει διενεργηθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ). Οι ευθύνες μας, με βάση αυτά τα πρότυπα περιγράφονται περαιτέρω στην παράγραφο Ευθύνες του Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων της έκθεσής μας. Είμαστε ανεξάρτητοι από την Εταιρία, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Λογιστών, που εκδίδεται από το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές (Κώδικας ΔΣΠΔΕΛ) και τις απαιτήσεις δεοντολογίας, που σχετίζονται με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων στην Κύπρο, και έχουμε συμμορφωθεί με τις άλλες ευθύνες δεοντολογίας, που απορρέουν από τις απαιτήσεις αυτές από τον Κώδικα ΔΣΠΔΕΛ. Πιστεύουμε, ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια, που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν βάση για την ελεγκτική μας γνώμη.

Ουσιώδης αβεβαιότητα σε σχέση με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 3 'Συνεχιζόμενη δραστηριότητα' των οικονομικών καταστάσεων όπου γίνεται αναφορά στην αξιολόγηση της διοίκησης όσον αφορά την ικανότητα της Εταιρίας να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα και το γεγονός ότι η Εταιρία δεν πληροί επί του παρόντος τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητές της στην Κύπρο, το οποίο υποδηλώνει την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας ως προς τη δυνατότητα της Εταιρίας να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα. Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Κύρια θέματα ελέγχου

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου. Επιπρόσθετα από το θέμα που περιγράφεται στην παράγραφο Ουσιώδης Αβεβαιότητα σε Σχέση με τη Συνεχιζόμενη Δραστηριότητα, έχουμε προσδιορίσει τα θέματα που περιγράφονται πιο κάτω ως τα κύρια θέματα ελέγχου προς κοινοποίηση στην έκθεσή μας. Τα θέματα αυτά έχουν εξεταστεί στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη σχετικά με αυτά τα θέματα. Για το καθένα από τα θέματα που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Α, παρέχεται και η περιγραφή μας ως προς το πώς εξετάστηκε το εν λόγω θέμα στο πλαίσιο του ελέγχου μας.

Έχουμε εκπληρώσει τις ευθύνες που περιγράφονται στην παράγραφο Ευθύνες του Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων της έκθεσής μας, συμπεριλαμβανομένων σε σχέση με τα θέματα αυτά. Κατά συνέπεια, ο έλεγχός μας περιελάμβανε τη διενέργεια διαδικασιών που σχεδιάστηκαν για να ανταποκρίνονται στην εκτίμησή μας για τους κινδύνους για ουσιώδη σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις. Τα αποτελέσματα των ελεγκτικών διαδικασιών μας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών που διενεργήθηκαν για την εξέταση των παρακάτω θεμάτων, παρέχουν τη βάση για την ελεγκτική μας γνώμη στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις.

Οι περιοχές με τον σημαντικότερο κίνδυνο στον έλεγχο, στις οποίες έχουμε εστιάσει την περισσότερη προσοχή και πόρους ήταν:

- Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες
- Ανάκτηση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων
- Αποτίμηση αποθεμάτων ακινήτων

Η φύση των Κύριων Θεμάτων Ελέγχου και οι διαδικασίες που έχουν διεκπεραιωθεί για την υποστήριξη των συζητήσεων και των συμπερασμάτων μας, περιγράφονται στο **Παράρτημα Α** αυτής της έκθεσης.

Άλλες πληροφορίες

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες αποτελούνται από τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση, αλλά δεν περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελεγκτή επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφέρουμε οποιοδήποτε συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σχετικά με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να διαβάσουμε τις άλλες πληροφορίες, έτσι ώστε να αξιολογήσουμε, κατά πόσο αυτές δεν συνάδουν ουσιωδώς με τις οικονομικές καταστάσεις ή με τη γνώση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ή διαφαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις διαδικασίες που έχουμε πραγματοποιήσει, συμπεράνουμε ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα επί αυτού.

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113, και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο να αξιολογήσει την ικανότητα της Εταιρίας να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα, γνωστοποιώντας, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, θέματα που σχετίζονται με τη συνέχιση της δραστηριότητας της Εταιρίας και την υιοθέτηση της αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός εάν το Διοικητικό Συμβούλιο προτίθεται, είτε να θέσει την Εταιρία σε εκκαθάριση ή να παύσει τις δραστηριότητες, ή όταν δεν έχει ρεαλιστικές εναλλακτικές επιλογές από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την επίβλεψη της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Εταιρίας.

Ευθύνες του Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι στόχοι μας, είναι να αποκτήσουμε λελογισμένη διασφάλιση για το κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενου είτε σε απάτη είτε σε λάθος και η έκδοση έκθεσης ελεγκτή η οποία να περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Λελογισμένη διασφάλιση συνιστά υψηλού βαθμού διασφάλιση αλλά όχι εγγύηση ότι ο έλεγχος, όπως αυτός πραγματοποιήθηκε με βάση τα ΔΠΕ, πάντοτε θα εντοπίζει ένα ουσιώδες σφάλμα όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν είτε από απάτη, είτε από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη εάν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμενόταν ότι θα επηρέασουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λήφθηκαν με βάση αυτές τις οικονομικές καταστάσεις.

Ως μέρος ενός ελέγχου σύμφωνα με τα ΔΠΕ, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Αναγνωρίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους για ουσιώδη σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις, που οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζουμε και εφαρμόζουμε ελεγκτικές διαδικασίες, οι οποίες ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και λαμβάνουμε ελεγκτικά τεκμήρια, τα οποία είναι επαρκή και κατάλληλα για να αποτελέσουν τη βάση της γνώμης μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ενός ουσιώδους σφάλματος, που οφείλεται σε απάτη, είναι μεγαλύτερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, λόγω του ότι η απάτη μπορεί να περιλαμβάνει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς δηλώσεις ή την παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που είναι σχετικές με τον έλεγχο, προκειμένου να σχεδιάσουμε ελεγκτικές διαδικασίες, που είναι κατάλληλες υπό τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Εταιρίας.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Συμπεραίνουμε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και, με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, κατά πόσον υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα που να σχετίζεται με γεγονότα ή συνθήκες που να υποδηλώνουν την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας, που ενδέχεται να φανερώσει σημαντική αμφιβολία ως προς την ικανότητα της Εταιρίας να συνεχίσει ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεσή μας να επισύρουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις, ή εάν τέτοιες γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να τροποποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται στα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Εταιρία να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, δομή και περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, και κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζουν τις συναλλαγές και γεγονότα με τρόπο που να επιτυγχάνεται η αληθινή και δίκαιη εικόνα.
- Λαμβάνουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τις οικονομικές πληροφορίες των οντοτήτων ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός της Εταιρίας για να εκφράσουμε γνώμη επί των οικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, επίβλεψη και εκτέλεση του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ελέγχου θέματα σχετικά με το προβλεπόμενο πεδίο και χρονοδιάγραμμα του ελέγχου και σημαντικά ευρήματα από τον έλεγχο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που εντοπίσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επίσης, παρέχουμε στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ελέγχου δήλωση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας που αφορούν στην ανεξαρτησία μας και κοινοποιούμε σε αυτό όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και, όπου είναι εφαρμόσιμο, τα σχετικά μέτρα προστασίας.

Από τα θέματα που κοινοποιήθηκαν στο Διοικητικό Συμβούλιο, καθορίζουμε τα θέματα που έχουν τη μεγαλύτερη σημασία στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και, ως εκ τούτου, είναι τα κύρια θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε αυτά τα θέματα στην έκθεση ελεγκτή, εκτός εάν νομοθεσίες ή κανονισμοί αποκλείουν δημοσιοποίηση σχετικά με το θέμα ή όταν, σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις, διαπιστώνουμε ότι ένα θέμα δεν θα έπρεπε να κοινοποιηθεί με την έκθεσή μας διότι οι αρνητικές επιπτώσεις μιας τέτοιας δημοσιοποίησης εύλογα αναμένεται ότι θα υπερτερούν τα οφέλη δημοσίου συμφέροντος από μια τέτοια δημοσιοποίηση.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών Απαιτήσεων

Σύμφωνα με τις επιπρόσθετες απαιτήσεις των περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων των Ετήσιων και Ενοποιημένων Λογαριασμών Νόμων του 2009 έως 2016, αναφέρουμε τα πιο κάτω:

- Έχουμε πάρει όλες τις πληροφορίες και εξηγήσεις που θεωρήσαμε αναγκαίες για σκοπούς του ελέγχου μας.
- Κατά τη γνώμη μας, έχουν τηρηθεί από την Εταιρία κατάλληλα λογιστικά βιβλία, στην έκταση που φαίνεται από την εξέταση από εμάς αυτών των βιβλίων.
- Οι οικονομικές καταστάσεις της Εταιρίας συμφωνούν με τα λογιστικά βιβλία.
- Κατά τη γνώμη μας και από όσα καλύτερα έχουμε πληροφορηθεί και σύμφωνα με τις εξηγήσεις που μας δόθηκαν, οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν τις απαιτούμενες από τον περί Εταιριών Νόμο της Κύπρου, Κεφ. 113, πληροφορίες με τον απαιτούμενο τρόπο.
- Κατά τη γνώμη μας, η Έκθεση Διαχείρισης έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ. 113 και οι πληροφορίες που δίνονται στην έκθεση αυτή συνάδουν με τις οικονομικές καταστάσεις.
- Κατά τη γνώμη μας, και σύμφωνα με την κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος της Εταιρίας που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, δεν εντοπίσαμε οποιεσδήποτε ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης.
- Κατά τη γνώμη μας, τα πληροφοριακά στοιχεία της δήλωσης εταιρικής διακυβέρνησης, που παρουσιάζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις των υποπαραγράφων (iv) και (v) της παραγράφου 2(α) του Άρθρου 151 του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113, και η οποία περιλαμβάνεται σε συγκεκριμένο μέρος της Έκθεσης Διαχείρισης, έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113 και συνάδουν με τις οικονομικές καταστάσεις.
- Κατά τη γνώμη μας, και σύμφωνα με την κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος της Εταιρίας που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, δεν εντοπίσαμε οποιεσδήποτε ουσιώδεις ανακρίβειες στη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης όσον αφορά τα στοιχεία που αφορούν τις υποπαραγράφους (iv) και (v) της παραγράφου 2(α) του Άρθρου 151 του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113.

- Κατά τη γνώμη μας, έχουν παρασχεθεί στην δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης όλα τα πληροφοριακά στοιχεία που αναφέρονται στις υποπαραγράφους (i), (ii), (iii) και (vi) της παραγράφου 2(α) του Άρθρου 151 του περί Εταιριών Νόμου της Κύπρου, Κεφ.113.

Άλλο θέμα

Αυτή η έκθεση, περιλαμβανομένης και της γνώμης, ετοιμάστηκε για τα μέλη της Εταιρίας ως σώμα και μόνο σύμφωνα με το Άρθρο 34 των περί Ελεγκτών και Υποχρεωτικών Ελέγχων των Ετήσιων και Ενοποιημένων Λογαριασμών Νόμων του 2009 έως 2016 και για κανένα άλλο σκοπό. Δίνοντας αυτή τη γνώμη δεν αποδεχόμαστε και δεν αναλαμβάνουμε ευθύνη για οποιοδήποτε άλλο σκοπό ή προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στη γνώση του οποίου αυτή η έκθεση δυνατόν να περιέλθει.

Σάββας Πεντάρης
Εγκεκριμένος Λογιστής και Εγγεγραμμένος Ελεγκτής
εκ μέρους και για λογαριασμό της

Ernst & Young Cyprus Limited
Εγκεκριμένοι Λογιστές και Εγγεγραμμένοι Ελεγκτές

Λευκωσία
27 Μαρτίου 2017

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α - Κύρια θέματα ελέγχου

Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες
Περιγραφή θέματος
<p>Οι προβλέψεις για πιστωτικές ζημιές είναι η περιοχή που περιλαμβάνει το υψηλότερο επίπεδο σημαντικής κρίσης. Οι προβλέψεις αυτές υπολογίζονται σε συλλογική βάση για χαρτοφυλάκιο δανείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και σε ατομική βάση για σημαντικά δάνεια. Ο υπολογισμός της πρόβλεψης για ζημιές από δάνεια απαιτεί σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις από τη διοίκηση. Θεωρούμε αυτό το θέμα ως κύριο θέμα ελέγχου για το λόγο ότι αποτελεί μια λογιστική εκτίμηση με μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας, τα υπόλοιπα των προβλέψεων είναι σημαντικά και ο υπολογισμός είναι υποκειμενικός.</p> <p>Οι γνωστοποιήσεις σχετικά με τις προβλέψεις για πιστωτικές ζημιές περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.1, 14 και 41 των οικονομικών καταστάσεων.</p>
Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου
<p>Μεταξύ άλλων, έχουμε διεκπεραιώσει τις ακόλουθες διαδικασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Έχουμε αξιολογήσει και ελέγξει το σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των συστημάτων ελέγχου σχετικά με τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν και τους υπολογισμούς που έγιναν για τις προβλέψεις για απομείωση. Τα συστήματα ελέγχου περιλάμβαναν εκείνα τα συστήματα που ήταν σχετικά με την αναγνώριση των δανείων και απαιτήσεων που έχουν απομειωθεί, τη μεταφορά δεδομένων από τα συστήματα στα μοντέλα απομείωσης, τη μεταφορά του αποτελέσματος του μοντέλου στο γενικό καθολικό και τον υπολογισμό των προβλέψεων για απομείωση. Επιπρόσθετα, έχουμε ελέγξει τα συστήματα ελέγχου των λογισμικών που χρησιμοποιήθηκαν στον υπολογισμό των προβλέψεων για απομείωση. Έχουμε καταλήξει στο ότι θα μπορούσαμε να στηριχτούμε σε αυτά τα συστήματα για τους σκοπούς του ελέγχου μας. ▶ Έχουμε κατανοήσει τη διαδικασία υπολογισμού των προβλέψεων για πιστωτικές ζημιές. ▶ Έχουμε προβεί σε μια ανεξάρτητη αξιολόγηση με αναφορά στα ΔΠΧΑ και σε πρακτικές που ακολουθούνται στην αγορά, της καταλληλότητας της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των συλλογικών προβλέψεων για απομείωση και έχουμε ελέγξει τα μοντέλα υπολογισμού πραγματοποιώντας επαναυπολογισμούς. Η λογική για την ετοιμασία και μετατροπή των δεδομένων και οι σχετικές εξισώσεις για τον υπολογισμό των συλλογικών προβλέψεων έχουν αξιολογηθεί μέσω του ελέγχου του κώδικα και των σχετικών λογισμικών που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία αυτή. ▶ Η καταλληλότητα των κρίσεων της διοίκησης έχει επίσης αξιολογηθεί σε σχέση με το διαχωρισμό του χαρτοφυλακίου, τους οικονομικούς παράγοντες, τις υποκειμενικές επικαλύψεις κινδύνων και την αποτίμηση της ανάκτησης των εξασφαλίσεων. ▶ Για ατομικές προβλέψεις, έχουμε προβεί σε ανεξάρτητη αξιολόγηση της καταλληλότητας της πρόβλεψης για ένα δείγμα δανείων που επιλέχθηκαν με βάση τον κίνδυνό τους.

Προβλέψεις για απομείωση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (συνέχεια)

Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου (συνέχεια)

- ▶ Έχουμε χρησιμοποιήσει ειδικούς για τον έλεγχο του μοντέλου που έχει αναπτυχθεί από την Εταιρία για την πρόβλεψη των μελλοντικών μεταβολών στις τιμές των ακινήτων για την περίοδο μέχρι την ανάκτηση της εξασφάλισης.
- ▶ Έχουμε πραγματοποιήσει ελέγχους για την επικύρωση της ακεραιότητας των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν από την Εταιρία στον υπολογισμό των προβλέψεων.

<p>Ανάκτηση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων</p>
<p>Περιγραφή θέματος</p>
<p>Η Εταιρία έχει αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις σχετικά με τις φορολογικές ζημιές που μπορούν να μεταφερθούν σε μελλοντικά έτη. Η ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων απαιτεί την εκτίμηση της διοίκησης σε ότι αφορά τη μελλοντική κερδοφορία της Εταιρίας έτσι ώστε να αξιολογηθεί κατά πόσον θα πραγματοποιηθούν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι φορολογικές ζημιές που έχουν μεταφερθεί (που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που έχει αναγνωριστεί από την Εταιρία) μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Για την αξιολόγηση αυτή, η διοίκηση ετοιμάζει πρόβλεψη (forecast) για τα επόμενα έτη και αυτή η πρόβλεψη είναι αποτέλεσμα των βέλτιστων εκτιμήσεων και προσδοκιών της σχετικά με τη μελλοντική επίδοση της Εταιρίας. Ο υπολογισμός των μελλοντικών φορολογητέων κερδών περιλαμβάνει εκ της φύσεως του κρίσιμους, ειδικά όταν αυτός επεκτείνεται πέραν του συνηθισμένου λειτουργικού κύκλου. Θεωρούμε αυτό το θέμα ως κύριο θέμα ελέγχου λόγω της σημαντικότητας των υπολοίπων και την υποκειμενική φύση του υπολογισμού.</p> <p>Οι γνωστοποιήσεις σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.5 και 15 των οικονομικών καταστάσεων.</p>
<p>Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου</p>
<p>Μεταξύ άλλων, έχουμε διεκπεραιώσει τις ακόλουθες διαδικασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Έχουμε επικαιροποιήσει την κατανόησή μας όσον αφορά τη διαδικασία για την αξιολόγηση της ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων. Οι κύριοι ελέγχοι της διοίκησης είναι επιθεωρήσεις της εργασίας που έχει διεξαχθεί (review type controls). ▶ Για την απόκτηση επαρκών ελεγκτικών τεκμηρίων όσον αφορά την πιθανότητα να υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη για να χρησιμοποιηθούν οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουμε ελέγξει τους σχετικούς υπολογισμούς οι οποίοι βασίστηκαν στο τριετές πλάνο της Εταιρίας, το οποίο αποτέλεσε τη βάση για τις προβλέψεις μέχρι το 2028 (έτος λήξης της πλειοψηφείας των φορολογικών ζημιών), καθώς και τους φορολογικούς συντελεστές που έχουν χρησιμοποιηθεί. ▶ Χρησιμοποιώντας τη γνώση μας για την επιχείρηση, τη μελλοντική στρατηγική και την παρελθοντική της απόδοση, έχουμε κριτικά αξιολογήσει τη βάση πάνω στην οποία στηρίχτηκε η αξιολόγηση της διοίκησης για την ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων για κέρδη, καθώς και τις σχετικές υποθέσεις και τους υπολογισμούς που έχουν γίνει για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών από αυτές τις προβλέψεις. Έχουμε χρησιμοποιήσει ειδικούς σε θέματα αποτιμήσεων για να μας βοηθήσουν να διεκπερεώσουμε τις ελεγκτικές μας διαδικασίες σε σχέση με τον υπολογισμό της ανάκτησης που έχει πραγματοποιήσει η Εταιρία. Οι ειδικοί ασχολήθηκαν με την αξιολόγηση των κύριων υποθέσεων που έγιναν στην αποτίμηση.

Ανάκτηση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (συνέχεια)
Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου (συνέχεια)
▶ Έχουμε αξιολογήσει το εύρος των διαφόρων λογικών πιθανών αποτελεσμάτων. ▶ Έχουμε αξιολογήσει την επάρκεια και ακρίβεια των γνωστοποιήσεων.

Αποτίμηση αποθεμάτων ακινήτων
Περιγραφή θέματος
<p>Η Εταιρία έχει αποκτήσει σημαντικό αριθμό ακινήτων τα τελευταία δύο χρόνια ως αποτέλεσμα συμφωνιών αναδιάρθρωσης δανείων με πελάτες. Αυτά τα ακίνητα κατηγοριοποιούνται από την Εταιρία ως αποθέματα ακινήτων στα πλαίσια του ΔΛΠ 2. Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη αύξηση στον αριθμό των ακινήτων που έχουν αποκτηθεί και το μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας της εκτίμησης των τιμών των ακινήτων για τον καθορισμό της καθαρής ανακτήσιμης αξίας, ειδικά λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα ρευστότητα της αγοράς ακινήτων στην Κύπρο, θεωρούμε αυτό το θέμα ως κύριο θέμα ελέγχου.</p> <p>Οι γνωστοποιήσεις σχετικά με τα αποθέματα ακινήτων περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.8 και 26 των οικονομικών καταστάσεων.</p>
Πώς ο έλεγχός μας αντιμετώπισε το κύριο θέμα ελέγχου
<p>Μεταξύ άλλων, έχουμε διεκπεραιώσει τις ακόλουθες διαδικασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Έχουμε κατανοήσει τη διαδικασία αποτίμησης των αποθεμάτων ακινήτων. ▶ Έχουμε αξιολογήσει και ελέγξει το σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητά της λειτουργίας των συστημάτων ελέγχου σχετικά με τη διαδικασία αποτίμησης των αποθεμάτων ακινήτων. ▶ Για ένα δείγμα ακινήτων, έχουμε λάβει τις μελέτες εκτιμήσεων που έχουν ετοιμάσει ανεξάρτητοι εκτιμητές ακινήτων για λογαριασμό της Εταιρίας και διασφάλισαμε ότι η εύλογη αξία που χρησιμοποιήθηκε στον υπολογισμό της καθαρής ανακτήσιμης αξίας είναι με βάση τις εκτιμήσεις αυτές. ▶ Έχουμε λάβει από την Εταιρία τη σύγκριση μεταξύ κόστους και καθαρής ανακτήσιμης αξίας και διασφάλισαμε ότι ως αξία των αποθεμάτων ακινήτων κατά την ημερομηνία αναφοράς έχει καταχωρηθεί η χαμηλότερη από τις δύο τιμές. ▶ Έχουμε αξιολογήσει κατά πόσον τα έξοδα πωλήσεων που έχουν χρησιμοποιηθεί στον υπολογισμό της καθαρής ανακτήσιμης αξίας από την Εταιρία είναι εύλογα. ▶ Χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες ενός ανεξάρτητου εκτιμητή ακινήτων, έχουμε αξιολογήσει κατά πόσον οι υποθέσεις που έχουν γίνει από τους εξωτερικούς εκτιμητές στις εκτιμήσεις τους είναι εύλογες. ▶ Έχουμε πραγματοποιήσει ελεγκτικές διαδικασίες αναλυτικής φύσης.

Εισαγωγή

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ (η 'Εταιρία') έχει δεσμευτεί στην εφαρμογή καλής εταιρικής διακυβέρνησης η οποία είναι ουσιώδης στη δημιουργία εμπιστοσύνης και δέσμευσης μεταξύ της Εταιρίας και των άλλων εταίρων της και συμβάλλει στη μακροπρόθεσμη επιτυχία της. Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει διαρκώς ως στόχο να διασφαλίζει ότι η Εταιρία είναι ένας σύγχρονος, διαφανής και ανταγωνιστικός οργανισμός που εφαρμόζει βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης και εταιρικής διαχείρισης. Με την υιοθέτηση αυτών των βέλτιστων πρακτικών, η Εταιρία επιτυγχάνει δυναμική και αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ του Διοικητικού Συμβουλίου, της διεύθυνσης και των μετόχων, που οδηγεί στην επιτυχή εφαρμογή της στρατηγικής της.

Βασικός στόχος του πλαισίου διακυβέρνησης της Εταιρίας και των θυγατρικών της (το 'Συγκρότημα') είναι να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις ισχύουσες νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις. Η Εταιρία διέπεται από τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου ('Κώδικας ΧΑΚ'), καθώς και από την Οδηγία σχετικά με τις Ρυθμίσεις Διακυβέρνησης και Διαχείρισης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου ('Οδηγία Διακυβέρνησης της ΚΤΚ').

Η Εταιρία έχει επίσης επιλέξει να συμμορφωθεί με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου 2014 που δημοσιεύθηκε από το Συμβούλιο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Financial Reporting Council) στο Ηνωμένο Βασίλειο ('Κώδικας ΗΒ') στις 4 Οκτωβρίου 2016.

Μέρος Α

Η Εταιρία υιοθέτησε πλήρως τον Κώδικα ΧΑΚ καθώς και τον Κώδικα ΗΒ, έχει ενσωματώσει τις διατάξεις τους στην Πολιτική Εταιρικής Διακυβέρνησης του Συγκροτήματος και εφαρμόζει πλήρως τις αρχές τους. Η πολιτική μαζί με το εγχειρίδιο του Διοικητικού Συμβουλίου, οι όροι εντολής και οι πρακτικές που ακολουθούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τις επιτροπές του, αποτελούν σημαντικά θεμέλια για τη μεγιστοποίηση της μετοχικής της αξίας.

Μέρος Β

Η Εταιρία βεβαιώνει ότι τηρεί όλες τις διατάξεις του Κώδικα ΧΑΚ. Λεπτομέρειες για το πώς η Εταιρία εφάρμοσε τις αρχές και διατάξεις του Κώδικα ΧΑΚ καθ' όλη τη διάρκεια του 2016 καταγράφονται στην παρούσα Έκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης και στην Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών. Το κείμενο που ακολουθεί καλύπτει επίσης τις απαιτήσεις γνωστοποίησης που καθορίζονται στον Κώδικα ΗΒ.

Επιπρόσθετα, οι Διοικητικοί Σύμβουλοι θεωρούν ότι η Εταιρία έχει επίσης συμμορφωθεί με τις διατάξεις του Κώδικα ΗΒ, εκτός από τα πιο κάτω:

- Πρόνοια Γ.3.1 του Κώδικα ΗΒ εισηγείται όπως η επιτροπή ελέγχου αποτελείται από τρία ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη. Κατά τη διάρκεια του 2016 η Επιτροπή Ελέγχου αποτελέτο από 2 ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη και ένα μη-ανεξάρτητο μη-εκτελεστικό μέλος. Από την 1η Ιανουαρίου 2017, η Επιτροπή Ελέγχου αποτελείται από τρία ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη.
- Πρόνοια Β.7.1. εισηγείται ετήσια εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από τους μετόχους. Το Καταστατικό της Εταιρίας προβλέπει την αποχώρηση του ενός τρίτου των Διοικητικών Συμβούλων και την προσφορά τους για επανεκλογή. Το Καταστατικό της Εταιρίας θα τροποποιηθεί πριν την επόμενη Ετήσια Γενική Συνέλευση ('ΕΓΣ') έτσι ώστε όλοι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι να αποχωρούν κάθε χρόνο και να προσφέρονται για επανεκλογή εάν το επιθυμούν.

Η Εταιρία παρακολουθεί σε συνεχή βάση και αναθεωρεί το πλαίσιο διακυβέρνησης της και εκείνο των θυγατρικών της εταιριών (όπου εφαρμόζεται) μέσω αποτελεσματικής εποπτείας. Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι γνωρίζουν ότι σε περίπτωση που έχουν σημαντικές ανησυχίες σχετικά με τη συνολική διακυβέρνηση του Συγκροτήματος, αυτές θα πρέπει να αναφέρονται χωρίς καθυστέρηση στο Διοικητικό Συμβούλιο και εάν οι ανησυχίες τους δεν αντιμετωπιστούν ικανοποιητικά, οι Διοικητικοί Σύμβουλοι θα πρέπει να αναφέρουν τις ανησυχίες αυτές στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ('ΚΤΚ').

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει εκχωρήσει εξουσία σε επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου για να του παρέχουν στήριξη στην εποπτεία των κινδύνων και του ελέγχου. Οι επιτροπές αυτές είναι η Επιτροπή Ελέγχου Συγκροτήματος, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνου Συγκροτήματος, η Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης Συγκροτήματος, η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών Συγκροτήματος καθώς και η νεοσυσταθείσα Επιτροπή Τεχνολογίας. Λεπτομέρειες για αυτές τις επιτροπές παρουσιάζονται στην ενότητα 3 της έκθεσης. Ο πρόεδρος κάθε επιτροπής ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο στην επόμενη συνεδρίασή του σχετικά με θέματα που συζητήθηκαν σε προηγούμενες συνεδριάσεις της επιτροπής ενώ τα πρακτικά των συνεδριάσεων αυτών κατατίθενται στο Διοικητικό Συμβούλιο το συντομότερο δυνατό για σκοπούς ενημέρωσης ή/και συζήτησης όπου απαιτείται.

Μέρος Β (συνέχεια)

Οι όροι εντολής των επιτροπών αναθεωρούνται ετησίως από τις αρμόδιες επιτροπές και από το Διοικητικό Συμβούλιο και είναι διαθέσιμοι στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com ή μετά από αίτηση στη Γραμματεία της Εταιρίας.

1. Διοικητικό Συμβούλιο

Οι εξουσίες των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου πηγάζουν από το Καταστατικό της Εταιρίας και καθορίζονται από τον Κώδικα ΧΑΚ, τον Κώδικα ΗΒ και τους σχετικούς νόμους περί Εταιριών, Χρηματιστηρίου Αξιών και Εργασιών Πιστωτικών Ιδρυμάτων καθώς και τις Οδηγίες της ΚΤΚ. Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών του περιγράφεται αναλυτικά στο εγχειρίδιο του Διοικητικού Συμβουλίου που έχει πλήρως αναθεωρηθεί ώστε να ενσωματώσει όλες τις πρόσθετες ευθύνες που απορρέουν από τον Κώδικα ΗΒ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη να διασφαλίζει ότι η διεύθυνση διατηρεί κατάλληλο σύστημα εσωτερικού ελέγχου που παρέχει βεβαίωση για την αποτελεσματική λειτουργία, τους εσωτερικούς ελέγχους για την οικονομική πληροφόρηση και τη συμμόρφωση με κανόνες και κανονισμούς. Έχει τη συνολική ευθύνη για το Συγκρότημα και εγκρίνει και επιβλέπει την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων του Συγκροτήματος, τη στρατηγική κινδύνου και την εσωτερική διακυβέρνηση.

Το Συγκρότημα θεωρεί ότι έχει ένα ισχυρό πλαίσιο διακυβέρνησης με σαφή οργανωτική δομή, ευκρινείς, διαφανείς και συνεπείς γραμμές ευθύνης και αποτελεσματικές διαδικασίες μέσω των οποίων εντοπίζει, διαχειρίζεται, παρακολουθεί και αναφέρει κινδύνους στους οποίους είναι ή θα μπορούσε να είναι εκτεθειμένο. Έχει κατάλληλους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένων υγειών διοικητικών και λογιστικών διαδικασιών, συστημάτων πληροφορικής και ελέγχων. Το πλαίσιο διακυβέρνησης υπόκειται σε αναθεώρηση τουλάχιστο μια φορά κάθε χρόνο.

1.1 Σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτιζόταν από δέκα μέλη: Τον Πρόεδρο του Συγκροτήματος ο οποίος κατά το διορισμό του ήταν ανεξάρτητος, δύο εκτελεστικά μέλη και επτά μη-εκτελεστικά μέλη, έξι από τα οποία έχουν καθοριστεί ως ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κώδικα ΗΒ και του Κώδικα ΧΑΚ. Στις 7 Φεβρουαρίου 2017, η κα Lyn Grobler διορίστηκε ως ανεξάρτητο μη-εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, ανεβάζοντας το συνολικό αριθμό των μελών σε έντεκα. Την 1 Μαρτίου 2017, ο κ. Wilbur Ross παραιτήθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο μετά το διορισμό του ως Υπουργός Εμπορίου των Ηνωμένων Πολιτειών. Την ίδια μέρα το Διοικητικό Συμβούλιο προχώρησε στο διορισμό του κ. James B. Lockhart III, υπό την αίρεση της έγκρισης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (η 'ΕΚΤ'). Ο κ. Lockhart θα αντικαταστήσει τον κ. Ross στην Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων. Τα ονόματα και σύντομα βιογραφικά στοιχεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνονται στην ενότητα 2 της παρούσας έκθεσης.

Η Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης αξιολογεί σε ετήσια βάση τη δομή, το μέγεθος, τη θητεία και τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου (συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων, της γνώσης, της εμπειρίας, της ανεξαρτησίας και της ποικιλομορφίας) ώστε να διασφαλίζει ότι υπάρχει το κατάλληλο μείγμα δεξιοτήτων, εμπειρίας καθώς και παρουσίας και των δύο φύλων. Η Επιτροπή διασφαλίζει επίσης την ύπαρξη σχεδιασμού για την επιλογή, το διορισμό και την ομαλή διαδοχή των εκτελεστικών μελών και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών. Επιπλέον, σε περίπτωση που οποιοσδήποτε διορισμός ή παραίτηση θα αλλάξει το συνολικό μέγεθος του Διοικητικού Συμβουλίου, επανεξετάζεται η σύνθεση για να διασφαλιστεί ότι εξακολουθεί να είναι κατάλληλη και το Διοικητικό Συμβούλιο και οι επιτροπές του αποτελούνται από μέλη με συνολική αντίληψη των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος και των κινδύνων που συνδέονται με αυτές. Το Διοικητικό Συμβούλιο θεωρεί το τρέχον μέγεθος και τη σύνθεση του κατάλληλα, δεδομένου του μεγέθους και των εργασιών του Συγκροτήματος και των χρονικών απαιτήσεων που τίθενται στους Διοικητικούς Συμβούλους.

Ετησίως, το Συγκρότημα προβαίνει σε θεώρηση της ικανότητας και καταλληλότητας των Διοικητικών Συμβούλων και των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής καλώντας τους να επιβεβαιώσουν οποιοδήποτε αλλαγές στην κατάσταση τους όσον αφορά τη συμμόρφωσή τους με την Οδηγία της ΚΤΚ για την Αξιολόγηση της Ικανότητας & Καταλληλότητας των μελών του διοικητικού οργάνου και των διευθυντικών στελεχών των εγκεκριμένων πιστωτικών ιδρυμάτων ('Οδηγία Ικανότητας & Καταλληλότητας της ΚΤΚ'). Μέσα από τη θεώρηση για το 2016 δεν αναφέρθηκαν οποιοσδήποτε αλλαγές. Τον Ιανουάριο του 2017, ο Γενικός Εισαγγελέας της Κυπριακής Δημοκρατίας άσκησε ποινική δίωξη κατά αριθμού προσώπων σχετικά με γεγονότα που συνέβησαν πριν την οικονομική κρίση του 2013 και την ανακεφαλαιοποίηση με ίδια μέσα της Εταιρίας.

1. Διοικητικό Συμβούλιο (συνέχεια)

1.1 Σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

Στα πρόσωπα που δίδονται περιλαμβάνονται και τρία πρόσωπα που εργοδοτούνται από την Εταιρία, συγκεκριμένα ένα υφιστάμενο εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, η Διευθύντρια Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης του Συγκροτήματος και η Διευθύντρια της Υπηρεσίας Διαχείρισης Διαθεσίμων του Συγκροτήματος, οι οποίοι εκείνη την περίοδο ήταν αξιωματούχοι της Εταιρίας. Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει δηλώσει ότι στηρίζει πλήρως τα τρία στελέχη και επιβεβαιώνει την ικανότητα και καταλληλότητά τους.

1.1.1 Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι

Ο Διευθύνων Σύμβουλος του Συγκροτήματος ('CEO') και ο Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος του Συγκροτήματος & Διευθυντής Διεύθυνσης Λειτουργικών Εργασιών (Αναπληρωτής CEO & COO) εργαζονται στην Εταιρία. Ο τερματισμός απασχόλησης του Διευθύνοντος Συμβούλου υπόκειται σε προειδοποίηση τεσσάρων μηνών και από τα δύο μέρη. Οι όροι απασχόλησης του Αναπληρωτή CEO & COO βασίζονται κυρίως στις πρόνοιες της συλλογικής σύμβασης με τη συντεχνία.

1.1.2 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι

Οι μη-εκτελεστικοί Σύμβουλοι δεν είναι εργαζόμενοι της Εταιρίας και δεν συμμετέχουν στην καθημερινή διαχείριση του Συγκροτήματος. Είναι υπεύθυνοι να παρακολουθούν την εκτελεστική δραστηριότητα και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη στρατηγικής. Ο ρόλος τους είναι να παρέχουν εποικοδομητική αμφισβήτηση στην υφιστάμενη στρατηγική της Εταιρίας και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη νέων στρατηγικών, να ελέγχουν την επίδοση των ανώτερων διευθυντικών στελεχών στην επίτευξη συμφωνηθέντων στόχων και σκοπών και να παρακολουθούν αναφορές για την επίδοση, να ικανοποιούνται ως προς την ακεραιότητα της οικονομικής πληροφόρησης και ότι οι μηχανισμοί ελέγχου της οικονομικής πληροφόρησης, τα πλαίσια συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων και το πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου είναι ισχυρά και βάσιμα.

1.2 Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου

Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι να ηγείται του Συγκροτήματος και να προωθεί το όραμα, τις αξίες, την κουλτούρα και τη συμπεριφορά του Συγκροτήματος, εντός ενός πλαισίου συνετών και αποτελεσματικών ελέγχων, το οποίο επιτρέπει την αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνου. Το Διοικητικό Συμβούλιο διασφαλίζει επίσης ότι οι υποχρεώσεις του προς τους μετόχους και άλλους εταίρους είναι κατανοητές και εκπληρώνονται.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο να διασφαλίζει ότι, ως συλλογικό όργανο, έχει τις κατάλληλες δεξιότητες, γνώσεις, ποικιλομορφία και εμπειρία για να εκτελεί αποτελεσματικά το ρόλο του. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι συλλογικά υπεύθυνο για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία του Συγκροτήματος, θέτει τους στρατηγικούς στόχους του Συγκροτήματος, ενσωματώνει την αειφορία στις επιχειρηματικές του δραστηριότητες, διασφαλίζει ότι υπάρχουν οι απαραίτητοι οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι ώστε το Συγκρότημα να είναι σε θέση να επιτύχει τους στόχους του και παρακολουθεί τις επιδόσεις της διεύθυνσης.

Περαιτέρω το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη να παρουσιάζει μια δίκαιη, ισορροπημένη και κατανοητή αξιολόγηση της εικόνας και των προοπτικών της Εταιρίας, η οποία περιλαμβάνει και τις ετήσιες και ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις και άλλες δημόσιες εκθέσεις που πιθανόν να επηρεάζουν τη χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής της Εταιρίας καθώς και τις εκθέσεις που απαιτούνται από τις ρυθμιστικές αρχές και τη νομοθεσία.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το όργανο λήψης αποφάσεων για όλα τα ουσιώδη θέματα που έχουν ζωτική σημασία για το Συγκρότημα στο σύνολό του, λόγω των στρατηγικών, οικονομικών ή άλλων συνέπειών που έχουν επιπτώσεις στη φήμη του. Συγκεκριμένες αποφάσεις και θέματα που προορίζονται αποκλειστικά για έγκριση από το Διοικητικό Συμβούλιο είναι:

- Στόχοι και στρατηγική της Εταιρίας
- Συνολική πολιτική κινδύνων και διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων
- Ετήσιοι και τριετείς προϋπολογισμοί και επιχειρηματικά πλάνα
- Κεφαλαιακές δαπάνες για ποσά πάνω από €20 εκατομμύρια
- Ασυνήθιστες συναλλαγές
- Συγχωνεύσεις, εξαγορές και διαθέσεις του ενεργητικού της Εταιρίας για ποσά πάνω από €20 εκατομμύρια
- Συγκρούσεις Συμφερόντων Διοικητικών Συμβούλων
- Επιλογές, διορισμοί, επαναδιορισμοί Διοικητικών Συμβούλων της Εταιρίας, καθώς και ο τερματισμός των υπηρεσιών του Διευθύνοντος Συμβούλου
- Ο σχεδιασμός διαδοχής

1. Διοικητικό Συμβούλιο (συνέχεια)

1.2 Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

- Καθιέρωση και εποπτεία πολιτικών για την επιλογή, ανάπτυξη και αντικατάσταση των ανώτερων διευθυντικών στελεχών και των επικεφαλής των λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου
- Η Πολιτική Αμοιβών

Ο διορισμός ατόμων που ενδέχεται να έχουν σημαντική επίπτωση στο προφίλ κινδύνου του Συγκροτήματος υπόκειται σε έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου. Η καταλληλότητά τους για το συγκεκριμένο ρόλο παρακολουθείται σε συνεχή βάση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο για τον καθορισμό της φύσης και της έκτασης των κυριότερων κινδύνων που το Συγκρότημα είναι πρόθυμο να αναλάβει για την επίτευξη των στρατηγικών του στόχων και για την διασφάλιση της διατήρησης μιας αποτελεσματικής διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων και εποπτείας σε επίπεδο Συγκροτήματος. Το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει την Δήλωση Ανοχής Κινδύνων του Συγκροτήματος σε ετήσια βάση και ενημερώνεται τακτικά σχετικά με το περιβάλλον κινδύνων του Συγκροτήματος και της έκθεσης του Συγκροτήματος σε σημαντικούς τύπους κινδύνου μέσω της Έκθεσης Κινδύνων που ετοιμάζεται σε μηνιαία βάση.

Λεπτομερείς πληροφορίες για τη διαχείριση κινδύνων του Συγκροτήματος αναφέρονται στις Σημειώσεις 43 μέχρι 46 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων και στην ενότητα Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2016

1.2.1 Πληροφόρηση και Στήριξη

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνέρχεται σε τακτική βάση και έχει επίσημο πρόγραμμα θεμάτων προς εξέταση το οποίο κάθε χρόνο αναθεωρείται. Το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνει τακτικά εκθέσεις και παρουσιάσεις από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του Συγκροτήματος και άλλα ανώτερα διευθυντικά στελέχη για τη στρατηγική και τις εξελίξεις στις δραστηριότητες του Συγκροτήματος. Τακτικές εκθέσεις ετοιμάζονται επίσης αναφορικά με τη διάθεση ανάληψης κινδύνου του Συγκροτήματος, κορυφαίους και αναδυόμενους κινδύνους, τη διαχείριση κινδύνων, πιστωτικά ανοίγματα και το δανειακό χαρτοφυλάκιο του Συγκροτήματος, τη διαχείριση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, τη ρευστότητα, τις δικαστικές υποθέσεις, τη συμμόρφωση και θέματα φήμης.

Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι έχουν ανοικτή επαφή με τη διεύθυνση σε όλα τα επίπεδα. Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι ενθαρρύνονται με κάθε ευκαιρία να επισκέπτονται επιχειρηματικές μονάδες της Εταιρίας και να συναντούν τη διεύθυνση.

Οι βασικοί τομείς εστίασης το 2016 για το Διοικητικό Συμβούλιο ήταν:

- Στρατηγική του Συγκροτήματος και μακροπρόθεσμοι στόχοι υπό το πρίσμα του κανονιστικού και οικονομικού περιβάλλοντος:
 - Τριετές χρηματοοικονομικό πλάνο
 - Εθελοντικό σχέδιο εξόδου για το προσωπικό
 - Ίδρυση και λειτουργία της Μονάδας Διαχείρισης Ακινήτων (REMU)
 - Εξαγορές και εκποιήσεις
- Κίνδυνοι και διακυβέρνηση:
 - Έγκριση της Δήλωσης Ανοχής Κινδύνων του Συγκροτήματος
 - Έγκριση της Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΕΔΑΚΕ)
 - Έγκριση της Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας (ΕΔΑΕΡ)
 - Συζήτηση των παραμέτρων Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) περί προβλέψεων
 - Εξέταση των μηνιαίων εκθέσεων κινδύνου
- Νομικά ζητήματα / αγωγές εναντίον της Εταιρίας
- Εξέταση και έγκριση των οικονομικών αποτελεσμάτων του Συγκροτήματος (μηνιαία, τριμηνιαία και ετήσια)
- Ασφάλιση Αστικής Ευθύνης Διοικητικών Συμβούλων και Αξιωματούχων (D & O)
- Στρατηγική αύξησης καταθέσεων και πλάνο αποπληρωμής της χρηματοδότησης από το μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA)
- Εποπτεία προϋπολογισμού και απόδοσης:
 - Εξέταση των μηνιαίων λογαριασμών διαχείρισης
 - Έγκριση των ετήσιων προϋπολογισμών και κεφαλαιακών πλάνων
- Εξωτερικό περιβάλλον
 - Αξιολόγηση των προοπτικών του τραπεζικού κλάδου
 - Οικονομικές εξελίξεις στην Κύπρο

1. Διοικητικό Συμβούλιο (συνέχεια)
1.2 Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)
1.2.1 Πληροφόρηση και Στήριξη (συνέχεια)

- Παρακολούθηση των βασικών κανονιστικών θεμάτων του Συγκροτήματος:
 - Διαδικασία Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ)
 - Επιτόπιες επιθεωρήσεις και έγκριση των σχετικών απαντήσεων στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό ('SSM')
 - Συζήτηση των νέων κανονιστικών εξελίξεων και απαιτήσεων
 - Σημαντική αλληλογραφία με ρυθμιστικές αρχές και απαντήσεις της διεύθυνσης
- Επιθεώρηση της προόδου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων
- Έγκριση διορισμών στο Διοικητικό Συμβούλιο και στα διοικητικά συμβούλια σημαντικών θυγατρικών και εξέταση θεμάτων εταιρικής διακυβέρνησης
- Έγκριση των αλλαγών στη διευθυντική δομή του Συγκροτήματος
- Συζήτηση, έγκριση και εποπτεία της εισδοχής της Εταιρίας στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου (LSE)
- Συζήτηση για τη σύσταση Επιτροπής Τεχνολογίας στο Διοικητικό Συμβούλιο

Στις αρχές του 2016 το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε το πλαίσιο εποπτείας σημαντικών θυγατρικών εταιριών που περιλαμβάνει στενή συνεργασία μεταξύ των προέδρων των επιτροπών των διοικητικών συμβουλίων θυγατρικών εταιριών με τις αντίστοιχες επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου του Συγκροτήματος.

1.2.2 Συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου

Κατά τη διάρκεια του 2016 το Διοικητικό Συμβούλιο πραγματοποίησε 17 συνεδριάσεις. Περαιτέρω λεπτομέρειες αναφορικά με τον αριθμό των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών του και τη συμμετοχή των Διοικητικών Συμβούλων παρατίθενται πιο κάτω. Τον Μάρτιο του 2016 σε ειδική εκτός βάσης συνεδρία διάρκειας δύο ημερών, το Διοικητικό Συμβούλιο επικεντρώθηκε σε θέματα στρατηγικής.

Οι ημερήσιες διατάξεις και τα έγγραφα κυκλοφορούν εγκαίρως πριν από κάθε συνεδρίαση και όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ενημερώνονται γραπτώς για τις προσεχείς συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου ώστε να τους δοθεί αρκετός χρόνος να μελετήσουν τις σχετικές πληροφορίες, για να είναι σε θέση να εκπληρώσουν πλήρως τα καθήκοντά τους.

Η συμμετοχή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για το 2016 παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Όνομα Συμβούλου	Διοικητικό Συμβούλιο	Επιτροπή Ελέγχου	Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών	Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβ.	Επιτροπή Διαχ. Κινδύνων	Επιτροπή Ελέγχου & Επιτροπή Διαχ. Κινδύνων
Josef Ackermann (Πρόεδρος)	17/17			8/8		
Maksim Goldman (Αντιπρόεδρος)	16/17	11/12		8/8		6/7
Wilbur L. Ross (Αντιπρόεδρος)	13/17			7/8	17/20	4/7
Arne Berggren	17/17	12/12			20/20	7/7
Michael Heger*	9/9		4/4		10/10	3/3
John P. Hourican	17/17					
Μάριος Καλοχωρίτης	17/17		9/9		19/20	7/7
Χριστόδουλος Πατσαλίδης	16/17					
Μιχάλης Σπανός	16/17		9/9			
Ιωάννης Ζωγραφάκης	17/17	12/12			20/20	7/7
Σύνολο συνεδριάσεων	17	12	9	8	20	7

* Διορίστηκε στις 9 Ιουνίου 2016.

Η Γραμματέας της Εταιρίας συμμετέχει ενεργά στην προετοιμασία του προγράμματος για όλες τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών του και στην προετοιμασία των ημερήσιων διατάξεων αυτών των συνεδριάσεων, σε συνεργασία με τον Πρόεδρο και διασφαλίζοντας ότι οι σχετικές πληροφορίες αποστέλλονται εγκαίρως σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

1 Διοικητικό Συμβούλιο (συνέχεια)

1.2 Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

1.2.2 Συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

Υπό την εποπτεία του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, οι αρμοδιότητες της Γραμματέως της Εταιρίας περιλαμβάνουν τη διασφάλιση επαρκούς ροής πληροφοριών εντός του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών του, μεταξύ των ανώτατων διευθυντικών στελεχών και των μη-εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων και μεταξύ των επικεφαλής των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου και των μη-εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων καθώς και τη διευκόλυνση της εισαγωγικής κατάρτισης, ανάπτυξης και αξιολόγησης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Όλοι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι έχουν πρόσβαση στις συμβουλές και υπηρεσίες της Γραμματέως της Εταιρίας και του Λειτουργού Συμμόρφωσης με την Εταιρική Διακυβέρνηση, οι οποίοι μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικές με τις διαδικασίες του Διοικητικού Συμβουλίου, του Κώδικα ΧΑΚ και του Κώδικα ΗΒ. Ανεξάρτητες επαγγελματικές συμβουλές είναι διαθέσιμες στους Διοικητικούς Σύμβουλους σύμφωνα με την εσωτερική πολιτική που διαμορφώθηκε και εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο. Όλοι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι καλύπτονται με ασφάλιση αστικής ευθύνης διοικητικών συμβούλων και αξιωματούχων σε σχέση με νομικές αγωγές εναντίον τους.

1.2.3 Σύγκρουση συμφερόντων

Το εγχειρίδιο του Διοικητικού Συμβουλίου καταγράφει διαδικασίες αναφορικά με τη σύγκρουση συμφερόντων των Διοικητικών Συμβούλων που καθορίζουν πώς θα πρέπει να εντοπίζονται, αναφέρονται και να τυγχάνουν διαχείρισης ώστε να διασφαλίζεται ότι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι ενεργούν πάντοτε με γνώμονα το συμφέρον της Εταιρίας. Το εγχειρίδιο του Διοικητικού Συμβουλίου αναθεωρείται τουλάχιστο σε ετήσια βάση.

Η Πολιτική του Συγκροτήματος για τη Σύγκρουση Συμφερόντων η οποία ισχύει για όλο το προσωπικό και τους Διοικητικούς Συμβούλους διευκρινίζει το καθήκον όλων για αποφυγή, γνωστοποίηση και διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων. Η πολιτική αναθεωρείται σε ετήσια βάση και κοινοποιείται σε όλο το Συγκρότημα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει υιοθετήσει Κώδικα Συναλλαγών για τις συναλλαγές σε αξίες της Εταιρίας από πρόσωπα που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα (PDMRs). Ο Κώδικας Συναλλαγών βρίσκεται σε πλήρη συμμόρφωση με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό για την Κατάχρηση Αγοράς. Όλοι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι έχουν συμμορφωθεί με τις πρόνοιες του Κώδικα Συναλλαγών κατά τη διάρκεια του 2016. Όλοι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι και τα πρόσωπα που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα έχουν ενημερωθεί γραπτώς αναφορικά με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τον Κώδικα Συναλλαγών.

Κανένας από τους Διοικητικούς Συμβούλους δεν είχε, κατά τη διάρκεια του έτους ή στο τέλος του έτους, ουσιώδες συμφέρον, άμεσα ή έμμεσα, σε οποιοδήποτε σημαντικό συμβόλαιο με το Συγκρότημα.

1.2.4 Διάθεση Χρόνου

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει καθορίσει το χρόνο που αναμένεται να διαθέσουν οι μη-εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι στο Συγκρότημα ο οποίος ανέρχεται γύρω στις 30-35 ημέρες ετησίως. Ο χρόνος που διαθέτουν στην Εταιρία μπορεί να είναι σημαντικά περισσότερος, ειδικά εάν υπηρετούν σε επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης λαμβάνει υπόψη μεταξύ άλλων, εάν ένας υποψήφιος Διοικητικός Σύμβουλος είναι σε θέση να διαθέσει τον απαιτούμενο χρόνο και προσοχή στις υποθέσεις της Εταιρίας, πριν προχωρήσει σε εισήγηση για έγκριση του διορισμού του υποψηφίου στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Η Οδηγία Ικανότητας και Καταλληλότητας της ΚΤΚ ενσωματώνει τις πρόνοιες για τα διοικητικά όργανα πιστωτικών ιδρυμάτων του άρθρου 91 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις ('CRD IV') και καθορίζει ότι ένας Διοικητικός Σύμβουλος δεν επιτρέπεται να μετέχει σε περισσότερες θέσεις πέραν από τους ακόλουθους συνδυασμούς:

- Μία θέση εκτελεστικού μέλους και δύο θέσεις μη εκτελεστικού μέλους σε διοικητικά συμβούλια
- Τέσσερις θέσεις μη εκτελεστικού μέλους σε διοικητικά συμβούλια.

Θέσεις εκτελεστικού ή μη-εκτελεστικού διοικητικού συμβούλου εντός του ίδιου συγκροτήματος υπολογίζονται ως μία ενιαία θέση. Θέσεις σε οργανισμούς που δεν επιδιώκουν κατά κύριο λόγο εμπορικούς σκοπούς δεν μετρούν για σκοπούς των προαναφερόμενων κατευθυντήριων γραμμών.

1. Διοικητικό Συμβούλιο (συνέχεια)

1.2 Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

1.2.4 Διάθεση Χρόνου (συνέχεια)

Η Εταιρία έχει χαρακτηριστεί ως «σημαντικό ίδρυμα» στο πλαίσιο του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κεφαλαιακές Απαιτήσεις) του 2014. Η ΕΚΤ, η οποία εποπτεύει την Εταιρία μετά τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης 468/2014 που καθόρισε το πλαίσιο για τη συνεργασία εντός του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρμόδιων αρχών, δύναται σε εξαιρετικές περιπτώσεις και λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και την πολυπλοκότητα των εργασιών του Συγκροτήματος, να εξουσιοδοτεί μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να κατέχουν μια επιπλέον θέση Διοικητικού Συμβούλου.

Κατά το χρόνο διορισμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η ΚΤΚ ήταν η σχετική αρμόδια αρχή που εξουσιοδότησε πέντε από τους Διοικητικούς Συμβούλους να κατέχουν μια επιπλέον θέση μη-εκτελεστικού μέλους διοικητικού συμβουλίου. Στο παρόν στάδιο μόνο ο κ. Maksim Goldman κατέχει μια επιπλέον θέση (πέντε θέσεις μη εκτελεστικού μέλους). Ο κ. Wilbur L. Ross που παραιτήθηκε την 1 Μαρτίου 2017 επίσης κατείχε πέντε θέσεις μη εκτελεστικού μέλους κατά τη διάρκεια του 2016.

Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι κατέχουν θέσεις σε διοικητικά συμβούλια άλλων εταιριών όπως σημειώνεται στα βιογραφικά στοιχεία τους που περιλαμβάνονται στην ενότητα 2 της παρούσας έκθεσης. Η συμμετοχή τους σε άλλα διοικητικά συμβούλια δεν τους εμποδίζει από το να αφιερώνουν τον απαραίτητο χρόνο και προσοχή στα καθήκοντά τους ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρίας και βρίσκεται εντός των ορίων που καθορίζονται από την Οδηγία Ικανότητας και Καταλληλότητας της ΚΤΚ. Εκτιμάται ότι το 2016 ο κάθε μη-εκτελεστικός Διοικητικός Σύμβουλος διέθεσε τουλάχιστον 36 ημέρες σε καθήκοντα που σχετίζονται με το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας.

1.2.5 Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Συγκροτήματος

Υπάρχει σαφής και διακριτός διαχωρισμός μεταξύ των καθηκόντων του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και του Διευθύνοντος Συμβούλου του Συγκροτήματος. Οι όροι εντολής των δύο αυτών ρόλων αποτελούν μέρος του εγχειριδίου του Διοικητικού Συμβουλίου του Συγκροτήματος, το οποίο έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο και διαχωρίζουν τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου από την εκτελεστική ευθύνη για τη λειτουργία των εργασιών της Εταιρίας.

Ο Πρόεδρος διασφαλίζει την αποτελεσματική λειτουργία όλων των πτυχών του ρόλου του Διοικητικού Συμβουλίου, μεταξύ άλλων με:

- Την παροχή ηγεσίας στο Διοικητικό Συμβούλιο
- Τη διασφάλιση ότι το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει τη φύση και την έκταση των σημαντικών κινδύνων που η Εταιρία είναι πρόθυμη να αναλάβει στην υλοποίηση της στρατηγικής της
- Τη διασφάλιση ότι τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν επαρκή χρόνο για να εξετάσουν στρατηγικά και άλλα κρίσιμα ζητήματα και να λάβουν απαντήσεις σε τυχόν ερωτήσεις ή ανησυχίες που μπορεί να έχουν και δεν έρχονται αντιμέτωποι με μη ρεαλιστικές προθεσμίες για τη λήψη αποφάσεων
- Την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Τη διασφάλιση ότι οι συγκρούσεις συμφερόντων γνωστοποιούνται και τα μέλη απέχουν από τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την ψηφοφορία για οποιοδήποτε θέμα για το οποίο μπορεί να έχουν σύγκρουση συμφερόντων
- Τη διασφάλιση ότι δίδεται επαρκής χρόνος για συζήτηση των πολύπλοκων ή αμφισβητούμενων ή στρατηγικών ζητημάτων και, όπου κρίνεται σκόπιμο, μεριμνώντας για πρότερες ανεπίσημες συνεδριάσεις ώστε να επιτευχθεί διεξοδική προετοιμασία για τη συζήτηση στο Διοικητικό Συμβούλιο
- Τη προώθηση υψηλών προτύπων εταιρικής διακυβέρνησης.

Ο Πρόεδρος διαθέτει σημαντικό χρόνο για το Συγκρότημα. Δεν υπήρξαν αλλαγές στις άλλες σημαντικές δεσμεύσεις του Προέδρου κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Κατά τη διάρκεια του έτους, ο Πρόεδρος και τα μη-εκτελεστικά μέλη συνεδρίασαν χωρίς τη παρουσία των εκτελεστικών μελών, για να συζητήσουν μια σειρά από επιχειρησιακά θέματα.

1. Διοικητικό Συμβούλιο (συνέχεια)

1.2 Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

1.2.5 Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Συγκροτήματος (συνέχεια)

Ο Διευθύνων Σύμβουλος του Συγκροτήματος είναι υπεύθυνος να αναπτύξει και να υποβάλει στο Διοικητικό Συμβούλιο τη στρατηγική του Συγκροτήματος, να εφαρμόσει τη συγκεκριμένη στρατηγική, να καθοδηγήσει την ανώτατη διευθυντική ομάδα στην καθημερινή λειτουργία της Εταιρίας, να λάβει αποφάσεις σε όλα τα θέματα που άπτονται των λειτουργιών, της απόδοσης και της στρατηγικής των εργασιών του Συγκροτήματος, με εξαίρεση τα θέματα που προορίζονται αποκλειστικά για το Διοικητικό Συμβούλιο. Η σύμβαση εργασίας του Διευθύνοντος Συμβούλου του Συγκροτήματος αναθεωρήθηκε και ανανεώθηκε την 1η Φεβρουαρίου 2016 για δύο επιπλέον έτη.

1.2.6 Ανώτερος Ανεξάρτητος μη-Εκτελεστικός Σύμβουλος

Ο Ανώτερος Ανεξάρτητος μη-Εκτελεστικός Σύμβουλος είναι διαθέσιμος στους μετόχους και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου σε περίπτωση που έχουν θέματα που δεν μπορούν να επιλυθούν μέσω των σύνηθων καναλιών επικοινωνίας. Παρέχει συμβουλές και στήριξη στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου στην επίτευξη των στόχων του. Προεδρεύει συνεδρίασης των μη-εκτελεστικών μελών για την αξιολόγηση της απόδοσης του Προέδρου, στο πλαίσιο της ετήσιας αξιολόγησης της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου όπως προβλέπεται στην Οδηγία Διακυβέρνησης της ΚΤΚ.

1.3 Ισορροπία Διοικητικού Συμβουλίου και Ανεξαρτησία

Τόσο ο Κώδικας ΧΑΚ όσο και ο Κώδικας ΗΒ προβλέπουν ότι τουλάχιστον το 50% των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, μη συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου, θα πρέπει να είναι ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη, έτσι ώστε κανένα άτομο ή μικρή ομάδα ατόμων να μην κυριαρχεί στη λήψη αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης και το Διοικητικό Συμβούλιο εξετάζουν το καθεστώς ανεξαρτησίας κάθε μέλους κατά το διορισμό του. Επιπλέον το καθεστώς ανεξαρτησίας του κάθε μέλους εξετάζεται σε ετήσια βάση για να διασφαλιστεί ότι η απόφαση αναφορικά με το καθεστώς ανεξαρτησίας του εξακολουθεί να είναι ορθή.

Το 2016 το Διοικητικό Συμβούλιο εξέτασε τις αρχές που διέπουν την ανεξαρτησία και περιέχονται στον Κώδικα ΧΑΚ και τον Κώδικα ΗΒ, καθώς και στην Οδηγία Ικανότητας και Καταλληλότητας της ΚΤΚ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το καθεστώς ανεξαρτησίας του κάθε μέλους, όπως καθορίστηκε παρέμεινε κατάλληλο. Το καθεστώς ανεξαρτησίας του κάθε Διοικητικού Συμβούλου παρουσιάζεται στα βιογραφικά στοιχεία στην ενότητα 2 της παρούσας έκθεσης.

Ο κ. Maksim Goldman είναι ανώτερο στέλεχος εταιρίας που ελέγχεται από ένα σημαντικό μέτοχο της Εταιρίας και ως εκ τούτου δεν θεωρείται ανεξάρτητος σε σχέση με τις διατάξεις της Οδηγίας Ικανότητας και Καταλληλότητας της ΚΤΚ, του Κώδικα ΧΑΚ και του Κώδικα ΗΒ. Το Διοικητικό Συμβούλιο θεωρεί ότι κάθε μη-εκτελεστικό μέλος παρέχει ανεξάρτητη αμφοβήτηση και κρίση στη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου, λόγω του χαρακτήρα, της αντικειμενικότητας και της ακεραιότητάς τους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται κατά πλειοψηφία από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη ώστε να διασφαλίζεται ότι κανένα άτομο ή μικρή ομάδα δεν μπορεί να κυριαρχήσει στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Η σχετική «Βεβαίωση Ανεξαρτησίας» με βάση τα κριτήρια ανεξαρτησίας της διάταξης Α.2.3 του Κώδικα του ΧΑΚ υπογράφεται από τον κάθε ανεξάρτητο μη-εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και υποβάλλεται στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου μαζί με την Έκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης.

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

2.1 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι

Josef Ackermann (Πρόεδρος)

Γεννήθηκε το 1948. Είναι ο πρώην Πρόεδρος του Διευθυντικού Συμβουλίου (Management Board) και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συγκροτήματος της Deutsche Bank. Με τη συμμετοχή του Δρ. Ackermann στο Συμβούλιο Διευθύνοντων Συμβούλων (Board of Managing Directors) της Deutsche Bank το 1996, ανέλαβε υπό την ευθύνη του τη Διεύθυνση Επενδυτικής Τραπεζικής. Υπό την ηγεσία του, η επιχειρηματική αυτή μονάδα εξελίχθηκε σε μία από τις κύριες πηγές εσόδων της Deutsche Bank και την κατέταξε στην κατηγορία των καλύτερων επενδυτικών τραπεζών παγκοσμίως. Πριν από την Deutsche Bank, ο Δρ. Ackermann διετέλεσε Πρόεδρος της Schweizerische Kreditanstalt (SKA), της σημερινής Credit Suisse.

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

2.1 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

Josef Ackermann (Πρόεδρος) (συνέχεια)

Ο Δρ. Ackermann κατείχε πολυάριθμες θέσεις σε Διοικητικά Συμβούλια, συμπεριλαμβανομένων των εταιριών Zurich Insurance Group, Royal Dutch Shell plc, της Siemens AG και της EQT Holdings AB. Ο Δρ. Ackermann διητέλεσε επίσης Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ. Σπούδασε οικονομικά και κοινωνικές επιστήμες στο Πανεπιστήμιο του St Gallen, από όπου πήρε το διδακτορικό του ενώ είναι κάτοχος τιμητικού διδακτορικού από το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Ο Δρ. Ackermann είναι επίσης επίτιμος συνεργάτης του London Business School, διητέλεσε επισκέπτης καθηγητής χρηματοοικονομικών στο London School of Economics, ενώ διορίστηκε επίτιμος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Johann Wolfgang Goethe της Φρανκφούρτης.

Ο Δρ Ackermann έχει εκτεταμένη εμπειρία στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, έχοντας υπηρετήσει για πάνω από 40 χρόνια σε διάφορους ανώτερους στρατηγικούς, επενδυτικούς και εποπτικούς ρόλους στη Schweizerische Kreditanstalt και στη Deutsche Bank.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Νοέμβριο 2014

Εξωτερικός Διορισμός

Investor AB
Renova Management AB
Honorary Chairman of the St. Gallen Foundation for International Studies
Honorary Senate Memembr of the Foundation Lindau Nobel Prizewinners Meetings at Lake Constance
Vice Chair and Member of the Board of Trustees of The Conference Board

Ανεξάρτητος

Κατά το διορισμό του

Μέλος Επιτροπής

Πρόεδρος της Επιτροπής Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης

Wilbur L. Ross, Jr. (Αντιπρόεδρος)

Γεννήθηκε το 1937. Είναι Ιδρυτής, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Στρατηγικής της WL Ross & Co LLC, ιδιωτικής επενδυτικής εταιρίας. Αποτέλεσε επίσης πρώην Διευθύνων Σύμβουλος της WL Ross & Co LLC, ρόλο από τον οποίο παραιτήθηκε στις 30 Απριλίου 2014, για να αναλάβει ως Διευθύνων Σύμβουλος Στρατηγικής στην εταιρία. Τον Μάρτιο 2014, ο κ. Ross έγινε Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της WL Ross Holding Corp., μιας εταιρίας ειδικού σκοπού απόκτησης. Ο κ. Ross διητέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου πολλών τραπεζών, χρηματοοικονομικών και άλλων εταιριών, μεταξύ άλλων και της Τράπεζας Ιρλανδίας μέχρι τον Ιούνιο 2014, της BankUnited, Inc μέχρι το Μάρτιο 2014, της Talmer Bancorp, της Assured Guaranty Ltd, της International Textile Group, Inc., NBNK Investments PLC, της PB Materials Holdings, Inc.; Ohizumi Manufacturing; Ocwen Financial Corporation; Navigator Holdings Ltd., της Plascar Participacoes SA, μέχρι το 2014, της Air Lease Corporation, από το 2010 μέχρι το Δεκέμβριο του 2013, της International Coal Group από τον Απρίλιο του 2005 μέχρι τον Ιούνιο του 2011; της Montpelier Re Holdings Ltd, από το 2006 μέχρι το Μάρτιο του 2010, και της The Greenbrier Companies, από τον Ιούνιο του 2009 μέχρι τον Ιανουάριο του 2013. Ο κ. Ross διητέλεσε Διευθύνων Σύμβουλος, της Rothschild Inc. για 24 χρόνια μέχρι την εξαγορά της εταιρίας συμμετοχών σε ιδιωτικές εταιρίες της Rothschild Inc το 2000. Είναι απόφοιτος του Yale University και του Harvard Business School. Στη διάρκεια της σταδιοδρομίας του ο κ. Ross έχει υποβοηθήσει στην αναδιάρθρωση πέραν των \$400 δις εταιρικών υποχρεώσεων. Ο κ. Ross έχει εκλεγεί τόσο στο Private Equity Hall of Fame όσο και στο Turnaround Management Association Hall of Fame. Ο κ. Ross διορίστηκε από τον Πρόεδρο Clinton στο Διοικητικό Συμβούλιο του Αμερικανο-Ρωσικού Επενδυτικού Ταμείου και έχει υπηρετήσει ως Σύμβουλος Ιδιωτικοποίησης για το Δήμαρχο Guiliani της Νέας Υόρκης. Τιμήθηκε από τον Πρόεδρο Kim Dae Jung για τη βοήθεια που προσέφερε στην Κορέα κατά τη διάρκεια της οικονομικής της κρίσης και το 2014 του απενεμήθη το Παράσημο του Τάγματος του Ανατέλλοντος Ηλίου από την Ιαπωνική Κυβέρνηση.

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

2.1 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

Wilbur L. Ross, Jr. (Αντιπρόεδρος)

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Νοέμβριο 2014
Παραιτήθηκε την 1 Μαρτίου 2017
μετά το διορισμό του ως Υπουργός
Εμπορίου των Ηνωμένων Πολιτειών

Εξωτερικός Διορισμός

WL Ross Holding Corp.,
Arcelor Mittal
EXCO Resources, Inc.,
DSS Holdings LP,
Sun Bancorp
Brookings Economic Studies Council
Palm Beach Civic Association
The Japan Society Inc.,
Margritte Museum
British American Business Inc.
Harvard Business School Club of New York Inc.
Yale University School of Management – Board of Advisors
Partnership of New York City

Ανεξάρτητος

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Μέλος της Επιτροπής Διορισμών και Εταιρικής
Διακυβέρνησης
Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων

Arne Berggren

Γεννήθηκε το 1958. Συμμετείχε σε αναδιρθρώσεις μεγάλων οργανισμών και τραπεζών τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και σε διεθνείς οργανισμούς, από τις αρχές του 90 με αφετηρία την Nordea, κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην Σουηδία. Ακολούθησε η διαχείριση τραπεζικών κρίσεων και η ανάληψη αναδιρθρώσεων τραπεζών σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, την Ανατολική Ευρώπη και την Ασία και πιο πρόσφατα κατά τη διάρκεια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στις χώρες της Βαλτικής, την Ισπανία και την Σλοβενία. Ηγήθηκε της οικονομικής αναδιάρθρωσης και ανάκαμψης στην Carnegie Investment Bank AB και τη Swedbank AB, καθώς επίσης και ως Διευθύνων Σύμβουλος της Swedcarrier AB όπου ηγήθηκε της αναδιάρθρωσης τμημάτων του Swedish Rail. Ο κ. Berggren έχει υπηρετήσει σε πολλά Διοικητικά Συμβούλια τόσο στο χρηματοοικονομικό τομέα όσο και σε μεγάλους οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα καθώς και στο Διοικητικό Συμβούλιο της LBT Varlik Yonetim AS και DUTB Ltd. Ο κ. Berggren είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου της Uppsala, στην Σουηδία.

Ο κος Berggren έχει σημαντική εμπειρία σε εταιρικές και τραπεζικές αναδιρθρώσεις, στη διαχείριση τραπεζικών κρίσεων και διαχείριση κινδύνων και έχει μεγάλη εποπτική εμπειρία λόγω της συμμετοχής του σε αριθμό Διοικητικών Συμβουλίων.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Νοέμβριο 2014

Εξωτερικός Διορισμός

Eusticon AB
Pireaus Bank Group

Ανεξάρτητος

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων
Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου

Maksim Goldman (Αντιπρόεδρος)

Γεννήθηκε το 1971. Είναι Διευθυντής Στρατηγικών Έργων στη Renova, όπου έχει την ευθύνη του συντονισμού της επιχειρηματικής ανάπτυξης σημαντικών στοιχείων ενεργητικού που βρίσκονται υπό τη διαχείριση του Συγκροτήματος Renova. Προηγουμένως, ο κ. Goldman υπηρέτησε ως Αναπληρωτής Διευθυντής Επενδύσεων του Συγκροτήματος Renova, αρμόδιος για την εφαρμογή της επενδυτικής πολιτικής και την στήριξη σημαντικών συναλλαγών συγχωνεύσεων και εξαγορών. Κατά τα έτη 2005-2007, εργάστηκε ως Αντιπρόεδρος και διεθνής νομικός σύμβουλος της Sual-Holding, η οποία ήταν η ιθύνουσα εταιρία της ΟΑΟ "SUAL" της δεύτερης μεγαλύτερης εταιρίας αλουμινίου στη Ρωσία και επίσης ανέλαβε σημαντικό ρόλο στη δημιουργία της UC Rusal, μέσω του συνδυασμού περιουσιακών στοιχείων της Sual-Holding, της Rusal και της Glencore.

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

2.1 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

Maksim Goldman (Αντιπρόεδρος) (συνέχεια)

Από το 1999 έως το 2005, ο κ. Goldman εργάστηκε ως συνεργάτης στον οίκο Chadbourne & Parke LLP στη Νέα Υόρκη και στη Μόσχα. Κατέχει δίπλωμα J.D. από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας (Λος Άντζελες). Κατέχει επίσης μεταπτυχιακό στην Ιστορία από το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας (Λος Άντζελες).

Ο κ. Goldman έχει εκτεταμένη εμπειρία σε επενδύσεις και ανάπτυξη εργασιών καθώς και εμπειρία εποπτείας μέσα από συμμετοχή σε αριθμό Διοικητικών Συμβουλίων.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Νοέμβριο 2014

Εξωτερικός Διορισμός

United Company RUSAL Plc
ΟΑΟ 'Volga'
FC 'Ural'
United Company of Kalahari Ltd

Ανεξάρτητος

Όχι

Μέλος Επιτροπής

Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων
Μέλος της Επιτροπής Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης

Lyn Grobler

Γεννήθηκε το 1964. Η κα. Grobler είναι έμπειρο στέλεχος με δυνατό ιστορικό επιδόσεων σε θέσεις τεχνολογίας και πληροφορικής. Διορίστηκε Διευθύνων Σύμβουλος Πληροφορικής στην Hyperion Insurance Group το 2016. Προτού αναλάβει αυτή τη θέση, ήταν Αντιπρόεδρος και Διευθύντρια Πληροφορικής στο Εταιρικό Τμήμα της BP, όπου ηγήθηκε του μετασχηματισμού τόσο του οργανισμού όσο και του ψηφιακού τοπίου, μέσα από την εισαγωγή συνεχούς αλλαγής στη διαδικασία, την ικανότητα και την τεχνολογία, καθώς κατείχε διάφορους ρόλους στον κλάδο της Πληροφορικής και στο παγκόσμιο εμπόριο για πάνω από 16 χρόνια. Προτού εργαστεί στη BP, η κα. Grobler διαχειριζόταν παγκόσμια τεχνολογικά έργα και στρατηγικές μεγάλης κλίμακας στο πλαίσιο της τραπεζικής και του εμπορίου, με έδρα το Λονδίνο και τη Νότιο Αφρική. Η κα. Grobler έχει αναγνωριστεί ως μια από τις 25 σημαντικότερες γυναίκες στον κλάδο της Πληροφορικής στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επίσης βρίσκεται στη λίστα των επικρατέστερων Διευθυντριών Πληροφορικής στα βραβεία του 2016 για Γυναίκες στη Πληροφορική. Κατέχει Ανώτερο Εθνικό Δίπλωμα στα Συστήματα Υπολογιστών (Computer systems) από το Durban University στη Νότιο Αφρική.

Η κα Grobler διαθέτει σημαντική εμπειρία στον τομέα της πληροφορικής και του ψηφιακού μετασχηματισμού καθώς και εμπειρία εποπτείας λόγω της συμμετοχής της σε αριθμό Διοικητικών Συμβουλίων.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Φεβρουάριο 2017

Εξωτερικός Διορισμός

Board Intelligence Ltd
Hyperion Services Ltd
Howden Broking Group

Ανεξάρτητη

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Πρόεδρος της Επιτροπής Τεχνολογίας

Michael Heger

Γεννήθηκε το 1955. Ο Δρ. Heger είναι Γενικός Διευθυντής Χρηματοοικονομικών και Επενδύσεων, και ανεξάρτητος ανώτερος σύμβουλος στο γραφείο αντιπροσωπείας της S.I.F. International Holding S.A., Luxembourg στη Βιέννη. Προηγουμένως, από το 2009-2012, υπηρέτησε ως Γενικός Διευθυντής και Διευθύνων Σύμβουλος στη Metal Trade Overseas AG στη Zug της Ελβετίας. Άρχισε τη καριέρα του το 1980 ως Διευθυντής Χρηματοδότησης Εξαγωγών και Νομικών Υποθέσεων της Waagner-Biro AG στη Βιέννη της Αυστρίας. Έχοντας εργαστεί για δύο χρόνια στην εταιρία Waagner-Biro AG, συνέχισε στην UniCredit Bank Austria Group, στην οποία κατείχε διάφορες διευθυντικές θέσεις, από το 1982 μέχρι το 2002. Μεταξύ των ετών 2001 και 2002, υπηρέτησε ως Γενικός Διευθυντής και Επικεφαλής Δομημένων Χρηματοδοτήσεων Εμπορίου στη Bank Austria AG.

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

2.1 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

Michael Heger (συνέχεια)

Από το 2002 μέχρι το 2003, εργάστηκε ως Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής και Επικεφαλής του Διεθνούς Τμήματος της Raiffeisenlandesbank Niederosterreich-Wien AG. Αργότερα, ο Δρ. Heger εντάχθηκε στη MPH Management and Participation Holding S.A, εταιρία ειδικού σκοπού συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο εμπορικών και βιομηχανικών εταιρειών, χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων και αναπτύξεων ακινήτων, καθώς και χρηματοοικονομικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών για εγχώριους και διεθνείς πελάτες και για εμπόριο βασικών προϊόντων, ως Γενικός Διευθυντής Χρηματοοικονομικών και Επενδύσεων, και επικεφαλής του γραφείου αντιπροσωπείας, από το 2004 μέχρι το 2009. Κατέχει διδακτορικό στη νομική από το Πανεπιστήμιο της Βιέννης και μεταπτυχιακό τίτλο, επίσης στη Νομική, από το College of Europe στην πόλη Bruges του Βελγίου.

Ο Δρ. Heger διαθέτει εκτεταμένη εμπειρία στον τραπεζικό κλάδο, έχοντας υπηρετήσει πάνω από 20 χρόνια σε διάφορες διευθυντικές θέσεις στο Συγκρότημα UniCredit Bank Austria και έχει σημαντική στρατηγική γνώση βιομηχανικών και εμπορικών εταιριών, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αναπτύξεις ακινήτων.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Ιούνιο 2016

Εξωτερικός Διορισμός

Όχι

Ανεξάρτητος

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου
Μέλος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών
Μέλος της Επιτροπής Τεχνολογίας

Μάριος Καλοχωρίτης

Γεννήθηκε το 1973. Έχει εμπειρία στην επενδυτική τραπεζική, διαχείριση κεφαλαίων αντιστάθμισης κινδύνου, ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, διαχείριση περιουσίας και ως γενικός οικονομικός διευθυντής. Γεωγραφικά έχει καλύψει Βόρεια και Νότια Αμερική, Δυτική και Ανατολική Ευρώπη και Μέση Ανατολή. Έχει εμπειρία σε νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις και αναδιρθώσεις. Είναι ιδρυτής και Διευθύνων Συνεταίρος της Loggerhead Partners μιας συμβουλευτικής εταιρίας με βάση το Dubai. Προηγουμένως εργάστηκε για πεντέμισι χρόνια στην Κύπρο όπου ως Διευθύνων Σύμβουλος είχε συστήσει και διέυθνε τις εργασίες και τη διαχείριση κινδύνων σε εταιρία global macro hedge fund. Πιο πριν είχε διατελέσει Ανώτερος Αντιπρόεδρος ανάπτυξης εργασιών για την Credit Suisse Bank στη Ζυρίχη καθώς και υπεύθυνος για την επιχειρηματική ανάπτυξη στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και Τουρκία. Από το 2003 έως το 2006 ήταν Γενικός Οικονομικός Διευθυντής του Amara Group στο Ντουμπάι (μεγάλο Συγκρότημα ανάπτυξης ακινήτων). Πριν το Ντουμπάι έμεινε κάποια χρόνια στη Νέα Υόρκη όπου ήταν συνιδρυτής μιας επενδυτικής τράπεζας. Άρχισε τη σταδιοδρομία του στην Επρη στο Χιούστον ως οικονομικός αναλυτής και αργότερα συνεργάτης στο Τμήμα Οικονομικών για επενδύσεις πετρελαίου & αερίου, ενέργειας και άλλων υποδομών σε όλο τον κόσμο. Επίσης, συνεργάστηκε με τη J.P. Morgan Bank στη Νέα Υόρκη και τη McKinsey & Co στην Αθήνα. Είναι κάτοχος MBA από το Harvard Business School και BSc στα χρηματοοικονομικά από το Κρατικό Πανεπιστήμιο της Λουϊζιάνας.

Ο κ Καλοχωρίτης είναι ένας έμπειρος επαγγελματίας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών έχοντας υπηρετήσει σε διάφορες ανώτερες θέσεις στον τραπεζικό τομέα και άλλες βιομηχανίες.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Σεπτέμβριο 2013

Εξωτερικός Διορισμός

Carouge Investments
Loggerhead Management Consultants
Loggerhead Holdings

Ανεξάρτητος

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων
Μέλος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

2.1 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

James B. Lockhart III

Γεννήθηκε το 1946. Είναι αντιπρόεδρος στην εταιρία WL Ross & Co LLC στη Νέα Υόρκη από το 2009 και Μέλος των Επενδυτικών της Επιτροπών και της Επιτροπής Διαχείρισης της. Προηγουμένως ο κ. Lockhart παρείχε τις υπηρεσίες του προς την Κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών από διάφορες θέσεις. Κατά την περίοδο 2008-2009 διετέλεσε ως Διευθυντής (Διευθύνων Σύμβουλος) και Πρόεδρος του Oversight Board του Federal Housing Finance Agency (FHFA). Κατά την περίοδο 2006-2007 διετέλεσε ως Διευθυντής (Διευθύνων Σύμβουλος) του Office of Federal Housing Enterprise Oversight. Επιπρόσθετα, πρόσφερε τις υπηρεσίες του στο Oversight Board Troubled Asset Relief Program (TARP) στο οποίο προεδρεύει ο Πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Τράπεζας. Από το 2002 μέχρι το 2006 ο κ. Lockhart διετέλεσε ως ο Κύριος Αναπληρωτής Επίτροπος και Γενικός Διευθυντής Λειτουργικών Εργασιών του Social Security Administration (SSA). Διετέλεσε ως μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συμβουλίου Διαχείρισης του Προέδρου Bush και ως Γραμματέας του Social Security Board of Trustees. Η εμπειρία του κ. Lockhart στον ιδιωτικό τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών περιλαμβάνει διευθυντικές θέσεις στις εταιρίες NetRisk, National RE, Smith Barney, pension Benefit Guaranty Corporation, Alexander & Alexander Services and Gulf Oil Corporation. Ο κ. Lockhart αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο Harvard με MBA και από το Πανεπιστήμιο Yale με BA.

Ο κ. Lockhart έχει εκτεταμένη εμπειρία στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ενώ μέσω των κυβερνητικών του ρόλων έχει ιδιαίτερη γνώση του κανονιστικού περιβάλλοντος καθώς και εποπτική εμπειρία τραπεζικών ιδρυμάτων.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Μάρτιο 2017
(υπό την αίρεση της έγκρισης της ΕΚΤ)

Εξωτερικός Διορισμός

WL Ross & Co LLC
Cascade Bancorp
Shellpoint Partners LLC
Bruce Museum
Bipartisan Policy Centre Commission on Retirement Security

Ανεξάρτητος

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων (υπό την αίρεση της έγκρισης της ΕΚΤ)
Μέλος της Επιτροπής Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης (υπό την αίρεση της έγκρισης της ΕΚΤ)

Μιχάλης Σπανός (Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος)

Γεννήθηκε το 1953. Είναι Διευθύνων Σύμβουλος της M.S. Business Power Ltd η οποία παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στρατηγικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης (από το 2008). Ο κ. Σπανός εργάστηκε στη Lanitis Bros Ltd από το 1981 μέχρι το 2008 ως Διευθυντής Marketing, Γενικός Διευθυντής και Διευθύνων Σύμβουλος. Μεταξύ του 2005 και 2009, ο κ. Σπανός υπηρέτησε ως Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Διεθνούς Ινστιτούτου Κύπρου (Κυπριακή Δημοκρατία και Harvard School of Public Health). Ο κ. Σπανός υπηρέτησε επίσης σε άλλα Διοικητικά Συμβούλια, όπως των εταιριών CCI Coca-Cola Eurasia (2012-2016), Heineken-Lanitis Cyprus Ltd (2005-2007), Lumiere TV Public Ltd (2000-2012), A. Petsas & Sons Public Ltd (2000-2007) και CypriaLife Insurance Ltd (1995 -2000). Ο κ. Σπανός είναι πρώην Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στα Οικονομικά από το North Carolina State University.

Ο κ. Σπανός ως έμπειρος Διευθύνων Σύμβουλος και μέλος αριθμού διοικητικών συμβουλίων έχει βαθιά γνώση των διεθνών επιχειρήσεων, της διαχείρισης, της χρηματοδότησης και της στρατηγικής ανάπτυξης.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Νοέμβριο 2014

Εξωτερικός Διορισμός

M.S. Business Power Ltd
Green Dot (Cyprus) Ltd
Lanitis Bros Ltd

Ανεξάρτητος

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Πρόεδρος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών
365

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

2.1 Μη Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

Ιωάννης Ζωγραφάκης

Γεννήθηκε το 1963. Έχει μεγάλη διεθνή πείρα στον τραπεζικό τομέα ως ανώτερο διευθυντικό στέλεχος. Εργάστηκε για πάνω από 20 χρόνια στη Citibank στην Αμερική, Ηνωμένο Βασίλειο και Ελλάδα. Οι ευθύνες που είχε σε ανώτατες θέσεις, του πρόσφεραν εμπειρίες και γνώσεις σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, αναδιάρθρωση επιχειρήσεων, διαχωρισμό και αναμόρφωση εταιριών, εταιρική στρατηγική, διαχείριση κερδοφορίας, οικονομική διεύθυνση, διαχείριση προϊόντων και πελατειακών ομάδων, διαχείριση τεχνολογίας και εργασιών, καθώς και εμπειρία στις σχέσεις με ρυθμιστικές αρχές και οργανισμούς στον τραπεζικό τομέα. Ξεκίνησε την καριέρα του το 1990 στη Citibank στην Ελλάδα ως Management Associate για την περιοχή Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής. Διετέλεσε Deputy Treasurer και Treasurer για την Consumer Bank στην Ελλάδα και το 1996 πήγε στην Αμερική σαν Director of Finance της CitiMortgage. Το 1997 έγινε Οικονομικός Διευθυντής του Citigroup Consumer Finance και μετά ανέλαβε τη θέση του Γενικού Οικονομικού Διευθυντή (CFO) για το Consumer Assets Division της Αμερικής. Από το 1998 μέχρι και το 2004 εργάστηκε στο Student Loan Corporation, μια εταιρία εισηγμένη στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης και θυγατρική της Citigroup. Διετέλεσε Γενικός Οικονομικός Διευθυντής (CFO), Γενικός Διευθυντής Λειτουργιών (COO) και το 2001 έγινε ο Εκτελεστικός Διευθυντής (CEO) της εταιρίας. Το 2005 επέστρεψε στην Ευρώπη ως Επικεφαλής Καταναλωτικής και Στεγαστικής Πίστης για την περιοχή της Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής της Citibank, καθώς και Επικεφαλής της Λιανικής Τραπεζικής Ηνωμένου Βασιλείου. Το 2006 αποφάσισε να έρθει πιο κοντά στην Κύπρο, αναλαμβάνοντας τη θέση του Γενικού Διευθυντή Λιανικής Τραπεζικής στη Citibank Ελλάδος όπου παρέμεινε μέχρι το 2011, πριν επιστρέψει στην Κύπρο όπου ασχολείται με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του SLC στην Αμερική, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και Γραμματέας της Επιτροπής Ελέγχου της Τειρεσίας ΑΕ στην Ελλάδα, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου του Diners Club της Ελλάδας, Αντιπρόεδρος του Citi Insurance Brokerage Board στην Ελλάδα και Πρόεδρος της Investments and Insurance Supervisory Committee της Citibank Ελλάδος. Σπούδασε πολιτικός μηχανικός (BSc) στο Imperial College Λονδίνου και έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στη διεύθυνση επιχειρήσεων (MBA) στο Carnegie Mellon University στην Αμερική

Ο κ. Ζωγραφάκης έχει εκτεταμένη εμπειρία στον τραπεζικό κλάδο, έχοντας υπηρετήσει για πάνω από 20 χρόνια σε διάφορους ανώτερους λειτουργικούς και οικονομικούς ρόλους στη Citibank και στα διοικητικά συμβούλια αριθμού χρηματοπιστωτικών οντοτήτων.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Σεπτέμβριο 2013

Εξωτερικός Διορισμός

Όχι

Ανεξάρτητος

Ναι

Μέλος Επιτροπής

Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου
Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων
Μέλος της Επιτροπής Τεχνολογίας

2.2 Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι

John Patrick Hourican (Διευθύνων Σύμβουλος)

Γεννήθηκε το 1970. Διετέλεσε Ανώτατος Εκτελεστικός Διευθυντής της Επενδυτικής Τράπεζας (Αγορών και Διεθνούς Τραπεζικής) της Royal Bank of Scotland (RBS) από τον Οκτώβριο 2008 μέχρι τον Φεβρουάριο 2013. Μεταξύ του 2007 και 2008 διετέλεσε Chief Financial Officer της ABN AMRO Group, εκ μέρους της κοινοπραξίας των τραπεζών Royal Bank of Scotland, Fortis και Santander και ως μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου. Εντάχθηκε στην RBS το 1997 ως Leveraged Finance Banker. Ανέλαβε διάφορες ανώτερες διευθυντικές θέσεις στη Μονάδα wholesale banking της RBS, ειδικότερα ως μέλος του Συμβουλίου της Μονάδας στα πλαίσια του ρόλου του ως Οικονομικός Διευθυντής (Finance Director) και Διευθυντής Λειτουργικών Εργασιών (Chief Operating Officer). Διετέλεσε επίσης Επικεφαλής του Leveraged Finance για την περιοχή της Ευρώπης και Ασίας. Ξεκίνησε την επαγγελματική του σταδιοδρομία στην PriceWaterhouse στην Ιρλανδία και είναι Μέλος (Fellow) του Ινστιτούτου Εγκεκριμένων Λογιστών της Ιρλανδίας. Είναι απόφοιτος του Εθνικού Πανεπιστημίου Ιρλανδίας και του Πανεπιστημίου του Δουβλίνου.

Ο κ. Hourican είναι ένας έμπειρος Διευθύνων Σύμβουλος, Οικονομικός Διευθυντής και Διευθυντής Λειτουργικών Εργασιών έχοντας υπηρετήσει σε διάφορες ανώτερες θέσεις για πάνω από δεκαπέντε χρόνια στη Royal Bank of Scotland.

2. Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

2.2 Εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι (συνέχεια)

John Patrick Hourican (Διευθύνων Σύμβουλος) (συνέχεια)

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Δεκέμβριο 2013

Εξωτερικός Διορισμός

Atradius N.V.

Ανεξάρτητος

Όχι

Μέλος Επιτροπής

Όχι

Χριστόδουλος Πατσαλίδης (Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος & COO)

Γεννήθηκε το 1962. Από το 1989 έως το 1996, ο Δρ. Πατσαλίδης εργάστηκε στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, στη Διαχείριση Εξωτερικού Δημόσιου Χρέους και Συναλλαγματικών Αποθεμάτων. Το 1996 ο Δρ. Πατσαλίδης εντάχθηκε στην Τράπεζα Κύπρου, όπου κατείχε διάφορες θέσεις, μεταξύ άλλων, στη Διεύθυνση Μεγάλων Επιχειρήσεων, στο Τμήμα Διαχείρισης Συναλλάγματος και Διαθεσίμων και στην Ιδιωτική Τραπεζική. Από το Δεκέμβριο 2013 μέχρι τον Απρίλιο 2016 ο Δρ. Πατσαλίδης υπηρέτησε ως Διευθυντής Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης και ήταν υπεύθυνος για τους τομείς των Χρηματοοικονομικών, Διαχείρισης Συναλλάγματος και Διαθεσίμων, Σχέσεων με Επενδυτές, Οικονομικών Ερευνών και Προμηθειών. Υπό τη σημερινή του ιδιότητα ως Αναπληρωτής CEO & COO είναι υπεύθυνος για την υπηρεσία ανθρώπινου δυναμικού, τις εταιρικές υποθέσεις, τις λειτουργικές εργασίες, τις νομικές υπηρεσίες, την υπηρεσία οργάνωσης και αλλαγής, την υπηρεσία πληροφορικής, το μετασχηματισμό επιχειρήσεων και τις διοικητικές εργασίες. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος (PhD) στα Οικονομικά από το London School of Economics και πτυχίου στα Οικονομικά από το Queen Mary College του Λονδίνου.

Ο Δρ Πατσαλίδης είναι ένας έμπειρος επαγγελματίας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών έχοντας υπηρετήσει σε διάφορες υψηλόβαθμες θέσεις στο Συγκρότημα, μεταξύ άλλων και ως Διευθυντής Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης.

Θητεία

Διορίστηκε στο ΔΣ το Νοέμβριο 2014

Εξωτερικός Διορισμός

Αντικαρκινικός Σύνδεσμος Κύπρου

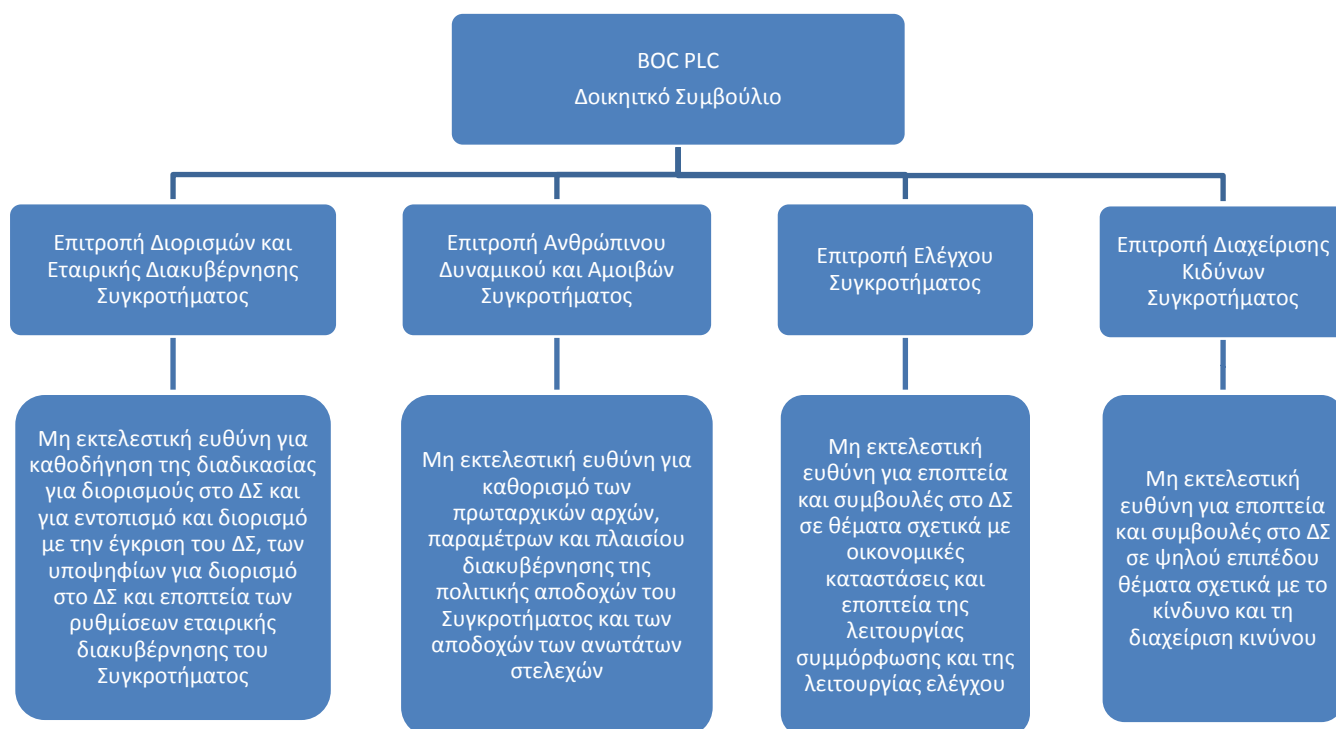
Ανεξάρτητος

Όχι

Μέλος Επιτροπής

Όχι

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου

Προκειμένου το Διοικητικό Συμβούλιο να ασκήσει κατάλληλη εποπτεία των κινδύνων και του ελέγχου έχει προχωρήσει στη σύσταση τεσσάρων κύριων επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα και με τις σχετικές πρόνοιες του Κώδικα ΧΑΚ, του Κώδικα ΗΒ και τις σχετικές διατάξεις της Οδηγίας Διακυβέρνησης της ΚΤΚ. Οι βασικοί ρόλοι των επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου περιγράφονται πιο πάνω.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει λάβει συνειδητή απόφαση να αναθέσει ένα ευρύτερο φάσμα θεμάτων στις επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου. Αυτή η σύνδεση είναι σημαντική μεταξύ των επιτροπών και του Διοικητικού Συμβουλίου, δεδομένου ότι είναι πρακτικά αδύνατο για όλους τους ανεξάρτητους μη-εκτελεστικούς Διοικητικούς Συμβούλους να είναι μέλη όλων των επιτροπών. Οι όροι εντολής των επιτροπών βασίζονται στις σχετικές διατάξεις του Κώδικα ΧΑΚ, του κώδικα ΗΒ και της Οδηγίας Διακυβέρνησης της ΚΤΚ (όπου εφαρμόζονται).

Τη συνολική ευθύνη για την έγκριση και την παρακολούθηση της στρατηγικής, της ανοχής κινδύνου και των πολιτικών του Συγκροτήματος για τη διαχείριση των κινδύνων φέρει το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο ασκεί την αρμοδιότητα αυτή μέσω δύο κύριων επιτροπών του, δηλαδή την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και την Επιτροπή Ελέγχου.

Εκτός από έναν αριθμό διασταυρούμενων συμμετοχών σε επιτροπές, ο πρόεδρος κάθε επιτροπής ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο στην επόμενη συνεδρίαση του σχετικά με θέματα που συζητήθηκαν σε προηγούμενες συνεδριάσεις της επιτροπής και το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνει τα πρακτικά των συνεδριάσεων των επιτροπών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αποφασίσει τη σύσταση της Επιτροπής Τεχνολογίας που θα καθοδηγήσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Εταιρίας. Η επιτροπή αποτελείται από τρία μη-εκτελεστικά μέλη και προεδρεύεται από την κα Lyn Grobler της οποίας η εκτεταμένη γνώση και εμπειρία στον κλάδο αυτό θεωρείται σημαντική.

3.1 Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η ΕΔΕΔ αποτελείτο από τρεις μη-εκτελεστικούς Διοικητικούς Συμβούλους, δύο εκ των οποίων ήταν ανεξάρτητοι. Προεδρεύεται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και η σύνθεσή της είναι πλήρως συμβατή με τον Κώδικα ΧΑΚ, τον Κώδικα ΗΒ και την Οδηγία Διακυβέρνησης της ΚΤΚ.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.1 Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης (συνέχεια)

Τα μέλη της Επιτροπής κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης και μετά την παραίτηση του κ. Wilbur Ross είναι:

- Josef Ackermann (Πρόεδρος)
- Maksim Goldman

Βιογραφικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της τεχνογνωσίας, της εμπειρίας και του καθεστώτος ανεξαρτησίας του του κάθε μέλους αναφέρονται στην ενότητα 2 της παρούσας έκθεσης.

Η Επιτροπή καθοδηγεί τη διαδικασία διορισμών και ανανεώσεων τόσο στις επιτροπές όσο και στο ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο, επιβλέπει τη διαδικασία διορισμού μη εκτελεστικών μελών και ανανέωσης σε συμβούλια βασικών θυγατρικών, και εποπτεύει τη διακυβέρνηση των θυγατρικών της Εταιρίας για να διασφαλίζει την ύπαρξη κατάλληλων και αναλογικών ρυθμίσεων διακυβέρνησης στις θυγατρικές του Συγκροτήματος. Περαιτέρω ο ρόλος της Επιτροπής είναι να στηρίζει και να συμβουλεύει το Διοικητικό Συμβούλιο σε σχέση με την ανάπτυξη των μελών και το σχεδιασμό διαδοχής και να διασφαλίζει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από μέλη που είναι κατάλληλα καταρτισμένα να εκπληρώσουν τα καθήκοντα και τις ευθύνες τους ως Διοικητικοί Σύμβουλοι.

Η Επιτροπή, με την στήριξη του Λειτουργού Συμμόρφωσης με την Εταιρική Διακυβέρνηση διατηρεί τις ρυθμίσεις για τη διακυβέρνηση του Διοικητικού Συμβουλίου υπό αναθεώρηση και προχωρεί στις κατάλληλες συστάσεις προς το Διοικητικό Συμβούλιο για να διασφαλίσει ότι οι ρυθμίσεις αυτές είναι σύμφωνες με τα πρότυπα βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή πραγματοποίησε 8 συνεδριάσεις. Τα θέματα που εξετάστηκαν από την Επιτροπή ήταν τα εξής:

- Η δομή, το μέγεθος, η ποικιλομορφία και η σύνθεση (δεξιότητες, γνώσεις και εμπειρία) του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών του
- Η ανεξαρτησία των μη εκτελεστικών μελών
- Η αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των μελών του
- Η αποτελεσματικότητα της απόδοσης της κάθε επιτροπής
- Υποψηφιότητες και διορισμοί στο Διοικητικό Συμβούλιο και στα συμβούλια των κύριων θυγατρικών
- Η ευθυγράμμιση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης με τον Κώδικα ΗΒ
- Η εναλλαγή Διοικητικών Συμβούλων
- Η Πολιτική Ποικιλομορφίας και ο καθορισμός στόχων για παρουσία και των δύο φύλων στο Διοικητικό Συμβούλιο
- Η Ετήσια Έκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης
- Τριμηνιαίες εκθέσεις εταιρικής διακυβέρνησης
- Οι αλλαγές στη διευθυντική δομή της Εταιρίας
- Πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων αναφορικά με διορισμούς μελών του Διοικητικού Συμβουλίου σε διοικητικά συμβούλια άλλων εταιριών
- Αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών εταιρικής διακυβέρνησης για τις θυγατρικές του Συγκροτήματος για εναρμόιση των πρακτικών σε όλο το Συγκρότημα, καθώς και ενίσχυση του πλαισίου εποπτείας των θυγατρικών
- Σχέδιο εξυγίανσης και απάντηση στη θεματική εξέταση της ΕΚΤ για τη διαχείριση κινδύνων και τη ανοχή κινδύνου
- Έγκριση του προγράμματος κατάρτισης των Διοικητικών Συμβούλων για το έτος.

Η Επιτροπή εξέτασε την ανάλυση των διαφορών του υφιστάμενου πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης με το πλαίσιο του Κώδικα ΗΒ και εφάρμοσε σχέδιο δράσης για πλήρη συμμόρφωση μέχρι την εισδοχή της Εταιρίας στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου. Για το σκοπό αυτό ενέκρινε την αναθεώρηση του εγχειριδίου του Διοικητικού Συμβουλίου του Συγκροτήματος, των όρων εντολής των επιτροπών και την Πολιτική Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Η Επιτροπή εξέτασε τη σύνθεση των συμβουλίων της Eurolife Λτδ και των Γενικών Ασφαλειών Κύπρου Λτδ και εισηγήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο το διορισμό ανεξάρτητων διοικητικών συμβούλων σε αυτές τις θυγατρικές. Επιπλέον, συζητήθηκε η εναλλαγή Διοικητικών Συμβούλων και έγινε εισήγηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή ξεκίνησε έρευνα για τον εντοπισμό και διορισμό ενός νέου μέλους στο Διοικητικό Συμβούλιο σύμφωνα με τις εισηγήσεις που απέρρεαν από την αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και την αξιολόγηση της σύνθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.1 Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης (συνέχεια)

Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης τις αναθεωρήσεις:

- Στη Πολιτική Διορισμών στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συγκροτήματος
- Στην Πολιτική Εταιρικής Διακυβέρνησης του Συγκροτήματος
- Στο εγχειρίδιο του Διοικητικού Συμβουλίου
- Στους όρους εντολής των κύριων επιτροπών

προκειμένου να ευθυγραμμιστούν με τις διατάξεις του Κώδικα ΗΒ.

Η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης αναφορικά με την απόδοση του Διοικητικού Συμβουλίου, των επιτροπών και των μελών της, επικυρώθηκε και υποβλήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο για έγκριση.

3.1.1 Ποικιλομορφία

Οι μη-εκτελεστικοί Διοικητικοί Σύμβουλοι έχουν ποικίλες δεξιότητες, γνώσεις και εμπειρία που συνδυάζονται για να παρέχουν ανεξάρτητη προοπτική και αποτελεσματική δυναμική στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η αποτελεσματικότητα του Διοικητικού Συμβουλίου εξαρτάται από την διασφάλιση της ορθής ισορροπίας με Διοικητικούς Συμβούλους με εμπειρία σε τραπεζικές ή χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ευρύτερη εμπορική εμπειρία.

Το 2016, μετά από θεώρηση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι δεξιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου ήταν κατάλληλες και σχετικές με τις εργασίες του Συγκροτήματος και περιλάμβαναν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, ανάπτυξη στρατηγικής, χρηματοδότηση, διαχείριση κινδύνων, επιχειρηματική εμπειρία, οικονομικά κλπ. Τα μέλη μεταφέρουν τις ατομικές τους γνώσεις, τις δεξιότητες και την εμπειρία τους στις συζητήσεις για τις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει το Συγκρότημα. Το Συγκρότημα αναγνωρίζει τα οφέλη που έχει η ποικιλομορφία στο Διοικητικό Συμβούλιο και έχει δεσμευτεί στη διατήρησή της. Κατά την αναθεώρηση της σύνθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου και του εντοπισμού κατάλληλων υποψηφίων, η Επιτροπή εξετάζει τα οφέλη όλων των πτυχών της ποικιλομορφίας, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων που αναγνωρίζονται ως σχετικές με τις εργασίες του Συγκροτήματος, την εμπειρία στον κλάδο, την εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία και άλλες σχετικές ιδιότητες, προκειμένου να διατηρηθεί το κατάλληλο εύρος και ισορροπία σε δεξιότητες, εμπειρία και τεχνογνωσία στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Κατά τη διάρκεια του 2016 η Επιτροπή αναθεώρησε την Πολιτική Ποικιλομορφίας του Διοικητικού Συμβουλίου (η τελευταία έκδοση της οποίας είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com), η οποία επιδιώκει να επιτύχει την παρουσία και των δύο φύλων μέχρι το 2020, με διορισμούς που βασίζονται στην αξιοκρατία. Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει θέσει ως στόχο να επιτύχει και να διατηρήσει 40% εκπροσώπηση γυναικών μέχρι το τέλος του 2020 και το σχέδιο δράσης που ετοιμάστηκε από τη Γραμματέα και εγκρίθηκε από την Επιτροπή καταγράφει τα κύρια ενδιάμεσα βήματα που θα οδηγήσουν στην εκπλήρωση του στόχου. Στις 30 Αυγούστου 2016, το Διοικητικό Συμβούλιο διόρισε την κα Lyn Grobler, υπό την αίρεση της έγκρισης της ΕΚΤ η οποία δόθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2017.

Ο Κώδικας Συμπεριφοράς, με τον ίδιο τρόπο διασφαλίζει ίσες ευκαιρίες σε όλα τα μέλη του προσωπικού και αντιμετωπίζει την ποικιλομορφία με δικαιοσύνη και σεβασμό με στόχο να προσφέρει δίκαιη μεταχείριση σε όλους τους εργαζομένους.

3.1.2 Διορισμός, Αποχώρηση και Επανεκλογή των Διοικητικών Συμβούλων

Το Διοικητικό Συμβούλιο αναγνωρίζει την ανάγκη να εντοπίζει τα πιο προσοντούχα άτομα που είναι διαθέσιμα για να υπηρετήσουν στο Διοικητικό Συμβούλιο. Είναι υπεύθυνο για το διορισμό Διοικητικών Συμβούλων. Σύμφωνα με την Πολιτική Διορισμών στο Διοικητικό Συμβούλιο όλοι οι διορισμοί γίνονται αξιοκρατικά με βάση αντικειμενικά κριτήρια (συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων και της εμπειρίας), λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τα οφέλη της ποικιλομορφίας στο Διοικητικό Συμβούλιο. Το Διοικητικό Συμβούλιο ετοιμάζει σχεδιασμό για τη δική του ανανέωση με τη βοήθεια της Επιτροπής Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης που αναθεωρεί τακτικά τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, τη θητεία και το σχεδιασμό διαδοχής.

Σύμφωνα με το Καταστατικό της Εταιρίας το ένα τρίτο των Διοικητικών Συμβούλων αποχωρεί κάθε χρόνο και εφόσον είναι επανεκλέξιμοι προσφέρονται για επανεκλογή. Στην ΕΓΣ των μετόχων στις 25 Οκτωβρίου 2016 ο κ. Maksim Goldman, ο κ. Μιχάλης Σπανός και ο κ. Arne Berggren παραιτήθηκαν και ενόψει του ότι ήταν επανεκλέξιμοι προσφέρθηκαν για επανεκλογή. Ο Δρ. Michael Heeger εξελέγη στο Διοικητικό Συμβούλιο μετά τον διορισμό του στις 9 Ιουνίου 2016. Η κα Lyn Grobler επίσης εκλέχθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο υπό την αίρεση της έγκρισης της ΕΚΤ που δόθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2017.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.1 Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης (συνέχεια)

3.1.2 Διορισμός, Αποχώρηση και επανεκλογή των Διοικητικών Συμβούλων

Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί ανά πάσα στιγμή να διορίσει οποιοδήποτε πρόσωπο που είναι πρόθυμο να ενεργεί ως Διοικητικός Σύμβουλος και το οποίο πληροί τα κριτήρια όπως αυτά καθορίζονται στην Πολιτική Διορισμών του Διοικητικού Συμβουλίου, είτε για να συμπληρώσει ένα κενό ή ως προσθήκη στο υπάρχον Διοικητικό Συμβούλιο, αλλά ο συνολικός αριθμός των μελών δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 13. Κάθε Διοικητικός Σύμβουλος που διορίζεται υπόκειται σε εκλογή στην επόμενη ΕΓΣ μετά τον διορισμό του.

Η Επιτροπή πριν από την αξιολόγηση των υποψηφίων εντοπίζει τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται για το ρόλο, αξιολογεί τη διάθεση χρόνου που απαιτείται και έχοντας υπόψη την επίσημη αξιολόγηση του συνόλου των δεξιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου και τον σχεδιασμό διαδοχής προχωρεί σε εισηγήσεις για διορισμό στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η διαδικασία επιλογής μη-εκτελεστικών μελών υποστηρίζεται από μια έμπειρη επαγγελματική εταιρία εξεύρεσης στελεχών που ετοιμάζει κατάλληλη λίστα υποψηφίων και παρέχει ανεξάρτητες αξιολογήσεις των υποψηφίων. Το Συγκρότημα στη συνέχεια συνεργάζεται με την εν λόγω εταιρία για την επιλογή των επικρατέστερων υποψηφίων, διεξάγει συνεντεύξεις / συναντήσεις (περιλαμβανομένων συναντήσεων με μέλη της Επιτροπής) και διεξάγει διεξοδική έρευνα δέουσας επιμέλειας. Σύμφωνα με την Πολιτική Διορισμών του Διοικητικού Συμβουλίου η διαδικασία αξιολόγησης και η ολοκληρωμένη έρευνα δέουσας επιμέλειας είναι εκτεταμένη και περιλαμβάνει επιβεβαιώσεις, αυτοπιστοποίηση της καταλληλότητας και της οικονομικής ευρωστίας του υποψηφίου και εξωτερικούς ελέγχους που αφορούν την έρευνα σε διάφορες δημόσιες διαθέσιμες πηγές.

Η διαδικασία συνεπάγεται επίσης την Επιτροπή να βεβαιώνεται ως προς την ικανότητα του υποψηφίου να αφιερώνει αρκετό χρόνο για το ρόλο, την ανεξαρτησία, την ικανότητα και καταλληλότητα και την αξιολόγηση και τεκμηρίωση πιθανών συγκρούσεων συμφερόντων. Η Επιτροπή στη συνέχεια προχωρεί σε εισηγήσεις προς το Διοικητικό Συμβούλιο. Η διαδικασία ως περιγράφηκε πιο πάνω ακολουθήθηκε κατά την επιλογή της κας Lyn Grobler τον Αύγουστο 2016. Η Egon Zehnder, μια εταιρία συμβούλων εξεύρεσης υποψηφίων χωρίς άλλη σχέση με την Εταιρία, ανέλαβε την αναζήτηση μη-εκτελεστικού υποψηφίου μέλους.

Τα μη-εκτελεστικά μέλη διορίζονται αρχικά για μια περίοδο τριών ετών, και συνήθως αναμένεται να υπηρετήσουν δύο τριετείς θητείες. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να καλέσει τα μέλη να υπηρετήσουν επιπρόσθετες θητείες εφόσον η απόδοσή τους έχει αξιολογηθεί ως επαρκής. Η θητεία ενός μη εκτελεστικού μέλους δεν μπορεί να επεκταθεί πέραν των 12 ετών στο σύνολο και κάθε επαναδιορισμός πέραν των 6 σωρευτικών ετών υπόκειται σε αυστηρή θεώρηση όπου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη για τη σταδιακή ανανέωση του Διοικητικού Συμβουλίου. Το Καταστατικό της Εταιρίας θα τροποποιηθεί πριν την επόμενη ΕΓΣ έτσι ώστε όλοι οι Διοικητικοί Σύμβουλοι να αποχωρούν κάθε χρόνο και να προσφέρονται για επανεκλογή εάν το επιθυμούν.

Επιστολές που καταγράφουν τους όρους πρόσληψης του καθενός από τα μη εκτελεστικά μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της διάθεσης χρόνου που αναμένεται από το καθένα από αυτά είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Εταιρίας www.bankofcyprus.com. Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι οφείλουν να διαθέτουν επαρκή χρόνο για τις εργασίες του Συγκροτήματος, ο οποίος περιλαμβάνει συμμετοχή σε τακτικές συνεδριάσεις, επιμορφωτικά σεμινάρια και ενημερωτικές συναντήσεις καθώς και χρόνο προετοιμασίας για τις συνεδριάσεις. Επιπλέον, τα μη-εκτελεστικά μέλη συνήθως πρέπει να συμμετέχουν σε μία τουλάχιστον επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου, που συνεπάγεται τη διάθεση επιπλέον χρόνου. Ορισμένα μη εκτελεστικά μέλη, όπως ο Ανώτερος Ανεξάρτητος Διοικητικός Σύμβουλος και οι προέδροι των επιτροπών απαιτείται όπως διαθέσουν επιπρόσθετο χρόνο για την επίτευξη του ρόλου τους.

3.1.3 Εισδοχή και συνεχής κατάρτιση του Διοικητικού Συμβουλίου

Πλήρη, επίσημα και προσαρμοσμένα εισαγωγικά εκπαιδευτικά προγράμματα, με ιδιαίτερη έμφαση στη διαχείριση κινδύνων και στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου διοργανώνονται για τα νεοδιορισθέντα μέλη. Τα προγράμματα επίσης περιλαμβάνουν σειρά συναντήσεων με ανώτατα στελέχη και άλλους Διοικητικούς Συμβούλους, ώστε να επιτρέπουν στα νέα μέλη να εξοικειωθούν με τη δομή των εργασιών του Συγκροτήματος, τη διεύθυνση και διακυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου και του ρόλου των επιτροπών. Η Γραμματέας της Εταιρίας, υπό την εποπτεία του Προέδρου, αναπτύσσει προγράμματα κατάρτισης με βάση τις ατομικές ανάγκες του κάθε μέλους. Μετά το διορισμό, κάθε μέλος λαμβάνει ένα σχετικό πακέτο και υποβάλλεται σε εισαγωγικό πρόγραμμα.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.1 Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης (συνέχεια)

3.1.3 Εισδοχή και συνεχής κατάρτιση του Διοικητικού Συμβουλίου

Εστιασμένη κατάρτιση του Διοικητικού Συμβουλίου διευθετείται σε συνδυασμό με προγραμματισμένες συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, όπου παρέχονται κατάλληλες πληροφορίες προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα μέλη λαμβάνουν επαρκή γνώση σε συγκεκριμένους τομείς και μέσω ειδικών επιμορφωτικών σεμιναρίων για συγκεκριμένα θέματα (βλέπετε τον πιο κάτω πίνακα για το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα 2016) που συνήθως καθορίζονται από τα μέλη και τη Γραμματέα της Εταιρίας. Το πρόγραμμα κατάρτισης ετοιμάζεται στην αρχή κάθε έτους και τα μέλη αναμένεται να το παρακολουθήσουν.

Με το διορισμό όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου λαμβάνουν ένα πακέτο πληροφοριών στο οποίο περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το εγχειρίδιο Διοικητικού Συμβουλίου, βασικές νομοθεσίες, οδηγίες και κανονισμοί και το Καταστατικό της Εταιρίας. Όπως καταδεικνύεται στον πίνακα που ακολουθεί, τα μέλη έτυχαν εξειδικευμένης εκπαίδευσης σε θέματα εισδοχής στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου με τη συμβολή εξωτερικών συμβούλων.

Όνομα	Νομικά και άλλα θέματα αναφορικά με την εισδοχή στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου	Θέματα εταιρικής διακυβέρνησης αναφορικά με την εισδοχή στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου	Επιπλέον θέματα σχετικά με την εισδοχή στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου
J. Ackermann	✓	✓	✓
M. Goldman	✓	✓	✓
W. L. Ross	✓	✓	✓
A Berggren	✓	✓	✓
M. Heger	✓	✓	✓
J. Hourican	✓	✓	✓
M. Καλοχωρίτης	✓	✓	✓
X. Πατσαλίδης	✓	✓	✓
M. Σπανός	✓	✓	✓
I. Ζωγραφάκης	✓	✓	✓

Το εκπαιδευτικό υλικό διανέμεται σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ανεξάρτητα από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Το 2016 η Εταιρία εισήγαγε το θεσμό της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης (e-learning) και τρία τέτοια εκπαιδευτικά σεμινάρια τέθηκαν στη διάθεση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου προς το τέλος του έτους που κάλυπταν θέματα όπως την καταπολέμηση ξεπλύματος παράνομου χρήματος ('AML'), την ανώνυμη / εμπιστευτική αναφορά και την καταπολέμηση της δωροδοκίας και διαφθοράς.

Στους Διοικητικούς Συμβούλους προσφέρεται επίσης η δυνατότητα να παρίστανται σε κατάλληλα εξωτερικά εκπαιδευτικά σεμινάρια, εκδηλώσεις ή συνέδρια σχεδιασμένα για να παρέχουν ανασκόπηση τρεχόντων ζητημάτων συναφή με τα καθήκοντα τους. Η Γραμματέας της Εταιρίας διασφαλίζει ότι όλα τα μέλη λαμβάνουν τις σχετικές πληροφορίες εγκαίρως ώστε να μπορούν να εξετάσουν θέματα για λήψη αποφάσεων και να επιτελέσουν το εποπτικό τους έργο. Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι έχουν επίσης πρόσβαση στις συμβουλές των εξωτερικών νομικών συμβούλων του Συγκροτήματος και σε ανεξάρτητες επαγγελματικές συμβουλές με έξοδα του Συγκροτήματος, αν και όταν αυτό απαιτείται. Οι επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν παρόμοια πρόσβαση και είναι εφοδιασμένες με επαρκείς πόρους για να επιτελούν τα καθήκοντά τους. Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι τυγχάνουν επίσης ολοκληρωμένης καθοδήγησης από τη Γραμματέα της Εταιρίας του Συγκροτήματος αναφορικά με τις διαδικασίες του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και καθοδήγηση αναφορικά με τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους από το Λειτουργό Συμμόρφωσης με την Εταιρική Διακυβέρνηση του Συγκροτήματος.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους τα εκτελεστικά μέλη αναπτύσσουν και ανανεώνουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους αναφορικά με τις λειτουργίες και τις εργασίες του Συγκροτήματος μέσω τακτικών αλληλεπιδράσεων, συναντήσεων και ενημερώσεων με την ανώτατη διεύθυνση και μέσω παρουσιάσεων των εργασιών του Συγκροτήματος σε επενδυτές και αναλυτές. Παραμένουν ενήμεροι για τις εξελίξεις που επηρεάζουν τον τομέα των χρηματοπιστωτικών και τραπεζικών υπηρεσιών εκπροσωπώντας τα συμφέροντα του Συγκροτήματος σε συνέδρια, συμβουλευτικές ομάδες και άλλες εκδηλώσεις και συναντήσεις με τις ρυθμιστικές και άλλες αρχές.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.1 Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης (συνέχεια)

3.1.4 Αξιολόγηση Απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει δεσμευτεί για την τακτική και τουλάχιστον ετήσια αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του και εκείνης των επιτροπών του. Η εσωτερική αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου, των επιτροπών του και των μελών του που διεξήχθη τον Ιούνιο του 2016 από το Λειτουργό Συμμόρφωσης με την Εταιρική Διακυβέρνηση, κατέδειξε μια ισχυρή και ποικιλόμορφη σύνθεση εμπειριών που θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω με το διορισμό μελών με ισχυρές γνώσεις πληροφορικής, ενώ ταυτόχρονα θα επιδιώκε την παρουσία και των δύο φύλων στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η ετήσια έκθεση αξιολόγησης της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου υπέβαλε αριθμό εισηγήσεων για την εφαρμογή των οποίων ετοιμάστηκε ένα σχέδιο δράσης. Η αξιολόγηση διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίων και θεώρησε τη συνολική απόδοση σε σχέση με το ρόλο του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης εξετάστηκε από την Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης και συζητήθηκε συλλογικά από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το Διοικητικό Συμβούλιο εξακολουθεί να είναι αποτελεσματικό. Περαιτέρω το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κάθε Διοικητικός Σύμβουλος συνεχίζει να συμβάλλει πολύτιμα στις συζητήσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν τα κατάλληλα προσόντα και τη σχετική ευρεία εμπειρία και συνεχίζουν να είναι αποτελεσματικά και αποδεικνύουν τη συνεχή δέσμευση για το ρόλο τους.

Ο Ανώτερος Ανεξάρτητος Μη-Εκτελεστικός Διοικητικός Σύμβουλος προήδρευσε της διαδικασίας αξιολόγησης της απόδοσης του Προέδρου που βασίστηκε σε συζήτηση κατά τη διάρκεια μιας συνεδρίασης των μη-εκτελεστικών μελών (χωρίς τον Πρόεδρο). Το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Πρόεδρος συνεχίζει να καθοδηγεί αποτελεσματικά το Διοικητικό Συμβούλιο, η συμβολή του συνεχίζει να είναι πολύτιμη και επιδεικνύει συνεχή δέσμευση για το ρόλο του.

3.2 Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Πληροφορίες σχετικά με τη σύνθεση και το ρόλο της Επιτροπής, καθώς και τα θέματα που εξετάστηκαν κατά τη διάρκεια του 2016 βρίσκονται στην Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών, στη σελίδα 384 της παρούσας έκθεσης. Της Επιτροπής προεδρεύει ο Ανώτερος Ανεξάρτητος Μη-Εκτελεστικός Διοικητικός Σύμβουλος και η σύνθεσή της είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του Κώδικα ΧΑΚ και του Κώδικα ΗΒ. Από την 1η Ιανουαρίου 2016 μέχρι τις 9 Ιουνίου 2016, η Επιτροπή αποτελείτο από δύο μόνο ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη, εν αναμονή του διορισμού του Δρ. Michael Heger, ο οποίος έγινε το τρίτο ανεξάρτητο μη-εκτελεστικό μέλος της Επιτροπής, όταν ο διορισμός του εγκρίθηκε από την ΕΚΤ.

3.2.1 Δάνεια σε Διευθυντές και άλλες συναλλαγές

Λεπτομέρειες για τον δανεισμό και άλλες συναλλαγές των Διοικητικών Συμβούλων με το Συγκρότημα παρουσιάζονται στη Σημείωση 48 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων του Συγκροτήματος, για το 2016.

Ο περί Εργασιών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Νόμος στο παρόν στάδιο δεν επιτρέπει την παραχώρηση οποιουδήποτε χρηματοδοτικού ανοίγματος προς οποιοδήποτε από τα ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκτός όπου η ΚΤΚ θεωρεί τέτοιο άνοιγμα να είναι εξαιρετικά χαμηλού κινδύνου. Επιπλέον, οποιοδήποτε χρηματοδοτικό άνοιγμα παραχωρηθεί προς τα μη-ανεξάρτητα μέλη πρέπει να συνάδει με τις ακόλουθες πρόνοιες του Νόμου:

- Η συναλλαγή να έχει τύχει της προηγούμενης έγκρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με απόφαση που λήφθηκε με πλειοψηφία δύο τρίτων των μελών που συμμετείχαν στη συνεδρία και το ενδιαφερόμενο μέλος δεν παρίστατο κατά τη συζήτηση του θέματος αυτού ούτε μετείχε στη σχετική ψηφοφορία,
- Το άνοιγμα που παραχωρήθηκε, δόθηκε με τους ίδιους εμπορικούς όρους που επιβάλλονται στους πελάτες για παρόμοια ανοίγματα σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική
- Η συνολική αξία των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων προς όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν υπερβαίνει οποτεδήποτε το 10% των ιδίων κεφαλαίων της Εταιρίας, ή οποιοδήποτε χαμηλότερο ποσοστό που η ΚΤΚ ήθελε οποτεδήποτε ορίσει,
- Η συνολική αξία των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων, που δεν εξασφαλίζονται με εμπράγματα εξασφάλιση και που παραχωρούνται προς όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν υπερβαίνει το 1% των ιδίων κεφαλαίων της Εταιρίας ή οποιοδήποτε χαμηλότερο ποσοστό που η ΚΤΚ ήθελε οποτεδήποτε ορίσει,
- Η συνολική αξία των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων προς οποιοδήποτε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν υπερβαίνει οποτεδήποτε το ποσό των €500.000 ή οποιοδήποτε άλλο χαμηλότερο ποσό που η ΚΤΚ ήθελε οποτεδήποτε ορίσει, και

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.2 Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών (συνέχεια)

- Δεν επιτρέπεται να παραχωρηθεί οποτεδήποτε, οποιαδήποτε χρηματοδότηση προς οποιοδήποτε εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου που δεν συνάδει με τους όρους και κανονισμούς ή που υπερβαίνει τα όρια που διέπουν όλο το προσωπικό ή οποιοδήποτε άλλο χαμηλότερο ποσό που η ΚΤΚ ήθελε οποτεδήποτε ορίσει.
- Όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου βρίσκονταν σε συμμόρφωση με τις πρόνοιες του Κώδικα ΧΑΚ και του περί Εργασιών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Νόμου κατά τη διάρκεια του 2016.

3.3 Επιτροπή Ελέγχου

Η Επιτροπή Ελέγχου κατά τη διάρκεια του 2016 αποτελείτο από τρεις μη-εκτελεστικούς Διοικητικούς Συμβούλους, δύο εκ των οποίων ήταν ανεξάρτητοι. Την 1 Ιανουαρίου του 2017 ο κ. Maksim Goldman παραιτήθηκε από την Επιτροπή Ελέγχου και αντικαταστάθηκε από τον Δρ. Michael Heger προκειμένου η Εταιρία να συμμορφωθεί με τον Κώδικα ΗΒ και την πρόνοια όπως η Επιτροπή Ελέγχου αποτελείται μόνο από ανεξάρτητους μη εκτελεστικούς Διοικητικούς Συμβούλους. Τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης είναι τα ακόλουθα:

- Ιωάννης Zographakis (Πρόεδρος)
- Arne Berggren
- Michael Heger (από 1 Ιανουαρίου 2017)

Το Διοικητικό Συμβούλιο θεωρεί ότι η Επιτροπή Ελέγχου συνολικά έχει το κατάλληλο μείγμα δεξιοτήτων και την ανάλογη εμπειρία σε χρηματοοικονομικά / τραπεζικά θέματα. Το Διοικητικό Συμβούλιο πιστεύει επίσης ότι ο Ιωάννης Ζωγραφάκης μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει πρόσφατη και σχετική χρηματοοικονομική εμπειρία για τους σκοπούς του Κώδικα ΗΒ και μπορεί να θεωρηθεί ως οικονομικός εμπειρογνώμονας της Επιτροπής Ελέγχου. Βιογραφικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της τεχνογνωσίας, της εμπειρίας και του καθεστώτος ανεξαρτησίας του του κάθε μέλους αναφέρονται στην ενότητα 2 της παρούσας έκθεσης.

Ο ρόλος της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, είναι:

- Να εποπτεύει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και να επανεξετάζει την αποτελεσματικότητά του
- Να παρακολουθεί την ακεραιότητα των οικονομικών καταστάσεων και σχετικών ανακοινώσεων του Συγκροτήματος
- Να παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου
- Να συμβουλεύει το Διοικητικό Συμβούλιο στο διορισμό των εξωτερικών ελεγκτών και να έχει την ευθύνη εποπτείας και αμοιβής των εξωτερικών ελεγκτών
- Να αναθεωρεί τις οικονομικές και λογιστικές πολιτικές και πρακτικές της Εταιρίας
- Να παρακολουθεί την αποτελεσματικότητας των διαδικασιών ανώνυμης / εμπιστευτικής αναφοράς του Συγκροτήματος
- Να παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας για την παρεμπόδιση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος καθώς και όλα τα θέματα κανονιστικής / ηθικής συμμόρφωσης

και να υποβάλλει εισηγήσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο για τα πιο πάνω θέματα.

Ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου είναι θεμελιώδους σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί η οικονομική ακεραιότητα και ακρίβεια της οικονομικής πληροφόρησης της Εταιρίας. Η καλή, ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ της Επιτροπής, της Διευθύντριας Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης, του Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Συγκροτήματος, του Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος, του Διευθυντή Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος και των εξωτερικών ελεγκτών είναι απαραίτητη και προσθέτει αξία στον οργανισμό. Αυτό επιτυγχάνεται με το να τίθεται η διεύθυνση υπόλογη για την εφαρμογή όλων των συστάσεων του ελέγχου (εσωτερικού και εξωτερικού) και μέσω της πρόσκλησης των αρμόδιων διευθυντών των επιχειρηματικών μονάδων σε συναντήσεις για να ενημερώσουν για την υλοποίηση των συμφωνηθέντων ενεργειών που αφορούν την Μονάδα τους. Πέραν από την παροχή διαβεβαίωσης εντός των δομών διακυβέρνησης και ευθύνης του Συγκροτήματος, είναι απαραίτητο η Επιτροπή να συνεισφέρει, να παράγει αποτελέσματα και να προσθέτει αξία στο Συγκρότημα.

Η Επιτροπή έχει:

- Εγκρίνει την αξιολόγηση για σκοπούς κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων στη βάση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας.
- Επανεξετάσει και παρακολουθήσει την καταλληλότητα και πληρότητα των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων και των σχετικών ανακοινώσεων προς τους μετόχους της Εταιρίας και κάθε επίσημη ανακοίνωση που αφορά στη χρηματοοικονομική απόδοση του Συγκροτήματος, συμπεριλαμβανομένων και σημαντικών οικονομικών κρίσεων και εκτιμήσεων

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.3 Επιτροπή Ελέγχου (συνέχεια)

- Συζητήσει σημαντικούς τομείς λογιστικών εκτιμήσεων μαζί με τους εξωτερικούς ελεγκτές Ernst & Young Cyprus Ltd. Συγκεκριμένοι τομείς συζήτησης ήταν οι διαπιστώσεις / παρατηρήσεις τους αναφορικά με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων του Συγκροτήματος, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, προβλέψεων και απομειώσεων δανείων, αρχή συνεχιζόμενης δραστηριότητας, ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογίας
- Συμβουλεύσει το Διοικητικό Συμβούλιο ότι η Ετήσια Οικονομική Έκθεση και λογαριασμοί του Συγκροτήματος είναι δίκαιη, ισορροπημένη και κατανοητή και παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες στους μετόχους για την αξιολόγηση της θέσης και της απόδοσης του Συγκροτήματος, το επιχειρηματικό μοντέλο και τη στρατηγική.
- Θεωρήσει για γνωστοποίηση όλα τα ουσιώδη ζητήματα που έχουν απασχολήσει τη διεύθυνση και τους εξωτερικούς ελεγκτές του Συγκροτήματος κατά τη διάρκεια του έτους
- Επανεξετάσει λογιστικές πολιτικές και πρακτικές, περιλαμβανομένης της έγκρισης των σημαντικών λογιστικών πολιτικών
- Θεωρήσει τις εισηγήσεις της διεύθυνσης αναφορικά με τις προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων καθώς και άλλες ζημιές και έξοδα απομείωσης, όπως αυτά απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις

Η Επιτροπή έχει την ευθύνη εξέτασης των σημαντικών συναλλαγών οποιασδήποτε μορφής, που διενήργησε η Εταιρία ή οι θυγατρικές της, όπου μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, ο Διευθύνων Σύμβουλος, μέλος της εκτελεστικής και γενικής διεύθυνσης, ο Γραμματέας, ο εξωτερικός ελεγκτής ή μεγαλομέτοχος, έχει άμεσο ή έμμεσο συμφέρον. Η Επιτροπή βεβαιώνεται ότι τέτοιες συναλλαγές διενεργούνται μέσα στο πλαίσιο συνήθους εμπορικής πρακτικής (at arm's length) της Εταιρίας.

Η Επιτροπή έλαβε τακτικές εκθέσεις από τη Διευθύντρια Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης, το Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος και το Διευθυντή Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος.

Η Επιτροπή εξέτασε την επάρκεια των πόρων, τα προσόντα και την εμπειρία του προσωπικού της Οικονομικής Διεύθυνσης. Υποβλήθηκαν εκθέσεις στην Επιτροπή για θέματα εσωτερικού ελέγχου. Η Διευθύντρια Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης Συγκροτήματος, ο Διευθυντής Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος, ο Διευθυντής Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος, οι εξωτερικοί ελεγκτές και άλλα ανώτερα στελέχη είχαν τακτική παρουσία στις συνεδριάσεις της Επιτροπής. Η Επιτροπή έχει τακτικές συζητήσεις με τους εξωτερικούς ελεγκτές, το Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος και το Διευθυντή Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος και έχει την ευκαιρία να συζητήσει θέματα χωρίς την παρουσία της διεύθυνσης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αναθέσει την αρμοδιότητα της σύνταξης της Έκθεσης Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Επιτροπή Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης, αλλά η Επιτροπή Ελέγχου διατηρεί την ευθύνη της ανασκόπησης και έγκρισης της Ετήσιας Έκθεσης Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Η Επιτροπή μελέτησε τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και επιβαρύνσεις, συζητώντας με τη διεύθυνση τη βάση υπολογισμού και τους λόγους για σημαντικές αλλαγές. Κρίσεις και εκτιμήσεις που συζητήθηκαν ήταν η απομείωση των χορηγήσεων πελατών, η αναγνώριση εσόδων από τόκους σε δάνεια που αποκτήθηκαν, η αναγνώριση και το επίπεδο των προβλέψεων, καθώς και οι γνωστοποιήσεις σχετικά με τις προβλέψεις και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις για νομικές διαδικασίες και κανονιστικά θέματα, την ανακτησιμότητα των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που συνεπάγεται σημαντική κρίση λόγω της αβεβαιότητας που υπάρχει στις μελλοντικές προβλέψεις. Περαιτέρω η Επιτροπή μελέτησε την αξιολόγηση της διεύθυνσης για την καταλληλότητα της σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων του Συγκροτήματος για όλα τα τρίμηνα του 2016 στη βάση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας. Οι εκτιμήσεις που αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή καθορίζονται στη Σημείωση 3 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων.

Η Επιτροπή Ελέγχου και η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συνεργάζονται στενά και σε κοινές τους συνεδριάσεις αξιολογούν την καταλληλότητα και πληρότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η Επιτροπή Ελέγχου είναι κυρίως υπεύθυνη να ελέγχει τον τρόπο και το πλαίσιο στο οποίο η διεύθυνση διασφαλίζει και παρακολουθεί την επάρκεια της φύσης, της έκτασης και της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων οικονομικής πληροφόρησης, διατηρώντας έτσι ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.3 Επιτροπή Ελέγχου (συνέχεια)

Επιπλέον η Επιτροπή έχει την ευθύνη να:

- Παρέχει βοήθεια προς το Διοικητικό Συμβούλιο στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων του βάσει των σχετικών κανόνων εισαγωγής στο Χρηματιστήριο και άλλων ισχύοντων νόμων και κανονισμών
- Παρακολουθεί και επανεξετάζει την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος και της λειτουργίας της.

3.3.1 Δραστηριότητες Επιτροπής το 2016

Η Επιτροπή Ελέγχου συνήλθε 12 φορές κατά τη διάρκεια του 2016.

Η Επιτροπή εξέτασε τα ακόλουθα βασικά σημαντικά λογιστικά και άλλα θέματα που αφορούν στη εξέταση των οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, η Επιτροπή εξέτασε την καταλληλότητα των αποφάσεων και των εκτιμήσεων της διεύθυνσης και, ανάλογα με την περίπτωση, συζήτησε τις αποφάσεις και εκτιμήσεις αυτές με τον εξωτερικό ελεγκτή:

- Συζήτηση των αποτελεσμάτων του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων με τους εξωτερικούς ελεγκτές
- Συζήτηση των παραμέτρων των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) περί προβλέψεων
- Εξέταση των σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και κρίσεων
- Θεώρηση των μηνιαίων εκθέσεων ελέγχου και εσωτερικών ελέγχων
- Διορισμός εξωτερικών ελεγκτών
- Αξιολόγηση της ανεξαρτησίας των εξωτερικών ελεγκτών
- Θεώρηση της Ετήσιας Έκθεσης της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου του Συγκροτήματος και κυρίως ευρήματα ελέγχου
- Θεώρηση του Τριετούς Σχεδίου Δράσης της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου 2016-2018
- Θεώρηση και έγκριση του Σχεδίου Ελέγχου, του Σχεδίου Δράσης του τμήματος Καταπολέμησης Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος ('AML') και του σχεδίου δράσης του τμήματος Κανονιστικής και Ηθικής Συμμόρφωσης
- Εξέταση σημαντικών θεμάτων κανονιστικής συμμόρφωσης και των εκθέσεων της Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος
- Αναθεώρηση και έγκριση της Ετήσιας Έκθεσης του Τμήματος Καταπολέμησης Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος, της έκθεσης Διαχείρισης του Κινδύνου Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος και της Ετήσιας Έκθεσης του Τμήματος Κανονιστικής και Ηθικής Συμμόρφωσης
- Θεώρηση των μηνιαίων εκθέσεων του Τμήματος AML και του Τμήματος Κανονιστικής και Ηθικής Συμμόρφωσης
- Έγκριση της ενισχυμένης μεθοδολογίας των επί τόπου ελέγχων της υπηρεσίας AML σε καταστήματα της πρώτης γραμμής άμυνας
- Θεώρηση των τριμηνιαίων εκθέσεων διαχείρισης παραπόνων
- Θεώρηση της Ετήσιας Έκθεσης Εταιρικής Διακυβέρνησης
- Θεώρηση των τριμηνιαίων εκθέσεων σχετικά με το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και το σχέδιο αντιμετώπισης περιστατικών ασφαλείας
- Θεώρηση και έγκριση της Δήλωσης Ανοχής Κινδύνου για Ξέπλυμα Παράνομου Χρήματος, Πολιτική έναντι στο Ξέπλυμα Παράνομου Χρήματος, Πολιτική Αποδοχής Πελατών και Πολιτική Κυρώσεων
- Θεώρηση και έγκριση Πολιτικών Κανονιστικής και Ηθικής Συμμόρφωσης
- Αξιολόγηση της ανεξαρτησίας της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και του Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος.
- Θεώρηση του Σχεδιασμού Διαδοχής στη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου
- Έλεγχος και έγκριση των Τριμηνιαίων Οικονομικών Αποτελεσμάτων
- Θεώρηση των προβλέψεων για απομείωση δανείων και απαιτήσεων
- Εξέταση και συζήτηση του ενημερωτικού δελτίου και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και εκθέσεων που ετοιμάστηκαν για την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου (LSE)
- Έγκριση της αμοιβής των ελεγκτών, της φορολογικής συμμόρφωσης και παρεμφερών μη-ελεγκτικών υπηρεσιών για το έτος
- Έγκριση του περιεχομένου της τριετούς αξιολόγησης του πλαισίου εσωτερικού ελέγχου Συγκροτήματος
- Έγκριση των αναθεωρημένων όρων εντολής του Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος
- Ενημέρωση σχετικά με το πρόγραμμα διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος
- Έγκριση των αναθεωρημένων όρων εντολής της Επιτροπής Ελέγχου
- Θεώρηση των εκθέσεων ελέγχου θυγατρικών εταιριών του Συγκροτήματος

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.3 Επιτροπή Ελέγχου (συνέχεια)

3.3.1 Δραστηριότητες Επιτροπής το 2016 (συνέχεια)

- Εξέταση των απαντήσεων της διεύθυνσης στην επιτόπου επιθεώρηση της ΕΚΤ για τη διαχείριση των κινδύνων και του συστήματος ελέγχου κινδύνων
- Ενημέρωση για σημαντικές επερχόμενες κανονιστικές εξελίξεις
- Έγκριση του οδικού χάρτη για την εναλλαξιμότητα των εξωτερικών ελεγκτών
- Έγκριση της μη-ελεγκτικής εργασίας που ανατέθηκε στους εξωτερικούς ελεγκτές για διασφάλιση της ανεξαρτησίας τους

3.3.2 Ανεξαρτησία Εσωτερικού Ελέγχου

Οι Διευθύνσεις Εσωτερικού Ελέγχου και Συμμόρφωσης Συγκροτήματος αναφέρονται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ελέγχου. Είναι διοικητικά ανεξάρτητες από μονάδες με εκτελεστικές αρμοδιότητες και δεν υπάγονται ιεραρχικά σε άλλη μονάδα της Εταιρίας, εκτός από το Διευθυντή Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος, ο οποίος έχει διακεκομμένη γραμμή αναφοράς στον Αναπληρωτή CEO & COO για διοικητικούς σκοπούς.

Οι δραστηριότητες της Επιτροπής περιελάμβαναν την θεώρηση των εκθέσεων που υποβλήθηκαν από τις Διευθύνσεις Εσωτερικού Ελέγχου και Συμμόρφωσης Συγκροτήματος. Η Επιτροπή βεβαιώθηκε ότι η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Συγκροτήματος ήταν αποτελεσματική και διέθετε επαρκείς πόρους, μέσω τακτικών συνεδριάσεων και εκθέσεων που υποβλήθηκαν από το Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος σε θέματα εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας πόρων. Στις αρχές του 2016 παρέλαβε την τελική έκθεση της τριετούς αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος, τόσο σε ενοποιημένη όσο και ατομική βάση που είχε αρχίσει το 2015. Η Επιτροπή έλαβε εκθέσεις κατά τη διάρκεια του 2016 αναφορικά με τις δραστηριότητες της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου και θεώρησε τις προγραμματισμένες δραστηριότητές της για το επόμενο έτος.

Οι απαντήσεις της διεύθυνσης σε διαπιστώσεις και συστάσεις του Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος μελετήθηκαν και τέθηκαν υπό παρακολούθηση. Οι μηνιαίες εκθέσεις που ετοιμάζονται από τον Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και το Διευθυντή Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος επιτρέπουν στην Επιτροπή να εστιάσει τη συζήτηση σε συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος και στις βαθύτερες αιτίες και να παρακολουθεί την πρόοδο εξυγίανσης με τη πάροδο του χρόνου.

Η Επιτροπή προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο το διορισμό ή την αντικατάσταση του Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος και του Διευθυντή Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος. Υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με α) την επάρκεια των ελέγχων που διεξάγονται, τα συμπεράσματα και τις εισηγήσεις του Εσωτερικού Ελέγχου του Συγκροτήματος και β) θέματα που σχετίζονται με την ανεξαρτησία και την ομαλή εκτέλεση του ελεγκτικού έργου που διενεργείται από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου.

Η ανεξαρτησία των δύο λειτουργιών καθώς και η ανεξαρτησία του Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος εξετάστηκαν από την Επιτροπή Ελέγχου.

3.3.3 Διευθετήσεις σχετικές με τον εξωτερικό ελεγκτή

Η αντικειμενικότητα και ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών διασφαλίζονται μέσω παρακολούθησης της σχέσης τους με το Συγκρότημα από την Επιτροπή Ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης της ισορροπίας μεταξύ ελεγκτικών και παρεμφερών μη-ελεγκτικών υπηρεσιών. Οι εξωτερικοί ελεγκτές παρείχαν γραπτή διαβεβαίωση της αντικειμενικότητας και της ανεξαρτησίας τους στο Συγκρότημα. Επιπλέον, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν παρέχουν υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου στο Συγκρότημα. Η Επιτροπή Ελέγχου εξετάζει σε ετήσια βάση λεπτομερή ανάλυση των ελεγκτικών και μη ελεγκτικών τελών σχετικά με τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν από τους εξωτερικούς ελεγκτές. Η Επιτροπή με την εξέταση αυτή επιβεβαιώνει την ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών και παραπέμπει την ανάλυση αυτή στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Η Επιτροπή Ελέγχου συζήτησε τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τις Οντότητες Δημοσίου Συμφέροντος και τις επιπτώσεις που αφορούν την εναλλαγή των εξωτερικών ελεγκτών. Σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του νέου κανονιστικού πλαισίου η μέγιστη θητεία για τους τρέχοντες ελεγκτές για να παραμείνουν ως νόμιμοι ελεγκτές λήγει στο τέλος του 2020. Η Επιτροπή Ελέγχου συμφώνησε σε οδικό χάρτη για την έναρξη της διαδικασίας προσφορών το 2017 που θα καταλήξει σε διορισμό νέου ελεγκτή όταν είναι εφικτό στο πλαίσιο των περιορισμών της ανεξαρτησίας που επιβάλλει το νέο πλαίσιο.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.3 Επιτροπή Ελέγχου (συνέχεια)

3.4 Επιτροπή Κινδύνου

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 αποτελείτο από πέντε μη-εκτελεστικούς Διοικητικούς Συμβούλους οι οποίοι ήταν ανεξάρτητοι. Τα μέλη της Επιτροπής κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης και μετά την παραίτηση του κ. Wilbur Ross είναι:

- Arne Berggren (Πρόεδρος)
- Maksim Goldman (από 1 Ιανουαρίου 2017, αντικατέστησε τον Δρ. Michael Heger)
- Μάριος Καλοχωρίτης
- Γιάννης Ζωγραφάκης

Βιογραφικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της τεχνογνωσίας, της εμπειρίας και του καθεστώτος ανεξαρτησίας του του κάθε μέλους αναφέρονται στην ενότητα 2 της παρούσας έκθεσης.

Για να διασφαλιστεί ο συντονισμός με το έργο της Επιτροπής Ελέγχου, ο πρόεδρος της Επιτροπής είναι μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και ο πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων είναι μέλος της Επιτροπής Ελέγχου. Τουλάχιστον ένα μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων είναι επίσης μέλος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών ώστε να διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις περί αποδοχών λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση κινδύνου.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Συγκροτήματος είναι υπεύθυνη για την παροχή συμβουλών στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συγκροτήματος για θέματα υψηλού επιπέδου που σχετίζονται με τον κίνδυνο και τη διαχείριση των κινδύνων και για τη μη-εκτελεστική εποπτεία της διαχείρισης κινδύνων και του εσωτερικού ελέγχου (εκτός της οικονομικής πληροφόρησης).

Ο κύριος σκοπός της Επιτροπής είναι να εξετάσει, εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου, το συνολικό προφίλ κινδύνου του Συγκροτήματος, συμπεριλαμβανομένης της απόδοσης σε σχέση με τη ανοχή κινδύνου για όλους τους τύπους των κινδύνων και για να διασφαλίσει ότι τόσο το προφίλ κινδύνου όσο και η Δήλωση Ανοχής Κινδύνου εξακολουθούν να είναι κατάλληλα. Πιο συγκεκριμένα:

- Συμβουλεύει το Διοικητικό Συμβούλιο για την συνολική ανοχή κινδύνου του Συγκροτήματος και την ευθυγράμμιση με τη στρατηγική του.
- Παρακολουθεί την αποδοτικότητα της διαχείρισης κινδύνου του Συγκροτήματος και των εσωτερικών δικλείδων εκτός των οικονομικών καταστάσεων και των εσωτερικών δικλείδων συμμόρφωσης.
- Παρακολουθεί την ανοχή κινδύνου και το συνολικό προφίλ κινδύνου του Συγκροτήματος έναντι βασικών δεικτών απόδοσης/κινδύνου όπως αυτοί καταγράφονται στη Δήλωση Ανοχής Κινδύνου του Συγκροτήματος.
- Εντοπίζει τον πιθανό αντίκτυπο σημαντικών θεμάτων που ίσως επηρεάσουν το Προφίλ Κινδύνου του Συγκροτήματος.
- Βεβαιώνεται ότι το συνολικό προφίλ κινδύνου και η ανοχή κινδύνου παραμένουν κατάλληλες δεδομένων του εξωτερικού περιβάλλοντος, άλλων σημαντικών θεμάτων που έχουν αντίκτυπο στο Συγκρότημα και του εσωτερικού περιβάλλοντος ελέγχου.
- Αναζητεί, εντοπίζει και αξιολογεί μελλοντικούς πιθανούς κινδύνους που λόγω αβεβαιότητας, μικρής πιθανότητας και άγνοιας ίσως να μην εξετάστηκαν ικανοποιητικά από άλλες επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Συμβουλεύει το Διοικητικό Συμβούλιο αναφορικά με την ευθυγράμμιση της Πολιτικής Αμοιβών με τη Δήλωση Ανοχής Κινδύνου (μέσω εισηγήσεων στην Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών).
- Συμβουλεύει το Διοικητικό Συμβούλιο σε θέματα κινδύνου που σχετίζονται με προτεινόμενες στρατηγικές εξαγορές και πωλήσεις.

Το Συγκρότημα, όπως και όλα τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εκτίθεται σε κινδύνους, οι πιο σημαντικοί από τους οποίους είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης, ο κίνδυνος αγοράς ο λειτουργικός κίνδυνος και ο κίνδυνος πτώσης των τιμών των ακινήτων. Το Συγκρότημα παρακολουθεί και διαχειρίζεται αυτούς τους κινδύνους μέσα από διάφορους μηχανισμούς ελέγχου και αναθεωρεί τις ενέργειες μετριασμού του κινδύνου που προτείνονται από τη διεύθυνση.

Για να διασφαλιστεί η συνοχή του σκοπού και της προσέγγισης από τις επιτροπές θυγατρικών εταιριών, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων Συγκροτήματος έχει καθιερώσει βασικούς όρους εντολής για να καθοδηγήσει τις θυγατρικές εταιρίες κατά την υιοθέτηση των όρων εντολής για τις μη-εκτελεστικές επιτροπές κινδύνου. Απαιτείται επίσης, έγκριση της Επιτροπής για τυχόν προτεινόμενες σημαντικές αλλαγές στους όρους εντολής των επιτροπών κινδύνου των θυγατρικών εταιριών και για τους διορισμούς μελών σε τέτοιες επιτροπές.

3. Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου (συνέχεια)

3.4 Επιτροπή Κινδύνου (συνέχεια)

Λεπτομερείς πληροφορίες για τη διαχείριση κινδύνων του Συγκροτήματος αναφέρονται στις Σημειώσεις 43 μέχρι 46 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων και στην ενότητα Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2016

Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων πραγματοποίησε 20 συνεδριάσεις. Βασικοί τομείς εστίασης για την Επιτροπή κατά τη διάρκεια του έτους ήταν να θέσει στρατηγικές και να διασφαλίσει τη συμμόρφωση αναφορικά με τη διαχείριση μη-εξυπηρετούμενων δανείων, να αναθεωρήσει πολιτικές κινδύνου όπου απαιτείται για συμμόρφωση με το μεταβαλλόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον και καλύτερη στήριξη των επιχειρηματικών αναγκών και να αναθεωρήσει τις βελτιώσεις στη μεθοδολογία προβλέψεων.

Η Επιτροπή αναγνώρισε τις τρέχουσες και τις πιθανές επιπτώσεις των βασικών ζητημάτων και θεμάτων που έχουν πραγματικό ή δυνητικό αντίκτυπο στο προφίλ κινδύνου του Συγκροτήματος και προχώρησε σε ενδεδειγμένες συζητήσεις, προκειμένου να κατανοήσει καλύτερα και να παρέχει καθοδήγηση στη διεύθυνση. Ενδεδειγμένες συζητήσεις για το 2016 κάλυψαν θέματα όπως το χαρτοφυλάκιο ανακτήσεων, το τμήμα εταιρικής διαχείρισης και το τμήμα μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων της υπηρεσίας ανακτήσεων και αναδιάρθρωσεων, τη μονάδα διαχείρισης ακινήτων, τη ρευστότητα και τον κίνδυνο χρηματοδότησης, τον κίνδυνο επιτοκίου και το πρόγραμμα βελτιστοποίησης της προέλευσης δανείων.

3.4.1 Δραστηριότητες Επιτροπής το 2016

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων ανέλαβε τις ακόλουθες βασικές δραστηριότητες το 2016:

- Εποπτεία εκτελεστικής διαχείρισης κινδύνων. Ο Διευθυντής Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων υπέβαλε τακτικές εκθέσεις περιλαμβανομένου και ενός χάρτη κινδύνων που αναλύει τα προφίλ κινδύνου για κάθε κατηγορία κινδύνου που εντοπίστηκε στη Δήλωση Ανοχής Κινδύνου του Συγκροτήματος.
- Θεώρηση της διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικών ελέγχων. Η Επιτροπή εισηγήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο την ετήσια έκθεση Διαχείρισης Κινδύνων, την έκθεση για την Προστασία των Πληροφοριών και τις εκθέσεις αναφορικά με το ΕΔΑΚΕ και ΕΔΑΕΡ.
- Θεώρηση της Δήλωσης Ανοχής Κινδύνου. Η Επιτροπή εξέτασε την ευθυγράμμιση της Δήλωσης Ανοχής Κινδύνου με τη στρατηγική του Συγκροτήματος. Έγιναν τακτικές αξιολογήσεις του προφίλ κινδύνου του Συγκροτήματος έναντι των βασικών δεικτών απόδοσης που ορίζονται στη Δήλωση Ανοχής Κινδύνου για εξέταση της ανάγκης αναπροσαρμογής της διάθεσης ανοχής κινδύνου.
- Θεώρηση των κύριων και αναδυόμενων κινδύνων.
- Θεώρηση εξαγορών και διάθεση περιουσιακών στοιχείων. Η Επιτροπή έλαβε εκθέσεις σε θέματα κινδύνου αναφορικά με εκποιήσεις και συμβούλευσε σχετικά το Διοικητικό Συμβούλιο
- Θεώρηση του λειτουργικού κινδύνου. Η Επιτροπή έλαβε τακτικές εκθέσεις αναφορικά με το πλαίσιο διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου
- Θεώρηση των πολιτικών διαχείρισης κινδύνου. Ενέκρινε αριθμό πολιτικών σχετικών με τη Διαχείριση Κινδύνου όπως τη Πολιτική Ασφάλειας Πληροφοριών, Πολιτική Κινδύνου Χώρας, Πολιτική Διαχείρισης Επιχειρησιακής Συνέχειας και Πολιτική Διαχείρισης Απάτης, Πολιτική Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου και Πολιτική Κινδύνου Φήμης
- Θεώρηση των όρων εντολής και της αποδοτικότητας της Επιτροπής. Η Επιτροπή ανέλαβε την αναθεώρηση των όρων εντολής της καθώς και της αποδοτικότητας της
- Έγκριση/εισήγηση για έγκριση ενός μεγάλου αριθμού αναδιάρθρωσεων και συμβατικών ή μη-συμβατικών διαγραφών
- Έγκριση/εισήγηση για έγκριση ειδικών προϊόντων αναδιάρθρωσης και λύσεων αναδιάρθρωσης
- Ενημέρωση για Κανονιστικές /Εποπτικές Δραστηριότητες του Συγκροτήματος
- Έγκριση ορίων αναφορικά με κινδύνους
- Ενημέρωση για τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Επιτροπής Ενεργητικού- Παθητικού (ALCO)
- Ετοιμασία του ημερολογίου της Επιτροπής για το 2017 με στόχο την πλήρη κάλυψη απαιτήσεων αναφορικά με την εταιρική διακυβέρνηση και κανονιστικών απαιτήσεων και των όρων εντολής της Επιτροπής.

4. Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου

Το Διοικητικό Συμβούλιο φέρει την ευθύνη για την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος, τα οποία διασφαλίζουν ότι:

- Η αποτελεσματικότητα του πλαισίου διακυβέρνησης παρακολουθείται και αξιολογείται σε περιοδική βάση και κατάλληλα μέτρα λαμβάνονται για την αντιμετώπιση τυχόν ελλείψεων.
- Το Συγκρότημα έχει κατάλληλο πλαίσιο συμμόρφωσης.
- Η ακεραιότητα των λογιστικών και χρηματοοικονομικών συστημάτων, περιλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών ελέγχων και η συμμόρφωση με τις νομικές και εποπτικές απαιτήσεις και τα σχετικά πρότυπα, είναι επαρκής.
- Το Συγκρότημα έχει κατάλληλο πλαίσιο ασφάλειας πληροφοριών για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών.

Πολιτικές και διαδικασίες έχουν σχεδιαστεί λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, έκταση και πολυπλοκότητα των εργασιών του Συγκροτήματος για να παρέχουν εύλογη αλλά όχι απόλυτη διαβεβαίωση έναντι ουσιωδών ανακρίβειών, λαθών, ζημιών, απατών ή παραβιάσεων νομοθεσιών και κανονισμών. Οι βασικές πολιτικές και διαδικασίες του Συγκροτήματος αφορούν στη διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας του Συγκροτήματος, στις πολιτικές και υποχρεώσεις συμμόρφωσης και στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω των Επιτροπών Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων Συγκροτήματος, προβαίνει σε θεωρήσεις σε τακτική βάση για την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος και των διαδικασιών επαλήθευσης της ορθότητας, πληρότητας και εγκυρότητας των πληροφοριών που παρέχονται στους επενδυτές. Οι θεωρήσεις καλύπτουν όλα τα συστήματα ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και λειτουργικών μηχανισμών ελέγχου και μηχανισμού ελέγχου συμμόρφωσης, καθώς και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων. Κατά τις θεωρήσεις τους, οι Επιτροπές Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων Συγκροτήματος λαμβάνουν τακτικές αξιολογήσεις του επιχειρησιακού και λειτουργικού κινδύνου, τακτικές εκθέσεις από το Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος, το Διευθυντή Διεύθυνσης Συμμόρφωσης Συγκροτήματος και το Διευθυντή Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων Συγκροτήματος, εκθέσεις εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, καθώς και κανονιστικών εκθέσεων. Επιπλέον, το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνει επιβεβαίωση σε ετήσια βάση από το Διευθύνοντα Σύμβουλο Συγκροτήματος ως προς την αποτελεσματικότητα της συμμόρφωσης, της διαχείρισης κινδύνων και των πολιτικών, διαδικασιών και δραστηριοτήτων παρακολούθησης της ασφάλειας πληροφοριών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω των Επιτροπών Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων Συγκροτήματος, έχει λάβει επιβεβαίωση ότι η εκτελεστική διεύθυνση έχει προβεί ή θα προβεί στις δέουσες ενέργειες για την αντιμετώπιση όλων των αδυναμιών που εντοπίστηκαν μέσα από τη λειτουργία του πλαισίου εσωτερικού ελέγχου.

Σύμφωνα με εργασίες εσωτερικού ελέγχου που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2016, σημαντικά βήματα έχουν ληφθεί τα οποία ενισχύουν περαιτέρω τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος. Περιοχές όπου επισημάνθηκε σημαντική πρόοδος είναι στη διαχείριση μη-εξυπηρετούμενων δανείων και στη διαδικασία χειρισμού καθυστερήσεων παρόλο που εξακολουθεί να αποτελεί το σημαντικότερο κίνδυνο του Συγκροτήματος. Περιθώρια βελτίωσης εντοπίζονται σε ορισμένες περιοχές εντός του πλαισίου πληροφοριακών συστημάτων και ασφάλειας πληροφοριών. Συνολικά, το Διοικητικό Συμβούλιο διαβεβαιώνει για την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου του Συγκροτήματος.

Το Διοικητικό Συμβούλιο διαβεβαιώνει ότι δεν έχει περιέλθει εις γνώση του οποιαδήποτε παράβαση των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων και Κανονισμών, εκτός αυτών που είναι εις γνώση των σχετικών Αρχών (όπου εφαρμόζεται).

4.1 Συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Η διεύθυνση προέβη σε αξιολόγηση της ικανότητας του Συγκροτήματος να συνεχίσει ως δρώσα οικονομική μονάδα. Οι συνθήκες που υπήρχαν κατά τη διάρκεια του 2016 και οι εξελίξεις μέχρι την ημερομηνία έγκρισης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων που έχουν εξεταστεί κατά την αξιολόγηση της διεύθυνσης για τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το περιβάλλον λειτουργίας στην Κύπρο και το Συγκρότημα.

4. Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου

4.1 Συνεχιζόμενη δραστηριότητα

Η διεύθυνση εκτιμά ότι το Συγκρότημα λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της βιωσιμότητας και της ανάπτυξης των εργασιών της στο τρέχον οικονομικό περιβάλλον. Η διεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη μια σειρά από παράγοντες και τις αβεβαιότητες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία αναφοράς, είναι πεπεισμένη ότι το Συγκρότημα έχει τους πόρους για να συνεχίσει τη δραστηριότητά του για το άμεσο μέλλον και, ως εκ τούτου, η αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας είναι κατάλληλη για τους λόγους που αναφέρονται στη Σημείωση 3 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, παρά τον αριθμό αβεβαιοτήτων που καταγράφονται στις Σημειώσεις 4.2.3 και 45 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

4.2 Κώδικας Συμπεριφοράς του Συγκροτήματος και Πολιτική Εμπιστευτικής / Ανώνυμης Αναφοράς

Ο Κώδικας Συμπεριφοράς που έχει εφαρμόσει το Συγκρότημα καθορίζει τα πρότυπα που πρέπει να ακολουθούν όλοι οι εργαζόμενοι του Συγκροτήματος και οι Διοικητικοί Σύμβουλοι.

Το Συγκρότημα έχει επίσης Πολιτική Εμπιστευτικής / Ανώνυμης Αναφοράς σε ισχύ για όλο το προσωπικό, συμπεριλαμβανομένων των Διοικητικών Συμβούλων, η οποία είναι σύμφωνη με τη διεθνή πρακτική. Η πολιτική αυτή αναθεωρείται σε ετήσια βάση. Γενικές αρχές της πολιτικής είναι:

- Ανησυχίες, καλή τη πίστη, για ατασθαλίες ή αμέλεια μπορούν να εγερθούν με εμπιστευτικότητα, χωρίς το φόβο αντιποίνων, διακρίσεων, δυσμενίας ή απόλυσης
- Έχουν καθοριστεί διαδικασίες για την αναφορά οποιωνδήποτε ζητημάτων που προκαλούν ανησυχία. Οι ενδιαφερόμενοι είναι σε θέση να παρακάμψουν τα κύρια κανάλια για την καταγγελία δυσλειτουργιών, εάν αυτά αποδειχθούν ακατάλληλα, και να χρησιμοποιήσουν την ανώνυμη γραμμή αναφοράς
- Οι αναφορές τυγχάνουν διαχείρισης κατά τρόπο έγκαιρο συνεπή και επαγγελματικό
- Ο διορισμός του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου, ο οποίος είναι ανεξάρτητος μη-εκτελεστικός Διοικητικός Σύμβουλος ως Whistleblowing Champion με συγκεκριμένες αρμοδιότητες

Το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Διευθύνων Σύμβουλος του Συγκροτήματος έχουν δεσμευτεί στην παρούσα πολιτική, η οποία ενθαρρύνει το προσωπικό να εγείρει ανησυχίες.

5. Άλλα θέματα

Στις 15 Νοεμβρίου 2016, η Εταιρία ανακοίνωσε ότι θα προχωρούσε σε υποβολή αίτησης για εισαγωγή των μετοχών της στη standard κατηγορία του Χρηματιστηρίου Αξιών του Λονδίνου ('LSE'), με σκοπό την υποβολή αίτησης για εισαγωγή στην premium κατηγορία στο μέλλον. Για την επίτευξη του στόχου αυτού η Εταιρία πρότεινε την ίδρυση μιας νέας μητρικής εταιρίας του Συγκροτήματος, μέσω ενός σχεδίου διακανονισμού. Εκτός από την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου, οι μετοχές θα συνέχιζαν να είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Η Εταιρία αποφάσισε ότι μια ιρλανδική εταιρία συμμετοχών θα ήταν κατάλληλη, δεδομένου ότι η Ιρλανδία πληροί τα κριτήρια ένταξης στους δείκτες FTSE, είναι χώρα της Ευρωζώνης, το νομικό της σύστημα είναι βασισμένο στις αρχές του κοινοδικαίου παρόμοιο με αυτό της Κύπρου και είναι κοινώς αποδεκτή δικαιοδοσία για εταιρίες που επιθυμούν να αιτηθούν εισαγωγή των μετοχών τους στο LSE. Για να διευκολυνθεί το σχέδιο διακανονισμού μια νέα εταιρία με την επωνυμία Bank of Cyprus Holdings PLC συστάθηκε στην Ιρλανδία και οι μέτοχοι της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ συνεχίζουν να κατέχουν το 100% της Εταιρίας. Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι της Εταιρίας είναι επίσης οι διευθυντές της BOC Holdings.

Στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρίας στις 13 Δεκεμβρίου 2016 το σχέδιο διακανονισμού εγκρίθηκε. Με το σχέδιο το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας μειώθηκε με την ακύρωση όλων των υφιστάμενων μετοχών με αποτέλεσμα τη δημιουργία αποθεματικού στα λογιστικά βιβλία. Το αποθεματικό αυτό χρησιμοποιήθηκε για την έκδοση πλήρως καταβεβλημένων μετοχών της Bank of Cyprus Holdings PLC. Ως αποτέλεσμα, η Εταιρία κατέστη πλήρως ελεγχόμενη θυγατρική της Bank of Cyprus Holdings PLC. Το Σχέδιο Διακανονισμού επικυρώθηκε από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας στις 21 Δεκεμβρίου 2016 και τέθηκε σε ισχύ στις 18 Ιανουαρίου του 2017.

5.1 Γραμματέας της Εταιρίας

Το Διοικητικό Συμβούλιο διόρισε την κα Κάτια Σάντη ως Γραμματέα της Εταιρίας.

5.2 Διευθυντής Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελεγκτή

Το Διοικητικό Συμβούλιο διόρισε τον κ Γιώργο Ζορνά ως Διευθυντή Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου Συγκροτήματος.

5. Άλλα θέματα

5.3 Λειτουργός Συμμόρφωσης με την Εταιρική Διακυβέρνηση

Το Διοικητικό Συμβούλιο διόρισε τον κ Μάριο Σκανδάλη ως Λειτουργό Συμμόρφωσης της Εταιρικής Διακυβέρνησης.

6. Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών

Η Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών ετοιμάστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, σύμφωνα με το Παράρτημα 1 του Κώδικα ΧΑΚ και τον Κώδικα ΗΒ. Παρουσιάζεται στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση του Συγκροτήματος μετά την Έκθεση περί Εταιρικής Διακυβέρνησης. Η Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών υποβάλλεται στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων για έγκριση.

6. Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών (συνέχεια)

Πληροφορίες σχετικά με την αμοιβή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για το έτος 2016 παρουσιάζονται στη Σημείωση 48 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων του Συγκροτήματος, καθώς και στην ίδια την Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών.

7. Σχέσεις με τους Μετόχους

Στις 30 Αυγούστου 2016 το Διοικητικό Συμβούλιο διόρισε την κα Αννίτα Παύλου Διευθύντρια του Τμήματος Σχέσεων Επενδυτών, ως Υπεύθυνη Σχέσεων Επενδυτών, αρμόδια για την επικοινωνία μεταξύ των μετόχων και του Συγκροτήματος, μετά την αποχώρηση του κ. Κωνσταντίνου Πιπτάλη. Πληροφορίες που αφορούν το Συγκρότημα παρέχονται στους μετόχους και πιθανούς επενδυτές καθώς και σε χρηματιστές και αναλυτές με άμεσο και αμερόληπτο τρόπο και χωρίς κόστος.

Ο Ανώτερος Ανεξάρτητος Μη-Εκτελεστικός Διοικητικός Σύμβουλος, κ. Μιχάλης Σπανός, είναι διαθέσιμος στους μετόχους σε περίπτωση που έχουν θέματα που δεν έχουν λυθεί διαμέσου των κανονικών καναλιών επικοινωνίας.

Όλοι οι μέτοχοι της Εταιρίας τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης. Δεν υπάρχουν κάτοχοι αξιών στους οποίους παρέχονται ειδικά δικαιώματα ελέγχου. Οι μέτοχοι ενημερώνονται έγκαιρα και με ακρίβεια για όλες τις ουσιώδεις αλλαγές που αφορούν το Συγκρότημα, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών καταστάσεων, της απόδοσης, της ιδιοκτησίας και της διακυβέρνησης της Εταιρίας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο παρέχει τη δυνατότητα σε μετόχους οι οποίοι στο σύνολό τους αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον 5% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας να εγγράφουν θέματα προς συζήτηση στις Γενικές Συνελεύσεις. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας είναι διαθέσιμο στην Ετήσια Γενική Συνέλευση για να απαντήσει σε ερωτήσεις των μετόχων.

Οποιαδήποτε αλλαγή ή προσθήκη στο Καταστατικό της Εταιρίας είναι έγκυρη μόνο εάν εγκριθεί με ειδικό ψήφισμα σε συνέλευση των μετόχων.

Οι κύριοι μέτοχοι δεν έχουν διαφορετικά δικαιώματα ψήφου από εκείνα των άλλων μετόχων. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι κύριοι μέτοχοι της Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λίμιτεδ ήταν οι ακόλουθοι:

• Cyprus Popular Bank Public Co Ltd	9.62%
• Lamesa Holding S.A	9.27%
• TD Asset Management	5.24%
• European Bank for Reconstruction and Development	5.02%
• Tyrus Capital S.A.M	3.47%
• Osome Investments Ltd	3.32%
• Senvest Management LLC	3.22%

7. Σχέσεις με τους Μετόχους

Η Ετήσια Γενική Συνέλευση πραγματοποιήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2016 στα κεντρικά γραφεία της Τράπεζας. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου (ο οποίος είναι επίσης πρόεδρος της Επιτροπής Διορισμών και Εταιρικής Διακυβέρνησης) και οι πρόεδροι της Επιτροπής Ελέγχου, της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών ήταν παρόντες για να ακούσουν τις απόψεις των μετόχων και να απαντήσουν σε ερωτήσεις. Όπως είναι η πρακτική, όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου παρακολούθησαν την Ετήσια Γενική Συνέλευση. Στην Ετήσια Γενική Συνέλευση του 2016, ξεχωριστά ψηφίσματα προτάθηκαν για κάθε ουσιαστικά ξεχωριστό θέμα και η ψηφοφορία διεξήχθη με δημοσκόπηση. Τα αποτελέσματα της κάθε Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας καθώς και λεπτομέρειες των ψήφων υπέρ και κατά κάθε ψηφίσματος αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com και κυκλοφόρησαν στο Χρηματιστήριο.

Η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Τράπεζας το 2017 έχει προγραμματιστεί για τις 29 Αυγούστου 2017.

Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών Διοικητικού Συμβουλίου για το έτος 2016

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης (ο «Κώδικας») που εκδόθηκε από το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) (4^η (Τροποποιημένη) Έκδοση Απρίλιος 2014) και ειδικότερα με το Παράρτημα 1 του Κώδικα, η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών (η 'Επιτροπή') ετοιμάζει την Ετήσια Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου η οποία εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και υποβάλλεται στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων για έγκριση. Η Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών του Διοικητικού Συμβουλίου για το 2016 εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 27 Μαρτίου 2017.

Ο στόχος του Συγκροτήματος να προσελκύει, να αναπτύσσει, να παρακινεί και να διατηρεί υψηλής αξίας επαγγελματίες θεωρείται θεμελιώδης για την επίτευξη των στόχων και των επιδιώξεων του Συγκροτήματος καθώς και τη διασφάλιση ότι τα σωστά άτομα έχουν τους σωστούς ρόλους και ότι η διαχείριση της στρατηγικής και των πολιτικών αμοιβών του Συγκροτήματος είναι ευθυγραμμισμένη με τους μετόχους του Συγκροτήματος.

2. Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Η Επιτροπή έχει την ευθύνη της διαμόρφωσης και της περιοδικής αναθεώρησης της Πολιτικής Αμοιβών του Συγκροτήματος την οποία προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο για έγκριση. Επίσης, το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Επιτροπής, έχει την τελική ευθύνη για την εποπτεία της εφαρμογής της Πολιτικής Αμοιβών του Συγκροτήματος.

Στόχος του Συγκροτήματος είναι η ευθυγράμμιση της Πολιτικής Αμοιβών και των πρακτικών ανθρώπινου δυναμικού με τους μακροπρόθεσμους στόχους, την ανοχή κινδύνου, το κεφάλαιο, τη διαθεσιμότητα ρευστότητας και τα συμφέροντα των μετόχων, ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι η πολιτική αυτή προωθεί και συνάδει με τη συνετή και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, χωρίς να ενθαρρύνει την ανάληψη υπερβολικά υψηλών κινδύνων.

Στη διαμόρφωση της Πολιτικής Αμοιβών που εφαρμόζει το Συγκρότημα λαμβάνει υπόψη τις πρόνοιες που περιλαμβάνονται στον Κώδικα, την Οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) για τη Διακυβέρνηση και Διαχείριση Πιστωτικών Ιδρυμάτων (η 'Οδηγία Διακυβέρνησης') η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο 2014 και ενσωμάτωσε τις απαιτήσεις για τις Πολιτικές Αμοιβών που περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Οδηγία για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (CRD IV), τις κατευθυντήριες γραμμές για τις συνετές πολιτικές αμοιβών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών που εκδόθηκαν το Δεκέμβριο 2015, καθώς και παρόντες κανονιστικούς περιορισμούς σχετικούς με τον τραπεζικό τομέα.

Αναγνωρίζεται ότι η εφαρμογή των σχετικών απαιτήσεων από τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα και οι πολιτικές και πρακτικές που υιοθετούνται, θα εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου, μέσω της απόκτησης περαιτέρω γνώσεων και εμπειριών και της διαμόρφωσης βέλτιστων πρακτικών στον τομέα αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, το Συγκρότημα στοχεύει στη συνεχή εξέταση των πολιτικών και πρακτικών του για τις αμοιβές και όπου χρειάζεται θα τις τροποποιεί, με στόχο να προωθούν τη συνετή και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων.

Κάθε χρόνο, η Επιτροπή προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο, την Ετήσια Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών που αποτελεί μέρος της Ετήσιας Έκθεσης του Συγκροτήματος, η οποία υποβάλλεται στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων για έγκριση. Η Επιτροπή επίσης εξετάζει τις πληροφορίες που γνωστοποιούνται αναφορικά με τις Ετήσιες Αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου στη Σημείωση 48 των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων της Εταιρίας καθώς και την ίδια την Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών.

3. Διακυβέρνηση Πολιτικής Αμοιβών Συγκροτήματος

3.1 Αρχές του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Οι εταιρίες πρέπει να εφαρμόσουν επίσημη και διαφανή διαδικασία για την ανάπτυξη πολιτικής στο θέμα των αμοιβών των Εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων και για τον καθορισμό των αμοιβών του κάθε Διοικητικού Συμβούλου ξεχωριστά.

3. Διακυβέρνηση Πολιτικής Αμοιβών Συγκροτήματος (συνέχεια)

3.1 Αρχές του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης (συνέχεια)

Το ύψος των αμοιβών πρέπει να είναι επαρκές για να προσελκύει και να διατηρεί στην υπηρεσία της Εταιρίας τους Διοικητικούς Συμβούλους που ενισχύουν τη διοίκηση της Εταιρίας. Οι εταιρίες πρέπει να αποφεύγουν να πληρώνουν για το σκοπό αυτό περισσότερα από αυτά που απαιτούνται. Μέρος της αμοιβής των Εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων θα πρέπει να καθορίζεται με τέτοιο τρόπο, που να συνδέει τις αμοιβές με την απόδοση της Εταιρίας και την επίδοση του ατόμου.

Η Έκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης της Εταιρίας πρέπει να περιλαμβάνει δήλωση της Πολιτικής Αμοιβών και των συναφών κριτηρίων, ως επίσης και τα σύνολα των αμοιβών των εκτελεστικών και των μη-εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων.

3.2 Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (‘ΕΑΤ’)

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑΤ για την ταυτοποίηση των υπαλλήλων των οποίων οι επαγγελματικές δραστηριότητες θεωρούνται ότι έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο προφίλ κινδύνου του Συγκροτήματος, το Συγκρότημα διατηρεί λίστα αυτών των υπαλλήλων οι οποίοι είναι γνωστοί ως Άλλα Πρόσωπα που Αναλαμβάνουν Κίνδυνο.

3.3 Όροι Εντολής της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Ο ρόλος της Επιτροπής

Ο κύριος ρόλος της Επιτροπής είναι να διασφαλίζει ότι οι άνθρωποι συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη προλαμβάνοντας προκλήσεις και ευκαιρίες.

Ο ρόλος της Επιτροπής είναι:

- Να διασφαλίζει ότι το Συγκρότημα είναι εξοπλισμένο με το ανθρώπινο κεφάλαιο για την επίτευξη των στρατηγικών του στόχων, του οποίου η αμοιβή θα βασίζεται στην ατομική επίδοση και τα αποτελέσματα του Συγκροτήματος
- Να διασφαλίζει ότι το Συγκρότημα είναι εξοπλισμένο με το οργανωτικό κεφάλαιο για να είναι σε θέση να επιτυγχάνει συνεχή βελτίωση
- Να διασφαλίζει ότι το Συγκρότημα είναι εξοπλισμένο με το πληροφορικό κεφάλαιο και την απαραίτητη τεχνολογία για διευκόλυνση της βελτίωσης των διαδικασιών και τη δημιουργία συγκριτικού πλεονεκτήματος στην αγορά
- Να προτείνει επαρκή αμοιβή απαραίτητη για την προσέλκυση και διατήρηση επαγγελματιών υψηλής αξίας. Ως εκ τούτου, η αμοιβή θα πρέπει να είναι ικανοποιητική σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εταιρίες του ανταγωνισμού
- Να θέτει τις πρωταρχικές αρχές και παραμέτρους των πολιτικών των αμοιβών και παροχών σε όλο το Συγκρότημα και να ασκεί εποπτεία για τέτοια θέματα
- Να εξετάζει τις αμοιβές των μη Εκτελεστικών και των Εκτελεστικών Συμβούλων του Συγκροτήματος, και άλλων βασικών στελεχών και την πολιτική αμοιβών του προσωπικού, λαμβάνοντας υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ) για πολιτικές και πρακτικές αμοιβών, την Οδηγία Διακυβέρνησης της ΚΤΚ καθώς και τον Κώδικα ΧΑΚ

Η Επιτροπή εξετάζει τη λειτουργία και αποδοτικότητα της Πολιτικής Αμοιβών και διασφαλίζει ότι ευθυγραμμίζεται με το Πλαίσιο Αμοιβών, όπως αυτό περιγράφεται στην Οδηγία Διακυβέρνησης της ΚΤΚ.

Η Επιτροπή ασκεί εποπτεία στις διαπραγματεύσεις με τη συντεχνία των υπαλλήλων στην Κύπρο και παρέχει καθοδήγηση και υποστήριξη στη διεύθυνση. Συμβουλεύει το Διοικητικό Συμβούλιο για έγκριση των συλλογικών συμβάσεων και επιθεωρεί το πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων και συλλογικών συμβάσεων ώστε να βεβαιώνεται ότι είναι συναφείς με βέλτιστες πρακτικές και ευνοούν την καλή απόδοση.

Διασφαλίζει ότι οι εσωτερικές υπηρεσίες ελέγχου μετέχουν στο σχεδιασμό, αναθεώρηση και εφαρμογή της Πολιτικής Αμοιβών και ότι τα μέλη του προσωπικού που μετέχουν στο σχεδιασμό, αναθεώρηση και εφαρμογή της Πολιτικής Αμοιβών και πρακτικών έχουν τη σχετική πραγματογνωμοσύνη και είναι ικανά να διαμορφώσουν ανεξάρτητη άποψη για τη καταλληλότητα της Πολιτικής Αμοιβών και πρακτικών, συμπεριλαμβανομένης και της καταλληλότητας τους για σκοπούς διαχείρισης κινδύνων.

3. Διακυβέρνηση Πολιτικής Αμοιβών Συγκροτήματος (συνέχεια)

3.3 Όροι Εντολής της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών (συνέχεια)

Η Επιτροπή επιθεωρεί κάθε σχέδιο εθελοντικής συνταξιοδότησης/αποχώρησης των σημαντικών θυγατρικών εταιριών σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού του Συγκροτήματος και το σχεδιασμό διαδοχής για όλες τις Διευθύνσεις και θυγατρικές για βασικά στελέχη σε όλο το Συγκρότημα.

Η Επιτροπή παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τον Κώδικα Συμπεριφοράς και επιθεωρεί πειθαρχικούς ελέγχους και μέτρα στο Συγκρότημα, όπως υποβάλλονται ετησίως από τη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού. Επίσης αναθεωρεί το ετήσιο πρόγραμμα κατάρτισης όπως ετοιμάζεται από τη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού και εγκρίνεται από το Διευθύνοντα Σύμβουλο του Συγκροτήματος και βεβαιώνεται ότι δημιουργεί ή/και αναπτύσσει τις σωστές ικανότητες και συμπεριφορές που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Εταιρίας.

Η Επιτροπή επιθεωρεί και εγκρίνει το περιεχόμενο οποιονδήποτε ψηφισμάτων που υποβάλλονται για έγκριση στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων, τα οποία ετοιμάζονται από τη Γραμματέα της Εταιρίας σε συνεργασία με τους νομικούς συμβούλους του Συγκροτήματος σύμφωνα με το Παράρτημα 3 του Κώδικα και που αφορούν πιθανά σχέδια για αμοιβή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου με τη μορφή μετοχών, δικαιωμάτων αγοράς μετοχών ή δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών.

Ανώτερη Διεύθυνση και άλλα βασικά στελέχη

Η Επιτροπή επιθεωρεί και εγκρίνει πακέτα αμοιβής για τους διευθυντές διευθύνσεων του Συγκροτήματος, ανώτερους διευθυντές και γενικούς διευθυντές των θυγατρικών συμπεριλαμβανομένων μισθού, συνταξιοδοτικής πολιτικής, δικαιωμάτων προαίρεσης και άλλες μορφές αμοιβών που εισηγείται ο Διευθύνοντας Σύμβουλος Συγκροτήματος ή οι Πρόεδροι των Επιτροπών Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνου (στις περιπτώσεις των επικεφαλής των τμημάτων λειτουργιών ελέγχου) σε συνεννόηση με το Διευθύνοντα Σύμβουλο Συγκροτήματος και τη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού.

Η Επιτροπή επίσης επιθεωρεί τις αξιολογήσεις των διευθυντών διευθύνσεων του Συγκροτήματος (εκτός αυτές των επικεφαλής τμημάτων λειτουργιών ελέγχου), ανώτερων διευθυντών και γενικών διευθυντών θυγατρικών εταιριών που ετοιμάζει ο Διευθύνων Σύμβουλος του Συγκροτήματος.

Η Επιτροπή επιθεωρεί και εγκρίνει διορισμούς, μεταθέσεις και απολύσεις διευθυντών διευθύνσεων του Συγκροτήματος, ανώτερων διευθυντών και γενικών διευθυντών θυγατρικών εταιριών (εκτός των επικεφαλής των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου) που εισηγείται ο Διευθύνων Σύμβουλος Συγκροτήματος και βεβαιώνεται ότι όλες οι συμβατικές υποχρεώσεις τηρούνται.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής είναι διαθέσιμος στους μετόχους στην Ετήσια Γενική Συνέλευση να απαντήσει σε οποιοσδήποτε ερωτήσεις αναφορικά με την Πολιτική Αμοιβών του Συγκροτήματος.

Διορισμός της Επιτροπής

Η Επιτροπή στις 31 Δεκεμβρίου 2016 αποτελείτο από 3 ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη τα οποία διορίζονται σε ετήσια βάση από το ΔΣ. Τα μέλη της Επιτροπής κατά την ημέρα της παρούσας Έκθεσης είναι τα ακόλουθα:

- Μιχάλης Σπανός (Πρόεδρος)
- Μάριος Καλοχωρίτης
- Michael Heger (από 9 Ιουνίου 2016)

Βιογραφικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της τεχνογνωσίας, της εμπειρίας και του καθεστώτος ανεξαρτησίας του του κάθε μέλους αναφέρονται στην ενότητα 2 της Έκθεσης Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Στις 23 Οκτωβρίου 2015 ο κ. Maksim Goldman παραιτήθηκε από την Επιτροπή ώστε να περιορίσει τη συμμετοχή του σε δύο Επιτροπές, με αποτέλεσμα η Επιτροπή να συνεχίσει τις εργασίες της με μόνο δύο ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη μέχρι τις 9 Ιουνίου 2016 όταν ο Δρ. Michael Heger διορίστηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο και την Επιτροπή. Ο πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Ανώτερος Ανεξάρτητος Μη-Εκτελεστικός Διοικητικός Σύμβουλος.

4. Δραστηριότητες της Επιτροπής κατά το 2016

Η Επιτροπή συνεδρίασε 9 φορές κατά το 2016 και μεταξύ άλλων διεκπεραίωσε τις ακόλουθες εργασίες:

- Επιθεώρησε και ενέκρινε την Πολιτική Αμοιβών του Συγκροτήματος.
- Αξιολόγησε τους Υπαλλήλους Υψηλής Αξίας, με έμφαση σε αυτούς της πρώτης γραμμής
- Επιθεώρησε το ετήσιο πλάνο εκπαίδευσης
- Επιθεώρησε το αναθεωρημένο Μακροπρόθεσμο Σχέδιο Κινήτρων
- Επιθεώρησε την Έρευνα Διευθυντικών Πρακτικών
- Επιθεώρησε την Έκθεση Πολιτικής Αμοιβών
- Επιθεώρησε τις αλλαγές στη διευθυντική δομή της Εταιρίας
- Επιθεώρησε και ένεκρινε το σχέδιο βελτιστοποίησης του προσωπικού
- Επιθεώρησε και ενημερώθηκε για την Πολιτική Αξιολόγησης της Απόδοσης
- Επιθεώρησε την αξιολόγηση της απόδοσης των ανωτέρων διευθυντών
- Ενέκρινε τους αναθεωρημένους όρους εντολής της Επιτροπής
- Ενέκρινε την Πολιτική Αναγνώρισης του Προσωπικού και την Πολιτικής Εσωτερικής Επικοινωνίας
- Ενημερώθηκε αναφορικά με τη διαδικασία συλλογικής σύμβασης με τη συντεχνία υπαλλήλων

4.1 Αμοιβές των μη-εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων

Οι αμοιβές των μη-εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων δεν συνδέονται με την κερδοφορία του Συγκροτήματος. Οι αμοιβές είναι ανάλογες με τις ευθύνες και τον χρόνο που διαθέτουν για τις συνεδριάσεις και τη λήψη αποφάσεων για τη διοίκηση του Συγκροτήματος καθώς και για τη συμμετοχή τους σε Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου και τυχόν συμμετοχές σε διοικητικά συμβούλια θυγατρικών εταιριών του Συγκροτήματος. Η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων που πραγματοποιήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2016 ενέκρινε το ίδιο επίπεδο αμοιβών για τα μη-εκτελεστικά μέλη με εκείνο που εγκρίθηκε στις 24 Νοεμβρίου 2015.

Η Επιτροπή προτείνει τις πληρωτέες αμοιβές προς τον Πρόεδρο και τους δύο Αντιπροέδρους, ενώ ο Πρόεδρος προβαίνει σε εισηγήσεις για την αμοιβή των μη-εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων στο Διοικητικό Συμβούλιο για έγκριση από την ΕΓΣ, λαμβάνοντας υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες:

- Το χρόνο που διατίθεται και την προσπάθεια που ασκείται από τους μη-εκτελεστικούς Συμβούλους σε συνεδρίες και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του Συγκροτήματος.
- Το αναληφθέν επίπεδο κινδύνου.
- Τις αυξημένες απαιτήσεις συμμόρφωσης και αναφοράς.
- Την υποχρέωση μη σύνδεσης της αμοιβής των μη-εκτελεστικών Συμβούλων με τη κερδοφορία του Συγκροτήματος.
- Την υποχρέωση μη συμμετοχής των μη-εκτελεστικών Συμβούλων στα συνταξιοδοτικά σχέδια του Συγκροτήματος.
- Την υποχρέωση μη συμπερίληψης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών ως αμοιβή για τους μη-εκτελεστικούς Συμβούλους.

Ούτε ο Πρόεδρος ούτε οποιοσδήποτε Διοικητικός Σύμβουλος συμμετέχει σε αποφάσεις που σχετίζονται με τη δική τους προσωπική αμοιβή.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου λαμβάνει ετήσια αμοιβή ύψους €120.000, ο κάθε Αντιπρόεδρος λαμβάνει ετήσια αμοιβή €80.000, ο Ανώτερος Ανεξάρτητος Διοικητικός Σύμβουλος €70.000 και τα μέλη €45.000. Επιπρόσθετα το Συγκρότημα αποζημιώνει όλους τους Διοικητικούς Σύμβουλους για τα έξοδα που επωμίζονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Οι Πρόεδροι των Επιτροπών Έλεγχου και Κινδύνου λαμβάνουν ετησίως €45.000, και κάθε μέλος €25.000. Οι Πρόεδροι των Επιτροπών Αμοιβών και Διορισμών λαμβάνουν ετησίως €30.000. Κάθε μέλος της Επιτροπής Αμοιβών λαμβάνει €20.000 και κάθε μέλος της Επιτροπής Διορισμών λαμβάνει €15.000 ετησίως.

4. Δραστηριότητες της Επιτροπής κατά το 2016 (συνέχεια)

4.2 Αμοιβές και άλλα Ωφελήματα Εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων

Συμβόλαια Εργοδότησης

Το συμβόλαιο του Διευθύνοντος Συμβούλου του Συγκροτήματος, κ. John Patrick Hourican, έχει ανανεωθεί για περίοδο δύο ετών από την 1 Φεβρουαρίου 2016.

Μετά την τελική Διαδικασία Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ) 2016 και την απόφαση που λήφθηκε τον Δεκέμβριο του 2016, η απαγόρευση της ΕΚΤ για παραχώρηση μεταβλητών αμοιβών ήρθη και αντικαταστάθηκε με περιορισμό στην παραχώρηση μεταβλητών αποδοχών έως 10% των καθαρών εσόδων.

Συμφωνίες Τερματισμού Υψηρεσιών

Το συμβόλαιο του Διευθύνοντος Συμβούλου του Συγκροτήματος συμπεριλαμβάνει ρήτρα τερματισμού με προειδοποίηση τεσσάρων μηνών προς το εκτελεστικό μέλος, χωρίς αιτιολόγηση και στη διακριτική ευχέρεια της Εταιρίας. Σε τέτοια περίπτωση η Εταιρία έχει το δικαίωμα να παραχωρήσει στον Εκτελεστικό Διευθυντή αντιμισθία για άμεση αποχώρηση.

Οι όροι εργοδότησης του Δρ. Πατσαλίδη, Αναπληρωτή CEO & COO και εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου, βασίζονται στις πρόνοιες των υφιστάμενων συλλογικών συμβάσεων, όμοιοι με του υπόλοιπου προσωπικού, που προνοούν προειδοποίηση ή αποζημίωση σύμφωνα με τα έτη εργοδότησης.

Φιλοδώρημα

Δεν προτάθηκε φιλοδώρημα για τους εκτελεστικούς Διοικητικούς Συμβούλους από το Διοικητικό Συμβούλιο για το 2016.

Σχέδια Ωφελημάτων Αφυπηρέτησης

Ο Διευθύνων Σύμβουλος, κ. John Patrick Hourican, καθώς και ο Αναπληρωτής CEO & COO, Δρ. Χριστόδουλος Πατσαλίδης συμμετέχουν σε πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών στην ίδια βάση με το προσωπικό.

Τα κύρια χαρακτηριστικά των προγραμμάτων παροχής ωφελημάτων αφυπηρέτησης για το προσωπικό παρουσιάζονται στη Σημείωση 14 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων του Συγκροτήματος για το έτος 2016.

Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς Μετοχών

Κατά το 2016 δεν παραχωρήθηκαν οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών στους εκτελεστικούς Διοικητικούς Συμβούλους.

Άλλα ωφελήματα

Άλλα ωφελήματα που προσφέρονται στους εκτελεστικούς Συμβούλους περιλαμβάνουν ωφελήματα που προσφέρονται στο προσωπικό, εισφορές για ασφάλεια υγείας και ασφάλεια ζωής. Στο Διευθύνοντα Σύμβουλο παρέχονται και άλλα ωφελήματα που σχετίζονται με την εγκατάσταση και διαμονή του στην Κύπρο. Τα σχετικά έξοδα για την εκτελεστική διεύθυνση παρουσιάζονται στη Σημείωση 48 των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων του Συγκροτήματος για το έτος 2016.

5. Παράθεση πληροφοριών σχετικά με τις Αμοιβές Διοικητικών Συμβούλων για το έτος 2016

	Αμοιβή για υπηρεσίες *	Αμοιβή για συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις Επιτροπές του	Συνολικές Αμοιβές για υπηρεσίες	Αμοιβή και ωφελήματα από Εταιρίες του ίδιου Συγκροτήματος	Αμοιβή σε μορφή κέρδους ή/και παραχώρηση bonus	Εκτίμηση της αξίας ωφελημάτων τα οποία θεωρούνται ότι αποτελούν αμοιβή	Σύνολο αμοιβών και ωφελημάτων	Ετήσια Συνεισφορά σε ωφελήματα αφυπηρέτησης
Εκτελεστικοί Σύμβουλοι		-	-	-	-	-		
John P. Hourican	1.743.634	-	1.743.634	-	-	-	1.743.634	150.433
Χριστόδουλος Πατσαλίδης	214.760	-	214.760	-	-	-	214.760	17.550
		-		-	-	-	-	-
Μη-Εκτελεστικοί Σύμβουλοι		-		-	-	-		
Josef Ackermann	-	150.000	150.000	-	-	-	150.000	-
Maksim Goldman	-	120.000	120.000	-	-	-	120.000	-
Wilbur L. Ross	-	120.000	120.000	-	-	-	120.000	-
Arne Berggren	-	115.000	115.000	-	-	-	115.000	-
Michael Heger	-	50.500	50.500	-	-	-	50.500	-
Μάριος Καλοχωρίτης	-	90.000	90.000	-	-	-	90.000	-
Μιχάλης Σπανός	-	100.000	100.000	-	-	-	100.000	-
Ιωάννης Ζωγραφάκης	-	115.000	115.000	-	-	-	115.000	-
	1.958.394	860.500	2.818.894	-	-	-	2.818.894	167.983

* Συμπεριλαμβάνει εισφορές εργοδότη εκτός της εισφοράς σε συνταξιοδοτικές παροχές.

27 Μαρτίου 2017

**Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και
Διαχείρισης Κεφαλαίου** **2016**

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου (Μη ελεγμένες)

1. Πιστωτικός κίνδυνος

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) έκδωσε προς τα πιστωτικά ιδρύματα την Οδηγία για την Πολιτική Απομείωσης Δανείων και τις Διαδικασίες Διενέργειας Προβλέψεων του 2014 και 2015 (Οδηγία), η οποία παρέχει καθοδήγηση στις τράπεζες αναφορικά με την πολιτική απομείωσης δανείων και τις διαδικασίες διενέργειας προβλέψεων. Σκοπός της συγκεκριμένης Οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν επαρκείς πολιτικές για την απομείωση δανείων και διαδικασίες διενέργειας προβλέψεων για σκοπούς εντοπισμού πιστωτικών ζημιών και τη συνετή εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) για την ετοιμασία των οικονομικών τους καταστάσεων.

Η Οδηγία απαιτεί συγκεκριμένες δημοσιοποιήσεις σε σχέση με την ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων, την πολιτική προβλέψεων και το ύψος των προβλέψεων. Οι δημοσιοποιήσεις οι οποίες απαιτούνται από την Οδηγία, πέραν αυτών που παρουσιάζονται στις σημειώσεις 2 και 43 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016, παρουσιάζονται στους ακόλουθους πίνακες. Οι πίνακες παρουσιάζουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) με βάση τον ορισμό των πρότυπων αναφοράς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ).

Με βάση τα πρότυπα αναφοράς της ΕΑΤ, ΜΕΔ θεωρούνται αυτά τα οποία ικανοποιούν ένα από τους πιο κάτω όρους:

- (i) Ο οφειλέτης έχει αξιολογηθεί ως απίθανο να πληρώσει τις πιστωτικές του υποχρεώσεις χωρίς την εκποίηση της εξασφάλισης του, ανεξάρτητα από την ύπαρξη τυχόν ληξιπρόθεσμων οφειλών ή τον αριθμό των ημερών σε καθυστέρηση.
- (ii) Αθετήσεις ή απομειωμένα δάνεια σύμφωνα με την προσέγγιση που προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) Αρ. 575/2013 Άρθρο 178.
- (iii) Σημαντικά δάνεια (όπως ορίζονται πιο κάτω) τα οποία είναι ληξιπρόθεσμα πάνω από 90 μέρες.
- (iv) Εξυπηρετούμενα, ρυθμισμένα δάνεια υπό επίβλεψη για τα οποία χρειάζονται επιπρόσθετες ρυθμίσεις.
- (v) Εξυπηρετούμενα, ρυθμισμένα δάνεια υπό επίβλεψη τα οποία παρουσιάζουν ληξιπρόθεσμες οφειλές πάνω από 30 μέρες εντός της περιόδου επίβλεψης.

Ο όρος δάνεια περιλαμβάνει όλα τα εντός και εκτός του ισολογισμού στοιχεία, εκτός από αυτά που κατέχονται για εμπορία και κατηγοριοποιούνται ως τέτοια στο συνολικό τους ποσό χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η εξασφάλιση τους.

Τα ακόλουθα κριτήρια σημαντικότητας εφαρμόζονται:

- Όταν τα προβληματικά δάνεια του οφειλέτη, τα οποία πληρούν τα πιο πάνω κριτήρια, υπερβαίνουν το 20% της μικτής λογιστικής αξίας όλων των δανείων του, τότε όλα τα δάνεια του οφειλέτη κατηγοριοποιούνται ως μη εξυπηρετούμενα. Σε αντίθετη περίπτωση, μόνο τα προβληματικά δάνεια κατηγοριοποιούνται ως μη εξυπηρετούμενα.
- Σημαντικές καθυστερήσεις/υπερβάσεις ορίζονται ως εξής:
 - Για ανοίγματα σε ιδιώτες:
 - Για δάνεια: Καθυστερημένο ποσό δόσης πάνω από €500 ή πάνω από μία καθυστερημένη δόση.
 - Για παρατραβήγματα: Υπέρβαση ορίου πάνω από €500 ή υπέρβαση μεγαλύτερη του 10% του εγκεκριμένου ορίου.
 - Για όλα τα άλλα ανοίγματα: Συνολικές καθυστερήσεις/υπερβάσεις πελατών πάνω από €1.000 ή πάνω από το 10% του συνολικού ποσού χρηματοδότησης του πελάτη.

ΜΕΔ μπορεί να παύσουν να θεωρούνται ως τέτοια μόνο όταν όλοι οι πιο κάτω όροι ικανοποιούνται:

- (i) Η επέκταση στα ρυθμιστικά μέτρα δεν οδηγεί στην αναγνώριση απομείωσης ή σε αθέτηση.
- (ii) Έχει περάσει ένας χρόνος από την επέκταση των ρυθμιστικών μέτρων.
- (iii) Μετά τα ρυθμιστικά μέτρα και σύμφωνα με τους όρους μετά από τις ρυθμίσεις, δεν υπάρχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές ή ανησυχίες σχετικά με την ολική αποπληρωμή του δανείου.

1. Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Οι πιο κάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση των δανείων και απαιτήσεων με βάση τα πρότυπα αναφοράς της EAT.

31 Δεκεμβρίου 2016	Μικτά δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες				Πρόβλεψη για απομείωση και αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση			
	Μικτά δάνεια και απαιτήσεις του Συγκροτήματος ¹	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα	Από τα οποία έτυχαν ρύθμισης		Συνολική πρόβλεψη για απομείωση και αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα	Από τα οποία έτυχαν ρύθμισης	
			Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις με ρυθμιστικά μέτρα	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα			Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις με ρυθμιστικά μέτρα	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Γενικές κυβερνήσεις	103.626	4.241	4.978	4.073	2.685	1.615	1.861	1.555
Άλλες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις	487.262	372.797	234.505	203.512	220.013	216.926	119.703	119.701
Μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις	11.590.608	6.818.489	5.052.743	3.738.859	3.020.161	2.932.686	1.211.059	1.178.127
Από τις οποίες: Μικρομεσαίες επιχειρήσεις ²	9.398.025	6.116.979	4.306.269	3.294.185	2.642.367	2.564.855	1.030.218	998.465
Από τις οποίες: Εμπορικών ακινήτων ²	8.951.533	5.535.377	4.413.488	3.252.816	2.240.852	2.168.019	1.004.617	974.143
Μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ανά κλάδο								
Κατασκευές	2.921.229	2.242.250			1.009.104			
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	2.060.864	1.060.451			445.368			
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.334.040	705.634			262.566			
Ακίνητα	2.900.224	1.438.774			664.801			
Βιομηχανία	682.641	394.884			165.308			
Λοιποί κλάδοι	1.691.610	976.496			473.014			
Νοικοκυριά	7.948.599	3.838.722	2.803.740	1.942.888	1.237.836	1.168.475	334.936	317.645
Από τα οποία: Στεγαστικά δάνεια ²	5.413.446	2.601.852	2.166.098	1.469.563	603.504	551.690	192.535	179.947
Από τα οποία: Καταναλωτικά δάνεια ²	1.062.416	589.843	312.853	242.723	292.588	283.181	65.865	62.917
Σύνολο στον ισολογισμό	20.130.095	11.034.249	8.095.966	5.889.332	4.480.695	4.319.702	1.667.559	1.617.028

¹ Μη συμπεριλαμβανομένων δανείων και απαιτήσεων από κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

² Οι αναλύσεις που παρουσιάζονται στις κατηγορίες 'μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις' και 'νοικοκυριά' δεν προσθέτονται μεταξύ τους γιατί συγκεκριμένοι πελάτες μπορεί να καταχωρούνται και στις δύο κατηγορίες.

1. Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

31 Δεκεμβρίου 2015	Μικτά δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες				Πρόβλεψη για απομείωση και αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση			
	Μικτά δάνεια και απαιτήσεις του Συγκροτήματος ¹	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα	Από τα οποία έτυχαν ρύθμισης		Συνολική πρόβλεψη για απομείωση και αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα	Από τα οποία έτυχαν ρύθμισης	
			Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις με ρυθμιστικά μέτρα	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα			Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις με ρυθμιστικά μέτρα	Από τα οποία μη εξυπηρετούμενα
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Γενικές κυβερνήσεις	115.358	4.858	5.241	4.448	345	345	1.771	1.518
Άλλες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις	450.287	269.232	164.356	141.861	175.712	158.570	86.439	85.905
Μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις	13.687.340	9.447.487	6.250.424	5.101.675	3.938.616	3.852.385	1.651.274	1.618.835
Από τις οποίες: Μικρομεσαίες επιχειρήσεις ²	7.595.447	5.361.281	2.724.405	2.254.873	2.412.273	2.364.850	752.559	736.962
Από τις οποίες: Εμπορικών ακινήτων ²	10.998.641	8.009.181	5.684.179	4.661.835	2.996.289	2.931.498	1.418.013	1.390.942
Μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ανά κλάδο								
Κατασκευές	4.023.260	3.440.287			1.391.760			
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	2.286.348	1.308.725			552.581			
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.484.868	975.111			329.840			
Ακίνητα	3.034.255	1.789.356			705.072			
Βιομηχανία	809.277	510.071			219.188			
Λοιποί κλάδοι	2.049.332	1.423.937			740.175			
Νοικοκυριά	8.339.490	4.246.315	2.912.440	2.133.845	1.286.170	1.193.223	327.292	310.740
Από τα οποία: Στεγαστικά δάνεια ²	5.565.680	2.879.120	2.168.251	1.622.346	614.752	553.454	181.776	172.587
Από τα οποία: Καταναλωτικά δάνεια ²	1.109.776	637.137	306.799	255.511	315.413	298.330	70.554	66.974
Σύνολο στον ισολογισμό	22.592.475	13.967.892	9.332.461	7.381.829	5.400.843	5.204.523	2.066.776	2.016.998

¹ Μη συμπεριλαμβανομένων δανείων και απαιτήσεων από κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

² Οι αναλύσεις που παρουσιάζονται στις κατηγορίες 'μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις' και 'νοικοκυριά' δεν προσθέτονται μεταξύ τους γιατί συγκεκριμένοι πελάτες μπορεί να καταχωρούνται και στις δύο κατηγορίες.

1. Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Η ανάλυση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες εκτός από δάνεια και απαιτήσεις από γενικές κυβερνήσεις ανά έτος χορήγησης παρουσιάζεται στους πιο κάτω πίνακες, για υπόλοιπα στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015.

31 Δεκεμβρίου 2016	Μικτά δάνεια και απαιτήσεις				Δάνεια και απαιτήσεις από μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις				Δάνεια και απαιτήσεις από άλλες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις				Δάνεια και απαιτήσεις από νοικοκυριά			
	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μέχρι 1 έτος	2.613.418	956.324	105.081	50.621	1.797.382	729.022	76.321	47.403	43.695	1.179	316	-	772.341	226.123	28.444	3.218
1 – 2 έτη	1.717.484	572.168	86.962	29.105	1.219.786	433.754	75.491	27.943	5.365	4.786	106	-	492.333	133.628	11.365	1.162
2 – 3 έτη	799.077	253.268	84.858	24.802	464.035	135.966	52.981	20.453	18.857	8.132	6.370	2	316.185	109.170	25.507	4.347
3 – 5 έτη	1.608.809	1.038.286	347.856	99.381	983.008	688.261	251.112	65.055	93.601	68.433	30.235	11.724	532.200	281.592	66.509	22.602
5 – 7 έτη	3.503.311	1.874.723	610.315	161.315	1.630.886	1.026.092	420.738	91.948	46.032	37.689	20.662	5.299	1.826.393	810.942	168.915	64.068
7 – 10 έτη	6.428.917	4.336.616	1.605.626	406.134	3.439.414	2.558.051	1.101.876	226.763	193.260	171.045	34.657	66.445	2.796.243	1.607.520	469.093	112.926
Περισσότερο από 10 έτη	3.355.453	1.998.623	710.866	155.088	2.056.097	1.247.343	461.356	100.721	86.452	81.533	32.953	11.244	1.212.904	669.747	216.557	43.123
Σύνολο	20.026.469	11.030.008	3.551.564	926.446	11.590.608	6.818.489	2.439.875	580.286	487.262	372.797	125.299	94.714	7.948.599	3.838.722	986.390	251.446
Γενικές κυβερνήσεις	103.626	4.241	678	2.007												
Σύνολο στον ισολογισμό	20.130.095	11.034.249	3.552.242	928.453												

Ο πίνακας περιλαμβάνει δάνεια που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης ύψους €1.049 εκατ. τα οποία δεν μπορούν να αναλυθούν με βάση την αρχική ημερομηνία χορήγησης και συμπεριλαμβάνονται στην κατηγορία 'Μέχρι 1 έτος'.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)

Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2016

1. Πιστωτικός κίνδυνος (συνέχεια)

31 Δεκεμβρίου 2015	Μικτά δάνεια και απαιτήσεις				Δάνεια και απαιτήσεις από μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις				Δάνεια και απαιτήσεις από άλλες χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις				Δάνεια και απαιτήσεις από νοικοκυριά			
	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση	Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Προβλέψεις για απομείωση	Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Μέχρι 1 έτος	1.967.003	887.825	98.983	48.404	1.394.714	677.063	86.665	43.736	6.008	5.116	647	-	566.281	205.646	11.671	4.668
1 – 2 έτη	1.120.993	475.365	107.696	50.225	686.925	336.853	77.867	45.069	20.575	7.749	6.129	-	413.493	130.763	23.700	5.156
2 – 3 έτη	921.065	526.017	141.108	46.619	603.367	386.855	114.675	29.302	52.486	1.368	4.144	9.421	265.212	137.794	22.289	7.896
3 – 5 έτη	3.456.302	2.164.384	778.143	175.892	2.041.959	1.482.521	591.352	104.429	162.440	97.952	55.027	15.426	1.251.903	583.911	131.764	56.037
5 – 7 έτη	4.567.922	2.819.809	745.431	280.559	2.344.246	1.744.733	525.483	202.312	32.368	26.951	10.731	3.569	2.191.308	1.048.125	209.217	74.678
7 – 10 έτη	7.433.478	5.225.683	1.669.249	470.583	4.516.382	3.485.351	1.219.077	336.014	115.629	76.868	25.015	18.569	2.801.467	1.663.464	425.157	116.000
Περισσότερο από 10 έτη	3.010.354	1.863.951	652.126	135.480	2.099.747	1.334.111	461.967	100.668	60.781	53.228	24.167	2.867	849.826	476.612	165.992	31.945
Σύνολο	22.477.117	13.963.034	4.192.736	1.207.762	13.687.340	9.447.487	3.077.086	861.530	450.287	269.232	125.860	49.852	8.339.490	4.246.315	989.790	296.380
Γενικές κυβερνήσεις	115.358	4.858	697	(352)												
Σύνολο στον ισολογισμό	22.592.475	13.967.892	4.193.433	1.207.410												

Ο πίνακας περιλαμβάνει δάνεια που έχουν τύχει αναδιάρθρωσης ύψους €915 εκατ. τα οποία δεν μπορούν να αναλυθούν με βάση την αρχική ημερομηνία χορήγησης και συμπεριλαμβάνονται στην κατηγορία 'Μέχρι 1 έτος'.

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου (Μη ελεγμένες)

2. Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης

2.1 Επιβαρυνμένα και μη επιβαρυνμένα περιουσιακά στοιχεία

Τα επιβαρυνμένα περιουσιακά στοιχεία προκύπτουν από δεσμευμένες εξασφαλίσεις έναντι εγγυημένων μορφών χρηματοδότησης και άλλων υποχρεώσεων και συναλλαγών που απαιτούν εξασφαλίσεις.

Ένα περιουσιακό στοιχείο κατηγοριοποιείται ως επιβαρυνμένο εάν έχει δεσμευθεί ως εξασφάλιση έναντι εγγυημένων μορφών χρηματοδότησης και άλλων υποχρεώσεων και συναλλαγών που απαιτούν εξασφαλίσεις και, ως εκ τούτου, δεν είναι πλέον διαθέσιμο στο Συγκρότημα για περαιτέρω ανάγκες εξασφάλισης ή ρευστότητας. Το σύνολο των επιβαρυνμένων περιουσιακών στοιχείων του Συγκροτήματος ανήλθε σε €3.446.873 χιλ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 (2015: €14.023.263 χιλ.).

Ένα περιουσιακό στοιχείο κατηγοριοποιείται ως μη επιβαρυνμένο εάν δεν έχει δεσμευθεί ως εξασφάλιση έναντι εγγυημένων μορφών χρηματοδότησης και άλλων υποχρεώσεων και συναλλαγών που απαιτούν εξασφαλίσεις. Τα μη επιβαρυνμένα περιουσιακά στοιχεία αναλύονται περαιτέρω σε περιουσιακά στοιχεία που είναι διαθέσιμα και μπορούν να δεσμευθούν και σε περιουσιακά στοιχεία που δεν είναι άμεσα διαθέσιμα να δεσμευθούν. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το Συγκρότημα κατείχε μη επιβαρυνμένα περιουσιακά στοιχεία ύψους €12.608.521 χιλ. (2015: €4.686.789 χιλ.) τα οποία μπορούν να δεσμευθούν και να χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν πιθανές ανάγκες ρευστότητας και μη επιβαρυνμένα περιουσιακά στοιχεία ύψους €4.595.181 χιλ. (2015: €3.067.147 χιλ.) που δεν είναι άμεσα διαθέσιμα για να δεσμευθούν ως εξασφάλιση για απαιτήσεις χρηματοδότησης στη σημερινή τους μορφή.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλαμβάνουν δάνεια ονομαστικής αξίας €787 εκατ. (2015: €14.763 εκατ.) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Επιπρόσθετα, περιλαμβάνουν ενυπόθηκα δάνεια ονομαστικής αξίας €1.002 εκατ. (2015: €1.004 εκατ.) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για την έκδοση του καλυμμένου αξιόγραφου από την Εταιρία το 2011 στο πλαίσιο του Προγράμματος Έκδοσης Καλυμμένων Αξιόγραφων. Επίσης, περιλαμβάνουν στεγαστικά δάνεια ονομαστικής αξίας €765 εκατ. (2015: μηδέν) στην Κύπρο, τα οποία έχουν παραχωρηθεί ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) (Σημ. 30 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016). Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η θυγατρική εταιρία Bank of Cyprus UK Ltd έχει παραχωρήσει ως εξασφάλιση δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ύψους €244 εκατ. (2015: μηδέν) με το σχέδιο χρηματοδότησης χορηγήσεων (Funding for Lending Scheme) της Τράπεζας της Αγγλίας. Αυτά είναι διαθέσιμα για χρήση ως εξασφάλιση για την συμμετοχή της θυγατρικής στο σχέδιο χρηματοδότησης χορηγήσεων. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η θυγατρική είχε δανειστεί Γραμμάτια δημοσίου ύψους €29 εκατ. (2015: μηδέν) στο πλαίσιο του σχεδίου χρηματοδότησης χορηγήσεων (Funding for Lending Scheme). Τα Γραμμάτια δημοσίου δεν συμπεριλαμβάνονται στον ενοποιημένο ισολογισμό αφού παραμένουν ιδιοκτησία της Τράπεζας της Αγγλίας.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την ανάλυση των επιβαρυνμένων και μη επιβαρυνμένων περιουσιακών στοιχείων και το βαθμό στον οποίο αυτά τα περιουσιακά στοιχεία είναι δεσμευμένα για τις ανάγκες χρηματοδότησης και άλλων συναλλαγών του Συγκροτήματος. Η λογιστική αξία αυτών των περιουσιακών στοιχείων συνοψίζεται πιο κάτω:

31 Δεκεμβρίου 2016	Επιβαρυνμένα	Μη επιβαρυνμένα		Σύνολο
	Δεσμευμένα ως εξασφάλιση	Διαθέσιμα ως εξασφάλιση	Μη διαθέσιμα ως εξασφάλιση	
	€000	€000	€000	
Μετρητά και τοποθετήσεις σε τράπεζες	139.975	2.092.643	361.615	2.594.233
Επενδύσεις	359.813	298.419	15.412	673.644
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	2.853.511	8.659.324	4.136.566	15.649.401
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	-	11.065	346	11.411
Ακίνητα	93.574	1.547.070	81.242	1.721.886
Σύνολο στον ισολογισμό	3.446.873	12.608.521	4.595.181	20.650.575

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)**2. Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)****2.1 Επιβαρυσμένα και μη επιβαρυσμένα περιουσιακά στοιχεία (συνέχεια)**

31 Δεκεμβρίου 2015	Επιβαρυσμένα		Μη επιβαρυσμένα		Σύνολο €000
	Δεσμευμένα ως εξασφάλιση	Διαθέσιμα ως εξασφάλιση	Μη διαθέσιμα ως εξασφάλιση		
	€000	€000	€000	€000	
Μετρητά και τοποθετήσεις σε τράπεζες	154.896	2.210.295	371.791	2.736.982	
Επενδύσεις	892.728	62.688	53.871	1.009.287	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	12.882.139	1.834.519	2.474.974	17.191.632	
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και ομάδα εκποίησης που κατέχεται προς πώληση	-	15.018	33.485	48.503	
Ακίνητα	93.500	564.269	133.026	790.795	
Σύνολο στον ισολογισμό	14.023.263	4.686.789	3.067.147	21.777.199	
Ομόλογα εγγυημένα από την Κυπριακή Κυβέρνηση	1.000.000	-	-	1.000.000	
Σύνολο	15.023.263	4.686.789	3.067.147	22.777.199	

Τα επιβαρυσμένα περιουσιακά στοιχεία αποτελούνται κυρίως από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, επενδύσεις σε ομόλογα και ακίνητα. Τα επιβαρυσμένα περιουσιακά στοιχεία έχουν εκχωρηθεί κυρίως για σκοπούς του προγράμματος χρηματοδότησης στο πλαίσιο των πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και για χρηματοδότηση μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) από την ΚΤΚ (Σημ. 30 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016), καθώς και για το καλυμμένο ομόλογο. Στην περίπτωση χρηματοδότησης μέσω του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA), όπου συνήθως η εξασφάλιση δεν αποδεσμεύεται κατά την αποπληρωμή της χρηματοδότησης, μπορεί να υπάρχει ένα εγγενές απόθεμα το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για περαιτέρω χρηματοδότηση, εάν απαιτείται. Οι επενδύσεις χρησιμοποιούνται κυρίως ως εξασφάλιση για συμφωνίες επαναγοράς με εμπορικές τράπεζες καθώς επίσης και ως συμπληρωματικά περιουσιακά στοιχεία για το καλυμμένο αξιόγραφο (Σημ. 45 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016). Τα επιβαρυσμένα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν μετρητά και άλλα ρευστά διαθέσιμα τα οποία τοποθετούνται σε άλλες τράπεζες ως εξασφάλιση σύμφωνα με συμβάσεις ISDA/GMRA, τα οποία δεν είναι άμεσα διαθέσιμα για χρήση από το Συγκρότημα αλλά αποδεσμεύονται με τη λήξη των σχετικών συναλλαγών. Τα μετρητά χρησιμοποιούνται κυρίως για να καλύψουν εξασφαλίσεις που χρειάζονται για (i) παράγωγα και συμφωνίες επαναγοράς και (ii) για εμπορικές συναλλαγές και εγγυητικές που εκδόθηκαν. Χρησιμοποιούνται επίσης ως μέρος των συμπληρωματικών στοιχείων για το καλυμμένο αξιόγραφο.

Τον Αύγουστο 2016, η Εταιρία ακύρωσε δύο ομόλογα εγγυημένα από την Κυπριακή Δημοκρατία, ύψους €500 εκατ. το καθένα. Τα ομόλογα έφεραν ετήσιο σταθερό επιτόκιο 5%. Τα ομόλογα ήταν εγγυημένα από την Κυπριακή Δημοκρατία και είχαν εκδοθεί σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία και τα διατάγματα για τον περί της 'Παραχώρησης Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τη Σύναψη Δανείων και/ή την Έκδοση Ομολόγων από Πιστωτικά Ιδρύματα Νόμο'. Η υποχρέωση από την έκδοση αυτών των ομολόγων δεν παρουσιαζόταν στα ομολογιακά δάνεια στον ενοποιημένο ισολογισμό, γιατί οι σχετικοί τίτλοι που εκδόθηκαν κατέχονταν εξ' ολοκλήρου από την Εταιρία. Τα ομόλογα ήταν εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου και ήταν ενεχυριασμένα ως εξασφάλιση για τη λήψη χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες. Τον Ιούνιο 2016, αποδεσμεύτηκε το ένα ομόλογο από το εξασφαλισμένο χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων του Μηχανισμού παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική μείωση στη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA), το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας σε συνεδρία του που πραγματοποιήθηκε στις 16 Αυγούστου 2016, αποφάσισε να προχωρήσει με την ακύρωση των δύο ομολόγων. Δεδομένης της απόφασης για ακύρωση, η ΚΤΚ αποδέσμευσε και το δεύτερο ομόλογο στις 19 Αυγούστου 2016. Τα δύο ομόλογα ακυρώθηκαν στις 25 Αυγούστου 2016 κατόπιν λήψης όλων των εγκρίσεων/συγκρατήσεων από τις αρμόδιες αρχές (Σημ. 45 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016).

**Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)****2. Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)****2.1 Επιβαρυνόμενα και μη επιβαρυνόμενα περιουσιακά στοιχεία (συνέχεια)**

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2015, τροποποιήθηκαν οι όροι του προγράμματος για την έκδοση καλυμμένου αξιόγραφου και του διακρατούμενου καλυμμένου αξιόγραφου ύψους €1.000 εκατ. σε Conditional Pass-Through. Στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης, το υπόλοιπο του διακρατούμενου καλυμμένου αξιόγραφου που εκκρεμεί μειώθηκε σε €650 εκατ. με νέα ημερομηνία λήξης στις 12 Δεκεμβρίου 2018. Η πιστωτική αξιολόγηση του καλυμμένου αξιόγραφου αναβαθμίστηκε στην επενδυτική κατηγορία (investment grade) και αποτελεί αποδεκτό περιουσιακό στοιχείο για τις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος. Από τις 2 Οκτωβρίου 2015 το καλυμμένο αξιόγραφο έχει χρησιμοποιηθεί ως εξασφάλιση για δανεισμό από την ΕΚΤ (Σημ. 45 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016).

Οι αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας από τους κύριους οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας συνεχίζουν να είναι κάτω από τον επενδυτικό βαθμό. Ως αποτέλεσμα, η ΕΚΤ δεν μπορεί να αποδέχεται τα ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων, ή ως αποδεκτή εξασφάλιση για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, όπως ίσχυε, λόγω του ότι η χώρα ήταν κάτω από ένα πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

Τον Αύγουστο, Οκτώβριο και Δεκέμβριο 2016 η ΚΤΚ αποδέσμευσε δάνεια και απαιτήσεις συμβατικής αξίας €2 δις, €2,5 δις και €7,3 δις αντίστοιχα που κρατούνταν ως εξασφάλιση για την χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA).

Μετά την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) στις 5 Ιανουαρίου 2017, όλα τα ενεχυριασμένα δάνεια αποδεσμεύτηκαν αλλά οι εξασφαλίσεις σε ακίνητα παραμένουν δεσμευμένες στις 27 Μαρτίου 2017.

Τα μη επιβαρυνόμενα περιουσιακά στοιχεία που είναι διαθέσιμα να δεσμευτούν ως εξασφάλιση, περιλαμβάνουν δάνεια και απαιτήσεις στην Κύπρο που παρουσιάζουν καθυστέρηση λιγότερη από 90 ημέρες, καθώς και δάνεια των θυγατρικών και των υποκαταστημάτων στο εξωτερικό τα οποία δεν έχουν δεσμευτεί ως εξασφάλιση. Δάνεια πελατών των θυγατρικών και των υποκαταστημάτων στο εξωτερικό δεν μπορούν να δεσμευθούν από την ΚΤΚ ως εξασφάλιση για τη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA). Επιπλέον, τα περιουσιακά στοιχεία ορισμένων θυγατρικών και υποκαταστημάτων στο εξωτερικό, μπορούν να δεσμευθούν για άλλους σκοπούς μόνο για τις ανάγκες της συγκεκριμένης θυγατρικής/υποκαταστήματος και όχι για παροχή ρευστότητας σε οποιαδήποτε άλλη μονάδα του Συγκροτήματος. Οι καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες παρουσιάζονται ως μη επιβαρυνόμενες και μπορούν να δεσμευθούν, στο βαθμό που υπερβαίνουν το επίπεδο των ελάχιστων απαιτούμενων αποθεματικών. Τα ελάχιστα απαιτούμενα αποθεματικά παρουσιάζονται ως μη επιβαρυνόμενα περιουσιακά στοιχεία καθώς δεν είναι άμεσα διαθέσιμα να δεσμευθούν ως εξασφάλιση.

Τα μη επιβαρυνόμενα περιουσιακά στοιχεία που δεν είναι άμεσα διαθέσιμα για να δεσμευθούν ως εξασφάλιση στη σημερινή τους μορφή αποτελούνται κυρίως από δάνεια και απαιτήσεις για τα οποία υπάρχει συμβατική ή νομική απαγόρευση να επιβαρυνθούν ή τα οποία παρουσιάζουν καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή για τα οποία υπάρχουν εκκρεμείς αγωγές ή άλλες νομικές ενέργειες εναντίον του πελάτη. Μέρος αυτών των περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως εξασφάλιση για εγγυημένες μορφές χρηματοδότησης, αλλά ταξινομείται συντηρητικά ως μη άμεσα διαθέσιμο για σκοπούς εξασφάλισης. Ακίνητα των οποίων ο τίτλος δεν έχει μεταβιβαστεί στο όνομα της Εταιρίας ή θυγατρικής της, δεν θεωρούνται άμεσα διαθέσιμα για να χρησιμοποιηθούν ως εξασφάλιση.

Τα ασφαλιστικά περιουσιακά στοιχεία που κατέχουν οι θυγατρικές ασφαλιστικές εταιρίες του Συγκροτήματος δεν περιλαμβάνονται στον παρακάτω πίνακα, αφού κατά κύριο λόγο ανήκουν στους ασφαλιζόμενους.

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)**2. Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)****2.1 Επιβαρυμένα και μη επιβαρυμένα περιουσιακά στοιχεία (συνέχεια)**

Η λογιστική και εύλογη αξία των επιβαρυμένων και μη επιβαρυμένων επενδύσεων του Συγκροτήματος κατά τις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 είναι ως ακολούθως:

31 Δεκεμβρίου 2016	Λογιστική αξία επιβαρυμένων επενδύσεων	Εύλογη αξία επιβαρυμένων επενδύσεων	Λογιστική αξία μη επιβαρυμένων επενδύσεων	Εύλογη αξία μη επιβαρυμένων επενδύσεων
	€000	€000	€000	€000
Μετοχές	1.562	1.562	52.514	52.514
Ομόλογα	358.251	358.454	261.317	262.491
Σύνολο επενδύσεων	359.813	360.016	313.831	315.005

31 Δεκεμβρίου 2015				
Μετοχές	1.027	1.027	91.644	91.644
Ομόλογα	891.701	900.287	24.915	24.915
Σύνολο επενδύσεων	892.728	901.314	116.559	116.559

2.2 Ρύθμιση ρευστότητας

Επιπρόσθετα από τους δείκτες ρευστότητας που ισχύουν στις άλλες τραπεζικές μονάδες του Συγκροτήματος, το Συγκρότημα πρέπει να συμμορφώνεται με τον Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (ΕΕ) 2015/61 (ΔΚΡ). Παρακολουθεί επίσης, τη θέση του έναντι του Δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (ΔΚΣΧ) σύμφωνα με τη Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) της Επιτροπής της Βασιλείας. Ο ΔΚΡ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι το Συγκρότημα διαθέτει επαρκή υψηλής ποιότητας ρευστά διαθέσιμα για να επιβιώσει σε ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων διάρκειας 30 ημερών. Το ΔΚΣΧ αναπτύχθηκε για την προώθηση μιας βιώσιμης δομής λήξης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Ο Κανονισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR) απαιτεί σταδιακή συμμόρφωση με το ΔΚΡ από την 1 Οκτωβρίου 2015 με ελάχιστο δείκτη ύψους 60%, ο οποίος αυξάνεται στο 70% το 2016, στο 80% το 2017 και στο 100% από τον Ιανουάριο του 2018. Από τον Ιανουάριο 2016, το ΔΚΡ υπολογίζεται μηνιαίως με βάση τον τελικό κατ' Εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) 2015/61. Ο κατ' Εξουσιοδότηση Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβρη 2016 και ο ΔΚΡ υπολογίζεται με βάση αυτό τον Κανονισμό.

Τον Οκτώβριο 2014, η Επιτροπή Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών δημοσίευσε έναν τελικό κανονισμό για το ΔΚΣΧ με ελάχιστο απαιτούμενο όριο με ισχύ την 1 Ιανουαρίου 2018 ύψους 100%. Η μεθοδολογία υπολογισμού του ΔΚΣΧ βασίζεται σε ερμηνεία των κανονισμών της Βασιλείας που δημοσιεύτηκαν τον Οκτώβριο 2014 και περιλαμβάνει μια σειρά από παραδοχές, οι οποίες υπόκεινται σε αλλαγές πριν την υιοθέτηση του CRR από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το Συγκρότημα δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με το ΔΚΡ. Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2015/61, το Συγκρότημα υπολόγισε το ΔΚΡ στις 31 Δεκεμβρίου 2016 στο 49% (2015: 0%). Σύμφωνα με τα πρότυπα της Επιτροπής Βασιλείας το Συγκρότημα υπολόγισε το ΔΚΣΧ στο 95% (31 Δεκεμβρίου 2015: 83%). Μετά από την αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) στις 5 Ιανουαρίου 2017, το Συγκρότημα έχει σαν στόχο να δημιουργήσει διαθέσιμα ρευστά περιουσιακά στοιχεία, προκειμένου να συμμορφωθεί σταδιακά με τους εποπτικούς δείκτες ρευστότητάς του.

Επιπλέον, η Εταιρία και οι υπόλοιπες μονάδες, πρέπει να συμμορφώνονται με τους τοπικούς εποπτικούς δείκτες ρευστότητας τους. Οι ελάχιστοι εποπτικοί δείκτες ρευστότητας για τις δραστηριότητες στην Κύπρο ορίζονται από την ΚΤΚ. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η Εταιρία δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας σε σχέση με τις δραστηριότητες της στην Κύπρο.

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)**2. Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)****2.3 Ρευστά Αποθεματικά**

Σύνθεση ρευστών αποθεματικών	31 Δεκεμβρίου 2016		31 Δεκεμβρίου 2015	
	Ρευστά αποθεματικά	Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ)2015/61 Ρευστά αποθεματικά - Επίπεδο 1	Ρευστά αποθεματικά	Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ)2015/61 Ρευστά αποθεματικά - Επίπεδο 1
		€000		€000
Μετρητά και καταθέσεις με κεντρικές τράπεζες	1.505.120	1.146.015	1.421.733	1.002.649
Υπόλοιπα και ημερήσιες καταθέσεις με τράπεζες	423.603	-	537.722	-
Άλλες τοποθετήσεις με τράπεζες	376.145	-	477.604	-
Εμπορεύσιμες επενδύσεις	154.787	256.325	19.594	2.421
Διαθέσιμη ρευστότητα με ΕΚΤ	124.998	-	178.792	178.792
Άλλες επενδύσεις	6.340	-	8.637	-
Σύνολο	2.590.993	1.402.340	2.644.082	1.183.862

Οι επενδύσεις στην κατηγορία 'Ρευστά Αποθεματικά' παρουσιάζονται στις τρέχουσες τιμές αγοράς μείον ένα ποσοστό περικοπής (όπως προβλέπεται από τις ρυθμιστικές αρχές), ούτως ώστε να αντικατοπτρίζεται η πραγματική αξία ρευστοποίησης που μπορεί να αποκτηθεί και να συμπεριλαμβάνει μόνο τις διεθνείς εκδόσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σύμφωνα με τα Ρευστά Αποθεματικά για υπολογισμό του ΔΚΡ, όλα τα Κυπριακά Ομόλογα της Κυπριακής Δημοκρατίας παραμένουν επιλέξιμα για ένταξη στο Επίπεδο 1 περιουσιακών στοιχείων, δεδομένου ότι έχουν εκδοθεί από Κράτος Μέλος. Ο ΔΚΡ δεν απαιτεί ρευστά περιουσιακά στοιχεία να είναι αποδεκτά ως εξασφάλιση για λειτουργίες κεντρικών τραπεζών και περιλαμβάνονται σε τιμή αγοράς.

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Διαθεσίμων Συγκροτήματος έχει την ευθύνη για τη διαχείριση των Ρευστών αποθεματικών.

Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) αποπληρώθηκε πλήρως στις 5 Ιανουαρίου 2017. Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) είναι διαθέσιμη σε φερέγγυα πιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης και παρόλο που η Εταιρία δεν έχει λάβει καμία συγκεκριμένη διαβεβαίωση, η διοίκηση αναμένει ότι η Εταιρία θα συνεχίσει να έχει πρόσβαση στις διευκολύνσεις ρευστότητας από κεντρικές τράπεζες με βάση τους σχετικούς κανονισμούς που ισχύουν εάν είχε να αντιμετωπίσει ένα ακραίο σενάριο που θα δημιουργούσε προσωρινά προβλήματα ρευστότητας. Εάν συνέβαινε ένα ακραίο σενάριο στο μέλλον η Εταιρία θα προσπαθούσε να χρησιμοποιήσει χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) εφόσον έχει επαρκείς διαθέσιμες εξασφαλίσεις τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Το Υπουργικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων είχαν εγκρίνει τον Ιανουάριο 2014 την έκδοση μέχρι και €2,9 δις κυβερνητικών εγγυήσεων για την έκδοση ομολόγων/δανείων πιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με τον περί του 'Παραχώρησης Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τη Σύναψη Δανείων και/ή την Έκδοση Ομολόγων από Πιστωτικά Ιδρύματα Νόμο του 2012'. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τον Ιούνιο 2016 την όγδοη ανανέωση του σχεδίου τραπεζικών εγγυήσεων μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2016. Λόγω των συνθηκών που επικρατούν, το Υπουργείο Οικονομικών δεν αιτήθηκε για επιπλέον ανανέωση του σχεδίου τραπεζικών εγγυήσεων.

**Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)****2. Κίνδυνος ρευστότητας και χρηματοδότησης (συνέχεια)****2.3 Ρευστά Αποθεματικά (συνέχεια)**

Τον Μάιο 2016, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση από την ΕΚΤ χρησιμοποιώντας ως εξασφάλιση ομαδοποιημένα στεγαστικά δάνεια τα οποία πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας του Πλαισίου των πρόσθετων δανειακών απαιτήσεων, όπως περιγράφονται στις περί της Εφαρμογής του Πλαισίου της Νομισματικής Πολιτικής του Ευρωσυστήματος Οδηγίες του 2015 και 2016.

Το 2014, το Συγκρότημα συμμετείχε στις ΣΠΠΜΑ της ΕΚΤ για ποσό ύψους €500 εκατ. Στις 29 Ιουνίου 2016 η Εταιρία αποπλήρωσε τη χρηματοδότηση μέσω ΣΠΠΜΑ ύψους €500 εκατ. και άντλησε χρηματοδότηση για το ίδιο ποσό μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης. Τον Δεκέμβριο 2016, το Συγκρότημα άντλησε χρηματοδότηση ύψους €600 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ (ΣΠΠΜΑ ΙΙ) που ανακοινώθηκε από την ΕΚΤ τον Μάρτιο 2016. Επιπρόσθετα άντλησε χρηματοδότηση ύψους €50 εκατ. μέσω του ΠΠΜΑ. Ως αποτέλεσμα, τον Δεκέμβριο 2016 όλη η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μέσω των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης μετατράπηκε σε πιο μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση.

Μετά την πλήρη αποπληρωμή της χρηματοδότησης από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) στις 5 Ιανουαρίου 2017, όλα τα ενεχυριασμένα δάνεια αποδεσμεύτηκαν αλλά οι εξασφαλίσεις σε ακίνητα παραμένουν δεσμευμένες στις 27 Μαρτίου 2017.

Τον Ιανουάριο 2017 η Εταιρία έκδωσε Ομόλογο Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) ύψους €250 εκατ. εντός του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιακών Δανείων (EMTN Programme) της Εταιρίας. Το Ομόλογο εκδόθηκε στην ονομαστική αξία και φέρει επιτόκιο ύψους 9,25%. Το Ομόλογο λήγει στις 19 Ιανουαρίου 2027. Η Εταιρία έχει το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης του Ομολόγου στις 19 Ιανουαρίου 2022, υπό την αίρεση λήψεως όλων των απαραίτητων εγκρίσεων.

Τον Μάρτιο 2017, η Εταιρία άντλησε νέα χρηματοδότηση ύψους €230 εκατ. μέσω της νέας σειράς ΣΠΠΜΑ ΙΙ, που θα εισπραχθεί στις 29 Μαρτίου 2017.

3. Άλλοι κίνδυνοι**3.1 Λειτουργικός κίνδυνος**

Ο λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος από άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις που προκύπτουν από ανεπαρκείς ή μη επιτυχείς εσωτερικές διαδικασίες, ανθρώπινους χειρισμούς και συστήματα, ή εξωτερικά γεγονότα, συμπεριλαμβανομένου του νομικού κινδύνου, του κινδύνου συμμόρφωσης και φήμης.

Το Συγκρότημα αναγνωρίζει ότι ο έλεγχος του λειτουργικού κινδύνου σχετίζεται θεμελιωδώς με τις αποτελεσματικές και επαρκείς διοικητικές πρακτικές και υψηλού επιπέδου πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης. Προς αυτή την κατεύθυνση, το πλαίσιο διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου στοχεύει στη διατήρηση ενός ισχυρού εσωτερικού πλαισίου διακυβέρνησης και διαχείρισης της έκθεσης σε λειτουργικούς κινδύνους, μέσω ολοκληρωμένων διαδικασιών που διέπουν τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των κινδύνων αυτών.

Οι κύριοι στόχοι της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου στο Συγκρότημα είναι: (i) η ανάπτυξη της επίγνωσης για τον λειτουργικό κίνδυνο και της κατάλληλης κουλτούρας, (ii) η παροχή επαρκούς πληροφόρησης προς τη διοίκηση του Συγκροτήματος σε όλα τα επίπεδα, σε σχέση με το προφίλ λειτουργικού κινδύνου σε επίπεδο Εταιρίας, μονάδων και λειτουργιών της Εταιρίας, έτσι ώστε να διευκολύνεται η λήψη των αποφάσεων για δραστηριότητες ελέγχου κινδύνων και (iii) ο έλεγχος των λειτουργικών κινδύνων ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι οι λειτουργικές ζημιές δεν οδηγούν σε ουσιώδεις αρνητικές συνέπειες στο Συγκρότημα και έχουν το ελάχιστο δυνατό αντίκτυπο στην κερδοφορία και στους εταιρικούς στόχους του Συγκροτήματος.

3. Άλλοι κίνδυνοι

3.1 Λειτουργικός κίνδυνος (συνέχεια)

Λειτουργικοί κίνδυνοι δύνανται να προκύψουν από όλες τις επιχειρηματικές μονάδες και δραστηριότητες του Συγκροτήματος και ως εκ τούτου έχουν ποικίλα χαρακτηριστικά. Με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των σημαντικών λειτουργικών κινδύνων, το πλαίσιο διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου που υιοθέτησε το Συγκρότημα βασίζεται στο μοντέλο των 'τριών γραμμών άμυνας' (three lines of defence model) μέσω του οποίου η ανάληψη της ευθύνης για τους κινδύνους (risk ownership) επιμερίζεται στις διάφορες μονάδες του οργανισμού. Η πρώτη γραμμή άμυνας, αφορά τη διοίκηση και το προσωπικό που έχει την άμεση ευθύνη για την καθημερινή διεκπεραίωση των εργασιών της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου. Ο επικεφαλής της κάθε επιχειρηματικής μονάδας φέρει την ευθύνη για τον εντοπισμό και τη διαχείριση όλων των κινδύνων που απορρέουν από τις δραστηριότητες της συγκεκριμένης μονάδας, ως αναπόσπαστο μέρος των επιχειρησιακών αρμοδιοτήτων της μονάδας.

Η δεύτερη γραμμή άμυνας, αφορά τη μονάδα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου, ο ρόλος της οποίας είναι η παροχή στήριξης, αλλά και η ανεξάρτητη και αντικειμενική επίβλεψη των πρακτικών διαχείρισης των λειτουργικών κινδύνων από το προσωπικό που απαρτίζει την πρώτη γραμμή άμυνας. Αυτός ο ρόλος υποστηρίζεται από άλλες εξειδικευμένες λειτουργίες ελέγχου και υποστήριξης, όπως αυτές παρέχονται από τις υπηρεσίες Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Πληροφορικής, Ασφάλειας Πληροφοριών και Επιχειρηματικής Προστασίας, Ασφάλειας και Υγείας και από τη Νομική Υπηρεσία του Συγκροτήματος. Το τρίτο επίπεδο άμυνας, αφορά την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου που παρέχει ανεξάρτητη επιβεβαίωση της ακεραιότητας και αποτελεσματικότητας του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων του Συγκροτήματος.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2016, σημειώθηκε μεγάλη βελτίωση για την ενίσχυση της Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, λόγω ενός νέου, βελτιωμένου συστήματος, το οποίο προβλέπει την ενσωμάτωση όλων των κινδύνων συγκεντρωτικά και δίνει τη δυνατότητα αναφοράς, διαχείρισης και αξιολόγησης των συγκεντρωτικών λειτουργικών κινδύνων. Επιπρόσθετα, ιδρύθηκαν Γραφείο Διαχείρισης Δεδομένων και Πλαίσιο Διακυβέρνησης Δεδομένων, αφού το Συγκρότημα επικεντρώνεται στην αποτελεσματική διαχείριση δεδομένων και βελτίωση της ποιότητάς τους.

Τα περιστατικά λειτουργικού κινδύνου κατηγοριοποιούνται και καταγράφονται σε εσωτερική βάση δεδομένων του Συγκροτήματος, έτσι ώστε να καθίσταται δυνατός ο εντοπισμός τους, η λήψη διορθωτικών ενεργειών και η στατιστική τους ανάλυση. Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016, καταγράφηκαν 86 περιστατικά με ποσό μεικτής ζημιάς ίσο ή μεγαλύτερο από €1.000 (2015: 151).

Το Συγκρότημα στοχεύει στη συνεχή ενδυνάμωση της κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων και αύξηση της ευαισθητοποίησης των μελών του προσωπικού για τα θέματα που αφορούν λειτουργικούς κινδύνους μέσω συνεχούς εκπαίδευσής τους.

Το Συγκρότημα διατηρεί επίσης ασφαλιστικά συμβόλαια, για κάλυψη απρόβλεπτων λειτουργικών ζημιών.

Το Συγκρότημα δίνει ιδιαίτερη σημασία στη διαρκή βελτίωση των σχεδίων σε όλες τις αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται, με σκοπό την επιτυχή και έγκαιρη ανάκτηση των εργασιών σε περίπτωση που επισυμβεί ένα καταστροφικό γεγονός.

3.2 Ρυθμιστικός κίνδυνος

Οι δραστηριότητες του Συγκροτήματος εποπτεύονται από την ΚΤΚ και την ΕΚΤ, η οποία έχει εποπτικό ρόλο για όλες τις τράπεζες στην Ευρωζώνη (καλούμενη ως Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός, EEM). Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτελούν μαζί το Ευρωσύστημα, το κεντρικό τραπεζικό σύστημα της Ευρωζώνης. Η ΕΚΤ ασκεί τις εποπτικές της ευθύνες σε συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Ως εκ τούτου, στην Κύπρο η ΕΚΤ συνεργάζεται με την ΚΤΚ, αφού η Εταιρία αποτελεί σημαντικό πιστωτικό ίδρυμα στα πλαίσια του Κανονισμού της ΕΚΤ.

Τα υποκαταστήματα και οι θυγατρικές του Συγκροτήματος στο εξωτερικό υπόκεινται σε εποπτεία από τις αντίστοιχες ρυθμιστικές αρχές στις χώρες όπου δραστηριοποιούνται.

**Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)****3. Άλλοι κίνδυνοι (συνέχεια)****3.2 Ρυθμιστικός κίνδυνος (συνέχεια)**

Στο πλαίσιο αυτό, το Συγκρότημα είναι εκτεθειμένο σε μια σειρά ρυθμιστικών και νομικών κινδύνων:

- Τα νομοθετικά και κανονιστικά μέτρα που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιαστικά το Συγκρότημα και το χρηματοπιστωτικό και οικονομικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται.
- Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες και οι εργασίες του Συγκροτήματος υπόκεινται σε σημαντικούς κανονισμούς και εποπτεία και ενδέχεται να επηρεαστούν αρνητικά από τη μη συμμόρφωση σε ορισμένες υφιστάμενες κανονιστικές απαιτήσεις και οποιεσδήποτε δυσμενείς κανονιστικές και κυβερνητικές εξελίξεις.
- Την εφαρμογή ενός πιο απαιτητικού και περιοριστικού κανονιστικού πλαισίου (συμπεριλαμβανομένου του CRD IV/CRR), σε σχέση με, μεταξύ άλλων, τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, τη μόχλευση, τη ρευστότητα και των απαιτήσεων για γνωστοποίηση, που παρά το όφελος που θα επιφέρει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, συνεπάγεται επιπρόσθετους κινδύνους για τις τράπεζες.
- Αλλαγές σε νόμους ή κανονισμούς μπορεί επίσης να περιορίσουν ορισμένους τύπους συναλλαγών, να επηρεάσουν τη στρατηγική του Συγκροτήματος και να οδηγήσουν σε τροποποίηση των χρεώσεων για τραπεζικά προϊόντα ή συναλλαγές.
- Το Συγκρότημα υπόκειται σε ορισμένους εποπτικούς και νομικούς περιορισμούς σχετικά με τη χορήγηση νέων δανείων, τη διαχείριση και αναδιάρθρωση των υφιστάμενων δανείων και την εκποίηση των εξασφαλίσεων.
- Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Συγκροτήματος, το οποίο εγκρίθηκε από την ΚΤΚ τον Νοέμβριο 2013, περιορίζει ορισμένες δράσεις του Συγκροτήματος. Οι περιορισμοί αυτοί επιβεβαιώθηκαν από την ΕΚΤ, μέσω του ΕΕΜ, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης σχετικά με τη διανομή μερισμάτων και την παροχή των μεταβλητών αποδοχών στο προσωπικό του Συγκροτήματος, καθώς και την απαίτηση ότι η Εταιρία θα πρέπει να λάβει την προηγούμενη έγκριση της ΕΚΤ πριν από την παροχή κεφαλαίου ή χρηματοδότησης σε εταιρίες του Συγκροτήματος. Σε συνέχεια της τελικής απόφασης της ΔΕΕΑ 2016 που λήφθηκε τον Δεκέμβριο 2016, η απαγόρευση της ΕΚΤ των μεταβλητών αμοιβών άρθηκε και αντικαταστάθηκε με περιορισμό των μεταβλητών αμοιβών στο 10% των καθαρών εσόδων.
- Λόγω της εξάρτησης του Συγκροτήματος στη χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (ELA) τα τελευταία χρόνια, της περιορισμένης πρόσβασης στη διατραπεζική αγορά και την αγορά πιστωτικών τίτλων, σε συνδυασμό με τη μείωση των καταθέσεων στην Κύπρο, το Συγκρότημα δεν πληροί τις εποπτικές απαιτήσεις ρευστότητας.
- Το Συγκρότημα είναι εκτεθειμένο σε φορολογικό κίνδυνο και η αδυναμία διαχείρισης του κινδύνου αυτού ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις για το Συγκρότημα.

Η ΕΕ Οδηγία 2014/59/ΕΕ (Οδηγία) για την Ανάκαμψη και την Εξυγίανση Τραπεζών θεσπίζει πλαίσιο για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Ο στόχος της εν λόγω Οδηγίας είναι να παρέχει στις εποπτικές αρχές εξυγίανσης, εξουσίες για την αντιμετώπιση τραπεζικών κρίσεων προληπτικά, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχεια των κρίσιμων οικονομικών και οικονομικών λειτουργιών του ιδρύματος, ενώ παράλληλα να διασφαλίζεται η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η ελαχιστοποίηση της συνεισφοράς των φορολογουμένων. Η Οδηγία περιλαμβάνει την έννοια της απορρόφησης ζημιάς και ελάχιστο ποσό ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων μειωμένης και υψηλής εξασφάλισης που υπόκεινται στο εργαλείο διάσωσης με ίδια μέσα (MREL).

Η Οδηγία έχει επίσης σημαντικές επιπτώσεις χρηματοδότησης για τα πιστωτικά ιδρύματα, που περιλαμβάνουν την εγκαθίδρυση προχρηματοδοτημένων ταμείων εξυγίανσης ύψους 1% επί των καλυμμένων καταθέσεων της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2014/49 Σχεδίου Εγγυημένων Καταθέσεων (ΣΕΚ) που θα δημιουργηθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2024. Η Οδηγία έχει εφαρμοστεί στην Κύπρο.

Η ΕΕ έχει επίσης εγκαθιδρύσει έναν Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης (ΕΜΕ), κάτω από τον Κανονισμό 806/2014 Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης ως μέρος της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης. Κάτω από τον ΕΜΕ, ισχύει μια ενιαία διαδικασία εξυγίανσης για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που εποπτεύονται από τον ΕΕΜ. Αυτή η διαδικασία συντονίζεται από το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (ΕΣΕ). Η Εταιρία υπόκειται στην εποπτεία του ΕΕΜ και ανάλογα στον ΕΜΕ.

Ο Κανονισμός ΕΜΕ είναι στενά συνδεδεμένος με την Οδηγία. Για τα πιστωτικά ιδρύματα στον ΕΕΜ, το ΕΣΕ λαμβάνει τη θέση της σχετικής αρχής εξυγίανσης κάθε κράτους που ιδρύθηκε βάσει της Οδηγίας. Η Εταιρία εποπτεύεται από το ΕΣΕ.

**Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)****3. Άλλοι κίνδυνοι (συνέχεια)****3.2 Ρυθμιστικός κίνδυνος (συνέχεια)**

Την 1 Ιανουαρίου 2016 τέθηκε σε εφαρμογή η Οδηγία 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου και οι σχετικοί Κανονισμοί αναφορικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα ΙΙ). Επιπρόσθετα, από τις 11 Απριλίου 2016, έχει τεθεί σε ισχύ ο "περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2016" (Νόμος 38 (Ι)/2016) και οι σχετικοί κανονισμοί. Το νέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο εισήγαγε σημαντικά αυξημένες απαιτήσεις τόσο σε ποσοτικό όσο και σε ποιοτικό επίπεδο. Η Υπηρεσία Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιριών του Υπουργείου Οικονομικών εποπτεύει το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο το οποίο πρέπει να διατηρεί κάθε ασφαλιστική εταιρία, με σκοπό να διασφαλιστεί το ελάχιστο περιθώριο φερεγγυότητας. Επιπρόσθετοι στόχοι καθορίζονται από τις ασφαλιστικές θυγατρικές εταιρίες του Συγκροτήματος, EuroLife Ltd και General Insurance of Cyprus Ltd για να διατηρούν υγιείς δείκτες κεφαλαίου, έτσι ώστε να στηρίζει τους επιχειρηματικούς της στόχους. Οι ασφαλιστικές θυγατρικές εταιρίες του Συγκροτήματος διαχειρίζονται την κεφαλαιουχική τους βάση αξιολογώντας σε τριμηνιαία βάση την κάλυψη των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας με υψηλής ποιότητας ίδια κεφάλαια. Και οι δύο οι θυγατρικές έχουν συμμορφωθεί πλήρως με τις κεφαλαιουχικές απαιτήσεις που επιβάλλονται από την Υπηρεσία Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιριών κατά τη διάρκεια του 2016.

Η θυγατρική εταιρία Κυπριακός Οργανισμός Επενδύσεων και Αξιών Λτδ (CISCO) είναι μέλος του Ταμείου Αποζημίωσης Επενδυτών ΕΠΕΥ (Τ.Α.Ε), το οποίο ιδρύθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 59(1) και (2) του Νόμου 144(Ι)/2007 το οποίο προβλέπει για την Παροχή Επενδυτικών Υπηρεσιών, Άσκηση Επενδυτικών Δραστηριοτήτων, Λειτουργία Ρυθμιζόμενων Αγορών και άλλων Συναφή Θεμάτων (ο Νόμος). Οι αρμοδιότητες και λειτουργίες του Τ.Α.Ε. ρυθμίζονται από τις διατάξεις του Νόμου και της Οδηγίας 144-2007-15 της ΕΚΚ για την συνέχιση της λειτουργίας και τη λειτουργία του Ταμείου Αποζημίωσης Επενδυτών ΕΠΕΥ (η Οδηγία). Η CISCO είναι υποχρεωμένη να συνεισφέρει ετησίως ποσοστό μέχρι 0,1% των επιλέξιμων κεφαλαίων και χρηματοοικονομικών μέσων των καλυπτόμενων πελατών του μέλους και να καταβάλλει, όταν καλείται από την ΕΚΚ, έκτακτη συμπληρωματική εισφορά, εφόσον κρίνει ανεπαρκή τα υπάρχοντα προς καταβολή αποζημιώσεων μέσα, ιδίως δε εάν προκύψει περίπτωση διαδικασίας εκκαθάρισης μέλους του Ταμείου. Το ποσό της έκτακτης συμπληρωματικής εισφοράς δεν έχει οριστεί (ούτε το ανώτατο όριο).

Η Οδηγία της ΕΕ για το Σχέδιο Αποζημίωσης Επενδυτών 97/9/ΕΚ (ICSD) απαιτεί από τα κράτη μέλη να ιδρύσουν σχέδια αποζημίωσης επενδυτών (ICS) για την προστασία των επενδυτών σε σχέση με οργανισμούς που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες (οι οποίες μπορεί να είναι επενδυτικές επιχειρήσεις ή πιστωτικά ιδρύματα). Ένα σχέδιο αποζημίωσης επενδυτών προχωρεί σε πληρωμές συνήθως εάν μια επενδυτική εταιρία ή πιστωτικό ίδρυμα που ασκεί επενδυτικές δραστηριότητες αποτύχει.

Στην Κύπρο, το Ταμείο Αποζημίωσης Πελατών Τραπεζών (το Ταμείο) ιδρύθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 59(1) και (2) του Νόμου 144 (Ι)/2007 το οποίο πρόβλεπε για τη Παροχή Επενδυτικών Υπηρεσιών, Άσκηση Επενδυτικών Δραστηριοτήτων, Λειτουργία Ρυθμιζόμενων Αγορών και άλλων Συναφή Θεμάτων. Το Ταμείο το διαχειρίζεται η ΚΤΚ. Η Εταιρία είναι υποχρεωμένη να καταβάλλει κάθε χρόνο ένα ποσό έως και το 0,001% των επιλέξιμων κεφαλαίων και χρηματοοικονομικών μέσων των πελατών της Εταιρίας.

3.3 Ένταση ανταγωνισμού

Το Συγκρότημα αντιμετωπίζει έντονο ανταγωνισμό στις αγορές όπου δραστηριοποιείται. Στην Κύπρο, ο ανταγωνισμός προέρχεται κυρίως από άλλες εμπορικές τράπεζες, τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα, τα υποκαταστήματα και τις θυγατρικές ξένων τραπεζών και από ασφαλιστικές εταιρίες, οι οποίες προσφέρουν καταθετικά και επενδυτικά προϊόντα.

Μετά την απορρόφηση ορισμένων δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας το 2013, τα μερίδια αγοράς του Συγκροτήματος στις χορηγήσεις και καταθέσεις στην Κύπρο αυξήθηκαν σημαντικά, παρά το γεγονός ότι η ψυχολογία των καταθετών οδήγησε σε σημαντικές εκροές καταθέσεων από το κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Κατά το 2015 και 2016 το μερίδιο αγοράς του Συγκροτήματος στις καταθέσεις αυξήθηκε λόγω εισροών καταθέσεων. Το Συγκρότημα παραμένει ο μεγαλύτερος και ο πιο συστηματικά σημαντικός τραπεζικός οργανισμός της Κύπρου.

Ενδεχόμενη όξυνση του ανταγωνισμού, με την προσφορά πιο ανταγωνιστικών επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων από αυτά που προσφέρει το Συγκρότημα, ενδεχομένως να δημιουργήσει πιέσεις στην κερδοφορία του.

**Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)****3. Άλλοι κίνδυνοι (συνέχεια)****3.4 Νομικός κίνδυνος**

Το Συγκρότημα ενδέχεται, από καιρό, εις καιρό να εμπλακεί σε δικαστικές διαδικασίες ή διαδικασίες διαιτησίας οι οποίες πιθανόν να επιφέρουν επιπτώσεις στις εργασίες και τα αποτελέσματά του. Ο νομικός κίνδυνος πηγάζει από δικαστικές διαδικασίες που εκκρεμούν ή ενδέχεται να εγερθούν εναντίον του Συγκροτήματος (Σημείωση 38 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2016) και από περιπτώσεις όπου ο μη ενδεδειγμένος νομικός χειρισμός θεμάτων από το Συγκρότημα επιφέρει την ακύρωση συμβολαίων πελατών εκθέτοντας το Συγκρότημα σε κίνδυνο από έγερση αγωγών εναντίον της.

3.5 Πολιτικός κίνδυνος

Εξωτερικοί παράγοντες που δεν τελούν υπό τον έλεγχο του Συγκροτήματος, όπως εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία και πολιτικές και κυβερνητικές ενέργειες στην Κύπρο, ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τις δραστηριότητες, τη στρατηγική και τις προοπτικές του Συγκροτήματος άμεσα ή έμμεσα επηρεάζοντας την τοπική οικονομία.

Η Κύπρος είναι μια μικρή, ανοικτή οικονομία ιδιαίτερα εκτεθειμένη στις οικονομίες της Ρωσίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελλάδας. Η Κύπρος είναι εκτεθειμένη, επίσης, στις διεθνείς εξελίξεις κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και την Ευρωζώνη, που μπορούν να οδηγήσουν σε κρίση πληρωμών ή αλλαγές στο κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο.

Η έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ μετά από το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στις 23 Ιουνίου 2016, μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική ύφεση στο ίδιο το Ηνωμένο Βασίλειο και πιθανές αναταραχές στην Ευρωζώνη με πιέσεις στο Ευρώ και στις αγορές συναλλάγματος γενικά.

Μια έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ μπορεί να επηρεάσει την Κύπρο. Η Κύπρος έχει εμπορικούς, επενδυτικούς δεσμούς με το Ηνωμένο Βασίλειο και είναι ένας δημοφιλής προορισμός για τους Βρετανούς τουρίστες. Το 2016 το τουριστικό ρεύμα από το Ηνωμένο Βασίλειο αντιστοιχούσε στο 36% περίπου του συνόλου τουριστικών αφίξεων. Η πιθανή μείωση στις αφίξεις των τουριστών από το Ηνωμένο Βασίλειο δύναται να αντισταθμιστεί τουλάχιστον εν μέρει, από την αύξηση των αφίξεων από άλλες χώρες, καθώς η τουριστική κίνηση μπορεί να συνεχίσει να εκτρέπεται από άλλους προορισμούς της γύρω περιοχής. Το 9% των Κυπριακών εισαγωγών και το 7% των Κυπριακών εξαγωγών γίνονται με το Ηνωμένο Βασίλειο σύμφωνα με τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία του 2015. Επιπρόσθετα, υπάρχει μια σχετικά μεγάλη αριθμητικά κοινότητα Βρετανών στην Κύπρο, πολλοί από τους οποίους αγόρασαν κατοικία και διαμένουν μόνιμα στο νησί.

Συνέπειες για την Κυπριακή οικονομία μπορεί επίσης να υπάρξουν από τις ευρύτερες επιπτώσεις που τυχόν να έχει η έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ πάνω στην ίδια την ΕΕ. Επίσης, η έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ θα αλλάξει την ισορροπία δυνάμεων μέσα στην ΕΕ και θα επιδεινώσει την διαίρεση μεταξύ των βόρειων και νότιων χωρών.

Δυσμενείς συνέπειες για την οικονομία της Κύπρου μπορούν επίσης να έχουν εξελίξεις σε μη ευρωπαϊκές χώρες με τις οποίες η Κύπρος διατηρεί σημαντικούς οικονομικούς δεσμούς, το συνεχιζόμενο άλυτο κυπριακό πολιτικό ζήτημα και πολιτικές και κοινωνικές αναταραχές ή κλιμάκωση στρατιωτικών επιχειρήσεων που επηρεάζουν τις γειτονικές χώρες και/ή άλλες περιοχές στο εξωτερικό.

Η Ρωσία, είναι ένας σημαντικός οικονομικός εταίρος για την Κύπρο, τόσο σε σχέση με τον τουρισμό όσο και με τον τομέα διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Τυχόν εξελίξεις που θα επιδρούν αρνητικά σε αυτές τις οικονομικές διασυνδέσεις, θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία και συνεπώς αυτό ενδέχεται να επηρεάσει και τις δραστηριότητες του Συγκροτήματος.

Ως αποτέλεσμα των κυρώσεων και κυρίως λόγω της κατακόρυφης πτώσης της τιμής του πετρελαίου και των βασικών εμπορευμάτων, η Ρωσία εισήλθε σε βαθιά ύφεση το 2015 όταν η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 3,7% και επιπλέον 0,6% το 2016. Η Ρωσική Οικονομία αναμένεται να ανακάμψει το 2017 κατά 0,8% (European Commission, European Economic Forecast, Winter 2017). Αυτό θα οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μείωση του προϋπολογισμού βάση ρεαλιστικότερων τιμών του πετρελαίου. Οι οίκοι αξιολόγησης έχουν αναβαθμίσει την προοπτική της χώρας από αρνητικό ορίζοντα σε σταθερό. Ωστόσο, η αβεβαιότητα συνδέεται με την δυναμική των τιμών, τις γεωπολιτικές εντάσεις και πιθανή παράταση των κυρώσεων. Τυχόν επανεμφάνιση χρηματοοικονομικής αστάθειας ανάμεσα σε αναδυόμενες οικονομίες, είτε ως αποτέλεσμα περαιτέρω περιοριστικών μέτρων νομισματικής πολιτικής στις ΗΠΑ είτε λόγω αλλαγών στην τάξη πραγμάτων αναφορικά με το διεθνές εμπόριο, θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την Ρωσική οικονομία.

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου (Μη ελεγμένες)

3. Άλλοι κίνδυνοι (συνέχεια)

3.5 Πολιτικός κίνδυνος (συνέχεια)

Όσον αφορά την Ελλάδα, η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 0,2% το 2015 με μηδενική αύξηση το 2016 σύμφωνα με τη Eurostat. Η οικονομία προβλέπεται να ανακάμψει κατά 2,7% το 2017 και κατά 3,1% το 2018, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Economic Forecast, Winter 2017).

Οι διαπραγματεύσεις για το Ελληνικό πρόγραμμα διάσωσης επανάρχισαν και φαίνεται να υπάρχει κατανόηση μεταξύ των πιστωτών όσον αφορά τους δημοσιονομικούς στόχους και την ελάφρυνση του χρέους. Το ΔΝΤ μπορεί σύντομα να είναι σε θέση να συμμετάσχει στο Ελληνικό πρόγραμμα. Η Ελλάδα θα πρέπει να προβεί σε σημαντικές αποπληρωμές του χρέους της τον Ιούλιο. Οι πιστωτές δεν έχουν ακόμη αποφασίσει για την αποδέσμευση κεφαλαίων από το πακέτο διάσωσης και απαιτείται από την Ελλάδα η προγενέστερη εισαγωγή μεταρρυθμιστικών μέτρων.

Οι κίνδυνοι από την παγκόσμια αγορά παραμένουν αυξημένοι όπως διαφαίνεται και από τα εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια, τα οποία είναι αρνητικά στην Ευρωζώνη και σε πολλές άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και στην Ιαπωνία. Μεταβολές στη νομισματική πολιτική των χωρών ή η απώλεια εμπιστοσύνης για την ικανότητα των κεντρικών τραπεζών να διαχειριστούν τις οικονομικές πιέσεις, μπορεί να οδηγήσουν σε οικονομική δυσχέρεια στον αναδυόμενο κόσμο, με ευρύτερες συνέπειες για την οικονομική δραστηριότητα στις προηγμένες χώρες.

Το ευρώ θα βρεθεί υπό πίεση, αν οι δυσμενείς εξελίξεις στην Ευρωζώνη κλιμακωθούν περαιτέρω. Η Ελλάδα συνεχίζει να ενέχει κινδύνους μέσα σε μια κατακερματισμένη Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι εκλογές σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα γίνουν το 2017, συμπεριλαμβανομένου της Γαλλίας, της Γερμανίας και, ενδεχομένως, της Ιταλίας, μπορεί να προκαλέσουν περαιτέρω αστάθεια. Με βάση τα πιο πάνω, το Συγκρότημα αναγνωρίζει ότι απρόβλεπτα πολιτικά γεγονότα μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες στην εκπλήρωση των συμβατικών σχέσεων και υποχρεώσεων των πελατών του και άλλων αντισυμβαλλόμενων, που ενδέχεται να έχουν σημαντική επίπτωση στις δραστηριότητες, στα λειτουργικά αποτελέσματα και στη θέση του Συγκροτήματος.

4. Διαχείριση κεφαλαίου

Ο κύριος στόχος της διαχείρισης κεφαλαίου του Συγκροτήματος είναι η διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις σχετικές εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις, καθώς επίσης και η διατήρηση ισχυρών δεικτών πιστοληπτικής διαβάθμισης και υγιών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας έτσι ώστε να μπορεί να υποστηρίξει τις εργασίες του και να μεγιστοποιεί την αξία προς τους μετόχους του.

Ο Κανονισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR) και η τροποποιημένη Οδηγία Κεφαλαιακών Απαιτήσεων IV (CRD IV), που αποτελούν το Ευρωπαϊκό πλαίσιο κανονιστικών διατάξεων το οποίο σχεδιάστηκε για την ενσωμάτωση των νέων προτύπων της Βασιλείας III, αναφορικά με κεφάλαια, ρευστότητα και μόχλευση, στο νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ ισχύουν από την 1 Ιανουαρίου 2014. Ο Κανονισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR) καθορίζει τις προληπτικές απαιτήσεις για τήρηση κεφαλαιακών αποθεμάτων, ρευστότητας και μόχλευσης με τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και οι οποίες είναι άμεσα δεσμευτικές. Η Οδηγία Κεφαλαιακών Απαιτήσεων IV (CRD IV) ρυθμίζει την πρόσβαση σε δραστηριότητες για λήψη καταθέσεων, εσωτερικής διακυβέρνησης συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών, της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου και της διαφάνειας. Σε αντίθεση με τον Κανονισμό Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR), η Οδηγία Κεφαλαιακών Απαιτήσεων IV (CRD IV) χρειάζεται να ενσωματωθεί στη νομοθεσία του κάθε κράτους, δίνοντας με αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα στην εποπτική αρχή του κάθε κράτους να επιβάλει πρόσθετες απαιτήσεις για κεφαλαιακά αποθέματα. Ο Κανονισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR) εισήγαγε σημαντικές αλλαγές στο προληπτικό κανονιστικό πλαίσιο το οποίο διέπει τις τράπεζες, συμπεριλαμβανομένων τροποποιημένων ελάχιστων δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, αλλαγών στον ορισμό του κεφαλαίου και στον υπολογισμό των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων και την εισαγωγή νέων μέτρων σχετικών με τη μόχλευση, τη ρευστότητα και τη χρηματοδότηση. Ο Κανονισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR) επιτρέπει μια μεταβατική περίοδο για ορισμένες από τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και ορισμένα άλλα μέτρα, όπως τον δείκτη μόχλευσης, οι οποίες θα είναι, σε μεγάλο βαθμό, σε πλήρη εφαρμογή μέχρι το 2019. Επιπλέον, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/445 της ΕΚΤ, σχετικά με την άσκηση δικαιωμάτων και διακριτικών ευχερειών που παρέχει το ενωσιακό δίκαιο (ΕΚΤ/2016/4) προβλέπει ορισμένες μεταβατικές ρυθμίσεις που αντικαθιστούν τις εθνικές διακριτικές ευχέρειες εκτός αν είναι αυστηρότερες από τον κανονισμό της ΕΕ 2016/44.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) του Συγκροτήματος ανήλθε σε 14,5% (με μεταβατικές διατάξεις) και ο δείκτης Συνολικών Κεφαλαίων ανήλθε σε 14,6%.

**Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)****4. Διαχείριση κεφαλαίου (συνέχεια)**

Η ελάχιστη απαίτηση του Πυλώνα I για το δείκτη συνολικών κεφαλαίων ανέρχεται στο 8% και αυτό δύναται να επιτευχθεί, επιπρόσθετα από το δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) ύψους 4,5%, με μέχρι 1,5% από Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 (Tier 1) και με μέχρι 2,0% από Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 2 (Tier 2).

Το Συγκρότημα υπόκειται σε επιπρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις για κινδύνους που δεν καλύπτονται από τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I (συμπληρωματικές πρόνοιες του Πυλώνα II). Με την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου της Κύπρου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις για το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου και με την ολοκλήρωση της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ) που πραγματοποιήθηκε από την ΕΚΤ το 2016, ο ελάχιστος απαιτούμενος δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) για το Συγκρότημα, από 1 Ιανουαρίου 2017 έχει μειωθεί σε 9,50% σε σύγκριση με 10,75%, το οποίο περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, (31 Δεκεμβρίου 2016: 11,75% σε πλήρη ισχύ του αποθεματικού ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου) και αποτελείται από απαιτήσεις του Πυλώνα I ύψους 4,5%, απαιτήσεις του Πυλώνα II ύψους 3,75% και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις, ύψους 1,25%. Η ΕΚΤ παρέχει επίσης μη δημόσια καθοδήγηση για πρόσθετα αποθέματα του δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) με βάση τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα II.

Η απαίτηση για τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής επάρκειας από την 1 Ιανουαρίου 2017 μετά την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου τον Φεβρουάριο 2017 σχετικά με το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου μειώθηκε σε 13,00% σε σύγκριση με 14,25%, το οποίο περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ, και αποτελείται από τις απαιτήσεις του Πυλώνα I ύψους 8% (το οποίο μέχρι 1,5% μπορεί να καλυφθεί με Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 και μέχρι 2,0% με Δευτεροβάθμια Κεφάλαια), τις απαιτήσεις του Πυλώνα II ύψους 3,75% (υπό μορφή Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1(CET1)), καθώς και αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις ύψους 1,25%.

Ο ελάχιστος συνολικός δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) με βάση τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα II, που ήταν σε ισχύ για το έτος 2016, καθορίστηκε από την ΕΚΤ στο 11,75% το Νοέμβριο 2015 και περιλαμβάνει το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε πλήρη ισχύ.

Η κεφαλαιακή επάρκεια του Συγκροτήματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ξεπερνά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα I και τις συμπληρωματικές απαιτήσεις του Πυλώνα II. Σημειώνεται όμως ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον Πυλώνα II γίνονται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και συνεπώς υπόκειται σε αλλαγές με την πάροδο του χρόνου.

Με βάση τις διατάξεις της Μακροπροληπτικής Εποπτείας των Ιδρυμάτων Νόμου του 2015, που τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 2016, η ΚΤΚ είναι η αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή των μακροπροληπτικών αποθεμάτων ασφαλείας που προκύπτουν από την Οδηγία Κεφαλαιακών Απαιτήσεων IV (CRD IV).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του πιο πάνω νόμου, η ΚΤΚ καθορίζει το ποσοστό του Αντικυκλικού Κεφαλαιακού Αποθέματος Ασφαλείας (CCyB) σε τριμηνιαία βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία που αναφέρεται στο νόμο αυτό. Το Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα Ασφαλείας (CCyB) τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 2016 και καθορίζεται από την ΚΤΚ πριν από την έναρξη του κάθε τριμήνου. Η ΚΤΚ έχει καθορίσει το Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα Ασφαλείας (CCyB) στο 0% για το έτος 2016 και για το πρώτο τρίμηνο του 2017.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του πιο πάνω νόμου η ΚΤΚ είναι η αρμόδια Αρχή για τον προσδιορισμό των Άλλων Συστημικών Σημαντικών Ιδρυμάτων (O-SIIs) και του καθορισμού του επιπρόσθετου κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας (O-SII) για αυτές τις συστημικά σημαντικές τράπεζες. Το Συγκρότημα έχει προσδιοριστεί ως O-SII και η ΚΤΚ έχει καθορίσει το επιπρόσθετο κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας για το Συγκρότημα στο 2%, το οποίο τίθεται σε εφαρμογή σταδιακά από την 1 Ιανουαρίου 2019 στο 0,5% και θα αυξάνεται σταδιακά κατά 0,5% κάθε χρόνο μέχρι την πλήρη εφαρμογή του (2,0%) την 1 Ιανουαρίου 2022.

Με την ψήφιση των τροπολογιών του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου στις 3 Φεβρουαρίου 2017, το αποθεματικό ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου με μεταβατικές διατάξεις ανέρχεται στο 0,625% το 2016, 1,25% το 2017, 1,875% το 2018 και με πλήρη ισχύ την 1 Ιανουαρίου 2019 στο 2,5%.

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου
(Μη ελεγμένες)**4. Διαχείριση κεφαλαίου (συνέχεια)**

Από τον Ιανουάριο 2016, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχουν την υποχρέωση να εφαρμόζουν τις διατάξεις της Οδηγίας για την Ανάκαμψη και την Εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων ("BRRD"), η οποία απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ και ορισμένες επιχειρήσεις επενδύσεων να τηρούν την ελάχιστη απαίτηση ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL), με την επιφύλαξη των διατάξεων του Κατ' Εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2016/1450. Παρόλο που η ακριβής διαμόρφωση και ο καθορισμός της ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL) δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί, η Τράπεζα παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις σ' αυτό τον τομέα.

Οι θυγατρικές εταιρίες του Συγκροτήματος που διεξάγουν τραπεζικές εργασίες στο εξωτερικό συμμορφώνονται με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τοπικών εποπτικών αρχών στις χώρες όπου λειτουργούν. Οι θυγατρικές ασφαλιστικές εταιρίες του Συγκροτήματος συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιριών, περιλαμβανομένου του ελάχιστου περιθωρίου φερεγγυότητας. Οι ρυθμιζόμενες επιχειρήσεις επενδύσεων του Συγκροτήματος συμμορφώνονται με τις κανονιστικές κεφαλαιακές απαιτήσεις των νόμων και των κανονισμών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

4.1 Κεφαλαιακή θέση

Η κεφαλαιακή θέση του Συγκροτήματος με βάση την τροποποιημένη Οδηγία Κεφαλαιακών Απαιτήσεων IV (CRD IV) και τον Κανονισμό Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (CRR) (μετά την εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων όπως ορίστηκαν από την ΚΤΚ) παρουσιάζεται πιο κάτω.

	31 Δεκεμβρίου 2016	31 Δεκεμβρίου 2015
Εποπτικά κεφάλαια	€000	€000
Μεταβατικά Κεφάλαια Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) ^{3,5}	2.727.997	2.747.772
Πρόσθετα Μεταβατικά Κεφάλαια Κατηγορίας 1 (AT1)	-	-
Δευτεροβάθμιο Κεφάλαιο (T2)	21.423	30.290
Μεταβατικά συνολικά εποπτικά κεφάλαια⁵	2.749.420	2.778.062
Σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία – πιστωτικός κίνδυνος ⁴	16.861.793	17.618.578
Σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία – κίνδυνος αγοράς	6.231	7.811
Σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία – λειτουργικός κίνδυνος	1.997.200	2.039.888
Σύνολο σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων	18.865.224	19.666.277
	%	%
Δείκτης Μεταβατικών Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1)	14,5	14,0
Δείκτης συνολικών μεταβατικών ιδίων κεφαλαίων	14,6	14,1

Κατά τη διάρκεια του 2016, τα Κεφάλαια Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) επηρεάστηκαν θετικά από τα κέρδη του έτους και από την πώληση μη κύριων περιουσιακών στοιχείων και επηρεάστηκαν αρνητικά από τη σταδιακή εφαρμογή των μεταβατικών ρυθμίσεων, κυρίως λόγω της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης. Τα σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία επηρεάστηκαν θετικά από τις συνεχιζόμενες προσπάθειες του Συγκροτήματος για βελτιστοποίηση του υπολογισμού των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) αυξήθηκε κατά 50 μονάδες βάσης, κατά τη διάρκεια του έτους.

³ Τα Μεταβατικά Κεφάλαια Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1), περιλαμβάνουν αφαιρέσεις λόγω κανονιστικών διατάξεων, κυρίως αναβαλλόμενες φορολογίες και άλλα περιουσιακά στοιχεία ύψους €88.407 χιλ. και €35.193 χιλ. στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 αντίστοιχα.

⁴ Περιλαμβάνει τις προσαρμογές πιστωτικής αποτίμησης (CVA).

⁵ Με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/445 της ΕΚΤ στις 14 Μαρτίου 2016 σχετικά με την άσκηση δικαιωμάτων και διακριτικών ευχεριών που παρέχει το ενωσιακό δίκαιο, η μεταβατική περίοδος για αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση μειώθηκε από 10 σε 5 χρόνια με ισχύ από την έκθεση για τις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Επιπρόσθετες Γνωστοποιήσεις Κινδύνων και Διαχείρισης Κεφαλαίου (Μη ελεγμένες)

4. Διαχείριση κεφαλαίου (συνέχεια)

4.1 Κεφαλαιακή θέση (συνέχεια)

Πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση κεφαλαίου παρατίθενται στην Έκθεση Γνωστοποιήσεων του Πυλώνα III για το 2016, η οποία δημοσιοποιείται στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος www.bankofcyprus.com (Σχέσεις Επενδυτών).

5. Δείκτης μόχλευσης

Σύμφωνα με το Άρθρο 429 του Κανονισμού Κεφαλαιακών απαιτήσεων (CRR), ο δείκτης μόχλευσης, που εκφράζεται ως ποσοστό, υπολογίζεται ως το μέτρο κεφαλαίου διαιρεμένο με το μέτρο συνολικού ανοίγματος του Συγκροτήματος.

Ο δείκτης μόχλευσης του Συγκροτήματος παρουσιάζεται πιο κάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2016	31 Δεκεμβρίου 2015
Με μεταβατικές διατάξεις	€000	€000
Μέτρο κεφαλαίου (CET1)	2.727.997	2.747.772
Μέτρο συνολικού ανοίγματος	22.833.225	22.866.525
Δείκτης μόχλευσης (%)	11,9	12,1
Χωρίς μεταβατικές διατάξεις		
Μέτρο κεφαλαίου (CET1)	2.611.563	2.568.503
Μέτρο συνολικού ανοίγματος	22.785.112	22.687.256
Δείκτης μόχλευσης (%)	11,5	11,3

Πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την μόχλευση παρατίθενται στην Έκθεση Γνωστοποιήσεων του Πυλώνα III για το 2016, η οποία δημοσιοποιείται στην ιστοσελίδα του Συγκροτήματος (www.bankofcyprus.com) (Σχέσεις Επενδυτών).

6. Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΕΔΑΚΕ), Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Ρευστοτικής Επάρκειας (ΕΔΑΡΕ), Πυλώνας II και Διαδικασία Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ)

Το Συγκρότημα ετοίμασε τις εκθέσεις ΕΔΑΚΕ και ΕΔΑΡΕ για το 2015. Και οι δύο εκθέσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο και υποβλήθηκαν στην ΕΤΚ τον Απρίλιο του 2016. Επί του παρόντος, το Συγκρότημα ετοιμάζει τις εκθέσεις ΕΔΑΚΕ και ΕΔΑΡΕ για το έτος 2016, που θα υποβληθούν γύρω στον Απρίλιο του 2017.

Το Συγκρότημα ετοιμάζει επίσης τριμηνιαία αναθεώρηση των αποτελεσμάτων της ΕΔΑΚΕ. Κατά την διάρκεια της τριμηνιαίας αναθεώρησης, το προφίλ κινδύνου και διαχείρισης κινδύνου του Συγκροτήματος αναθεωρούνται και λαμβάνονται υπόψη τυχόν αλλαγές από την πλήρη άσκηση της ΕΔΑΚΕ. Η τριμηνιαία αναθεώρηση προσδιορίζει κατά πόσο το Συγκρότημα εκτίθεται σε νέους κινδύνους και αξιολογεί την επάρκεια των πόρων κεφαλαίου για να καλύψει τους κινδύνους, όπως αυτοί έχουν εξελιχθεί (σε σύγκριση με την πλήρη άσκηση της ΕΔΑΚΕ). Λόγω της συμπλήρωσης της έκθεσης ΕΔΑΚΕ τον Απρίλιο του 2016, δύο τριμηνιαίες αναθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν το τρίτο και τέταρτο τρίμηνο του 2016, αφορούν την περίοδο μέχρι και το τέλος Ιουνίου 2016 και την περίοδο μέχρι και το τέλος Σεπτεμβρίου 2016, αντίστοιχα.

Τριμηνιαία αναθεώρηση της ΕΔΑΡΕ διεκπεραιώνεται, μέσω της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ρευστότητας και αποστέλλεται στην Επιτροπή Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων (ALCO) και στην Επιτροπή Κινδύνων του Συμβουλίου από το 2016. Για τη διεξαγωγή της αναθεώρησης, οι κίνδυνοι ρευστότητας αξιολογούνται και, εάν χρειάζεται, οι παραδοχές της προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων τροποποιούνται αναλόγως. Η τριμηνιαία αναθεώρηση προσδιορίζει κατά πόσο το Συγκρότημα έχει επαρκή διαθέσιμα αποθέματα ρευστότητας για να καλύψει ακραίες καταστάσεις.

6. Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΕΔΑΚΕ), Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Ρευστοτικής Επάρκειας (ΕΔΑΡΕ), Πυλώνας ΙΙ και Διαδικασία Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (ΔΕΕΑ) (συνέχεια)

Η ΕΚΤ, στο πλαίσιο του εποπτικού της ρόλου, διεξήγαγε ΔΕΕΑ καθώς και επιτόπου έλεγχο στο Συγκρότημα. Η ΔΕΕΑ είναι μια ολιστική αξιολόγηση, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, το επιχειρηματικό μοντέλο του Συγκροτήματος, την εσωτερική διακυβέρνηση και το σύστημα ελέγχου, τους κινδύνους στο κεφάλαιο και την επάρκεια των κεφαλαίων για την κάλυψη αυτών των κινδύνων και κινδύνων ρευστότητας και επάρκειας της ρευστότητας για κάλυψη αυτών των κινδύνων. Ο στόχος της ΔΕΕΑ είναι να σχηματίσει η ΕΚΤ μια επικαιροποιημένη εποπτική θέση όσον αφορά τους κινδύνους και τη βιωσιμότητα του Συγκροτήματος και να αποτελέσει τη βάση για εποπτικά μέτρα και διάλογο της ΕΚΤ με το Συγκρότημα. Θα μπορούσαν να επιβληθούν πρόσθετα κεφάλαια και άλλες απαιτήσεις στο Συγκρότημα ως αποτέλεσμα αυτών των εποπτικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης του επιπέδου των συμπληρωματικών προνοιών του Πυλώνα ΙΙ, καθώς οι αξιολογήσεις των κεφαλαιακών απαιτήσεων γίνονται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και συνεπώς υπόκεινται σε αλλαγές με την πάροδο του χρόνου.